

DENDERHOUTEM

door de eeuwen heen.

DENDERHOUTEM

door de eeuwen heen.

Edgard Huylebroek.

Met de gewaardeerde medewerking van André Desmit.

Onder de auspiciën van de plaatselijke Heemkring.

Denderhoutem 2001

D/2001/Edgard Huylebroek, uitgever

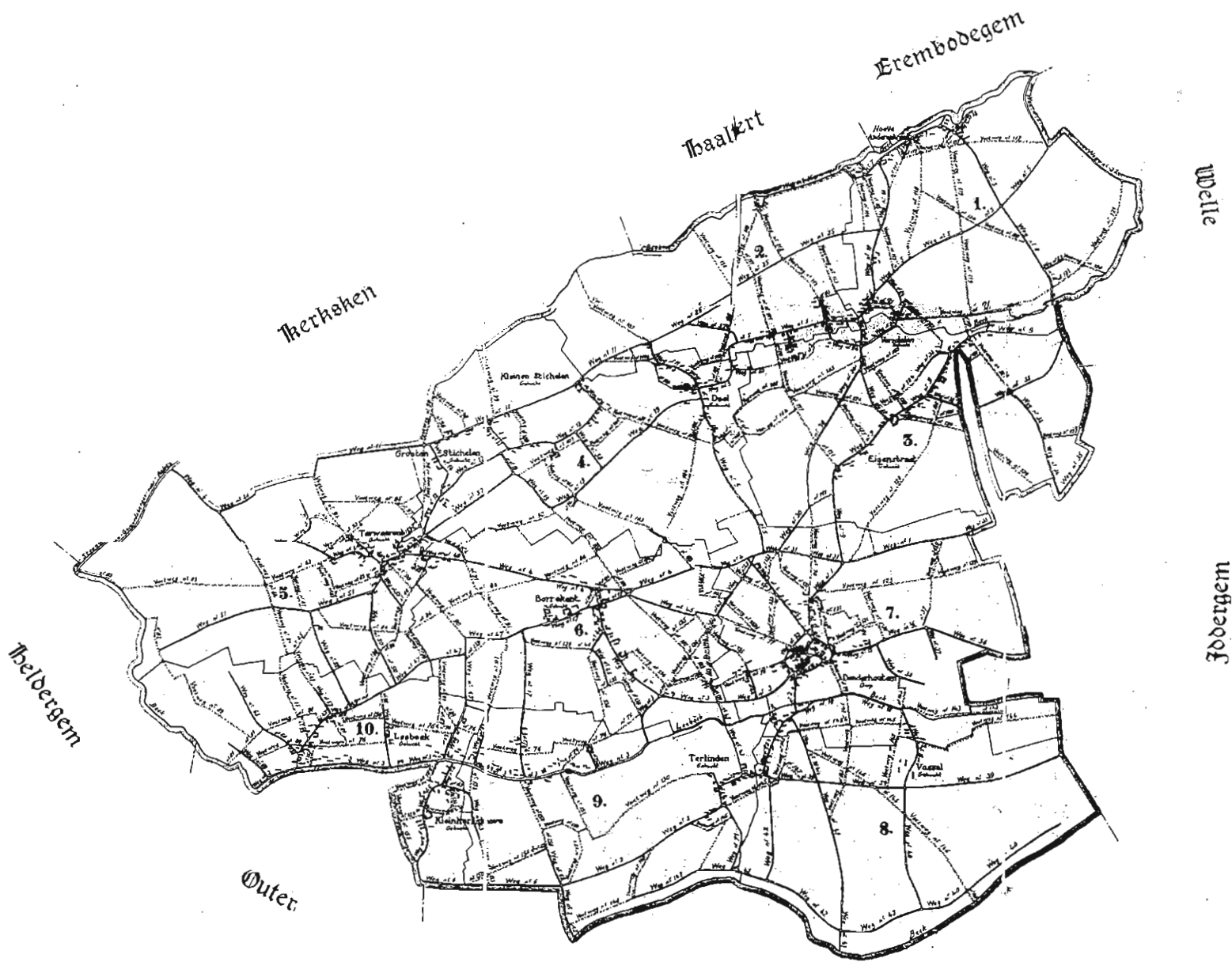
Inhoudstafel

Kaartje van Denderhoutem.

Voorwoord.

Deel I.	Het geografisch gegeven.	
	A. De bronnen.	p. 15
	B. De grenzen.	p. 17
	C. De bodemgesteldheid.	p. 18
	D. Het klimaat. De waterlopen. Het reliëf.	p. 21
	E. De landbouw.	p. 24
	1. Akkerbouw.	p. 24
	2. De veestapel.	p. 31
	3. Alaam of werktuigen.	p. 33
	4. De hoevebouw.	p. 34
	F. Economische activiteiten.	p. 36
	G. De bevolking.	p. 47
	H. Gemeentelijke administratie.	p. 51
	I. Gemeentelijke financiën. Verantwoording. Armeenzorg.	p. 53
	J. De wekelijkse markt.	p. 58
	K. Interne geografische indeling. Velden. Wijken. Straten.	p. 61
	L. De R.A.D.A.R. toren.	p. 69
Deel II.	De historische ontwikkeling.	
	A. Het gemeentewapen.	p. 74
	B. Het gemeentehuis.	p. 77
	C. Het vage, verst vermoede Denderhoutem.	p. 79
	1. De keuren of charters.	p. 83
	2. De "Heren van Denderhoutem".	p. 84
	3. De "Heren van Rotselaar".	p. 85
	4. Het Frans Bewind. 1795 – 1815.	p. 148
	5. De Hollandse tijd. 1815 – 1830.	p. 152
	D. Denderhoutem in het onafhankelijke België: vanaf 1830.	p. 157

Deel III.	Het verenigingsleven in Denderhoutem.	
	A. Kerkelijke verenigingen.	p. 255
	B. Sociale verenigingen.	p. 269
	1. Het Algemeen Christelijk Vakverbond.	p. 269
	2. De Boerengilde.	p. 269
	3. De Bond van Grote en Kleine Gezinnen.	p. 274
	C. De Oudstrijdersbond.	p. 276
	D. Culturele verenigingen.	p. 284
	1. Het Davidsfonds.	p. 284
	2. Het toneellevens.	p. 284
	3. De bibliotheek.	p. 287
	4. De muziekmaatschappijen.	p. 288
	E. Onderwijs.	p. 291
	1. Het gemeentelijk onderwijs.	p. 304
	2. Het vrij onderwijs.	p. 324
	3. Het rijksonderwijs.	p. 339
	F. De politieke evolutie.	p. 341
	1. De katholieke maatschappijvisie.	p. 343
	2. De Daensistische partijdoelstellingen.	p. 347
	3. De liberale partij.	p. 351
	4. De socialistische partij.	p. 351
	5. Gezagvoerders en verkiezingen.	p. 351
	G. Sporten bij ons.	p. 388
	1. Het voetbal.	p. 388
	2. Het wielrennen.	p. 393
	3. De duivensport.	p. 405
	4. Het ringsteken.	p. 406
	H. Grote persoonlijkheden.	p. 408
Deel IV.	Herlinkhove.	p. 414

Kaart van Denderhoutem.
 Zij werd uit de gemeentelijke wegenatlas (± 1840) overgenomen.
 Met dank aan het gemeentebestuur.

Voorwoord

De langdurige evolutie en de wederwaardigheden van een gemeente samenstellen is geen sinecure. Het blijft voor een enkeling een hachelijke onderneming. Versta hierbij gerust: praktisch onmogelijk.

Het voorhanden liggend werk is bezwaarlijk volledig te noemen. Wel hebben we getracht een rode draad te vinden in de ontwikkeling van dit dorp, via enkele bestuursvormen, doorheen de tijd beleefd. Hierbij wilden wij vooral de MENS belichten, die enigszins bijgedragen heeft, door zijn openbaar ambt, om deze gemeenschap te leiden. Wij zochten m.a.w. onze MAGISTRATEN op. Tevens werden – in de mate van het mogelijke – de families belicht, waartoe deze ambtenaren behoorden. Dit was niet altijd vindbaar, vooral in de oudste periode. Hoe verder terug, hoe schaarser de gegevens.

Als geboren en getogen Denderhoutenaar is er vrijwel niets dat mij niet zou geboeid hebben in dit groot landelijk dorp.

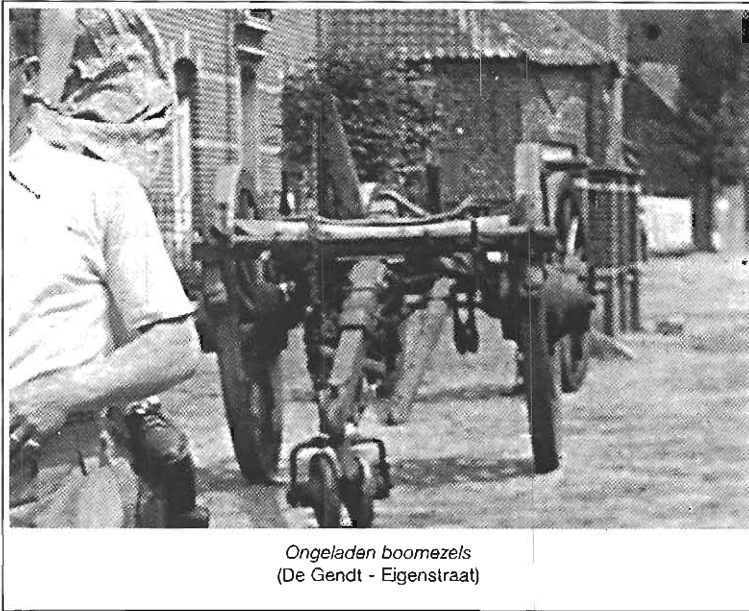
Uiteraard kenden we de meeste ONDERWIJSMENSEN uit onze kindertijd, al bestonden er al heel lang twee verschillende onderwijsnetten, telkens voor beide geslachten. We hadden een uitgebreid familiebestand op de parochie, zodat we heel rap heel wat mensen – met hun leefmilieu – goed leerden kennen. Er was de langgerekte, opgesplitste BUURT. We keken goed rond in de wijdere omgeving, in de immer mooie wijken, al waren ze hobbelig gekasseid en goed afgeboord met ondiepe grachtjes en, zoniet stofferige, dan wel modderige voetpaden. Heuvels en dalen gingen we al snel verkennen, te voet of met ons eerste, geelgeschilderde tweewielertje.

We ontmoetten er de typische, vaak filosofisch ingestelde vaklieden, zoals de bekende "stratenmaker" ofte kasseier, "Bosjer", Victor Raes.¹ In de smidse hoorden we de nogal rauwe taal van de gesnorde hoefsmid Noetj. Zo graag trokken we bij Chaleken de pannemaker zijn werkhuis in, om er van zijn ingoede schoonbroer Albert pittige "Daensistische" verhalen te beluisteren. Dagelijks passeerde aan onze hoeve de statige hoofdonderwijzer De Mulder. De brave man musicceerde zo mooi, maar werd helaas niet zo oud. De zwartgerokte nonnetjes staan ons met hun zwart-witte hoofdkappen nog helder voor de geest. Elke dag moesten ze hun hoog ommuurd

klooster verlaten om naar de Borrekenschool te komen. Een hele tijd waren dat de heel ernstige hoofdonderwijzeres Zuster Joachim, en haar collega, de zo vriendelijke Zr. Lamberta.² Wat werd deze laatste, de eenvoudige Zr. Lamberta, zo klein van gestalte als groot van betekenis, erg gerespecteerd. Deze Zr., die, niettegenstaande de strenge kloosterregel waarbij huisbezoeken niet toegelaten waren, bij ons regelmatig wat vette teelaarde kwam halen voor haar grote bloemenvoorraad. In ruil daarvoor schonk ze dan wel enkele zelfgekweekte geraniums, terwijl ze zo hield van een babbeltje met onze huisgenoten. Later kwam dan de ingoede, lieve Zr. Borromée, die veel beter bij Zr. Lamberta paste. Ook deze praatte wat graag met onze moeder. Vòòr onze geest kunnen we zo gemakkelijk al de vroegere geestelijken uit onze tijd roepen. Wij benoemden ze elders al.

Hoeveel neringdoeners kenden we? Allen hadden ze een grote impact op onze verbeelding: IRMA uit 't winkelken, eerlijk als goud, wijs als Salomon. Sieken, haar ijverige man, die regelmatig als seizoenarbeider veel geld meebracht naar huis. Helaas: ze bleven kinderloos. In dezelfde straat was ook Trezeken "abiël" – zij heette Van den Abeele – druk aan het negotiëren in haar goed beklant zaakje. Achter hoge tralies – kwestie van geen tomatenpotje mee te graaien vòòr ze in de zaak geraakte – stond netjes opgestapeld, een massa conservenpotjes. Tal van snaken vonden er hun genoegen in de potjes met de vinger om te stoten, alleen om 't goede mens te plagen. Ook Treze zette graag een boompje op, jawel, ook over de politiek. Zoals al de afstammelingen van Cis Van den Abeele, was Treze ook een toegewijde volgeling van paster Daens en advocaat De Backer. Haar oudere broer, Petrus, was een vooraanstaande Daensist. Hij drukte in Ninove en Aalst voor de partij. In Denderhoutem zelf speelde Petrus geen opmerkelijke rol in de politiek. Merkwaardig was ook de brave schoenmaker "Kantebiënens" Kamiel. Gedegen vakman, was hij in zijn vrije tijd een opgemerkt **kaatser**, zeker de beste die de Borreken kende.

Er waren de graag geziene spannen die af en toe ons dorp aandeden. Onze kindergen raakten niet uitgekeken op de menners, op hun stel zware trekpaarden en op hun tuig dat ver achteraan sleepte, eenmaal geladen. Met hun rare stellen kwamen ze vele meters lange gevelde bomen ophalen. Die mallejan, of boomezel, of oets – dit is nu werkelijk het woord dat wij dialectisch vervormden tot "oesj" – was eigenlijk in zichzelf een simpel gereedschap, steunend op de zwaartekracht en het evenwichtsbeginsel. Voor kindergen hadden deze activiteiten een grote spektakelkracht.

Ongeladen boomezels
(De Gendt - Eigenstraat)

Dan was er de even slim bedachte bierwagen, waar, in een smal, gepast achterwaarts afglijdend stel, de biervaten naast elkaar opgestapeld lagen, vastgelegd in kettingen. Bij het lossen werd het achterste weggenomen; een ledig vaatje ging verst liggen.

Tal van vreemde leurders of venters bezochten ons dorp. Het mosterd-mannetje droeg, aan een met kussentjes voorzien juk, zijn waar te voet mee.

De visverkoper met zijn veel te zwaar geladen hondenkar en zijn eentonig, schel geroep in de stille straten: "nieuwen hoàòringg".

De Hollandse matrasklopper, hij duwde zelf zijn stootkar, was een uitermate knap vakman, bovendien zeer eerlijk. Alleen had hij iets, eigenlijk heel veel, tegen onze Hemelmoeder Maria. Hij was trouwens een overtuigd protestant. Wij, de jongeren, mochten zeker geen gesprek aanknopen met deze "besmette man"!

De ons best vertrouwde figuur – we zagen die trouwens dagelijks tijdens onze vakanties – was de zo fidele, uiterst discrete, aalvlugge facteur Alfons. Hij kende als geen al de mensen, huizen, eigenaardigheden op de helft van de parochie, want, hij bediende de zuidwest helft. Wat een schat aan geheimen bewaarde deze man, echt als een graf. Zelden had hij meer tijd dan een vluchtige goedendag en een "goed weer vandaag", want zijn voettocht bedroeg toch dagelijks ettelijke kilometers. Gelukkig bedroeg de som der briefwisseling van toen nog geen fractie van de huidige.

Er waren er nog periodisch op doortocht, te voet, soms van uren ver, om in eerlijk gedoe, de schamele broodwinner te zijn voor altijd kinderrijke gezinnen.

De primus inter pares der dorpsfilosofen blijft ongenaakbaar: Bakkers Pros. Zijn woordenschat inzake grappen en grollen, zijn gevatheid in het wederwoord, waren onuitputtelijk. Gezeten op de middelste dorpel van zijn huis op het Dorp was hij uitstekend geplaatst om al wat bewoog of passeerde gezien en "gemeten" te hebben. Elke voorbijganger, vreemd of bekend, kreeg van Prosper een hartig woordje, een sarcastische dreun of een meewarige opmerking. Nooit echter was hij kwetsend. Deze man leeft nog voort in vele herinneringen.

Bij een eerste poging, jaren geleden, om de parochie Denderhoutem te boek te stellen, bleek spoedig dat deze geestelijke entiteit veel raakvlakken met het burgerlijke vertoont. Tal van burgers zagen we in een of andere situatie interveniëren in het parochiaal gebeuren. Evenzo in omgekeerde zin: verbaasd stelden we vast hoe wel eens, met grote doortastendheid, geestelijken optraden in louter civiele aangelegenheden. We ervoeren een nog groter verstrengeling van het kerkelijke belang met de burgerlijke eventualiteiten naarmate we de gegevens steeds verder in het verleden gingen opsporen.

In onderhavig werk legden we vooral de nadruk op de **personen** die leiding en gezag uitoefenden – en deden uitoefenen – in de **gemeente** Denderhoutem. De praktische behandeling van dit uitgebreid geheel werd in enige wel onderscheiden delen opgesplitst. Deze werd vooraan in het boek al gegeven.

Om een vlotte lezing niet te schaden, dienden talloze voetnoten verwijderd. Het gaat om aanwijzingen waar mandatarissen of ambtenaren gevonden werden (vooral voor Deel II geldig). Deze depots waren dan: Rijksarchief te Gent; Rijksarchief te Brussel; Rijksarchief te Beveren (Waas); Abdijarchief van Affligem; Stadsarchief te Aalst; Stadsarchief te Ninove; Gemeentelijk archief van Denderhoutem; Land van Aalst; Mededelingen Heemkring Haaltert. De nodige voetnota's vindt men verzameld terug op het einde van elk deel.

Zeer veel dank zijn wij verschuldigd aan David en Veerle Rapp - Huylebroek die het geheel persklaar maakten. Met graagte danken wij ook Dr. Hr. Van Isterdael en Willy De Loose die ons met raad en daad behulp-

DENDERHAUTEM — Intrede van het Dorp Benedenkant.

Zicht op het dorpsplein.
Foto ca. 1920 genomen.

Het kruisje duidt de plaats aan waar het Driekoningenbeeld staat.

zaam waren. Wij zijn ook erkentelijk aan de talrijke mensen die ons foto's of ander materiaal ontleenden. Eveneens de vlotte communicatie met de drukker. Ook dank aan het Gemeentebestuur voor zijn toegankelijkheid tot het archief en zijn milde steun.

Deel 1 Het geografisch gegeven.

A. DE BRONNEN.

Van al de gemeenten in de Denderstreek, met de naam van die rivier, vermeldt Echard⁴ alleen Dendermonde. Eigenaardig dat dit stadje toch de Nederlandse benaming in dit Franstalig werk meekreeg. Men vindt nergens Termonde.

Een voor die tijd mooie beschrijving van ons dorp geeft ons Van Gestel.⁵ Deze noteert: Denderhauthem. Latijn: Hauthem Tenerae. Te onderscheiden van St.-Lievens-Houtem, in hetzelfde graafschap. Deze vlek – dus Denderhoutem – ligt tussen Aalst en Ninove en behoort aan de Heren van Rotselaar. Patroon der parochie: St.-Amandus. De abdij van Geraardsbergen heeft het patronaatsrecht. Reeds in 1096 schonk Manasses de altaren van Denderhoutem (en zijn afhankelijkheden Heldergem en Iddergem) aan de Geraardsbergse abdij. Deze bezat hier nog veel tienden, benevens meerdere akkergronden en weilanden.

Vandermaelen⁶ geeft een nog vollediger beschrijving van Denderhoutem. Gemeente op 1 ¹/₆ mijl van Ninove, naam van deze stad en hoofdplaats van het kanton waartoe Denderhoutem toen behoorde. (1834) 7 ¹/₃ mijl van de arrondissementshoofdplaats Oudenaarde. enz. Dan volgen de voornaamste wijken. De bodemgesteldheid vertoont hoofdzakelijk **leem- en zandgrond**; ook enkele laaggelegen moerassige gebieden. Op enkele plaatsen is de grond **rotsachtig**. De akkerbouw en de veeteelt worden er intensief verzorgd: vooral graangewassen, vlas, aardappelen, koolzaad en enkele hoogstamboomgaarden. In 1834 telde de gemeente 3.357 inwoners. Dezen waren gehuisvest in 108 woningen en 41 hoeven. Er is nog spraak van de kerk, van één kapel (moet de Lazarijkapel geweest zijn op het einde van de Molenstraat). Er zijn 5 private scholen. Een notaris heeft er residentie. (in 1834: Not. Ch. De Winter). Er is ook een dokter; misschien was dat de Aalstenaar J.Bt. De Windt. Deze was gehuwd met de zuster van Not. De Winter. Na enige jaren praktijk in Denderhoutem vestigde hij zich definitief in Aalst. Wij hadden hier ook een landmeter. Op het Dorp stookte J.Bt. Neirinck brandewijn. Er draaiden drie korenwindmolens: deze van Schuttijsen op de Dries; in de Vondelen de Groebbemolen, in de Molenstraat maalde Van Malder.

Th. Bénard⁷ geeft, naast de administratieve gegevens, enkel het aantal inwoners. Dit was dan 3.754. (Omstreeks 1884).

Enkele meer recente gegevens vindt men in de "Dict. des Communes de la Belgique"⁸ op pag. 109. Algemeen wordt ons grondgebied 1.216 ha groot geacht. Dat was niet altijd zo. Bij ons weten kreeg Denderhoutem tweemaal een flinke brok grondgebied bij. Een eerste maal verloor Iddergem aan ons een enclave van 23 ha. Dat was op 18 december 1806, wat goedgekeurd werd op 8 januari 1807. Daarna kwam de verdeling van het afgeschafte Herlinkhove. Hiervan kreeg Denderhoutem twee enclaves, samen ongeveer 26 ha. Zo zal ons dorp eigenlijk vroeger slechts 1.167 ha. groot geweest zijn.⁹

De meeste gemeenten werden tussen 1808 en 1835 **gekadastreerd**.

B. GRENZEN

Onze gemeente had een flink aantal km. grenzen, veelal bepaald door kleine waterlopen. De langste begrenzing ligt in het zuiden, bij de buurstad Ninove. In het oosten ligt Iddergem; hier doet zich een zonderlinge toestand voor: een lange, smalle strook Iddergems gebied strekt zich in ons terrein uit tot vlak bij de Denderhoutemse Eigenstraat. Die spie heet "de Vlam". Ook aan Welle en Erembodegem hebben we in het oosten raakpunten. Haaltert en Kerksken vinden we noordwaarts van ons en Outer en Heldergem in het westen. Hier vormt de Dommelbeek de scheiding.

C. BODEMGESTELDHEID.

Voor een degelijke, verantwoorde documentatie over dit onderwerp richtten we ons, met goed succes, tot de diensten van de V.L.M.¹⁰ en de plaatselijke landbouwtellingen.

Denderhoutem is steeds een agrarische gemeente geweest. Dat is nu niet anders. Een groot deel van haar gronden is nog door landbouwgewassen ingenomen. Uiteraard hebben de **kwaliteit**, de **samenstelling**, de **bewerking** van de gronden een zeer grote invloed op het rendement. Daar wordt nu nader op ingegaan, zonder echter al te wetenschappelijk te willen uitweiden. Dat ligt buiten het bestek van onze betrachtingen.

Met de **bodemsituatie** is de landbouw ten nauwste verbonden. Ons gebied vertoont een **zwak golvend reliëf**. Van zowat ca. 20 m boven zee-niveau aan onze oostelijke grenzen stijgt het terrein tot zijn hoogste punt op de Dries: 73 m. Dat is een gemiddelde stijging van 2 m. per honderd meter. Dit landschap kenmerkt zich aldus door een opeenvolging van langgerekte, meestal Z.W./N.O. gerichte **ruggen**. Diep ingesneden **beekvalleien** en **depressies** wisselen af met die heuvels.

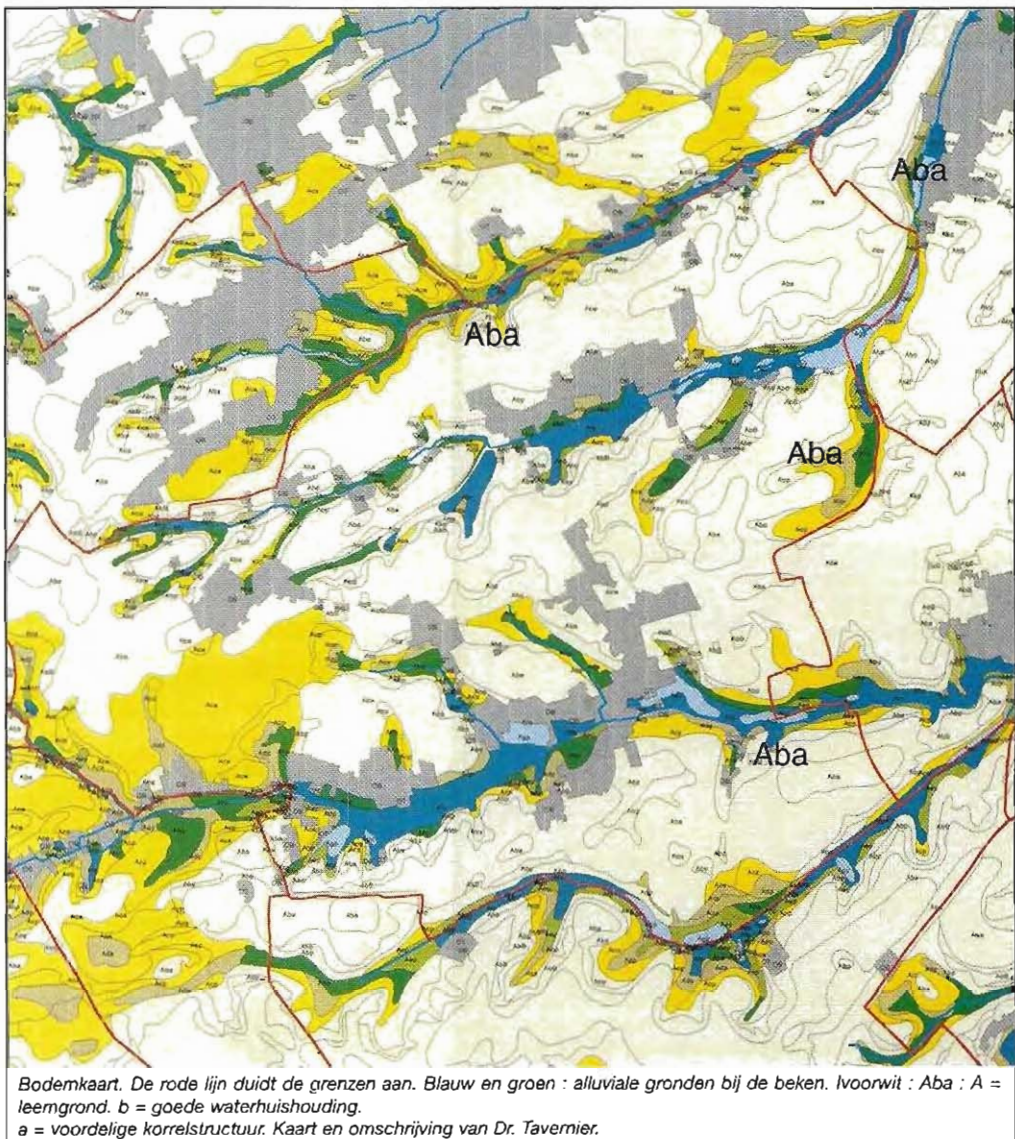
Voor onze bodemgesteldheid waren tertiaire en quartaire afzettingen belangrijk. Door stroming en wind werden **sedimenten** afgezet. Zo werd het oppervlak tijdens de laatste ijstijd bedekt met **zandleem** en **leem**.¹¹ Deze leemlaag bereikt dikten tot 15 m. In de valleien zette zich kleilig of lemig materiaal af, deels ook met veen (van plantaardige oorsprong) gemengd. Ons gebied vertoont het **LEEMLANDSCHAP** met golvend karakter: het zijn de open **leemkouters** op de plateaus. Het landschap strekt zich uit langs de beekvalleien. Vooral lemige of kleilige alluviale sedimenten hopen zich daar op. We treffen er vooral weilanden aan, hier en daar met populieren omzoomd.

BIJ DE BODEMKAART:

Het gebied op de kaart voorgesteld omvat Denderhoutem, met een rode volle lijn afgeboord. De 4 beekvalleien zijn er duidelijk op te zien; ze zijn van W. naar O. gericht. Daartussen verheffen zich de **ruggen**, veelvuldig met de letters A b a gemerkt. A wijst op de **leemgrond**. De kleine b geeft aan dat er een goede **waterhuishouding** aanwezig is; de derde letter

a duidt op een voordelige **korrelstructuur** van de bodem. Naargelang men naar de valleien afdaalt veranderen geleidelijk de twee laatste elementen en worden dan ook met andere letters aangeduid: nattere bodem door minder gunstige drainering; gewijzigde korrel bij de sedimenten, enz. Deze situatie is bijzonder belangrijk voor de landbouw.

We hoeven nog geen eeuwen terug te gaan in de geschiedenis van ons volk om hier een heel andere bedrijvigheid vast te stellen. Bedoeld is het **turfsteken**. In laaggelegen gebieden, in valleien bij de beken in de Vondelen, de Lebeke, de Stichelen, de Daal was deze **brandstofwinning** zeer gegeerd. In het begin van de 19e eeuw was hier nog ca. 5 bunder (ongeveer 5^{1/2} ha) in winning.¹² Jaarlijks werd hiervan zowat 30 roeden (10

a.) gedolven. Men spitte of stak deze **plaggen** in regelmatige blokken. Deze werden gestapeld, zoals men nu de gevormde "steen" in gammen plaatst, om ze zoveel mogelijk door weer en wind te laten drogen. Gaf de turf wel minder hevig vuur dan de steenkool, het viel toch veel goedkoper uit. Minder gegoeden huurden regelmatig zulke percelen ten gerieve van hun gezin. Tijdens de Franse tijd was dit nog een intense bedrijvigheid. Het spreekt voor zich dat de Denderhoutemnaren steeds de spotnaam TURF-BOEREN of ASSEPOEFERS met ere droegen, en nog wel verdiend ook.

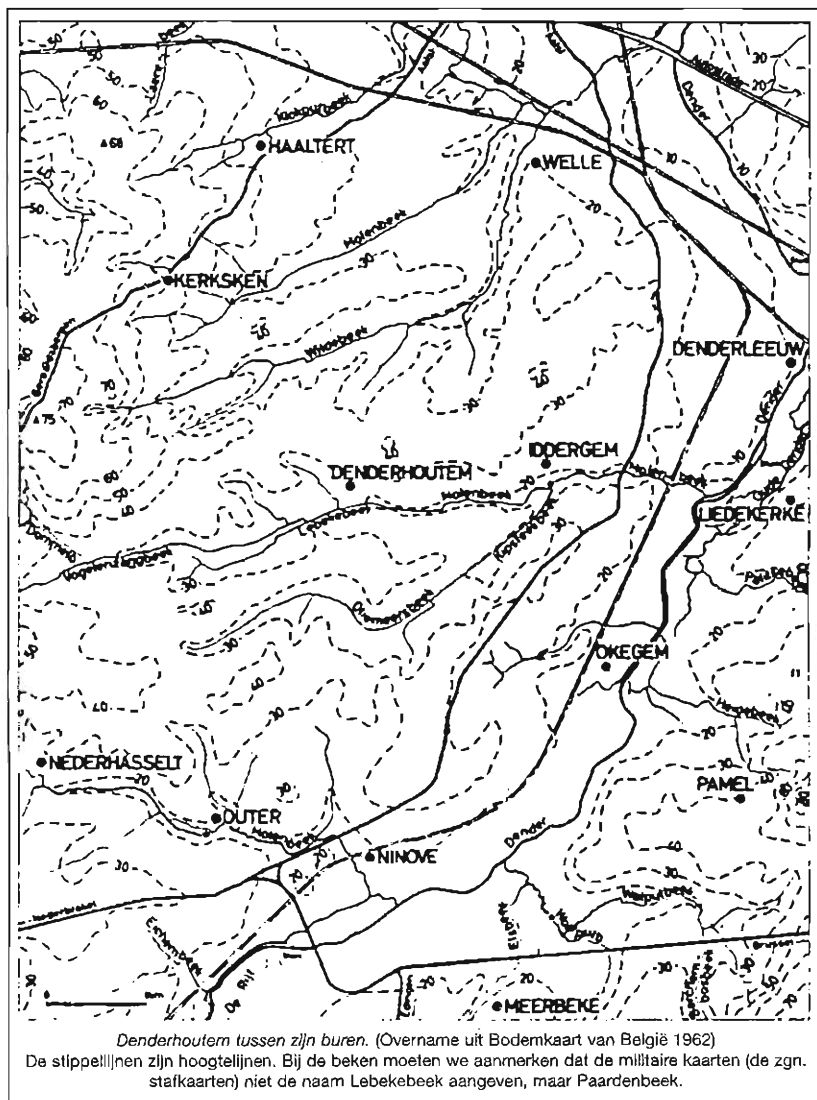
D. HET KLIMAAT. DE WATERLOPEN. HET RELIËF.

HET KLIMAAT.

De gemiddelde jaartemperatuur bedraagt 9,5 ° C. Gewoonlijk telt de groeiperiode der aanplantingen 173 dagen. (van 25 april tot 15 oktober)¹³

De **neerslag** bedraagt 800 mm; nogal egaal verdeeld over de verschillende seizoenen, met allicht een wat nattere tijd in herfst en winter. Er is een gemiddelde vorstvrije periode van 180 dagen of 6 maand.

DE WATERLOPEN.

Het ganse grondgebied behoort tot het stroomgebied van de Dender. Al de beken vloeien bijna parallel, richting west – oost. Vermits het reliëf zich over vier dalen, tussen drie heuvelruggen, uitstrekt en west – oost gericht is, kunnen we vier beken benoemen:

1. Meest zuidelijk kent men de **Oliemeersbeek**. Zij vormt de zuidergrens met Ninove over honderden meters. Eenmaal ons grondgebied voorbij heet ze Kipsteekbeek.

2. Door ons dorpscentrum loopt de **Paardenbeek**.¹⁴ Zij komt van Nederhasselt, over Outer en bespoelt over de ganse west – oost lengte ons grondgebied. Een kleine vliet, de **Dommelbeek**, daalt af van de hoogten van de Dries en werpt zich in de Paardenbeek nabij de kerk van Lebeke. Dit beekje vormt een hele weg de grens met Outer. Als de Paardenbeek ons gebied verlaat wordt zij de Molenbeek. Hier vloeien Oliemeersbeek en Paardenbeek samen. Zo is het debiet al heel wat groter, genoeg om de aloude Ene-watermolen te voeden. In Denderleeuw stort deze beek zich in de Dender.

3. De derde beek is niet zo lang; ze heeft ook een klein debiet: de **Wildebeek**. Zij bespoelt Dries, Stichelen, Daal, Vondelen en Eigenstraat om, op de grens Welle-Erembodegem-Terjoden, de Molenbeek te vervoe-gen, nabij de watermolen.

4. De **Molenbeek** ligt helemaal in het noorden en vormt de grens, eerst met Kerksken, dan met Haaltert. Richting : west – oost, zoals de andere beken. Deze Molenbeek is te klein van debiet om in alle seizoenen de Erembodegemse watermolen voldoende van water te voorzien.

5. In de beraadslagingen van de gemeenteraad vonden wij de "Volksbeek".¹⁵ Die beek is ons totaal onbekend.

HET RELIËF.

De laagst gelegen gebieden van Denderhoutem liggen zowat 20 m boven zeeniveau, of zelfs nog iets minder. Deze plekken liggen alle aan de oostkant van onze gemeente, in de Anderenbroek, de Eigenstraat en Vossel. Mooi hellend verheft het terrein zich geleidelijk westwaarts om uiteindelijk zijn hoogste punt op het gehucht Dries te bereiken, nabij de grens met Kerksken en Heldergerm. Op deze hooggelegen vlakte werd trouwens

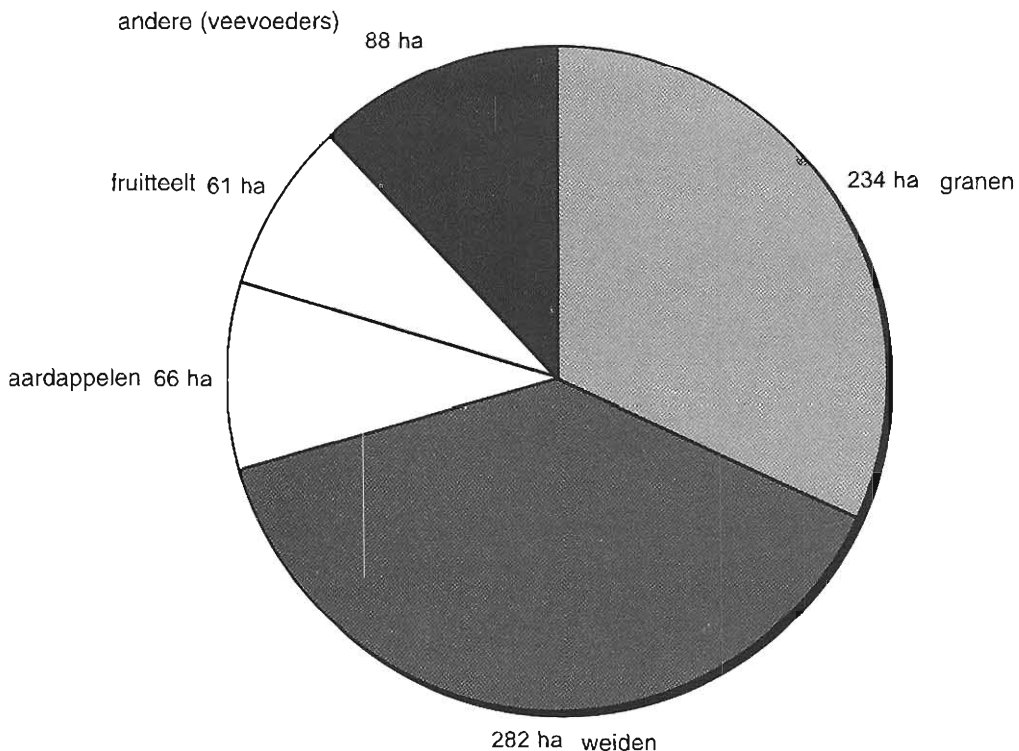
de verkeerstoren – Radar – opgericht. Men bevindt zich daar op 73 m boven het zeepil. Bij helder weer heeft men er een bekoorlijk vergezicht op de Dendervallei en Ninove. Een geoefend oog ontwaart zelfs zuidoostwaarts de witte buildings van onze hoofdstad. Dat moet in vogelvlucht iets van 20 km zijn.

E. DE LANDBOUW.

1. Akkerbouw.

De zoëven geschetste bodemgesteldheid brengt met zich een intensieve LANDBOUWBEDRIJVIGHEID. Naar de gegevens van Dr. Tavernier stelt men vast dat Denderhoutem een relatief belangrijk deel van zijn oppervlakte aan landbouw besteedt: 728 ha op een totale grootte van 1216 ha. Dit betekent toch $\pm 60\%$ van alle ruimte. Ook aan de hand van de landbouwtellingen konden we sprèkende vaststellingen noteren. Er zijn een 25-tal jaren aan gegevens beschikbaar. Enkele onderdelen worden in globo onderzocht. Enerzijds is er de **veestapel**, daarnaast de **akkerbouw**. De voortbrengselen van de akker zijn in een 5-tal groepen te onderscheiden:

a. De graanteelten.

Dank zij de uitstekende kwaliteit van de grond voor deze teelt kwam die dan ook ruimschoots aan bod. In 1950 werd aan **tarwe** 113,33 ha besteed. **Winterrogge** (uitstekend veevoeder, vooral voor de zwijnenkweek) : 47,08 ha; er was dat jaar ook nog wat **masteluin** (d.i. de helft tarwe vermengd met de andere helft rogge): 53 a; ook **gerst** (winter- en zomergerst) en voor de paarden uiteraard een flink deel **haver**: 59 ha. Geleidelijk verminderde toch de graanteelt. Zo is de oppervlakte aan tarwe besteed in 1956 ongewoon laag: 27,40 ha. Vermoedelijk is er dan ook een zeer grote vorstschade geweest. Nog enkele jaren bleven we boven de 100 ha (in 1957, 1960 en 1961) maar dan ging een gestadige daling door. Van 93 ha (1962), 89 (1963), 91 (1964) ging het in 1965 naar 83 ha; 76 in 1966. Daarna haalde men geen 70 ha meer. In de 70-er jaren werd het nog de helft van 1950: 58 ha in 1972, 56 in 1973, 57 in 1974, 30 ha in 1975, maar toch 61,13 ha in 1976.

Wat waren de oorzaken van deze sterke daling aan tarweproductie? Het is enigszins verwonderlijk dat het basisproduct van onze broodvoorziening zoveel minder aandacht kreeg. Wellicht zullen enkele elementen deze afname in de hand gewerkt hebben; we vermoeden: de relatief hoge kostprijs van deze teelt; ook wel een langzaam gewijzigde landbouwpolitiek naar ruimere voederteelten; misschien ook groeiende bergingsproblemen naarmate hoeven, én de schuren, gesloopt, maar niet meer heropgebouwd werden. Het sterk teruglopen van het eigen broodbakken zal ook wel meegepeeld hebben.

Winterrogge is waarschijnlijk helemaal aan het verdwijnen. Eens was dit een ideaal voeder, als meel verwerkt, in de vetmesterij van de varkens. De gemakkelijker van industrieel geproduceerde veevoerders schakelde deze teelt bijna volledig uit. In 1950 nog 47,08 ha rogge; in 1856: 25 ha; in de zestiger jaren amper 8 ha. In 1976: 5,59 ha. Met de teelt van **haver** verliep het niet zo dramatisch. Dit bij uitstek geschikt paardenvoeder kreeg vroeger veel meer aandacht, maar verdween toch niet helemaal. 1950: 59 ha. Enige jaren status-quo, om in 1956, eigenaardig toch: 110 ha 79 a te bereiken. Dit surplus aan haver kwam er door het verlies van bevroren tarwe. Deze dient vòòr de winter gezaaid te worden. Haver wordt in het voorjaar gezaaid. De volgende jaren weer ongeveer 50 ha. Geleidelijke afname volgt om in de jaren '70 op 30 ha uit te komen. Dit fenomeen heeft

vanzelfsprekend te maken met het massaal verdwijnen van het eens zo geroemde Belgisch trekpaard, ten voordele van de gemakkelijkere en meer renderende tractor.

Andere graansoorten: **gerst**, **spelt**, **masteluin** kregen veel minder aandacht. Als rariteit weze **boekweit** vermeld. In 1951 werd 16 a aangegeven. Deze graansoort verdween helemaal.

b. Het weiland.

We treffen maailand aan voor het wintervoer (b.v. hooi) maar ook **grasland**. Uiteraard vindt men deze culturen veelvuldig in ons dorp omwille van de geringe arbeidsinzet. In 1950 was ongeveer 1/3 van al de landbouwgrond weiland: **282,18** ha. Deze graslanden bevinden zich meestal in depressies en valleien, om reden dat deze gebieden waterrijk zijn, wat akkervruchten niet ten goede komt. Dit grasland is er trouwens erg nodig want onze landbouw is voor een belangrijk deel op de **melkwinning** gericht. Van dit weiland is 81% begraasd. De rest wordt hooi of groenvoeder.

c. Wortel- en knolgewassen.

Met het oog op de voeding van mens en dier zijn deze ruim aanwezig. Voor de menselijke consumptie zijn vooral de **aardappelen** (vroeger, half-vroeger en late) belangrijk. Er zijn weinig tuintjes te vinden of er worden wat aardappelen verbouwd. Frequentie: in 1951 meer dan 68 ha. Toch ging de cultuur aan het dalen: in 1960 nog 44 ha, daling naar 35, 34 en 31 de volgende jaren. Terugloop naar 27, 28, 25 en 26 ha in de jaren '60. In de jaren '74 en '75 bereiken we geen 20 ha meer. De aardappel is ook gezocht als veevoeder. Hiervoor wendde de landbouwer pootgoed van goedkopere soort aan. Ook voor de veestapel zijn **voederbieten** zeer geschikt. Omwille van de grote arbeidszorg is deze vrucht fel gedaald. In 1950: meer dan 64 ha voeder- en halve suikerbieten. Gestadige vermindering om in de jaren '70 constant in de 30 ha te blijven.

d. Maïs

Deze vrucht maakte een snelle opgang omwille van de geringe arbeidsinzet. De ganse behandeling gebeurt mechanisch. Dit brengt met zich mee dat het een behoorlijk dure teelt wordt. In 1950 nog praktisch onbestaande is de opgang toch merkwaardig.: in 1950 amper 18 a. In 1965: 1,67 ha; 1969: 2,40 ha; 1971: 3,98 ha; 1972: 6,50 ha; 1973: 10 ha; 1975 : 28,43 ha. Nadien zette de aangroei zich nog door. De vroeger algemeen aanwezige RAAP is niet meer te vinden. De teelt was erg arbeidsintensief en bevroor heel snel. Ook de KLAVER is helemaal verdwenen.

e. Fruit- en groenteteelt.

Voorheen was er geen hoeve te vinden of er was een mooie, lommerrijke **boomgaard** omheen het erf. Dat was allemaal hoogstammig fruit: APPELAARS, KERSELAARS, PERELAARS, NOTELAARS, PRUIMELAARS. Men ontwaarde ook al eens een MISPELBOOM, nabij een sloot. In 1951 telde men hier nog 40,93 ha hoogstammig fruit. Afnemend in 1952 al tot 25 ha. In 1975 nog 3 ha. Enkele opgemerkte laagstamaanplantingen kwamen de andere vervangen: 2 ha in 1952; 4ha in 1957; 5,20 ha in 1965; 6,55 ha in 1970 en 5,77 ha in 1976. Dit levert enkel appels en peren op. Het blijft een veeleisende cultuur aan bemesting, insectenbestrijding, oogsten, goede bewaring, concurrentie met ingevoerd fruit.

Naast deze telten treft men nog enkele minder belangrijke culturen aan. Er waren al witloofteelten. Een korte uitbreiding na W.O. II genoot de suikerbiet. Eén gekend perceel in de Vondelen werd aangewend voor het kweken van groentezaden en -planten. Een halve eeuw geleden zag men de goede man nog venten in het dorp. Voorheen werd ook nogal cichorei gekweekt. Ons dorp kende trouwens minstens twee "peeënbranderijen": O.V.O. in de Borreken en Baeyens in de Anderenbroek. Voor eigen gebruik werd veel tabak geteeld. De Landbouwtellingen vermelden weinig BOS.¹⁶ In 1950 slechts 11,43 ha. Hier vinden we toch een groot verschil met de opgave van Dr. Tavernier.¹⁷ Deze geeft voor hetzelfde jaar 1950 wel 51 ha aan...

Nu volgt een vergelijkend overzicht van de teelten door Dr. Tavernier gepubliceerd en onze landbouwtellingen.

	Dr. Tavernier	Plaats. Telling
Akkerland	388 ha	387 ha
Weiland	275 ha	282,18 ha
Groenteteelt	bijna 11 ha	10,97 ha
Fruitteelt	63 ha	50,80 ha
Tarwe	116,40 ha	113,87 ha
Gerst	15,52 ha	14,35 ha
Rogge	46,56 ha	47,08 ha
Haver	58,20 ha	59 ha
Aardappelen	69,84 ha	66,35 ha
Voederbieten & Groenvoer	77,60 ha	85,15 ha
Bos	51 ha	11,43 ha

Naast een kleine hoeveelheid **zomertarwe** ging de overgrote oppervlakte naar **wintertarwe**. Evenzo met de gerst: een beetje **zomergerst** en veel meer **wintergerst**.

Bij het grote part **bieten**, was er veel minder **klaver**, nog minder **rapen** en ook wat ander **groenvoer**.

In vroeger tijden was de **VLASTEELT** zeker erg belangrijk. Men had dit nodig voor de textielnijverheid. In 1735 werd 17 ha 22 a aan vlas besteed; in 1764 = 24 ha 60 a; in 1810 = 24 ha; in 1840 = 21 ha 26 a; in 1846 = 11 ha 90 a.¹⁸

Nog uitgebreider waren eertijds de **koolzaadaanplantingen**. Deze kwamen zelfs nog veelvuldig voor in de eerste helft van de 20ste eeuw. Omwille van de **oliewinning** – die olie was flink rendabel! – zag men in ons dorp op menige plaats, tijdens de bloeitijd, de hevig gele velden deinend in de wind.

De **oogst** van deze vrucht betekende in onze kinderjaren een paar dagen van intense spanning en drukte op en rondom de hoeve.

Het zaaien gebeurde in de herfst, op wachtbedden. Eenmaal de plant voldoende groot – ca. 20 cm – worden de plantjes verplant. Op lange rijen,

langs de gespannen landdraad, loopt de "puttensteker". Deze had een speciaal tuig mee: een soort dubbele spade, maar beide delen aaneenbevestigd en uitlopend op scherpe, metalen punten. Daarmee werden holtes gestoken op ongeveer 25 cm afstand. Hierin kwam dan de plant. Met de voet werd de aarde wat aangedrukt zodat de plant snel ging groeien. In 't voorjaar moest wel tijdig de grond van onkruid gezuiverd worden. Eenmaal goed rijp werd de barometer met meer dan bijzondere aandacht gadegeslagen. Er was immers enige dagen aanhoudend warm, droog, zonnig weer vereist om te oogsten. Eens beslist tot de actie over te gaan trok men vòòr dag en dauw naar de akker. Met de scherpe sikkels werden de stengels nabij de grond afgesneden. De bedauwde peulen houden zich door de vochtigheid goed gesloten en voorkomen zo verlies. In kleine bussels werden de planten te drogen gelegd. Er werd met velen samengewerkt om, vòòr de middagwarmte, alles plat te leggen. Terwijl de ongeveer 1^{1/2} tot 2 m. lange stengels rustig drogen wordt heel wat in gereedheid gebracht voor de grote dag: het dorsen van de "sloren". Had men geluk, t.t.z. 3 – 4 dagen droge hitte, dan kon men aan de slag. Dat was een boeiende bedoening; er was immers veel volk bij betrokken. Voor een keer kon "paardenkracht" gemist worden. Op het veld, midden het perceel, werden alle wortelstokken verwijderd: men had een goede, zachte, geëffende plaats nodig, ongeveer 10 m bij 10 m. Soms was die dorsplaats nog veel groter als men met twee dorsploegen werkte. Meestal volstond één team van drie sterke, actieve mannen, die de drieslag met de vlegel goed meester waren. Vaak spreidde men op die droge vloer een laagje stro open om het groot dorskleed of zeil niet te beschadigen. Elk gaatje was er te veel want verlies voor de boer. Aan drie hoeken was het kleed aan een sterk touw vastgemaakt en aldus aan een stevige paal gebonden. Het zeil werd stevig aangespannen. De vierde hoek moest manshoog opgaand aan een veel hogere paal bevestigd worden. Deze hoek diende immers om met de rijf de peulen van de zaden te schudden. Dit moesten behendige mannen doen, met kennis van zaken. Het aanbrengen van de droge koolzaadstengels gebeurde door vier man. Elke drager had een sterk vierkant zeil, ter grootte van zowat 2 m bij 2 m. Hierin werd, met grote zorg, de vracht geladen. Enkele bussels werden er voorzichtig opgelegd. Met de touwen in de hoeken werd alles dichtgemaakt. Om dat dichtknopen en weer ontwarren snel te laten verlopen had men daar een efficiënte oplossing voor gevonden. Aan twee hoeken van het zeil waren sterke lussen bevestigd. Aan de twee andere hoeken had men afgeronde blokjes vastgemaakt. Deze pasten perfect in de lussen en waren zeer snel ingehaakt. Het spreekt voor zich dat men oplettend moest te werk

gaan met deze "draagkleden" op de harde stoppels. Nu was het de beurt aan de dorsers. Naarmate de peulen alle zaad hadden losgelaten stonden twee mannen klaar met de rijven om de peulen te verwijderen. Als verpozing moesten de dorsers de houtherige stengels even schudden om ze dan buiten het dorskleed in bundels te binden. Na enige tijd moest het opgehoopte zaad bijeengerijfd worden, zoniet werd het dorsen haast onmogelijk. Daarom werd de vloer vlug opgeruimd en het zaad in zakken gedaan. De kar was niet ver om er de voorraad te deponeren.

Het is duidelijk dat hier een samenspel van vele handen nodig was. Daar was steeds minstens een tiental arbeiders bij betrokken. Meer dan één karrenvracht werd die dag naar de hoeve gevoerd. Daar werd de oogst dun opengespreid op de nette plankenvloer van de zolder. Een paar keer per dag werden de zaden met de blote voeten "gekeerd" om het gelijkmatig drogen te bevorderen. Dit was wel nodig want het goedje moest een bepaalde droogtegraad hebben, zo niet verminderde de prijs! Na enige dagen, afhankelijk van het weer, werd de voorraad, zak na zak, naar beneden gebracht. De zaak was immers nog niet klaar voor verkoop. Het is nu duidelijk dat de zaden nog vermengd waren met talrijke, eerder kleine stukjes peul die bij het rijven niet afgevoerd waren. Deze reiniging moest met de wanmolen gebeuren. Deze onzuiverheden werden "weggeblazen", omdat deze veel lichter zijn dan de zaden. Eenmaal dat achter de rug is de vrucht leverbaar.

Wat leverde de oogst nu uiteindelijk op? Het ging er in de eerste plaats natuurlijk om het zaad. De boer verkocht dit aan de "olieslager" of handelaar in zaden. In de vorige eeuw waren er op ons dorp minstens twee zulke bedrijven. In de Lebeke was Pieter-Jozef Van Oudenhove de bezitter van zo'n installatie; in de Eigenstraat, Felix De Winter. Als bijproduct was de "raapkoek" welkom als veevoeder. Ook de peulen waren niet waardeloos. Minder gegoeden kwamen weken op voorhand een paar zakken bespreken. Dit goedje mocht gratis afgehaald worden; het was gegeerd als matrasvuisel. Veel boeren verwerkten de peulen ook bij de veevoeding.

Zelfs de "gepluimde" droge stengels werden met zorg verzameld en naar de hoeve gebracht. Ze dienden er als brandstof om de bakoven mee te heten. Dat bleek aldus wel een dankbare plant te zijn. Ook Lindemans behandelt het koolzaad.¹⁹

De Landbouwtellingen van 1950, '51 en '52 vermelden nog een paar koolzaadwinningen. Men noteerde respectievelijk 32 ha, 30 ha en 45 a.

Later kwam de vrucht niet meer voor.

Ph. Vandermaelen gaf ons enkele gegevens voor het jaar 1834 over onze landbouw.²⁰ Hij geeft alleen cijfers van de opbrengsten. TARWE: 2200 hectoliter; ROGGE: 1100 hl. KOOLZAAD: 2800 hl. De betaalde oppervlakte wordt niet vermeld. Toen kwamen ook deze teelten nog voor: GERST, HAVER, MASTELUIN, BOEKWEIT, VLAS, KLAVER, AARDAPPELEN, RAPEN, WORTELS. Bos was er toen ook al niet veel meer. Als fruit alleen hoogstammig: APPELS, PEREN, PRUIMEN, KERSEN.

2. De veestapel.

Na de akkerbouw wordt de VEESTAPEL bekeken. Weerom helpen ons hier de landbouwtellingen van 1950 tot 1976.

Al dadelijk zal uit het rundveebestand blijken dat onze gemeente een landbouwbevolking heeft die zich vooral op de **melkwinning** richt. In tweede orde komt de **vetmesterij**. Eerst de rundveestapel.

Het aantal klein rundvee, minder dan twee jaar oud, kende in deze periode een stijgende tendens. Van 571 stuks in 1952 zag men een gestadige groei naar 597 in 1953. In 1960 815. Daarna kende men een constante van ca. 750 eenheden. In de jaren '70 haast permanent 800 en meer.

a. Melkkoeien.

Naast een kleiner aantal vaarzen en mestvee telde men in 1950 584 melkkoeien. Tot vòòr 1960 waren er minder dan 600. Dan 662. Dit getal bleef enige jaren benaderd. In 1968 voor het eerst meer dan 700. In 1968 dus 710. '69: 738; '70: 694; '71: 653; '72: 705; '73: 679; '74: 660; '75: 620; '76: 553.

b. Varkens.

Zeer belangrijk bleef ook steeds de varkenskweek, vooral als vetmesting. In 1950 noteerden de tellers 761 varkens, klein en groot samen. Er volgde een geleidelijke daling: 648 in 1952; daarna 612; 566, 557 om in

1960 onder de 400 te dalen. Rond dit getal bleef het enige jaren. Het laagste getal kende men in 1969: 211. Nadien ging het weer in stijgende lijn: 350 in 1970; dan achtereenvolgens: 433; 472; 485; 481; 490 en 466.

c. Paarden.

Dat ons zo geroemd Belgisch trekpaardenras het niet meer zo overvloedig doet is vanzelfsprekend te wijten aan de snelle, algemene verspreiding van de landbouwtractor, vooral vanaf de jaren '50.

Maar eerst de paarden geteld. Klein en groot waren er in onze gemeente in 1950 nog 142 paarden voor de landbouw aanwezig. Bovendien waren er nog 11 niet-landbouwpaarden.

De volgende jaren zijn er 138 + 13 andere; 145; 154; 130 in 1956. De dalende trend gaat voort: 122; 131 +2 in 1960. Dan 130 + 1; 130 + 4; 115 + 2; 109; 101 + 1; 104 + 2. In 1968 ineens naar 78 + 37 andere. Daarna: 77 + 26; 75 + 15; 63 + 23; 67 + 8; 68 + 7; 70 + 14; In 1975 nog 56 + 31 andere. Ten slotte in 1976: 49 + 19.

d. Schapen.

Bij het kleiner vee zijn er de schapen. Raar is dat tweemaal een relatief hoog getal geteld wordt, nl. 332 in 1950 en 326 in 1951. In 1956 heeft Denderhoutem maar 2 schapen meer! Abnormale cijfers. Waar lag de fout? Daarna: in 1960: 60; '61: 32; dan 43, 28, 40, 41, 39, 52, 56, 63, 74, 73, 47, 79, 84, 101, 107 in 1976.

e. Kippen.

Kippen bevolken voldoende onze neerhoven. In 1950 = 3.642. Soms wat meer, dan weer wat minder: 4.188; 3.000. Enige jaren zelfs nog geen 2.000: 1966: 1.652; 1967: 1.625; 1971: 921. Nadien toch weer meer: 1.624; 2.858; 2.600; 850 en 3.028.

Hier en daar lopen ook wel wat ganzen, eenden, kalkoenen, zelfs parelhoe-

nen. Dit gevogelte is slechts in mindere hoeveelheden aanwezig.

Konijnen zijn er dan weer meer, vooral de laatste jaren. In 1972: 78; dan 110, 311, 224 en 120.

f. Bijen.

Ook de bijenteelt is hier beoefend. Er zijn enkele korven en kasten, maar beperkt.

Ter vergelijking volgt nu de veestapel van 1834. Weerom volgens Vandermaelen:

paarden: 132; veulens: 34; hoornvee: 432; 112 vaarzen/kalveren; varkens: 530; schapen: 70 en 25 geiten.

NOTA. Voor "korvee" moesten in 1769 in Denderhoutem 138 trekpaarden klaarstaan.²¹

3. Alaam of werktuigen.

Welk ALAAM of WERKTUIGEN heeft de boer ter beschikking?

In deze moderne tijd kan de landbouwer niet meer zonder een minimum aan gemechaniseerd materieel. De **tractor** is onmisbaar geworden. Bedrijven met meer dan een tractor in gebruik zijn geen zeldzaamheid op onze dagen. Het licht alaam dat de boer vroeger hanteerde is ons voldoende bekend. Als we nu het hedendaags, zuiver landbouwbedrijf, bekijken, zien we een machinepark dat grote kapitalen opgeslokt heeft. Weerom is de landbouwteiling ons behulpzaam om ons hier wegwijs te maken. Wat vinden we daar allemaal?

Op die telbladen is er sprake van VIERWIELIGE TREKKERS. In Denderhoutem telde men er niet minder dan 45 in 1976. MOTOCULTEURS: 4. Er werkte 1 MAAIDORSER. Misschien ook in loondienst. VELDHAKSELAARS: 4. OPRAAPPERSEN voor hooi en stro: 3. SPROEIIINSTALLATIES, beweegbaar: 14. Er waren 2 vaste of verplaatsbare DROOGINSTALLATIES voor granen. Men telde in 1976 10 MELKKOELTANKS. Op 21 bedrijven functioneerden MELKMACHINES.

Dit is voorwaar een indrukwekkende reeks die voor de boer zware investeringen betekent. Dit kan alleen maar in grote bedrijven.

Bij de grote uitbreiding van de landbouwmachines na W.O.II kwamen voor: de PIKBINDER. Op onze gemeente waren er in 1956 al 13 in gebruik. In 1957 al 23. In 1962 ziet men de eerste PIKDORSER op de akkers verschijnen. Deze verdringt snel de pikbinder.

Ten behoeve van veel taken is nu al een ernstig aantal AANHANGWAGENS (remorques) in gebruik genomen. Op veel boerderijen zag men ook grote, en vooral hoge VERGAARBAKKEN voor veevoeder (meel) plaatsen. In het najaar zien we de boer groenvoeder opslaan voor de winter in enorme gemetste SILO's. Met de tractor schept hij hier regelmatig het voeder op en brengt het zo rechtstreeks bij het vee. Dit is nu veelal in LOOPSTALLEN gehuisvest. Daar verdwijnt de mest haast ogenblikkelijk in grote onderaardse ruimten. Weeral mechanisch wordt die vrij gemakkelijk en snel in reservoirs gepompt en naar de akker gevoerd.

Er dient nog iets gezegd te worden over de huisvesting van "man en paard". Hiermee is bedoeld in hoe verre de boer eigenaar of huurder is van erf en huis, van weiland en akkers. Eerst noteerden we al dat onze dorpeelingen in grote mate eigenaar waren van de woonst die zij betrokken. In 1571 waren hier slechts 8 huurwoningen voor ca 300 gezinnen. Hier waren ook landbouwers bij. Er waren maar weinig PACHTHOEVEN. In de Stichelen was – en is er nog steeds – de Bijlokehoeve. Dit is wellicht momenteel de enige pachthoeve in Denderhoutem. Op dezelfde plaats werd honderden jaren geleden al aan landbouw gedaan. De geschiedenis is eerder al verhaald.²²

Met de bewerkte gronden is het wel anders gesteld. Zowat alle boeren hebben nu gehuurd akkerland, al was het maar om een homogener geheel te bewerken, wat veel arbeidsuren bespaart.

4. De hoevebouw.

De hoevebouw is in deze moderne tijd helemaal anders opgevat dan eertijds. Het kan nl. nuttiger en vooral goedkoper dank zij nieuwere technieken inzake bouw, dakbedekking, binneninrichting, toegankelijkheid, efficiëntie, enz.

Aangaande de omvang van de landbouwwitbating vergeleken we twee jaren: 1950 en 1967. Voor 1950 namen we de getallen van Dr. Tavernier over; voor 1967 deze van de telling.

De classificatie voor beide gegevens gaat van 1 t.e.m. 3 ha, 3 – 5; 5 –10; 10 – 20; + 20 ha:

Bedrijfs grootte	1 ha - 3 ha	3 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 20 ha	boven 20 ha
Tav. 1950:	93	56	32	2	1
Telling 1967:	29	23	38	10	2

Tal van niet-landbouwers hadden enige landbouwbedrijvigheid. Dezen met minder dan 1 ha in gebruik werden niet opgenomen in de telling. Tal van kleine bedrijfjes verdwenen. Middelgrote en grotere stegen flink in aantal. Met het teloorgaan van de kleine landbouwexploitaties gingen ook nevenbedrijven ter ziele. Zo verdwenen de molenaars.

F. ECONOMISCHE ACTIVITEITEN

Het boerendorp Denderhoutem heeft te allen tijde zijn naam eer aangedaan. Talrijke gesloten hoeven en vier windmolens sierden eertijds onze wijken. Enkele boerderijen houden nog steeds stand.

De vier **windmolens**. Ze worden even in herinnering gebracht:

1. De molen van SCHUTTIJSER. Het was niet de oudste, wel de hoogst geplaatste. Van de oprichting kwamen we niets te weten. Familieonderzoek liet ons wel toe vast te stellen welke Schuttijzers er gewerkt hebben. De eerste Schuttijser die zich op de Dries aanmeldde moet hier rond het midden van de 18de eeuw neergestreden zijn. Voordien vertoefden ze al van de 16de eeuw in het naburige Heldergem. "Crétien SCHUTTIJSER", geboren in Heldergem, huwt de Erpse Anna Vermeiren. Hij overlijdt in Denderhoutem. Vermoedelijk was hij de opdrachtgever tot het bouwen van de molen. Zoon Adriaen – Louis SCHUTTIJSER wordt als eerste in akten vermeld als "mulder van style". Adriaen huwde Barbara Backaert, uit de Lebeke. Adriaen was nog wel in Erpe geboren. Hij wordt wel eens aangeduid als "Adriaen – Louis SCHUTTIJSER "d'OUDE". Eén der acht kinderen in dit gezin geboren zal wel de volgende mulder worden. Dit is Adriaen – Louis SCHUTTIJSER "de JONGHE". Wellicht was deze al lang molenaar wanneer zijn vader in 1812 overleed. Adriaen "de jonghe" huwde eerst Maria-Catharina Van den Eynde, uit de Lebeke. Deze overleed op de dag dat zij het leven schonk aan haar 4de kindje. Adriaen hertrouwde later met Bernardina Schollaert. Deze was afkomstig van St.-Antelinks. Er kwamen nog drie kinderen bij. Opnieuw zal een zoon de molen beklimmen en bedienen: Donatus SCHUTTIJSER. Hij trouwt in 1832 met Dominica Wijnant, uit Woubrechtgem. Er komt weerom een talrijk kroost tot stand. Enkelen sterven nochtans op prille leeftijd. Wij vinden Donaat vele jaren in de gemeenteraad terug. Hij overlijdt in 1872 en zag zijn zoon Edmond niet meer opgaan naar het altaar als priester. Een andere zoon van Donaat wordt de opvolger op de molen: Charles – Louis SCHUTTIJSER. Deze huwt Prudence De Winter en sticht er een groot gezin mee. Eén der jongens, Clemens, wordt ook priester. Charles wordt er de laatste mulder: de houten korenwindmolen wordt in 1918 volledig afgebroken. Er kwam geen wederopbouw. Trieste bijzonderheid: een tweejarige peuter kreeg er echt "een

slag van de molen" en overleed er aan...

In het hoofdstuk "Grote persoonlijkheden." (Deel III) wordt een rechtstreekse afstammeling van deze molenaarsfamilie, Prof. Clemens Schuttijsen, aangehaald!

2. In de Vondelen stond ook heel lang een houten korenwindmolen. Ter plekke noemde men hem de GROEBBEMOLEN.²⁴ Opgericht tijdens de tweede helft van de 18de eeuw werd hij enkele malen verkocht. De laatste families die de molen in bezit hadden, waren afstammelingen van Francis COPPENS, die hem in 1865 verwierf. Later was zijn zoon Justin er molenaar. Achiël, zoon van Justin, was de laatste mulder. In 1935 haalde een zware storm de molen omver.

Hier de nog gave
"GROEBBEMOLEN"

De wrakstukken. Een hevige storm haalde de "Groebbemolen" in 1935 neer.

3. Wellicht de oudste stond nabij de Molenstraat. Deze straat kreeg er trouwens de naam bij. De motte waarop de molen zich bevond is nu nog te zien achter het huis rechtover de ingang van het huidig kerkhof. Hiervan lezen we: "In 1571 verhuurde jonckheer Reynaert de Beyne eenen windmolen ghestaen up de heerlijk-heyd Resseghem tsrs voor de somme van 24 p.gr."²⁵ Als mulder waren er werkzaam J.-Bt. VAN MALDER; zijn schoonzoon VAN DER STRAETEN, nog later was dat Theofiel DE SWAEF – DE SMET. Fiel was hier de laatste mulder. De molen werd in het begin van de 20ste eeuw gesloopt.

4. De jongste van alle was "Warkens molen". Edward DE GRAEVE liet de molen bouwen in de toenmalige Eigenstraat, nu Iddergemsteenweg, in 1891. Vier broers molenbouwers uit Haaltert bouwden het stenen gevaarte, met baksteen in 3 ovens ter plaatse gewonnen. Het binnenwerk werd in Waterloo gekocht. De balken waren te kort en moesten verlengd worden. In 1894 werd een stoommachine geplaatst. Van 1921 tot 1938 gebruikte men een armgasmotor als drijfkracht; in 1939 een dieselmotor. Enige tijd na W.O.II werd het malen beëindigd. L. Blomme paste alles aan tot de huidige, moderne landbouwuitbating. Van de molen is alleen de romp overeind gebleven.²⁶ Blomme had zelf nog aan loonmalen gedaan tot in 1958.

Een raar gebouw stond ooit in de Stichelen. We kregen er alleen weet van via de kaart van Graaf Ferraris. Hierop is aangeduid: MOULIN au TABAC. Vermoedelijk zal dit de snuifmolen van herbergier Van den Steen geweest zijn.

"Molen De Graeve" - Iddergemsesteenweg. Ontmanteld kort voor W.O. II. Alleen de romp is nu stille getuige.

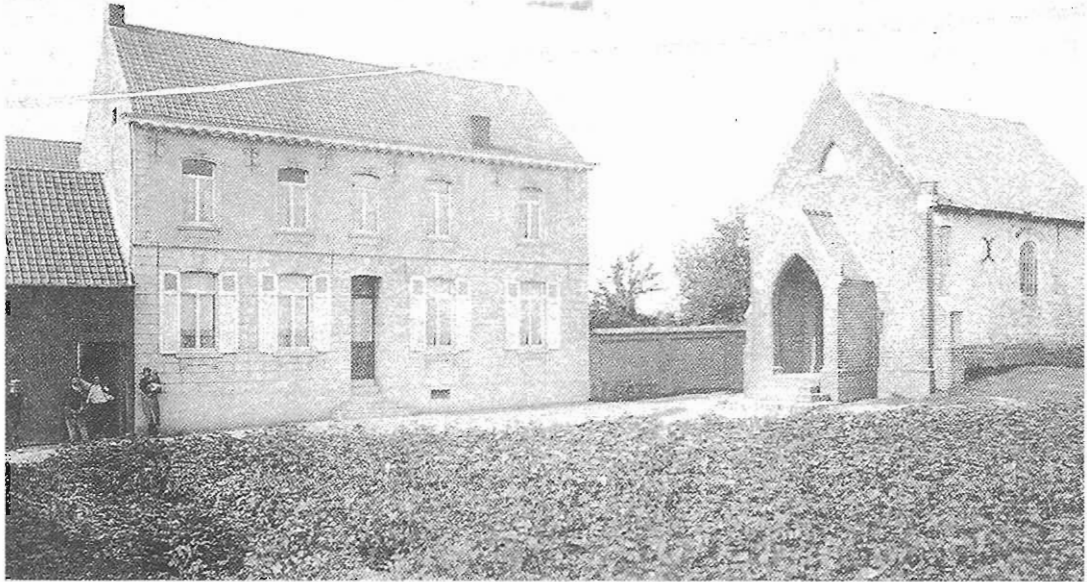
In de 19de eeuw was ons dorp ook twee OLIESLAGMOLENS rijk. In de Lebeke was Pieter – Jozef VAN OUDENHOVE daar rond 1850 eigenaar van. Die bevond zich bij het begin der Diepe Straten. In de Eigenstraat was Felix DE WINTER koper van een slagmolen. In de volksmond noemde men die instelling het stampkot. De molen had toebehoord aan Jean Moyck. Als deze in 1816 overlijdt verkoopt zijn weduwe, Catharina Ghijssels, de molen en gans haar landbouwbezit (vee, alaam, enz...) aan Felix De Winter – Dierickx. "Meulemaeker" Petrus Singelijm heeft reparaties aangebracht aan het tuig. De weduwe Moyck krijgt de rekening gepresenteerd "...van de meulen afgaende, felix de winter, aenkomer van denselven op heden desen eersten Julius ten jaere 1818..."²⁷

Volgens familieoverleveringen verhuurde Felix de molen. Hij woonde trouwens met zijn groot gezin nabij de kerk, nu verzaak Van der Burght.

Tot kort na W.O.II bestond in de Borreken het geëlektrificeerd maalbedrijf van Alfons MEGANCK – DE SCHRIJVER. Zoon Frans baatte het bedrijf daarna uit. Het malen verdween al lange tijd. Er stond nooit een windmolen.

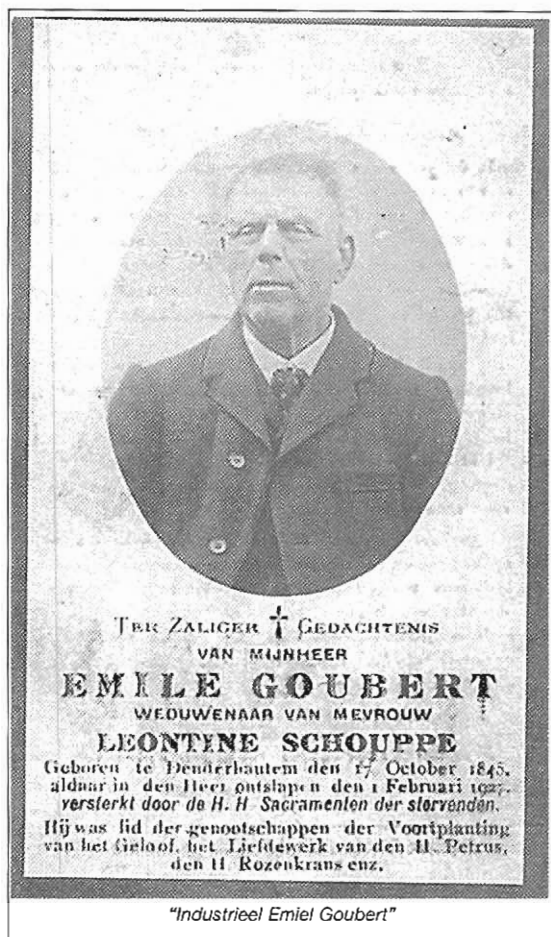
In het degelijke streektijdschrift "Eigen Schoon en de Brabander" (Payottenland) leest men een en ander over de molenbouw.²⁸

Denderhautem. Brouwerij

Op het einde van de Molenstraat stond het grote brouwershuis Maes. Rechts de oude Lazarijkapel.

man het voortouw om sneller producten af te leveren. Die dorpsgenoot was Emiel GOUBERT. Hij werd geboren op 17 oktober 1845 in het gezin van Adriaen en Maria-Josepha Cobbaert op het dorp. Als voorlaatste in dit gezin met zeven kinderen moet Emiel zeker een heel verstandige jongen geweest zijn. Vrij jong richt hij in Denderhoutem een WEEFFABRIEK op. Dat was in de huidige Nieuwstraat. De oudere generatie heeft dat "GILDENHUIS" goed gekend, maar dan niet als fabriek of atelier. Daar moet jarenlang een grote drukte geheerst hebben. Het heette dat Mijnheer Emiel gouden zaken deed. In de familie gaat het verhaaltje dat langs deze instelling een paar gegoede juffers wandelden. Ze hadden het uiteraard over "Mr. Emiel": "De dame die deze man aan de haak kan slaan zal een bijzondere moeten zijn." En wat gebeurde? Op 21 september 1871 huwt Mr. Emiel één van deze twee wandelaarsters: Leontien Schouppe. Zij was de dochter van eigenaar Kamiel Schouppe uit de Eigenstraat. Er kwam een kroostrijk gezin tot stand: negen kinderen, maar vijf bleven in leven. Twee dochters traden in het klooster en de overigen bleven allen ongehuwd bijeen: Cheri, Coralie en Rachel. Het vastgoed dat deze familie in bezit had, alleen in de huidige Nieuwstraat, was merkwaardig. Naast de pastorie bewoonden ze dat mooi herenhuis en bevond zich de fabriek. Deze werd na W.O.I omgebouwd tot centrum van het katholiek verenigingsleven en heette het "Gildenhuis". Ook

dit verdween na W.O.II. Bij testament werd dit overgedragen aan de kloostercongregatie. De Zusters verkochten hun gebouwen nabij de kerk en namen hun intrek naast de pastorie. Op de plaats van het Gildenhuis kwam een heel nieuwe kleuterschool. Ook hun woonhuis werd nadien verkocht. De school is nog steeds goed draaiende. Aan de overkant van de straat had de familie Goubert een huis in bezit dat heel lang als onderpastoorswoning diende. Dit werd verkocht na het heengaan van onderpastoor De Craene in 1956. Daarnaast ging hun eigendom verder tot aan de Ankerstraat en de beek. Dat was eens een heel mooi stuk bos met vijvers en een overblijvend groot terrein met bessenbeplantingen.

Na vererving is dit goed al met een groot getal huizen bebouwd. Het werd een nieuwe wijk: het VELDEKEN.

In de voetsporen van deze familie stapte later een andere bekwame jongeman: Jozef VIJVERMAN. Deze ontwikkelde zijn **confectiezaak** vooral aan de Iddergemsteenweg. Ook hier werden eens vele tientallen mensen aan het werk gesteld. Meer over deze sportieve figuur in het hoofdstuk:

‘Sporten bij ons’ (Deel III).

De **kledingindustrie/-textiel**: die heeft zich heel lang beperkt tot kleinschalige huisnijverheid. Weven, spinnen, breien waren alom verspreid. Vaak zien we in oude akten als beroep vermeld: spinnersse, wever,... Nu is alles in deze sector verbazend ver gemechaniseerd. Ook hier telt men enkele moderne ateliers.

Als **schoeisel** ziet men in de winter nog sporadisch **klompen** dragen. Al vindt men nu alweer mechanische klompenfabrieken, eens had elk dorp minstens een paar klompenmakers. Dat was toen nog handenarbeid! Kort na W.O. II kwamen zich nog een paar Waaslanders hier vestigen om ons **blokken** te bezorgen. Later was een schoen- en pantoffelfabriek opgericht, maar ook hier gingen allang de poorten dicht.

In de **houthandel** zagen we op ons dorp enkele families heel actief. Ooit was er op het dorp de houthandel YSEBAERT. Deze verdween al heel lang.

In de Eigenstraat stichtte Frans DE GENDT een HOUTZAGERIJ. Nadien nam zoon Aimé het roer over en nog later Albert. Alle zaagactiviteiten werden er allang gestopt.

Ook in de Vondelen, op Koekelberg, richtte Frans CALLEBAUT, uit Mere, hier een houthandel op. Ook hier ligt alles lang stil.

In die buurt was ook de houthandel Benoît MALFROY gevestigd. Begonnen in de Ranierstraat verhuisde Marcel MALFROY met de fabriek naar de Zonnestraat waar zoon Ludo voortwerkt.

In de Borreken was ook een houtzagerij. Dr. H. VAN ONGEVALLE bouwde ze op en met vennoot M. Houtman werd samengewerkt. De zaak heeft evenwel niet lang bestaan.

Schrijnwerkers waren hier: Goubert in Vossel; Victor Van Hecke en zoon en later de kleinzonen. In de Lebeke timmerden Cyriel Kiekens en zonen. In de Adv. De Backersstr. Victor Torrekens en zonen.

Het **turfsteken** werd al vermeld.

Die brandstofwinning werd totaal verdrongen door **hout-**, later door **steenkoolwinning**. De 20ste eeuw zag vooral in de tweede helft in hoge mate gebruik maken van een ingevoerd brandstofproduct: de **stookolie**. Een paar nieuwere vormen van brandstof dringen moeilijker door omwille van hun hoge kostprijs: **elektrische verwarming** en aanwending van

zonne-energie. Al met al is deze sector goed arbeidsintensief.

Voor de bouw werkten **steenbakkerijen**. Hier en daar rezen rokende "buitenovens" op. Ze bestonden gewoonlijk niet lang. Op grotere schaal is nu nog de steenbakkerij VAN DEN BROECK, in de Borreken, actief.

Een andere lucratieve zaak was eenmaal het **bierbrouwen**. Op ter Waerent zorgde Jasper STERCK al voor drank in de 18de eeuw.²⁹ Later komen de brouwerijen MAES, aan 't einde van de Molenstraat, en SCHOUPPE, vòòr de kerk, aan de bak. Minder bekend zijn ons in dit verband de namen BAELEMANS en VANDE WESTENAEKEN. Sloten al deze huizen hun poorten, tal van "bierstekers" bleven voor de bevoorrading zorgen.

*Brouwerij Albert Maes. Op 't einde van de Molenstraat gevestigd. Vervangen door nieuwbouw. Nog goed zichtbaar is dit groot huis links van de oude Lazerijkapel (zie aldaar). Eigenaar Maes staat vlak naast de paarden.
Foto ca. 1920*

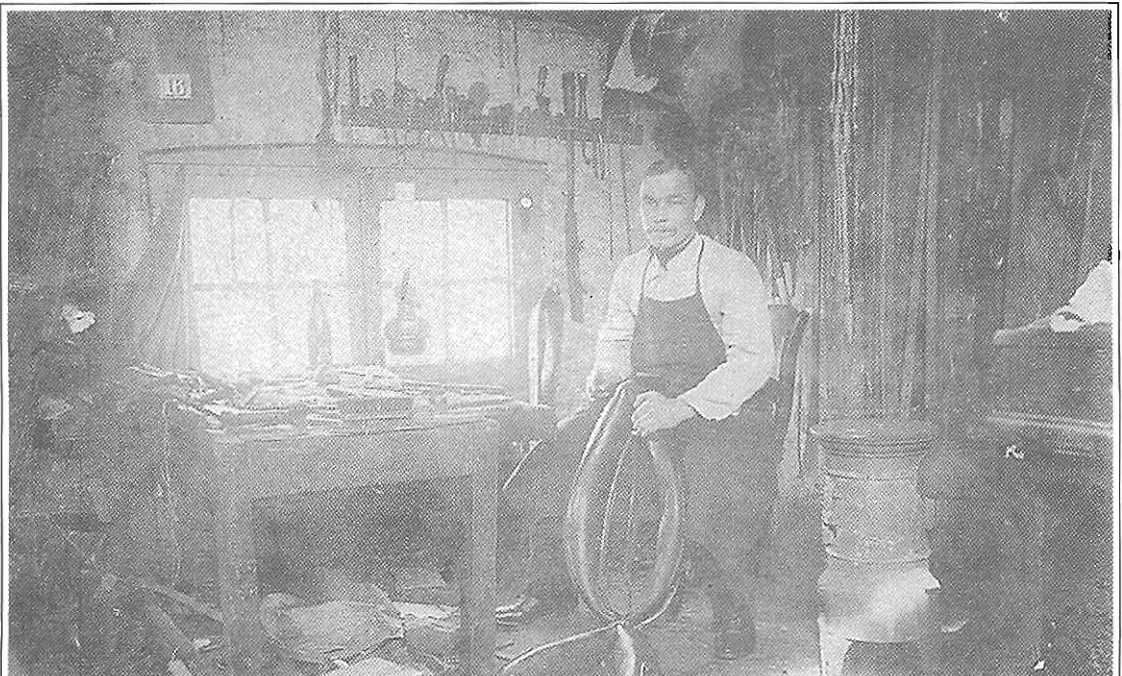
Wie niet brouwden maar wel voor drank zorgden, waren de bierstekers. We zien ze zo voor de geest: Kamiel Anckaer (Adv. De Backerstr.); Jozef Mertens; Frans Roelandt; René Goubert – De Pril (Terlinden); Victor Peleman, zoon van René en later zoon Cyriel Peleman (Zonnestraat); Frans Cherreté, A. De Coen, A. Souffriau. Eén zeer welstellende was distillateur of jeneverstoker: J.-Bt. NERINCKX. Hij was enige tijd schepen van Denderhoutem. De familie woonde dicht bij de pastorie. Jan-Bt. overleed in 1835.

Vervoer. In vroeger tijd moeten hier twee zaken vermeld worden als dagelijkse noodwendigheid: de **kar**, in al zijn vormen, en de **kruiwagen**.

De *wagenmaker* kon van alles maken: driewielkarren, tuimelkarren, treemkarren, stootkarren, boomezels, kruiwagens,... Eeuwenlang was hout, vooral essehout, de onmisbare grondstof voor deze voertuigen. Wij hebben er hier nog twee druk aan 't werk gezien in hun werkplaats: Gustaaf De Winter, Terlinden. Deze man stamde uit een heel oud geslacht van bekwaame wagenmakers, oorspronkelijk afkomstig van Voorde en omstreken. Toevallig werkte zijn collega Felix Van der Schueren in de buurt.

Bij vervoer en paarden kwamen natuurlijk ook kijken: gareel, zadel, leder. Ons dorp kende ook gareelmakers. Er was J. Muylaert in de Adv. De Backerstraat. In de Lebeke waren de broers Van Impe, Felix en Remi, bedreven lederbewerkers. Van hen hielden we een paar typische foto's over.

Smeden. Hoefsmeden. In de Eigenstraat: Constant Baeten. In de Borreken: Benoît Baeten. In de Nieuwstraat: Emiel en Arthur De Haen. Kunstsmid is later zoon Georges De Haen geworden. Op het dorp: Jan Van Nerom en zonen Petrus en Alfons. In de Eigenstraat was Romain Muylaert de smid.

*Gareelmaker Felix Van Impe, de latere schoonvader van de auteur van dit boek.
Felix zou een mooie loopbaan uitbouwen tussen beide W.O. in Belgisch-Kongo.
Deze foto dateert van 1900 en werd door Felix zelf ontwikkeld.*

Ook de **slagers** waren talrijk aanwezig: de gebroeders Lievens; J. De Vos; J. Meganck; A. Van Herreweghen en Cyriel Van Herreweghen. G. Van der Straeten. Edward Van den Stockt. Er zullen er zeker nog geweest zijn.

Voor het verwerken der hoefemelk wendden de boeren zich eertijds naar hun melkerij. Haast iedere wijk had zijn **melkerij**. Opmerkelijk dat ze haast alle een mooie heiligennaam droegen. In de Lebeke heette die de St.-Paulusmelkerij. Op de Dries vereerde men St.-Nikolaas van Tollentijn. Ook op het Dorp was er een, in de Adv. De Backerstr., in Vossel, in de Anderenbroek.... Van al deze bedrijvigheden bestaat er nu niets meer. De ganse zuivelsector is eveneens sterk gemechaniseerd.

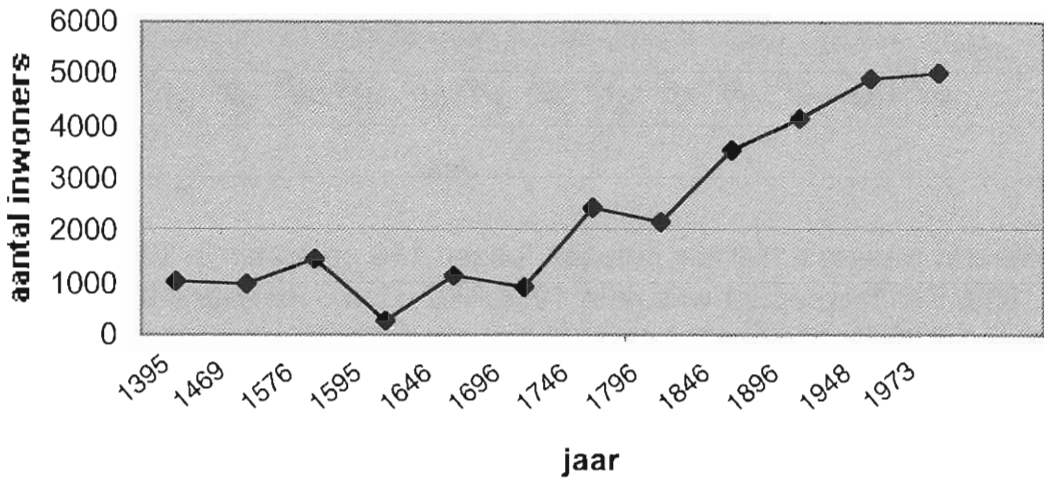
Een minder voorkomende bedrijvigheid was het **branden van bitter-pee**. Deze plant werd gebrand, geroosterd en gemalen tot cichorei. Ons waren er twee bekend: in de Borreken de fabriek van de zoon van dokter Van Ongevalle, Omer (O.V.O.). In de Anderenbroek was Marcel Baeyens de "Peeënbrander".

Tal van kleine familiebedrijfjes kunnen vermeld worden in de **lederindustrie**, het **kantklossen** e.a. In de Borreken was vroeger een **handschoenbedrijf** gevestigd. In de Daal wordt leder bewerkt.

G. DE BEVOLKING

De ingeschreven bewoners van een gemeente maken samen haar BEVOLKING uit. Periodieke tellingen leren ons de aantallen kennen. Veel factoren bepalen dit aantal en wijzigen het ook voortdurend. Eén van deze elementen is: de werksituatie. We zagen veel mensen verhuizen met het

600 jaar bevolking in Denderhoutem.

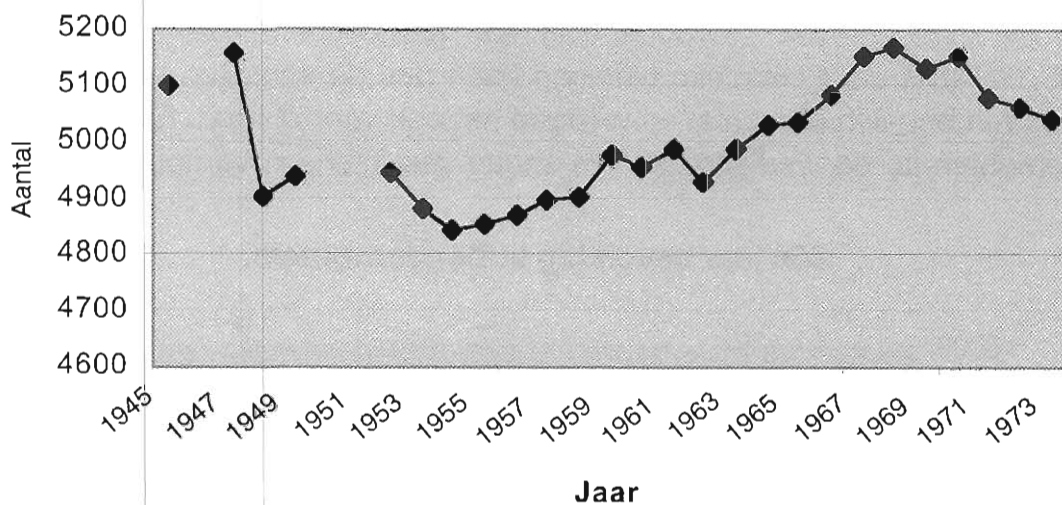

gezin omwille van de werkomstandigheden. Een typisch voorbeeld biedt ons het nabijgelegen Denderleeuw: door de gemakkelijke vervoermogelijkheden groeide dit dorp in enkele decennia aan tot een van de dichtst bevolkte van het rijk, de steden niet te na gesproken. Een andere factor van beïnvloeding is het geboortecijfer; evenzo het aantal overlijdens. Ook de huisvesting speelt wel mee als factor van emigratie; ook wel eens bij immigratie.

Wat is dan het werkelijk effect, in getallen af te lezen, van deze bepalende factoren? Een eerste grafiek laat ons de geleidelijke stijging zien gedurende de zes laatste eeuwen. Bemerk hierbij het rampjaar 1595.

De laatste dertig jaar eigen bestuur – dat is ongeveer de naoorlogse tijd, van 1945 t.e.m. 1976 – onderzoeken we nader. Een andere curve toont ons de schommelingen. (Noteer dat voor een paar jaar gegevens ontbreken.) Beïnvloed eveneens door emigratie en immigratie wijzen de respectieve getallen op een lichte trend van meer verlaters dan er binnenkwamen.

Totale naoorlogse bevolking

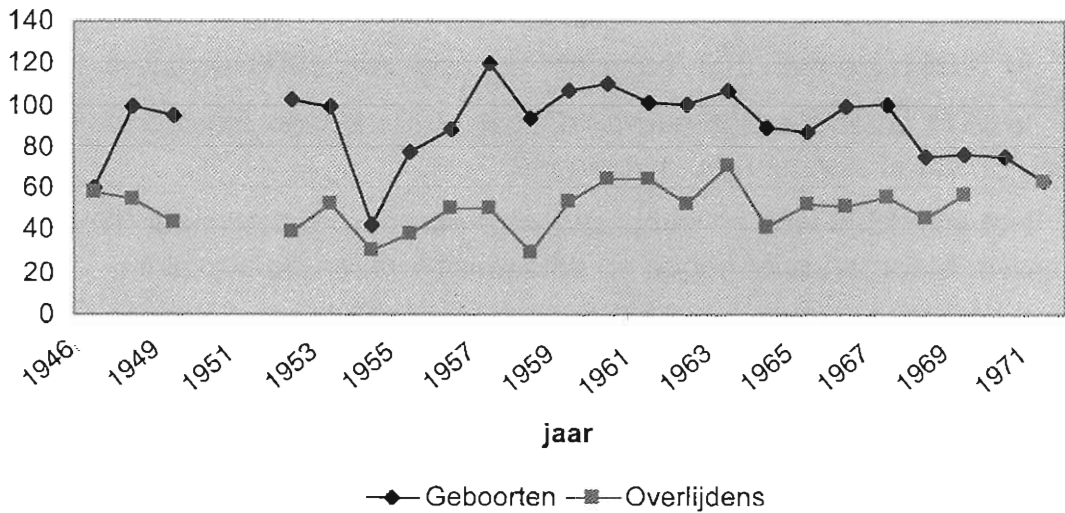
Variërend was de emigratie gelegen tussen 136 personen in 1946 naar 253 in 1953. Een laagtepunt was er in 1955: 102. Dan over naar 149, 166.. naar 105 in 1959. Er bleef een lichte stijging om in 1971 weerom 213 te bereiken. In 1948 telde men 143 immigranten. Dan volgde er een geleidelijke daling. In 1956 weer 111. Dat ging zo door tot in 1969 het hoogste punt bereikt werd: 196 inkomers.

GEBOORTEN en OVERLIJDENS.

Dat het geboortecijfer een paar jaar na de oorlogswееën laag bleef hoeft niet te verwonderen: in 1946 nog maar 60 (34 jongens en 26 meisjes). Dit getal bleef stijgen: in 1948 tot 99 (49 j. en 50 m.). In 1949: 95. Voor '50 en '51 hebben we geen gegevens. In '52 en '53 ging het dan weer boven de 100. Een moeilijk te verklaren dieptepunt was er in 1954: slechts 43! Nadien ging het weer in klimmende lijn: 78 in '55; 89 in '56; 120 in 1957. Verder bleef dit cijfer rond de 100 schommelen om dan een langzame daling vast te stellen vanaf 1968 naar 76. Later nog genoteerd: 77, 75, 63, 65. Bijgaande grafiek spreekt voor zich.

De OVERLIJDENS: deze getallen vertonen slechts lichte schommelingen. Zie de curve. (Noteer dat voor enkele jaren, met name: 1947, 1950, 1951 en 1970, een aantal gegevens ontbreken.)

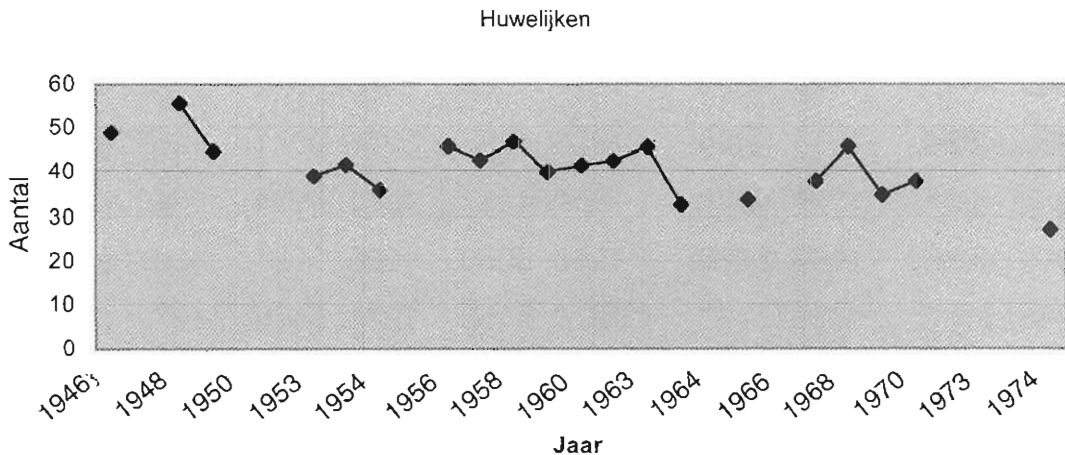
Geboorten en overlijdens.

HUWELIJKEN.

Hierin is o.i. een betrekkelijke stabiliteit waar te nemen. De curve duidt de naoorlogse frequentie aan. Een grote daling was er in de mobilisatie (1939) en de oorlogsjaren ('40 – '45).

De eerste ECHTSCHEIDING viel hier te noteren in 1949. Nadien kwam dat wel af en toe voor. De laatste jaren telde men er al een paar keer 4 per jaar.

Door de tijden heen werden BEVOLKINGSCIJFERS vastgesteld. Deze volgen nu.

Anno 1395: ca. 1035 inwoners.

In 1469 telde men 209 "haarden" d.i. ongeveer 1000 inwoners.

In 1571 staan hier 306 huizen; d.i. ca. 1490 mensen. Bewoonde huizen: 298. Er waren slechts 8 huurwoningen.

Het jaar 1595 was zo rampzalig voor ons dorp dat er maar 275 geteld werden. Moordende oorlogen en epidemieën waren de oorzaken.

In 1596 zouden er al 800 geweest zijn. Velen hadden elders redding gezocht en keerden weer: 1606: 665; 1620: 865; 1626: 920; 1636: 983; 1646: 1165; 1666: 1290; 1686: 941; 1696: 923; 1699: ca. 1000 inw.

In 1709 zou ons dorp 2022 personen geteld hebben. Dit getal lijkt ons toch irreëel: het is de opgave van de personen die in aanmerking kwamen voor de graanvoorziening. "Zij hadden 103 sacken graen per 8 daghen ter beschikking voor 2022 personen".

1716: 850. 1726: 1538. 1736: 1700. 1746: 2475. 1776: 2350. 1778: 1600 communicanten; 1786: 2400; 1796: 2208. Samenstelling: 424 mannen (gehuwden en weduwnaars); 438 vrouwen (geh. en wed.) 700 jongens (alle leeft.) 646 meisjes (alle leeft.)

In 1800: 2632 = 482 m. 489 vr. 876 j. 778 m. plus nog 7 soldaten.

1806: 2716;	1816: 2939;	1818: 3002;	1819: 3002;	1820: 3114;
1829: 3357;	1830: 3357;	1834: 3357;	1846: 3556;	1856: 3397;
1858: 3600.	1866: 3615;	1876: 3754;	1880: 3849;	1890: 4068;
1896: 4168;	1900: 4474;	1910: 4920;	1920: 5015;	1930: 4712;
1945: 5097;	1947: 4855;	1948: 4904;	1949: 4942;	1952: 4944;
1953: 4884;	1954: 4844;	1955: 4857;	1956: 4871;	1957: 4900;
1958: 4904;	1959: 4978;	1960: 4957;	1961: 4985;	1962: 4931;
1963: 4986;	1964: 5030;	1965: 5036.	1966: 5081;	1967: 5150;
1968: 5167;	1969: 5132;	1970: 5150;	1971: 5079;	1972: 5064;
1973: 5040.				

H. GEMEENTELIJKE ADMINISTRATIE

In de "Oude Tijd", die hier omstreeks 1795 een einde neemt, werd haast alle beslissingsmacht door vreemden genomen. Eerst hadden we onze HEREN, dan de HEREN van ROTSELAAR. Enkele notabelen van ter plaatse konden medewerken in de **vierschaar**. Dat lezen we wel in de verdere historische ontwikkeling.

Met het Frans Bewind wordt een aanvang gemaakt met het georganiseerd indelen van onze gewesten, weliswaar naar "Frans model", maar er kwam toch een net afgetekende ordening in **departementen, arrondissementen, kantons**.

Vooraf kan gesteld worden dat aan de **kerkelijke administratie** praktisch niet geraakt werd. Het kwam zo toch best te pas in het "Frans kraam".

Het **municipaal kanton** Ninove, waartoe Denderhoutem behoorde, bestond van in 1795.³⁰ Met de Fransen werd alles hier grondig hervormd. Dit kanton werd vijf jaar later – in februari 1800 – opgeheven. Vermits onze lokaliteit in het kantonnaal bestuur zetelde, verkregen we het statuut van **autonome** gemeente. Denderhoutem behoorde tot het bestuurlijk arrondissement Oudenaarde. Dit sinds 1800. Aalst neemt ons over in 1818, dit t.e.m. 1963. Voor de senaatsverkiezing behoren we vanaf 1900 tot het verenigd kiesarrondissement Aalst – Oudenaarde.

Op het gerechtelijk vlak behoorden we tot het Vredegerecht Ninove. Ook het **notariaat** werd op kantonnale basis georganiseerd. (Bij wet van 16 maart 1803 ingevoerd). "Gedurende het keizerrijk fungeerden de gerechtelijke kantons als territoriale eenheden voor de conscriptie (= rekrutering van miliciens), de bureaus van weldadigheid en de kiezerskorpsen."³¹ In 1830 nam België deze bestuursvormen over en voerde er zelfs de landbouw-districten en de inspectieressorten voor het lager onderwijs aan toe.

De militiekantons.

De Fransen voerden hier "hun" dienstplicht in. Deze zou voor onze Denderhoutemse jongens bestaan vanaf 1798 en dit t.e.m. 1994. In dit laatste jaar werd in gans België de verplichte legerdienst afgeschaft.

In 1803 wordt een onderzoek ingesteld naar de ware toedracht van de lichamelijke gesteldheid van de 9 "conscrits" (militianen) die geen leger-

dienst behoeften omwille van hun kleine gestalte. Dezen moesten dan wel, via hun ouders – een zekere compensatie-belasting betalen, indien ze voldoende kapitaalkrchtig waren.³²

Het waren deze ingezetenen:

Adriaen Van der Straeten:	1.5700 m.	Lieven Allaer:	1.5650 m.
Amand De Backer:	1.5800 m.	Jean Monsieur:	1.6100 m.
Adr. Van der Straeten:	1.6090 m.	J.-Bt. De Coorde:	1.6090 m.
Corneil Baeyens:	1.5540 m.	Adr. De Pril:	1.5500 m.
Domien Kiekens:	1.5800 m.		

Onder het Nederlands bewind werden de militiekantons ingericht. Begin: 8 januari 1817. Het militiekanton Denderhoutem werd opgericht op 10 februari 1817. Afgeschaft op 25 oktober 1870. "Ons kanton" bestond uit de gemeenten Denderhoutem, Denderleeuw, Haaltert, Kerksken, Iddergem, Okegem, Outer en Welle.³³

In 1909 kwam de beperkte invoering van de persoonlijke dienstplicht.

Eindelijk werd in 1913 de algemene dienstplicht verplichtend. De zo gevreesde loting verdween. In de militieregisters werden alle mogelijke nuttige gegevens van de miliciens opgenomen. Er kwamen ook familiale gegevens in voor. België telde tot in 1914 niet minder dan 441 militiekantons. Af en toe kwam er wel een wijziging aan te pas. Niet alleen de samenstelling der gemeenten veranderde al eens, ook aan de grenzen werd gesleuteld.

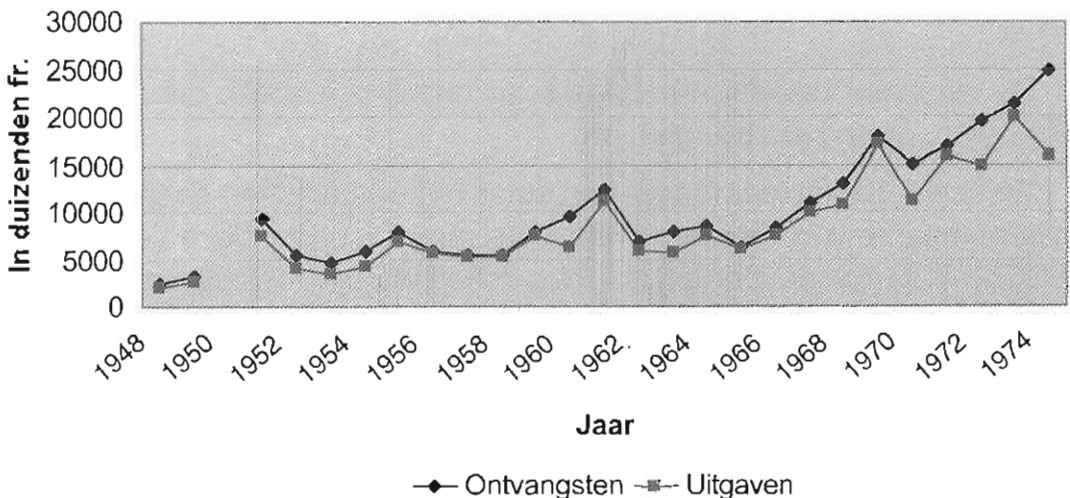
I. GEMEENTELIJKE FINANCIËN. VERANTWOORDING.

ARMENZORG.

In elk gezond degelijk gezin worden de geldelijke zaken verstandig beheerd. Dat is ook het geval in onze gemeenten.

Aan het hoofd van de gemeentelijke overheid staat de BURGEMEESTER. Hij bestuurt de gemeente. Dit doet hij niet alleen: voor de gewone, dagelijkse zaken heeft hij de hulp van de SCHEPENEN. Lange tijd bestuurden meiers, burgemeesters en zeven schepenen de gemeenten. Dit regime werd voorgoed verbannen met de Franse revolutie in 1789. Nadat daar ook in onze gewesten een einde aan gekomen was drong stilaan, vooral vanaf onze onafhankelijkheid in 1830, de democratische gedachte door. Schepencolleges namen het roer der gemeenten in handen. Deze mannen – toen waren er nog geen vrouwen werkzaam in die colleges – moesten VERANTWOORDING afleggen tegenover een bepaald aantal RAADSLEDEN, afhankelijk van het aantal inwoners. De daden voor de gemeente, verricht door burgemeester en schepenen, werden nauwkeurig nagegaan door deze leden. Zij hadden als grote taak de door het schepencollege gedane gemeentelijke ontvangsten en uitgaven te controleren. Ook de voorziene ontvangsten en uitgaven voor het komend jaar, d.i. de BEGROTING, worden grondig nagegaan. Omdat deze acties altijd grote bedragen impliceren, moesten speciale ambtenaren, de ONTVANGERS, deze taak op zich nemen. Zij dienden zich uiteraard te beperken tot de hun toevertrouwde

Naoorlogse gemeentelijke financiën.

opdrachten. Dus geen willekeur! Vermits er toch steeds uitwegen gevonden worden tot afwijkend gedrag, moeten alle stukken in kwestie regelmatig door de voogdijoverheid nagezien worden. Dit gebeurt dan op onze dagen, door de diensten van de provinciegouverneur en de bestendige deputatie. Eertijds diende deze ontvanger een belangrijke waarde – in speciën of onroerend goed – borg te stellen tegen alle eventualiteiten.

Wie heden ten dage een blik werpt op rekeningen of een begroting van een gemeente staat verbaasd over de geweldige omvang van die verrichtingen. (Noteer dat voor 1950 geen gegevens beschikbaar waren.)

Het kan wel nuttig zijn wat uitleg te verstrekken over de gebruikte woorden en termen op die documenten voorkomend.

Er is 1. De GEWONE DIENST.

Ontvangsten komend van renderende eigendommen, b.v. huurgelden. De gemeente krijgt ook bepaalde delen uit de gestorte **belastingen** van de burgers. Bij de gewone uitgaven rekent men te betalen **wedden en lonen**; kosten aan onderwijszaken, onderhoudskosten van wegen, gebouwen... Er kunnen te betalen renten of aflossingen zijn. De gemeente verstrekt vaak toelagen.

2. DE BUITENGEWONE DIENST.

Als ontvangsten worden hier terugbetalingen van leningen die de gemeente verleend had, genoteerd. Eventueel overschot van de gewone dienst.

De uitgaven: behelst alle ongewone betalingen zoals: nieuwe wegen, gebouwen, grote herstellingen, enz. ³⁴

Ter illustratie kopieerden wij een staat van ontvangsten en uitgaven van onze gemeente voor het jaar 1826.³⁵ De publicatie van deze verrichtingen IN DEZE TIJD kan er voordelig bij vergeleken worden. Twee belangrijke factoren zijn van grote invloed op de merkwaardige verschillen tussen 1826 en 1950: 1. er is de geringe omvang der diensten aan de burgers geboden in het begin der 19de eeuw; 2. er is de indrukwekkende inflatie in bijna twee eeuwen. Zo verdiende een veldwachter toen ongeveer 150 gl. Nu loopt dat loon in de honderdduizenden franken...

OUDE GEMEENTEREKENINGEN. Het jaar 1826.

I. Gemeentelijke Ontvangsten.

1. Excedent van de begroting 1825	243.37 gl.
2. Batig saldo van het op een na laatste jaar	32.68 gl.
3. Additionele grondlasten en pers.	649.35 gl.
4. Personeelen aanslag	980.00 gl.
5. Pacht van Gemeentelijk Goed	27.80 gl.
6. Uitkeering eener geemployeerde som	40.00 gl.
	Totaal: 1,973.20 gl.

II. Uitgaven 1826.

1. Personeel gemeente	1,007.50 gl.
2. Jaarwedde klokkenist en opwinden horlogie	29.00 gl.
3. Jaarwedde 2 veldwagters, saemen	283.50 gl.
4. Kleeding veldwagters	50.00 gl.
5. Verhoging jaarwedde Brigadier	15.00 gl.
6. Onderhoud pastorie	20.00 gl.
7. Indemnitéyt deservitor (= pastoor; nota E.H.)	94.00 gl.
8. Jaarwedde Vicaris	236.25 gl.
9. 2% der inkomsten voor S.M. (de koning; nota E.H.)	33.00 gl.
10. Kosten kasernieering 1824 Marechaussees van Ninove	1.56 gl.
11. Aan de Districtscommisaris (voor de visite straeten en wegen)	9.00 gl.
12. Kosten Bedelaershuys Brugge	27.30 gl.

13. Aen de gepension. Veldw. van Pollaerde en Santberghen, saemen
35.50 gl.
14. Achterstallige & loopende intresten (Prov.); nog vanaf 1818
354.84 gl.
- Totaal: 2,196.45 gl.

Dit is een overname uit het verslagboek der gemeenteraadszittingen, nu bewaard in het R.A. te Beveren (bij het jaar 1826). Zie de vorige eindnota.

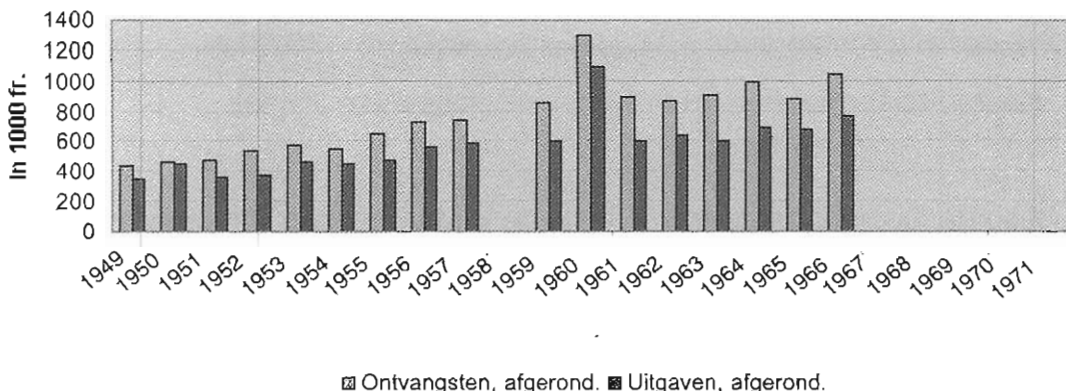
Als we vergelijken met de huidige verslagen der rekeningen – we zijn toch 175 jaar later – moet het er toen nog vrij eenvoudig aan toegegaan zijn. Tal van nieuwe "dure posten" hebben er in de loop der tijden hun plaats gevonden.

ARMENZORG.

Ten allen tijde heeft de overheid ongelukkigen, hulpbehoevenden, daklozen moeten ondersteunen. Lange tijd is dit het werk van de Kerk geweest. De Fransen hebben alles, ook op dit terrein, naar de burgerlijke overheid overgebracht.

De naam is mettertijd veranderd: Tafels van de H. Geest; Weldadigheidsinstellingen; de Armen; de C.(-commissie) van O.(-penbare) O.(-nderstand). Nu kennen we hiervoor: het O.(-penbaar) C.(-entrum) voor M.(-aatschappelijk) W.(-elzijn).

Verleende steun aan de armenzorg.

Door eigen bezit en gemeentelijke toelagen kan deze dienst regelmatig heel wat leed lenigen. Uiteraard moeten deze tussenkomsten heel discreet gebeuren. (Noteer: wij beschikken niet over alle gegevens.)

J. DE WEKELIJKSE MARKT.

We lezen 16 januari 1838.³⁶

De gemeenteraad neemt schikkingen tot het ordelijk inrichten van haar gemeentelijke MARKTDAG. De dag is niet vermeld, maar moet een donderdag geweest zijn.

De nadruk wordt sterk gelegd op de toegelaten UREN en PLAATSEN.

Om de koopwaar het voordeligst uit te stallen moet alles geconcentreerd zijn rond de kerk. Het volgend reglement werd opgesteld: voorlopig waren alle goederen vrijgesteld van **plaatsgelden**.

1. De BOTER zal te koop gesteld worden aan de eerste arduinen pilaar van de kerk, nevens de voorgevel van deze kerk, noord zijde.³⁷
2. De YERS (eieren, nota E.H.) aan de 4de pilaar.
3. De KAAS aan de 5de pilaar.
4. De VERKENS aan het huis van Sieur Jozef De Schrijver. Dit was het hoekhuis, pal rechtover de huidige K.B.C.- bank, dat zowat dertig jaar geleden gesloopt werd en nu de ingang tot de parking uitmaakt. "Kosters" woonden er laatst. De Schrijver was "cabaretier", nu is dat een cafébaas. Boter, eieren en kaas zullen nog mogen verkocht worden vanaf 8 u. 's morgens, tijdens de wintermaanden; vanaf 6 u. in de zomer.
5. Wevers zullen hun stoffen bij de voorgevel van de kerk, zuidzijde, beginnend bij de 2de pilaar, uitstallen.
6. Alle GRANEN, dit zijn: "tarwe, masteluyn, kooren, haver, boonen regtsreeks naer de woonst van d'heer Charles De Winter". Nu begrafenissen Bael en Muylaert.³⁸ Deze granen zullen pas verhandeld kunnen worden vanaf 10 u. voormiddag, behalve haver en bonen, deze al vanaf 9 u.
7. De "KIEKENMERKT regtover den dreve, nevens de kerkmuur". We menen dat de kippen moesten plaatsnemen aan de achterkant van de kerk, buiten de kerkhofmuur.
8. "GAEREN, VLASCH en WERKMERKT ³⁹ vòòr de huizen van d'heer Charles De Winter en het aanpalend huis van Donatus Van Damme. Deze goederen zijn te koop, in de winter vanaf 7 u., in de zomer (ontbreekt). Andere, niet vermelde goederen, zullen geplaatst worden nabij het huis van Felix De Winter en dat van buurman J.-Bt. Sonck. Nu zijn dat de verzaak Van der Burght en het aanpalend handelshuis.

Zaken, op andere dan deze aangeduide plaatsen, zullen verbeurd

verklaard worden ten voordele van de gemeente.

De ZAKDRAGERS zullen door het "schepelijk" college benoemd worden.

De volgende raadsleden ondertekenden dit verslag:

Burgem. P.-A. De Winter.⁴⁰

De schepenen Charles Schouppe en Frans Van de Perre. Respect. Eigenstraat en Dries.

De raadsleden: J. Eeman (Vondelen ?), Fr. Van Vaerenbergh (Terlinden), Frans Wijnant (Borreken), Adriaan Van den Eynde (Lebeke), Corn. Lercangée (Dorp), Frans De Brauwer (Vondelen).

Bijgaande kaart stelt de dorpskom van Denderhoutem voor omstreeks 1840.⁴¹

Het nr. 614 is de pastorie.

Weg nr. 73 is de huidige Pastoriestraat.

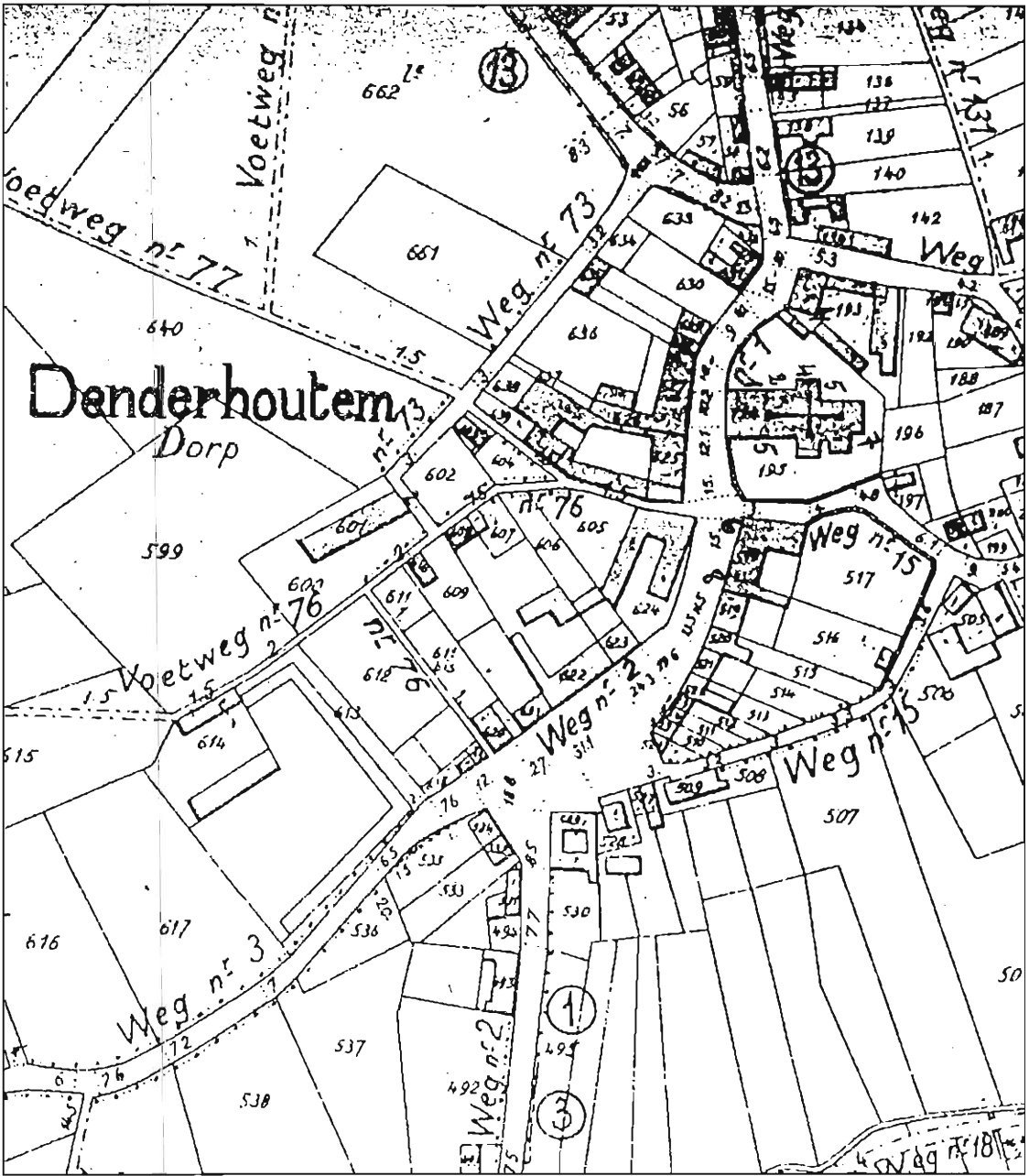
Weg nr. 3 nu Nieuwstraat.

Weg nr. 2 voert naar Terlinden en Ninove.

De perceelnummers 632 én 633, 58 en 57 liggen bij het begin van de Molenstraat.

De nrs. 141 en 58 bij het begin van de Advokaat De Backerstraat.

Veel later – op 11.1.1934 – wordt de wekelijkse markt weer ingericht. De raadsleden stemden nochtans verdeeld: 6 pro (meerderheid van Daensisten) en 4 tegen. Een aanmoedigingspremie van 5.000 fr. werd daarvoor gestemd.

K. INTERNE GEOGRAFISCHE INDELING. VELDEN. WIJKEN. STRATEN.

Eeuwenlang kende ons dorp DERTIEN goed afgescheiden gehuchten of wijken. De straatnamen kwamen pas in de twintigste eeuw voorgoed in de mode. Naarmate de bevolking en de woningbouw met de jaren toenamen, en in acht genomen de steeds toenemende administratieve betrokkenheid van de burger met allerlei overheidsinstanties – wat een enorme toename aan poststukken teweegbracht – werd een laatste maal in 1960 een herindeling der straten doorgevoerd.

Van De Potter & Broeckaert hebben we deze plaatsnamen⁴²: 1350 ter HARDINGHEN; 1450: de POUCKE, ZACHT. 1473 ter WAERDEN; 1520: RUSINGHE, ten BORREKINE; 1600: STICHELEN; 1650: ten ANDERENBROECK; BLOCKEVELT; BIESTVELT; BORREMERSCH; BROECKVELT; BOESDAEL; ter BLOCKINGHEN; CLEEN BEGGIJNSVELT; CRUYSVELT; HEYGHENVELT; DAMELINXVELT; ten DAELE; HUETSVELT; HOYVELT; HAUTHEMVELT; KINDERVELT; KULPUTTENVELT; KERSEVELT; LINDEMERSCH; ter LINDEN; LEENBEKE; LETTERCAUTER; MEYNAERTSVELT; MANNEELDRIES; MATTEMANSVELT; NEELSVELT; ten NEYGHEN; PANTEGHEMVELT; PLASVELT; QUALAPVELT; RUYSBROEKVELT; SYPVELT; SCHOONAERTVELT; WUERFT; WEYVELT; WINCKELVELT. De meeste van deze toponiemen komen ook in ons Landboek⁴³ voor. Bij De Brouwer lezen we ook de plaatsnaam TERJODEN. Deze is ons onbekend.

Bij het " Plan Figuratief" van 1777 volgen nu de wijken, met de plaatselijke situatie.

- a. de PLAETS. Centraal gelegen, om en nabij de kerk; nu DORP.
- b. BORREKEN.⁴⁴ Het werkelijk geografisch centrum van de gemeente. Hier bevonden de woningen zich eertijds bijna uitsluitend in het zuidelijke deel, nu de DWARSSTRAAT.
- c. LEBEKE. Men bereikt die wijk westwaarts van de "Plaetse". Het is de enige wijk die in de aanpalende dorpen onder dezelfde naam doorloopt.
- d. Ten WAEREND(T). Ook west ten opzichte van de Borreken. In later tijden veranderd in DRIES. De oude naam werd onlangs weer in gebruik genomen in de ter VARENTSTRAAT.
- e. STICHELEN. Vanuit de Dries in noordoostelijke richting. Men onderscheidt de GROTE en de KLEINE STICHELEN.
- f. DAAL. Nog steeds oostwaarts.

- g. VONDELEN. Van hieruit, noordoost, komen we in de verst afgelegen wijk:
- h. De ANDERENBROEK. We keren nu op onze stappen terug, weer door de Vondelen, zo komen we, zuidwaarts, in
- i. De EIGENSTRAAT. Deze heel lange straat leidt naar Welle en Iddergem.
- j. Ter BLOCKINGHEN. Dat was vroeger een heel grote hoeve, op de grensscheiding met Welle. Er hoorden een paar kleine huisjes bij. Zelfs de benaming schijnt nu vergeten te zijn...
- k. Ter LINDEN. Nabij het dorp, even zuidwaarts.
- l. VOSSEL. Deze heel oude wijk ligt ten oosten van Terlinden.
- m. OVER de BEKE. Deze oude naam werd in de loop der tijden heel vaak gewijzigd. Men zag zelfs HUNDERBEEK vermeld. Bejaarden kennen die benaming nog best. BEEK heeft heel lang stand gehouden. Wegens dubbelgebruik – Kerksken heeft ook een Beek – is dat nu Poel.

Nu volgen we de vele wegen, oude en nieuwe, zoals ze laatst nog werden aangepast. De oudste gemeentelijke wegenatlas was ons hierbij een welgekomen hulp.

1. Het DORP. Vroeger: de PLAETSE. Opgedeeld in: **Dorp**, **Teerlingstraat**, **Advokaat De Backerstraat**. Naar verluidt heeft men die naam destijds willen wijzigen. **De Pastorijweg**, **Driehoek**, **Nieuwstraat** en **Molenstraat**. De KAT (= Bovendorp).

2. TERLINDEN bleef behouden. Hier kwamen wel bij: de **Bareelstraat**, het **Scherp** (niet officieel!) **Ankerstraat**. Tussen Dorp, Lebeke en Borreken kwam de **Nieuwstraat**.

3. LEBEKE. Hierin komt de nieuwe **Kapelstraat**. Een verre uitloper van de Lebeke is de **Knipperhoek**. Het is de aanzet naar de nieuwe **Veldstraat** die ons naar de Dries brengt. Waar deze naam Knipperhoek vandaan komt is een waar raadsel. Nergens vonden we er sporen van in oude papieren...

4. DRIES. Weleer: ter WAERENT. We kennen er nu de **Veldstraat**, de **Terwarentstraat** en de **Steenstraat**. De Terwarentstraat mondt bij de grens van ons dorp op de steenweg Aalst – Geraardsbergen uit.

Een kwasi onbewoond gebied op de Dries, genaamd 't JONGHOUT, is

van zeer oude datum. Het is een nogal moerassig, laaggelegen terrein dat beweïd en bebost wordt. Het is nabij Kerksken te situeren. Eertijds moet er een grote hoeve gestaan hebben.⁴⁵ De Gentse schepenregisters geven een paar pachtcontracten⁴⁶. Eén ervan dateert van 1411. Eigenares toen: **Katelijne van Bigaerden**, in huwelijk met Jan van Boeninghen. Hendric de Buc pachtte het goed. Het was 13 bunder (= ca. 52 dagwand) groot.

Hendrik van Rotselaer, in 2de huwelijk met Katelijne Sersanders, (hij was weduwnaar van J. van Winghe) verwierf deze goederen acht jaar later. Katelijne Sersanders was zelf gehuwd geweest met Hendrik van Gavere. De nieuwe pachter, Joos de Wint, kreeg de hoeve voor negen jaar in pacht. Hendrik bezat uitgestrekte goederen in tal van dorpen.

5. STICHELEN. De Kleine Stichelen leunde bij de Dries aan; de Grote bij de Daal.

6. Enerzijds voert de DAAL, via de **Zonnestraat**, naar het centrum.

7. Anderzijds naar de VONDELEN. Dit is een oude, uitgestrekte wijk die de **Ranierstraat** zag ontstaan, de **Hoekstraat** en **Koekelberg**; dit leidt ons naar de

8. EIGENSTRAAT. Hier hoort het smalle Leeuwveldbos bij. De eens zo schaars bebouwde **Iddergemsteenweg** is nu haast volzet met mooie woningen. Dit was eertijds allemaal Eigenstraat. De naamgeving "Blockinghen" had niet veel zin en werd dan ook opgegeven.

Omwille van de historische waarde volgen nog de namen van kleine weggetjes, paadjes en voetwegen. Vele zijn in onbruik geraakt. Ze kregen wel hun plaats in de gemeentelijke wegenatlassen.

De **Vierbunderstraat**; men ziet duidelijk bunder, deze oude landmaat is niet meer gebruikelijk; dat is nu allang de **Advokaat De Backerstraat**⁴⁷ en in het verlengde de **Iddergemsteenweg**.

Na W.O. II kende men enige tijd de straatnaam **Bovendorp**. In 1960 werd die definitief geschrapt en werd de naam "**Advokaat De Backerstraat**" weer ingevoerd.

9. De **Lindekouter**, vanuit het Dorp zuidwaarts, langs TERLINDEN, over **Boesdael**, naar Ninove. De **Hollestraat**, d.i. de huidige Borreken, van begin tot het einde, over de Dries, tot aan de Geraardsbergse steenweg; een heel lange weg: 3.710 m.

10. In de ANDERENBROEK bevond zich de **Kousenveldstraat**; toch raar omdat we er wel het Kersenveld kennen. Daar is ook de **Eilandstraat**. Eens verbond de **Blockemeerschstraat** Anderenbroek met Eigenstraat. De **Meulestraat** liep van Vondelen naar Anderenbroek; op het hoogste punt bevond zich eens de "Groebbe"-molen, een korenwindmolen. De **Kleine Daalstraat** voerde van Daal naar Kerksken, dwars door de Stichelen. De **Benedenste Stichelenstraat** begon bij de Bijlokehoeve (nu genoemd de hoeve van 't Hospice van Gent), een grote pachthoeve uitgebaat door de familie Rogge; langs de Wildebeek ging die in westelijke richting om aan de "Vierwegen" uit te komen, dit is al Dries. Vanuit de Lebeke, even voorbij de eens zo grote St. Paulusmelkerij, gaat het links met de **Klein Herlinkhovestraat**.⁴⁸ Deze weg vormt de grens met Ninove en Outer en is, over zijn ganse lengte, meer dan 10 km. lang. De **Zegelstraat** was een deel van de weg van Borreken naar de Lebeke, via de veldkapel. Officieel heet deze nu **Kapelstraat**.⁴⁹ De naam werd zo gegeven omdat er twee ruime kapellen stonden. In de een werd tot vòòr W.O. II nog de rozenkrans geboden voor pas overledenen uit de buurt. De andere werd verbouwd tot woonhuis.

Het **Zwittenstraatje** moest men in de Stichelen gaan zoeken; dit verbond Stichelen met Daal; deze smalle weg loopt haast helemaal naast het kleine vlietje, de beginnende Wildebeek. Een brede, mooie veldweg, nu alleen voor landbouwvehikelen toegankelijk, is de lange, rechte **Koeiveldstraat**. Deze verbindt de Anderenbroek met de Stichelen en Daal. De geasfalteerde baan begint waar eens de windmolen in de Vondelen stond en eindigt bij de Bijlokehoeve. De vroegere **Leeuwstraat** werd **Koekelberg**. Bij het Delhaize-grootwarenhuis begint de **Vondelbaan**; deze heette in de oude tijd de "Aelstersche Weg". Hij begon bij de molen in de Molenstraat en eindigde aan het Vondelbos. Nagenoeg de ganse, huidige **Schoolstraat** heette vroeger **Processieweg**. Die benaming was heel terecht, want eenmaal in het jaar ging de grote halfhoogstprocessie langs daar. Bij die weg stonden ooit zeven kapelletjes waarbij de gekende "Zeven Weeën" – ommegang gedaan werd. Tijdens het pastoraat van pastoor Peerenboom werden ze gesloopt en overgebracht naar het voortuintje van het kerkhof. Wellicht was dit een goede oplossing, wegens gebrek aan goed onderhoud; bovendien werd omstreeks die tijd de ganse nieuwe Schoolstraat gebetonneerd en waren de gebouwtjes wel hinderlijk.

Enkele vreemde benamingen in de buurt van de Eigenstraat heetten: **Jonckerstraat** en **Leeuwveldbos**, al vermeld. De eerste dwarste de Iddergemse "Vlam", vanaf de Eigenstraat tot de grens met Welle. Er is ook

het **Kwanaertbos**, in het dal nabij Iddergem. Tot omstreeks het midden van de vorige eeuw waren enkele gezinnen parochianen van Iddergem. Zij trokken elke week langs dit Kwanaertbos naar de Iddergemse parochiekerk voor de zondagsmis.⁵⁰ De **Heystraat** is een kort stukje aan 't einde van de huidige Iddergemsteenweg, richting Welle. Alleen bekend door onze boeren.

Ook enkele kadastrergebieden gaven hun naam aan wegen: **Letterkauterstraat**, **Haetemeersbos**, **Vosselveldstraat**, **Vosseldreef**, de **Hogeweg**, **Terlindendreef**, **Denbos** (van Terlinden naar Lebeke); **Drijhoekbos** (van Lebeke naar Driehoek). Een van deze secundaire wegen is nu de zo belangrijke verkeersader Denderhoutem – Ninove geworden. Die heette heel lang Hogeweg.

Archiefstukken hebben het over de aanleg van de weg Denderhoutem – Ninove, al over de HOGEWEG.⁵¹ Op de zitting van de gemeenteraad van Denderhoutem van 16 mei 1850, hadden de raadsleden het over deze nieuwe weg. De te verbreden weg was alleen een smalle boerenweg. Het gewone verkeer naar de stad ging al over Boesdal naar de Diepe straten en de Ruisbroekhoeve naar Ninove. Wat een omweg! Zeker lag deze weg er 's winters vaak heel verlaten bij. Daar zou verandering in komen.

Beide burens hadden er de grootste belangen bij een veel kortere, bredere weg te realiseren voor de beide bevolkingen.

Er kwamen wel ernstige moeilijkheden bij kijken, vooral van financiële aard. De twee gemeentebesturen vonden mekaar om er iets aan te doen. Op bedoelde zitting werd medegedeeld dat niemand zich had gemeld om de gemaakte plannen te komen bekijken. De bestuurders moesten dit varkentje maar zelf wassen.

De bestaande toestand moet in dubbele zin aangepakt worden: het grootste deel is niet eens verhard; bovendien moet de weg op VIJF m. breedte komen, dat is bijna het dubbele van de huidige weg. Dit veronderstelt uiteraard de aankoop van gronden van de aanpalenden: er moet 17 à 24 ca onteigend worden.

De " ...devis estimatief...." ziet er als volgt uit:

1. Te "kasseijden" weg: 1058 m. lengte bij 3m. breedte.	9,522.00 fr.
2. Het nivelleren van de baan:	3,000.00 fr.
3. De nieuwe brug over de Oliemeersbeek. (Ninove ook 50%)	250.00 fr.
4. Grondaankoop nodig voor de aanleg:	1,034.40 fr.
	Totaal: 13,806.40 fr.

De Gemeente moet een lening aangaan van 5.000 fr.; bij te voegen belastinginkomsten: 658 fr.

Daar zullen ".. gratuite prestatieën en corvees..." door de eigen inwoners moeten geleverd worden. Nog eens 3.000 fr. Is er tekort dan moeten staat en provincie maar inspringen met subsidies. Verder onderzoek volgde op de volgende zitting.

Burgemeester Charles De Winter en secretaris Frans Wijnant ondertekenden.

Zo gebeurde: op 24 mei 1850 werd het licht op groen gezet voor de onteigeningen.

Men kon nu aan de weg beginnen timmeren.

Een verheugend besluit van het ministerie (2 maart 1994): bescherming van de Diepe Straten. " De Diepe Straten zijn grotendeels holle wegen, die zich zowel op het grondgebied van de gemeente Ninove als dat van de gemeente Haaltert (deelgemeente Denderhoutem) situeren....".

De oude weg naar Ninove, al gegeven, is nu enkel wandel- en landbouwweg. De totaal vergeten **Herzelestraat** verbindt de Molenstraat, langs het kerkhof, omheen de terreinen van Verbroedering en een deel van de Dwarsstraat met Borreken. Dat de toenmalige **Vondelstraat** niet in de Vondelen lag, maar wel een deeltje van Borreken is, doet wel vreemd aan. Als we ooit stelden dat de Knipperhoek een jonge benaming is voor een deel van de Lebeke – daar zijn we nog van overtuigd – kunnen we nu met grote waarschijnlijkheid zeggen dat de naam van de vroegere straat "Knipperstraat"⁵² moet komen. Deze naam bestond al in het midden van vorige eeuw. In oudere archiefstukken duikt de benaming niet op. In het gehucht Terwaerendt noteren we als 'zijstraten en straatjes', al of niet bebouwd: **Driesstraat**; zij valt volkomen samen met de huidige **Steenstraat**; de **Paelwilgstraat**, een onbebouwde landbouwweg, beginnend bij de grensscheiding Dries en Stichelen; de **Goeyveldstraat**, landbouwweg richting Lebeke, parallel met de huidige Veldstraat; de **Kinderveldstraat**, veldbaan die langs Schuttijsers' windmolen westwaarts naar het Reygeertsbos liep; de **Kaeystraat**, het deel van de Veldstraat dat steil afdalt naar de Knipperhoek; de **Kwadenlapstraat**, een korte veldweg op Dries; de **Borrestraat**, zelfde wijk; dan zijn er nog de veld- en boswegen in deze omgeving: de **Jonghoutstraat**, het **Briesmeersbos**, de **Trappersveldstraat** en de **Zoeten Broekstraat**.

Nog tal van wegen, zelden of niet bebouwd, dus van minder belang, liggen kriskras verspreid in de grote gehuchten. De wegenatlas vermeldt er ongeveer honderdvijftig. Zo liep er naar de Lebeke een voetweg, ongeveer parallel met de kronkelende hoofdweg, wel 2.400 m lang; hij werd nooit verhard. Het beginpunt lag bij het Dorp en eindigde, samen met de Knipperhoek, bijna op het einde van de Lebeke. We zien onze vrome voorouders nog ter kerke stappen op zondag, bij droog weer, in dichte drommen op deze Lebeekse kerkweg; evenzo op de Beekkerkweg, op de Borrekenkerkweg, op de Vondelenkerkweg en op Stichelenkerkweg, kortom langs al onze binnenbaantjes. Bij winterdag waren de wegen veel langer, en zeker vaak modderig en glad. Enkele kleine wegen herinneren ons nog aan oude benamingen: de **Tiendevrijweg** (van Daal naar Vondelen); de **Vlasveldweg** (van Daal naar Kerksken); er waren het **Mokeestraatje** (in de Anderenbroek); de **Tuymelweg** (van Daal naar Eigenstraat); de **Nijzeveldweg** (van Eigenstraat naar Iddergem); de **Konijnenweg**, een korte voetweg die op de Teerlingstraat uitloopt; het **Vondelbroekpad**, tussen de Lebeke en de weiden nabij de Dwarsstraat; het **Waterstrijdjen**, van de Nieuwstraat naar Terlinden, via het Veldeken; de **Vijvermeersweg** verbindt de Poel met Vossel; de **Haagstronkelweg** vinden we bij de grens met Iddergem.

Er zijn 6,7 km **buurtwegen** en 46,900 km **andere wegen**.

In **steen** gelegd wegdek: 35,750 km.; in **beton**: 12,200 km; andere materialen: 5,650 km. Dit onderhoud betekent zekere een zware dobber voor de gemeente. Het gaat hier om de toestand in het jaar 1965.

L. DE R.A.D.A.R. TOREN.⁵³

*De R.A.D.A.R.-toren.
Dries - bouwjaar 1958*

Alhoewel men zo vaak onachtzaam langs deze constructie heenrijdt, is het toch een merkwaardig iets.

Men koos voor het expositiejaar 1958 niet voor niets deze prachtige plaats uit om dit gewrocht daar neer te poten. De locaties in onze streek waar men zo'n vernuftig menselijk product bouwde zijn uiterst zeldzaam.

De staat verwierf dit onroerend goed in volledige, zuivere eigendom na W.O.II. Als dan in Brussel de wereldtentoonstelling ingeluid werd, wilde men dit prachtig staalcomplex aan de wereld tonen. Het heette voor de militaire luchtvaart onmisbaar te zijn. Midden deze hooggelegen vlakte rijst nu al

meer dan veertig jaar dit groots gevaarte op. Van heinde en verre ontwaart men deze twee "masten", wit en rood afwisselend, hoog in de blauwe lucht priemend. Een groot aantal treden leidt naar het eerste platform. Hier bevindt men zich al 40 m. boven de begane grond. De spits hierboven zit 60 m. hoog. Officieel zou het "Interpol-Uitzendstation" heten. Aanvankelijk leek de bedoeling te zijn vliegtuigen te begeleiden op hun vliegroute. Maar deze techniek schijnt al vlug door meer moderne procédés voorbijgestoken te zijn.

Binnen bevindt er zich uiterst modern uitzendmateriaal. Ook T.V.-diensten maken regelmatig gebruik van deze instelling.

Het Ministerie van Justitie is momenteel beheerder van het geheel. Ook Belgacom en Proximus maken er gebruik van.

Waar een eeuw geleden nog een fiere windmolen wenkte, koos men nu deze uitgelezen plek om er dit technisch meesterstukje in te planten.

Met dank aan Mr. en Mevr. Crauwels voor de vriendelijke toegankelijkheid.

- ¹ Over deze figuur zie "Mededelingen Heemkring Haaltert." 1985, nr.4.
- ² Zie: "Denderhoutem, De St.-Amandusparochie vroeger en nu." E. Huylebroek. 1985, p.193
- ³ Zie "Daensistische Figuren." Fr. Van Campenhout. p. 7.
- ⁴ "Dict. Géographique portatif." L. Echard. Paris. M.DCC.LIX. 13° éd.
- ⁵ "Historia sacra et profana." Van Gestel. 1725. Latijn.
- ⁶ "Dict. Géogr. de la Flandre Orientale." Ph. Vandermaelen. Bruxelles. 1834. (Anast. 1970)
- ⁷ "Dictionnaire classique universel." M.Th. Bénard. Paris. 1884.
- ⁸ "Dictionnaire des Communes de la Belgique." s.a. Ed. Guyot. 1951.
- ⁹ "Territoriale Verdeling van België." Sven Vrielinck. 2000, Vol. 3. p. 1791.
- ¹⁰ Met onze bijzondere dank aan de Hn. W. Broeckkaert en Blanckaert voor hun gewaardeerde hulp, ons zo vriendelijk geboden in de bureaus te Gent.
- ¹¹ Zie de "Bodemkaart van België". Dr. R. Tavernier. Kaart Ninove, nr. 86 ; p.11
- ¹² Zie ons artikel in "Heemkring Haaltert". Jg. 1993; nr. 2; p.2.
- ¹³ " Bodemkaart van België." Nr. 86. Bijgaande handleiding van Dr. Tavernier. 1962. p.11.
- ¹⁴ " Bodemkaart van België." Dr. R. Tavernier. a.w. p. 12 schrijft hiervoor: Lebekebeek.
- ¹⁵ In de notulen van 14.7.1952 gelezen.
- ¹⁶ Na 1950 vermelden de landbouwtellingen geen bos meer.
- ¹⁷ Dr. Tavernier, a.w ; Hij vermeldt in voetnota zijn bron: "Nat. Inst. v.d. Statist."
- ¹⁸ Mededel. Heemkring Haaltert; 1994. nr.1. p.21.
- ¹⁹ "Geschiedenis van de Landbouw." Ir. Paul Lindemans: 2de Uitg. 1994. dl. II, p. 270.
- ²⁰ "Dict. Géogr. De la Flandre Orientale." Ph. Vandermaelen. a.w. p.42 van het 2de deel.
- ²¹ Zie Mededel. Heemkring Haaltert. 1995, nr. 3, p.22.
- ²² "Het Hof te Bijloke." Johan Rogge in de Mededelingen van de Heemkring te Haaltert; jg. 1983, nr.4.
- ²³ "Geschiedenis van de Landbouw." Ir. Paul Lindemans: a.w. dl. I, p. 208
- ²⁴ Lees de historie hierover in "Heemkring Haaltert"; jg. 20, nr. 1, p.17
- ²⁵ Land v. Aalst. 1959, nr. 5; p. 196. Tekst J. de Brouwer.
- ²⁶ Zie het hobbyblad "De Verzamelaarsvrienden"; 1983; nr. 2. Tekst Comm. Baeten.
- ²⁷ Met dank aan H. De Gelas van wie we de informatie kregen.
- ²⁸ Zie het julinummer 1968, p. 338. (Mededelingen Heemkring Haaltert).

- ²⁹ Zie Mededelingen Heemkring Haaltert, jg. 1995, nr. 4; p. 13.
- ³⁰ Territoriale verdeling van België, Sven Vrielinck. 3 Dl. Vol. 3. p. 1825.
- ³¹ Id. Vol. 1. p. 465.
- ³² R.A. Gent. Schelvedepartem. Nr. 3840/9.
- ³³ Sven Vrielinck. a.w. Vol. 1. p. 792.
- ³⁴ Met dank aan de heer Temmerman voor de informatie.
- ³⁵ R.A. Beveren. Denderhoutem. Modern. Boek 2. Jaar 1826.
- ³⁶ R.A. Beveren. Verslagen raadszittingen. Denderhoutem Modern. Boek 2. Jaar 1838.
- ³⁷ De kerk was toen veel kleiner. Het kerkhof lag er nog helemaal rondom.
- ³⁸ De constructie van deze woningen laat duidelijk zien dat deze eertijds slechts één heel groot herenhuis uitmaakten; bewoond door Notaris Charles De Winter. Koster Van Damme woonde in het aanpalend huis.
- ³⁹ Vermoedelijk wordt met WERK alle kantwerk bedoeld
- ⁴⁰ De ongehuwde advocaat Petrus-Amandus DE WINTER was de zoon van Jozef De Winter – De Sadeleer. Hij bewoonde, samen met zijn ongehuwde zuster Rosalie, het nog bestaande herenhuis aan de Pastoriestraat. Op het plan nr. 601.
- ⁴¹ Met dank aan het Gemeentebestuur voor de toelating tot overname uit de wegenatlas.
- ⁴² Geschiedenis van Denderhoutem. De Potter & Broek. p.2.
- ⁴³ "Landboek Denderhoutem 1699." E. Huylebroek. 1998.
- ⁴⁴ De wijknaam BORREKEN schrijven we steeds zonder –t. Zo vonden wij de naam in de oudste documenten: De Geraardsbergse renteboeken, a° 1366; De Potter & Broeckaert verwijzen naar 1520: ten BORREKINE. Het Plan Figuratief (1777); ook de Graaf Ferraris – kaarten geven BORREKEN.
- ⁴⁵ Door N. Kerckaert vermeld in zijn "Oude Hoeven".
- ⁴⁶ Zie "Inventaris der Landbouwpachten in de Gentse Jaarregisters van de Keure". A. De Vos. Nr. 3 p.35
- ⁴⁷ Zodra de christen-democraten de meerderheid verwierven in de gemeenteraad hebben ze hun overleden voorman, advocaat Aloïs De Backer, tot blijvende herinnering, een straatnaam gegeven.
- ⁴⁸ Het is de weg, beginnend aan de Lebekestraat, hij dwarst de Paardenbeek, buigt rechts en dan, bijna onmiddellijk links, doorloopt gans Herlinkhove, om dan nog eenmaal links om te buigen en zo door te lopen richting Terlinden. Het is inderdaad een zeer lange weg, maar 10,360 km? De oude wegenatlas geeft dit getal....
- ⁴⁹ Zie de Nota in deel II, jaar 1861.
- ⁵⁰ De strubbelingen hieromtrent vindt men verhaald in de Mededel. Heemkr. Haaltert; zie jg. 1997, nr. 3, p. 7 e.v.

⁵¹ R.A. Beveren. Denderhoutem. Modern. Boek 2. p. 238 verso en 239 recto.

⁵² "Knipperstraat" staat onder nr. 67 te lezen in de gemeentelijke wegenatlas. Deze geeft onder 80 en 81 "Knibbersthoek".

⁵³ Een letterwoord uit het Engels overgenomen: Radio Detecting And Ranging. (Van Daele).

Deel 2. De historische ontwikkeling

A. HET GEMEENTEWAPEN.

Zoals elke gemeente die zichzelf respecteert bezit ook Denderhoutem een WAPEN. De P. & Br.¹ omschrijven het oud schepenzegel – waarnaar later het wapen ontstond – als volgt:

" Eenen boom oprijzende tusschen twee kleine schilden met den leeuw.

" Het randschrift is: SIGILLUM SCABINORUM DE HOUTEM DENERE;

"vertaald= schepenzegel van Denderhoutem. Het tegenwoordig wapen der

"gemeente erkend bij koninklijk besluit van 21 juli 1843, is: DE GUEULES A

"UNE GERBE DE FROMENT D'OR, LIÉE D'ARGENT. In onze taal gezegd:

"eene gouden tarwegarf op eenen rooden grond, samengehouden met zilveren "band."

"Houtem Denre" = Denderhoutem, om het te onderscheiden van andere Houtems.

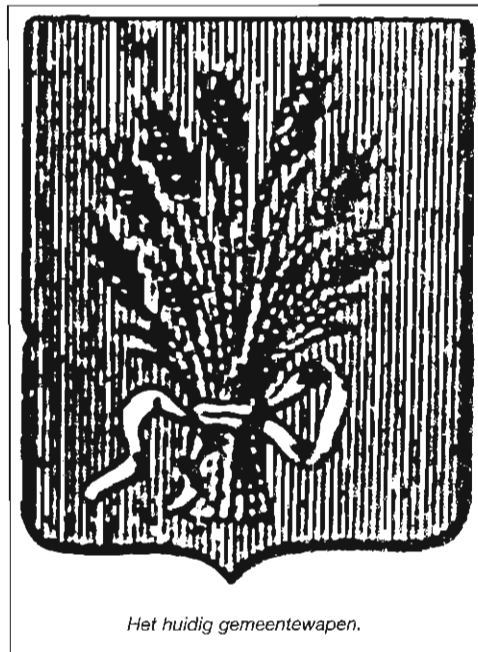
Het oud "Schepenzegel".

Blijkbaar is hier een foute interpretatie van de symbolen gebeurd. In het omvangrijk werk "Wapenboek van de Prov. en Gemeenten van België"² lezen we dat de Nederlandse regering op 4 augustus 1818 aan Denderhoutem een SCHILD VAN KEEL³ GEGEVEN HEEFT MET EEN GEBONDEN TARWESCHOOF VAN ZILVER". Een paar decennia later (21 juli 1843) bekrachtigt de Belgische regering bij koninklijk besluit die Nederlandse beslissing.

Melckenbeek⁴ wijst duidelijk op de vergissing: "In het gemeentewapen van Denderhoutem ontmoeten we als embleem de teelt der graangewassen. De gemeente maakte onder het oude regime deel uit van het Land van Rotselaar. De oude schepenzegels van het dorp, goed bewaard aan een aantal oorkonden uit de 14de, 15de en 16de eeuw, verbeelden een BOOM OPRIJZENDE TUSSEN DE SCHILDEN VAN DE TOENMALIGE SOEVEREINEN DE GRAVEN VAN VLAANDEREN EN DE HERTOGEN VAN BOURGONDIE. (Kapitalen van ons; E.H.) We hebben hier met een sprekende zegelfiguur te doen; Houtem betekent immers beboste plaats."

De volgende tekst van Melckenbeek zetten wij ook in kapitalen:

"GANS TEN ONRECHTE HEEFT MEN DAN OOK IN HET KONINKLIJK
"BESLUIT VAN 21 JULI 1843 HET GEMEENTEWAPEN ALDUS
"BESCHREVEN: IN ROOD ZEVEN GOUDEN KORENAREN, BIJEEN
"GEBONDEN MET EEN ZILVEREN LINT."

Het huidig gemeentewapen.

Onze toenmalige heraldisten hebben de oude zegelfiguur niet begrepen en ze, ten overstaan van de vruchtbaarheid der streek, voor een bundel korenaren genomen.

Dat schepenzegel hadden we al in 1367.

We lieten het zegel kopiëren in het R.A. te Gent. Het huidig wapen stelt korenaren voor; ook de twee schilden ontbreken...Het pas verschenen art. van Walter Meuris⁵ over "Vreedzame Wapens...." stelt ons enigszins wat teleur. We menen dat Meuris er goed aan gedaan had het zeer verantwoord artikel van Melckenbeek over gemeentewapens te onderzoeken. Denderhoutem voert al sinds 1818 niet het oudste wapen van zijn schepe-
nen. Het is zelfs 2 maal fout: we tellen geen zeven, maar zes korenaren; het oudste wapen stelde een ontwortelde boom voor.

B. HET GEMEENTEHUIS.

Behalve het onbebouwd onroerend goed had onze gemeente geen bebouwd onroerend goed in bezit, tenzij de parochiekerk. Niemand kan ons derhalve nu nog, uit eigen herinnering, vertellen over de tijd en de plaats waar onze magistraten eertijds vergaderden om het Denderhoutems huishouden al dan niet behoorlijk te besturen.

We moeten immers al meer dan een eeuw teruggaan om vast te stellen wanneer het eerste eigen gemeentehuis kon functioneren als vergaderplaats. De beraadslagingen van de gemeenteraad van 22 augustus 1872 leren ons dat - "*..de Gemeente door hare in opbouwning zijnde Gemeenteschool en gemeentehuis...*"- de bouwwerken aan de gang waren.

Sinds onheuglijke tijden vergaderden schepencollege en gemeenteraad niet in een eigen huis, wegens ontstentenis, maar werd een lokaal **gehuurd**. Wat leende zich daar beter toe om op regelmatige tijdstippen bijeen te

komen dan een gezellige herberg? Tussen pot en pint werd dan ook eeuwenlang beslist over het wel en het wee van de gemeentenaren. We lezen dan ook regelmatig waar die vergaderingen gehouden werden.

In 1779 nam de gemeenteoverheid haar intrek in de herberg van JOANNES DE COCK, vlak naast de kerk. De baas was trouwens zelf lid van de raad. De zaak heette "Ste-Arnaut". Later vinden we de vroede vaderen vergaderd bijeen in de afspanning van JOZEF LERCANGEE, Dorp. Dat was de hoek van het Dorp en voetweg nr. 76, "Cangée's stretj'n" geheten. Deze familie is nog in het bezit van deze woning, nu groentezaak. Einde 1855 zet cafébaas Lercangée er een punt achter: hij sluit de gelegenheid. Dan maar verhuisd. Dat was toen wel gemakkelijk: er waren cafés te over.... Men nam die heren wat graag binnen, er werden toch ettelijke pintjes getapt voor die dorstige mensen...Dan maar wat afgezakt op het Dorpsplein. Vermoedelijk heeft PETRUS KIEKENS, op de hoek benedendorp en de weg naar Terlinden (nu Citibank) de mannen met open armen ontvangen. De negotie kon er alleen maar goed bij varen en bovendien, er was wel eens iets "nut-tigs" te beluisteren bij die vergaderingen. Veel later, zeker al in het begin van de twintigste eeuw, verwierf ACHIEL COBBAERT dit goed en behield het sprekend uithangbord "IN 't GEMEENTEHUIS". Ouderen kunnen zich dit misschien nog herinneren. Op de foto's te herkennen.

De gemeente bouwt haar eigen gemeentehuis in 1872, samen met de scholen.⁶

Na W.O. II werd het gemeentehuis gesloopt en vervangen door een modernere realisatie, nu **mèt** verdieping. De beslissing tot verbouwen viel einde 1949. Op de foto zien we het complex in zijn huidige toestand.

C. HET VAGE, VERST VERMOEDE DENDERHOUTEM.

Het Verdrag van Verdun in 843 is het vertrekpunt van een gans veranderende maatschappij in West – Europa. Dat jaar immers wordt het immense, voorbeeldig gestructureerde rijk van Karel de Grote definitief uiteengehaald. Zijn drie kleinzonen verdelen de bezittingen. Bij dit verdrag komen onze streken op de grens van Lotharius' rijk en dat van Karel de Kale. Lotharius kreeg dus het lang gestrekte middenstuk toegewezen. Het deel van Karel de Kale, ten westen, wordt grotendeels Frankrijk. De Schelde vormt de grens tussen beide rijken over een grote afstand. Daar is Vlaanderen voor het eerst in twee gesplitst. Het westelijk deel heet Neustrië, het oostelijk Austrasië. Dit gebied, Lotharius verwierf het, strekt zich tot ver in Duitsland uit om daar de grens te vormen met het derde rijk, dat van Lodewijk de Duitser (of de Germaan). Het is onmiddellijk voelbaar dat Vlaanderen met beide machtige buurstaten zal af te rekenen krijgen. Onvermijdelijk zal de sterkste druk – bijwijlen ook verdrukking – uit het westen, uit Frankrijk komen.

Onze Graven van Vlaanderen worden onderhorigen van de Franse kroon. Onze nationale geschiedenis toont ons genoegzaam aan hoeveel conflicten met de wapens tegen Frankrijk beslecht worden. Ons dorp behoorde dus aan Lotharius en zijn opvolgers toe. Nu beginnen zich de eideloze verbrokkelingen van het grondgebied in te zetten. Wat is er nog van wie in de 9de en 10de eeuw? Als dan het **leenstelsel** zich met de middeleeuwen gaat ontplooiën, komen er ook al **vrijen** opduiken. Het zullen dezen zijn die zich het eerst zullen trachten vrij te maken van de heren. Rond de 10de eeuw was het zelfbewustzijn van deze verenigde lieden al zodanig sterk ontwikkeld dat ZE EISEN BEGONNEN TE STELLEN. Dit was de aanloop naar een beginnend ZELFBESTUUR. Hier ontstonden dan verenigingen van kooplieden en ambachtslui, samengebracht door hun gemeenschappelijk beroep. Tot bescherming en verdediging van hun eigen belangen was het maar een kleine stap voor het oprichten van nieuwe organen, geleid door **SCHEPENEN**. De eerste **schepenbanken** ontstaan.⁷

Vanzelfsprekend was de Kerk alom aanwezig om de nodige bidplaatsen voor de eredienst op te richten. In de meeste gevallen zijn de parochiale activiteiten te vereenzelvigen met de gemeentelijke belangen. M.a.w. de "prochies" of parochiën waren eigenlijk de eerste gemeenten. Typisch voor

ons is dat al in de 11de eeuw onze parochie bekend is. Cornelius Smet schrijft: "In 't jaar 1096 heeft Manasses, bisschop van Camerijck de "kerke van die abdij gewijd. (Dit was de kerk van de St. -Adriaansabdij in Geraardsbergen; nota E.H.) Aan dezelve heeft hij in volle vrijheid gelaten de autaaeren van Huneghem, DENDERHOUTEM, Helderghem, Eerdeghem, Ockerghem en Touricourt..."⁸ Het woord autaaer betekent kerk, hoe luttel die bedepplaats ook was.

DENDERHOUTEM WAS TOEN AL EEN GEORGANISEERDE EENHEID.

Was het toen ook al een GEMEENTE? Ja, als we de "prochie" zien als een gemeente; nee als we de gemeente met eigen, burgerlijk autonoom bestuur beschouwen.

Zeker is dat Denderhoutem tot het bezit van de graven van Vlaanderen behoorde.

Vòòr de 11de eeuw is het dorp in de handen, of van HEREN, of van GEESTELIJKEN, ofwel een verstrengeling van beiden, vermits we dan nog

*Huis Cheri Van der Speeten.
Terlinden.*

in de feitelijkheid verkeren dat de wereldlijke en geestelijke macht in elkaar verstrengeld waren. Daar de heer meestal ver van het dorp woont, is de kerk haast het enige stenen gebouw, en altijd in de dorpskern gevestigd. De schamele woningen, zonder verdiep, zijn uit lemen muren opgetrokken, en met goedkope materialen bedekt. Dat was dan riet, of een bepaalde grassoort, soms stro. Alles is nog zo primitief! Ongelofelijk en toch juist: ga eens op ons eigen dorp de wellicht enige, in leem opgetrokken woonst bezoeken. Ze is heel oud! De eigenaar, de heer Van der Speeten, is er zeer fier op, want uitstekend bewaard en onderhouden. Het huis bevindt zich op Terlinden, in een heel rustige buurt. Het is een parel van een huisvesting. Talrijke voorouders van de eigenaar groeiden er op.⁹

De kerk moest niet alleen bidplaats zijn, maar werd ook voor profane gebruiksdoeleinden gebezigd: schuilplaats voor de bevolking in tijden van nood (bij de komst der Noormannen); ook gebruikt als voorraadplaats of magazijn; soms gingen er vergaderingen van de notabelen in door. Niet zelden werden er booswichten in opgesloten, dus: gevangenis.

De rol van de pastoor beperkte zich niet tot de geestelijke zorg voor zijn adepten, maar breidde zich allengs uit tot van alles. Hij maakte graag te vaak gebruik – niet zelden ook misbruik – van zijn kennis; hij stond er meestal alleen bij, zodat hij dikwijls onmisbaar was. Niet zelden verschijnt de pastoor steeds minder en minder onder de zijnen.

De plaatselijke bevolking is dan in twee groepen in te delen: de VRIJEN of ALLEUDEN en de HORIGEN. De eersten waren gegoede boeren die op eigen bezit rondkwamen voor alle behoeften van de familie. De anderen waren er slechter aan toe. Zij maakten zowat de helft van de bevolking uit. Zij moesten herendienst verrichten ofwel in loondienst bijverdienen om de twee eindjes aan mekaar te knopen. Er werd niet alleen aan landbouw gedaan, maar tevens waren velen ook ambachtelijk geschoold, zodat aldus het inkomen wat opgedreven kon worden. De een kon smeden, de andere was een handige timmerman of een nijvere gareelmaker. Zeer velen weefden ook om in de kleding te kunnen voorzien. Toen de windmolens opkwamen hadden zij grote bijval: de alom verspreide granen werden snel en daarenboven heel fijn gemalen. Toch konden alleen kapitaalkrachtigen zulk duur spul oprichten. Aldus behoorde de molenaar zeker tot de beteren van het dorp. Deze mulder hanteerde een typische vorm van betaling: hij vergoedde zichzelf door een deel van het meel te behouden. Ouderen onder

ons weten nog best dat de "schep", waarop de mulder toch recht had, altijd groot was, want in zijn voordeel.

Al vlug bepaalden verzamelde lieden zelf noodzakelijke regelingen van gemeenschappelijke aard: zaaien, maaien, oogsten, malen, aren lezen, grazen of etten, alles werd streng gereguleerd. Men legde ze in de "costuymen" (cfr.: in 't Frans: coutume.) vast. Overtredingen werden zwaar bestraft. Het zijn alle voorlopers van het uitvaardigen van wetten in de latere schepenbanken. In de zo gevormde gebieden, men zal ze heel lang "heerlijkheden" noemen, plaatst de heer iemand die al zijn belangen en rechten zal behartigen. Die werd de intendant of BALJUW. De eerste ambtenaar van het dorp die de burgemeester zal worden, is samen met de pastoor, de belangrijkste persoon van de gemeenschap.

Een bespreking apart gaat over de RECHTSPRAAK. Het "Hof van Justitie" bestaat uit door het volk verkozen leden. Stilaan wordt het zelfs in veel gevallen ERFRECHT. Invloedrijke families zullen het in hun eigen sibbe willen behouden. Later zal dit apparaat in drie worden gesplitst: de hogere justitie, de middelbare en de lagere. Ons dorp kende alleen de lagere justitie. Voor ernstige gevallen moest men hier naar Haaltert waar de "Schijvink" zetelde.

Konden we niet beschikken over duidelijke aanwijzingen over onze gemeentelijke beginperiode, de archeologie b.v., helpt ons benaderende tijdstippen van nederzettingen in onze streek aan te duiden. Te Ninove noteert men door mensen achtergelaten sporen: de laatste periode van de **steentijd**.¹⁰

1. De keuren of charters

De oudste gekende, geschreven, bewijsstukken die gemeenten bezitten zijn de **KEUREN** of **CHARTERS**. Deze bevatten de verworven rechten/vrijheden van de gemeente. In de meeste gevallen werden ze afgedwongen. Geraardsbergen beschikt over zulke adelsbrieven. Merkwaardig dat een zeer klein dorp als HERLINKHOVE een aloude keure bezat. Alhoewel deze entiteit slechts een zeer kleine oppervlakte had – amper 300 ha – was het juist, door dit charter, goed uitgerust. Tijdens de Franse tijd - in 1807 - werd de gemeente opgeheven. Ook de zelfstandige parochie werd door het bisdom een jaar later geliquideerd. Uit de Herlinkhoofse keure leren we dat het een domein van Karel de Grote was, dat aan de abdij van Elnone (in Frans-Vlaanderen) werd geschonken. Dit wijst op bewoning dicht bij ons, wellicht ook hier, al in de 9de eeuw. De naam Herlinkhove werd echter later gegeven. Vermits de H. Amandus zeker in onze streek gearbeid heeft menen we dat het niet vermetel is hier nederzettingen te vermoeden lang vòòr de 11de eeuw. De tochten van deze apostel situeren zich trouwens nog een paar eeuwen vroeger. De oudste bewijsstukken leren ons dat de "prochie" Denderhoutem ook dat dorp aanduidde. Zij vormen trouwens één samenhangend geheel.¹¹ We vinden ook in Smet's bevindingen terug dat de abdij van Dikkelvenne omstreeks die tijd rechten had op het Denderhoutems altaar, toen de kerk betekenend. Ook Fris schrijft duidelijk: "...Ook al de altaren die vroeger van de abdij, toen ze nog in Dikkelvenne was, afhankelijk waren, zoals Denderhoutem,..."¹²

Tal van steden en dorpen worden al vermeld in de eerste eeuwen van onze jaartelling. Het gaat hier om stichtingen van kloosters, abdijen of het bouwen van kerken, niet om autonome gemeenten. Meestal behoorden ze aan machtige HEREN toe.

Wanneer kan men met zekerheid voor Denderhoutem voor het eerst spreken van een eigen, zelfstandige gemeente? Op het vlak van civiel bestuur is, bij ons weten, niets met zekerheid over een juiste datum te zeggen. We gaven al de korte, veelzeggende tekst van priester Smet, ons bezorgd in het begin van de vorige eeuw. Deze tekst vinden we ten andere terug in een onlangs verschenen werk dat in kleur een deel van het cartularium reproduceert.¹³ De geestelijkheid was toen zeer machtig op het **wereldlijk** vlak. Pirenne schrijft: "Documenten die ze (bedoeld de bis-

schoppen, nota E.H.) in hun archieven zorgvuldig bewaard hielden, gaven hun recht op een tamelijk aanzienlijke medezeggenschap in het openbaar leven".¹⁴ Bovendien werden ze met aanzienlijke schenkingen bedacht. Hadden keizers en koningen alom haast onbeperkte machten, stilaan kwamen de edelen in het bezit van **lenen**, zodat dan nieuwe, kleinere machthebbers opdoken. Van een van deze Graven van Vlaanderen noteert men b.v. een verkoop van 10 bunder (ca 11 ha) "upstal"¹⁵ in onze Lebeke op het einde van de 13de eeuw.¹⁶ Was deze Gwijde van Dampierre de rechtstreekse Heer van Denderhoutem? Dat is niet zeker. Wel waren de graven gerechtigd **openbaar** domein vrijelijk te verhandelen, zeg maar verkopen. Clerus en edelen oefenden een grote macht uit op de bevolking. "Omstreeks de 10de eeuw begon het volk zich vrij te maken van zijn Heren, en langzamerhand **"HET RECHT VAN ZELFBESTUUR OP TE EISEN" ZOO ONTSTONDEN DE GEMEENTEN**. Deze volksbeweging heeten wij de ontvoogding der gemeenten."¹⁷ Het is duidelijk geworden: de plaatselijke gemeenschap, weliswaar nog steeds niet over een gezamenlijk bestuursapparaat beschikkend, voelt de noodzaak aan, en vooral de gunstige tijdgeest, om plaatselijk over een instrument te beschikken tegenover de heersende machten. (i.c. de graaf, de vreemde leenheren en sommige burchtbewoners ter plaatse). Wanneer, op welk juist bepaald tijdstip, deze gedachte reële vormen kreeg, is nergens te achterhalen. Wel zien we dat al in de **vroege Middeleeuwen** gebeuren. Vermits Denderhoutem onze aandacht gaande houdt, menen we dat dit voor ons concreet geschiedde omstreeks 1000/1100. De eerste vermeldingen in die richting verwijzend geeft ons Beda Regaus. Deze benedictijner monnik te Affligem wijst ons een reeks HEREN VAN DENDERHOUTEM aan, in de 12de eeuw. ¹⁸

2. De "Heren van Denderhoutem".

De eerste bekenden waren:

GOSUINUS de HOLTHEM; vermeld in 1132, 1140, 1145.

WALTHERUS de HOLTHEM. 1151. 1160.

GOSUINIS de HOLTHEM. 1152. 1160.

WALTHERUS: 1173.

HENRICUS de HOLTHEM. 1209, 1233.

EGIDIUS de HOLTHEM. 1218.

Waltherus' weduwe, MATHILDIS, alsmede hun kinderen, vindt men in

1235. Ook de kinderen van WILHELMUS van HOLTEM. In 1240 noteren we FRANCO de HOLTHEM, gekend als RATIR, ook zijn broer HENRICUS RATIR.¹⁹ De charters van 1235 en 1236 geven nog HENRICUS RATIR en GOSWINUS RATIR. ELISABETH, dochter van Goswinus in 1273.

In het jaar 1122 had de Lotharingse hertog GODFRIED met de BAARD de leen Holthem in bezit. Hij gaf die, als onderleen, aan GERARD HUNRAT en, met zijn toestemming, aan Gerard's broers: ANSELMUS en HERMANUS. Dezen waren "clerici", dus geestelijken, ofwel leken in kerkdienst. Er wordt niet vermeld om welke gronden het hier ging; de omvang is ons evenmin bekend. Deze heren hadden hier, als leenmannen van de graaf van Vlaanderen, alles voor het zeggen. Vermoedelijk zullen zij enigszins vaste regels gehanteerd hebben in zake te heffen belastingen, openbare orde, enz. Zo is het evident dat wij vòòr die tijd – d.i. vòòr 1200 – nog geen baljuws, meiers, schepenen... bij name kennen. Volledige zekerheid krijgen we in de jaren 1200, vermits duidelijke archivalia uit die tijd kunnen geraadpleegd worden in de rijksarchieven. Eén akte, uitgaand van de schepenen van Denderhoutem, dateert uit de 13de eeuw.

Terloops weze opgemerkt dat de invoering van de familienaam in de 13de eeuw nog slechts in een beginstadium was.²⁰

3. De "Heren van Rotselaar".

Deze schepenen stonden onder het gezag van de HEREN van HAALTERT, later overgegaan op de HEREN VAN ROTSELAAR.²¹ Dezen waren in 1270 wellicht op het toppunt van hun macht gekomen. Denderhoutem zal 5^{1/2} eeuwen aan deze heren schatplichtig zijn. Rotselaar is een Brabants dorp gelegen tussen Leuven en Aarschot.

De P. en Br. geven de heerlijkheden die hier in de middeleeuwen bestonden.

1. de prochie van Denderhautem;
2. ten Broeke; bij de grens met Erembodegem.
3. Ginderbinnen. Eigenaar: Ridder Hendrik van Etten. Ca 200 dagwand²² groot.
4. een ongenoemd leen in bezit van Adriaen Vilain, heer van Ressegem;
5. 't Hof ter Blockinghe, in leen gegeven door de heer van Gaver;

6. een leen door de baronie van Boelare in pacht gegeven aan Paschier Meganck en Adriaen Van der Mulen.

De heren van Rotselaar zullen hun plaatselijke belangen laten waarnemen, verdedigen en handhaven door beambten die zij hierheen stuurden of in de streek aanduiden. Zij waren hiertoe genoopt omdat ze nooit in de streek verbleven. Deze ambtenaren heetten BALJUWS. Vermits deze heren zeggenschap hadden in vijf dorpen in onze streek hadden ze hulp nodig. De HOOGBALJUW had de hoofdverantwoordelijkheid tegenover de heren; zij werden bijgestaan door onder- en poortbaljuws. Tot hun voornaamste taken behoorden:

1. rust te verzekeren in de gebieden van de heren door toezicht te houden op de ordehandhavers;
2. zij maanden (= bijeenroepen) de schepenen ter schepenbank of vierschaar.
3. zij zagen toe op de rechtspleging na vonnissen.

Bij de uitoefening van het gezag in het dorp trad ook de MEIER of SCHOUT op. Alhoewel onder de baljuw gesteld, was de meier toch de eerste man uit de plaatselijke bevolking. De meier was vaak voor het leven benoemd, bovendien in veel gevallen erfelijk. Zo kon de meierij van vader op zoon overgaan. Deze ambtenaar moest zowat de balans wat in evenwicht houden tussen de heren en de plaatselijke bevolking. De baljuw daarentegen stond alleen voor de rechten van de heren. Niet zelden ontstonden er ernstige conflicten tussen beide functionarissen, zelfs tussen de meier en de heren zelf.²³ Gewoonlijk zat de meier de vergaderingen van de **vierschaar** voor.²⁴ Dat was zowat het huidig schepencollege en/of de gemeenteraad. We kunnen stellen dat de meiers zo ongeveer moeten gezien worden als de latere BURGEMEESTERS. Dezen werden ook wel eens aangeduid met de benaming VOORSCHEPEN. Vanzelfsprekend rustten al de bestuurszaken – al waren die aanvankelijk weinig talrijk – niet op één persoon. Vermits gedeelde verantwoordelijkheid in veel opzichten veiliger is, stonden de schepenen hun meier bij. Deze SCHEPENEN bestonden al van in de 9de eeuw, onder Karel de Grote. Zij vertegenwoordigen de plaatselijke bevolking. Ook met deze gezagdragers hadden de heren het wel eens lastig. De eerste functie van de schepenen was deze van RECHTER,... " ... hij die recht scheidt, velt...". In de oude tijd had Denderhoutem steeds zeven schepenen, maar geen gemeenteraadsleden. Het schepenambt

werd ook al eens verkocht.²⁵ Al heel vroeg rezen zelfs **schepenhuisen** op: "... al in 867 liet Boudewijn met de IJzeren Arm, Graaf van Vlaanderen, gehuwd met de dochter van Karel de Kale, koning van Frankrijk – dochter die hij geschaakt had – er een schepenhuis oprichten. Dat was in Brugge.²⁶

Van latere naamgeving is BURGEMEESTER. Deze werd in Vlaanderen ingevoerd. Omstreeks de jaren 1400 kwam de titel algemeen in gebruik. Men stelt vast dat oudere oorkonden weinig of niet de titel aanwenden: "... den Bailliu ofte sijnen Stede-houder, Meyer, mannen van den Leene, ende schepenen...".²⁷

In onze plaatselijke geschiedenis is de lang aanslepende zaak van notaris-meier Pieter-Johannes Buyl, uit de Vondelen, goed gekend. Terloops weze gezegd dat deze man kwistig met titels omsprong, vooral voor zichzelf: hij betitelde zich graag als "Lieutenant- Meyer der prochie van Denderhautem...".

De feiten deden zich voor als Buyl, tegen alle wetten en gebruiken uit die tijd in, zich eigenmachtig aanstelt, om, boven het hoofd van burgemeester en schepenen, een soort volksvergadering te beleggen. Daarin zou de houding van de Geraardsbergse abt aangeklaagd worden in zake het verzoek van enkelen in Denderhoutem, aan de aartsbisschop gericht, hier een vaste, tweede onderpastoor te bekomen. Het wordt een langdurig steekspel tussen de heren van Rotselaar e.a. tegen Buyl. Uiteindelijk valt het doek: meier Buyl wordt uit zijn functie van meier ontzet. Dat gebeurde allemaal in 1778.²⁸

Op de "prochie" zijn nog werkzaam: POINTERS en SETTERS. De pointer was een ambtenaar belast met het bepalen van het aandeel dat eenieder in een hoofdelijke omslag (belasting aanslag) te betalen had. De setter moest een waarde of prijs bepalen. Zijn "zetting" betalen kan voor ouderen geen onbekende zijn. Al deze mensen werden door de heren aangesteld en vaak zelfs om het jaar vervangen. Op tal van oude stukken prijkt nu nog de naam van de GRIFFIER. Onze rechtbanken hebben nog griffiers in dienst. Hij was, na de burgemeester, de voornaamste man op de gemeente. Hij stelde alle officiële documenten op. We herkennen in deze functionaris onze huidige gemeentesecretaris. Het salaris van de griffier werd lange tijd bepaald naar het aantal vellen dat hij volgepend had. (Zie de illustratie verder bij het jaar 1705.) De huidige secretaris heeft een vast salaris. In elk

dorp ontmoette men ook de PRATER of PRETER. Hij moest orde en rust handhaven op de gemeente. Het waren dan ook de politiemannen van de oude tijd. Soms traden ze in plaats van de meier op. Men las dan: LOCO-MEIER. Ze "maanden" de vierschaar. We kunnen die man wel de veldwachter van vroeger tijd noemen. Er waren nog tal van lagere ambtenaren. Waar 't past worden ze wel vernoemd.

Nu volgen de ons bekende magistraten uit de Rotselaarse tijd. Ze worden chronologisch vermeld. Waar mogelijk worden er familiale gegevens aan toegevoegd.

In de late middeleeuwen vond men een subtiel middel om de stadskas te spijzen: het POORTERSCHAP. Men verwierf dit door een **jaargeld** te betalen en vòòr de vierschaar plechtig zijn trouw aan de Graaf van Vlaanderen en aan de stad te zweren. In ruil hiervoor kreeg men enkele voorrechten. Dezen moesten b.v. niet het "beste cateil"²⁹ betalen bij een overlijden. Zij dienden zich alleen voor de stadsraad te verantwoorden bij conflicten, NIET voor de plaatselijke schepen. Men noemde deze lieden "binnenpoorters". Buitenstedse lieden heette men **buitenpoorters**. Velen uit ons dorp waren buitenpoorter in Geraardsbergen; ook enkelen in Aalst. Deze stad scheen voordeliger te zijn. In Geraardsbergen betaalde men trouwens 7 groten, in Aalst slechts 6.

DERTIENDE EEUW.

1237. GOSWINUS van DENDERHAUTHEM. Ridder. Hij draagt voor het leenhof van de abdij (van Geraardsbergen; Nota E.H.) 4^{1/2} bunder land over aan Willem de Speculo, Aalst.

1248. SIGERUS van HOUTHEM. BOUDEWIJN, "surnommé ZORGENLOOZE"; Baljuw van de Gravin van Vlaanderen. Hij treedt op in een geschil om gronden in 1248, in Denderhoutem. Wellicht was hij elders gehuisvest, maar had hier rechtsmacht.

1249. WILHELMUS de HOUTHEM.

1284. Voor het eerst ontmoeten we hier SCABINI (= SCEPENEN) de HOUTHEM. GOSWINUS de WARDE, JOHANNES WITTE, WALTERUS de

CAMBE. Allen treden als getuige op bij een gift. In 1284 wordt ook onze pastoor vermeld HENRICUS, **presbyter noster**...³⁰

1285. WALTERUS de BETTEBROECK. (Betsenbroek? In de Lebeke). Nog schepenen in Denderhoutem en Outer: WEDEGHE de LEBEKE, HENRICUS. Dictus (= gezegd) LANENMAN.

1288. Deze Walterus de Bettebroeck komt als getuige voor op de verkoopacte van gronden in Ruybroek, oktober 1288. Toen deels Outer.

VEERTIENDE EEUW.

1348. Schepenen: MEEUW de WACHTERE, GILLYS COLLYNS, GILLYS de BEEST, GILLYS PLACHIER. JAN PINNE. HENRIC LIPPYNS. HENRIC LANEN Zone.

1349. MEEUW de WACHTERE. COLLYNS. PLACHIER. PINNE. LIPPYNS. LANEN.

1351. de WACHTERE. COLLYNS. PLACHIER. PINNE. LIPPYNS. LANEN (sone).

1352. GILLYS PLACHIER. JAN PINNE. HEINRIC LANEN (sone). HEINRIC LIPPYNS. GILLY MELYS.

1353. GILLYS PLACHIER. JAN PINNE. HEINRIC LANEN (sone). HEINRIC LIPPYNS.

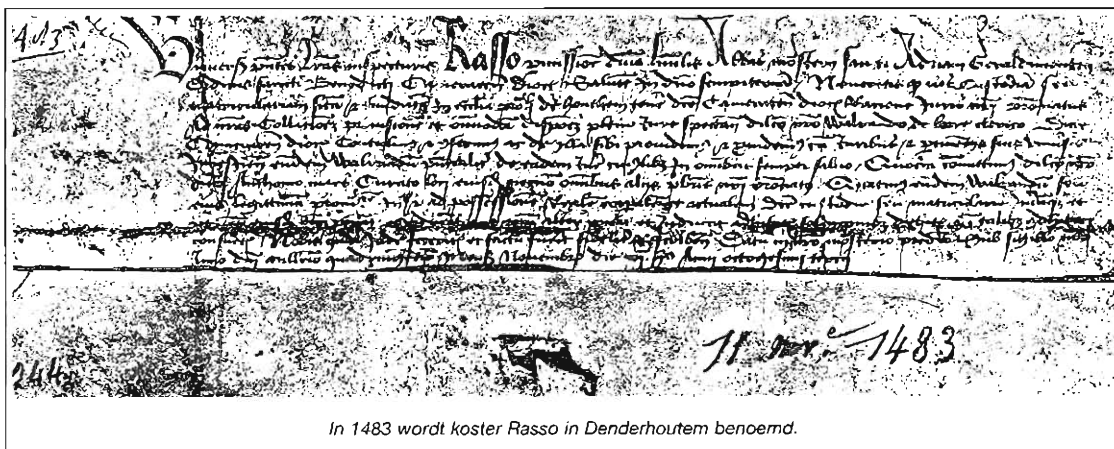
1366. In de Lebeke wordt een molen vernoemd. Vermoedelijk is NICOLAUS PAU toen een prominente figuur.

1393. Louis Van den Moere verhuurt het "Goed van den Abeele", 41^{1/2} bunder en ^{1/2}dw. voor 12 schilden 16 gr. nieuw geld aan Jan Damman. Dit goed lag op Denderhoutem en op Heldergem. Verpachting voor 9 j.

VIJFTIENDE EEUW.

- 1408 (16 februari). "Baljuw van den Lande van Aelst". JANNE VAN DEN KERKHOVE.
1413. De meierij van Denderhoutem wordt als bruidschat geschonken door WOUTER VAN DEN EETVELDE aan zijn dochter LYSBETTE.
1414. Schepenen: JACOB VAN DER SMESSEN. CORNELIUS COBBAERT. PIETER VAN DER SMESSEN. PAUWEL VAN DER STOCKT. JOOS DE NIL.
1419. Hendrik van Rotselaer, geh. Met Katelijne Sersanders, had 't Goed Jonghout in eigendom; 13 bunder groot. Verhuurd voor 3 p. 12 sch. Aan Joos De Wint.
1449. Schepenen: PIETER SERSANDERS. PIETER RIJCKEN.
1456. Lasten van de voorhoutrenten van Heldergem af te dragen elk jaar aan de Denderhoutemse Kerk: XI p. par. Aan onze Armen: XIV p.par. en 5 kapoenen. Aan onze pastoor: XI p.par. en 4 denieren. Aan de koster: XII den. Aan Joannes Vijt: 2 p.par. Aan de meier van Denderhoutem: 2 p. gr.

Tussen 1480 en 1505 vermeldt L. De Mecheleer 5 klachten tegen de baljuw van Denderhoutem OYRI MARTEN. Hij wordt aangemaand zijn schulden te vereffenen. Voor dezelfde feiten wordt meier LIEVEN DE CLERC 6 maal ter verantwoording geroepen. Een plaatselijk molenaar, dient 3 maal klacht in

In 1483 wordt koster Rasso in Denderhoutem benoemd.

*tijdens die periode.*³¹

1494 Schepenen: JACOB VAN DER SMESSEN, CORNELIUS COBBAERT, PIETER VAN DER SMESSEN, FRANCHOOS VAN DER STOCKT, JOOS DE NIL.

1497. Schepenen: GHIJSELBRECHT VAN DER SMESSEN, CORNELIUS COBBAERT.

ZESTIENDE EEUW.

1501. Burgemeester: HENDRIK DE WEERT.

1502. Schepenen: JAN VAN DEN DALE, JAN ZEGHERSE.

1518. Schepenen: ...BEECKMAN, GIJSELBREGHT VAN DER SMESSEN, CORNELIUS COBBAERT.

1535. Meier: Jan BLANKAERT; "... maenheere van scepenen van Denderhauthem..." Deze schepenen waren: PIETER VAN DER SMESSEN, dit was de broer van pastoor Jacob Van der Smessen. Pieter woonde "...bij de kercke...". Hij was buitenpoorter van Aalst. Verschillende Van der Smessen's baatten de grote abdijhoeve van Daerachter uit; deze was in het bezit van de Geraardsbergse St.-Adriaansabdij, en lag mooi uitgestrekt achter de plaatselijke pastorie.

Andere schepenen: FREDERIC VAN DEN STOCKT, LAUWEREYS BEECKMAN, JAN WARRANT, CORNELIUS COBBAERT, JAN VAN DER HOEVEN. Deze laatste was ook buitenpoorter te Aalst.

De beeldenstormers bezoeken ook ons dorp – de kerk! – tijdens de jaren 1566 en 1568.³²

1567. Denderhoutem heeft al een eigen pastorie. Waar bevond zich die dan?

1569. Meier: ADRIAEN DE BRUYNE. Hij was gehuwd met Lauweryne De Vos. Zij hadden 2 kinderen; "... hij houdt in pachte van Mr. Pieter Le Cock, Raedt 's Coninxs ende procureur in den Raede van

Vlaenderen, de Meyerye ende praeterye deser prochie voor 8..." Ook de "...costerye..." wordt verpacht.

1571. Meier: ADRIAEN DE BRUYNE.

Schepenen: JOOS WALCKIER, JAN BAEYENS (gehuwd met Cathelijne Pauwels, 7 kind.), AMANDT MOOCKE, PIETER VAN DER SMISSEN, PASCHIER DE HERDE (gehuwd met Jooszijne Schrijfvers), GILLIS WAELCKIER. De penningcohierien geven 306 huizen in Denderhoutem; 298 zijn bewoond; 290 zijn eigendom van de bewoners; 16 gehuurde.

1572. Meier: ADRIAEN DE BRUYNE.

Schepenen: JOOS WALCKIER, JAN BAEYENS, AMANDT MOOCKE, PIETER VAN DER SMISSEN, PASCHIER DE HERDE, GILLIS WAELCKIER, JAN VAN DER SMISSEN, GHIJS GUENDTS. "...aen gestelt ter inninghe collecties van de tauxatie...".

1576. Kerkmeester EGIDIUS VAN DE PERRE verwekt publiek schandaal op de parochie. Zouden Ninoofse gezagdragers hem de hand boven het hoofd houden?

Ons dorp gaat dan, net als andere parochies in de streek, een moordende periode tegemoet. De bevolking werd tot 1/6° verminderd ingevolge oorlogen en de vreselijke pestepidemie. Denderhoutem telde in 1595 nog amper 275 inwoners.

1596. Meier: PIETER HENDRIX; gehuwd met Anna Van Habroeck; 3 kind. Kerkmeesters: GILLIS (= Egidius) VAN DE PERRE (zie nota bij 1576). GABRIEL DE GRAVE.

Armmeesters : (Het huidige O.C.M.W.) CORNELIUS MOOCKE, GILLIS DE BRUYNE, ADRIAEN KIECKENS, CORNELIUS MUYLAERT, buitenpoorter te Geraardsbergen.

1599. Meier: ADRIAEN BEECKMAN; zoon van Jan; gehuwd met Jacquemijne Van der Smessen.

Burgemeester: GHIJSBRECHT GOOSSENS. Gehuwd met Maria Moock. 4 kind. Hij overleed op 4 juli 1630.

Schepenen: CORNELIUS SLENSSENS; gehuwd met Judoca Vlaminc; GHIJSELBRECHT VAN DER PAELT; PIETER VAN PAE-

PEGHEM, CORNELIUS COPPENS, deze huwde Joanna Wasteels. Van der Paelt was gehuwd met Janne Scoccaert; zij hadden 2 kinderen.

In 1910 werd hier een ontdekking gedaan van oude munten. De muntstukken dateerden van ± 1571 t.e.m. 1673. Men vond 107 zilveren en 1 koperen muntstuk. De schat werd wellicht verborgen uit schrik voor de Franse militairen onder Lodewijk XIV.

ZEVENTIENDE EEUW.

1610 Meier: YERONIMUS VAN TESTELE, gehuwd met Josijne De Putter; 1 zoon.

Schepenen: CORNELIUS MOOCK; GILLIS GUENS; JACOB DE STEWER.

Cornelius Moock was gehuwd met Lysbette Van Slycke; 5 kind. Guens was buitenpoorter te Geraardsbergen.

1612 Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Schepenen: PIETER LIEVENS. ADRIAEN THIERENBOSCH.

1618 Meier: JOOS VAN DEN NESTE: huwde in september 1607 Joanna Goossens. 9 kind.

Burgemeester: ADRIAEN VAN DER PAELT, deze huwde in oktober 1596 Joanna Sluyssens; Adriaen overleed hier op 1 januari 1640.

Schepenen: PIETER CROMPHOUT; JASPER MOOK; PIETER LIEVENS;

GILLIS DE MAN; LIEVEN KIEKENS.

Pieter Cromphout huwde Lauwerijne 't Sonck; 5 kind.

Jasper Moock nam als vrouw Anna Kiekens; 3 kind.

Pieter Lievens trouwde met Bette Guens; overlijden Pieter: 16 –8-1647.

Lieven Kiekens huwde in 1606 Martijne Beeckman.

1620. Denderhoutem herstelt zich snel van de rampjaren op het einde van de 16e eeuw. Nu is de bevolking al gestegen tot 865 inwoners. In 1635 al 920.

1622. Burgemeester: CORNELIUS MOOCK, zoon Pieter. De Spaanse soldaten maken zich mateloos schuldig aan aftroggelarijen bij tal van burgers. (Zie bijgaande fotokopie uit die tijd.)
 Schepenen: JASPAR MOOCK, GILLIS EEMAN, GILLIS CALLEBAUT.

Declaratie vande Prinsin
 van Soudorantzen te Westoy
 de Justitien der senior
 Prinsin van got te voet
 de Justitien @ te goet & goeone
 te goet vande Spaen gunde
 van got (Koyment vint ~~om~~
 M. gelycacht gunde
 teis te Prinsin vdey ochijer
 December 1622

Geest rijcken de aeney verclart vdey
 deet te gunde van goet buiken & gunde als
 dat si heeft & goeone in te goet met
 dat si & gunde wat got vint in gunde
 gunde & gunde te Westoy, de Prinsin
 arge gunde vint vdey stinier
 tinct vnt te gunde de aeney vint vnt vnt

De Prinsin te adament vdey
 vnt te gunde als & goeone te goet
 vnde teis te Prinsin vnt vnt
 te gunde & gunde @ vnt gunde
 vnt de gunde van arge gunde
 vnt vnt vnt vnt vnt vnt

Spaanse soldaten maakten het onze mensen in 1622 zeer, zeer lastig. Bijgaand stuk laat ons talrijke burgers kennen die, onder eed, verklaren welke som geld zij door alpersing kwijt waren, en... teruggeisten.

1624. Meier: JOOS VAN DEN NESTE.
Schepenen: JASPAR MOOCK, GILLYS EEMAN.
- 1625 Burgemeester: PASCHIER VAN DEN HENDE.
Schepenen: PIETER CALLEBAUT. JASPER MOOCK. GILLIS EEMAN.
Pieter Callebaut: echtgen. Barbara Schuttijser; 2 kind.
De nieuwe pastorie werd van een strodak voorzien.
1626. Burgemeester: ADRIAEN VAN DER PAELT.
Schepenen: STEVEN KIEKENS. CORN. MOOCK. GILLIS CALLEBAUT. JOOS KIEKENS. PIETER LIEVENS. JAN ADRIAENS.
Officier: JASPAR VAN DEN EYNDE.
Gillis Callebaut: gehuwd met Janne Lievens; 9 kind. Sterfdag: 5.4.1636.
Jan Adriaens in huwelijk met Josijne 's Greven; 7 kind. Hij overleed 3.5.1646.
Op 8.1.1626 wordt Corn. Perreman veroordeeld om "ter plaetse patibulaire gheexecuteert te worden metten coorde sulx datter de doot naer volght, met confiscatie van alle zeijn goet meuble ende immeuble". Rechtspraak "De Schijvinck te Haaltert. Perreman was een onverbeterlijke dief. (archieff J. De Brouwer).
1627. Offic. JASPER VAN DEN EYNDE. Hij wordt gerechtelijk vervolgd wegens oneerbaarheid.
Hoogbaljuw: jonker CORNELIUS de BAENST; deze tikte Van den Eynde op de vingers!
Koster: PIETER VAN DER HAEGHEN.
1628. Meier: JASPER VAN DEN HENDE; (elders schrijft men EYNDE).
Burgemeester: PHILIPPE CALLEBAUT.
Schepenen. JASPER MOOCK. CORN. BEECKMAN. GILLIS VAN SINAY. CORN. CALLEBAUT. FRANCHOOS SCHERLINCK. CORN. VAN DEN NESTE.
Cornelius Beeckman was de zoon van Adriaen; hij huwde Maria Kiekens op 31.1.1606. 6 kind.
Cornelius Van den Neste huwde (vermoed.) in 1615 Barbara Van den Hende.

1629. Meier: JASPER VAN DEN HENDE.
 Burgemeester: GHIJS CALLEBAUT.
 Schepenen: CORNELIUS BEECKMAN. GILLIS EEMAN. JASPER MOOCK. CORN. VAN DEN NESTE. JOANNES VAN DEN NESTE. GILLIS CALLEBAUT. ANDRIES SADELEERE.
1630. Meier: JASPER VAN DEN HENDE.
 Burgemeester: PHILIPPE CALLEBAUT.
 Schepenen : CORNELIUS BEECKMAN. GILLIS EEMAN. JASPER MOOCK. CORN. VAN DEN NESTE. ANDREAS SADELEERE. FRANS SCHERLINCK.
 Jasper Van den Hende koopt op 26 mei 1630 een perceelken onbehuide stede ter Stichelen; w. Corn. Cobbaert; o. de Winckele; z. de voetweg, voor de som van zesentwintig p.gr. VI.
1631. Meier: JASPER VAN DEN HENDE.
 Schepenen: GILLIS EEMAN. JOOS KIEKENS. CORN. BEECKMAN. PIETER RAES. JACQUES BACCART. .. VAN DER FRAENEN. DAVID DE GHEETERE.
 Gillys Eeman, in huwelijk met Pierijne Steps; 5 kind.
 Judocus (Joos) Kiekens geh. met Margriete Walckiers; overleed 15.4.1633
 Pieter Raes huwt op 1 nov. 1603 Paesscijne De Sadeleer, 9 kind. Overl. 1.3.1609.
 David De Gheetere trouwde op 16.7.1630 Pierijne Ooghe. Zij bewonen de abdijhoeve van "Daerachter", nabij de pastorie. Zijn pachtcontract wordt hernieuwd in 1642. Vermits deze pachten een looptijd hebben van 9 jaar, moet hij daar al van in 1633 gewoond hebben.³⁵ Soens vervolgt: "zij hadden het hof lanxt levende, lanxt bezittende, ontrent der "maten van sesendertich bunderen ende 74 roeden, hierin begrepen het bunder lants op "den Coelput, met de twee dachwant meersch in 't gehucht van Eygen, met de thiende, behoudens dat hij den eerwaarden heere prelaet is ingehouden tsijnen profijte den "rentebouck ende jaerelijkschen sitdach ende dat al tsamen eenen termijn van neghen "jaeren, jaerlijcx om de somme van derthienhondert guldens ende dry mudde "terruwe..."
 In 1648 moet De Gheetere moeilijkheden gehad hebben met de abdij vermits hij dan de "wethouders" van Denderhoutem het pachtrecht laat schatten.

David is "afgaende pachter" van "Daerachter" in 1648.

Jacques Baccart: van een oud gezien geslacht uit het Henegouwse Edingen; hij werd geboren in 1580; in 1604 is hij in Bambrugge, nog jonkman; in 1619 en 1639 vertoeft hij in Denderhoutem; hij was gehuwd met Joanna Raes, dochter van Jan; zij hadden nageslacht (8 dopen).³⁶ Overlijden van Jacques 22.3.1650.

1632. Meier: JACQUES VAN DEN HENDE.

Burgemeester: PHILIPPE CALLEBAUT.

Schepenen : ADRIAEN VAN DER PAELT. JOOS VAN HUYLENBROUCK, JASPER MOOCK. ADRIAEN KIEKENS. PIETER LIEVENS. Judocus Van Huylenbrouck huwde op 22.10.1617 Gertrudis Kiekens; 7 kind.

Zijn overlijden dateerde van 1.11.1660.

1634. Meier: CORN. DE BRUYN.

Schepenen: ADRIAEN VAN DER PAELT. JASPER MOOCK. PIETER GHUENS. ADRIAEN KIEKENS "de jonghe". JOOS VAN HUYLENBROUCK. PIETER LIEVENS. GILLYS EEMAN. Dit jaar heerste hier de pest en veroorzaakte mede grote armoede.

1635. Meier: CORN. DE BRUYN.

Burgemeester: ADRIAEN VAN DER PAELT.

Schepenen: JAN ADRIAENS. ADRIAEN THIERENBOSCH. DAVID DE GHEETERE. JACQUES DE MEYER.

Adriaen Thierenbosch, zoon van Franchoos en Catharina Wasteels. Adriaen werd gedoopt in 1590; hij huwde hier Barbara Droeshout op 18.10.1617.

Sterfdag: 21 okt. 1654. 7 kinderen.

Adriaen Kiekens trouwde met Adriana Van der Meulen. 7 kind. Sterfdag: 7.9.1637.

1636. Meier: CORN. DE BRUYN. Volgens een andere bron is JOOS V.D. NEST meier.

Schepenen: ADRIAEN VAN DER PAELT. JAN ADRIAENS. ADRIAEN THIERENBOSCH. GILLIS EEMAN. DAVID DE GHEETERE. Een tekst in Ronse geeft ons voor dit jaar volgende schepenen: CORN. VAN DEN NESTE. GILLIS EEMAN. JASPER MOOCK en CORN. BEECKMAN.

"Cappelleman van der Cappelle van Onse Lieve Vrouw ter Laserije binnen de prochie van Denderhauthem is JOOS VAN LANDUYT". Deze eeuwenoude kapel bevond zich tot 1962 midden op het pleintje aan het einde van de Molenstraat. Wegens instortingsgevaar en als grote hindernis voor het alsmaar toenemend verkeer is men tot sloping overgegaan. Ze werd meteen herbouwd in het voorperkje van het kerkhof. De "Cappelleman" beheerde de gelden van de kapel.

Waarschijnlijk heeft De Bruyn v.d. Neste opgevolgd na diens overlijden op 29.8.1636.

1638. Meier. CORN. DE BRUYN. Er wordt nog een andere gemeld: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: ADRIAEN VAN DER PAELT.

Schepenen: ADRIAEN VAN DER PAELT. GILLES EEMAN. PIETER LIEVENS. GILLIS DE MAN. JOANNES DE MEYER.

Jan Van der Haeghen: (vermoed.) gehuwd met Adriana Lievens; 4 kind.

1639. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN. Elders is meier: CORNELIUS DE BRUYN.

Schepenen: GILLIS EEMAN. ADRIAEN THIERENBOSCH. CORN. VAN DEN NESTE. ADRIAEN VAN DER PAELT. JACQUES DE MEYER. JAN VAN DER HAEGHEN. JOOS HUYLEBROUCK.

1640. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: GILLIS EEMAN. JOOS HUYLEBROUCK. PIETER LIEVENS. ADRIAEN THIERENBOSCH. JASPER MOOCK. CORN. VAN DEN NESTE. LIEVEN VAN DER HAEGHEN.

Kapelmeester: JOOS VAN LANDUYT.

"Proviseurs v.d. Prochie" : JACQUES DE PELSMAEKER. GILLIS GEUNS.

NOTA'S.

1. Op een akte van 15 mei 1640 naamtekenen meier Jan Van der Haeghen en de schepenen Gillis Eeman en Joos Huylebrouck.

2. Op een akte van 25 mei 1640 (zelfde bundel) komen de handtekeningen voor van dezelfde meier en van de schepenen Jacques De

Meyer en Adr. Thierenbosch.

3. *Op dezelfde 25 mei 1640 tekenen de meier en de schepenen Corn. Van den Neste en Adriaen Thierenbosch.*

4. *Een akte van 20 nov. 1640 werd genaamtekend door de meier, door burgemeester De Gheetere en door de schepenen Gillis Eeman, Joos Huylebrouck, Adriaen Thierenbosch, Pieter Lievens, Jasper Mooock, Corn. Van den Neste, Lieven Van der Haeghen en Mattijs Vijverman.*

Lieven Van der Haeghen is de zoon van koster Pieter en Maria Troostes. Lieven nam de kosterij over, huwde Catharina Mijlief en hield ook herberg. Zij hadden 13 kinderen. Een pittoresk staaltje van hoog oplopende herberggruzie lezen we bij Jozef De Brouwer.³⁷ De twist, daterend van februari 1637, zich afspelend in de gelagzaal van de koster, wordt voor de Schijvinck te Haaltert beslecht.

Overlijden Lieven: in oktober 1648.

Mattijs Vijverman huwde Petrina De Backer; zij hadden 3 kinderen. Hij overleed 12 juni 1646.

1641. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: GILLIS EEMAN. JASPER MOOOCK. CORN. VAN DEN NESTE. GHIJSBRECHT ROLEY (d.i. ROLLIER). LIEVEN VAN DER HAEGHEN.

1642. Baljuw: Sieur JACQUES ROELANDT.

Meier : JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: MATTIJS VIJVERMAN. Elders wordt ADRIAEN DE MEYER als burgemeester gegeven.

Schepenen: CORNELIUS VAN DEN NESTE. JAN ADRIAENS. JOOS DE PAUW. GILLIS EEMAN. DAVID DE GHEETERE. In een andere oorkonde is DAVID DE GHEETERE burgemeester. Nog andere schepenen: LIEVEN VAN DER HAEGHEN en JASPER MOOOCK.

Griffier: VAN DE POELE. Deze was "... licentiaet in de rechten".

Kerkmeesters: (=proviseurs) GIJS WILLIS. JAN VAN DER PAELT. CORN. KIEKENS.

1643. Baljuw – Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE. Elders burgemeester: MATTIJS VIJVERMAN.

Schepenen: JAN ADRIAENS. JOOS DE PAUW. GILLIS EEMAN.
JOOS HUYLENBROUCK. GASPAR MOOCK. CORN. VAN DEN
NESTE.

Kerkmeesters: JOANNES VAN DER PAELT. CORN. KIEKENS.
De Pauw Judocus huwde Cornelia Van den Dooren; 5 kind.

1644. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE. Elders MATTIJS VIJVERMAN
burgemeester.

Schepenen: CORN. VAN DEN NESTE. JAN ADRIAENS. JOOS DE
PAUW. JACQUES DE MEYER. JOOS DAEMEN. ADRIAEN VAN DER
PAELT.

1645. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: JASPER MOOCK.

Schepenen: CORN. VAN DEN NESTE. JACQUES DE MEYER. ADRI-
AEN VAN DER PAELT. JAN VAN DEN STORME. MICHIEL DE
MEYER.

Kerkmeesters : JOOS COPPENS. PIETER DE SADELEER.

1646. Baljuw: JACQUES VUYTTERSROT.

Meier : JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: ADRIAEN DE MEYER.

Schepenen: JAN VAN DEN STORME. ADRIAEN VAN DER PAELT.
DAVID DE GHEETERE. CORN. VAN DEN NESTE. JASPER MOOCK.
Kerkmeesters: JOOS COPPENS. PIETER DE SADELEER. GILLIS
VAN AUDENROEDE.

Jan Van Den Storme huwde Martine Gortemans; 7 kind.

1647. Meier: JAN VAN DER HAEGHEN.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: PIETER COPPENS. GILLIS EEMAN. CORN. VAN DEN
NESTE. JOOS VAN HUYLENBROUCK. ADRIAEN VAN DER PAELT.
DAVID DE GHEETERE.

Kerkmeesters: PIETER DE SADELEER. GILLIS VAN AUDENROEDE.
PIETER STEVENS.

Pieter De Sadeleer huwde Anna Ghijsels. 8 kind.

Gillis Van Auderoede, ged. 18 april 1597; zoon van Jan en Janne
Muylaert; Gillis trouwde met Joanna Baeyens; zij hadden 2 kind.

1647: *Capellaen Beeckman. Mededelingen van de Heemkring Haaltert. 1995. nr.3.*

1648. Baljuw: JACQUES VUYTTERSROT.

Meier : JAN VAN DER HAEGHEN; Jan wordt voor het laatst vermeld op "22 july 1648"; op een akte van 17 oktober 1648 ondertekent de nieuwe meier JACQUES SCHAUVLIEGHE.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE. Een andere bron vermeldt als burgemeester NICLAES ROLLIER. Een derde oorkonde geeft als burgemeester JASPER MOOCK.

Schepenen: CORN. VAN DEN NESTE. GILLIS EEMAN. JOOS HUYLENBROUCK. ADRIAEN VAN DER PAELT. FRANS SCHERLINCK. JOOS COPPENS. ADRIAEN KIEKENS. JAN WIJNANT. MICHIEL PERREMAN. PIETER VAN MUYLEM.

"Pointers en Setters" : JACQUES DE MEYER. JOOS TAELEMAN. JASPER MOOCK. JAN VAN SCHANDEVIJL. JAN VAN DER NAILLEN. GILLIS GUENS. PIETER CALLEBAUT.

Kerkmeesters : PIETER PHILIPS. JAN GRIJSEELS.

Koster: CORNELIUS DE SADELEER. Deze werd door de " ... Vrouwe van den lande MARIA de VALDEZ" benoemd.

Jan Wijnant: was gehuwd met Elisabeth Goessens; 3 kind.

1649: Meier: JACQUES SCHAUVLIGHE.

Burgemeester: NICLAES ROLLIER. Bij Soens vernemen we andere data. Deze historicus deelt ons mede dat Rollier pas in 1651 op de abdijhoeve van "Daerachter" aankwam. Zijn tweede pacht werd vernieuwd in 1662, zodat hij NA 1649 op de boerderij kwam.

Schepenen: ADRIAEN THIERENBOSCH. JOOS VAN HUYLENBROUCK. PIETER VAN MUYLEM. ADRIAEN KIEKENS. JOOS COPPENS. JAN WIJNANT. CORNELIUS DE MEYER. DAVID DE GHEETERE. JAN VAN DEN STORME. ADRIAEN LIEVENS. ADRIAEN EECKHOUT.

1650: Meier: CORNELIUS DE PAU, zoon van Joos. Hij was buitenpoorter te Geraardsbergen.

Burgemeester: NICLAES ROLLIER. Elders worden als burgemeester aangegeven: JACQUES SCHAUVLIEGHE en JAN VAN SINAY.

Schepenen: JOOS VAN HUYLENBROUCK. PIETER VAN MUYLEM. ADRIAEN KIEKENS. DAVID DE GHEETERE. LIEVEN VAN LANDUYT.

JAN VAN DEN STORME. MICHEL VAN DER PAELT. CORN. DE MEYER. JOOS COPPENS. GILLIS EEMAN. PIETER DE SADELEER. JAN WIJNANT.

Het is zeker niet uitzonderlijk meer dan zeven schepenen – d.i. het maximum in de oude tijd – aan te treffen. Verschillende bronnen, andere namen. Soms ook vervangingen bij overlijden. M.i. moeten we echter rekening houden met de veel grotere "nonchalance" bij de inboekingen. Eén oorkonde meldt voor 1650 deze schepenen;³⁸ CORN. BEECKMAN. FRANS ROELANT. JOOS AELTERMAN. ANDRIES ROLLIER. JASPER EEMAN. JOOS DE DIER. FRANS D E SCHUTTER. LIEVEN VAN LANDUYT.

Bevolking van Denderhoutem in 1650: 1165.

1651. "Bailliu van den Lande van Rotselaer": JASPER VAN SASSEGHEM.
Meier: CORNELIUS DE PAU.

Burgemeester: NICLAES ROLLIER.

Schepenen: ADRIAEN KIEKENS. PIETER DE SADELEER. GILLIS GUNS. LIEVEN VAN LANDUYT. JOOS COPPENS. JAN WIJNANT. CORN. VAN HUYLENBROUCK. FRANCHOOS GHIJSELS. PIETER VAN MUYLEM. JAN DE SCHUTTER.

Prater: FRANS DE CLERCK.

Provisors van het "Armen-, Kerke-, en Cappellegoed": CORN. WIJNANT. GILLIS COBBAERT.

Ontvanger van het Armengoed: PIETER VAN MUYLEM.

Niclaes Rollier was geen Denderhoutemnaar van geboorte. Naar ver-
luit baatte deze, met zijn gezin, het "Hof ten Buyckmeersch" uit in
Onkerzele³⁹ in 1642. Hij komt naar de hoeve van Daerachter in
Denderhoutem. Hij pacht deze van de Geraardsbergse abdij.
Wanneer Niclaes precies overkwam is niet heel duidelijk. Was het
1648 of 1651? Hoe dan ook, zijn pacht aan de abdij, jaarlijks af te
dragen, bedroeg, voor Daerachter en nog enkele bunders land en
weide: 1100 florijn en 3 mud tarwe. Niclaes overleed op 13 janua-
ri 1668. Zijn weduwe, volgens Soens Elisabeth Le Poivre, – anderen
noemen haar Elisabeth De Pauw – zette het bedrijf met de kinderen
voort.

Lieven Van Landuyt was getrouwd met Maria Vaereman; 10 kind.

Cornelius Wijnant huwde Cornelia Van Stijvendael; 7 kind. Zijn sterf-
dag: 26.11.1654.

Gillis Cobbaert's echtgenote was Joanna De Brueker; 7 kind.

Cornelius Van Huylenbrouck nam op 10.2.1648 Joanna Beeckman tot vrouw. 6 kind. Hij was de zoon van Joos. Buitenpoorter op 9.12.1655 van Geraardsbergen. Overleed 14.9.1664.

1652. Meier: CORNELIUS DE PAU. Volgens een andere oorkonde is JAN VAN DEN BRUELE dan meier.

Burgemeester: MICHIEL VAN DER PAELT; Nog twee andere zijn ons bekend: NICLAES ROLLIER en DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: PIETER DE SADELEER. JAN DE SCHUTTER. GILLIS GUENS. PIETER VAN MUYLEM. MICHIEL LIEVENS. JOOS COPPENS. JAN WIJNANT. ADRIAEN KIEKENS. LIEVEN VAN LANDUYT. GHIJSBRECHT VAN DER PAELT.

Kerkmeesters: ROBRECHT VAN DEN STORME. PIETER DE CLERCQ.

Robrecht Van den Storme trouwde op 12.9.1641 Joanna Van der Naillen; 6 kind.

Pieter De Clercq was gehuwd met Maria Denier; 3 kind. Pieter was zoon van Niclaes. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 23.7.1658.

1653. Baljuw: JASPER VAN SASSEGHEM.

Meier: PIETER DE PAU, zoon van Joos.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE. Als burgemeester ook gelezen NICLAES ROLLIER en DAVID DE DONCKER.

Schepenen: GILLIS EEMAN. JOOS GOOSSENS. GHIJS VAN DER PAELT. MICHIEL LIEVENS. JAN DE SCHUTTER. ADRIAEN KIEKENS. MICHIEL VAN DER PAELT. PIETER DE SADELEER. GILLIS GUENS.

Pointers en Setters: JOOS COPPENS. ADRIAEN COPPENS. JOOS DAEMEN. SEBASTIAEN VAN HESPELGHEN. JOOS VAN HUYLENBROUCK. DAVID DE GHEETERE. GHIJSBRECHT VAN DER PAELT. JAN VAN DEN STORME. JACQUES SCHAUVLIEGHE.

Kerkmeesters: CORN. MOOCK. GUILLAM VAN DER STRAETEN.

Ontvanger voor de "Lasarije Cappelle": JAN DE QUICK.

Prater: STEVEN VAN TESTEL.

Jan De Quick, zoon van Michiel, huwde op 4.11.1633 Anna De Herde. 1 zoon. Zijn sterfdag: 22.10.1668. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 19.3.1647.

Van Testel Steven werd hier gedoopt op 6.3.1611; hij trouwde met Petrina De Herde op 3.3.1634; 5 kind. Hij overleed op 27.4.1663.

1654. Meier: PIETER DE PAU.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE; Burgemeester ook gegeven: JOOS COPPENS.

Schepenen: GHIJSBRECHT VAN DER PAELT. PIETER VAN MUYLEM. GILLIS EEMAN, zoon van Jan. MICHIEL VAN DER PAELT. GILLIS MOOCK. JAN VAN DEN STORME. JAN VAN DEN STEENE. JAN WIJNANT. JOOS COPPENS. JOOS VIJVERMAN.

Kerkmeesters: WILLEM VAN DER STRAETEN. CORN. MOOCK. ADRIAEN VAN DER PAELT. JOOS DE SADELEERE.

"Canoninck ende Cappellaen deser prochie " : JACOBUS BEECKMAN.

Prater : STEVEN VAN SASSEGHEN.

Gillis Moock: ged. in juni 1600; huwde Joanna Wuytens; 3 kind.

Willem Van der Straeten: ged. 8.1.1619; huwde Petronella Moock op 29.6.1648.

1655. Meier: PETER DE PAUW, zoon van Joos.

Burgemeester: JOOS COPPENS. Andere burgemeesters: PIETER VAN MUYLEM. NICLAES ROLLIER.

Schepenen: GHIJSBRECHT VAN DER PAELT. PIETER VAN MUYLEM. GILLIS MOOCK. JAN ROELANDTS. JAN VAN DEN STORME. GILLIS EEMAN. JAN DE SCHUTTER. JAN WIJNANT. ADRIAEN CALLEBAUT.

Pointers en Setters: NICLAES ROLLIER. JACQUES SCHAUVLIEGHE. JOOS HUYLENBROUCK. FRANCHOOS SCHERLINCK. ADRIAEN COPPENS. SEBAST. VAN HESPELGHEM. JAN GRIJSELS. GILLIS GUENS.

Kerkmeesters: WILLEM VAN DER STRAETEN. ADRIAEN VAN DER PAELT. JAN VAN DEN EYNDE.

1656. Meier: PIETER DE PAUW. Elders is Joos VAN LANDUYT meier.

Burgemeester: NICLAES ROLLIER. Een andere akte: JOOS COPPENS.

Schepenen: WILLEM SAMAN. JAN DE SCHUTTER. JAN WIJNANT. GILLIS EEMAN. ADRIAEN CALLEBAUT. JOOS VAN HUYLENBROUCK. GILLIS MOOCK. ...DE JONGHE. GIJS DE PAUW. LIEVEN DE GHEYTERE. CORN. BEECKMAN. PIETER VAN MUYLEM. JAN VAN DEN STORME.

Kerkmeesters: JAN VAN DEN EYNDE. ADRIAEN VAN DER PAELT.

Jan De Schutter: gehuwd met Josijne Cobbaert; 6 kind.

Adriaen Callebaut: ged. op 9.1.1590; huwde Petronella Coppens; 1 zoon Cornelius. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 13.10.1655.

Jan Van den Eynde: huwde Anna Praet op 12.7.1622; 8 kind.

1657. Meier: JOOS VAN LANDUYT. Zoon van Joos.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE. Ander stuk: NICLAES ROLLIER.

Schepenen: JOOS COPPENS. JOOS VAN HUYLENBROUCK. JAN VAN DEN STORME. NICLAES ROLLIER. JAN ROELANTS. MICHIEL VAN DER PAELT. GHIJSBRECHT VAN DER PAELT. CORN. BEECKMAN. JACQUES SCHAUVLIEGHE.

Provisors van de Armen: MICHIEL LIEVENS. JAN HAELTERMAN.

Kerkmeesters: ADRIAEN MUYLAERT. CORN. DE BACKER.

Ontvanger v.h. inkomen van de Lazarijkapel: JAN DE QUICK.

Cornelius De Backer trouwde met Anna De Smedt op 11.12.1628; 7 kind.

Jan Haelterman verbond zich op 10.11.1635 aan Margareta Wijnant; 6 kind.

1658. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: NICLAES ROLLIER.

Schepenen: JAN VAN DEN STORME. JOOS VAN HUYLENBROUCK. ADRIAEN CALLEBAUT. SEBASTIAEN VAN SCHELVERGHEM. JAN WIJNANT.

Prater: LIEVEN ADRIAENS.

Officier: PIETER DE LEEUW.

Lieven Adriaens huwde Petronella Van den Berghe op 11.11.1641; 4 kind. Geb. op 14.8.1614. Zoon van Jan en sGreeven Josijne. Buitenpoorter te Geraardsbergen 28.2.1651.

1659. Baljuw: PIETER OSTE

Meier: JOOS VAN LANDUYT. Elders meier: LIEVEN ADRIAENS.

Er zijn nog 3 burgemeesters geciteerd: JAN ROELANTS. NICLAES ROLLIER. DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: JAN VAN DEN STORME. JAN WIJNANT. ADRIAEN CALLEBAUT. JACOBUS VAN SCHANDEVIJL.

Ontvanger voor de Kapel: PIETER WIJNANT.

Jan Roelants: in huwelijk met Petronella Mook.

Pieter Wijnant: ged. 24.3.1620. Hij trouwde hier op 15.10.1647 met Jossina De Schutter; 6 kind.

1660. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: JOOS COPPENS. JAN ROELANTS. CORN. BEECKMAN. MICHIEL VAN DER PAELT. GHIJS VAN DER PAELT. JACQUES SCAUVLIEGHE. JACOB VAN SCHANDEVIJL.

1661. Baljuw: PIETER OSTE.

Meier: LIEVEN ADRIAENS.

Burgemeester: JAN ROELANTS en DAVID DE GHEETERE.

Schepenen: JOOS COPPENS. CORN. BEECKMAN.

1662. Baljuw: PIETER OSTE.

Twee meiers: JOOS VAN LANDUYT en LIEVEN ADRIAENS.

Ook twee burgemeesters te melden: DAVID DE GHEETERE. JAN ROELANTS.

Schepenen: JOOS COPPENS. GILLIS GUENS. MICHIEL LIEVENS. GEERT EEMAN. JACQUES SCAUVLIEGHE. JAN VAN DER HAEGHEN. GHIJS VAN DER PAELT. JAN ROELANTS.

Provisors: CORN. DE PUTTER. CORN. GHIJSELS.

Ontvanger van de "Armen": NICLAES ROLLIER.

Kerkmeester: JAN PRAET en ...

Geert Eeman ged. 27 augustus 1617; zoon van Gillis en Pirrijne Steps; Gerard huwde Barbara Schuttijser (in Helderger?) op 24.2.1650. 2 kind.

1663. Meiers: LIEVEN ADRIAENS en JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: JAN ROELANTS.

Schepenen: Jonker FRANCHOOS de BEYNE. JOOS COPPENS. GILLIS GUENS. GHEERT EEMAN. MICHIEL LIEVENS.

Provisors van de armen: CORN. GHIJSELS. LIEVEN DE GEYTER.

Kerkmeesters: JAN PRAET. ... GROOTJANS.

Jan Praet werd hier gedoopt 12.2.1627; zoon van Guilielmus en Margareta Van den Steen; Jan huwde Francisca Van der Haeghen op 30 juni 1648.

Cornelius Ghijssels, zoon van Jan. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 29.9.1649, huwde hier Elisabeth Van den Berghe op 20.1.1646; 7

kind.

Lieven de Geyter was getrouwd met Joanna Cromphout; 4 kind.

1664. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: JAN ROELANTS.

Schepenen: Jr. FRANCHOOS de BEYNE. JOOS COPPENS. GILLIS GUENS. GILLIS EEMAN.

Provisors : MARTIN MORRE. LIEVEN DE GEYTER.

Martin Morre huwde op 25.2.1653 Catharina d'Ocles; 6 kind. Zij pachtten op 8 juli 1671 7 dw. 63 r. land op 't Achterste Vosselveld van de St.-Jacobskerk te Gent voor 2 p. 7 schell.

Jonker Franchoos de Beyne. Deze adellijke familie bewoonde vermoedelijk een kasteeltje aan de oude weg van Denderhoutem naar Iddergem; dit was het verlengde van de huidige Teerlingstraat. Al in 1569 verpachtte jonker Renhout de Beyne een korenwindmolen aan Adriaan De Beelde. Deze stond nabij de huidige Molenstraat. Frans de Beyne was gehuwd met Judoca Damman. Hij was in 1649 verwickeld in een proces tegen de Denderhoutemse wethouders.

Er wordt één afstammeling aangegeven: het weeskind Niclaes de Beyne.

1665. Baljuws: PEETER OSTE en JAN VAN DEN BRUELE.

Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: PIETER VAN MUYLEM en FRANS VAN MUYLEM.

Schepenen: CORN. COPPENS. GHIJS VAN DER PAELT. CORN. MORRE. ADRIAEN COPPENS. LIEVEN DE GEYTER. MARTIN MORRE.

1666. Baljuw: JAN VAN DEN BRUELE.

Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: twee te melden: JAN ROELANTS en PIETER VAN MUYLEM .

Schepenen: PIETER VAN MUYLEM. GHIJS VAN DER PAELT. FRANS DE SCHRIJVER. JAN VAN DER HAEGHEN. NICLAES VAN DER HAEGHEN. CASIMIR VAN SCHELVERGHEM. MICHIEL GUENS. PIETER SCHERLINCK.

CORN. ROELANTS. PASCHIER VAN DER HAEGHEN.

Op 7 september 1666 ondertekenen meier Van Landuyt, burgemeester Van Muylem en de schepen Jozef-Frans De Schrijver de

aangifte van het inkomen van pastoor Van den Eynde. Dit werd opgevraagd door het aartsbisdom Mechelen.

Provisors: PIETER SCHERLINCK en CORN. ROELANTS.

Niclaes Van der Haeghen, zoon Lieven: Buitenpoorter te Geraardsbergen op 30.1.1662; koster; huwt Josina Vijverman op 22.10.1659. 9 kind.

Joannes Van Schelverghem, ged. 29.11.1639; zoon van Judocus en Antonia d'Ocles; Joannes huwde hier Maria Van den Eynde op 11.5.1665; 5 kind. Sterfdag: 14.3.1689.

De officialiteit van Mechelen veroordeelt de wethouders van Denderhoutem tot het betalen van de proceskosten tegen de pastoor van Oordegem.

Pieter Sche(e)rlinck huwde Agnes Kiekens op 5.4.1640.

Cornelius Roelants trouwde met Petronella Taelman; zij hadden 1 dochter.

Gilbert Praet (ook Gijs): ged. 8.7.1625.

Adriaen De Swaef huwde Petronelle Reddant op 10.11.1662. 7 kind. Overleed: 10.1.1694.

1667. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeesters: PIETER VAN MUYLEM. Ook: JAN ROELANTS.

Schepenen: CHARLES MORRE. CASIMIR VAN SCHELVERGHEM. NICLAES VAN DER HAEGHEN. JAN VAN DER HAEGHEN. ADRIAAN COPPENS. PASCHIER VAN DER SCHUEREN.

Kerkmeesters: NICLAES VAN DER STRAETEN. ROBRECHT SCHOTTYMAN. NICLAES VAN DEN STEENE.

1668. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

3 Burgemeesters: PIETER VAN MUYLEM. NICLAES ROLLIER. JAN ROELANTS.

Schepenen: MARTIN MORRE. CASIMIR VAN SCHELVERGEM. JASPER VAN DER HAEGHEN. MICHIEL VAN DER HAEGHEN. GIJS VAN DER PAELT. JAN VAN DER HAEGHEN. NICLAES VAN DER HAEGHEN. ADRIAEN COPPENS.

Provisors: JOOS VAN DEN BERGHE. JOOS DE MAN.

1669. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: PIETER VAN MUYLEM.

Schepenen: MARTIN MORRE. CASIMIR VAN SCHELVERGEM.

ADRIAEN VAN DER MEULEN. FRANS VAN RAFFELGHEM. GIJS DAEMEN. ADRIAEN COPPENS. MICHIEL VAN DER HAEGHEN. JAN VAN SCHELVERGHEM. CORN. DE PUTTER. CORN. GIJS.
Provisors: JOOS DE MAN. ADRIAEN DE SWAEF.

Kerkmeesters: ROBRECHT SCHOTTYMAN. GIJS PRAET. ROB-
RECHT PRAET. CORN. BEECKMAN.

Robrecht Schottyman werd hier gedoopt op 11.9.1612. Zoon van Eligius en Joanna Seminck. Robrecht huwde Joanna Wijnant. 2 kinderen.

1670. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: LIVINUS VAN MUYLEM. Ook vermeld als burge-
meester: PIETER VAN MUYLEM.

Schepenen: JOOS EEMAN. JAN VAN SCHELVERGEM. SEBAST.
VAN HESPELGHEM. MARTIN MORRE. CORN. DE PUTTER. CORN.
GHIJSELS. GHIJS DAEMEN. SEBAST. VAN SCHELVERGHEM.

Provisors: ADRIAEN DE SWAEF. PIETER VAN DER NAILLEN.

Kerkmeesters: ROBRECHT PRAET. CORN. PRAET. CORN. BEECK-
MAN. ROBRECHT VAN DEN STORME.

1671. Meier: JOOS VAN LANDUYT.

Burgemeester: PIETER VAN MUYLEM.

Schepenen: MARTIN MORRE. SEBAST. VAN SCHELVERGEM.
JOOS EEMAN. CORN. DE PUTTER. CORN. VAN GYSEGHEM. PIE-
TER SCHOONJANS. ...LAMIER. JAN VAN SCHELVERGEM. GHIJS
DAEMEN. CORN. GHIJSELS. ADRIAEN DE SWAEF.

Provisors: PIETER VAN DER NAILLEN en JAN DE SADELEER.

Kerkmeesters: CORN. BEECKMAN. ROBRECHT VAN DEN STOR-
ME. ADRIAEN LIEVENS. MARTIN MORRE. PIETER DE CLERCK.

"Cappellemeester ter Laserije": PIETER-JUDOCUS FAUT.

1672. Baljuw: ADRIAEN VAN VUYTFANGHE.

Meier: JAN VAN DEN BRUELE.

We noteren 2 burgemeesters: MICHIEL VAN DER PAELT en PIETER
VAN MUYLEM.

Schepenen: CORN. DE PUTTER. ADRIAEN VAN DER PAELT. JOOS
EEMAN. MARTIN MORRE. JAN VAN SCHELVERGEM. NICLAES
VAN DEN STEENE. ADRIAEN DE SWAEF. NICLAES VAN DER HAEG-
HEN. ANTHON DE PUTTER.

Kapelmeesters: ANTHON DE PUTTER en NICLAES VAN DER HAEGHEN.

Cornelius De Putter werd ged. op 5.12.1606; zoon van Niclaes en Petronella Suynaert; Cornelius huwde hier Catharina Van Kempen op 7.1.1663; 6 kind.

Joos Eeman trouwde hier op 17.1.1643 met Elisabeth Van der Meulen. Sterfdag: 4.5.1696.

Pieter Van der Naillen: ged. 25.7.1629; zoon van Joannes en Maria Guens; Pieter huwde Maria Meganck; 3 kind.

Ghijsbrecht Daemen: ged. 12.2.1623; zoon van Joos en Bette Guens; Gijs huwde hier Martina Perreman op 16.10.1644; 8 kind.

Robrecht Van den Storme: ged. in nov. 1616; zoon van Judocus en Catharina Van der Straeten; Robrecht trouwde hier op 12.9.1641 met Joanna Van der Naillen; 7 kind.

Jan De Sadeleer huwde Joanna Kiekens op 5.2.1658. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 1.5.1660.

1673. Meier: JAN VAN DEN BRUELE.

2 Burgemeesters aan te geven: MICHIEL VAN DER PAELT en JAN VAN SCHELVERGEM.

Schepenen: JOOS EEMAN. JAN VAN SCHELVERGEM. ADRIAEN DE SWAEF. NICLAES VAN DER HAEGHEN. ADRIAEN VAN DER PAELT. CORN. DE PUTTER. NICLAES VAN STEENE.

Kerkmeesters: ADRIAAN MOOCKE en CORN. COPPENS.

Adriaen Van der Paelt: ged. 1.7.1617; zoon van Corn. en Barbara Van den Daele; Adriaen trouwde met Maria Sonck en overleed hier op 4.11.1697; 8 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 20.12.1652.

Niclaes Van den Steene: ged. 30.12.1629; zoon van Guilielmus en Cornelia De Putter; Niclaes huwde Joanna Van der Paelt op 30.4.1662; 4 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 6.11.1661.

Anthon De Putter: ged. 21.7.1619; zoon van Niclaes en Petronella Suynaert; hij was dus broer van Cornelius; Anthon huwde Maria Van den Storme op 21.6.1642; 8 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 1.10.1653.

1674. Baljuw: ADRIAEN VAN VUYTFANGHE.

Meier: JAN VAN DEN BRUELE.

Alweer 2 burgemeesters: MICHIEL VAN DER PAELT en JAN VAN SCHELVERGEM.

Schepenen: CORN. DE PUTTER. NICLAES VAN DER STRAETEN. ADRIAEN DE SWAEF. ADRIAEN VAN DER PAELT. JAN VAN SCHELVERGEM. CORN. BEECKMAN. NICLAES VAN DEN STEENE.

Kerkmeesters: ADRIAEN MOOCK. CORN. COPPENS. PIETER VAN DER VEECKEN.

Provisors "huysarmen": GILLIS MEGANCK. CORN. VAN AUDENROEDE.

Gillis Meganck huwde hier Maria Van Muylem op 23.10.1663 en overleed 13.3.1690; 6 kind.

Cornelius Van Audenroede: vermoedelijk ged. op 19.1.1634 en overleden 5.2.1696; hij was de zoon van Andreas en Justa Moock.

1675. Meier: JAN VAN DEN BRUELE.

2 Burgemeesters: MICHIEL VAN DER PAELT en MICHIEL PRAET.

Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. ADRIAEN DE SWAEF. JOOS EEMAN. NICLAES VAN DEN STEENE. CORN. DE PUTTER. CORN. BEECKMAN. GILLIS COBBAERT. CORN. GHIJSELS. FRANS ROELANTS. PIETER VAN DER NAILLEN.

Kerkmeesters: CORN. COPPENS en PIETER VAN DER VEECKEN.

Kapelmeester: GILLIS LUCAS.

Provisours (van de armen): CORN. VAN AUDENROEDE. GHIJS DAEMEN.

Cornelius Coppens huwde Judoca Van Testel op 8.7.1666 en overleed op 14.6.1697; 2 kind.

Pieter Van der Veecken huwde Joanna Beeckman op 3.1.1667. Zij baatten in 1699 de grote pachthoeve van de Bijloke uit in de Stichelen. Zij behoorden tot de grootgrondbezitters van Denderhoutem, o.m. een woning op ter Waerent.

Gillis Lucas huwde de weduwe Franchijne Mattijs.

1676. Meier: JAN VAN DEN BRUELE.

Burgemeester: ADRIAEN DE SWAEF en MICHIEL VAN DER PAELT.

Schepenen: PIETER VAN DER NAILLEN. FRANS ROELANTS.

Provisors: FRANS ROELANTS en GIJSBRECHT DAEMEN.

Franchois Roelants trouwde op 29 juni 1670 met Barbara Eeman; hij overleed hier op 31 augustus 1721. 12 kind. Hun hoeve bevond zich in de Anderenbroek. Zij hadden meer dan 16 ha. grond in bezit. Buitenpoorter te Geraardsbergen via zijn echtgenote op 29.8.1701.

1677. Baljuw: ADRIAEN VAN VUYTFANGHE.
 Meiers: JAN VAN DEN BRUELE en LAURENS KIEKENS.
 Nu vinden we 3 burgemeesters aangegeven: ADRIAEN DE SWAEF.
 JAN VAN SCHELVERGEM. PIETER VAN MUYLEM.
 Schepenen: CORN. GHIJSELS. JOOS EEMAN. CORN. VAN
 AUDENROEDE. CORN. PRAET. PIETER DE COCK. FRANS LOBIJN.
 PIETER VAN DER NAILLEN. FRANS ROELANTS. GILLIS COB-
 BAERT.
 Kerkmeesters : JOOS DE SADELEER. PIETER DE COCK. JOANNES
 VAN DER WEIDEN. GILLIS VAN CROMPHOUT.
 Kapelmeester: "ter Lazerije" PIETER SCHOONJANS.
1678. 2 Meiers:LAURENS KIEKENS en JAN VAN DEN BRUELE.
 Burgemeester: ADRIAEN VAN MUYLEM.
 Schepenen: FRANS ROELANT. PIETER VAN DER NAILLEN. CORN.
 GHIJSELS. CORN. VAN AUDENROEDE. ADRIAEN DE SWAEF.
1679. Meier: LAURENS KIEKENS.
 2 Burgemeesters: ADRIAEN DE SWAEF en MICHIEL VAN DER
 PAELT.
 Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. FRANS ROELANT. CORN.
 GHIJSELS. PIETER VAN DER NAILLEN. CORN. VAN AUDENROEDE.
 ADRIAEN DE SWAEF.
 Ontvanger voor de kapel: PIETER VAN DER HAEGHEN.
 Kerkmeesters: JOOS DE SADELEER en PIETER DE COCK.
 Petrus (Pieter) Van der Haeghen: ged. 14.4.1639; hij huwde Maria
 Haelterman op 16.8.1665; 1 kind.
1680. Meiers: LAURENS KIEKENS en JACOBUS DE MEYER.
 Burgemeester: MICHIEL VAN DER PAELT.
 Schepenen: JAN-BAPTIST MOOCK. ADRIAEN DE SWAEF. GEERT
 EEMAN. CORN. VAN AUDENROEDE. JAN VAN SCHELVERGEM.
 CORN. GHIJSELS. PIETER DE COCK.
 Provisors: PIETER DE COCK. CORN. BEECKMAN.
 Kerkmeester: CORN. VAN AUDENROEDE.
 Pieter De Cock: ged. ca. 1643; huwde Maria Van den Storme op
 19.10.1670 en overleed hier op 27.10.1733. (90j. oud) – 7 kind.
1681. Meier: JACOB DE MEYER.

2 Burgemeesters gekend: MICHEL VAN DER PAELT. JAN VAN SCHELVERGEM.

Schepenen: PIETER DE COCK. JOOS EEMAN. FRANS LOBIJN. CORN. BEECKMAN. CORN. PRAET.

Kerkmeesters: GILLIS VAN AUDENROEDE, DAVID MIJLIEF.

1682. Meier: JACOB DE MEYER.

2 Burgemeesters: JAN VAN SCHELVERGEM. LAURENS KIEKENS. Schepenen: PIETER DE COCK. JOOS EEMAN. FRANS LOBIJN. CORN. BEECKMAN. CORN. PRAET. GILLIS MEGANCK. ROBRECHT VAN DEN STORME. MICHEL VAN DER PAELT.

Kerkmeesters: GILLIS VAN AUDENROEDE, en DAVID MIJLIEF.

Joannes De Meyer huwde Maria Steenlant op 20.4.1675; 1 dochter. Gillis Van Audenroede: ged. 13.1.1647; zoon van Egidius en Joanna Baeyens; Gillis huwt hier Joanna Van Audenroede op 24.1.1676. Zijn overlijden: 19.8.1713.

David Mijlief werd ged. 17.11.1642; zoon van Bartholomeus en Livina Van Yper. David trouwt hier met Maria Schottyman op 23.9.1673. 3 kind.

Interessant feit 1682:

Op 8 januari 1682 hebben baljuw Adriaen V. Eetfanghe,⁴² Niclaes V. Sinaye en Pr. De Schrijver, Fs. Joos, leenmannen, toelating ontvangen van de Aartsbisschop van Mechelen een "zekeren soldaet ofte persoon" die verongelukt of vermoord werd op 23 oktober 1681 op den "Driesch ter Waerden" te laten opgraven te Denderhoutem. Petrus V.d. Straeten, doctor in de Medicijnen en Mr. Steven Capelleman "cheuresijn in de medecijnen" ontvingen de opdracht een lijkschouwing uit te voeren en hun rapport te "sullen verlenen onder hunne signature". Oorkonde van 19 januari 1682.⁴³

1683. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeesters: LAURENS KIEKENS. JAN VAN SCHELVERGEM.

Schepenen: JOOS EEMAN. CORN. PRAET. GILLIS MEGANCK. ROBRECHT VAN DEN STORME. MICHEL VAN DER PAELT. CORN. VAN AUDENROEDE. FR. LOBIJN.

Kerkmeesters: DAVID MIJLIEF. MICHEL GUENS. PIETER GORTEMAN.

1684. Meier: JACOB DE MEYER.
 Burgemeester: LAUWEREYS KIEKENS.
 Schepenen: MICHIEL VAN DER PAELT. GILLIS MEGANCK. CORN. PRAET. JOOS EEMAN. ROBRECHT VAN DEN STORME. CORN.VAN AUDENROEDE. LAURENS KIEKENS. In een akte van 18.5.1684.
 Provisors v.d. kerkgoederen: MICHIEL CUENS. PIETER GORTEMAN.
1685. Baljuw: ADRIAEN VAN VUYTFANGHE.
 Meier: JACOB DE MEYER.
 2 Burgemeesters: ADRIAEN VAN MUYLEM. LAUWEREYS KIEKENS.
 Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. ROBRECHT VAN DEN STORME. CORN. PRAET. JAN VAN DER HAEGHEN. CORN. BEECKMAN. JAN DE COCK. PIETER VAN DER HAEGHEN. FRANS LOBYN. MICHIEL VAN DER PAELT. GILLIS MEGANCK.
 Kerkmeesters: PIETER GORTEMAN. PIETER COBBAERT.
 Kapelmeester: JOOS DE PAUW.
1686. Meier: JACOB DE MEYER.
 Burgemeester: ADRIAEN VAN MUYLEM.
 Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. PIETER DE COCK. CORN. PRAET. ADRIAEN VAN MUYLEM.
 Prater (en loco-meier): JOOS VAN LANDUYT.
 Jacob De Meyer, Buitenpoorter te Geraardsbergen. Huwde Catharina Muylaert; zij bleven kinderloos. Jacob overleed op 2.12.1708. Het erfgoed werd op 27 april 1709 als volgt verdeeld:
 - Een deel aan zijn broeder Joos De Meyer.
 - Een deel aan Petronella De Meyer, dochter van zijn broer Cornelius.
 - Een deel aan de kinderen van zijn broeder Adriaen. Via Catharina Muylaert ging een deel aan de dochter van haar zus Joanna-Maria Muylaert, nl. aan Petrina-Josijne Hofgesanck;
 - Nog een ander deel aan Theresia De Carion, ook dochter van Joanna-Maria.
 Adriaen Van Muylem werd ged. Op 2.5.1628; zoon van Petrus en Maria Coppens; zij hadden 7 kind. Adriaen overleed op 11.5.1691. Frans Lobijn trad in het huwelijk met Elisabeth Daemen op 30.5.1670; 11 kind. Sterfdag van Frans: 26.2.1689.
 Joos De Pauw: ged. 23.11.1644. Zoon van Petrus en Petrina Van Mechelen;

Joos huwt Petronella Beeckman op 16.2.1670. Zijn overlijden: 2.12.1706.

Pieter Gorteman trouwt met Maria Adriaenssens op 12.8. 1668; 6 kind. Overlijden van Pieter: 9.3.1696.

1687. Meier: JACOB DE MEYER.

Burg. ADRIAEN VAN MUYLEN.

Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. JAN DE COCK. FRANS ROELANT. PIETER DE COCK. CORN.VAN AUDENROEDE. CORN. BEECKMAN. GILLIS EEMAN.

Prater: JOOS VAN LANDUYT.

1688. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: NICLAES VAN SCHELVERGEM.

Schepenen: JAN VAN SCHELVERGEM. PIETER DE COCK. JOOS DE SADELEER. NICLAES VAN DER HAEGEN.

Joos De Sadeleer: ged. 28.12.1647. zoon van Petrus en Anna Ghijssels.

Dit jaar – 1688 – wordt een nieuwe PASTORIE gebouwd.

1689. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: FRANS ROELANT. Ook Burgemeester: LAURENS KIEKENS.

Schepenen: CORN.BEECKMAN. CORN. VAN AUDENROEDE. JOOS DE SADELEER. GILLIS EEMAN. MICHIEL VAN DER PAELT. ROBERT VAN DEN STORME.

1690. Meier: JACOB DE MEYER.

2 Burgemeesters: GILLIS EEMAN en Jonker FRANCHOOS GONSALEZ UXARANO.

Schepenen: FRANS ROELANT. DAVID MIJLIEF. ANDREAS ROLLIER. PIETER VAN DER VEECKEN. PIETER DE COCK. CORN. VAN AUDENROEDE.

Kerkmeesters: JOOS DE SADELEER en PIETER VAN DER HAEGHEN.

Gillis Eeman: ged. 1.5.1647; zoon van Geeraert; Gillis huwde Joanna Goossens; hij overlijdt hier op 1.1.1696; 6 kind., vier kind. zijn nog minderjarig.

Joanna hertrouwt met Franchoos Van der Schueren.

Andries Rollier: ged. ca. 1653; zoon van Niclaes en Elisabeth De Pauw.

Andries baat, na het overlijden van zijn moeder, de abdijhoeve van "Daerachter" uit. Hij vernieuwt de pacht met de abdij in 1679. Hij beleefde moeilijke tijden op de hoeve. De kaveling en verdeling tussen de twee halfbroers Jaspas, Joseph en Pieter Rollier gebeurt op 22 juni 1724. Andries huwde eerst Pieternelle Thienpont; na het overlijden van Pieternelle gaat hij een tweede echt aan met Elisabeth Merten. Met beide echtgenoten kwamen er kinderen.

1691. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: Jonker FRANCHOIS GONZALES de UXARANO. Hij overleed in 1694.

Schepenen: GILLIS EEMAN. JOOS DE SADELEIRE. NICLAES VAN DER HAEGHEN.

1692. Meier: JACOB DE MEYER.

Er zijn 3 burgemeesters bekend: GILLIS EEMAN. FRANS ROELANT. Jonker de UXARANO.

Schepenen: FRANS ROELANT. DAVID MIJLIEF. ANDRIES ROLLIER. PIETER VAN DER VEECKEN. PIETER DE COCK. CORN. VAN AUDENROEDE. JOOS DE SADELEIRE. MICHIEL VAN DER HAEGHEN. NICLAES VAN DER HAEGHEN.

1693. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: GILLIS EEMAN.

Schepenen: FRANS ROELANT. DAVID MIJLIEF. PIETER VAN DER VEECKEN. PIETER DE COCK. ANDRIES ROLLIER.

Kapelmeester: JAN WUYTENS.

Jan Wuytens huwde Joanna Van Mulders op 22.8.1677. Hij is molenaar, vermoedelijk op de windmolen nabij de huidige Molenstraat; hij pachtte die wellicht van de Beyne. Joannes overlijdt op 17.5.1712. 7 kind.

1694. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: CORNELIUS BEECKMAN.

Schepenen: ADRIAEN GOOSENS; Buitenpoorter te Geraardsbergen op 24.10.1700; huwde Elisabeth Van der Straeten op 27.1.1669. 1 zoon.

Jan Van Sinay; huwde vermoed. Maria Van den Eynde op 10.1.1693. In 1699 is hij "Lantmeeter ende burgemeester"; Jan bewoonde het hoekhuis naast de kerk, benedenkant.

Jaspar Van Gijseghem was getrouwd met Elisabeth Vijverman; dit op 7.5.1664. Jaspar overleed hier op 9.8.1704. Misschien was hij wel de bouwer van de grote hoeve in de Borreken, nu Dwarsstraat. Zij verdween in deze vijftiger jaren. We zullen er lang Van Gijseghem's ontmoeten met hun aanverwanten.

1695. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: CORN. BEECKMAN.

Schepenen : JAN VAN SINAY. JASPAR VAN GHIJSEGHM.
ADRIAEN GOESSENS. ADRIAEN VAN DER PAELT.

1696. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: CORN. BEECKMAN.

Schepenen: MICHIEL VAN HUYLENBROUCK. ANDRIES ROLLIER.
JAN DE NEVE. MERTEN VAN DEN EYNDE. JOOS DE DIER. JASPER
EEMAN. ADRIAEN VAN DER PAELT. PIETER VAN DER VEECKEN.
JAN VAN SINAY. JOOS DE SADELEER. JASPER VAN GIJSEGHM.

1697. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: CORN. BEECKMAN.

Schepenen: JOOS DE DIER. PIETER VAN DER VEECKEN. ANDRIES
ROLLIER. MICHIEL VAN HUYLENBROUCK. JAN DE NEVE. MARTIN
VAN DEN EYNDE.

1698. Meier: JACOB DE MEYER.

2 Burgemeesters: CORN. BEECKMAN, JAN VAN SINAY.

Schepenen: JOOS DE DIER. JAN ANDRIES. ANDRIES ROLLIER.
MICHIEL VAN HUYLENBROUCK. PIETER VAN DER VEECKEN. JAN
DE NEVE.

1699. Baljuw: d'heer JAN LOYS.

Meier: JACOB DE MEYER.

Alweer 2 burgemeesters: JASPER EEMAN en JAN VAN SINAY.

Schepenen: ADRIAEN VAN DER PAELT. JOOS HAELTERMAN.
CORN. PRAET. CORNELIUS BEECKMAN. FRANCHOIS ROELANT.
ANDRIES ROLLIER. JASPER EEMAN. JOOS DE DIER. JAN DE

NEVE.

Kerkmeester: JAN LAMIERE.

Jasper Eeman: ged. 26.6.1661. Zoon van Judocus en Petronella Mook.

Jasper huwt Elisabeth De Bruecker; 10 kind; grote hofstede in de Anderenbroek. Stierf 14.9.1737.

Jan Andries werd ged. op 3.5.1670. Zoon van Corn. en Maria Praet.

1700. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: JASPER EEMAN.

Schepenen: JAN DE NEVE. CORN. PRAET. ANDRIES ROLLIER. PIETER HENDRICX. PIETER VAN DER VEECKEN. ADRIAEN GOOSSENS. JASPER VAN GIJSEGHEM.

ACHTTIENDE EEUW.

Tijdens de 18de eeuw blijft de aangroei van de bevolking zich flink doorzetten. Van 923 bewoners in 1696, telde men hier al 2208 mensen in 1797. Het bevolkingsaantal was in een eeuw meer dan verdubbeld.

1701. Meier. JACOB DE MEYER.

Burgemeester: JAN VAN SINAY.

Schepenen: PIETER DE COCK. JOOS DE SADELEER. ANDRIES ROLLIER. CORN. BEECKMAN. JOOS DE DIER. PIETER VAN DER VEECKEN. ADRIAEN GOOSSENS. JASPER VAN GIJSEGHEM.

1702. Meier: JACOB DE MEYER.

2 Burgemeesters: JASPER EEMAN en JAN VAN SINAY.

Schepenen: ANDRIES ROLLIER. FRANS ROELANT. CORN. BEECKMAN. JOOS DE DIER. PIETER DE COCK. JOANNES DE SADELEER. PIETER VAN DER VEECKEN. FRANS VAN DER SCHUEREN. GUILLAM VAN STIJVENDAEL.

1703. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: JASPER EEMAN.

Schepenen: FRANS ROELANT. ANDRIES ROLLIER. PIETER VAN DER VEECKEN. CORN. PRAET. GUILLAM VAN STUYVENDAEL.
FRANS VAN DER SCHUEREN.

= merman groot

Lxij. Goeden

16^e

Capittel
van gronden
van over staer
de nuwelich
geconclteert te
gelegen onder
den lande van
Heest.

A Croeren een partije
landts binnen de pro-
chie van Denderhan-

Een stukje oude tekst uit een bundel "Staten van Goede". Wat we eerder bij griffier schreven: "de griffier werd betaald naar het aantal bladen dat hij volpende..." wordt hier duidelijk geïllustreerd.

Guillam Van Stijvendael huwde Christina Van der Haeghen. Hij overleed op 18.9.1725. 8 kind. Zij waren nabij 't hof ter Blockinghen, in de "Neygestraet", gehuisvest.

1704. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: JASPER EEMAN.

Schepenen: FRANS ROELANT. FRANS VAN DER SCHUEREN. ADRIAEN VAN DER PAELT. CORN. PRAET. ADRIAEN VAN DEN BERGHE.

1705. Geen gegevens.

1706. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: ANDRIES ROLLIER.

Schepenen: JAN VAN SINAY. ADRIAEN VAN DER PAELT. PHILIPPE BRACKE. GUILLAM VAN STIJVENDAEL.

1707. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: CORN. BEECKMAN.

Schepenen: PIETER VAN DER VEECKEN. JAN DE NEVE. JOOS DE DIER. PIETER DE COCK.

1708. Meier: JACOB DE MEYER.

Burgemeester: JOOS DE DIER.

Schepenen: JACOB DE SCHRIJVER. JAN VAN SINAY. JASPER EEMAN. GUILLAM VAN STIJVENDAEL. MICHIEL VAN HUYLENBROUCK. PIETER VAN DER VEECKEN.

Prater en "loco-meier": JACOB DE SCHRIJVER.

1709. Meier: JAN VAN SINAY.

Andermaal 2 burgemeesters: JOOS DE DIER. JOOS GHIJSELS.

Schepenen: JASPER EEMAN. PIETER BAUDELO. JAN VAN SINAY. FRANCHOIS VAN DER STRICHT. FRANS VAN DER SCHUEREN. GUILLAM VAN STIJVENDAEL.

Prater: JACOB DE SCHRIJVER.

1710. Meier: JAN VAN SINAY.

Burgemeester: JOOS GHIJSELS.

Schepenen: FRANS ROELANT. JAN DE NEVE. PIETER DE COEN.

PIETER VAN DER VEECKEN. GUILLAM VAN STIJVENDAEL.
ANTHON VAN MALDER.

Pieter De Coen: ged. 14.10.1654. Zoon van Christophorus en Justa
Lievens. Petrus huwde Jacoba De Masenere op 13.10.1685; 5 kind.

1711. Meier: JAN VAN SINAY.

Burgemeester: JOOS GHIJSELS.

Schepenen: PIETER DE COCK. PIETER VAN DER VEECKEN. GUIL-
LAM VAN STIJVENDAEL. ANTHON VAN MALDER. LAURENS SIE-
NAERT. JUDOCUS VAN MUYLEM. JACOB BAEYENS. GILLIS ADRI-
AENS. JAN DE WAEL.

Laureys Sienaert huwde Joanna Halterman op 15.4.1695 en overleed
23.6.1748. 9 kind.

Judocus Van Muylem: ged. 10.5.1682. Zoon van Adriaen en
Elisabeth Daemen. Judocus huwde een 1ste maal op 6.5.1703 met
Joanna Van Gijseghem; er kwamen 6 kind. Joanna overleed in april
1718. Judocus hertrouwde met Petronella Muylaert op 25.10.1718.
Het gezin groeide nog aan met 9 kind. Judocus overleed op
23.2.1753. Vermoedelijk stond hun hofstede in de Borreken, de hui-
dige Dwarsstraat.

1712. Meier. JAN VAN SINAY.

Burgemeester: JOOS GHIJSELS.

Schepenen: PIETER DE COCK. PIETER VAN DER VEECKEN. ADRI-
AEN BACKAERT. GUILLAM VAN STUYVENDAEL. ADRIAEN VAN
DEN BERGHE. LAURENS SIENAERT. JUDOCUS VAN MUYLEM.
GILLIS ADRIAENS. JACQUES BAEYENS.

Adriaen Backaert werd hier op 15.12.1661 gedoopt. Hij was de zoon
van Georgius en Joanna Van Hespelghem. Adriaen huwde Anna
Cobbaert op 23.1.1701. Hij overleed hier op 1.3.1737. Er waren 9
kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 18.4.1701.

1713. Nu vinden we 2 meiers: FRANS ROMBAUT en JAN VAN SINAY.

Ook 2 burgemeesters: CORN. BEECKMAN en FRANS ROELANT.

Schepenen: JASPER EEMAN . ANDRIES ROLLIER. PIETER VAN
DER VEECKEN. NICLAES BACKAERT. ANTHON VAN MALDER.
PHILIP BRACK. ADRIAEN BACKART.

Frans Rombaut huwde Barbara Popeliers; hij overleed hier op
25.3.1728; 1 dochter.

Niclaes Backaert: ged. 26.1.1671. Zoon van Livinus en Catharina Van den Stockt. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 14.1.1697. De vrouw van Niclaes werd Josijne Goossens op 5.1.1702. Niclaes overleed 9.8.1749. 9 kind. Hij baatte de hoeve van "Daerachter", nabij de pastorie, uit. Philip Brack huwde Anna Beeckman op 20.3.1716; 6 kind.

1714. "Baljuw van den Lande van Aelst en meyer van Denderhauthem":
FRANS ROMBAUT.

Een andere meier zagen we: NICLAES VAN SINAY.

Ook 2 burgemeesters te noteren: FRANS ROELANT. CORN. BEECKMAN.

Schepenen: JOOS DE DIER. PIETER VAN DER VEECKEN. ADRIAEN BACKAERT. GUILLAM VAN STIJVENDAEL. JASPER EEMAN. ANDRIES ROLLIER. ANTHON VAN MALDER. PHILIP BRACK.

1715. Meier: FRANS ROMBAUT. Ook bekend als meier: FRANS ROELANT.
Burgemeester: CORN.BEECKMAN.

Schepenen: JASPER EEMAN. ANDRIES ROLLIER. PHILIP BRACK. PIETER VAN DER VEECKEN. NICLAES BACKAERT. ANTHON VAN MALDER. GEERT DE COCK.

Geert De Cock: ged. 18.11.1675. Zoon van Petrus en Maria Van den Storme.

Geert huwde Beatrix Van Sinaye op 24.4.1700 en overleed op 8.1.1726. Er waren 6 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 25.5.1705.

1716. Meier: FRANS ROMBOUT. Loco-meier : JACOB DE SCHRIJVER.
Burgemeester: JOOS. DE DIER.

Schepenen: JASPER EEMAN. PIETER VAN DER VEECKEN. ADRIAEN BACKAERT. ANTHON VAN MALDER. CORN. DE PUTTER. GEERT DE COCK.

Cornelius De Putter: ged. 30.10.1674. Zoon van Egidius en Adriana Adriaenssens. Huwde met Anna-Maria Van der Paelt op 24.1.1700. Hij overleed 7.9.1757; 3 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 29.1.1725.

1717. Baljuw en meier: FRANS ROMBOUT.
Meier : JAN DE SADELEER.

2 Burgemeesters te melden: JUDOCUS BEECKMAN en JOOS DE DIER.

Schepenen: PIETER VAN DER VEECKEN. GEERT DE COCK. PIETER PRAET CORN. DE PUTTER. JAN GOUBERT. LAURENS SIENAERT.
Griffier:....PIETERS.

1718. Baljuw: FRANS ROMBAUT.

2 Meiers: FRANS ROMBAUT en JAN DE SADELEER.

Ook 2 burgemeesters: JOOS DE DIER en PIETER PRAET.

Schepenen: PIETER VAN DER VEECKEN. CORN. DE PUTTER. JAN GOUBERT. GEERT DE COCK. LAURENS SIENAERT. PIETER PRAET. JOOS GHIJSELS. ROBRECHT DE COCK. ANTHON VAN MALDER. JACOB DE COCK.

Prater : JACQUES DE SCHRIJVER.

Jacob De Cock: ged. 2.2.1684. Zoon van Petrus en Maria Van den Storme; (broer van Geert.) Jacob huwde Barbara Goossens op 7.10.1705. Sterfdag: 21.6.1758. 7 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 8.11.1713.

Cornelius Van Huylenbrouck werd op 10.5.1685 gedoopt als zoon van Michel en Magdalena De Geyter. Cornelius' echtgenote was Clara Bullens. Sterfdag: 17.5.1726; 8 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 30.1.1719.

1719. Meier: FRANS ROMBAUT (hij was geautoriseerd meier). JACOB DE SCHRIJVER.

Burgemeester: PIETER PRAET.

Schepenen: PIETER VAN DER VEECKEN. CORN. DE PUTTER. JAN GOUBERT. ANTHON VAN MALDER. JACOB DE COCK. CORN. VAN HUYLENBROUCK.

Ontvanger van de Rozenkrans Confrèrie: JAN VAN MUYLEM.

1720. Baljuw: FRANS ROMBAUT.

Meier : JAN DE SADELEER.

2 Burgemeesters: JASPER EEMAN en PIETER PRAET.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. PIETER VAN DER VEECKEN. JUDOCUS EEMAN. ANTHON VAN MALDER. JAN GOUBERT. JAN MUYLAERT. CORN. DE PUTTER. JACOB DE COCK.

Jan De Sadeleer. Haaltertnaar; ged. ca. 1667. Zoon van Passchier en Maria Van der Hoeven. Jan huwde Josina De Clercq. 9 kind.

Jan verwierf deze meierij in 1720 voor 356 p. groot wisselgeld. Zo werd de meierij erfgoed der De Sadeleer's.⁴⁴ De financiële voordelen aan deze koop verbonden waren legio. Deze familie wordt in de 20ste eeuw door koning Albert in de adelstand verheven. Baron Paul de Sadeleer verkocht het mooie patriciershuis – de WARANDE genoemd – aan het gemeentebestuur van zijn geboortedorp, waar hijzelf nog burgemeester was geweest.

1721. Meier: JAN DE SADELEER.

NOTA: Vermits deze meierij tientallen jaren in handen van de familie De Sadeleer blijft, wordt nu enige tijd de meier niet meer vermeld. Dit tot de tijd dat deze opnieuw in andere handen komt. Zie dus naar het jaar 1772.

Burgemeester: JASPER EEMAN.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. PIETER VAN DER VEECKEN. JAN GOUBERT. JUDOCUS EEMAN. ROBRECHT DE COCK. JAN MUYLAERT.

Robert De Cock: ged. 15.8.1673. Zoon van Petrus en Maria Van den Storme. Robert trouwde met Anna Van den Broeck en overleed op 15.2.1723. 1 dochter.

1722. 2 Burgemeesters: JASPER EEMAN en JOOS GHIJSELS.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. PIETER VAN DER VEECKEN. JAN GOUBERT. JUDOCUS EEMAN. PIETER DE SCHRIJVER. ROBERT DE COCK. JAN MUYLAERT. GUILLAM VAN STIJVENDAEL. JOOS MOOCK.

1723. 2 Burgemeesters: JOOS GHIJSELS. NICLAES BACKAERT.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. JAN GOUBERT. ROBERT DE COCK. GUILLAM VAN STIJVENDAEL. PIETER DE SCHRIJVER. JOOS MOOCK. GILLIS ADRIAENS. JUDOCUS BEECKMAN. ...VAN DEN HENDE.

Griffier: ... VAN DEN HENDE.

Joos Ghijssels. De schrijfwijze van deze familienaam kent veel varianten. Joos huwde Maria Van der Speeten. Liquidatie van goederen tussen kinderen op 11.2.1723 met kaveling en verdeling op 20.5.1723. Dezelfde Staten van Goed, I, p:72 geven "sterfhuis van

Jan Ghijssels, burgemeester". Wij noteerden alleen burgemeester Joos Ghijssels. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 31.1.1701. Pieter De Schrijver, vermoed. gehuwd met Maria Symons; hij overleed 11.8.1727. 12 kind.

NOTA. Van groot economisch belang in deze eeuw is de TURFWINNING. Omwille van de betrekkelijk lage kostprijs was dit een uitstekende brandstof. Talrijke oorkonden, vooral huurcontracten, maken er melding van.

1724. Burgemeester: NICLAES BACKAERT.

Schepenen: JUDOCUS BEECKMAN. GILLIS ADRIAENS. JOOS MOOCK. CORN. VAN HUYLENBROUCK. PIETER DE SCHRIJVER. JUDOCUS VAN MUYLEM.

Prater: Loco-meier: PIETER STERCK.

Judocus Beeckman huwde Petronella Roelandt op 4.8.1717 en overleed hier op 23.4.1769. Zij baatten vermoedelijk de grote hoeve uit, die zich in de Vondelen, de huidige Hoekstraat, bevond. In het begin van deze eeuw gesloopt. Judocus was buitenpoorter te Geraardsbergen op 20.6.1717.

1725. 2 Burgemeesters: NICLAES BACKAERT en JUDOCUS BEECKMANS.

Schepenen: JUDOCUS VAN MUYLEM. GILLIS ADRIAENS. JOOS MOOCK. CORN. VAN HUYLENBROUCK. CORN. DE PUTTER. LAURENS SIENAERT. JOOS MUYLAERT. GIJSBRECHT WIJNANT.

Prater – Loco-meier: PIETER DE CLERCK.

1726. Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN en NICLAES BACKAERT.

Schepenen: JOOS MOOCK. JUDOCUS VAN MUYLEM. LAURENS SIENAERT. CORN. DE PUTTER. JACOB DE COCK. MICHIEL VAN DER PAELT. JAN MUYLAERT. GIJS WIJNANT. GILLIS ADRIAENS. CORN. VAN HUYLENBROUCK.

1727. Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: JUDOCUS VAN MUYLEM. JOOS MOOCK. CORN. DE PUTTER. GIJS WIJNANT. LAUR. SIENAERT. JAN MUYLAERT. ANTHON VAN MALDER. JACOB DE COCK.

Griffier :REDANT.

Gijsbrecht Wijnant : ged. 12.6.1672 als zoon van Joannes en Elisabeth Lievens. Hij overleed hier op 5.11.1743. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 21.7.1728.

1728. 2 Burgemeesters: JUDOCUS BEECKMAN en ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JACOB DE COCK. CORN. DE PUTTER. ANTHON VAN MALDER. JAN VAN MUYLEM. GILLIS ADRIAENS. JUDOCUS VAN MUYLEM. MICHEL VAN DER PAELT.

Kapelmeester: NICLAES VAN SINAY.

Adriaen Van Gijsegheem: ged. 6.2.1674. Zoon van Jasper en Francisca Coppens (dit was vermoedelijk de 2de echtgenote van Jasper.) Adriaen huwt Margareta De Dier op 6.8.1705 en sterft hier de 3de sept. 1757. 9 kind.

Joannes Van Muylem: ged. hier op 24.4.1687 in het gezin van Adriaen en Elisabeth Daemen. Joannes trouwt op 3.2.1707 met Joanna Goessens. Na het vroegtijdig overlijden van zijn vrouw hertrouwt Joannes op 7.9.1720 met de Haaltertse Joanna Van Londersele. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 27.8.1736. Nadat hij 40 jaar magistraat was geweest in Denderhoutem overleed hij op 27.6.1774. Uit beide huwelijken had Joannes telkens 4 kinderen. Bewoonde de hoeve in de huidige Dwarsstraat.

1729. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JACOB DE COCK. ANTHON VAN MALDER. JAN VAN MUYLEM. CORN. DE PUTTER. GILLIS ADRIAENS. JUDOCUS EEMAN.

Officier/ Loco-baljuw : JOANNES SIMOENS.

1730. 2 Burgemeesters: JUDOCUS BEECKMAN en ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. CORN. DE PUTTER. JUDOCUS EEMAN. FRANS VAN YPER. GILLIS ADRIAENS. PIETER DE SCHRIJVER. ADRIAEN BACKAERT.

Griffier:REDANT.

Prater: PIETER DE CLERCQ.

De Cock Joannes: Buitenpoorter te Geraardsbergen op 6.5.1740; ged. 23.3.1701. Zoon van Geert en Beatrix Van Sinay. Joannes neemt hier op 19.2.1727 Elisabeth Van der Paelt tot echtgenote. Eén

dochter.

Frans Van Yper, zoon Jaak, huwt Josijne Van den Berghe op 6.2.1705. 6 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 31.7.1760.

Judocus Eeman: identificatie is zeer moeilijk omdat er tal van naamgenoten in de parochieregisters zijn, allen wonende in dit dorp.

NOTA: Omstreeks deze tijd kreeg Denderhoutem zijn eerste ONDER-PASTOOR. Dat moet de E.H. Joannes-Baptista Provost geweest zijn.

1731. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: FRANS BRAECKMAN. CORN. DE PUTTER. JAN DE BRUYN. ADRIAEN BACKAERT. ADRIAEN SCHOLLAERT.

Frans Braeckman was gehuwd met Francisca Van Moortel. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 3.1.1725.

Adriaen Schollaert: zoon van Adriaen en Joanna Melief. Adriaen huwde Joanna Buydens op 27.1.1722. Hij overlijdt hier op 3.10.1775. 4 kind. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 3.1.1726.

1732. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: FRANS BRAECKMAN. FRANS DE NEVE. ADRIAEN SCHOLLAERT. GILLIS VAN SNICK. JAN MUYLEAERT. JAN DE BRUYN. JACOB DE COCK. FRANS VAN YPER.

1733. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: FRANS BRAECKMAN. FLORIS-FRANS DE NEVE. JAN MUYLEAERT. ADRIAEN SCHOLLAERT. JAN DE BRUYN. GILLIS VAN SNICK.

1734. 2 Burgemeesters: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM en JUDOCUS VAN MUYLEM.

Schepenen: JAN DE BRUYN. FL.-FR. DE NEVE. FRANS VAN YPER. GILLIS ADRIAENS. CORN. DE PUTTER. PIETER DE SCHRIJVER.

1735. Burgemeester: JUDOCUS VAN MUYLEM.

Schepenen: FL.-FR. DE NEVE. FRANS VAN YPER. GILLIS ADRIAENS. CORN. DE PUTTER. ADRIAEN SCHOLLAERT. PIETER DE SCHRIJVER.

1736. 2 Burgemeesters: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM en JUDOCUS VAN MUYLEM.

Schepenen: FRANS VAN YPER. FL.-FR. DE NEVE. ADRIAEN SCHOLLAERT. PIETER DE SCHRIJVER. PIETER DE BRUYN. CORN. DE PUTTER.

Pieter De Bruyn huwde Maria Coppens; 2 kind.

1737. Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM. GILLIS ADRIAENS. JAN MUYLAERT CORN. DE PUTTER. GILLIS VAN SNICK. ADRIAEN SCHOLLAERT.

Kerkmeesters: FRANS ROELANT. PIETER DUYM.

NOTA: "...in 1737 namen NICLAES BACKAERT, meier JAN DE SADELEER, ADRIAEN VAN GIJSEGHEM en LIEVEN DE BACKER gezamenlijk het hof (van DAERACHTER, nota E.H.) en de 34^{1/2} bunder land van de abdij over." 45

1738. Baljuw: PHILIP 't KINDT.

Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: JUDOCUS BEECKMAN. ADRIAEN VAN GIJSEGHEM. ADRIAEN SCHOLLAERT. GILLIS VAN SNICK. JAN MUYLAERT. CORN. VAN DE PUTTE. GILLIS ADRIAENS.

Kerkmeesters: PIETER DUYM en PIETER VAN MALDER.

1739. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: CORN. DE PUTTER. ADRIAEN SCHOLLAERT. JAN VAN MUYLEM. JAN VAN DEN BERGHE. FRANS DAEMEN. JAN MUYLAERT.

Kerkmeester: PIETER VAN MALDER.

Joannes Van den Berghe, zoon van Adriaen. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 2.9.1720. Gehuwd met Josijne Muylaert; er waren 6 kind.

Frans Daemen: ged. 8.7.1696; zoon van Gisbert en dezès tweede echtgenote Josijne Goossens. Frans trouwt met Maria De Biscop; zij hebben twee kind. Overleed op 14.4.1777.

1740. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: CORN. DE PUTTER. ADRIAEN SCHOLLAERT. JAN VAN

MUYLEM. JAN VAN DEN BERGHE. FRANS DAEMEN.
Kerkmeesters: PIETER QUINTIJJN en MARTINUS DE WAEL.
Kapelmeeester: JOOS VAN LANDUYT.

1741. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: JUDOCUS BEECKMAN. FL-FR. DE NEVE. JAN VAN
MUYLEM. ADRIAEN SCHOLLAERT. JAN VAN DEN BERGHE.
1742. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: ADRIAEN SCHOLLAERT. FRANS DAEMEN. CORN. DE
PUTTER. JAN VAN DEN BERGHE. FL.-FR. DE NEVE. JUDOCUS
BEECKMAN. JAN VAN MUYLEM.
Pointers: GILLIS ADRIAENS. JUDOCUS ROELANDT. JACOB DE
KOCK. JUDOCUS VAN MUYLEM.
Kerkmeesters: PIETER QUINTIJJN en MARTINUS DE WAEL.
1743. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: CORN. DE PUTTER. ADRIAEN SCHOLLAERT. GILLIS
ADRIAENS. ADRIAEN HENDRICX. FRANS DAEMEN. FRANS VAN
YPER. JAN VAN DEN BERGHE.
Kerkmeesters: MARTINUS DE WAEL en JOANNES TEMMERMAN.
Gillis Adriaens huwde Anna Lobijn op 5.4.1693. Talrijk kroost.
1744. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: CORN. DE PUTTER. ADRIAEN SCHOLLAERT. ADRIAEN
HENDRICX. FRANS VAN YPER. GILLIS ADRIAENS. FRANS DAE-
MEN. NICLAES BACKAERT.
Kerkmeesters : EMMANUAEL TEMMERMAN. JAN VAN KEYMEU-
LEN.
1745. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: ADRIAEN SCHOLLAERT. FRANS DAEMEN. ADRIAEN
HENDRICX. NICLAES BACKAERT. CORN. DE PUTTER. FRANS VAN
YPER. JUDOCUS BEECKMAN.
Kerkmeesters: CORN. DE BRUYN. JAN DE KOCK. JAN VAN KEY-
MEULEN.
1746. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.
Schepenen: NICLAES BACKAERT. ADRIAEN SCHOLLAERT. CORN.

DE PUTTER. FRANS VAN YPER. FRANS DAEMEN. JUDOCUS BEECKMAN.

Kerkmeesters: CORN. DE BRUYN. ADRIAEN REDANT.

1747. Burgemeester: JUDOCUS VAN MUYLEM.

Schepenen: JACOB DE COCK. PIETER QUINTIJN. CORN. DE BRUYN. JUDOCUS BEECKMAN. FRANS DAEMEN. ADRIAEN SCHOLLAERT.

Kerkmeesters: ADRIAEN REDANT. JACOB ROELANDT.

1748. Baljuw: PHILIP 't KINT.

Meier : Nog steeds erfmeier JAN DE SADELEER.

Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: JAN DE COCK. PIETER QUINTIJN. ERASMUS BAEYENS. LIEVEN BACKAERT. CORN. DE BRUYN. ADRIAEN SCHOLLAERT. FRANS ROELANDT.

Kerkmeesters: JACQUES ROELANDT en ADRIAEN REDANT.

Pieter Quintijn trouwde hier Catharina Goossens op 12.12.1732. 10 kind.

Jacob De Cock: huwelijk op 20.2.1732 met Joanna Van der Paelt. Het huwelijk bleef kinderloos. Hij overleed hier op 6.4.1776. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 8.8.1735.

Erasmus Baeyens trouwde op 29.2.1736 met Maria Brackman. 9 kind. Overlijden: 9.2.1771. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 18.12.1771.

1749. "Heer van Rotselaer, Baron van Herdersem, etc.... du BOIS, (VAN DEN BOSSCHE).".

Burgemeester: JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: JACOB DE COCK. FRANS ROELANDT. PIETER QUINTIJN. CORN. DE BRUYN. LIEVEN BACKAERT. ERASMUS BAEYENS.

Griffier: G.L. REDANT.

Kerkmeesters: JAN DE SADELEER. ADRIAEN DE CLERCK.

Lieven Backaert : ged. 31.1.1708. Zoon van Niclaes en Jossine Goossens.

Lieven treedt hier in het huwelijk op 24.6.1732 met Barbara Van Gijseghem, dochter van de vroegere burgemeester. Lieven overlijdt hier op 22.5.1769. Eén kind is bij dat sterfgeval nog minderjarig.

Voogd paterneel is Jacob Backaert, broer van Lieven; materneel voogd werd Barbara's broer Pieter Van Gijsegheem.

1750. Baljuw: PHILIP 't KINT.

Burgemeester : JUDOCUS BEECKMAN.

Schepenen: JACOB DE COCK. PIETER QUINTIJN. ERASMUS BAEYENS. FRANS DAEMEN. ADRIAEN VAN MUYLEM. CORN. DE BRUYN.

Kerkmeesters: JAN DE SADELEER. ADRIAEN DE CLERCK.

Adriaen Van Muylem werd hier gedoopt op 17.4.1710. Hij was de zoon van Judocus en Joanna Van Gijsegheem. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 26.8.1765. Adriaen huwde hier Catharina De Dier op 22.12.1741. Kinderloze echt. Sterfdag: 21.10.1780.

NOTA: Denderhoutem telt in 1750: 2230 inwoners.

1751. 2 Burgemeesters: JUDOCUS BEECKMAN. ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JACOB DE COCK. PIETER QUINTIJN. FRANS DAEMEN. ERASMUS BAEYENS. ADRIAEN VAN MUYLEM. CORN. DE BRUYN. FRANS GHIJSELS. JAN VAN MUYLEM. JAN WIJNANT. EMMANUEL TEMMERMAN. NICLAES EECKHOUT.

Kerkmeesters: JAN DE SADELEER en JAN VAN DER PAELT.

1752. Baljuw: PHILIP 't KINT.

Burgemeester : ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: FRANS GHIJSELS. CORN DE BRUYN. JAN WIJNANT. NICLAES EECKHOUT. JAN VAN MUYLEM. EMMANUEL TEMMERMAN.

Pointers & Setters: JUDOCUS BEECKMAN. PIETER QUINTIJN. FRANS DAEMEN.

Kerkmeesters : JAN DE SADELEER. JUDOCUS MOOCK.

Frans Ghijssels werd gedoopt op 21.1.1703. Zoon van Judocus en Maria Van der Speeten. Huwelijk van Frans met Barbara Van der Staeten op 4.8.1723. 7 kind.

Niclaes Eeckhout: ged. 6.10.1695. Zoon van Frans en Joanna Van Scandevael. Niclaes trouwt hier op 10.5.1724 met Joanna Van Landuyt. Overleed op 25.11.1780. 6 kind.

1753. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS. JAN VAN MUYLEM. JAN VAN DEN BERGHE. FRANS VAN SINAY. JUDOCUS ROELANDT. JUDOCUS BEECKMAN. JACOB DE COCK. PIETER QUINTIEN. ADRIAEN VAN MUYLEM. LIVIEN BACKAERT.

Kerkmeesters: JAN DE SADELEER. JUDOCUS MOOCK.

NOTA: Vermits het maximum aantal schepenen op een "prochie" ZEVEN was, kan het verwonderlijk voorkomen dat men op sommige oorkonden tot 14 handtekeningen aantreft. Dit betekent veelal dat deze namen ook POINTERS en SETTERS aanduiden, maar aldus niet vermeld zijn. Ook al omdat sommige rekeningen pas jaren later werden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

Adriaen Goossens: ged. :1.5.1720. Zoon van Mathias en Maria Beeckman. Adriaen zelf trouwt hier op 13.7.1741 met Adriana Van Sinay. Hij overleed op 8.9.1765. 10 kind.

Emmanuel Temmerman: misschien is het deze die Catharina Praet huwt op 3.1.1730. Hij was dan ook haar 2de echtgenoot. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 29.12.1758.

1754. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS. JAN VAN DEN BERGHE. ADRIAEN GOOSSENS. EMMANUEL TEMMERMAN. NICLAES EECKHOUT. LIEVEN BACKAERT. JUDOCUS ROELANDT. JUDOCUS BEECKMAN. ADRIAEN VAN MUYLEM. PIETER QUINTIEN. FRANS VAN SINAY. J. DE SADELEER.

1755. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS. ADRIAEN GOOSSENS. JAN VAN DEN BERGHE. NICLAES EECKHOUT. EMMANUEL TEMMERMAN.

Pointers en Setters: PIETER-JUDOCUS ROELANDT. JUDOCUS BEECKMAN. ADRIAEN VAN MUYLEM. LIEVEN BACKAERT. FRANS VAN SINAY. PIETER QUINTIEN. JACOB DE COCK.

1756. Burgemeester: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. JACQUES BACKAERT. FRANS GHIJSELS. ERASMUS BAEYENS. EMMANUEL TEMMERMAN.

NICLAES EECKHOUT. JAN VAN DEN BERGHE. ADRIAEN GOOSSENS. JUDOCUS GOUBERT.

Prater: FRANS DE CLERCQ.

Ontvanger van de "Armen": JAN DE SADELEER.

1757. Er worden 2 burgemeesters gegeven: ADRIAEN VAN GIJSEGHEM. JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: FRANS GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. JAN VAN MUYLEM. ERASMUS BAEYENS. ADRIAEN GOOSSENS. JACQUES BAEYENS. JACQUES BACKAERT.

Pointers en Setters : JUDOCUS BEECKMAN. JUDOCUS ROELANDT. JACQUES DE COCK. LIEVEN BACKAERT. FRANS VAN SINAY. ADRIAEN MUYLEM. PIETER QUINTIEN.

Judocus Goubert: ged. 22.11.1708. Zoon van Joannes en Catharina De Putter. Judocus was gehuwd met Judoca Schoupe. Hij overleed 18.4.1780. 7 kind.

Deze naam komt veelvuldig voor: vermoedelijk hebben wij de juiste. Jacques Backaert (ook Jacob) werd gedoopt in 1718. Zoon van Niclaes en Jossine Goossens "... étudiant en philosophie, ensuite... il épousa à Tollembeek le 12 juillet 1746 Joerinne Van den Borre..."⁴⁶. Zijn erfgenamen waren:

1. de 8 kinderen van Elisabeth Backaert, in huwelijk geweest met Adriaen Praet;
2. de 6 kind. Van zijn broer Livinus, gehuwd met Barbara Van Gijseghem;
3. Frans Rollier, de enige zoon van zijn zuster Adriana, wiens man Jozef Rollier was.
4. Isabella Fransman, de enige dochter uit het huwelijk van Antoon Fransman en Catharina Backaert. Isabella was gehuwd met Antoon Asschericx te Ninove.

1758. Baljuw: T. GAUBLOMME.

Burgemeester : JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. JACOB BACKAERT. FRANS GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. ERASMUS BAEYENS. LOUIS WIJNANT. EMMANUEL TEMMERMAN. ADRIAEN GOOSSENS.

Pointers en Setters : JUDOCUS BEECKMAN. LIVINUS BACKAERT. ADRIAEN VAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS (zoon Joos). FRANS VAN SINAY. PIETER QUINTIEN. JUDOCUS GHIJSELS.

1759. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. LOWIES WIJNANT. EMMA-
NUEL TEMMERMAN. ERASMUS BAEYENS. JACOB BACKAERT.
JUDOCUS GOUBERT.

Pointers en Setters: JUDOCUS BEECKMAN. LIVINUS BACKAERT.
PIETER QUINTIJN. ADRIAEN VAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS.
FRANS VAN SINAY. JUDOCUS GHIJSELS.

Kerkmeester: CORNELIUS STEPPE.

Ludovicus Wijnant, zoon van Pieter, buitenpoorter te Geraardsbergen
op 2.2.1760. Hij huwde Catharina Coppens; hij overleed op
30.4.1761.

1760. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: JAN VAN MUYLEM. ADRIAEN GOOSSENS. LOWIES
WIJNANT. JACOB BACKAERT. ERASMUS BAEYENS. JUDOCUS
GOUBERT. EMMANUEL TEMMERMAN.

Pointers en Setters: JUDOCUS BEECKMAN. LIVINUS BACKAERT.
ADRIAEN VAN MUYLEM. FRANS GHIJSELS. FRANS VAN SINAY.
PIETER QUINTIJN. JUDOCUS GHIJSELS.

Schoofstekers: ADRIAEN VAN GHIJSEGHEM. GUILLAM VAN DER
PAELT.

*NOTA: Haast alle pachten in de oude tijd vermeldden "de 10^{de}
schoof". D.w.z. dat van de graanoogst 1 schoof van 11 moest afge-
staan worden als deel van de pacht. De aangestelde verzamelaar te
velde moest deze schoven **tellen** bij elke pachter en ze doen verza-
melen in de "thiendenshuur". Deze **schoofsteker** deed dit in
opdracht van de heer of van de abdij. Zo'n merkwaardige schuur, van
enorme afmetingen, werd onlangs prachtig gerestaureerd en is nu
nog te bewonderen in JAUCHELETTE, een Waals-Brabants dorpje,
nabij Geldenaken. Het was eens de grote tiendenshuur van de abdij
"La Ramée". Ook in Lissewege – Ter Doest – is dat nog te zien.*

1761. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: ADRIAEN GOOSSENS. JUDOCUS GOUBERT. LOWIES
WIJNANT. JACOBUS BACKAERT. ERASMUS BAEYENS. EMMA-
NUEL TEMMERMAN.

Kerkmeester : PIETER STERCK.

1762. Meier: de erfmeierij wordt van vader op zoon overgezet , JOSEPH DE

SADELEER.

Nu worden 4 burgemeesters genoteerd: LIVINUS BACKAERT. JAN VAN MUYLEM. JUDOCUS BEECKMAN. FRANS GHIJSELS.

Schepenen: FRANS VAN SINAY. FRANS GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. CORN. DE BRUYN. JACOB VAN DE PERRE. ADRIAEN GOOSSENS. JUDOCUS EEMAN. LIVINUS BACKAERT. JACQUES BACKAERT. ERASMUS BAEYENS. EMMANUEL TEMMERMAN.

1763. "Heer van Rotselaer." enz.... is dan Mr. GUILLAUME DOMINIQUE DUBOIS.

2 Burgemeesters: LIVINUS BACKAERT. JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: FRANS GHIJSELS. JUDOCUS EEMAN. JUDOCUS GOUBERT. FRANS VAN SINAY. CORN. DE BRUYN. JACOB VAN DE PERRE.

Kerkmeesters: Sieur JOSEPH DE SADELEER. PAUWEL DE PELSMAKER. CHRISTIAEN SCHUTTIJSER.

1764. Nu ontmoeten we een tiental jaren de erfmeier JOSEPH DE SADELEER.

2 Burgemeesters: JAN VAN MUYLEM. LIVINUS BACKAERT.

Schepenen: FRANS GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. JUDOCUS EEMAN. ADRIAEN GOOSSENS. CORN. DE BRUYN. JACOB VAN DE PERRE. FRANS VAN SINAY.

1765. Burgemeester: LIVINUS BACKAERT.

Schepenen: JUDOCUS GOUBERT. FRANS VAN SINAY. JUDOCUS EEMAN. JACOB VAN DE PERRE. CORN. DE BRUYN. PIETER QUINTIJN. FRANS GHIJSELS.

NOTA : Pieter Quintijn moest als schepen getuigen op "De Schijvinck" te Haaltert hoe hij de dood heeft vastgesteld van zijn buurman Lieven Kiekens op 4.12.1765. Het slachtoffer was uit een boom gevallen en had het vallend kapmes in de nek gekregen. Dit had de dood veroorzaakt.

1766. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: PIETER QUINTIJN. CORN. DE BRUYN. JOANNES DE COCK. J.- Bt. VAN MULDER. PIETER KIEKENS. J.-Bt. VAN MUYLEM.

Kerkmeester: JAN ADRIAENS.

Joannes Adriaens huwde Joanna Van Huylenbrouck op 26.5.1736.
Hij overleed op 3.4.1775. Groot kroost.

1767. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: PIETER VAN GIJSEGHEM. JUDOCUS GOUBERT. PIETER KIEKENS. PIETER QUINTIJN. JAN DE COCK. PIETER-JOANNES SAEYMAN. MATHEUS GOOSSENS. J.-Bt. VAN MALDER.

Procureur: JOZEF WACHTELAER.

Kerkmeester: JOANNES BAEYENS.

Pointers & Setters: FRANS VAN SINAY. LIVINUS BACKAERT. JAN WIJNANT. ADRIAEN VAN MUYLEM. JUDOCUS GHIJSELS. ERASMUS BAEYENS. JASPER GHIJSELS.

Jan-Baptist Van Malder: ged. 25.9.1736. Zoon van Petrus en Catharina Sienaert. J.-Bt. huwt Joanna De Cock op 3.2.1765. Zij hadden één zoon: Petrus-Antoon.

Petrus Van Gijsegheem: ged. Op 20.5.1724. Zoon van Adriaen en Maria-Margareta De Dier. Petrus neemt Maria-Anna Hendricx (van Okegem) als vrouw. Zijn sterfdag valt op 2.4.1795. Er waren 12 kinderen.

Petrus-Joannes Saman (of Saeyman) huwt Anna Wijnant op 19.7.1757. Zijn overlijden: 3.9.1794.

Matheus Goossens trouwt met Anna-Maria Baeyens. Sterfdag: 2.3.1791. 5 kinderen.

1768. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: PIETER VAN GIJSEGHEM. JOANNES DE COCK. JUDOCUS GOUBERT. PIETER KIEKENS. J.-Bt. VAN MALDER. PIETER SAMAN.

Kerkmeester: PIETER HAELTERMAN.

1769. Burgemeester: JAN VAN MUYLEM.

Schepenen: PIETER VAN GIJSEGHEM. JUDOCUS GOUBERT. PIETER KIEKENS. JOANNES DE COCK. MATHEUS GOOSSENS. PIETER SAMAN.

Kerkmeester: JUDOCUS GOUBERT.

1770. 2 Burgemeesters genoteerd: JAN VAN MUYLEM en FRANS VAN SINAY.

Schepenen: PIETER-JOANNES SAMAN. MATHEUS GOOSSENS. JUDOCUS GOUBERT. JOANNES DE COCK. PIETER KIEKENS. PIETER VAN GIJSEGHEM. JASPER GHIJSELS. ADRIAEN VAN MUYLEM.

1771. Burgemeester: FRANS VAN SINAY.

Schepenen: ADRIAEN VAN MUYLEM. JAN VAN MUYLEM. JASPER GHIJSELS. PIETER VAN GIJSEGHEM. JUDOCUS GOUBERT. JOANNES DE COCK. PIETER-JOANNES SAMAN. ADRIAEN MUYLAERT.

Griffier : J. REDANT.

Kerkmeester: MARTINUS DE KERPEL.

1772. Meier: JOSEPH DE SADELEER.

NOTA. Op 17 oktober 1772 staat meier De Sadeleer de meierij voor "... de drij eerst commende jaeren..." af aan PETRUS-JOANNES BUYL, van Denderhoutem. [meer over de meierij in Mededel. H.H. 1995. nr.2.]*

Burgemeester: FRANS VAN SINAY.

Schepenen: JUDOCUS GOUBERT. JOANNES DE COCK. JASPER GHIJSELS. PIETER VAN GIJSEGHEM. ADRIAEN VAN MUYLEM. PIETER-JOANNES SAMAN.

Prater : FRANS DE CLERCQ.

Kerkmeester : PIETER SCANNEVEL.

1773. Meier: P.-J. BUYL.

Burgemeester: FRANS VAN SINAY.

Schepenen: P.-J. SAMAN. JOANNES DE COCK. ADRIAEN VAN MUYLEM. PIETER VAN GIJSEGHEM. JASPER GHIJSELS.

Kerkmeester: ADRIAEN-LOUIS SCHUTTIJSER.

1774. Meier: P.-J. BUYL.

Burgemeester: FRANS VAN SINAY.

Schepenen: ADRIAEN VAN MUYLEM. PIETER VAN GIJSEGHEM. PIETER-JOANNES SAMAN. JOANNES DE COCK. JASPER GHIJSELS. CORN. BACKAERT.

Kerkmeester: CORN. PERREMAN.

Frans Van Sinay: ged. 12.11.1709. Zoon van Niclaes en Barbara Van Ghijseghem. Maria Van Muylem was zijn echtgenote. Landbouwer in de Borreken. Stierf: 14.1.1799. 5 kind.

Adriaen Van Muylem: ged. 24.9.1731. Zoon van Joannes en Joanna Van Londersele. Adriaen huwde Isabella De Vriendt (Okegemse) op 30.9.1776. 7 kind. Overleed op 21.10.1780. Buitenpoorter te Geraardsbergen op 28.6.1761.

Jasper Ghijsels: ged. 8.6.1720. Zijn ouders waren Cornelius en Maria De Cock. Jasper huwde in Okegem ca. 1750 Catharina Van den Berghe. 7 kind. Vermoedelijk bouwde hij de hoeve bij het begin van de Ninoofse steenweg in 1790. De hofstede werd ca. 1970 gesloopt. Zijn overlijden dateerde van 7 pluviöse 6de jaar van de Franse Republiek, d.i. 26.1.1798. Jasper pachtte, met zijn 13 j. oudere broer Judocus "differente partijen van landen in Denderhautem en Iddergem, al saemen groot ontrent de achttien bunderen onbegrepen maete... als bij hun veele jaeren ende noch actueel in pachte... voor een nieuwen termijn van 6 achter volgende jaeren in te gaen kersavond 1769 voor de som van f 750 plus nog te leveren een vat van de schoonste blauwe erten, plus nog alle lasten der prochie, onderhouden wegen, waterlopen etc... plus contant te betalen eenen halven pacht voor eenen wijnpot bij desen ook besproken mitsgaeders noch contant te betaelen.... 13 juny 1768...." Er komen nog enkele clausules ter bescherming der heren.⁴⁸

1775. Meier: P.J. BUYL.

Burgemeester: FRANS VAN SINAY.

Schepenen: ADRIAEN VAN MUYLEM. PIETER VAN GIJSEGHEM. JASPER GHIJSELS. P.J. SAMAN JOANNES DE COCK. JAN DE LAET.

Kerkmeester: PIETER VAN DEN BERGHE.

Petrus-Joannes Buyl: ged. Te Nieuwerkerken (Aalst) op 2.3.1748. Zoon van Laurent en Anna-Maria Lissens. Op 21-jarige leeftijd huwt hij de heel wat oudere, gegoede weduwe Livina De Cooman. Zij woonde in Denderhoutem, in de Vondelen. Zij was eerst gehuwd geweest met Cornelius De Conseth. Deze overleed in 1766. Petrus-Joannes Buyl werd "notaris publique". Over zijn studies is ons niets bekend. Op 17 oktober 1772 krijgt hij de Denderhoutemse meierij in handen, met de vele voordelen en baten er aan klevende.⁴⁹ Buyl werpt zich enige tijd op als de verdediger van de plaatselijke clerus

en komt zo in aanvaring met de abt der Geraardsbergse abdij, met de heren van Rotselaar, zelfs met de Mechelse aartsbisschop. Buyl wenste een 2de onder-pastoor op de parochie. Vandaar de moeilijkheden. Na een jaren durend dispuut wordt hij in 1778 als meier afgezet. Hij blijft evenwel nog jaren lang als burgemeester fungeren. Zijn privé-leven was alles behalve voorbeeldig...⁵⁰

In het archief der familie Buyl bevindt zich een – later – gekopieerd, onvolledig testament van JUDOCUS DE CONSETH. Dit was de ongehuwde, meerderjarige zoon uit de eerste echt van Livina De Cooman. Judocus was dus stiefzoon van Petrus-Joannes Buyl. Mij werd destijds een getypte kopie overhandigd. Deze dateerde van 1961, in handschrift bijgevoegd, in achttiend eeuws Nederlands, maar niet gepagineerd. Notaris Charles Desarme van Aalst was de steller. Judocus duidde zijn stiefvader, P.-J. Buyl, aan tot testamenteur. Geen enkele melding van gespecificeerd bezit, noch van erfgenamen. Het lijkt ons echt, maar erg onvolledig....⁵¹ Het overlijden van deze meier noteert men op 13.6.1816. Zijn echtgenote overleeft hem nog jaren. Dat Buyl een gladde kerel was leert ons zijn brief, aan de Centrale Administratie van het Scheldedepartement gericht. Hierin verzoekt hij om een andere standplaats als notaris. Datum: 6 germ VI = 26 maart 1798. Hij kreeg geen voldoening.

1776. Baljuw: LUDOVICUS VAN DEN BRUELE.

Meier: PETRUS-JOANNES BUYL.

Burgemeester : PETRUS-JOANNES SAMAN.

Schepenen : JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. ADRIAEN BACKAERT. P.-J. SAMAN. FRANS BEECKMAN. JUDOCUS VAN MUYLEM. MICHIEL VAN DER PAELT. FRANS VAN SINAY. JOANNES DE COCK. PHILIP 't KINT... ADRIAEN VAN MUYLEM.

Kerkmeesters: JAN DE SADELEER. DE BRUYN. P.-J. SAMAN.

Kapelmeester: CORNELIUS VAN MUYLEM.

Frans Beeckman huwt Maria-Judoca Van Sinay op 25.2.1770. Hij was de zoon van Judocus en Petronella Roelandt. Gegoede landbouwers in de Vondelen, nu Hoekstraat. 8 kind. Frans overlijdt, lang na zijn echtgenote, op 8.10.1805.

Buitenpoorter te Geraardsbergen op 2.11.1783.

Michiel Van der Paelt: ged. Op 28.3.1729. Zoon van Joannes en Catharina Rombaut. Michiel huwt hier Judoca Backaert op 6.9.1767. Er hoeft dispensatie bij hun huwelijk wegens verwantschap.

Landbouwbedrijf op "Vosselenbeke". 5 kind. Michiel overlijdt hier, kort na zijn echtgenote, op 2.8.1805.

Philip 't Kint: ged. In Welle ca. 1741. Zoon van Judocus en Angeline Roelandt. Een dame met dezelfde naam als moeder wordt Michiel's echtgenote; Angeline Roelandt. Hofstede in de Anderenbroek. Gekend als "grondeygenaers". Sterfdag: 6 oktober 1829. Met afstamming. De weduwe 't Kint krijgt bij 22 art. 7 ha 12 a 20 ca eigendom gemeld, ca. 1835.

1777. Meier: P.-J. BUYL.

Burgemeester: P.-J. SAMAN.

Schepenen: PIETER-JOANNES 't KINT.

NOTA: Zou hier PHILIP bedoeld zijn?

JASPER GHIJSELS. LAURENS SIENAERT. JAN DE COCK. JUDOCUS GOUBERT. MARTINUS DE KERPEL.

Prater-loco-meier: FRANS DE CLERCQ.

Kerkmeesters : Sr. JOZEF DE SADELEER. JAN DE BRUYN. CORN. MOOCK.

Koster-onderwijzer: LUDOVICUS RIJDANS.

Martinus De Kerpel huwde Isabella Van Lierde. 3 kind. Zijn overlijden: 17.6.1781.

Lauwereys Sienaert: ged. 6.12.1743 in het gezin van J.-Bt. en Livina Eeman. Vermoedelijk getrouwd met Maria Van Vaerenbergh op 10.2.1776.

1778. Baljuw: LUDOVICUS VAN DEN BRUELE.

Meier: P.-J. BUYL. Na dezes afzetting: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: P.-J. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. ADRIAEN BACKAERT. FRANS BEECKMAN. JUDOCUS VAN MUYLEM. MICHIEL VAN DER PAELT. JOANNES DE COCK. PHILIP 't KINT. LAUR. SIENAERT. JAN DE KERPEL.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER en ADRIAEN REDANT.

Pointers & Setters: JACOB VAN DEN EYNDE. Sr. JOZEF DE SADELEER. JUDOCUS EEMAN. PIETER MOOCK.

Ontvanger kerk- en armengoed: St. JOZEF DE SADELEER.

NOTA: Tal van bronnen vermelden de volledige VIERSCHAAR; dat was dit jaar in functie van de geweldige commotie, op de "prochie" ontstaan. Meier Buyl was hier zeker in hoge mate verantwoordelijk voor. Ook de HEREN VAN ROTSELAAR zelve kwamen tussen beide. Afgevaardigde van Rotselaar was in deze G. du BOIS, in vulgo: VAN DEN BOSSCHE.⁵²

1779. Meier: Sr. JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr.-J. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. FRANS BEECKMAN. ADRIAEN BACKAERT. MICHIEL VAN DER PAELT. JUDOCUS VAN MUYLEM.

Prater/Loco-meier: FRANS DE CLERCK.

Procureur : Notaris LUDOVIC DE NAEYER.

Kerkmeesters : Sr. JOZEF DE SADELEER. PIETER-FRANCIS PRAET. JAN DE BRUYN.

Denderhoutem heeft zware lasten te dragen in zake **armenhulp**. Hierdoor biedt de gemeentekas een tekort van 37 gl. 9^{1/4} st.

1780. Meier: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr.-Js. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. ADRIAEN BACKAERT. FRANS BEECKMAN. MICHIEL VAN DER PAELT. JUDOCUS VAN MUYLEM.

Procureur: Sr. LIVINUS VAN MULLEM van St.-Lievens-Esse.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. PIETER LAUWEREYS. ADRIAEN REDANT.

1781. Meier: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr.-Js. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. ADRIAEN BACKAERT. FRANS BEECKMAN. JUDOCUS VAN MUYLEM. MICHIEL VAN DER PAELT.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. FRANS GHIJSELS. PIETER LAUWEREYS. PIETER-FRANCIS PRAET.

1782. Meier: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr. -Js. SAMAN.

Schepenen: FRANS BEECKMAN. JASPER GHIJSELS. MICHIEL

VAN DER PAELT. JUDOCUS VAN MUYLEM. ADRIAEN BACKAERT.
Kerkmeesters : JOZEF DE SADELEER. JACOB VAN DEN EYNDE.
Jozef De Sadeleer: geb. ca. 1733. Zoon van Joannes en Barbara Eeman. Jozef huwde Judoca 't Kint. Zijn overlijden: 20.1.1811, in Denderhoutem. Wegens ontstentenis van rechtstreekse erfgenamen is er een langdurig geschil gerezen om de erfenis van de weduwe Judoca 't Kint.

Adriaen Backaert: ged. 31.1.1735. Zoon van Livinus en Barbara Van Gijseghem. Hij huwde Marie-Catherine Stevens, uit Baaigem. Landbouw in de Lebeke. Hij overleed hier op 31 mei 1822. Er waren kinderen.

Judocus Van Muylem: ged. 5.4.1721. Zoon van Judocus en Petronella Muylaert. Hij bleef ongehuwd. Zijn overlijden hier: 11.10.1797.

1783. Meier: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr.-J. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT. MICHIEL VAN DER PAELT. ADRIAEN BACKAERT. JUDOCUS VAN MUYLEM. FRANS BEECKMAN.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. JACOB DE BRUYN. JACOB VAN DEN EYNDE.

Joannes De Cock: ged. Ca. 1734. Zoon van Niclaes en Catharina Van Muylem. Joannes trouwde met Maria-Catharine Backaert. Zij woonde op de "Plaets", nabij de kerk; Hij was "cultivateur" en "herbergier".

NOTA: De gemeente had toen nog geen gemeentehuis in bezit. De vierschaar vergaderde dan ook regelmatig in een herberg. Dat is lange tijd in het huis van JOANNES DE COCK geweest. Hij overleed op 3.12.1810.

Pieter Moock: ged. omstreeks 1743. Zoon van Judocus en Elisabeth De Clerck. Pieter huwde Judoca Sienaert. Landbouwers nabij het Dorp. Jacobus Van den Eynde: ged. Ca. 1722. Zoon van Jacob en Joanna Sterck.

Jacob huwde Barbara Van Sinay. Hij overleed, als weduwnaar, op 24.1.1810.

1784. Meier: JOZEF DE SADELEER.
Burgemeester: PIETER-JOANNES SAMAN.
Schepenen: FRANS BEECKMAN, JASPER GHIJSELS. JUDOCUS GOUBERT ADRIAEN BACKAERT. JUDOCUS VAN MUYLEM. LAUW. SIENAERT. CORN. BACKAERT. MICHIEL VAN DER PAELT. JOANNES DE COCK.
Kerkmeesters : JOZEF DE SADELEER. J. Bt. DE PELSMAKER.
De vroedvrouwen MARIA VAN DER HOEVEN en ANNA DE KOCK leggen de voorgeschreven eed af.
1785. Meier: JOZEF DE SADELEER.
Burgemeester: Pr.-Js. SAMAN.
Schepenen: JASPER GHIJSELS. JOANNES DE COCK. CORN. BACKAERT. PIETER-AMAND VAN DER PAELT. FRANS DE CLERCK. ADRIAEN VAN DE PERRE. PIETER SCHOLLAERT.
Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. CORN. KIEKENS. JACQUES DE BRUYN.
Cornelius Backaert : ged. 18.6.1739. Zoon van Joannes en Joanna-Maria De Putter. Corn. huwde Petronella De Caesemaeker op 8.1.1767. Hij huwt een 2de maal op 29.5.1806 met Anna Monseur. Vermoedelijk kinderloos huwelijk. Zijn overlijden: 3.1.1811.
Pieter-Amand Van der Paelt: ged. 24.2.1752. Zoon van Adriaen en Magdalena Huylenbrouck. Pieter huwde Petronelle-Theresia Baeten.
1786. Meier: JOZEF DE SADELEER.
Burgemeester: Pr.-Js. SAMAN.
Schepenen: JASPER GHIJSELS. LAUR. SIENAERT. ADRIAEN VAN DER PAELT. Pr.-A. VAN DER PAELT. Pr. SCHOLLAERT.
Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. PIETER-BERNARD GOUBERT. J.Bt. DE PELSMAEKER.
Adriaen Van der Paelt werd hier gedoopt op 11.2.1724. Zoon van Petrus en Maria Van Stijvendael. Adriaen huwt hier Adriana Ghijseles op 16.5.1750. 5 kind.
1787. Meier: JOZEF DE SADELEER.
Burgemeester: Pr. -Js. SAMAN.
Schepenen: JOANNES DE COCK. JASPER GHIJSELS. LAUR. SIENAERT. CORN. BACKAERT. PIETER SCHOLLAERT. PIETER-AMAND VAN DER PAELT.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. JOANNES VAN KEYMEULEN.
CORN. KIEKENS.

Pieter Schollaert: ged. 29.12.1730. Zoon van Adriaen en Joanna
Buydens. Pieter trouwt hier op 25.11.1761 met Anna-Maria Baeyens.
7 kind.

1788. Meier: JOZEF DE SADELEER.

Burgemeester: Pr. – Js. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. CORN. BACKAERT. JOANNES DE
COCK. PIETER SCHOLLAERT.

Griffier: J. Bt. DE SADELEER.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. JOANNES DE VOS. P.-B.
GOUBERT.

1789. 2 Meiers : JOZEF DE SADELEER. JOZEF DE WINTER

Burgemeester: Pr.-J. SAMAN.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. CORN. BACKAERT. PIETER
SCHOLLAERT. JOANNES DE COCK.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. ENGELBERT ANDRIES.

Jozef De Winter: in Voorde gedoopt op 14 maart 1767. Hij was de
tweede in het gezin van de gegoede boer en wagenmaker Petrus-
Livinus en Maria-Alexandra Des Enfans. De moeder overleed in het
kraambed van haar zesde.

Vòòr Jozef was Nikolaas, de oudste gekomen. Deze zal Maria-
Catharina De Frère, in het Brabantse Galmaarden huwen. Een zoon
van Nikolaas, Casimir, zullen we later in ons dorp ontmoeten als
gemeentelijk ambtenaar.

Na het overlijden van zijn echtgenote op 5 april 1775 ziet vader
Petrus-Livinus zich genoodzaakt een tweede vrouw te zoeken,
wegens de zware kinderlast.

Hij vindt die in Pollare: Anna-Catharina Bruylandt. Het gezin groeit
nog met drie jongens aan.

Wij moeten nu echter Jozef volgen. Het moet een snuggere kerel
geweest zijn: hij wordt klerk bij de geziene familie De Sadeleer in
Haaltert. Waar hij onderricht had gekregen kwam ons niet ter ore.
Jozef deed er zijn werk zo goed dat hij alras verkering kreeg met de
dochter Barbara. Het heet dat het meisje het moeilijk kreeg met die
omgang. Wellicht hebben vader Gaspar en moeder Angelina Redant
zich verzet tegen deze huwelijksverbintenis. Het is ook zo dat ze niet

in Haaltert, evenmin in Voorde, maar wel in Denderhoutem trouwden. Dat gebeurde in deze kerk op 26 juli 1791. Het is veelzeggend dat vreemden als getuigen optreden bij hun huwelijk. De ene is Dionysius Cornelis, uit Dendermonde, en de andere is Ludovicus Rijdans, de Denderhoutemse koster. We willen er even op wijzen dat de geboorte van hun eerste kindje niet ver af meer was.... 9.9.1791. Peter en meter kwamen voor deze doop wel uit Barbara's familie. Dat zou er kunnen op wijzen dat alles ondertussen bijgeschaafd was tussen Jozef en zijn schoonfamilie, alhoewel... Van die eerstgeborene, Joannes, is oom J. Bt. De Sadeleer peter en tante Judoca t' Kint is meter.

Vermits Jozef al op 22-jarige leeftijd meier is van Denderhoutem, en die meierij van de vorige kon overnemen, een familielid van vrouw Barbara, was alles wel degelijk in der minne geregeld. Later wordt Barbara's broer, Heerroom Benedictus, peter van een der kinderen. Al vroeg komt Jozef in de plaatselijke politiek terecht: in 1789 meier van Denderhoutem. Heel zeker had hij weet van de turbulente jaren van zijn voorganger, P.-J. Buyl. Hoe dan ook: als notaris treedt Jozef weerom in de voetsporen van Buyl. Het notariaat van Buyl gaat in Jozef's handen over in 1806. Voordien was Jozef nog "agent municipal" geweest in het begin van de Franse tijd.

We zien De Winter zich definitief vestigen pal tegenover de kerk van Denderhoutem. Er komen een hele schare kinderen te voorschijn. Volgens de Denderhoutemse burgerlijke stand was de oudste, Joannes, notaris te Welden, bij Oudenaarde. Was die misschien wel ziekelijk? Hij overleed in Denderhoutem op 27 maart 1820; amper 29 j. oud. Hij was nog ongehuwd.

Veel later zien we de notarisstudie overgaan op Charles, het 3de kind in het gezin. Uiteindelijk zullen drie kinderen voor afstamming zorgen. Charles, Maria-Josepha, die de Aalsterse arts J.-Bt. De Windt zal huwen en ook Felix heeft een talrijk nageslacht. Deze trouwde met de jonge wees Maria-Theresia Dierickx, van Iddergem. Nog enkelen van deze stam zullen we op ons gemeentehuis terugvinden, zelfs tot ver in de 20ste eeuw. Als Pr.-Js. Buyl dan in 1816 ter ziele gaat neemt Jozef De Winter ook het **burgemeestersambt** van Buyl over. Onder het Hollands bewind wordt Jozef lid van de Provinciale Staten. Ook in 1830, als België een autonoom koninkrijk wordt, blijft Jozef de gemeente besturen, niettegenstaande hij bekend stond als vurig orangist. Op 8 augustus 1833 overlijdt hij. Wie wil nagaan hoe het

stond met het familiebezit der De Winter's moet er maar eens de "Atlas Parcellaire" van onze gemeente op inkijken. Zij hadden een aanzienlijke fortuin verworven. Vast staat dat ook voormalig klooster-goed in hun bezit kwam. Toch is het niet bekend of deze dat rechtstreeks zelf verwierf, ofwel uit de 2de of 3de hand kocht. Opmerkelijk: de 2^{1/2} blz. onroerend goed op naam van Jozef De Winter in de kadastrale legger. Op 68 artikelen wordt 30 ha 41 a 50 ca eigendom aangegeven.⁵³

Dat jaar 1789 is meteen ook een cruciaal jaar in de geschiedenis. In Frankrijk wordt op een gewelddadige wijze een einde gemaakt aan het befaamde eeuwenoude koningshuis. Gaandeweg komt er alom in Europa een einde aan de oude feodale instellingen. Niet lang na Frankrijk komt België aan de beurt. Wij komen spoedig onder Franse heerschappij. Hier gaat eerst nog wat "oude tijd" door.

1790. Meier: JOZEF DE WINTER; ook JOZEF DE SADELEER wordt nog vermeld.

Burgemeester: Pr. – Js. SAMAN.

Schepenen: FRANS DE COCK. JASPER GHIJSELS. PIETER SCHOLLAERT. CORN. BACKAERT. Pr.-A. VAN DER PAELT.

Kerkmeesters: JOZEF DE SADELEER. JOANNES D'HONDT.

1791. Meier: JOZEF DE WINTER.

Burgemeester: We vinden er 2: ADRIAEN BACKAERT. Pr.-Js. SAMAN.

Schepenen : JASPER GHIJSELS. JAN DE COCK. PIETER SCHOLLAERT. Pr.-Js. SAMAN. Pr.-Bern. GOUBERT. PHILIP 't KINT. JOANNES DE VOS. PIETER-AMAND VAN DER PAELT. CORN. BACKAERT.

Joannes De Vos : ged. 20.7.1738. Zoon van Renesius en Livina De Jaegher.

Joannes trouwt op 11.1.1764 met Isabella De Backer. 10 kind.

Pieter-Bernard Goubert: ged. 13.7.1744. Zoon van Judocus en Judoca Schoupe. Bernard huwt Maria-Joanna Van den Steene. 4 kind.

1792. Voor de provisionele vergadering der administratie van Vlaanderen worden 15 personen gekozen. Jozef De Sadeleer wordt gemachtigd op te treden voor Denderhoutem in alle zaken, maar zal rapport moeten uitbrengen. Ondertekenden op 27 december 1792, dit "... eerste

jaer der Nederlandsche Republique..." C. Wijnant. P.-A. Van de Perre. Jud. Van Muylem.M. De Pelsmaeker. P.-J. Praet. Jud. Eeman. Baljuw: LUDOVICUS VAN DEN BRUELE.

Meier. JOZEF DE WINTER.

2 Burgemeesters: ADRIAEN BACKAERT en P.-J. SAMAN.

Schepenen: JOANNES DE COCK. P.A. VAN DER PAELT. P.J. SAMAN. JASPER GHIJSELS. P. SCHOLLAERT. P.B.GOUBERT, zoon van Jacob. JOANNES DE VOS. PHILIP 't KINT. CORN. BACKAERT. Kerkmeesters : JOANNES D'HONDT. JOZEF DE SADELEER. JOANNES PRAET.

Pointers & Setters: JUDOCUS EEMAN, zoon van J. Bt.; JUDOCUS VAN MUYLEM, zoon van Judocus. FRANS WIJNANT.

1793. Meier: JOZEF DE WINTER.

2 Burgemeesters: ADRIAEN BACKAERT. Pr.-Js. SAMAN.

Schepenen : JASPER GHIJSELS. JOANNES DE COCK. BERNARD GOUBERT. Pr.-Js. SAMAN. PHILIP 't KINT. JOANNES DE VOS.

Kerkmeesters : JOZEF DE SADELEER. PIETER WIJNANT. PIETER-AMAND STERCK.

1794. Meier: JOZEF DE WINTER.

Burgemeester: ADRIAEN BACKAERT.

Schepenen: JASPER GHIJSELS. JOANNES DE COCK. PHILIP 'T KINT. JOANNES DE VOS. Pr.-Js. SAMAN. BERNARD GOUBERT. FRANS DE CLERCK.

Kerkmeesters : Pr.-Am.STERCK. JOANNES PRAET.

NOTA: Dit jaar – 1794 – is het laatste van de "OUDE TIJD". De tijd met zijn laat middeleeuwse, feodale structuren is voorgoed voorbij. Het is het definitieve einde van de feodaliteit. Was het doel van de opstandelingen in Frankrijk de republiek te installeren dan moest ipso facto het koningshuis er aan, wat in 1789 gebeurde. Men lonkte vanuit dat land gretig naar het voorspoedige België. Na enkele wapenfeiten, met wisselende kansen, wordt hier in 1795 het Oostenrijks bewind weggeveegd.

"De Conventie was vast besloten het lot van België te bepalen zonder de "bevolking te raadplegen". Aldus Pirenne;⁵⁴ Wat verder stipt dezelfde auteur aan: "Na een bespreking van twee dagen ging de Conventie tot de stemming over. "OP 1 OKTOBER 1795 – met de

hervorming van de kalender was dit geworden "9 VENDEMAIRE 4 ° JAAR VAN DE FRANSE REPUBLIEK – werden België en "het Luikerland met Frankrijk verenigd, door een decreet dat aan hun inwoners "dezelfde rechten als aan de Franse burgers toekende, hun grondgebied in "departementen indeelde en de tolgrens afschafte, die het land van de republiek "scheidde."

Wij zouden nu twintig jaar lang van de Franse weldaden (!?) en de afschaffing van onze rechten genieten....

4. Het Frans Bewind. 1795 – 1815.

1795. Meier: JOZEF DE WINTER.

Burgemeester: ADRIAEN BACKAERT.

Schepenen: JOANNES DE VOS. Pr.- BERNARD GOUBERT. JASPER GHIJSELS. PHILIP 't KINT. JOANNES DE COCK.

Prater en loco-meier : FRANS DE CLERCK.

Kerkmeester : PIETER WIJNANT.

Jozef De Winter was al in 1792 "stockhouder en collecteur geweest bij eendere wettelijke venditie van boomen publijckelijcke ende met den stockslaege gehauden..." Deze actie werd in 1795, met de resultaten, aan het bestuur bezorgd.

1796. Meier: JOZEF DE WINTER.

Burgemeester: PIETER-JOANNES BUYL.

Schepenen: ?

"Agent de la commune": EMANUEL-JOZEF FRANSMAN.

1797. Burgemeester: PIETER-JOANNES BUYL.

"Répartiteurs" (= belastingontvangers): JUDOCUS EEMAN. ADRIAEN BACKAERT; PHILIP 't KINT; MELCHIOR DE PELSMAKER; PETRUS-JOZEF VAN DER HAEGHEN.

"Agent municipal": JOZEF DE WINTER.

"Adjoint" bij die agent: JUDOCUS EEMAN.

Beide laatsten vervulden zo ongeveer de functie van onze huidige gemeente-secretarissen en -ontvangers. Uiteraard hielden de Fransen scherp toezicht via hun prefecten en onderprefecten.

Veldwachter: PHILIP SCHEERLINCK.

Deze "garde-champêtre" overleed op 21 november 1797.

De Franse nieuwlichters vaardigden, bij decreet van 5 oktober 1793, een nieuwe kalender uit. In al de Franse gebiedsdelen – dus ook in België- werd bevolen dat vanaf 22 september 1792 de nieuwe republikeinse kalender moest gebruikt worden. Die dag werd immers de Franse republiek afgekondigd. Geen enkele andere kalender was toegelaten. Amper 14 jaar later zou Napoleon die afschaffen, en wel op 1 januari 1806.

In 1797 telde onze gemeente 2208 inwoners.

1798. Burgemeester: PIETER-JOANNES BUYL.

Agent-municipal: JOZEF DE WINTER.

Adjoint : ADRIAEN WIJNANT.

Deservitor (= pastoor) is op de parochie Eerw. Heer CORN. VAN DER BORGHT. Hij noteert zelf zijn weigering de aan de priesters opgelegde eed van trouw aan de Republiek af te leggen. Dat was bij wet van 19 fructidor 5° jr. (5 sept. 1797) verplicht gesteld. Het is ons niet bekend of priester Van der Borght hierdoor geschaad werd; misschien leefde hij ondergedoken, zoals zovele anderen.

1798 was ook het jaar van de "Boerenkrijg", d.i. de openlijke opstand tegen het Frans schrikbewind in gans Vlaanderen. Belangrijke centra van tegenstand waren Herentals, Overmere e.a. Ook onze gemeente leverde "brigands" om de Fransen te bekampen. Op 31 oktober 1798 luidde de stormklok voor het laatst vanuit de kerktoren. Op de lijst der op te sporen "vrijheidsstrijders" –door de bezetters gezocht – bevond zich een belangrijke ingezetene van Denderhoutem: PIETER WIJNANT.⁵⁵

1799. Burgemeester: PIETER-JOANNES BUYL.

"Agent municipal": EMMANUEL-JOZEF FRANSMAN.⁵⁶

1800. Burgemeester: Pr.-Js. BUYL.

In het "8° jaer der republiek" was Jozef-Amand KIEKENS "Agent der Commune van Denderhoutem".

NEGENTIENDE EEUW.

1801. Burgemeester: Pr.-Js. BUYL.

Adjunct-commissaris van police: JOSEPHUS VAN HEGHE.

NOTA: Aangaande de staat van persoonlijke ontwikkeling op verstandelijk gebied verstrekt een beantwoorde vragenlijst van september 1801 ons interessante gegevens. Vraag: welk is ongeveer (à-peu-près) het getal van uw ingezetenen boven de twintig jaar oud die kunnen lezen en schrijven, zonder andere kennis? Het antwoord van burgemeester Buyl luidt: 77. Dat is iets minder dan 3% van de totale bevolking. Een volgende vraag betreft het aantal personen in Denderhoutem met een hogere ontwikkeling dan de 77 uit de vorige vraag. Er blijken 4 mensen meer ontwikkeld te zijn. Nu rees bij ons deze bedenking op: wilde burgemeester Buyl – zijn handtekening is duidelijk – de Franse bezetter voor het lapje houden? We willen zelf toch enige hoger ontwikkelden uit die tijd aangeven: 1. pastoor Fransman; 2. onderpastoor P. De Schampeleire; 3. zijn collega onderpastoor De Clerck; 4. not.-burg. Buyl zelf; 5. ongetwijfeld ook de latere notaris en meier Jozef De Winter; 6. wellicht ook Buyl's zoon Jozef, vermits vader de eigen zoon betitelt als "écrivain". (op zijn huwelijksakte).⁵⁷

Bevolking bij het begin van deze eeuw: 2632.

1802. Burgemeester: PETRUS-JOANNES BUYL.

1803. Burgemeester: P.-J. BUYL; "Membres du Conseil": J.Fr. DE BRAUWER; G. PERREMAN; A.L. SCHUTTIJSER; N.FR. DE KERPEL; P.J. STERCK; J. DE KOCK; P. COBBAERT; J.B. DE CONSETH; J.B. VAN DEN STEENE; A. VAN DEN EYNDE; JĀSPAR KIEKENS; B.J. BRIJS; FR. SIENAERT; P. DE BRUYN; P. REDANT; JAN DONT.

In februari 1803 worden de 145 notabelen (grondbezitters; ontwikkelden) van het arrond. Oudenaarde opgeroepen om 3 colleges samen te stellen: A. de zgn. DEPARTEMENTALE Raad. B. de ARRONDISSEMENTELE Raad en C. De VREDERECHEERS (in elk Kanton). Na dagen lang aangedrongen te hebben zijn 46 kiezers komen opdagen. In de Departem. Raad zetelde geen enkel inwoner van Denderhoutem. In de Arrondiss. Raad zetelden P.-J. BUYL en

Jozef DE WINTER. Deze wordt ook plaatsvervangend Vrederechter, ⁵⁸

1804. Burgemeester: P.-J. BUYL.

1805. Burgemeester: P.-J. BUYL.

1806. Burgemeester: P.-J. BUYL.

Adjoint municipal: Jozef VAN HECKE.

1807. Burgemeester: PETRUS-JOANNES BUYL.

Kerkmeesters: JACOB DE PELSMAKER; JOANNES-AM. VAN MALDER; FRANS-JOANNES D'HONDT; Buyl beëindigt dit jaar zijn notarispraktijk. Jozef De Winter neemt die over. Buyl blijft wel burgemeester tot aan zijn dood, zo ook ambtenaar Burg. Stand. Grafmaker blijft toch Judocus DE WEGHE.

1808. Burgemeester: Nog BUYL.

Agent municipal: Corn. LERCANGEE: "... Faisant les fonctions d'Officier public de l'Etat Civil...".

Veldwachter : Livinus DE SCHEPPER.

NOTA: Er ontspint zich een felle strijd om de functie van grafmaker. Pastoor Fransman neemt het op voor de afgezette Peter Kieckens. Buyl had Kieckens aan de deur gezet en Judocus De Weghe aangesteld. Deze laatste haalde het en bleef....

1809als vorige jaren.

1810als vorige jaren.

1811als vorige jaren.

1812als vorige jaren.

1813als vorige jaren.

1814als vorige jaren.

1815. Burgemeester: P.J. BUYL

Armmeester: BONIFATIUS BRIJS.⁵⁹

NOTA: In Waterloo wordt Napoleon verslagen. België wordt aan Nederland gekoppeld om een soort bufferzone te vormen tussen de grote mogendheden.

5. De Hollandse tijd. 1815 – 1830.

1816. Burgemeester: Pr.-Js. BUYL. Zijn overlijden: 13.6.1816. JOZEF DE WINTER volgt hem op. Deze blijft hier burgemeester tot aan zijn dood; d.i. in 1833.

Officier burgerlijke stand: CORN. LERCANGEE.⁶⁰

1817. Burg. Jozef DE WINTER.

1818. Burg. Jozef DE WINTER.

1819. Burg. Jozef DE WINTER.

Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM. FRANS WIJNANT. J.B.t. DE CONSETH. Denderhoutem mag nu drie schepenen meer aanstellen omdat de gemeente meer dan 3000 inw. telt. Dit waren: J.Bt. NEIRINCK; CONSTANT REMORY; CORN. LERCANGEE.

Eedaflegging: 28 mei 1819 in handen van Burgemeester J. De Winter. Gemeentesecretaris: CHARLES DE WINTER, zoon van de Burgemeester. Wedde: 340 gl.

Raadsleden: JOZEF BAEYENS. J.Bt. COPPENS. JOZEF BUYL. AMAND ROELANDT. FRANS DE BACKER.

NOTA: voertaal op de zittingen van de Raad: Frans.

Bevolking op 1 juni: 3002.

Weldadigheidsbureel: J.Bt. KIEKENS vervangt Judocus Lievens.

Livinus De Schepper: ged. 18.10. 1775. Hij huwde Isabella Andries op 19.11.1795. Zoon van Joannes en Adriana Van den Stockt. Woonplaats: Daal. Overleed: 1.3.1832. Huis op "Thiendevrij" – In 9 art. had Livinus 8 a 20 ca eigendom.

De Gemeentekas vertoont een goed evenwicht: Ontv. f 1870 en 86 cts.
Uitg. f 1265 en 85 cts.

1820. Schepenen: ze werden veelal ASSESSOREN genoemd. JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; FRANS WIJNANT. Raadsleden: J.Bt. DE CONSETH; JOZEF BAEYENS; CONST. REMORY; J.B. NEIRINCX; CORN. LERCANGEE; J.B. COPPENS; JOZEF BUYL; FRANS DE BACKER.

Gemeenteontvanger: FRANS VAN LANDUYT.

Veldwachter: op 25.3.1820 wordt JOZEF DE WINTER aangesteld.

Jozef De Winter: deze veldwachter, naamgenoot van notaris-burgemeester J. De Winter, werd hier gedoopt op 1 juli 1786 in het gezin van Petrus De Winter – Cornelia De Pauw. Onze champetter zag er zo uit: lengte: 1m.725mm; groot aangezicht; blauwe ogen; gewone neus; dito mond; ronde kin; blond haar; grijze wenkbrauwen. Hij moest in Ninove de vereiste eed gaan afleggen in handen van de vrederechter. Zo kon zijn dienst beginnen. Jozef huwde Cornelia Roelandt op 21.10.1823. Er komt afstamming. Zij woonden in de Eigenstraat. Zijn overlijden: 20.3.1863.

1821. Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; FRANS WIJNANT.

Raadsleden: J.Bt. DE CONSETH; JOZEF BAEYENS; CONST. REMORY; J.Bt. NEIRINCK; JOZEF BUYL; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS; FRANS DE BACKER.

1822. Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; FRANS WIJNANT.

Raadsleden: J.Bt. DE CONSETH; deze overlijdt 26.4.1822 en wordt vervangen door AMAND ROELANDT; JOZEF BAEYENS; CONST. REMORY; J.Bt. NEIRINCK; JOZEF BUYL; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS; FRANS DE BACKER.

Armbestuur: JOZEF 't KINT.

NOTA: Op de zittingen wordt nu Nederlands gesproken.

Jan-Baptist De Conseth: ged. 6.3.1758. Zoon van Frans en Francisca Keymeulen. Hij huwde Joanna-Theresia Saman op 10.4.1796. Landbouw in de Vondelen. Hij overleed hier op 26 april 1822.

1823. Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN

EYNDE; FRANS WIJNANT.

Raadsleden: AMAND ROELANDT; J.Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS; FRANS DE BACKER; BONIF. BRIJS; JUDOCUS GOUBERT.

Op 25 juli 1823 gaan de leden over tot de aanduiding van dezen die **periodiek** zullen moeten aftreden. De eerste in 1824 is schepen Judocus Van Gijsegheem. Met hem zullen ook aftreden de raadsleden Frans De Backer en J.Bt. Coppens.

1824. Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; FRANS WIJNANT.

Raadsleden: AMAND ROELANDT; J.Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS; FRANS DE BACKER; JOZEF BUYL; CONSTANT REMORY.

Zetters: ADRIAEN VAN DEN STOCKT. FRANS GOUBERT, deze is "fabriquant in wolle". JUDOCUS EEMAN ("deze is geduerig siekachtig"). PIETER-JOZEF VAN OUDENHOVE, "lantsman en olie-slaeger". Zij kregen hulp van DE CONINCK, burgemeester van Outer, in vervanging van de heer De Trogh. Voor Philip 't Kint treedt VAN YPERSEELE op, oud-burgemeester van Ninove.

P.J. Van Oudenhove: geb. te Appelterre-Eichem op 31.12.1779. Zoon van Petrus-Jozef en Albertine Muylaert. Petrus-Jozef komt in de Lebeke trouwen met de gefortuneerde Bernardina Backaert. Huwelijk op 16.7.1812. gehuisvest op de grote hoeve op de hoek Lebeke en de Diepe Straten. Er komen 3 kinderen. De twee meisjes worden begijn te Aalst. Petrus-Jozef is actief als "zetter", in gemeentelijke dienst. Hij overleed 20.1.1834.

Constant Remory was geboortig van Herzele; er ged. op 30.11.1776 als zoon van Jacob en Elisabeth De Moor. Constant huwde hier Joanna-Catharina Peleman op 1 ventôse 11 (= 20.2.1803). Hij overleed "in zijn hof", wijk Lebeke, 25.4.1841.

1825. Schepenen: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; FRANS WIJNANT.

Raadsleden: AMAND ROELANDT; J.Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS; JOZEF BAEYENS.

"Setters": ADRIAEN VAN DEN STOCKT. FRANS GOUBERT. PIETER-JOZEF VAN OUDENHOVE

NOTA. Onze gemeente werd dit jaar geteisterd door zware regens, zodat erge overstromingen groot leed meebrachten. Het was zo erg dat een commissie opgericht werd om de slachtoffers hulp te bieden. Deze commissieleden waren: JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE; CORN. LERCANGEE; J.Bt. COPPENS.

Judocus Eeman: geb. 19.6.1798. Zoon van Petrus en Florentina Craenhals. Joannes treedt hier in het huwelijk met Maria-Joanna D'Hondt op 7.6.1825.

Hun huis stond op de "Werf", maar een ander huis bezaten ze in de Eigenstraat. Eigendom: in 58 art. = 18 b(under) 25 r(oeden) = ongeveer 20 ha.

NOTA. De kerkfabriek keurde op 22.2.1825 het reglement op het luiden der klokken goed. Leden van deze kerkfabriek waren: JOZEF DE WINTER; DOMIEN DE GRAEVE; JOHANNES DE RO; JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CORN. TEMMERMAN; FELIX DE WINTER. Deze laatste is er de secretaris van.

Judocus Van Gijsegheem: ged. 5.1.1762. Zoon van Adrien en Judoca Ghijsels. Landbouwer en eigenaar. Hij bewoonde vermoedelijk de hoeve van zijn voorouders in de Borreken, nu Dwarsstraat. Op dat mooi uitgestrekt goed werden onlangs twee privé-straten, voor villabouw, aangelegd. Judocus huwde "joufrouw" Joanna Beeckman. Er kwam een mooi kroost; enkelen overleden op prille leeftijd. Judocus overleed hier op 3.5.1832. Zijn weduwe overleed in 1856; dan had zij nog 19 ha 15 a 30 ca eigendom.

NOTA: Op 14 maart 1825 overleed alhier de weduwe De Sadeleer, Judoca 't Kint. De "Armendisich" van Denderhoutem krijgt een deel der erfenis. Er rijzen betwistingen omtrent de uitvoering van haar testament. Het wordt een zeer langdurig proces. De geldigheid van een paar clauses in de tekst wordt aangevochten door de pastoor van Iddergem, voorheen onderpastoor te Denderhoutem.

1826. Schepenen: FRANS WIJNANT; JUDOCUS GIJSEGHEM.
Raadsleden: AMAND ROELANDT; J. Bt. COPPENS; JOZEF BAEYENS; CORN. LERCANGEE.

Armbestuur: JOZEF 't KINT; ADRIEN VAN DEN STOCKT.; BONIF. BRIJS; CONSTANT VAN DEN EYNDE; J.Bt. KIEKENS.

Zetters: ADRIAEN VAN DEN STOCKT; FRANS GOUBERT; PIETER VAN OUDENHOVE. Ook de burgemeester van Outer: DE CONINCK en de oud-burgemeester van Ninove: VAN YPERSEELE.

NOTA: Ingevolge het systeem van beurtelings aftreden der magistraten zullen 1. assessor Wijnant op 2.1.1828. en 2. assessor Van Gijsegheem op 2.1.1830 opstappen. Zo ook verlaten de raadsleden Baeyens en Roelandt hun post op 2 januari 1828, Van den Eynde en Lercangée op 2 januari 1830. Op 13 september 1826 wordt het voorstel tot regeling der te verdelen Herlinkhoofse goederen goedgekeurd. De andere partners waren Ninove, Outer en Aspelare-Nederhasselt. (Lees dit uitgebreid in deel IV)

1827. Schepenen: FRANS WIJNANT; JUDOCUS VAN GIJSEGHEM.

Raadsleden: J.Bt. COPPENS; CONST. VAN DEN EYNDE; CORN. LERCANGEE; AMAND ROELANDT; J. Bt. NEIRINCK; JOZEF BAEYENS; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; JOZEF PRAET; CHARLES SCHOUPPE; EMMANUEL PERREMAN.

Gem. Ontvanger: FRANS VAN LANDUYT.

Op 22 december worden Baeyens en Roelandt periodisch vervangen door PIETER GOUBERT en JUDOCUS VAN DER STRAETEN.

Judocus Van der Straeten: ged. 11.1.1762. Zoon van Petrus en Maria-Anna Coppens. Huwelijk van Judocus op 14.5.1796 met Bernadette De Winter. Met afstamming.

1828. Schepenen: FRANS WIJNANT; JUDOCUS VAN GIJSEGHEM; CONSTANT VAN DEN EYNDE.

Raadsleden: J.Bt. COPPENS; CORN. LERCANGEE; AMAND ROELANDT; J.Bt. NEIRINCK; JOZEF BAEYENS; PIETER GOUBERT; JUDOCUS VAN DER STRAETEN.

Ontvanger van het Armbestuur: FRANS WIJNANT. Hij neemt ontslag als ontvanger, maar blijft schepen. De nieuwe ontvanger wordt CORN. TEMMERMAN. Deze moet een borgsom van 1000 fr. in pand geven.

Huisvesting. Volgens de BRANDWEER telde ons dorp toen 570 huizen.

Brandgevaarlijk waren zeker toen de talrijke daken met **strobedekking**.

1829. Schepenen: FRANS WIJNANT; JUDOCUS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: J.Bt. COPPENS; CORN. LERCANGEE; AMAND
ROELANDT; J.Bt. NEIRINCK; JOZEF BAEYENS; J.Bt. KIEKENS;
CONSTANT VAN DEN EYNDE.

NOTA. Op advies van het Hollands bestuur wordt onderzocht om Iddergem en Okegem aan Denderhoutem te annexeren. Van deze poging tot fusie "avant-la-lettre" kwam niets in huis.... Schepen Van Gijseghem biedt zijn ontslag aan als schepen. NEIRINCK volgt hem op.

J.Bt. COPPENS: ged. In Welle ca. 1786. Zoon van Judocus en Petronella Daemen. Landbouwer en eigenaar in de "Nyghestraete". Jan-Bt. Huwde Judoca Beeckman. Vermoedelijk kwam er geen afstamming. Hij bezat ca. 1835 17b 92 r 80 e. (nog een huis in de Stichelen).

D. DENDERHOUTEM IN HET ONAFHANKELIJKE BELGIË: VANAF 1830.

1830. Met de Belgische Omwenteling in 1830 neemt het Hollands Bewind een einde. Onmiddellijk wordt het onafhankelijk koninkrijk BELGIË gesticht. Na de instelling van een voorlopig bewind ging men op zoek naar een volwaardige vorst om het nieuwe en definitieve Staatshoofd te worden en de Dynastie te stichten. Na een paar vergeefse pogingen vond men de geknippte man voor dit hoog ambt in de persoon van de in Engeland vertoevende Prins LEOPOLD van Saksen-Coburg-Gotha. Duitser van geboorte, was hij gehuwd geweest met de Engelse kroonprinses. Op het Europees politieke schaakbord zou hij beslist niet misstaan. Na de nodige tijd van voorbereiding neemt Leopold dan de kroon in ontvangst op 21 juli 1831. De nationale geschiedenis licht ons hier voldoende over in.

Hoe zag het eerste Denderhoutems gemeentebestuur er uit onder Belgische vlag?

Burgemeester: JOZEF DE WINTER.⁶¹

Schepenen: FRANS WIJNANT; J.Bt. NEIRINCK; CHARLES SCHOUPPE.

Raadsleden: J.Bt. COPPENS; PIETER GOUBERT. JOZEF PRAET; AMAND ROELANDT; JOZEF BAETENS; CORN. LERCANGEE; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN STOCKT.

NOTA: "De kiezers stelden, zonder inmenging van hogehand, direct de burgemeester, de schepenen en de gemeenteraadsleden aan."⁶²

Kerkmeesters: FELIX DE WINTER (zoon van de burgemeester); FRANS WIJNANT; DOMIEN DE GRAEVE; J.Bt. GHIJSELS; JOZEF PRAET; JOZEF DE RO; JOZEF 't KINT.

"Medicus" der Armen; de Aalstenaar Dr. J.Bt. DE WINDT.⁶³ Hij genoot hiervoor f150 neerlantsch.

Armmeesters: JOZEF 't KINT; BONIF. BRIJS; J. Bt. KIEKENS; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; PETRUS GOUBERT.

Ontvanger van het Armbestuur: CORN.TEMMERMAN.

Bevolking: de gemeente telde in oktober 1830 3356 inwoners. Het aantal hulpbehoevenden was verbazend hoog: ca.1/4der bevolking was noodlijdend!

Felix De Winter. Hier geboren op 22.10.1797. Hij is het 5de kind van de vele in het gezin van notaris en burgemeester Jozef De Winter en echtgenote Barbara De Sadeleer. Felix kocht de olieslagerij van de weduwe Moyck in de Eigenstraat. Bijna 20 treedt hij in het huwelijk met de Iddergemse wees Maria-Theresia Dierickx. Zij was ook ongeveer twintig. Zij huwen te Denderhoutem op 9.8.1817. Er komen een dozijn kinderen ter wereld. De helft ervan zorgde voor talrijke nalatenschap. Felix speelt op het gemeentelijk vlak geen rol. Dat doen zijn broers. Hij is wel kerkmeester. Hij bezat in Denderhoutem 10 ha 45a 20 ca. Sterfdag: 26.8.1849.

1831. Burgemeester: JOZEF DE WINTER.

Schepenen: J. Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE.

Raadsleden: PETRUS GOUBERT. JOZEF PRAET; AMAND ROELANDT; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; CHARLES SCHOUPPE;

Gemeentesecretaris: CHARLES DE WINTER.

Gemeenteontvanger: FRANS EEMAN (borg: f 300 neerl.)

Veldwachters: LIVINUS DE SCHEPPER en JOZEF DE WINTER.

Armbestuur: BONIF BRIJS (sinds 1815); J.Bt. KIEKENS (sinds 1830);

ADRIAEN VAN DEN STOCKT (sinds 1820); JOZEF 't KINT (sinds 1822); PETRUS GOUBERT (1831).

Ontvanger van dit armbestuur: CORN. TEMMERMAN.

De 19de april leggen allen de grondwettelijke eed af in handen van burgemeester De Winter. Behalve de burgemeester –hij krijgt geen vergoeding – hebben ze allemaal een wedde. De 1ste schepen: f 30; de 2de: f 20. De raadsleden genieten geen vergoeding. Secretaris Charles De Winter ontvangt jaarlijks f 175. Elke veldwachter trekt f 175. De ontvanger van de kerkfabriek: f 18. De ontvanger van de armdienst: f 71. Werd de gemeenteontvanger vergeten?

1832. Burgemeester: JOZEF DE WINTER.

Schepenen: J. Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE.

Raadsleden: PETRUS GOUBERT. JOZEF PRAET; AMAND ROELANDT; J. Bt. KIEKENS; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; CHARLES SCHOUPPE; Veldwachters: JOZEF DE WINTER en PETRUS-AMANDUS DE SCHEPPER.

Deze volgde zijn pas overleden vader Livinus op.

Zetters: AMAND ROELANDT. FRANS VAN DE PERRE; J.Bt. NEIRINCK; PETRUS GOUBERT. CHARLES SCHOUPPE.

Jozef 't Kint : ged. 2.11.1773. Zoon van Philip en Angeline Roelandt. Landbouwer en eigenaar. Jozef huwt Maria-Judoca Beeckman op 24 pluviöse 11 (= 13.2.1803). Zij hadden hun hoeve in de Anderenbroek.⁶⁴ Geen afstamming. Sterfdag Jozef: 19.5.1832. Eigenaar en uitbater van de korenwindmolen op de grens van de Vondelen - Anderenbroek. Hij koopt de windmolen en het aanpalend huis, ook een partij land er naast, 65 a 72 ca.

Aankoop van deze goederen in 1809; toen was hij "négotiant à Alost..."⁶⁵

1833. Burgemeester: JOZEF DE WINTER. Hij overlijdt op 8 augustus. Zoon PETRUS-AMAND volgt hem op.

Schepenen: J. Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE.

Raadsleden: PETRUS GOUBERT. JOZEF PRAET; AMAND ROELANDT; J. Bt. KIEKENS; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; CHARLES SCHOUPPE; BONIF. BRIJS.

Gemeentesecretaris Charles De Winter neemt ontslag en wordt nu

de opvolger van vader als notaris. De nieuwe gemeentesecretaris wordt FRANS WIJNANT.

Zetters: AMAND ROELANDT. FRANS VAN DE PERRE; J.Bt. NEIRINCK; PETRUS GOUBERT. CHARLES SCHOUPPE.

Frans Wijnant : ged. 18.12.1782. Zoon van Petrus-Joannes en Anna Catharina Coppens. Frans treedt hier in het huwelijk op 18.4.1815 met Theresia Van Muylem. Slechts één doodgeboren zoon. Sterfdag Frans: 8.7.1867. Huis: Borreken, nu Dwarsstraat. In 1869 verdelen hun erfgenamen 9 ha 91 a onroerende goederen.

1834. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: J. Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE.

Raadsleden: PETRUS GOUBERT. JOZEF PRAET; J. Bt. KIEKENS; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; CHARLES SCHOUPPE; BONIF. BRIJS.

NOTA: Pastoor Boel liet een interessant lijstje na van parochianen die een gift deden voor de katholieke universiteit van Leuven. Het geeft ons een idee van de sociaal-voelendheid der gegoede burgers in Denderhoutem.

Past. Boel: 10; onderpast. D'Olieslaeger: 5; E.Roelandt: 1; Ad. Perreman:1; Victor Praet:1; Jozef De Bruyne:2; Don. Van Dammè:2; Catharina Goossens:1;De Winter: 1; Domien Sienaert: 0,5; Domien De Graeve: 2; Frans Eeman: 1; Frans Beeckman: 1; Judocus Eeman: 2; Const. Van den Eynde: 2; Don. Schuttijser: 1; Petrus Uytenhove: 2; Geen Roelandt, Brijs, Huylebroek, Neirinck, Schoupe, Lercangée...

Bevolking: 3357 inwoners. Men telde in 1829 106 geboorten en 78 sterfgevallen.

1835. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: J. Bt. NEIRINCK; CORN. LERCANGEE.

Raadsleden: PETRUS GOUBERT. JOZEF PRAET; J. Bt. KIEKENS; FRANS VAN DE PERRE; ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN STOCKT; CHARLES SCHOUPPE; BONIF. BRIJS; AMAND ROELANDT.

Jan-Baptist Neirinck: gedoopt in St.-Kwintens-Lennik op 12.7.1777. Zoon van Frans en Joanna Borreman. J. Bt. verloor zijn eerste vrouw

Albertina-Francisca Goossens in maart 1808. Op 3 juni 1808 gaat hij een tweede echt aan met Coleta De Dobbeleer en sticht een groot gezin. J. Bt. was jeneverstoker aan de "Plaets", dichtbij de pastorie. Hij overleed hier op 5 juli 1835.

Bonifatius Brijs: geboren in het voormalige Herlinkhove ca. 1761. Zoon van Laurentius en Maria-Catharina Van Sinay. Bonifatius huwt hier Joanna-Catharina Van Gijseghem, met dispensatie wegens verwantschap. Zij vestigen zich in de Borreken. Er kwam afstamming. Zijn overlijden: 10.5.1851. Naar deze stamvader wordt deze familie nu nog "bonnens" genoemd.

1836. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; JOANNES EEMAN; FRANS WIJNANT; FRANS DE BRAUWER; CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH; AMAND ROELANDT.

Beëdiging van dit nieuw bestuur op 14.10.1836.

Amand Roelandt: ged. 30.3.1784. Zoon van Adriaen en Judoca D'Haeseleer; Amand huwt Theresia De Schutter op 8.6.1809. Kroostrijk gezin. Huis: Weyveld in de Anderenbroek. In 30 art. in 1835: 6 ha 04 a 10 ca.

Frans Van Vaerenbergh: geb. ca. 1781. Zoon van Gerard en Elisabeth Moock. Landbouwer op Terlinden. Huwelijk op 5.11.1807 met Cornelia Scheerlinck. Groot kroost.

1837. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; JOANNES EEMAN; FRANS WIJNANT; FRANS DE BRAUWER; CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH; AMAND ROELANDT.

Koster: DONAAT VAN DAMME.

Op 1 juni 1837 wordt FRANS WIJNANT officieel beëdigde gemeentesecretaris.

1838. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN EYNDE;

JOANNES EEMAN; FRANS WIJNANT; FRANS DE BRAUWER;
CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH; AMAND
ROELANDT.

1839. Burgemeester: PETRUS-AMAND DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN EYNDE;
JOANNES EEMAN; FRANS WIJNANT; FRANS DE BRAUWER;
CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH; AMAND
ROELANDT.

1840. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; JOZEF PRAET; JOANNES EEMAN;
FRANS WIJNANT; JOANNES VAN DER BEKE; CORN. LERCANGEE;
FRANS VAN VAERENBERGH; AMAND ROELANDT.

Secretaris: FRANS WIJNANT.

Jozef Praet: hier ged. 28.12.1795. Tiende en jongste telg in het gezin
van Petrus en Maria De Waele, "eigenaer en landbouwer" in de
Stichelen. Jozef huwde twee maal: 1ste: Felicitas Buydens; 2de:
Dorothea Roelandt. Geen afstamming. Jozef overleed hier op 14
augustus 1882. Hij had ca. 1835: 5 ha 45 a 60 ca eigendom.

1841. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; JOANNES EEMAN; FRANS
WIJNANT; CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH;
AMAND ROELANDT; JOZEF PRAET; JOANNES VAN DER BEKE.

Kerkfabriek: P.Am. DE WINTER; CH. SCHOUPPE; J. PRAET; FRANS
WIJNANT; CORN. LERCANGEE.

1842. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: ADAM PERREMAN; JOANNES EEMAN; FRANS
WIJNANT; CORN. LERCANGEE; FRANS VAN VAERENBERGH;
AMAND ROELANDT;

JOZEF PRAET; JOANNES VAN DER BEKE.

Zetters: ADRIAEN LIEVENS; PETRUS ROELANDT; ADRIAEN HAEL-
TERMAN; FRANS DE WINTER; JOZEF BEIRENS; FRANS VAN

GIJSEGHEM; FRANS ROELANDT; FRANS EEMAN; JACOB DE VOS.
Constant Van den Eynde: ged. In Herlinkhove op 26.12.1766. Zoon
van Adriaen en Josina Sienaert. Constant huwde Judoca-Petronella
Schuttijser op 7.6.1795. Grote hoeve in de Lebeke. Overlijden van
Constant 14.1.1848. De Kad. Legger vermeldde hier een schuur in de
"leebeek". Ook 8ha 32a 80 ca eigendom in Denderhoutem.

1843. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.
Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; PETRUS VAN OUDENHOVE;
JOZEF BUYL; CORN. LERCANGEE;
Beëdiging op 24 januari 1843.
Secretaris: FRANS WIJNANT.
Veldwachter: JOZEF DE WINTER.

*NOTA: Een oud geografisch woordenboek⁶⁶ geeft ons volgende wij-
ken in 1834: Anderenbroek, Beke, Borreken, Daele, Leebeke,
Heirlinckhove, Neigestraat, Stichelen, Terlinden, Terwaerent,
Vondelen en Vossel.*

*Merkwaardig dat de "Plaetse", als dichtst bewoonde wijk niet ver-
meld wordt. Anderzijds leest men nog niet "Dries", benaming die
later de toponiem "Terwaerent" zal vervangen. Het is niet duidelijk
wanneer de naam Dries definitief ingevoerd wordt.*

1844. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.
Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; PETRUS VAN OUDENHOVE;
CORN. LERCANGEE; JOANNES VAN DER BEKE; JOZEF PRAET;
ADAM PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH.
Bevolking op 31 december 1844: 3495 inwoners.

1845. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.
Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; PETRUS VAN OUDENHOVE;
CORN. LERCANGEE; JOANNES VAN DER BEKE; JOZEF PRAET;
ADAM PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH.
Pastoor Boel vermeldt in zijn parochieverslag aan de bisschop de
hevige strijd die er bij de verkiezingen van 1845 woedde. Daarna is
alles weer tot rust gekomen op de parochie.

Bevolking op

Geboorten in 1845: 110; overlijdens: 83; huwelijken: 28.

1846. Burgemeester: PETRUS-AMANDUS DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; PETRUS VAN OUDENHOVE;
CORN. LERCANGEE; JOANNES VAN DER BEKE; JOZEF PRAET;
ADAM PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH.

Bevolking 1846: 3537.

Geboorten: 81; sterfgevallen: 82.

Kerkmeester: CORNELIUS LERCANGEE.

NOTA: In de kerktoren komt een nieuwe klok. Peter is Corn. Lercangée. Meter: Rosalie De Winter. Dit is de ongehuwde zuster van notaris Charles De Winter en ook van burgemeester Petrus-Amandus De Winter (advocaat).

Cornelius Lercangée: ged. 8.6.1774. Zoon van Anthoon en Joanna-Catharina De Cock. Het huwelijk tussen Corn. en Antonia Schollaert (geb. in Woubrechtgem) had plaats op 6 maart 1803. Groot gezin, gevestigd nabij de kerk. Sterfdag: 5.12.1847. Onroerend bezit in Denderhoutem van Cornelius: 8ha 08a 70ca.

1847. Burgemeester: CHARLES DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE; FRANS VAN DE PERRE.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; PETRUS VAN OUDENHOVE;
CORN. LERCANGEE; JOANNES VAN DER BEKE; JOZEF PRAET;
ADAM PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH.

Bevolking op 31 augustus 1847: 3481.

Frans Van de Perre: ged. 22.9.1791. zoon van Petrus-Anthoon en Maria De Decker. Rosalie Van Gijseghem wordt de echtgenote van Frans op 5.9.1842. Landbouwers en eigenaars op Terwaerent. Slechts twee dochters huwen en stichten een gezin. Frans overleed hier op 5.2.1871. een eerste melding geeft hem 12 ha 47 a 30 ca. In 1860 bedroeg zijn bezit: 13 ha 17 a 70 ca.

1848. Burgemeester: CHARLES DE WINTER.

Schepenen: PETRUS VAN OUDENHOVE en JOZEF BUYL.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; JOZEF PRAET; ADAM

PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH; FRANS WIJNANT;
CHARLES SCHOUPPE; DONAAT SCHUTTIJSER; FRANS VAN
GIJSEGHEM.

Gemeentesecretaris: FRANS WIJNANT.

Gemeenteontvanger: CASIMIR DE WINTER.

Veldwachters: PETRUS-AMAND DE SCHEPPER en JOZEF DE
WINTER.

Adam Perreman: geboren te St.-Lievens-Houtem ca. 1795. Zoon van
Joannes en Caroline Van Hecke. Adam huwde Paulina De Cock.
Groot kroost op de hoeve in de Anderenbroek. Zijn sterfdag:
2.4.1875.

1849. Burgemeester: CHARLES DE WINTER.

Schepenen: PETRUS VAN OUDENHOVE en JOZEF BUYL.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; JOZEF PRAET; ADAM
PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH; FRANS WIJNANT;
CHARLES SCHOUPPE; DONAAT SCHUTTIJSER; FRANS VAN
GIJSEGHEM.

*NOTA: Poststukken werden ons via Aalst bezorgd. Deze stad bedien-
de 35 gemeenten.⁶⁷*

1850. Burgemeester: CHARLES DE WINTER.

Schepenen: PETRUS VAN OUDENHOVE en JOZEF BUYL.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; JOZEF PRAET; ADAM
PERREMAN; FRANS VAN VAERENBERGH; FRANS WIJNANT;
CHARLES SCHOUPPE; DONAAT SCHUTTIJSER; FRANS VAN
GIJSEGHEM.

NOTA: Jaarmarkt: op 16 april.

1851. Burgemeester: CHARLES DE WINTER. Hij overlijdt op 9 maart 1851.

Schepenen: PETRUS VAN OUDENHOVE.

Raadsleden.

Armbestuur: "Sieur" JEAN-FRANCOIS BAETEN.

Charles De Winter: ged. Op 17.9.1793. Zoon van (notaris) Jozef en
Barbara De Sadeleer (deze kwam van het naburige Haaltert.).

Alvorens de studie van vader over te nemen is Charles enkele jaren
gemeentesecretaris. Waarschijnlijk werd zijn huwelijk met de gegoe-

*In der waerheid allen man die liefdeslijfs
godelheyd. Ps. xxxviii.*

†

Bid voor de ziel van
ME CHARLES

DE WINTER,

Echtgenoot van Jufv. Joanna Catharina
Ghijssels.

Geboren te Denderhaem den 17 ^{den} febr.	1790.
Secretaris der zelve Gemeente van 1819 tot	1837.
Notaris benoemd den 11 ^{den} sept.	1833.
Burgemeester den 30 ^{den} september	1840.
en aldaer overleden den 9 ^{den} maart.	1851.

*Niets is duurer aan van alles dat sterft, is
al het geluk van de werelt verdwyf, is
eigenlijk als men het zelve moeft te
zullen. b. bierou*

*Wesl' vindinglyc Gods oordel over my, want
het uwe ziele ongelijck komen gelieven
my heden a. Eecl 38. 23.*

R. I. P.

Den Lykdienst den 19^{den} Mey, om 9 uren.

Kinderen, bewaert de geboden uws vaders, noch ver
laet de les uwer moeder niet. Prov. VI, 20.

†

BID VOOR DE ZIEL

VAN

FRANCISCUS GOUBEET,

*Geboren te Okegem den 8 December 1778,
gedurende 51 jaren in huwelyk met*

JUDOCA CRAENHAIS,
*gewezen Arm- en Kerkmeester van Den-
derhaem, en aldaer overleden den 8
December 1834.*

*Hy was een rechtinnigen man en vol van zoelaer-
dicheyd, hy was geschikt in zyn gebrag, geregeld van
zeden, en die zich van zyne kindscheyd af in alle stach
van deugden goedstand had. H. MACC. XV.*

*Alle die hem kenden loofden eerden en beminden
hem, om dat zyne stichtende wyze van leven, getuygenis
gaf dat hy den dienst van God ter herte nam. H. AUG.*

*Ter oorzaak van zyn geloof, van zyne godvrugtigheyd
en van zyne andere deugden, spreekt hy nog na zyne
dood. HEBR. XI. 4.*

*Maria, myne Vorstin, maek dat ik met U in het
paradys trede, om met U de onuytspreeklyke goederen
te gesieten, welke uren goddelijken Zoon bewaert
voor zyne mytverkoerne. H. GERMANUS.*

R. I. P.

Den Lykdienst 18 Decemb. om 8 1/2 uren.

AELST, TER DRUKK. VAN A. DYL.

de Joanna-Catharina Ghijssels lange tijd door zijn vader verhinderd. De Gentse bisschop is niet vruchteloos actief tussengekomen om het jonge koppel te laten trouwen. Dat huwelijk werd dan gesloten op 13 februari 1832. Er kwam een talrijk kroost tot stand. De notarisstudie wordt door Charles voortgezet in 1833. Hij kocht het grote herenhuis, dicht bij de kerk.⁶⁸ In later tijd werd het huis in twee gesplitst. Momenteel hebben twee begrafenisondernemers er hun intrek genomen. Via zijn vrouw kwam Charles ook in het bezit van haar geboortehoeve, op de hoek van de "Poel" en de Ninoofsesteenweg. In de volksmond was dit hof genoemd "Pollietens'hof", naar de naam van de echtgenoot van Charles' jongste dochter, die de boerderij voortzette. In deze zeventiger jaren verwierf de gemeente de gebouwen en sloopte die. Aldus kan het verkeer, richting Ninove, er heel wat vlotter verlopen. Charles overleed hier begin 1851. Zijn jongste dochter was toen nog geen zes jaar. Zijn weduwe overleed in 1883.

1852. Burgemeester: CHARLES-FRANS POPELEMON.

Schepenen : ADAM PERREMAN en FRANS UYTENHOVE.

Raadsleden: FRANS VAN GIJSEGHEM; PIETER-AM. DE WINTER;

CHARLES SCHOUPPE; JOZEF PRAET; PETRUS ANTHEUNIS;
DONAAT SCHUTTIJSER; PIETER-JOZEF VAN OUDENHOVE.

*NOTA: Na het overlijden van Charles De Winter was de burge-
meesterszetel lang onbezet gebleven. Pas op 30 juni 1852 ziet men
voor het eerst de handtekening van de nieuwe burgemeester, de
geneesheer Ch.-Fr. Popelemon.*

*In augustus 1852 werd een ontwerp aangekondigd inhoudende de
oprichting van "... een godshuys waer men de arme kinderen zou bij-
een verzamelen om hun eenen stiel te leeren. Ook zouden er arme
zieken kunnen opgenomen worden." ⁶⁹*

Wij vonden er later geen enkel spoor over....

Frans Goubert: geb. te Okegem 8.12.1778. Zoon van J.-Bt. en Anna
Catharina Baeyens. Frans huwde te Denderhoutem op 18 prair. jaer
12 (= 7 juni 1804) met Judoca Craenhals. Talrijk kroost. Hij was Arm-
en Kerkmeester. Frans sterft hier op 9.12.1854.

1855. Geen gegevens voorhanden.

1856. Burgemeester: CHARLES-FRANS POPELEMON. ⁷⁰

Schepenen : PIETER-J. VAN OUDENHOVE. FRANS VAN GIJSEG-
HEM.

Raadsleden: PIETER-AM. DE WINTER; CHARLES SCHOUPPE;
PIETER ANTHEUNIS; DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. WIJNANT;
FRANS UYTENHOVE; CONSTANT VAN DEN EYNDE; ADAM
PERREMAN.

Gemeentesecretaris: CHARLES-LOUIS ROELANDT.

Gemeenteontvanger : CASIMIR DE WINTER.

Armbestuur: DOMIEN SCHEERLINCK en JOANNES – FRANCIS
BAETEN.

Pieter-Antheunis werd geboren op 25.10.1805. Zoon van Alexander
en Maria-Catharina Schuttijser. Pieter bleef ongehuwd. Hij overleed
in zijn hoeve in de Lebeke op 10 februari 1878.

Bevolking: 3397.

1857. Burgemeester: CHARLES-FRANS POPELEMON. (Men vindt zijn
laatste handtekening op 10.6.1857).

Schepenen : PIETER-J. VAN OUDENHOVE. FRANS VAN GIJSEGHEM.

Art. 1489. — *Popelemon, Francisca, doctor, Denderbanem.*

B	869	Land	21,30	1-2	20,52
	1760	"	28,80	1	29,78
	1371	Hooiland	15,10	3	8,78
	1413	"	27,30	2	20,78
A	1367	Boomgaard	15,10	2	13,29
	1368	Land	17,00	4	9,01
	1488	"	20,30	4	10,78
B	1226 ^a	"	12,50	3	9,00
	1579 ^a	Tuin	33,40	"	26,95
	1628	Land	19,00	1	20,19
A	898	"	27,70	3-4	17,43
	592 ^u	Bosch	12,70	2	3,43
	937	Land	16,30	2	14,34
	783	"	18,70	1	19,26
B	1878	"	6,70	2	5,90
	1877	"	8,80	2	7,74
C	2110	"	8,00	1	6,24
B	1881 ^a	"	20,70	"	20,21
A	811 ^a	"	11,40	2	10,03
C	2151 ^a	"	12,10	2	10,63
B	1226 ^d	"	12,50	3	9,00
	1857	"	4,40	1	4,53
A	460 ^a	"	3,10	3	2,23
	460 ^a	"	2,20	3	1,59
	454 ^u	"	14,30	3	10,07
C	2052	Hooiland	19,30	3	10,34
B	1456 ^a	Tuin	4,10	2	4,22
	420	Land	4,90	4	2,80
	420 ^u	"	4,80	4	2,56
			4,23,80		334,54

Onroerend goed Dr. Popelemon.

Raadsleden: J.-Bt. WIJNANT; CHARLES SCHOUPPE; PIETER ANTHEUNIS; DONAAT SCHUTTIJSER; FRANS UYTENHOVE. ADAM PERREMAN; ADRIAEN VAN DEN EYNDE.

Gemeenteontv. Casimir De Winter treedt af en wordt opgevolgd door PETRUS-JOANNES ROELANDT. Deze moet een borgsom van 1000 fr. storten. De stemming voor dit ambt gaf volgende uitslag: Roelandt: 6 st. Aug. De Winter: 3 st.

Charles-Frans Popelemon⁷¹ werd waarschijnlijk te Brussel geboren ca. 1805.

Zijn ouders waren Jan-Jacob en Barbara Van der Eycken. Vader Jan-Jacob was commissaris van de uitvoerende macht voor het kanton Scherpenheuvel in het jaar 5 van de Franse republiek (d.i. rond 1797). In 1820 vinden we Jan-Jacob nog terug in Scherpenheuvel als gemeentesecretaris. Hij huwde aldaar Barbara Van der Eycken op 6.1.1806. Zij wonnen negen kinderen, allen in Scherpenheuvel geboren, behalve de oudste, Charles-Frans, die in Brussel geboren werd. Over de jeugd van Charles Francis is ons niets bekend. Hij werd geneesheer. In 1841 is hij als arts werkzaam in Liedekerke.⁷² Hij

huwde Félicité De Boom in Denderleeuw. Deze Félicité overleed vroegtijdig, nl. op 28 april 1845, op de dag dat zij een zoon baarde: Jozef, Maria, Frans, Félicité.

Misschien is Charles-Francis na deze zware slag naar Denderhoutem verhuisd. Het juiste tijdstip van aankomst in deze gemeente is niet geweten.

Misschien kwam de dokter hier al aan als pastoor Boel nog op de parochie was. Het is mogelijk dat deze pastoor Dr. Popelemon bedoelde als hij in zijn parochieverslag aan de bisschop schrijft: "„, de ergste bederver echter op de gemeente is de geneesheer, die veel miserie over de parochie bracht...

Gelukkig is hij nu niet meer hier...".⁷³ Het kan dat de arts hier tijdelijk wat afwezig geweest is. Vast staat dat pastoor Boel zelf naar Temse trekt in 1847. Ook Popelemon treffen we later nog enige tijd aan in ons dorp.

In een niet gedateerd schrijven – zeker vòòr 1852, als hij hier zelf burgemeester was, want de hoofding luidt: " ...Aen de Heeren Borgemeester...." – verzocht Dr. Popelemon het gemeentebestuur hem aan te stellen tot "... doctor voor het tractement der behoeftigen...". Uit de verdere tekst blijkt dat er op dat moment in Denderhoutem geen andere arts woonachtig is, vermits de meest nabije "... ongeveer op eenen afstand van een uer en half veer woonachtig is...".

Uit de bewaarde notulen van de gemeenteraad blijkt dat Dr. Popelemon hier burgemeester was tot medio 1857. (Laatste ondertekening van het verslag 10 juni 1857). Hij is zeker met de noorderzon vertrokken: sinds zijn vertrek is er van hem geen spoor meer gevonden. In Denderhoutem had hij zijn woonst in de wijk "Over de Beke", nu de Poel, vlak bij de hoeve Ghijsels – Schouppe, waar Charles De Winter's echtgenote vandaan kwam. In 1877 hebben er veilingen plaats van goed van deze dokter.⁷⁴ Verschillende erfgenamen worden bij deze transactie vermeld, maar niet zijn zoon...⁷⁵ De dokter bezat hier 4 ha 23 a eigendom.

Casimir De Winter: geboren te Galmaarden (Brabant) op 18.9.1803. Zoon van Nikolaas en Catharina De Frère. Casimir was oomzegger van notaris en burgemeester Jozef De Winter. Casimir huwde hier Amelie De Schrijver, die geb. werd in Erondegem. Dat huwelijk had plaats op 17 november 1838. Zij woonden bij de Plaets. Er was rechtstreekse afstamming. Overlijden van Casimir: 18.3.1889. Hij

bezat hier in 1851 2 ha 53 a 70 ca. eigendom.

1858. Burgemeester: PETRUS-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK;
J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT
SCHUTTIJSER.

NOTA: Bij de opening van de zitting op 11 februari herinnert de burgemeester aan het decreet van eeuwige uitsluiting van de Belgische troon van al de leden van het Hollands Huis van Oranje-Nassau.

Denderhoutem telt in 1858 3600 inwoners.

1859. Burgemeester: PETRUS-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK;
J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT
SCHUTTIJSER.

Armm. JOZEF VAN VAERENBERGH vervangt Jozef Baeyens.

NOTA: De gouverneur dringt er bij het gemeentebestuur op aan meer STEENPUTTEN aan te leggen. De raad onderzoekt de mogelijkheden.

De zo belangrijke weg Aalst-Ninove, een heel stuk over Denderhoutem lopende, is nog maar gedeeltelijk gekasseid. Onderzoek naar de plaatselijke mogelijkheden gebeurt. Einde 1859 is men hiermee al klaar over een afstand van 533 m bij 3 m breedte. Het ganse tracé op Denderhoutem is 1510 m. Aalst subsidieert deze werken met 1000 fr., maar de stad eist de uitvoering in kasseistenen naar de maten door haar aangegeven.⁷⁶

1860. Burgemeester: PIETER-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK;
J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT

SCHUTTIJSER.

Zetters: DON. SCHUTTIJSER; FRANS HUYLEBROEK; JOZEF LERCANGEE; JOZEF BAEYENS.

1861. Burgemeester: PIETER-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK; J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT SCHUTTIJSER.

Armbestuur: Domien Scheerlick moet vervangen worden; Jozef De Bruyn weigert; zo wordt het dan J. Bt. WIJNANT, uit de Borreken.

NOTA: In de merkwaardige kapel van de begijnen Van Oudenhove – kinderen van Pierre en Bernardine Backaert – werd dat jaar 1861 de kruisweg "kanonickelijc" ingesteld door Pater Venantius. Het was een ongewoon grote kapel – bijna een kerkje – die in later tijd omgevormd werd tot woonhuis.

Honderd jaar later werd naar dit gebouw de straat genoemd waarbij het huis nog bestaat.⁷⁷

1862. Burgemeester: PIETER-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK; J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT SCHUTTIJSER.

Zetters: DON. SCHUTTIJSER; FRANS HUYLEBROEK; JOZEF LERCANGEE; JOZEF BAEYENS.

In het Armbestuur vervangt FRANS GOUBERT nu Pieter-Jozef Van Oudenhove.

1863. Burgemeester: PIETER-AM. DE WINTER.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.

Raadsleden: FRANS UYTENHOVE; FRANS-XAV. EEMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK; J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT SCHUTTIJSER.

Charles Neirinck: geb. 16.4.1810. Zoon van J.Bt. en Coleta De

Dobbeleer.

Charles bleef ongehuwd. Hij woonde bij de Plaats. Sterfdag: 16 dec. 1863. Hij "overleed in zijne en zijns broeders hofstede Plaets". Het waren landbouwers.

NOTA: In november 1863 gebeurt er op de zo vredige parochie een erge misdaad: veldwachter PETER-AMAND DE SCHEPPER wordt vermoord aangetroffen in een weide. Tijdens de zitting van de gemeenteraad van 20 november doet burgemeester De Winter deze mededeling:

"Overwegende dat Brigadier Pieter-Amand De Schepper op 10 dezer in den "avond wijk Vondelen in de meerschen genaamd het Paradijs ten gevolge van "geweldenarij gepleegd op zijn persoon is dood gevonden. Overwegende dat hij "sedert eenendertig jaren zijnen dienst treffelijk heeft gedaan en dat de "uitoefening van dezelve de oorzaak van zijne geweldige dood schijnt te zijn: "de leden "besluiten: alle de kosten des lijkdienst van den brigadier-velwachter "zullen door de Gemeente worden gedragen..."

Negen raadsleden ondertekenden het verslag der zitting.

Op 19 september werd tot opvolger van de overleden veldwachter De Schepper met 7 stemmen verkozen: BERNARD PERREMAN. Jan-Jozef Cobbaert had 3 stemmen.

Voor deze moord werd later tot de doodstraf veroordeeld: Michiel De Dier.

Petrus-Amandus De Schepper: geb. 1.4.1805. Zoon van Livinus en Isabella Andries. Petrus-Amandus huwde Regina De Conseth op 22.11.1832. Talrijk kroost. Vermoord: 58 j. oud. Hij woonde op "Thiendevrij". Onroerend goed: 1 ha 45 a 70 ca.

Vanzelfsprekend is de pers er snel bij geweest om het vreselijk gebeuren wereldkundig te maken. "De Scheldegalm" van 20 november 1863⁷⁸ vermeldt de zaak tien dagen na de feiten. De reporter vertelt dat Amand De Schepper rond halfelf 's avonds de herberg "Den diepen Lochting" verlaten had. Hij werd even verder aangerand en kreeg verschillende slagen met een knuppel in de nek. Hij zou hier dan bezweken zijn. Men heeft voorzeker het lijk weggesleept en wat verder in een gracht gesleurd. Wachtmeester Scheerlinck heeft een man aangehouden en gevankelijk naar Aalst overgebracht. Zware verdenkingen rusten op deze persoon. De 11de maart 1864, dus 4

maand na de moord, werd de verdachte man in het Gentse assisenhof ter dood veroordeeld. Na drie lange zittingen werd Michiel De Dier, herder te Denderhoutem, van de moord beschuldigd. Hij kreeg de doodstraf. "Deze zal op eene der openbare plaetsen van Gent uitgevoerd worden."

1864. Burgemeester: PIETER-AM. DE WINTER. Hij overlijdt: 2 jan 1864. De nieuwe burgemeester wordt notaris GERARD-CHARLES MAES. Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM. Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; CHARLES NEIRINCK; J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT SCHUTTIJSER. Veldwachter: op 16.7.1864 werd CHARLES-LOUIS WIJNANT benoemd. Petrus-Amandus De Winter: Geb. 19.1.1804; de zevende in het gezin van notaris Jozef De Winter en Barbara De Sadeleer. Zijn bidprentje leert ons: "Advokaet; Regter-Plaetsvervanger bij het Vredegerecht des kan-

Hoe gelukkig is hy, die in zyn leven zoo tracht te zyn, gelyk hy op zyn ste-bed wilt bevonden worden. Thom. a Kemp.

†

Bid voor de Ziel
van *suavitate*

ROSALIE DE WINTER

GEBOREN TE DENDERHAUTEN
den 21 September 1794; en aldaer overleden
den 17 MEI 1856.

Zy was van elkeen hemind, om dat zy zeer godvreezende was.
Judith VIII. 2.

Gelukkig is by die acht neemt op den behoefigen en armen, in den kwaden dag zal den Heer hem verlossen; By zal hem byslaan op zyn bed van smerten.
Ps. XL. 1.

Hy bezorgt zich eenen schat in den Hemel, die hier Christus opst in den armen.
II. Leo.

Din weldoender der a. men... Sterft zonder vrees
II. Aug.

Ma in staat de terrende hy en verdedigt hem tegen de h. k. lingen: Zy haer neemt ism zelfs na de doot, avergenen zy het is, de hunne ziel in de waating der gelukzalig heyd leyat.
II. Johannes.

R. I. P.

Len lykdiens op 30 Juny, om 9 uren.

Gedenk u van my, gy ten minsten diernyme vrienden zyt.
Job 19.

BIDT VOOR DE ZIEL
van Mynheer

PETRUS AMANDUS DE WINTER,
Advokaet, Regter plaatsvervanger by het Vredegerecht des Kantons Denderhoutem,
BURGEMEESTER TE DENDERHAUTEN.

Aldaer geboren den 19 January 1804 en er overleden den 2 January 1864.
Versterkt door de III. Sacramenten der Stervenden.

Hy was regtinnig in zynen handel, stelde geene onrechtigheid voor, zyne omgeng.
Ps. C. 23.

Wie God er do. menschen barmhertig is zyne gheuegenis ul zegen.
Eccl.

Het lat ook den bedrukten beweende hy, en had medelyden met den armen.
Job. XXI. 25.

Den alle toegankelijk en dienstwillig zal zyne gheuegenis ughet hart der menichwoegepied. *Sam. I. c. XI.*

Wat kostbaer is schat dat een gelukkig en recht-schepan vriend.
Prov.

Dat de Heer wille belovning geve voor het goed hetwelk gy gedaen hebt.
Ruth. II. 12.

JESUS, MARIA, JOSEPH,
dat myne ziel met u in vroeraste
R. I. P.
W. Baden a. l. l. t.

Lykdiens, den 19 January, om 9 uren.

tons Ninove..." Hij bleef ongehuwd en bewoonde met zijn eveneens ongehuwde zuster Rosalie⁷⁹ het grote herenhuis op het Dorp, wat teruggetrokken, aan wat nu de Pastoriestraat is. Petrus-Amand bezat in Liedekerke 2 ha 24 a weide.⁸⁰ Petrus was voorzeker een plichtbewust man: zijn handtekening ontbreekt haast nooit op de verslagen, tot kort vòòr zijn dood. Hij bezat 76 a 30 ca eigendom in Heldergerm.⁸¹ Hij bezat (in 1853) een huis op het Veldeken, ook een op de kleine Werf. In onroerend goed bezat Petrus-Amand in 1853 niet minder dan 8 ha 35 a 70 ca alleen in Denderhoutem.

1865. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J.Bt. DE WINTER;
J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT
SCHUTTIJSER.

Veldwachters: CHARLES-L. WIJNANT en BERNARD PERREMAN.
Bernard Perreman: hier geb. 13.2.1825. Zoon van Jozef en Elisabeth
Ruyseveld. Bernard huwde Josefina Van der Hoeven op 24.2.1870.
Zij was de weduwe van Domien Allaer. Vermoedelijk kinderloos
huwelijk. Woonhuis: Terwaerent. Stierf: 29.3.1902.

1866. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J.Bt. DE WINTER;
J. Bt. WIJNANT; ADRIAEN VAN DEN EYNDE; DONAAT
SCHUTTIJSER.

Adriaen Van den Eynde. Geb. alhier op 5.8.1804. Zoon van Constant
en Judoca-Petronella Schuttijser (geb. te Appelsterre-Eichem
17.3.1807).

Landbouwer en eigenaar in de Lebeke. Adriaen huwde ook een
Schuttijser: Joanna-Catharina. Hij overleed hier op 13.6.1866.
Afstamming. De bekende hoeve wordt genoemd: "van enj's hof".

Armbestuur: Op 15 december 1866 wordt JOZEF MERTENS
(Terwaerent) gekozen.

Bevolking: 3615.

1867. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J.Bt. DE WINTER;
J. Bt. WIJNANT; DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. ROELANDT: deze
komt in de plaats van de overleden Adriaen Van den Eynde.

1868. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en FRANS VAN GIJSEGHEM.
Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT;
DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. ROELANDT.

Armbestuur: FRANS D'HONDT vervangt J.J. De Vos.

Frans Van Gijseghem werd op 23.10.1807 geboren in het gezin van
Judocus en Joanna Beeckman. De vrouw van Frans werd Lutgart
Eeman. Zijn overlijden: 11.1.1868. Waarschijnlijk geen afstamming.
Eigenaar en landbouwer in de Borreken, nu Dwarsstraat. De grote
hoeve werd na W.O. II gesloopt.

†

Onder uwe schaduw, oh Kruis, rust en hoop ik
BID VOOR DE ZIEL VANDEN
heer Franciscus
VAN GYSEGHEM.
Geboren te Ouderschoten den 23 October 1807.
echtgenoot van Jufvrouw Ludgarde
EEMAN.
Schepen der Gemeente.
aldaer overleden den 11 Januarij 1868, voorzieu
van de B. B. Sacramenten der Sterfenden.

Hetgeen voor God aengenaem was, heeft by
gedaen... en met een rechtinnig hart de wegen
der waarheyd bevaandelt. Reg. Isa. 38.
Niet is d'heer zinnig van al wat sterfelyk is en
het geluk der wereld, word wydt op den oogeblik
als men meent betselve te bezitten.
O dood, o groot gebem der doot! Boer! leet gy
ons kennen wat wy in de wereld zyn. II. Lig.
God zegde hem: vertrek mit dit ballingebap
verlaet uw geliefde binnegewen vrienden en kom
in een beter land. Gen. 12.

Uitvaert 3 Februarij ten 9 uren.

R. — I. — P.

†

ZALIGE GEDACHTENIS
VAN MIJNDER
KAREL VAN VAERENBERGH
echtgenoot van wijlen DAME
CHRISTINA DE COCK
Geboren te Denderhaute den 8 Februari 1818,
aldaer godvruchtig overleden den 12 October 1908,
versterkt door de H. H. Sacramenten.

Hij was Oud-Schepen der gemeente, vereerd met het Bur-
gorkruis van eerste klas, - hoofdman van 't Genootschap
van den H. Franciscus-Xaverius, - lid van 't Broederschap
van den H. Rozenkrans, en lid der hoerengilde.

Eene rijke ondervinding is de kroon der ouderlin-
gen en de vreeze Gods is lun roem. Eccl.

Gelukkig is de mensch, die den raad der boezen
niet heeft gevolgd, die den weg der zondaars niet
heeft betreden en de vergaderingen der goddeloozen
niet heeft bijgewoond, maar wiens wil aan de wet des
Heeren vorkleefd was en dag en nacht bekommerd om
die te onderhouden. Ps. 1.

Hij heeft kloekmoediglich zijne langdurige pijnen
verdragen, vol van dit troostelijc gedacht van den
Apostel: « Do Heer kastijdt dengenen dien Hij be-
minnt » En aangezien hij in de vrees des Heeren heeft
geleefd, is hij op zijn sterfuur met zegen vervuld ge-
worden. Hebr. Eccl.

Mijne duurbaro kinderen, ik geef u alle zegeningen
welke een vader aan zijne kinderen geven kan. Doet
hetgeen gij van mij geleerd, van mij ontvangen, van
mij gehoord en van mij gezien hebt, en de God van
vrede zal met u zyn. — Dat de vrede, die ik reeds
geniete in u de droefheid verzachte die mijne doot u
heeft veroorzaakt. - Ik rust en bid voor u in den schoot
der Godneid en verwacht u in den Hemel.
(7 jaren en 7 quadr.)

R. — I. — P.

Denderhaute, Drukk. F. Schoerlinck.

1869. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: PIETER-J. VAN OUDENHOVE; FRANS UYTENHOVE;
CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT;
DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. DE SCHRIJVER.

1870. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES
VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT; DONAAT
SCHUTTIJSER; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

Art. 173B. — Uyttenhove, Franciscan, landb., Dender-

baten.					
C	25	Land	16,20	5	11,68
	72	"	1.81,90	1	169,85
	75	"	12,70	1	13,08
	91	"	15,50	1	15,76
	98	"	50,70	1	52,12
	105	"	31,00	1	31,93
	122	"	1.19,50	1	65,25
	129	"	1.57,60	3	113,17
	514	"	41,50	4	23,58
	600	"	17,20	2	15,11
	605	"	19,70	1	19,20
	614	"	54,10	2	51,15
	622	"	1.13,70	2	100,65
	691	"	46,00	2	40,48
	695	"	14,80	2	15,62
	696	Boomgaard	10,60	1	15,57
	697	Huis	10,50	6	10,62
	700	Land	27,50	5	19,67
	737	"	42,90	3	30,49
	866	Weide	17,90	2	15,60
	843	"	35,50	2	24,45
	890	"	39,70	1	27,71
	898	Land	25,20	1	22,70
	125	"	15,50	1	7,68
	130	"	36,00	1	19,09
	69	"	18,00	1	19,16
	628	"	19,50	3	13,90
	696 _{la}	"	17,50	2	15,23
A	1061	Hooiland	18,90	3	10,77
	1561	"	11,10	3	8,01
C	721	Land	52,10	2	40,11
	607	"	32,20	1	33,17
	100	"	17,10	1	17,65
	528	"	36,50	4	19,21
	95	"	41,50	1	45,83
	721 ^b	"	15,20	2	15,33
A	1312 ^d	Hooiland	4,70	3	2,68
	1312 ^c	"	4,70	3	2,68
	1312 ^e	"	4,70	3	2,68
	1312 ^f	"	4,70	3	2,68
C	896 ^a	Land	15,20	2	15,68
	691	"	12,20	2	10,71
	695	"	10,00	2	8,80
	120	"	33,20	5	11,39
	121	Hooiland	58,70	4	11,23
	610	Land	24,10	1	24,94
	123 ^a	"	9,00	1	4,77
	125 ^a	"	20,50	1	10,76
	125 ^b	"	7,30	1	5,81
	121	"	14,50	1	7,68
	721 ^a	"	15,20	1	15,37
A	1357 ^a	Hooiland	10,00	5	9,12
			10,62,00	1352,15	34

Onroerend goed Frans Uyttenhove.

Art. 173B. — Schatzyzer, Donatus, molenaar, Dender-

baten.					
C	153	Land	61,60	3	49,39
	534	"	18,50	1	9,80
	575	"	20,90	3	19,37
	578	"	15,50	3	9,72
	625	Grasmolen	7,50	2	7,52
	624	Tuin	15,40	2	15,80
	625	Huis	6,70	6	6,90
	626	Boomgaard	20,10	2	17,69
	627	Land	29,90	3	21,53
	677	Weide	29,70	1	22,57
	705	Land	37,70	3	27,14
	690	"	4,10	2	2,91
	981	"	26,70	3	19,22
	969	"	8,60	3	6,19
	970	Weide	4,60	2	4,51
	463	Land	29,10	3	21,17
	76	"	16,00	1	10,18
	466	"	33,80	3	21,54
	398 _{la}	Hooiland	16,80	2	12,77
	399	Land	34,00	3	23,73
	1092	Weide	39,40	3	22,40
	179	Land	61,50	1	38,42
	487	"	39,40	3	22,37
	676	Hooiland	15,40	3	8,78
	629	Land	8,90	3	6,41
	630 ^a	"	7,00	3	5,06
A	929	"	37,50	2	32,42
C	501	"	40,80	4	21,80
	601	"	15,20	2	13,46
	628	"	10,00	3	7,43
	1702	Hooiland	4,10	4	1,24
	1702 _{la}	"	3,10		90
	1702 _{mb}	"	3,10		90
	297 ^a	Land	39,20		27,01
	847 _{la}	Hooiland	8,70	3	4,96
	101	Land	41,50	2	30,52
	319 ^a	"	7,10	3	5,11
	1702 _{mb}	Hooiland	5,10	4	90
	533	Land	39,10	4	20,72
	211 ^a	"	7,90	4	4,14
	315 _{la}	"	1,80	3	1,50
	190 ^a	"	90,60	3	69,55
	630 ^b	"	2,10	3	1,51
	580	"	35,50	3	25,55
C	211 ^a	"	7,90	4	4,19
	171	"	43,30	4	22,95
	632	"	11,60	4	6,15
			10,91,90	760,70	305,00

Onroerend goed Donaat Schuttijser.

1871. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT; DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

Frans Uyttenhove: te Outer op 28.1.1793 gedoopt. Zoon van Hermanus en Petronella Van Gijsegheem. Frans trouwt Francisca Van Landuyt, geboortig van Kerksken, op 27.5.1819. Dit kroostrijk gezin – er kwamen elf kinderen – werd een zeer geziene familie in de streek. Omstreeks het midden der vorige eeuw telden ze niet minder dan 52 percelen eigendom, alle in Denderhoutem gelegen. Twee van hun zonen stonden op om zich aan de Heer te geven in het priesterschap.⁸²

Frans maakte veel jaren deel uit van de gemeenteraad, van 1843 tot 1869. Hij overlijdt in zijn hoeve op Terwaerent de 11de juli 1876.

Onroerend goed (in 1855): 15 ha 73 a 70 ca.

1872. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT; DONAAT SCHUTTIJSER; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

Armbestuur: AUGUST VAN HERREWEGHEN vervangt J.Bt. De Schrijver.

*NOTA: De gegoede Albertine Van Oudenhove, begijn te Aalst en tante van burgemeester Maes, wil, met haar broer, Pieter-Jozef Van Oudenhove, in haar geboortedorp, een "home" voor **onbemiddelde bejaarden** oprichten. Te dien einde stellen zij drie percelen grond ter beschikking van de gemeente. Onder de vorm van "gift onder levenden" doet Albertine, bij notariële akte, afstand van drie percelen. In date 18 december 1869 wordt door notaris Verbrugghen te Aalst de akte verleden. Het eerste perceel is 15 a. 80 ca groot; er staat een kapel op; het tweede is veel groter: 35 a. 30 ca., gelegen te Ninove, op het Boschveld; de derde grond meet 46 a. 30 ca. en ligt op het Lindeveld te Denderhoutem. De schenkers willen er, binnen de tien jaar na de dagtekening oprichten: "... een gesticht of armenhuis, hospicie en aldaar in hetzelfde gesticht "onophoudend en kosteloos herbergen, onderhouden en te verzorgen "van al het nodige zoo ziek als*

*gezond vijf oude mans of "vrouwspersoonen van Denderhoutem en in de gemeente onderstand "woonste te hebben....."*¹⁸³

De plaatselijke liefdadigheidsinstelling is logischerwijze de aangewezen instantie om dit mooi project uit te voeren. De gemeenteraad komt tot het besluit een hospitaalcommissie aan- en samen te stellen om die plannen te bestuderen en te laten uitvoeren. Daartoe zal het eerste perceel benut worden. In de volgende zitting worden bij geheime stemming vijf leden verkozen om in die commissie zitting te hebben. Het zijn: J.Bt. WIJNANT; DOMIEN SCHEERLINCK; FRANS-XAVEER EEMAN; AUGUST DE WINTER en FRANS EEMAN(zoon Jan, Lebeke). Bij ons weten moet die zaak bij mooie plannen gebleven zijn: we vernamen er nadien niets meer over....

Donaat Schuttijser: geb. op 4 januari 1807. Zoon van Adriaan-Ludovicus en Maria-Catharina Van den Eynde. Landbouwer en eigenaar van de korenwindmolen op het "Hooiveld" (nu: Veldstraat). Donaat huwt Dominica Wijnant, uit Woubrechtgem, op 10 mei 1832. Er komen veel kinderen; de jongste, Edmond, wordt priester. Donaat overlijdt hier op 19.12.1872. In 1918 ging de windmolen tegen de vlakte. De familie had nog eigendom in Heldergem. Onroerend bezit van Donaat in 1871: 11 ha 75 a 80 ca.

1873. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J. Bt. BUYL; J. Bt. WIJNANT; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

Jan-Baptist Wijnant: geb. 12.8.1809. Zoon van Jozef en Judoca Van Muylem. Zijn laatste naamtekening: 24.2.1873. Ongehuwde landbouwer. Overleden in Brussel in 1873.

Jan-Baptist Buyl: geb. 17.4.1815. Zoon van Jozef en Maria Kiekens. Ongehuwde landbouwer in de Vondelen. Zijn sterfdag: 21.12.1873.

1874. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

De orde van uittreding van schepenen en/of raadsleden gebeurt bij

loting. Zullen op 1 januari 1876 tijdelijk van het toneel verdwijnen: Charles Schouppe, Charles Van Vaerenbergh, J.Bt. Wijnant, J.Bt. Buyl en Donaat Schuttijser.

1875. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; DOMIEN SCHEERLINCK.

Op 13 juli 1875 biedt Scheerlinck zijn ontslag aan. EMIEL GOUBERT is de opvolger.

Armbestuur: FELIX VAN DER HOEVEN.

Domien Scheerlinck: geb. 29.2.1820. Zoon van Erasmus en Catharina Eeman. Domien huwde Julia De Spiegheleer. Landbouwer in de Borreken, nu Dwarsstraat. Er kwam een talrijk kroost tot stand. Domien overleed hier op 6.2.1913. Ca 1860 bezat Domien 3 ha 43 a 90 ca.

1876. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; JOZEF BEECKMAN; ALOIS BRIJS; FRANS EEMAN; JOZEF MERTENS.

Armbestuur: AUGUST VAN HERREWEGHEN.

Eedaflegging: 28 januari 1876.

In de lente overlijdt hier pastoor Car.-Lud. VAN GERMEERSCH. Hij bestuurde de parochie 29 jaar.

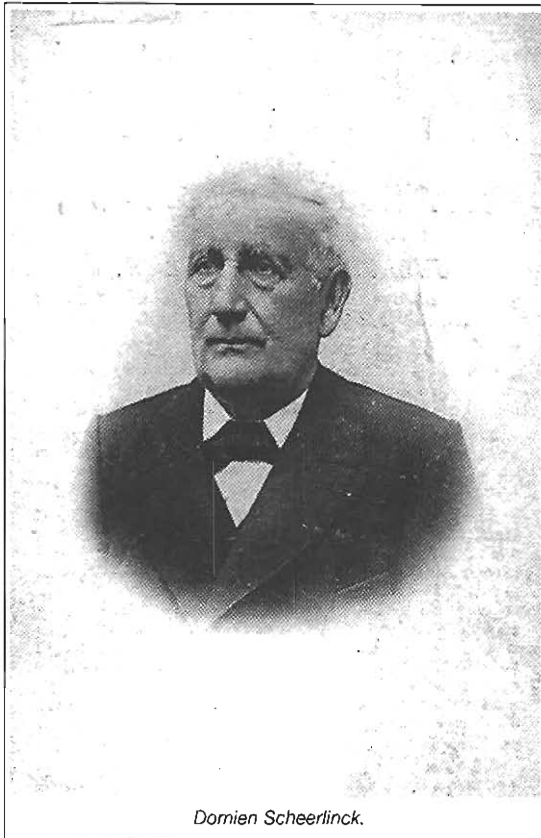
1877. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; JOZEPH BEECKMAN; ALOIS BRIJS; FRANS EEMAN; JOZEF MERTENS.

Petrus-Jozef Van Oudenhove: geb. 1.9.1813. Zoon van Petrus en Bernardina Backaert. Destijds grote, mooie hoeve bij de ingang van de "Diepe Straten".

Grondbezitter. Landbouwer. Olieslager. Petrus-Jozef huwde hier de gegoede Maria-Judoca Wijnant. Zijn oudste dochter trad in het huwelijk met de Aalstenaar Charles-Gerard Maes, die het notariaat

Domien Scheerlinck.

Art. 1461. — Vanoudenhove, Petrus-Josephus, landh., Denderhautein.						
C	1282	Boomgaard	10,00	1	12,80	
	1283	Oliepaerdenmolen	3,50	1	3,40	96,00
	1284	Tuin	18,70	1	25,94	
	1281	Boomgaard	12,90	2	11,33	
	1282	Huis	90,10	4	20,70	69,00
	1283	Weg	14,80	2	7,85	
	1814	Meerurb	10,00	3	11,56	
	1815	Hooiland	82,10	4	25,81	
	1846	"	32,60	3	18,58	
	1282	Boomgaard	2,50	1	3,20	
	1058	Land	65,90	2	50,25	
	1789	"	1,71,60	1-2	165,87	
	2028	"	16,50	3	11,74	
A	691	"	32,70	4	17,22	
	739	"	31,00	2	27,28	
	1051	"	26,20	3	18,86	
B	491	Hooiland	28,10	1	26,60	
	728	Land	20,40	2	24,99	
C	1720	Hooiland	11,00	1	5,31	
B	463	"	58,10	3	21,89	
	729	Land	1,01,00	2	89,67	
C	1205	Boomgaard	78,00		77,01	
	384	Land	60,00		50,96	
A	914	"	30,10	2	31,77	
B	1292	"	51,80	4	18,46	
C	1724	Bosch	48,00	1	22,08	
B	1180	Land	1,11,50	2	89,13	
	211	Hooiland	16,10	4	4,07	
	755	Land	20,50	2	23,14	
	1724	Bosch	4,50	1	1,30	
	1725	"	5,50	4	1,43	
	1725	"	8,60	2	2,32	
	1726	Hooiland	11,50	4	3,36	
	1726	"	3,70	4	1,01	
	2055	Land	4,31,80	3	97,08	
	1726	Bosch	5,00	2	8,1	
E	658	Land	16,90	3	12,17	
			13,65,70		1046,37	105,00
Art. 1462. — Vanoudenhove, Albertina, lysondere, Denderhautein.						
C	1569	Boomgaard	40,00	1	62,50	
	1723	Hooiland	28,10	3	16,02	
	1727	"	30,10	4	11,43	
	2027	Land	53,50	3	24,12	
	2025	"	46,30	3	35,34	
	1801	"	1,18,40	2	104,19	
	2058	"	1,90,20	2-3	152,14	
			4,96,80		393,60	

Onroerend goed Van Oudenhove.

van De Winter voortzette.

Petrus-Jozef had slechts twee zussen: de begijnen Albertina en Felicitas. Zo kwam het ganse bezit in handen van de familie Van Oudenhove-Wijnant. Zijn overlijden: 16.11.1877. In 1880 hebben de weduwe en kinderen in eigendom: 25 ha 45 a 10 ca. In 1900 besloeg het apart gebouwde bakhuis nog 20 ca.

1878. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en J.Bt. DE WINTER.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; JOZEF BEECKMAN; ALOIS BRIJS; FRANS EEMAN; JOZEF MERTENS.

Armbestuur: FRANS DE BRUYN vervangt August Van Herreweghen. Frans-Xaveer Eeman: geb. 11.4.1803. Zoon van Cornelius en Barbara Duym. Hoeve in de Vondelen: vermoedelijk ook met de toenmalige "Groebbe" – windmolen. Deze werd door een zware storm vernield in 1936 en niet meer heropgebouwd. In 1863 noteert men 9 ha 35 a 70 ca eigendom voor Frans-Xavier.

1879. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en JOZEF MERTENS.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER; JOZEF BEECKMAN; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

In het armbestuur hebben een paar vervangingen plaats: PETRUS-JOZEF VAN OUDENHOVE (voor August Van Herreweghen) en DESIRE PERREMAN (voor Frans Van den Abeele).

Petrus-Jozef Beeckman: hier geb. op 7.4.1815. Zoon van Frans en Bernardine Praet. Hij bleef ongehuwd. Landbouwer in de Vondelen (Hoekstraat). Stierf 20.12.1879.

1880. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES SCHOUPPE en JOZEF MERTENS.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

Gemeentesecretaris: CHARLES-L. ROELANDT.

Gemeenteontvanger : PETRUS-JOANNES ROELANDT.

Kantonnier: CASIMIR DE LEENHEER. Deze kreeg 6 st. Jozef Haesaert 2 st.

Op 28 juli 1880 wordt een schrijven van de arrondissementsschrijver behandeld. Hierin werd bepaald dat de leden allen dringend uitgenodigd werden in Brussel deel te nemen aan de vaderlandse feesten, ingericht om luisterrijk de vijftigjarige onafhankelijkheid van België te vieren. De respons luidde: niemand wenst daarbij te zijn, behalve burgemeester Maes. De weigering was eensgezind. Is hier al een eerste signaal op te vangen van afstand nemen van sommige standpunten van de regeringspolitiek door de machtige, lokale katholieke bestuursmeerderheid?

Bevolking: 3849.

Onderscheiding: Aan schepen Charles Schouppe wordt op 8 november 1880 het Burgerlijk Erekrus van eerste klas opgespeld, dit "... als beloning voor bewezen diensten gedurende een tijdvak van meer dan 35 opeenvolgende jaren...."

1881. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en JOZEF MERTENS..

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; J.Bt. DE SCHRIJVER; CHARLES PERREMAN; CHARLES SCHOUPPE; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

Armm. JOZEF EEMAN. DOMIEN TAE LMAN.

Bij de tussentijdse verkiezingen op 25 oktober 1881 worden vijf raadsleden verkozen. Er waren toen 253 kiezers. De uitslagen waren:

"nietige bulletijns: 15

"geldige stemmen: 237.

"toegekende stemmen:

aan Petrus-Jozef Mertens: 153; aan Ch.-L. Perreman: 147; aan Eugeen Schouppe: 171; aan Aug. Van Herreweghen: 148; aan Charles Van Vaerenbergh: 159; aan Ch.-L. Roelandt: 91.

De volstreckte meerderheid bedroeg 119 st., derhalve was Roelandt niet verkozen.

Charles Schouppe: geb. Te Aaigem ; zoon van Gaspard en Maria Roelant. Grondeigenaar in de "Neyghestraet". Charles huwde Angeline Roelandt op 13.1.1829. er kwamen veel kinderen. Eén ervan, Amedeus, werd priester. Sterfdag van Charles: 25.2.1881. Bij het overlijden van Charles bedroeg het bezit van de familie, in Denderhoutem alleen, 16 ha 84 a 50 ca onroerend goed.

1882. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: PETRUS- JOZEF MERTENS en EUG. SCHOUPPE.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTENHOVE; J.Bt. DE SCHRIJVER; CHARLES PERREMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

Armm. August Van Herreweghen dient vervangen te worden (20 dec.). Amand Brijs weigert het ambt. Zo wordt ALOIS DE BACKER benoemd. Hij kreeg al de stemmen.⁸⁴

1883. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: PETRUS- JOZEF MERTENS en EUG. SCHOUPPE.
Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTTEHOF; J.Bt. DE SCHRIJVER; CHARLES PERREMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

1884. Burgemeester: GERARD-CHARLES MAES.

Schepenen: PETRUS- JOZEF MERTENS en EUG. SCHOUPPE.
Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; AUGUST UYTTEHOF; J.Bt. DE SCHRIJVER; CHARLES PERREMAN; CHARLES VAN VAERENBERGH; ALOIS BRIJS; CHARLES -L. EEMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN.

Gemeenteontvanger Petrus-Joannes Roelandt overlijdt hier op 4 december 1884.

Petrus-J. Roelandt: geb. 25.6.1811. Zoon van Frans en Petronella Van Muylem. Broer van de gemeentesecretaris. Petrus-J. huwde hier op 24.11.1869 Victorine De Smedt. Zij was afkomstig uit de Appelterse windmolen. Zij hadden hier ook een landbouwbedrijf op Terwaerent. Er zijn 2 kinderen gekend.

Op 22 december stemt de raad de nieuwe ontvanger. Het wordt GUSTAAF ROELANDT. Dit is de zoon van secretaris Charles-L. Roelandt, dus neef van de aftredende ontvanger. Gezien het inkomen van de gemeente tussen de 10 en 20 000 fr. ligt moet de nieuwe ontvanger een borgsom storten van 1600 fr. De Bestendige Deputatie van Oost-Vlaanderen verklaart de benoeming van Gustaaf ongeldig, omwille van zijn minderjarigheid. Er komt dus een nieuwe stemming. Er dienen zich drie kandidaten aan. De stemming geeft: Alfons D'Hondt: 4 st.; Charles De Winter: 3 st. ; koster Alfons Van Damme: 1 st.

ALFONS D'HONDT wordt ontvanger.

In 1884 hebben er nationale, maar ook gemeenteraadsverkiezingen plaats.

Voor het parlement werd het een zware afstraffing voor de liberale bewindvoerders.

Denderhoutem bond de strijd aan op 19 oktober. Enerzijds was er de uitgesproken katholieke lijst met als aanvoerder Aloïs Brijs, uit de Borreken. De andere lijst was regeringsgezind-liberaal. Deze werd geleid door de zoon van de vroegere notaris en burgemeester Charles De Winter. Terecht bestaat het vermoeden dat burgemeester

Maes sympathiseerde met deze Jan-Baptist De Winter.

Uit de urn kwam 1 wit of nietig briefje. De lijst van Brijs kreeg 164 st.; Deze van De Winter 94.

Bekomen naamstemmen:

Brijs: 181; J.Bt. De Schrijver: 173; Frans D'Hondt: 180; Fr. Huylebroek: 175; Aug. Uyttenhove: 172; J. Bt. De Winter: 109; Adolf Eeman: 110; Petrus Eeman: 107; Judocus Rumbaut: 112; Charles-L. Schuttijs: 105.

Tussen dezen was er ballotage geweest: zij hadden immers meest stemmen bekomen op 19 oktober. De volgenden bleven verkozen: MAES; BRIJS; DE SCHRIJVER; D'HONDT; HUYLEBROEK; UYTTEH-OVE. Dit waren tussentijdse verkiezingen. We waren toen nog lang niet aan het **enkelvoudig, algemeen** stemrecht.

Einde 1884 telt Denderhoutem 3754 inwoners.

1885. Burgemeester blijft CHARLES-G. MAES tot 24 maart 1885.

De nieuwe burgemeester wordt AUGUST UYTTEH-OVE.

Schepenen: PETRUS- JOZEF MERTENS en EUG. SCHOUPPE.

Raadsleden: J.Bt. ROELANDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; CHARLES PERREMAN; ALOIS BRIJS; AUGUST VAN HERREWEGHEN; FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT.

Ontvanger: ALFONS D'HONDT wordt in zijn ambt bevestigd.

Eugeen Schoupe: geb. 18.6.1841. Zoon van oud-schepen Charles Schoupe en Angeline Roelandt. Eigenaar en bierbrouwer rechtover de kerk van Denderhoutem werd Eugeen via zijn echtgenote, Charlotte De Winter, dochter van de vroegere burgemeester Charles De Winter. Zij huwden hier op 24.1.1866. Talrijk kroost. Eugeen overlijdt hier echter vroegtijdig op 5 juni 1885. Hij was slechts 44 j. oud. Jan-Baptist de Winter: geb. 25.1.1830. Zoon van notaris-burgemeester Charles De Winter. Jan-Baptist was de aangewezen man om het notariaat van vader voort te zetten, maar er kwam niets van in huis. Hij verlooft zich al heel jong met zijn bloedeigen nicht Pauline De Winter. Zij trouwen op 22 januari 1853. Er wordt een groot gezin gesticht. De jongste, Alfred, wordt priester.

Jan-Baptist overlijdt hier op 14.11.1908. Zijn bezittingen in Denderhoutem in 1899: 6 ha 54 a 60 ca.

1886. Burgemeester: AUGUST UYTTEH-OVE.

Schepenen: PETRUS - JOZEF MERTENS en ALOIS BRIJS.
Raadsleden: CHARLES VAN VAERENBERGH; J.Bt. DE SCHRIJVER;
CHARLES PERREMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN; FRANS
HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; CHARLES - G. MAES. Dokter
FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

1887. Burgemeester: AUGUST UYTENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOIS BRIJS.
Raadsleden: PETRUS-JOZEF MERTENS; J.Bt. DE SCHRIJVER;
CHARLES PERREMAN; AUGUST VAN HERREWEGHEN; FRANS
HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; CHARLES - G. MAES;
FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Wijziging in de benoeming der schepenen:

"Zo konden ze (de katholieke partij; nota E.H.) de uitbreiding van de
"gemeentelijke autonomie niet doorzetten die sinds lang op hun pro-
gramma stond; pas in 1887 zou de benoeming van de schepenen
worden overgedragen van de koning op de gemeenteraad..."⁸⁵

Petrus-Jozef Mertens: geb. te Welle op 22.3.1824. Zoon van Daniël
en Maria-Catharina Roelandt. Jozef huwt hier Maria-Louisa Van de
Perre, dochter van Frans en Rosalie Van Gijseghem. Zij trouwen op
15.11.1865. Landbouwbedrijf op de Dries. Talrijk kroost. Twee zonen
omhelzen de priesterlijke staat. Een dochter religieuze. Petrus-J.
overlijdt hier op 12 maart 1887.

De familie Mertens - Van de Perre bezit in Denderhoutem in 1917: 18
ha 31 a eigendom.

August Uyttenhove: hier geb. op 19.12.1839. Zoon van Frans en
Francisca Van Landuyt. Hoeve op de Dries. August was landbouwer
en bleef ongehuwd. Hij overleed voortijdig op 11 sept. 1887. Als bur-
gemeester naamtekende hij voor het eerst op 23.4.1885. Ons resten
weinig schriftelijke, dus vaststaande, getuigenissen van pastoors
over hun pappenheimers. Over deze man, August Uyttenhove, ver-
breekt pastoor Van de Putte het stilzwijgen en schrijft in het paro-
chieboek:

"Op de 3de oktober, ongeveer te 9 u. in de voormiddag, overleed
schielijk de "heer August Uyttenhove, burgemeester van deze plaats;
hij was een goed man, "een goed christen; August was vele jaren
kerkmeester; hij had grote verdiensten "voor de kerk en de paro-
chie."⁸⁶

Op 16 oktober 1887 moeten zes raadsleden verkozen worden ter

vervanging van de heren Mertens, overleden; Eugeen Schouppe, overleden; August Uyttenhove, overleden; en ook drie leden waarvan de ambtstermijn op 31 december 1887 ten einde loopt. Dit zijn: Charles Van Vaerenbergh, Charles-L. Perreman en August Van Herreweghen.

De verkiezingen gaven volgende uitslag:

Aloïs De Backer, cand.-not. Lebeke, 130 st.

Charles-L. Perreman, landbouwer, Anderenbroek, 122 st.

Kamiel Schouppe, landbouwer, Eigenstraat, 132 st.

Feliciaan Van Oudenhove, geneesheer, Dorp, 148 st.

Charles Van Vaerenbergh, landbouwer, Terlinden, 134 st.

August Uyttenhove, landbouwer, Dries, 128 st. Was kort voordien overleden.

Er waren 186 kiezers. Hun mandaat zal op 31.12.1893 beëindigen.

Het kiesbureel bestond uit: de Voorzitter Aloïs Brijs en de stemopnemers: J.Bt. De Schrijver, Frans Huylebroek, Gerard-G. Maes en Frans D'Hondt.

1888. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; LEOPOLD UYTTHENHOVE; KAMIEL SCHOUPPE; ALOÏS DE BACKER; CHARLES PERREMAN; CHARLES - G. MAES.
Armmeeester: BENOIT VAN VAERENBERGH.

Gemeentesecretaris: CHARLES-L. ROELANDT. Hij wordt op 6 november gevierd wegens zijn 35 opeenvolgende jaren dienst op de gemeente. De burgemeester speldt hem het Burgerlijk Eretoken Eerste Klasse op.

Charles-Louis Eeman: hier geboren 20.11.1835. Zoon van Amand en Theresia Borreman. Charles-L. huwt hier Maria-Theresia Roelandt op 8.1.1863. Handelaar in kantwerken. Hij woonde bij het begin van de huidige Ninoofsesteenweg. Groot gezin. Sterfdag van Charles-L. 27.9.1904. Zelfs pastoor Van de Putte schrijft op 11 maart 1888 de inhuldiging in van de nieuwe burgemeester Dr. Van Oudenhove Felic.⁸⁷

1889. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE

Gemeente Denderhaute,

PLECHTIGE INTREDE

van zijne doorluchtige Hoogwaardigheid

MGR HENDRIK-KAREL LAMBRECHT

BISSCHOP VAN GENT,

ter gelegenheid van het heilig Vormsel,

op **DIJNSDAG 2 JULI 1889**, te 9 ure voormiddag.

MAANDAG 1 JULI, ten 8 ure 's avonds, zal de plechtigheid aangekondigd worden door het geluid der klokken en het losbranden der kanons.

DIJNSDAG 2 JULI, ten 6 ure 's morgens plechtige Communie voor de vormelingen.

Ten 7 ure, 't klokkengeluid en 't losbranden des kanons zullen de inwoners uitnoodigen tot het algemeen versieren der huizen en straten. Prachtige tromfbogen zullen opgericht zijn.

Ten 7 1/2 ure, zal een prachtige Ruitersstoet Z. Hoogwaardigheid afhalen ter pastorie Iddergeen.

Ten 9 ure, ontvangt van Zijne Hoogwaardigheid aan 't huis des heeren Burgemeester, daarna optocht van den Stoet.

STOET:

1. Piket Ruiters.
2. Kruis en Koorknappen der kerk.
3. De Vormelingen.
4. Het Genootschap van den H. Franciscus-Xaverius, met standaard.
5. Banieren van den H. Rochus, gedragen door Jongelingen.
6. Vuitiaansche matroozen dragende 't schip waarmede, ten jare 1485, de reliquiën van Sint-Rochus, te Montpellier geroofd, naar Venetië werden overgevoerd.
7. De Congregatie van O. L. Vrouw met standaard.
8. De drie Goddelijke Deugden.
9. De Herderin omringd van maagdekens.
10. Schilden van 't Heilig Hart, gedragen door Jongelingen.
11. Banieren van 't Heilig Hart.
12. O. L. Vrouw van VII Weeden, met maagdekens.

13. Groep Maagdekens met bloemkorfjes.
14. O. L. Vrouw van Lourdes met Bernadette.
15. Banieren van den H. Cornelius, Paus.
16. Het Kindeken Jesus en 'Sini Jan-Baptista, omringd van jonge knapen.
17. De Paternoster.
18. Verbeelding der 15 Mysteries van den Roozenkrans.
19. Groep Engeltjes.
20. O. L. Vrouw van den H. Hoozenkrans.
21. Banieren van den H. Amandus, patroon der parochie.
22. De H. Amandus omringd van koorknapen en jonge levieten. - Amandus kocht jonge slaven vrij; deed ze na 't heilig doopsel onderwijzen en vele van hun werden waardige abten en bisschoppen. - (*Baudemundus, Leven van Sint-Amand.*)
23. De Muziek-Maatschappij - St. Cecilia, - van Liedekerke.
24. Schild van Zijne Hoogwaardigheid, gedragen door een koerksnaap, omringd van engeltjes.
25. Maagdekens met bloemkorfjes.
26. Groep Engelen.
27. O. L. Vrouw, Koningin der Engelen.
28. De Geestelijkheid.
29. Z. H. de Bisschop.
30. Gemeente-Kerk en Armada.
31. Eerewacht.

Na het Vorinsel zal de Stoet Zijne Hoogwaardigheid ter pastorie geleiden.

Ten 2 ure namiddag, serenade door de Zang-Maatschappij - MINVOERSCHEP.

Ten 2 1/2 ure door de Muziek-Maatschappij van Liedekerke.

Ten 3 1/2 ure namiddag, zullen de ruiters Z. Hoogwaardigheid naar Ninove geleiden.

Aldus vastgesteld door de Feestcommissie op 26 Juni 1889.

De Secretaris,

Camiel Schoupe.

De Voorzitter,

Alozius Brys.

Gezien en goedgekeurd door 't plaatselijk bestuur.

De Sekretaris,

KAREL ROELANDT.

De Burgemeester,

F. VAN OUDENHOVE.

De gemeente wil Mgr. Lambrecht feestelijk ontvangen op dinsdag 2 juli 1889. In twee delen geven wij de grote voorbereiding weer in beeld voor die speciale dag, vooral omwille van het treurige feit dat Mgr. Lambrecht onverwacht overleed de nacht ervoor in de pastorie van Denderleeuw.

SCHRIJVER; LEOPOLD UYTENHOVE; KAMIEL SCHOUPPE; ALOÏS DE BACKER; CHARLES PERREMAN; CHARLES-G. MAES.

Gemeentesecretaris: Charles-Louis Roelandt demissionneert op 19 juli 1889. Met 11 stemmen op 11 wordt zijn zoon FRANS-XAVIER ROELANDT zijn opvolger.

Hij is 31 j. oud, "schrijver" en bezit een diploma.

Charles-Louis Roelandt: geb. alhier op 16.9.1820. Zoon van Frans en Petronella Van Muylem. Charles trouwt hier met Rosalie Roelandt van Woubrechtgem op 26.10.1855. Talrijk kroost. Woonplaats: op het Dorp. Zijn overlijden: 14.1.1898.

Eigendom genoteerd voor het jaar 1903: 10 ha 00a 70 ca.

Sinds de nefaste schoolstrijd voorbij is – al zijn de naweeën lang niet verteerd - botert het hier op politiek vlak ook niet zo best. De oude, sterke eendrachtige katholieke formatie verliest gedeeltelijk haar machtig impact op vele openbare aangelegenheden. Was pastoor Van de Putte hier misschien ook onbewust schuldig? Goed voelbaar was zijn autoritaire instelling tegenover het politiek bedrijf al van af zijn aankomst hier in het voorjaar van 1886. Hij komt verder nog meer ter sprake.

1890. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; LEOPOLD UYTENHOVE; KAMIEL SCHOUPPE; ALOÏS DE BACKER; CHARLES PERREMAN; EDWARD DE GRAEVE; GAUGERICUS COPPENS.

Bevolking: 4068 inwoners.

Charles-Gerard Maes. Geboren te Aalst op 6.2.1820. Zoon van Joannes-Frans en Catharina Van den Berghe. Charles neemt in 1851 de notarisstudie van Charles De Winter over. Zijn huwelijk: in Denderhoutem op 7 juni 1867 met Philemona Van Oudenhove, uit de Lebeke. Zijn bruid is de dochter van grond-eigenaar Petrus-Jozef en Maria-Judoca Wijnant. Vader en grootvader hadden al sinds jaar en dag gezeteld in de gemeenteraad. Alhoewel Philomena meer dan twintig jaar jonger is dan haar man overlijdt zij hier op veertigjarige leeftijd, na acht kinderen gebaard te hebben. Ook de notaris gaat ter ziele op 23 januari 1890. Alhoewel zijn oudste dochter slechts enkele weken na vaders' overlijden in het huwelijk treedt met hun klerk, kandidaat-notaris Aloïs De Backer, zal het voor hen helaas bij "kan-

didaat" blijven. De benoeming van notaris terzelfder studie valt immers te beurt aan de andere klerk op het kantoor: August Van Oudenhove. Hoe deze Appelterse man aan de benoeming kwam hebben wij elders uiteengezet.⁸⁸

Bij deze actie was zeker pastoor Van de Putte betrokken. Vermits advocaat en kandidaat-notaris Aloïs De Backer geen simpel meelopenertje was in de katholieke gelederen kreeg hij nu het deksel op de neus. Aloïs beseft maar al te goed wie hem dit hebben aangedaan. Zo is dan te begrijpen dat de gemeenteraad in zijn begroting voor 1891, de aloude, jaarlijkse subsidie aan de pastoor verleend, helemaal schrapt en de ganse toelage van 200 fr. onder de onderpastoors verdeelt. Dezen zien hiermee hun premie verdubbeld.

De afschaffing van deze subsidie wordt nog eens in de gemeenteraad behandeld naar aanleiding van de opmerkingen die de provinciegouverneur liet kennen als hij de begroting voor 1891 onder ogen nam. Hij wenste de zaak nog eens besproken te hebben in de raad. Deze evaluatie werd in de zitting van 29 december 1890 o.i. zeer oordeelkundig benaderd met reële argumenten. Het verslag luidt als volgt:

"Kamiel Schouppe weigert het verslag te ondertekenen vermits hij afwezig was. Kennisgeving van de brief van de gouverneur.

"De Raad hierover terugkomende:

"En overwegende van den eenen kant dat de heeren onderpastoors in "vroegere jaren in de pastorie hun verblijf hadden, en dat ze nu verplicht zijn "een huis te huren, en daarbij nog eene dienstmeid te onderhouden, en wat "meer is, dat zij het zijn die de meeste bezoeken te doen hebben bij de zieke "behoeftigen, en dikwijls verplicht zijn aalmoezen te geven; en van den "anderen kant dat den Eerw, Heer Pastor vele bijvallen geniet, die hem veel "winst opleveren, waarvan de Heeren Onderpastoors geen deel hebben. "Om deze reden: Besluit de Raad, op zijn eerste beslissing niet te moeten "terugkeren terwijl dezelve met overtuiging van billijkheid genomen geweest is."

Misschien was het zo dat sommige raadsleden met De Backer meevolden.

Ook kan het dat enkelen niet rouwig waren om 's pastoors verlies. Het verslag der zitting werd ondertekend door burgemeester Van Oudenhove, dit was toch de oom van De Backer, via dezes bruid Emilie Maes; Ook Brijs, Van Vaerenbergh, beiden schepen, Frans

GELOOFD ZIJ JESUS CHRISTUS. (100 dag afl)

Gelijk het den Heer behaagd heeft, zoo is het geschied. De naam des Heeren zij Gebenedijd ! Jon I 21

†

Godvruchtige Gedachtenis
van Nijzheer

GERARD KAREL MAES,
weduwnaar van Mevrouw

Philomena Van Oudenhove,
Notaris in verblijf te Denderhautein,
oud Burgemeester en Raadslid dezer Gemeente.
Geboren te Jalst den 6 Februari 1829 en te Denderhautein overleden den 25 Januari 1890, versterkt door de H. II. Sacramenten.

— — — — —

In zijne lichamelijke kwellingen en opvolgende pijnlijkheden, was hij altijd kalm, welgemoed en onderworpen. — Zalig zijn de Barmhartigen want zij zullen archartheidigheid verwerven. — De aalmoes doet ontslaging en het eeuwige loven vinden.

Hij muntte uit door zijne rechtzinnige taal en eerlijken handel, de man welke wij bewoenen was versieid met ingewanden van goedhartigheid en ootmoedigheid; hij hielp den armen die hem smeekte en de wees die niemand had om haar bij te staan, het hart der weduwe heeft hij vertroost.

Lieve kinderen, bloedve wanten en vrienden, hebt gij mij bemind? Het eenige wat ik u vraag is van mij te gedöken in uwe gebeden.

Mijn Jesus, barmhertigheid! (100 dagen afaat).
Zoete Herten van Jesus en Maria wees mijn toerucht (200 dagen afaat)

Op den dag der beproeving zucht ons hart, u min willen wij 't geen God wil, en dit gedacht beo ons gezucht en stelt onze tenen.

† BID VOOR U ZIEL
van Mijz heer

Franciscus Huylebroek
weduwnaar van Jufvrouw

BERLINDIS WYNANT
Lid des Gemeenteraads en des Genootschaps van den H. Franciscus Xaverius,
en der Confrerie van den H. Rozenkrans,
geboren te Denderhautein, den 2 December 1815, en aldaar godvruchtiglijk in den Heer ontslapen den 18 Januari 1893, versterkt door de H. II. Sacramenten.

Hij was een jeverige Christene, behertigde het Geloof en de goede werken, diende tot steun en weldoener der Katholieke School; Hij was een voorbeeld van verduidigheid en oprechte onderwerping aan den wil Gods.

Hij heeft de gebreken van dezen met wien hij geleefd heeft, en de pijnlijkheden zijner ziekte aan Gods Voorzienigheid overgelaten; daarom herhaalde hij dikwijls deze woorden: "Door vele smarten en beproevingen moeten wij den Hemel binnentreden."

Vergeet uw broeder niet, denkt dikwijls aan zijn tijden O bittere droeve uur, als ik van u moest scheiden! Geen zuchten of geweën, geen kermen of getraan. Ik moest de wereld af, het was met mij gedaan.

O wat zoeten troost, geniet de mensch op zijn sterfbed, als hij getuigenis mag geven van een gerust geweten en altoos zijne plichten volbracht te hebben.

Vaarwel, mijn dierbare Broeder, Zusters, Bloedverwanten en Vrienden, ik verlaat dit tranedaal om de nieuwe vreugde te genieten. Daarboven blijf ik u, beminnen, daarboven wacht ik u, om nooit meer te scheiden; daarom wilt mijn graf niet besproeien met uitteeloze tranen; weest mij indachtig in uwe gebeden.

H. Harten van Jesus en Maria, weest hem genadig.

D'Hondt, J.Bt. De Schrijver en Frans Huylebroek ondertekenden. De laatste wilde wellicht ook een persoonlijk geschilletje met notaris Van Oudenhove regelen. Ondertekenden niet: de aanwezigen Schoupe en Perreman. Uiteraard kon ook de afwezige (diplomatisch?) De Backer niet naamtekenen. Ook Gaugericus Coppens was afwezig.

Pastoor Van de Putte noteert de gebeurtenis van zijn weggevallen subsidie wat verbitterd in het parochieboek.⁸⁹

Leopold Uyttenhove: geb. op 15.7.1837 in het gezin van Frans en Francisca Van Landuyt. Leopold blijft jonkman op de hoeve op de Dries. Overlijden: 7 maart 1890.

Petrus-Joannes Buyl: geb. 12.1.1821. Zoon van Jozef en Maria Kiekens. Petrus huwt hier Bernardina Baeyens op 15.9.1852. Na het vroegtijdig overlijden van zijn vrouw hertrouwt Petrus met Rosalie Van Damme, de weduwe van zijn broer Benedictus. Petrus was landbouwer en landmeter in de Vondelen.

1891. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; GAUGERICUS COPPENS; KAMIEL SCHOUPPE; ALOÏS DE BACKER; CHARLES PERREMAN; EDWARD DE GRAEVE.
Eedaflegging op 12 januari 1891.

1892. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; EDWARD DE GRAEVE; KAMIEL SCHOUPPE; CHARLES PERREMAN; ALOÏS DE BACKER; GAUG. COPPENS.

Gemeenteontvanger: ALFONS D'HONDT.

Alfons D'Hondt: geb. 3.8.1843. Zoon van J.Bt. en Alexandra De Winne. Alfons bleef ongehuwd. Hij overleed op 16.11.1892. Zijn broer FRANS D'HONDT is de voorlopige ontvanger.

De ontvanger van het kerkbureel wordt KAMIEL SCHOUPPE. Hij moet een borgstelling ondertekenen die vijfmaal de som van 600 fr. bedraagt. Hiertoe stelt hij dit pand in borg: een partij land groot 72 a 55 ca.

Armmeeester per 18 november 1892: JOZEF BAETEN.

1893. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS HUYLEBROEK; FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; EDWARD DE GRAEVE; KAMIEL SCHOUPPE; CHARLES PERREMAN; ALOÏS DE BACKER; GAUG. COPPENS.

Gemeenteontvanger: DONAAT HOUTMAN krijgt 6 st. op 11. Waren ook kandidaat: Jan Roelandt en Alfons Van Damme. Zitting van 11 januari 1893. Zijn jaarwedde zal 300 fr. bedragen.

Vier leden van het armbestuur leggen samen hun ambt neer: Benoît Van Vaerenbergh, Joannes Roelandt, Petrus Goubert en Jozef Baeten. Ontslag geweigerd.

Frans Huylebroek: alhier geboren op 2.12.1816. Zoon van Jozef en Judoca Van Muylem. Hoeve in de Borreken, zijnde nu de Dwarsstraat. Frans huwde Berlindis Wijnant op 25 juni 1857. Hij overleed op 18 januari 1893. Zijn enige dochter, Caroline Huylebroek huwde de Appelterrenaar August Van Oudenhove, kandidaat-notaris en klerk op het kantoor van notaris Maes. Bij de geboorte van haar enig dochtertje Zoë overleed Caroline op 25-jarige leeftijd op 12 november 1885. August zal later hertrouwen met Alexandrine Eeman

Gods wegen zijn ondoorgrondelijk: aanbidden wij
 zijnen heiligen Wil. Rom. xi. 3.

†

19

BID. VOOR DE ZIEL
 van zaliger Mijnheer

ALOYSIUS DE BACKER

echtgenoot van Mevrouw
EMILIE MAES,
 Adrokaat bij de Rechtbank van eersten aanleg te Oudenaarde,
 Lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers,
 oud-Gemeenteraadslid van Denderhautein.
 geboren te Denderhautein den 26 Mei 1838 en aldaar
 overleden den 25 Mei 1904.
 Versterkt door de H. Sacramenten.

O Heer, als een stormwind is hij van ons weggerukt
 dien wij beminden en deze die ons levensgeluk was, is
 als een wolk verdwenen. Job. xxx. 15.
 Die mij zal belijden voor de menschen, dien zal ik ook
 belijden voor mijnen Vader, die in de Hemelen is.
 Matth. x. 32.

De dood is maar een slaap voor dezen die in Christus
 gelooven en hopen. H. Joan. Christ.

Bemide Echtgenote, de vreugd van uw hert is ver-
 dwenen; doch wil niet weenen gelijk deze die geene hoop
 hebben. Onze scheiding zal niet eeuwig wezen; ik ver-
 wacht u in 't hemelsch Vaderland.

En gij, mijne teergeliefde Kinderen, toont mij uwe
 liefde door uwe Moeder gansch uw leven lang te bemin-
 nen en mij in uwe geheden indachtig te zijn; want, 't is
 een heilig en zalig gedacht voor de overledenen te bid-
 den en die zijne Moeder eert, wordt van God gezegend:
 Vaartwel, gij al dien ik bemide; vaartwel, in den He-
 mel zullen wij elkanderen wederzien.

Mijn Jesus, barmhertigheid! 100 dag. afl.
 Zoet Hert van Maria, wees mijn toevlucht! 300 d. afl.

Uitvaart en Begrafenis op Zaterdag 28 Mei 1904, ten
 10 1/2 ure 's morgens, in de parochiale kerk van Den-
 derhautein.

Wij lijden het smartelijkste aller verliezen.
 Sermon ad Theod.

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
EUGÈEN DE SADELEER
 (Gemeenteraadslid)
 echtgenoot van
Anna-Francisca Vander Straeten
 geboren te Haaltert den 27 Augustus 1858 en god-
 vruchtig in den Heer ontslapen te Denderhautein
 den 22 Juli 1913
 versterkt door de H.H. Sacramenten der sterfenden.

Hij hielp zoo ganrne zijn evenmensch, altijd in-
 dachtig de belofte: "Geen enkel goed werk, hoe
 klein het ook wezen moge, zal door den barmhertige
 rechtvaardigen Rechter voorbijgezien worden."
 't Is het kenmerk esner edelmoedige ziel, zich niet
 te laten ontmoedigen, nooit te wanhopen, hoe groot
 de smarten ook zijn mogen. Sermon ad Theod.

Stelt geheel uw betrouwen op God, mijn duurzame
 echtgenote, lieve kinderen en bemide broeder;
 voor Hem zij uwe vrees en uwe liefde. Hij zal voor
 u optreden en zal 't wel schikken zooals het best
 uitkomt. Thom. à Kempis, 1, 2.

Vergeet mij niet in uwe geheden; ik zal voor u ten
 beste spreken bij Hem dien ik bid onze harten voor
 altijd te willen vereenigen in zijn volmaakt bemin-
 nelijk hart. H. Marg. M. epist. 13.

H. Hart van Jesus, ik heb betrouwen in U. 300 d. a.

*De plechtige lijkdienst, gevolgd door de begrafenis
 op het kerkhof van Denderhautein, zal plaats hebben
 in de parochiale kerk, Zaterdag 24 Juli, om 9 ure.*

Haaltert, dr. A. Redant-Allaunt.

en nog een groot gezin krijgen.

Op 13 december 1893 worden twee nieuwe ammeesters gestemd: BENOÎT VAN VAERENBERGH en FRANS HUYLEBROEK. Deze laatste was de neef van de kort voordien overleden Frans Huylebroek. Deze had samen met zijn broer en zijn 2 zussen begijn, in 1852 – 1854: 7 ha 86 a 70 ca.

NOTA. In november dat jaar ontstaan er strubbelingen tussen het gemeente bestuur en zijn ontvanger Donaat Houtman. Hier volgt de officiële tekst uit de verslagen der beraadslagingen:

"De gemeente weigert de wedde van de ontvanger Houtman te verhogen "omdat deze rekenplichtige het ambestuur een verlies aan intrest heeft toe "gebracht van ca. 65 fr. Hij verricht grotelijks onnauwkeurig en nalatig zijne "taak. Winkeliers klagen over langdurige wachttijden en krijgen steeds te "horen: er is geen geld. Dit kan hem natuurlijk aanzienlijke interessen bezorgen."

Een ongedateerd los stuk vermeldt de aanvraag tot ontslag. Dit wordt hem terstond verleend.

Frans Huylebroek: alhier geboren 5.5.1867. Zoon van Charles en

Octavie Schuttijser. Hij zetelde maar een paar jaar wegens zijn huwelijk en verhuis naar Antwerpen waar hij natiebaas werd. Groot gezin. Frans had dit verworven met zijn echtgenote Charlotte Guldemont. Frans overleed in Mortsel op 22.11.1939.

Donaat Houtman: geboren te Welle op 8.9.1855. Hij huwde Irmina Van Damme. Donaat was korte tijd ontvanger op de gemeente. Zijn overlijden: 10.9.1910. Afstamming.

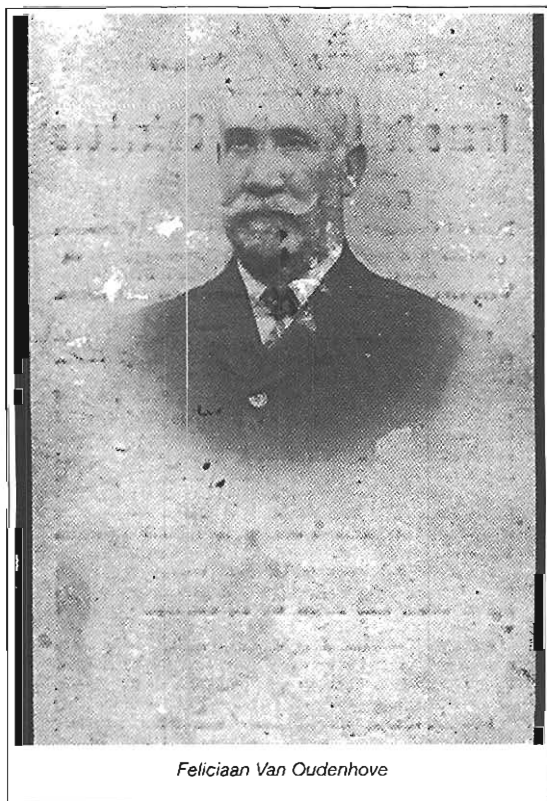
1894. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; EDWARD DE GRAEVE; KAMIEL SCHOUPPE; CHARLES PERREMAN; ALOÏS DE BACKER; GAUG. COPPENS.

Veldwachter: De Bestend. Deput. Keurt op 28.7.1894 de benoeming van PETRUS WIJNANT goed. Hij volgde zijn vader op.

Dr. Feliciaan VAN OUDENHOVE. Hier geboren op 12.9.1848. in het gezin van Petrus-Jozef en Maria-Jossina Wijnant. Feliciaan huwde in Denderleeuw de veel jongere Cornelia De Boom. Hij liet het mooi herenhuis in de Adv. De Backerstraat bouwen. Omstreeks 1920 werd

Bewaart in uw geheugen het aandenken van uwen vriend.

†

ZALIGE GEDACHTENIS
VAN MIJNHEER
FRANCISCUS D'HONDT
zoon van
JAN-BAPTIST en CONSTANCIA BAEYENS
*geboren te Denderhautein den 1 Januari 1833.
altbaar schielijk overleden den 7 October 1908.*

Hij was oud-gemeenteraadslid, gewezen voorzitter van «Spaar- en Leensgilde», eere-voorzitter van «Moed en volharding», - verveerd met de herinneringsmedalie; lid van den kerkraad, hoofdman van 't genootschap van den cl. Franciscus-Xaverius, lid van 't broederschap van den H. Rozenkrans, en beschermer van alle goede werken der parochie.

Eene groote ervarenheid is de kroon der ouden, en de godvrezeendheid is hun luister. (Eecl.)
Wat is de dood? als het uittrekken van een gewaad, dat lichaam toch omgeeft de ziel als een kleed, en als wo dit voor een tijd hebben uitgetrokken, zullen wij het heerlijker hernemen. (H. Chrys.)

Bemindde Bloedverwanten en vrienden, plotseling heeft de dood mij geraakt, doch ik sterf gerust. Den goeden strijd heb ik gestreden, het geloof bewaard. God gevreesd, de zonde gevlucht, de wet Gods bemind en de voorschriften zijner kerk. Christus, die mij geroepen heeft, heeft gezegd: al wie mij zal beleden hebben voor de menschen, dien zal ik ook bekennen voor mijnen Vader die in den hemel is. Vertrouwt u dan over mijn afsterven en bidt voor mij.

Bemindt zij overal het Heilig Hart van Jesus. (100 d. af.)
Onze Lieve Vrouw van Lourdes, bidt voor ons. (100 d. af.)

R. J. P.

Drukt. J. Scheelhuys Denderhautein.

dit aan de aangetrouwde familie Mertens-Heyvaert verkocht. Feliciaan ging inwonen bij zijn dochter Josephine. Deze was gehuwd met Dr. Honoré Pauwels. Het bidprentje van Feliciaan getuigt dat hij man van geloof was, trouw aan zijn plichten, een toegenegen echtgenoot, een teerhartige vader, een deftige burger en een trouwe vriend.

De familie bezat in 1921 hier 12 ha 38 a 80 ca. Ook een huis in "Terborreken". Dat huis, in de Adv. De Backerstraat, is nog in bezit van de familie Mertens.

Het is nu bewoond door Dr. De Roose en echtgenote Adv. M.-R. Mertens.

Feliciaan overleed hier op 20 maart 1929.

Charles-Louis WIJNANT: geb. 3.5.1837. Zoon van Jacob en Anna Lievens.

Charles huwt Maria-Ther. Muylaert op 2.2.1866. Veldwachter van 1864 tot 1894. Zoon Petrus volgde hem op.

1895. Burgemeester: Dr. FELICIAAN VAN OUDENHOVE.

Schepenen: CHARLES VAN VAERENBERGH en ALOÏS BRIJS.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; KAMIEL SCHOUPPE; ALOÏS DE BACKER; VICTOR ROELANDT; FRANS DE BRUYN; EUGÉEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

Verkiezingen 17 november 1895. Geldige brieven: 1440. Volstreekte meerderheid: 741. Er waren 9 personen met een geldig doktersattest. Alleen Aloïs De Backer behaalde de vereiste meerderheid: 745 stemmen. De twee lijsten hadden elk twee verkozenen: Lijst 1, van Brijs: J.Bt. DE SCHRIJVER en FRANS D'HONDT. Lijst 2 van De Backer: JOZEF VAN DER KEELLEN en VICTOR ROELANDT.. Edward De Graeve, Gaug. Coppens en Charles-Louis Schuttijser waren vervangers voor de lijst Brijs. Voor de lijst De Backer waren dat: Jozef Van der Speeten, Domien Uyttenhove en De Smet Theofiel.

1896. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; FRANS DE BRUYN; EUGÉEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

In zitting van de gemeenteraad van 23 december 1896 wordt de aanvraag van 2000 fr. hulpgeld "tot herstelling van de kerk..." door

de kerkraad gedaan bij het gemeentebestuur.

Raadslid Aloïs De Backer maakt de opmerking dat "... het noodzakelijke voor het nuttige moet gaan en dat er bijgevolg geen reden bestaat om het gevraagde hulpgeld te verlenen."

Voorzitter Brijs (hij vervangt de afwezige burgem. Schouppe) vraagt onmiddellijk de stemming "...met luider stemme..." Er zijn VIJF stemmen pro (Brijs, Van Vaerenbergh, De Schrijver, Van Herreweghen, D'Hondt). Maar er waren ook VIJF tegenstemmers. (De Backer, De Bruyn, Van der Kelen, De Sadeleer, Roelandt). Bijgevolg wordt de aanvraag bij staking van de stemming verworpen. De zitting wordt onmiddellijk geschorst.

Waren al eerder tot schepenen verkozen: Aloïs BRIJS (met 6 st.) en Benoît VAN VAERENBERGH. Duur van het mandaat: Brijs voor 8 j., Van Vaerenbergh voor 4 j.

Charles Perréman: vermoedelijk geboren buiten Denderhoutem (in St.-Lievens-Houtem?). Zoon van Adam en Pauline De Cock. Ongehuwde landbouwer in de Anderenbroek. Stief op 11 juni 1899.

1897. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÏT VAN VAERENBERGH.

Raadsliden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; FRANS DE BRUYN; EUGÉEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

Omer-Edmond Huylebroek ziet zijn diploma gehomologeerd op 21.8.1897. Hij verliet aldus de humaniora en begon in Leuven geneeskunde, maar beëindigde dit niet.

NOTA. De oude begraafplaats rondom de kerk raakte stilaan volzet. De raad kijkt uit naar een nieuw terrein. Na veel onderzochte locaties laat men het oog vallen op een mooi stuk land in de Molenstraat, rechtover het molenhuis. Eigenaar: het Armbestuur van Denderhoutem. Aan de voogdijoverheid wordt de toelating gevraagd dit aan te kopen voor 6531,20 fr. Grootte van het perceel: 62 a 80 ca. Lercangée pacht het.

Tijdens de zitting van 17.3.1897 wordt de aanvraag tot hulpgeld voor het vergroten en het herstel van de kerk weer behandeld. De gevraagde som wordt verdubbeld: 4000 fr. Na bespreking is de stemming nu gunstig: 7 pro. De Schrijver stemde nu positief. 4 contra.

1898. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.
Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE
BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; FRANS
DE BRUYN; EUGEEEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

*NOTA. Zitting van de raad op 3.3.1898. De arrondissementscommis-
saris machtigt de gemeente het al gemelde perceel grond in de
Molenstraat aan te kopen. Daar zal het nieuw kerkhof komen. Het
College van burgemeester en schepenen stelt zelfs voor het perceel
vooraf te benutten als baksteenuitbating. Meteen zou ook de nodige
steen beschikbaar zijn voor de werken. Dit zal wel tot verbale plannen
gebleven zijn, men hoorde er niets meer over...Ten einde aan de
opbouw van de nieuwe begraafplaats te kunnen beginnen, mede –
maar dan in tweede orde – om de werken aan de kerk te financieren,
vraagt de gemeente de nodige toelating om een lening van 16 000 fr.
aan te gaan bij het Gemeentekrediet. De plannen en de begroting van
de kosten van de aanleg van het kerkhof worden goedgekeurd op 7
december 1898. De voogdijoverheid zal de aanvraag tot lening
onderzoeken.*

*Een kort laconiek berichtje trof ons bij de lezing van het verslag der
raadszitting van 22.6.1898. Burgemeester Schouppe had een
politieverordening laten bespreken op 14 mei II. Deze hield in
dringende maatregelen te treffen om alle oproer te voorkomen ter
gelegenheid van een optreden van de muziekmaatschappij "Moed en
Volharding". De raad bekrachtigt deze maatregelen wegens de
gegrondheid en de hoogdringendheid ervan. Wij vonden die niet
terug. Wellicht ging het om aanvaringen met de al vroeger actief
optredende fanfare der Daensisten of erger, om vechtpartijen te voor-
komen. Deze hadden inderdaad al plaats gehad.*

*NOTA. Nog een paar homologaties: Victor-Jozef GHIJSELS
(Vondelen), kandidatuur natuurwetenschappen te Leuven. Hij bereidt
zich voor op het priesterschap. Ook Isidoor EEMAN, zelfde datum:
2.9.1898, 2de proef kandidatuur geneeskunde te Leuven.⁹⁰*

1899. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.
Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE
BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; FRANS

DE BRUYN; EUGEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

De ontvanger van het Armbureel, Theofiel Sonck, vraagt ontslag aan. Dit wordt toegestaan. Zijn opvolger wordt Petrus EEMAN (Dorp, nu Teerlingstraat).

NOTA. Het nieuw kerkhof.⁹⁷ De aankoop van grond in de Molenstraat wordt definitief geregeld op 15 februari 1899. De gemeente is de nieuwe eigenaar van een mooi stuk land in de Molenstraat; groot: 62 a 80 ca. Burgemeester Schouppe vertegenwoordigt de gemeente. Voor de verkopers – d.i. het armbestuur – treden op: de voorzitter Jozef BAETEN, alsmede Petrus EEMAN, Victor KIEKENS, Kamiel CHIAU en Victor GHIJSELS. De verkoopprijs bleef behouden op 6531,20 fr. Ontvanger Sonck tekent voor ontvangst. Jozef en Petrus VAN POTTENBERGHE krijgen de werken toegewezen op 8.11.1899 voor 5508,02 fr.

1900. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

NOTA. Op te merken: de vervanger voor Dr. Fel. Van Oudenhove: V. Van den Haute. Aloïs De Backer moet bakzeil halen als hij aan de voorzitter vraagt Van den Haute de eed af te nemen. Dit wordt door burgemeester Schouppe scherp tegengesproken omdat die eed nog niet kan afgenomen worden, vermits de ontslagbrief van Van Oudenhove slechts ingediend werd nadat de oproepingsbrieven van de gekozenen al overhandigd waren. Dit ontslag moet trouwens eerst door de raad aangenomen worden.

Pas op 21 maart wordt Van den Haute tot de eedaflegging toegelaten.

Verkiezing van een schepen: BENOÎT VAN VAERENBERGH bekommt 7 st. van de 10. Zijn mandaat zal aflopen op 31 december 1907. Zijn wedde als schepen: 40 fr.

Op 5 juli 1900 zijn de werken van de aanleg van het kerkhof al beëindigd. De aannemers verzoeken de gemeente te betalen!

Als de arrondissementscommissaris aan de gemeente voorstelt een

*tweede veldwachter aan te stellen wordt dit in Denderhoutem afgewimpeld met het argument dat de kantonnier altijd beschikbaar is....
Zitting 14.11.1900: nieuwe aanmaning een tweede veldwachter aan te stellen. Nu gaat de raad er op in, en benoemt op 5 december 1900 kantonnier CASIMIR DE LEENHEER. Jaarwedde: 400 fr.*

Bevolking: 4474.

Frans De Bruyn: hier geb. op 7.3.1861. Zoon van Jozef en Theresia Goubert. Landbouwer in de Lebeke die met Theresia Taelleman (van Kerksken) trouwt. Frans had een broer priester. Groot kroost. Overlijden van Frans: 26 juni 1933. Eigendom in 1921: 13 ha 19 a 80 ca in Denderhoutem.

TWINTIGSTE EEUW.

1901. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; J. Bt. ROELANDT; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

Op 11 september 1901 gaat men over tot de toekenning van nieuwe jaarwedden: de burgemeester zal voortaan 200 fr. trekken; elke schepen krijgt 60 fr; de raadsleden verdienen 12 fr; de beambte van de burgerlijke stand: 500 fr.

1902. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KEELLEN.

1903. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: FRANS D'HONDT; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE

BACKER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR ROELANDT; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER; JOZEF VAN DER KELEN.

De KERKFABRIEK. Twee personen zijn **ambtshalve** steeds lid: de pastoor en de burgemeester. De andere leden worden willekeurig gekozen. In 1903 maakten er ook deel van uit: FRANS D'HONDT, schrijver, benoemd op 1.4.1894; trad uit in 1900; HONORE MERTENS, schatbewaarder; benoemd op 5.1.1896, uitgetreden in 1900.

ALOÏS BRIJS, voorzitter, benoemd 5.4.1891, uitgetreden 1897.

AUGUST VAN OUDENHOVE, notaris, benoemd 5.4.1891 tot 1897.

CHARLES-LOUIS ROELANDT, secretaris, benoemd 5.4.1891 tot 1897.

1904. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÏT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; J.Bt. DE SCHRIJVER; ALOÏS DE BACKER (†1904); AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER.

Homologatie op 23.8.1904, universiteit van Leuven, van Clement Maes, dokter in de geneeskunde. Hij vestigde zich als arts te Ninove. Zoon van notaris Charles-G. Maes.

Constant Baeyens zetelt voor de pas overleden Aloïs De Backer. Aloïs De Backer: geboren alhier op 26 mei 1858, als enig kind, in het gezin van Ferdinand en Theresia De Bruyn. Zij runden een klein landbouwbedrijfje in de Lebeke. Met zijn knappe kop zinde het Aloïs niet heel zijn leven boer te spelen. Hij vond de weg naar de gastvrije hoeve van hereboer J.Bt. Van Langenhaeke te Appelterre. Deze jurist leidde Aloïs op, eerst tot landmeter, dan tot advocaat, ook nog tot kandidaat-notaris. Voor de Centrale examencommissie slaagt hij in de proeven voor doctor in de rechten. Samen met de Appelterse August Van Oudenhove werkt hij op het kantoor van notaris Maes. Als deze laatste in januari 1890 overlijdt is er geen zoon Maes klaar om de studie in de familie te houden. Evenwel is er Aloïs die, al in februari 1890, amper vier weken na Maes' overlijden, in het huwelijk treedt met Emilie, Maes' oudste dochter. De studie kan wel in de familie blijven. Maar, door politieke kuiperijen, grijpt Aloïs naast de studie van schoonvader: het is August Van Oudenhove die het notariaat in handen krijgt. Al was Aloïs al sinds 1888 (de 10de februari 1888

†
BIDT VOOR DE ZIEL
 VAN MIJNHEER

JAN-BAPTIST DESCHRIJVER
 Weduenaar van Vrouw
Maria Berlindis Van Landuyt

geboren te Denderhauhem den 18 September 1829,
 en aldaar overleden den 25 Februari 1907.
 VERSTERKT DOOR DE H. SACRAMENTEN DER STERVENDE.

Hij was Gemeenteraadslid sedert 1870; vereerd met het Burgerkruis van eerste Klasse, en de herinneringsmedaille - Hoofdman der Xaverianen - lid van den toezichtraad der Spaar- & Leengilde, - van 't broederschap van den H. Roozenkrans, van de Boerengilde, enz.

Hij is de echte katholieke; die de Kerk van Christus bemint, die het katholiek geloof boven alles stolt en die in hetzelfde onwankelbaar volhardt. *(H. Vinc.)*
 Ja, de duurbare overledene was een man van deugd, vol van geloof, gerechtigheid en vrees des Heeren; bestuurde zorgvuldig zijn huizezin, waakte nauwkeurig over zijne kinderen, bleef standvastig den dienst van God aangekleefd, leerde de zijnen God vrezen, de zonden vluchten, de wet Gods beminnen en er naar leven. *(Act. - Job. - G. Can.)*

Hij was rechtschapen van hart, eenvoudig en miuzant met zijnen evenmensch, overtuigd van deze waarheid uit de navolging Christi: a Hooge woorden maken den mensch niet heilig of rechtvaardig; maar een doelzaam leven maakt aangenaam aan God. - Beter is voorkeek een eenvoudige landman die God dient, dan een hoo-verdedige wijgeer die zijne ziel verwaarloost om den loop der sterren na te zien.

Lieve kinderen en kleinkinderen, gij weet hoe ik u bemind heb, hoe ik niets wat u heilzaam en nuttig was, verzuimd heb; vergeet alie goede voorbeelden niet die de Heer getrouw en de God van vrede zal met u zijn. *(Job. Ant.)*
 Barmhertige Jesus, geef zijne ziel de eeuwige rust. *(300 dag. all.)*

Drukkerij F. Scheerlinck, Denderhauhem.

De hooge jaren bekronen met weerdigheid en
 grootachtung deze die de wegen der gerechtigheid
 bewandelen. Prov. XVI.

†
BID VOOR DE ZIEL
 van Mijnheer

AUGUST VAN HERREWEGHEN
 Echtgenoot van Dame
NATHALIA EEMAN

Geboren te Denderhauhem den 25 Juli 1838, en in
 Leebeke-Denderhauhem overleden den 14 Januari 1902,
 versterkt door de H. H. Sacramenten der stervenden.

Innig godsdienstig, sterk van geloof en verkleefd aan de H. kerk, vervulde hij zorgvuldig al zijne christene plichten - Hij was een teedere echtgenoot, een liefdevolle vader, een getrouwe vriend, een wijze raadsman; hij waakte op de voetstappen van de zijnen, indachtig zijnde de goddelijke beoefte: breng wel nye kinderen op, en zij zullen u tot troost dienen.

Vaartwel, mijne duurbare Echtgenoot, wij hebben te zamen het geluk van het leven als christenen genoten, en nu is de bittere dood ons komen scheiden. Vaartwel, mijne kinderen, die ik zoo teer bemind heb; gedenkt dikwijls mijne lessen en mijne voorbeelden, bemint elkander en weest onderdanig aan nye moeder.

Gij allen die mij hier op aarde bemind hebt, weent niet over mij; mijn lot is niet beweenvijk, een beter leven, een eeuwige belooning wacht mij. Maria, onze Moeder, laat niet toe dat haar kinderen verloren gaan, Blijf de ziele van nwen Vriend indachtig in uwe gebeden.

Zoet Hart van Jesus, wees mijne liefde.
(300 d. all.)

R. I. P.

Drukker F. SCHEERLINCK, Denderhauhem.

ondertekent hij voor het eerst het verslag der zitting) ONAFHANKE-
 LIJK katholiek raadslid, van nu af zal hij zich uitsluitend wijden aan
 de politiek en zijn medemenschen. Volgens D'Haese was hij al in 1884
 raadslid.⁹² Voor de kamer verkozen in 1900 is hij in gans Vlaanderen
 actief om syndicaten, verzekeringen, coöperatieven etc. op te rich-
 ten, alle ten bate van de kleine man. "De Backer is minder redenaar
 dan Daens Ad., maar wel rustiger en minder polemiëk."⁹³ Hij is ook
 auteur van enkele kleinere werkjes, meestal van sociale of politieke
 aard. Een treffend woord van De Backer :⁹⁴

"Wij willen aan ons Volk Brood Verschaffen en Welvaart, Recht
 "en Vrijheid, ontwikkeling en Geleerdheid in de getrouwheid
 "en volgend den geest van ons Christen Geloof."

Ondertussen is zijn gezin tot 8 kinderen aangegroeid tussen 1890 en
 1902. Af en toe verlaat de familie De Backer ook wel Denderhoutem.
 Zo trekken ze naar Brussel om er een winkeltje te openen. Maar tel-
 kens keren ze naar Denderhoutem weer. Lichamelijk volledig ten
 gronde gebracht, overlijdt Alois hier op 25 mei 1904, op de voor-
 avond van zijn herverkiezing tot kamerheer.

Pieter Daens zal zijn plaats daar innemen. Bij zijn overlijden bezat de

weduwe De Backer nog 7 ha 26 a 90 ca onroerend goed in Denderhoutem, grotendeels van haar eigen erfdeel, als dochter van notaris Maes. Geslonken in 1921 tot 1 ha 46 a 70 ca! Op 30 april 1905 wordt zijn grafmonument op het Denderhoutems kerkhof ingehuldigd. In deze man verloor Denderhoutem zeker een zijner markantste figuren.

Jan-Baptist De Schrijver: geb. 18.9.1829. Zoon van Adriaan en Joanna Baeyens. Hij huwde Maria-Berlindis Van Landuyt. Zijn partij was de oude katholieke partij. Hij zetelde meer dan dertig jaar in de raad. Zijn sterfdag: 23.2.1907. Met afstamming te Herlinkhove.

1905. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; J.Bt. DE SCHRIJVER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER.

Kantonnier CASIMIR DE LEENHEER wordt tot **politieagent** bevorderd op 4.10.1905.

Charles Van Vaerenbergh: geb. 8.2.1818. Zoon van Frans en Cornelia Scheerlinck. Gevestigd als landbouwer op Terlinden. Charles huwde de Aalsterse Christine De Cock. Hij werd onderscheiden met het Burgerkruis Eerste Klasse. Er kwam een talrijk kroost tot stand. Overlijden: 12.10.1905.

1906. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; J.Bt. DE SCHRIJVER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER.

1907. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; J.Bt. DE SCHRIJVER; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEN DE SADELEER.

Homologatie op 16.3.1906, universiteit te Leuven, 1ste zitting in de

kandidatuur tot het notariaat: Arthur Morraye; geb. op 14.3.1886.

1908. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; CYRIEL UYTENHOVE; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEEEN DE SADELEER.

8.3.1908. Er is een lopende briefwisseling tussen gouvernement, provincie- en gemeentebestuur betreffende een aan te leggen bedding voor de stoomtram die de steden Aalst en Ninove zou verbinden. Ook Denderhoutem zou hier rechtstreeks bij aangedaan worden. Aalst, Terjoden, het station Haaltert, het Dorp te Haaltert, Kerksken, in Denderhoutem via de Stichelen, een deel van Borreken, verder langs wat momenteel Dwarsstraat heet. De "statie" zou aan 't hof der Tienden, bewoond door Domien Uyttenhove (nu Nieuwstraat), komen, om langs Terlinden naar Ninove te gaan.⁹⁵ Ook de Daensistische "Klokke Roeland" had al in 1904 kritiek op de "...onverschilligheid en karakterloosheid van sommige gemeenteraadsleden, die liever den tram zouden zien openbreken dan hem in de gemeente te horen fluiten...."⁹⁶

Frans D'Hondt: geb. 1.1.1833. Zoon van J.Bt. en Constance Baeyens. Gegoede, ongehuwde landbouwer nabij de kerk wonende. Schielijk overleden op 7.10.1908. Hij was lid van tal van plaatselijke verenigingen.

1909. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; CYRIEL UYTENHOVE; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGEEEN DE SADELEER.

Kerkfabriek: Voorzitter: AUGUST VAN OUDENHOVE.

Leden: ALOÏS BRIJS; GUSTAAF ROELANDT; MODEST D'HONDT.

1910. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; CYRIEL UYTENHO-

VE; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGREEN DE SADELEER.

Ontvanger: Maurits Houtman benoemd op 10 juli 1910.

Bevolking: 4920 inwoners. De laatste halve eeuw steeg de bevolking regelmatig gemiddeld met 25 eenheden per jaar.

Op 13.3.1910 overleed te Ninove onze dorpsgenoot Karel Houtman. Zoon van J.Bt. en Cath. Elskens. Hier geboren 21.7.1874. In dienst als politieagent werd hij te Ninove door inbrekers neergeschoten. Twee kogels velden hem onmiddellijk.⁹⁷

1911. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; CONSTANT BAEYENS; DESIRE PERREMAN; CYRIEL UYTENHOVE; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGREEN DE SADELEER.

NOTA. Op 6 augustus 1911 overlijdt hier in de pastorie de merkwaardige pastoor Willem Van de Putte. De nieuwe pastoor wordt de Waaslander Constant Pauwels.

1912. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGREEN DE SADELEER; HECTOR VAN ONGEVALLE.

NOTA: Er is een terugloop vast te stellen van de Christen-democratische vertegenwoordiging in de raad: nog twee leden waren verkozen: Van den Haute en De Sadeleer. Eedaflegging: 21 januari 1912.

31.1.1912. Er gaat een nieuwe kerk komen in de Lebeke. Lijst van inschrijvingen geopend. Verscheidene 100den franken waarmee men de aankoop heeft gedaan van grond en bouwmaterialen [Bron: St.A. Aalst kranten "De Volksstem " van 1912. Wijding van die nieuwe kerk op zondag 5 mei 1912. Zelfde krant van 5 – 6 mei].

1913. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

De priester links is pastoor Schoorens

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.
Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS;
FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEG-
HEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGÉEN DE SADELEER; HECTOR
VAN ONGEVALLE.

1914. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.
Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS;
FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEG-
HEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGÉEN DE SADELEER; HECTOR
VAN ONGEVALLE.

*NOTA. Begin augustus vallen Duitse legereenheden ons grondgebied
binnen. Het is het sein tot de eerste wereldoorlog. Wij gaan vier en
een half jaar ellende meemaken.*

1915. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.
Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS;
FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEG-
HEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; EUGÉEN DE SADELEER; HECTOR
VAN ONGEVALLE.

Eugeen De Sadeleer: geb. te Haaltert op 27.8.1858. Hij huwt hier Anna-Francisca Van der Straeten op 3.4.1884. Landbouwer in de Anderenbroek. Daensist. Met rechtstreekse afstamming. Zijn overlijden: 22.7.1915. Zijn erfgenamen beschikken over 1 ha 63 a 70 ca eigendom, in Denderhoutem alleen.

"De Moorderij te Denderhoutem:

't Is een wreede moorderij geweest in den donkeren avond. Vijf kloelike manskerels die valsch en heimelijk in eene bakkerij en herberg dringen en lafhartig den Baas aanvallen terwijl hij daar op zijne kinderkes waakte. Gelukkig dat vriend De Vuyst zich moedig en koelbloedig verdedigde en die vijf booswichten in bedwang hield, tot dat er hulp opdaagde. In de Gazette van Gent stond de moedige Belg doodziek en van zijne Heilige Rechten bediend, maar de duizende en duizende mensen die Zaterdag nacht en Zondag ter plaatse kwamen, hebben hem gezien, vol wonden en kwetsuren, maar nog vast en kloek te been, en den Donderdag na de moord zag ik hem in Aalst met Dokter Pauwels. Een der bandieten zit vast; 't is een geprofeste dief, die vier anderen, waarschijnlijk van 't zelfde akkabiet⁹⁸ of slachtoffers der slechte Gezelschappen. Men komt daarin, zonder het te weten. Gaan drinken, getrakteerd worden. 't Is een schoon okkasie, het zal niet uitkomen. Ge moet niet benauwd zijn! Druppels drinken om verassureerd te zijn! Inbreken, dief worden en heden of morgen gevangen en in den bak! Dan komen spijt en berouw als het te laat is. Maandag zijn drij mannen uit Liedekerke geconfronteerd te Ninove met M. De Vuyst. Hij heeft ze allen herkend."

(Overname uit "De Werkman" van 7.5.1915. St. A.Aalst).

1916. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; HECTOR VAN ONGEVALLE; PETRUS ADRIAENS, die Eugeen De Sadeleer (overleden) opvolgde.

1917. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; HECTOR VAN ONGEVALLE;

PETRUS ADRIAENS.

Gemeentesecretaris: voorlopig benoemd: MAURITS HOUTMAN.

Frans-Xavier Roelandt: geb. op 26.5 1868. Zoon van Charles-L. en Rosalie Roelandt. Frans was van beroep "...schrijver... en voorzien van het nodige diploma..." Hij huwt Theresia Eeman op 25.6.1896. Er komt een groot gezin.

Zij woonden tegenover de dorpskerk. Hij was in 1889 benoemd. Overlijden: 7.10.1917. Homologatie van Frans-X. op 22.6.1894, eerste zit (faculteit niet vermeld).

Modest D'Hondt: geb. 16.12.1838. Zoon van J. Bt. en Alexandra De Winne.

Modest trouwde niet. Lid van het bureel der kerkmeesters. Sterfdag: 7.11.1927.

"De Werkman" van 23.11.1917 meldt het overlijden van de Denderhoutemse oud-hoofdonderwijzeres, Mevrouw De Backer – De Keyser. Zij overleed in St. Lievens-Houtem.

1918. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS;

Godvruchtig Aandenken van
MIJNHEER ALOIS BRIJS

*Oud-Schepen der Gemeente,
Geboren te Denderhaem den 18 April 1848,
en aldaar godvruchtig overleden den 18 April 1929,
versterkt door de H. H. Sacramenten der Stervenden.*

ZALIG AANDENKEN
VAN MIJNHEER
VICTOR VAN DEN HAUTE
WEDUWENAAR VAN MEVROUW
PELAGIE DE CLIPPEL

FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; HECTOR VAN ONGEVALLE; PETRUS ADRIAENS.

*NOTA: Op 23 juli 1918 heeft er een belangrijke zitting plaats in de gemeenteraad. Er moet overgegaan worden tot de vaste benoeming van de **gemeentesecretaris**. Er zijn drie kandidaten: Aimé Schouppe (zoon van de burgemeester), Albert Kiekens en Oktaaf Van der Speeten. Wegens persoonlijke betrokkenheid trekken Aimé Schouppe (waarn. secretaris) en vader Kamiel zich terug voor de stemming. Eerste schepen Brijs moet de zitting leiden en de tweede schepen, Benoît Van Vaerenbergh, zal "de pen houden..."; d.i. alles ordelijk aantekenen. De uitslag luidde: Aimé Schouppe 5 st.; verkozen.; Albert Kiekens had 3 st.; Van der Speeten 1st.*

11 november wordt een mooie dag: om 11 u. luidden de klokken de **wapenstilstand** in.

Victor Van den Haute: geb. te Aspelare op 20.3.1839. Hij huwde Pelagie De Clippel. Samen baatten zij lange tijd de Bijloke-hoeve in de Stichelen uit. Victor was trouw partijganger van de christendemocratische partij. Overlijden: 3.11.1931. Elders vermeldden wij de dappere parochianen die sneuvelden in deze wrede oorlog.⁹⁹

1919. Burgemeester: KAMIEL SCHOUPPE.

Schepenen: ALOÏS BRIJS en BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; HECTOR VAN ONGEVALLE; PETRUS ADRIAENS.

Dit jaar luidt de politieke loopbaan van burgemeester Schouppe uit: laatste zitting.

1920. Waarnemend burgemeester wordt eerste schepen ALOÏS BRIJS.

Schepenen: BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Raadsleden: AUGUST VAN OUDENHOVE; HONORE MERTENS; FRANS DE GENDT; DESIRE PERREMAN; AUG. VAN HERREWEGHEN; VICTOR VAN DEN HAUTE; HECTOR VAN ONGEVALLE; PETRUS ADRIAENS.

Kamiel Schouppe: geb. 24.9.1857. Zoon van Charles en Angeline

Roelandt.

Landbouwer en eigenaar in de Eigenstraat. Zijn eerste huwelijk ging hij aan met Clemence Van Cauter. Na haar overlijden hertrouwt Kamiel met zijn buurvrouw Theresia Coppens. Huwelijk op 27.9.1900. Alleen uit de eerste echt ontsproten verschillende kinderen. Een zoon, Amadeus, werd priester. Sterfdag van de man die vele jaren burgemeester was: 11 november 1927.

Désiré Perreman: geb. 1.12.1841. Zoon van Adam en Pauline De Cock. Désiré huwde Clothilde De Winter op 16.6.1893. Hoeve in de Anderenbroek. Sterfdag: 18.10.1910. Hij zetelde in de raad van 1904 tot 1917.

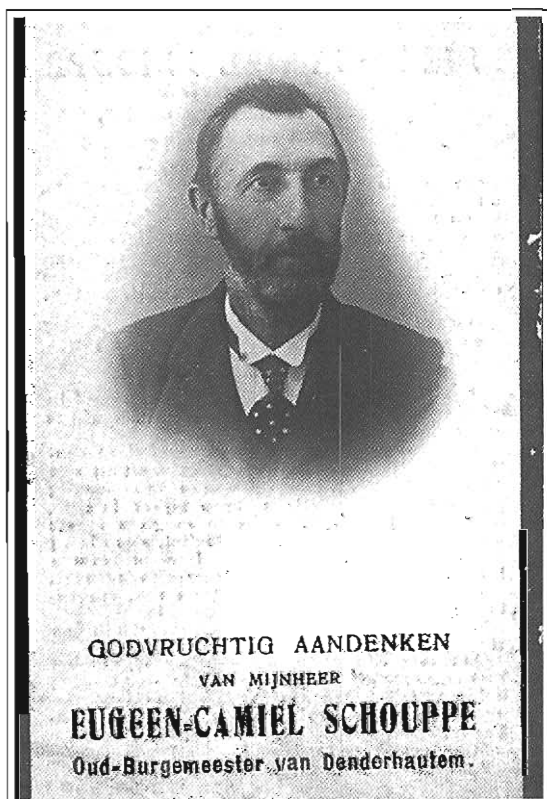
Bevolking: 5015 inwoners.

1921. Burgemeester: nog steeds waarn. ALOÏS BRIJS.

Schepen: BENOÎT VAN VAERENBERGH.

Brijs zwoer in handen van het oudste lid: H. Mertens. Eedaflegging op 18.7.1921.

Nieuwe raadsleden: burgemeester d.d. ALOÏS BRIJS; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; Dr. H.

Tot U, Heer, heb ik mijn hert verheven; mijn
God, op U heb ik mijn betrouwen gesteld.
Ps. XXIV r.

✠

BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer
DÉSIRÉ PERREMAN,
Echtgenoot van Mevrouw
CLOTHILDE DE WINTER,
lid van den bond van het H. Hert,
geboren te Denderhautem, den 1 December 1841 en
aldaar godvruchtig overleden, den 18 October 1910,
versterkt door de H. H. Sakramenten der stervenden.

De hooge jaren zijn eene eerekroon als zij op den
weg der gerechtigheid gevonden worden.
Matth. 24-16.

Hij was een voorbeeld van minzame godvruchtig-
heid, van levendig geloof, van christelijke kloek-
moedigheid, van vurige liefde tot God en zijne Kerk.
Zijne wegen waren schoon en zijne voetstappen vol
vrede. Daarom werd hij bemind van God en van de
mensen. Jud. Spr.

Vaartwel, beminde Echtgenoot, duurzame Kin-
deren en Bloedverwanten! Gedenkt mij dikwijls in
uwe gebeden. Tot bij den Heer draag ik de zoete
herinnering van al hetgeen gij voor mij gedaan hebt;
daar zullen wij elkander eens terug zien om nimmer
gescheiden te worden.

Mijn Jezus, barmhartigheid. (100 d. aH.)
Zoet Hart van Maria wees mijne zittigheid.
(300 dag. zil.)

R. I. P.

PAUWELS; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; THEOF. SONCK; K. SCHOUPPE; O. VAN DER SPEETEN.

Alfons Van Damme (ambtenaar Burgerlijke Stand) ziet zijn wedde verhoogd van 800 fr. naar 2500 fr. (Zitting van 20 september 1921). Veldwachter: Naast PETRUS WIJNANT wordt op 22 maart 1921 JOZEF RAES benoemd. Hij bekwam 7 st., Oscar Van den Brempt had er 2.

Cyriel Uyttenhove: geb. te Vlierzele op 11.4.1880. Zoon van J.Bt. en H. Focquet. Cyriel huwde op 21.10.1916 de Appelterse Anna-Maria Clerebaut. Er kwamen drie jongens ter wereld. Op de dag dat zij het leven gaf aan de derde zoon, verloor zij het leven (26.4.1921). Cyriel ging een tweede huwelijk aan met Camilla Van Ceulebroeck, uit Scheldewindeke. Cyriel was landbouwer en woonde op de Dries. Raadslid voor de "Fronters".

1922. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsliden: ALOÏS BRIJS; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; K. SCHOUPPE.

Gemeenteontvanger: MAURITS HOUTMAN.

Voor de gesneuvelden wordt gratis grondafstand gedaan indien het stoffelijk overschot naar Denderhoutem overgebracht is. Weigering van de raad 300 fr. subsidie aan de onderpastoors. "Men kan met 4000 fr. inkomen goed leven", was de argumentatie. Tijdens W.O.I werd in de zaal "De Volkswil" graan voor het voedingscomité gestapeld. De uitbater van dit Daensistisch lokaal vraagt daarvoor vergoeding. Niettegenstaande het verzet op de katholieke banken wordt de vergoeding van 583,75 fr. gestemd. Burgemeester Sonck onthoudt zich, omdat hij wil onderzoeken of deze kosten niet ten laste van de bevoorradingsdiensten vallen.

Aloïs Brijs: hier geb. op 18.4.1848. Zoon van Petrus-Frans en Theresia Wijnant. Ongehuwde landbouwer in de Borreken. Hij zetelde tientallen jaren als raadslid en schepen. Trouw lid van de kerkfabriek. Hij had het wel eens aan de stok met pastoor Van de Putte.¹⁰⁰ Op zijn bidprentje leest men: "... Hij was een wijze raadsman, onberispelijk van zeden, statig in zijn woorden, vlijtig in zijn werk..." Zijn overlijden dateert van 18.4.1929. Bij testament schonk hij aan de kerk de grote som van 5000 fr.; aan de Armen 300 fr. Eigendom: 10

ha 60 a 90 ca. (Grote kapel; afbraak ca. 1940; huis Borreken).

Benoît Van Vaerenbergh: jonkman, woonde met broer Aloïs en zus Mathilde op Terlinden. Kinderen van Charles en Christine De Cock. Geboorte Benoît: 7.11.1853. Overlijden: 22.2.1941. Welstellende familie.

Jozef Van der Kelen: geb. te Iddergem op 5 april 1839. Hij huwde Theresia Muylaert. Landbouwbedrijf in de Daal. Volgeling van priester Daens. Overlijden: 11.8.1922.

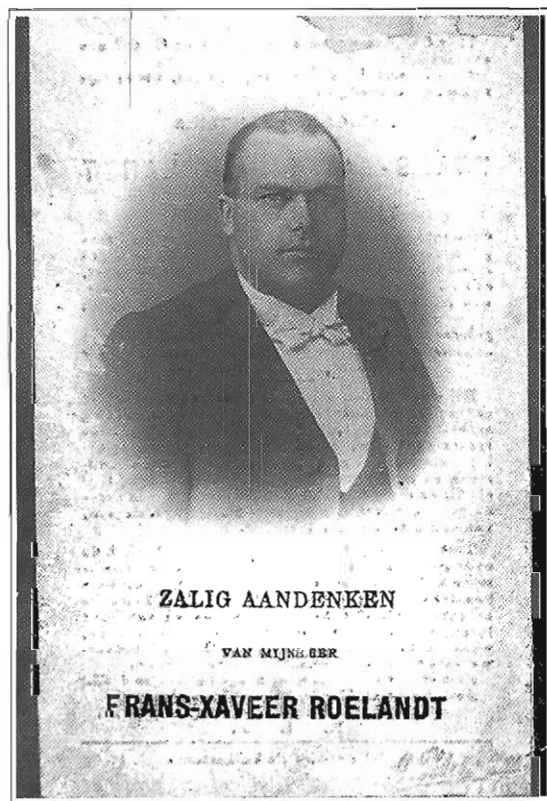
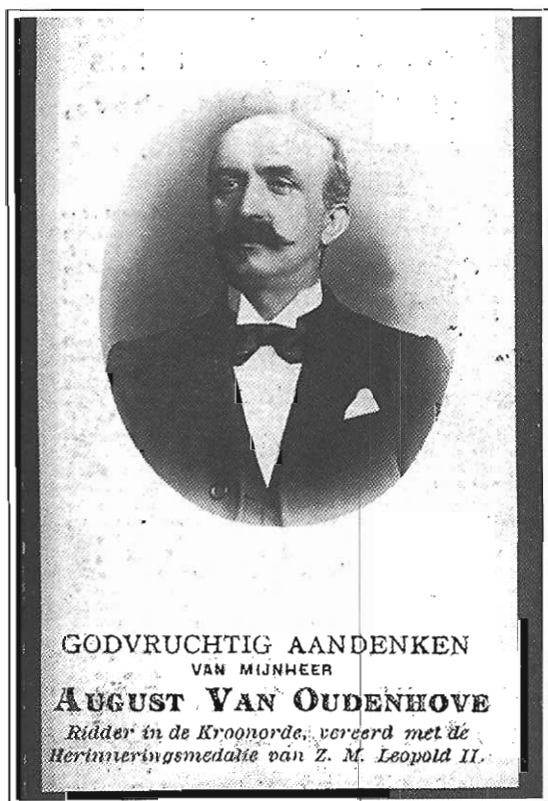
Leopold Van Rossen. Geb. 30.3.1884 in het gezin van Charles en Clementine Buydens. Veldwachter. Hij huwde Julie Wijnant op 30.11.1911. Talrijk kroost. Overlijden: 31.10.1922.

1923. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsleden: GERARD DE GENDT; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; K. SCHOUPPE.

Armbestuur: AUGUST DE SCHRIJVER; JOZEF MERTENS; ACHIEL VAN DEN STEEN; ROBERT VAN DER MEEREN; LEOPOLD DE

BOECK.

Ontvanger van dit armbestuur: PETRUS EEMAN.

Gezondheidszorgen: de artsen Van Ongevalle en Cobbaert (Outer) werden op 2.8.1923 aangesteld om de kinderen tegen de koepokken in te enten. Wellicht was Dr. Pauwels, als schepen, wettelijk verhinderd daaraan mee te werken. Honorarium: 4 fr. per kind.

Petrus Eeman: geb. 7.4.1869. Zoon Frans en Maria-Joanna Torrekens. Jonkman; had met zus Rosa een landbouwbedrijfje in de Teerlingstraat. Petrus was goed ontwikkeld, had een verzorgd geschrift en zong tientallen jaren in het kerkkoor. Hij overleed hier op 7 juli 1954.

August Van Herreweghen: geb. 25.7.1838. Zoon van Ludovicus en Petronella De Nul. Landbouwer in de Lebeke, Knipperhoek. August was terdege ontwikkeld. Hij huwde buurvrouw Natalie Eeman op 11.11.1874. Er kwamen veel kinderen in dit zeer gelovig gezin. August waagde zich ook wel eens aan poëzie.¹⁰¹ Zijn overlijden: 14.1.1923.

1924. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsleden: GERARD DE GENDT; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; K. SCHOUPPE.

1925. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsleden: GERARD DE GENDT; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; K. SCHOUPPE.

Armbestuur: REMI MATTHIJS, ALFONS MEGANCK; AUGUST KIEKENS; ACHIEL VAN DEN STEEN; JOZEF MERTENS; RUFIN ROELANDT.

Een aanslepende schuld van 53.616,75 fr. aan aannemer De Graeve wordt voorgesteld te vereffenen, na tussenkomst in die zin van de gouverneur. De gemeente zal hiertoe haar oorlogsschadevergoeding aanwenden.

1926. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsleden: GERARD DE GENDT; PETRUS ADRIAENS; AUGUST EEMAN; H. MERTENS; JOZEF BAETEN; FIRMIN SCHEERLINCK; DONAAT SONCK; K. SCHOUPPE.

Kamiel Schouppe: geb. alhier op 14 maart 1872. Zoon van Eugeen en Charlotte De Winter. Hij bleef ongehuwd en had bier gebrouwen. Hij zetelde één legislatuur met de christen-democraten. Zijn woonst, samen met drie zussen, allen ongehuwd: pal vòòr de parochiekerk. Overleden te Gent op 18.12.1938.

Op aandringen van de Daensistische meerderheid wordt in een motie de vrijlating van Dr. August Borms gevraagd. Hij was veroordeeld wegens activisme tijdens W.O.I. De katholieken onthouden zich: "...zij willen het gerecht de zaak zien beslechten." (Mertens, Scheerlinck en Th. Sonck.) 10 oktober 1926: nieuwe gemeenteraad te kiezen! De Daensisten lijden een zware nederlaag. Zij verliezen twee zetels van de 7. Zie de samenstelling bij 1927.

1927. Burgemeester: THEOFIEL SONCK.

Schepenen: HONORE PAUWELS en EDGARD VAN OUDENHOVE.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN STEEN; DONAAT SONCK; OKTAAF VAN DER SPEETEN.

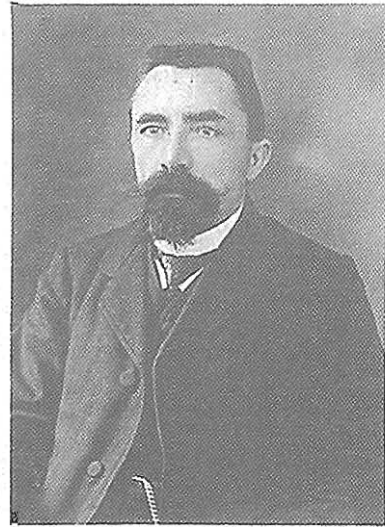
Theofiel Sonck: geb. op 21.2.1863. Zoon van Amand en Catharina Sonck.

Theofiel trouwde met de gegoede Maria-Catharina De Vos, uit Meldert, en stichtte er een talrijk kroost. Woonachtig nabij het Dorp, in de huidige Teerlingstraat. Ooit was de man ook nog gemeentesecretaris van Iddergem geweest. Overleden op 24.4.1927. Onroerend bezit Sonck-De Vos in 1917: 5 ha 23 a 80 ca.

Dit jaar overlijdt ook hier notaris August Van Oudenhove. Hij zag het levenslicht in Appelterre-Eichem op 21.10.1858. Zijn ouders waren Petrus-Jozef en Maria Theresia Van der Schueren. Hij verloor heel vroeg zijn vader, zodat zijn moeder zich verplicht zag te hertrouwen om het boerenbedrijf in stand te houden. Haar tweede man werd dan de gegoede Denderhoutemse boer Petrus-Joannes Wijnant. Uit deze tweede echt sproten nog verschillende kinderen voort, uiteraard allemaal Wijnant. Al vrij jong moet August zijn schreden naar Denderhoutem gericht hebben. Hij komt op het kantoor van notaris Maes terecht, samen met Aloïs De Backer. August treedt hier in het huwelijk met de enige dochter van Francies Huylebroek. Huwelijk op

TER ZALIGE GEDACHTENIS
VAN MIJNHEER
THEOFIEL SONCK
OUD-BURGEMEESTER VAN DENDERHAUTEM
GEMEENTESEKRETARIS VAN IDDERGEM
VEREERO MET HET BURGERLIJK EEREKRUIS
VAN EERSTE KLAS

Dr. Honoré Pauwels

17 april 1884. Ook hier achtervolgt August het ongeluk: op 10 november 1885 overlijdt zijn echtgenote Caroline na het leven gegeven te hebben aan een dochtertje. Een paar jaar later hertrouwt August met de 21-jarige Eeman Alexandrina. Er komt een talrijke kroost bij. Als einde januari 1890 notaris Maes sterft grijpt August zijn kans... en wordt notaris.

Het nieuwe notariaat kwam in de Molenstraat, waar nu juwelier Roelandt gevestigd is. Het was geen familiegeheim dat Frans Huylebroek dat 2de huwelijk van zijn schoonzoon met lede ogen moest aanzien. Na een eerder rustig bestaan is August dan op 26 augustus 1927 overleden, bijna 69 jaar oud. Voor 1921 staat notaris Van Oudenhove aangeschreven voor 10 ha 36 a 70 ca eigendom in Denderhoutem.

De nieuwe burgemeester werd dan de jonge notaris EDGARD VAN OUDENHOVE.

1928. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE MERTENS en FIRMIN SCHEERLINCK.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN

Hij kan niet slecht sterven die goed geleerd
heeft. H. Aug.

Zalige Gedachtenis
van Mijnheer

BENOIT VAN VAERENBERGH

Oud-Schepene der Gemeente
zoon van wijlen

CHARLES en CHRISTINA DE COCK

geboren te Denderhoutem den 7 November 1853
en er godvruchtig overleden den 22 Febr. 1941,
gesterkt door de H. H. Sacramenten der Sterventen.
Lid van verschillende godvruchtige confréries.

Christus was hij niet alleen met den naam,
maar met de daad : christen in zijn ziel, christen
in zijn huis en op zijn hot; christen bij de
mensen. Nooit slak bij zijn christene ge-
voelens weg; en op tijd en stond wist hij zijn
geloof kloekmoedig te verdedigen. Met den
H. Paulus mag hij zeggen : «Ik heb den goeden
strijd gestreden, den loop voleindigd, 't geloof
bewaard. Voorts is mij weggelegd de kroon der
gerechtigheid, welke de Heer, de rechtvaardige
Rechter, mij te dien dage geven zal.»

Bemide Familleleden, ofschoon mijn gewe-
len mij niets verwijt, ben ik daarom bij God
niet gerechtvaardigd (B. Paulus). Helpt mij
door uwe gebeden, vertrouwt u bij het gedacht
dat, wij elkander bij God zullen wederzien.

Mijn Jezus, barmhertigheid. 300 dag. afl.

Drukker G. Scheerlinck, Denderhoutem.

BID VOOR † DE ZIEL
van den heer

Marie, François, Honoré MERTENS

echtgenoot van Mevrouw
MARIA LEOPOLDINA HEYVAERT

STEEN; DONAAT SONCK; OKTAAF VAN DER SPEETEN.

De ambtenaar van de Burgerlijke Stand, Alfons Van Damme, treedt per 12 jan. '28 af. Hij wordt opgevolgd door ALBERT KIEKENS. Hij zal daarvoor ontvangen: een jaarwedde van 0,20 fr. per inwoner.

De volledige heraanlegging van de Ninove-baan wordt voor 768.060,63 fr. toegekend aan de "Heeren V.d. Storme - V. Cauter." 10.7.1928.

1929. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE MERTENS en FIRMIN SCHEERLINCK.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN STEEN; DONAAT SONCK; OCTAAF VAN DER SPEETEN.

1930. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE MERTENS en FIRMIN SCHEERLINCK.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN STEEN; DONAAT SONCK; PETRUS ADRIAENS.

Armbestuur: AUG. DE SCHRIJVER; PETRUS VAN SCHELVERGEM;
JOZEF VAN DEN BERGHE; AIME EEMAN; BENOÎT COPPENS;
ACHIEL VAN DEN STEEN; AUGUST KIEKENS.

Op aandringen van de overheid wordt beslist het eeuwfeest te vieren in de gemeente op 14.9.1930. (6 stemmen pro, 4 contra). Op 3 april neemt de gemeenteraad de beslissing de katholieke boekerij – in 't Gildenhuis geïnstalleerd – aan te nemen. Met eenparigheid goedgekeurd.

Bevolking: Denderhoutem telt nu 5.176 inwoners.

1931. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

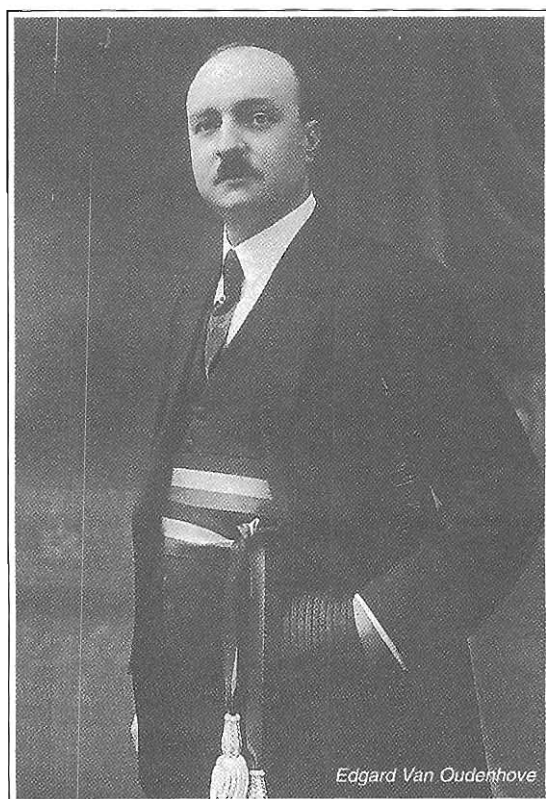
Schepenen: HONORE MERTENS en FIRMIN SCHEERLINCK.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN STEEN; DONAAT SONCK; PETRUS ADRIAENS.

Kantonnier: AMAND SCHANDEVIJL wordt op 26.2.1931 aangesteld.

1932. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE MERTENS en FIRMIN SCHEERLINCK.

Edgard Van Oudenhove

GELOOFD ZIJ JEZUS-KRISTUS.

ZALIG AANDENKEN

aan Mijnheer

CYRIEL UYTENHOVE

widuwenaar van Mevrouw

MARIA CLEREBAUT

en echtgenoot van Mevrouw

CAMILLA VAN CEULEBROECK

Geboren te Vlierzele de 11 April 1880

en godvruchtig overleden te Denderhoutem

de 7 November 1957,

gestorft door de H.H. Sacramenten en de Pauselijke Zegen.

Deze man was een christen uit één stuk, een christen met de daad.

De Vlaamse geboortegrond verknocht en gotrouw aan die goede oude zaden, ging hij door het leven als een noeste werker, een verkleefde echtgenoot en een zorgvolle vader. Lovende dag in, dag uit in Gods wijde natuur, werd zijn lichaam getraind en zijn ziel gestaald.

Het kruis op de schouw, de vrede met God op 't gelaat, mochten de kinderen zijn voetstappen volgen.

Rustig en zachtmoedig, gedienstig en hulpvaardig, zal zijn godachten bij de mensen in ere blijven.

Mijn duurzame Echtgenote, nu moet ik u verlaten, doch ge woot het, slechts voor korte tijd. Troost u, want in geloof en liefde blijven we verenigd.

Mijn beste Kinderen, Kleinkinderen en Familie, ik heb de goede strijd gestreden, nu wacht mij de zagekroon. Volgt uwen vader na, het zal u nooit berouwen en bidt voor mij.

H. Hart van Jezus, ik heb betrouwen op U.

Raadsleden: AIME EEMAN; ARTHUR LEDEGEN; GERARD DE GENDT; HONORE PAUWELS; FRANS SIENAERT; ACHIEL VAN DEN STEEN; DONAAT SONCK; PETRUS ADRIAENS.

1933. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Einde termijn: 31.12.1938.

Eedaflgging: 4 januari 1933.

Raadsleden: OMER DE SADELEER (deze vervangt Petrus Adriaens); FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; ACHIEL VAN DEN STEEN; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; ARTHUR VAN DER BURGHT.

Voor het monument aan de IJzer stemmen 9 leden 250 fr. als steun.

Het armbestuur krijgt een nieuwe naam: C.O.O.; dit staat voor Commissie van Openbaren Onderstand.

Arthur Van der Burght: geb. op 16.9.1900. Bankbediende. Hij huwt in Haaltert Maria Iliano. Hij zetelde in Denderhoutem slechts één jaar in de raad. Ook in Haaltert doet hij aan politiek. Hij brengt het er tot burgemeester. Arthur overleed aldaar op 11.2.1982. Met afstamming. Donaats Sonck: te Haaltert geboren op 23.4.1875. Zoon van Pieter – Jan Sonck en De Buysscher. Elodia Coppens werd zijn vrouw. Landbouwer in de Anderenbroek. Van meet af aan vurig Daensist. Stamvader van een groot aantal kinderen, die hem allen volgen in zijn politieke overtuiging. Zijn overlijden: 2.11.1940. Wellicht omwille van de bezetting door de Duitsers wordt nergens allusie gemaakt op zijn Vlaamsgezindheid.

1934. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en OKTAAF VAN DER SPEETEN.

Raadsleden: OMER DE SADELEER; FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; ACHIEL VAN DEN STEEN; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; GERARD DE GENDT.

Oktaaf Van der Speeten: Hier geb. op 28.7.1883. Zoon van Norbert (van Okegem) en Catharina De Coorde. Oktaaf huwt hier Celine Baeyens op 20 januari 1912. Vurig Daensist. Hij zetelde lang in de raad. Hij was ook schepen.

Zijn woning stond op het Meynaertveld, begin van de Borreken. Zij stonden in 1920 met 1 ha 89 a 50 ca. eigendom aangeschreven. Hij overlijdt te Aalst op 24.5.1947.

Voor het eerst kan een lijkwagen overledenen ten grave brengen. Mededeling wordt gedaan van een inschrijving voor een monument ter ere van koning Albert I. Van den Steen neemt het woord voor de afwezige meerderheid: geen verantwoording genomen. Dit punt wordt verdaagd. Een akkoord komt er wel over het delven van een steenput op de Dries (30.8.1934).

Politie: Veldwachter Petrus Wijnant neemt ontslag wegens zijn ziekelijke toestand. Hij woonde in de Vondelen. (februari 1934).

Grafmaker Aloïs Wijnant wordt vervangen door HENRI DE TROYER. Jaarwedde: 6.500 fr.

Een komiteit wordt belast met het inrichten van de wekelijkse marktdag. Het zijn: Oscar Souffriau (Dorp), Romaan Muylaert (Eigenstraat), Okt. V. d. Speeten (Molenstraat), August V. d. Storme (Vondelen), Jules De Winter (Dorp). Aanmoedigingspremie: 5.000 fr.

Henri De Troyer: geb. te Outer op 6.12.1893. Hij huwde Joanna Brewée.

Oud-strijder '14-'18. Zijn overlijden: 8.4.1946.

August Van den Storme: hier geb. op 3.3.1902. Zoon van Richard en Maria D'Haeseleer. Handelaar en kareelbakker; woonde in de Molenstraat. Hij huwde op 29.12.1925 Magdalena De Swaef Raadslid voor de Fronters na Oktaaf Van der Speeten. Hij was enige tijd burgemeester tijdens de Duitse bezetting. Hij overleed 5.12.1973. Met afstamming.

1935. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en ACHIEL VAN DEN STEEN.

Raadsleden: OMER DE SADELEER; FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; AUG. VAN DEN STORME; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; GERARD DE GENDT.

Edward De Graeve: hier geb. op 23.11.1856. Zoon van Charles en Paulina Rollier. Edward huwde hier Mathilde Lercangée op 15.2.1890. Uitbaters van de windmolen aan de Iddergemsteenweg. Er kwam een kroostrijk gezin tot stand, waarvan één zoon priester werd: de jongste Emiel. Victor Van Hecke moet een prijs offerte geven voor het herstel van de kiosk.

Wordt afgewezen, en mag vernield worden! Ook aan de pastorie moet gewerkt worden.

3.5.1935. Voor het eerst gaat de Daalbaan een kalseide weg krijgen. De klokkenluiders krijgen vanaf 1.1.1936 600 fr.

1936. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en ACHIEL VAN DEN STEEN.

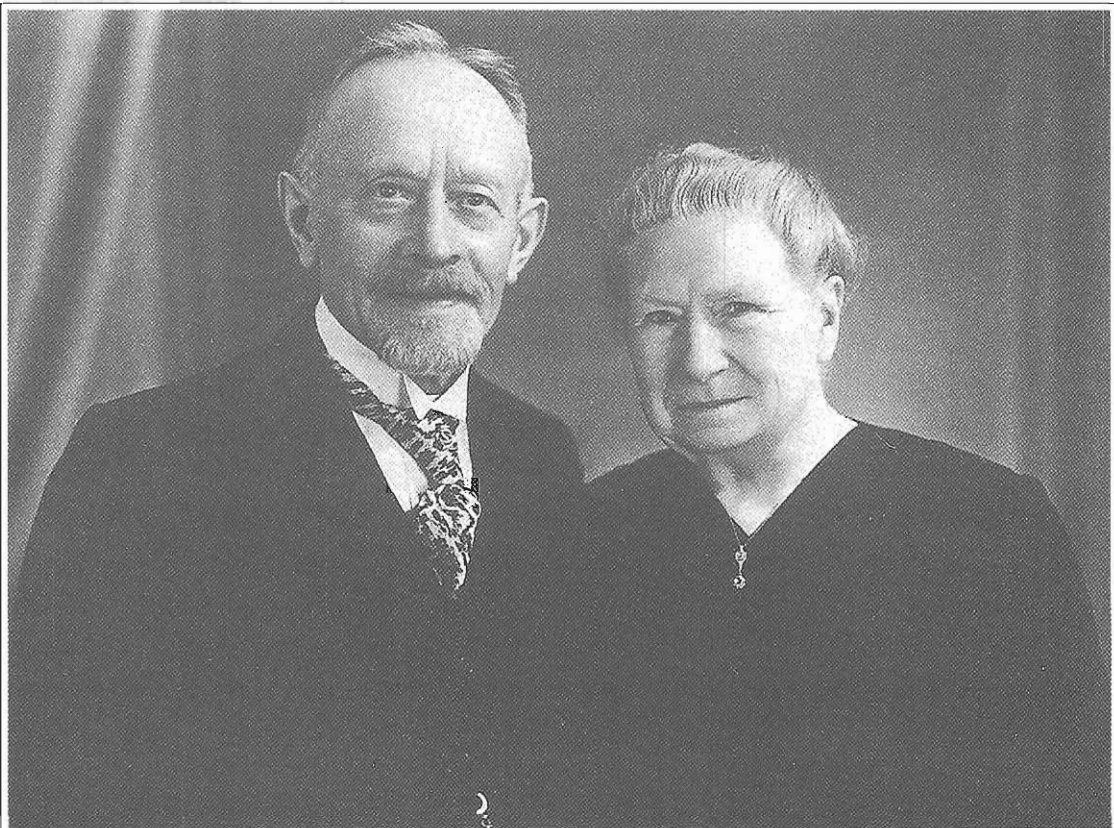
Raadsleden: OMER DE SADELEER; FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; AUGUST VAN DEN STORME; AIME EEMAN.

Ontvangerij: Maurits Houtman dient zijn ontslag in op 16 oktober 1936.

C.O.O.-Bestuur: KAMIEL BAEYENS (Eigenstraat); AUGUST KIEKENS (Lebeke); REMI MATTHIJS (Dorp); JOZEF MERTENS (Dries); JOZEF VAN DEN BERGHE (Vondelen).

Kantonnier: Amand Schandevael, zal op 1.1.1937 9.500 fr. verdienen.
Bevolking op 31 december 1936: 5.176 inwoners.

Firmin Scheerlinck: geb. 19.2.1877. Zoon van Dominicus en Julia De Spiegeleer. Landmeter en drukker in de Molenstraat. Hij trouwde met Maria Van Ongeval (van Denderwindeke). Men vond hem meermaals op de lijst der katholieken. Hij stichtte een groot gezin. Overleed te

Dr. Hector Van Ongevalle en echtgenote Elisa Coppens.

De dokter was afkomstig van St.-Maria-Lierde.

In de molen van de Vondelen vond hij zijn wederheft. Zij was de dochter van molenaar Francies Coppens en echtgenote Marcelline Van Eeckhout. Francies overleed vrij jong. Moeder bleef weduwe. Er waren drie kinderen: Justin Coppens, de latere molenaar; Odilon, hij wordt later priester, en Elisa. Deze dame werd bijna honderd jaar oud.

Aalst op 17.11.1951.

1937. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en ACHIEL VAN DEN STEEN.

Raadsleden: OMER DE SADELEER; FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; AUGUST VAN DEN STORME; AIMÉ EEMAN.

Waarnemend ontvanger Raymond Van den Steen neemt ontslag. De Iddergemnaar KAREL VAN BOSSUYT volgt hem op.

Raymond Van den Steen: geb. 9.4.1912. Zoon van Achiel en Prudence De Pril. Hij huwde Josephine Van Oudenhove. Slechts kort ontvanger hier. Overlijden te Gent op 15.4.1985.

Honoré Mertens: geb. op 11.10.1873. Zoon van Petrus-Jozef en Maria-Louise Van de Perre. Eigenaar en landbouwer op de Dries. Honoré huwde in Wieze een ver familielid Maria Heyvaert. Even na wereldoorlog II kochten zij het grote herenhuis in de Adv. De Backerstraat. Honoré was lid van tal van verenigingen, o.m. van kerk- en gemeenteraad. Hij werd met verschillende decoraties onderscheiden. Zijn overlijden dateert van 27 januari 1945. Er waren drie zonen. Deze familie had uitgestrekte eigendommen in bezit.

1938. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HONORE PAUWELS en ACHIEL VAN DEN STEEN.

Raadsleden: OMER DE SADELEER; FRANS SIENAERT; MAURITS SONCK; ROMAIN HAESAERT; HONORE MERTENS; HECTOR VAN ONGEVALLE; AUGUST VAN DEN STORME; AIME EEMAN.

14.10.1938. De pastoor van Lebeke vraagt toelagen aan de Gemeente om een nieuwe kerk te bouwen. Verdaagd: men wil eerst inlichtingen inwinnen.

Gerard De Gendt: geb. 23.9.1890. Zoon van Frans en Victorine De Pelsmaeker. Houthandelaar in de Eigenstraat. Hij huwde hier Elisa Coppens, uit de Vondelen, op 16.8.1923. Best mogelijk dat Gerard een laat oorlogsslachtoffer was. Hij overleed hier op 5 juli 1938, 48 jaar oud.

1939. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HECTOR VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: ARTHUR LEDEGEN; REMI MATTHIJS; ACHIEL VAN DEN STEEN; BENOÎT MALFROY; RENE DE SCHRIJVER; MAURITS SONCK; HONORE PAUWELS; RICHARD COPPENS.

Dokter Honoré Pauwels: geb. te Mere op 7.11.1878. Overleed te Denderhoutem op 6 maart 1939. Zoon van Jozef en Joanna De Smet. Honoré huwt hier Josephine Van Oudenhove, dochter van oud-burgemeester Dr. Feliciaan Van Oudenhove - De Boom. Huwelijk Pauwels – Van Oudenhove in de Denderhoutemse kerk op 5.6.1912. Het gezin werd gezegend met twee dochters en een zoon. Dr. Pauwels was al van in 1907 in ons dorp werkzaam als geneesheer. Hij werd al snel de kopman van de Daensisten. In feite moest hij in 1921 al burgemeester geweest zijn. Op 't einde van W.O. I werd de Dokter getroffen door een Duitse obus. Hij werd en bleef zwaar gehandicapt aan de benen. Hij overleed op 60-jarige leeftijd. Hij was algemeen geliefd om de zorg voor zijn patiënten en zijn minzame omgang.

AUGUST VAN DEN STORME volgde hem op.

René De Schrijver: geb. 12.7.1903. Zoon van Petrus en Maria Coppens. Landbouwer op de voorvaderlijke hoeve in Herlinkhove. Overtuigd Daensist in tegenstelling met zijn echtgenote Maria-Joanna Van den Storme, die hij hier in april 1935 huwde. Afstamming.

Alle raadsleden keuren een Vlaamse motie goed: "... eerbied en volledige toepassing der taalwetten en amnestie voor Flor. Grammens, de man met de verfkwast."

1940. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HECTOR VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: ARTHUR LEDEGEN; REMI MATTHIJS; ACHIEL VAN DEN STEEN; BENOÎT MALFROY; RENE DE SCHRIJVER; MAURITS SONCK; AUGUST VAN DEN STORME; RICHARD COPPENS.

NOTA. 10 mei 1940, om 4 u 30': schending van het Belgisch grondgebied door de Duitse troepen. De tweede grote wereldbrand barst los. Deze zal vijf volle jaren in alle hevigheid West-Europa teisteren en in puin leggen. Na achttien dagen heroïsche weerstand der Belgische legereenheden moeten wij capituleren voor de ontzaglijke overmacht van de vijand. In België stoppen de vijandelikheden op 28 mei. Een paar weken later gaat ook Frankrijk door de knieën. Wij ondergaan een jarenlange, harde bezetting. De gemeente zal de ganse duur van de bezetting onder zeer zware druk staan. Enkele collaborateurs zullen de vijand maar al te graag bijstand verlenen.

Op de zitting van 26 november 1940 stelt men drie tijdelijke bedienden aan: DE CREMER R., Vondelen; HAEZAERT R., Dorp; DE SCHEPPER J., Dorp. Hun wedde zal 750 fr. bedragen. Naar verluidt wensen de Bevoegde Overheid EN de Bezettende Macht de stichting van het Winterhulp-comité. Schepen Sonck verklaart de stellige bevestiging te hebben van de hogere overheid het in vraag gestelde comité te stichten. De raad besluit: "De zaak wordt als afgehandeld aanschouwd; er wordt tot het volgend punt van de dagorde overgegaan."

1941. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HECTOR VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAEZAERT.

Raadsleden: ARTHUR LEDEGEN; REMI MATTHIJS; ACHIEL VAN DEN STEEN; BENOÎT MALFROY; RENE DE SCHRIJVER; MAURITS SONCK; AUGUST VAN DEN STORME; RICHARD COPPENS.

Op het internationaal oorlogsforum wordt nu ook de Sovjet-Unie betrokken: Duitsland valt dat land binnen.

Op de zitting van 11 maart 1941 zijn tien leden opgekomen. Voorzitter: Burgemeester Van Oudenhove. Op aandringen van de gouverneur worden de wedden van de burgemeester en de schepenen onderzocht. Er worden geen vergoedingen meer verstrekt aan de leden.

1942. Burgemeester: De nieuwe burgemeester wordt MAURITS SONCK.

Vermoedelijk door de bezetter benoemd. Later zal August VAN DEN STORME die post nog bekleden, wel dienstdoend. Op de zitting van 24 april 1942 zijn 3 man aanwezig: Burg. Sonck, schepen Van den Storme en A. Schouppe. Deze laatste als vast gemeentesecretaris. De ravitailleringdienst krijgt als bureelhoofd: Jozef DE GRAEVE. (Vondelen).

Hij krijgt een tijdelijke bediende bij: Raymond VAN HOLDERBEKE. (Borreken).

Om de haverklap vergadert de gemeenteraad: steeds dezelfde drie man. In november worden de arbeidsprestaties van het gemeentepersoneel bekend gemaakt, met hun wedden. Paul DE BODT; DE GRAEVE Jozef; VAN HOLDERBEKE Raym.; RAES Jozef; Aimé SCHOUPPE, secretaris; RAES Victor; DE TROYER Henri; TORREKENS Piet.

1943. Burgemeester: De Erembodegemnaar Fr. JACOBS wordt nu de baas op het gemeentehuis.

Er zijn talrijke zittingen, slechts door een drietal ambtenaren bijgewoond.

Ontslag van JAN VAN BREUSEGEM, bediende op de ravitaillering. (16.11.1943).

Bij "geheime" stemming wordt Hubert CHEVALIER verkozen met 2 stemmen. Frans Poriau had geen stem. Robert De Vos evenmin.

NOTA. Bedroevend nieuws op de parochie: Op 2 september 1943 worden twee klokken uit onze kerktoren geroofd. De grote klok mat 1,38 m. en woog 1490 kg. De tweede, de Rozenkransklok, 0.36 m.; gewicht: 40 kg.

1944. Burgemeester: Fr. JACOBS.

Schepenen: August VAN DEN STORME en Edward DE MEYER, landbouwer, Stichelen.

NOTA. Hulde moet gebracht worden aan de gemeentesecretaris Aimé SCHOUPPE. Hij bleef heel de bezettingstijd trouw op zijn delicate post en verrichtte er vaak moeilijk en gevaarlijk vaderlands werk.

6 juni 1944. De krijgskansen nemen een andere wending als de geallieerden, met een nooit geziene machtsontplooiing, het oude Europa vanop zee binnenvallen. De Normandische kust in Frankrijk is het toneel van zware, langdurige gevechten. Uiteindelijk luidden ze de aftocht in van de Duitse legers. De zegetocht, richting Duitsland, ging aanvankelijk heel traag, maar de opmars was weinig of niet meer te stuiten. Op 4 september, na amper drie maand felle strijd, wordt omzeggens in één dag het ganse Belgische grondgebied bevrijd! Op kermisdag, 4 september 1944, luidden de nog resterende klokken de bevrijding in. Toch was de feeststemming hier niet onverdeeld mooi en eerlijk: ongure elementen gingen zelf de collaborateurs opzoeken en aanhouden.

Soms werden hun woningen vernield, hun goederen gestolen, hun eigendommen geplunderd. Buiten alle wet en recht werden mensen opgepakt, vernederd en zware materiële schade toegebracht. We stelden geen enkele tussenkomst van gezaghebbende vooraan-

staanden vast, noch van burgerlijkè noch van geestelijke zijde. Hoe bewonderenswaardig trad een oud-onderpastoor van Denderhoutem, Eerw. Heer K. Van Vreckem, pastoor van het naburige Okegem, op om gelijkaardige baldadigheden te beletten. Bij de ernstige aanmaning dat niemand het recht heeft om, op eigen houtje, rechter en bestraffer te spelen over zijn medeburgers, werden aldus deze dwaze schanddaden in Okegem vermeden, door het moedig optreden van één man.

In 1944 waren nog enkele aanstellingen gebeurd: Petrus DE CONINCK, tijdelijk bediende. Remi DE BLANDER, als veldwachter. Victor PELEMAN, als gemeentewerkman. Verder nog de tijdelijke bedienden: Amédé VAN DER KELEN (Daal). René DE MEYER (Stichelen). Michel LIRY. Gilbert DE BRUECKER. Raymond HENDRICKX.

Op 8 september komt de gemeenteraad – wat nog bestond van de vooroorlogse raad – voor het eerst bijeen na de bevrijding.

Aanwezig: Burgemeester Edgard VAN OUDENHOVE.

Schepenen: Dr. H. VAN ONGEVALLE. Romain HAEZAERT.

Nog deze raadsleden: Arthur LEDEGEN. Richard COPPENS en Remi MATTHIJS.

Terwijl de oorlog nog steeds voortduurt, herneemt het gewone leven stilaan zijn gang in het bevrijde Denderhoutem.

Als eenmaal weer wettelijke bestuursorganen functioneerden kregen de gemeentebesturen richtlijnen om, door de bezetter aangestelde ambtenaren, af te stellen, zonder wedde of vergoeding.

Op 12 december 1944 werden deze tijdelijke bedienden aan 't werk gezet op 't gemeentehuis: EDMOND KIEKENS, ROGER MEGANCK en ALBERT BEERNAERT. Dezen moesten mede helpen instaan voor de noodzakelijke, ordelijke bevoorrading van de bevolking.

Twee ingezetenen van ons dorp sneuvelden in 1940: Jozef ALLAER en Jozef DE PRIL. Eén verzetsstrijder stierf de marteldood in een Duits concentratiekamp: Jozef - Frans VAN IMPE. Het was een gewapende weerstander uit de Vondelen. Levensloop verder.

Maurits Sonck: geb. hier op 28.4.1905. Zoon van Donaat en Elodie Coppens. Hij groeide in de Anderenbroek op waar hij alras de Vlaamse fakkel van vader overnam en Vlaams-nationalistisch gemeenteraadslid werd in 1934. Hij was nog enige tijd oorlogsburgemeester. Maurits huwde de onderwijzeres Alfonsine Van Rossen op 18.9.1930. Deze overleed op 8.2.1942. Later hertrouwde Maurits

met Julia Roggeman. Hij bleef in Aalst wonen waar hij op 17.3.1983 overleed.

1945. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HECTOR VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: (tot aan de e.k. verkiezingen) RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; A. LEDEGEN.

Binnenlandse kuiperijen beletten Leopold III zijn troon weer in te nemen.

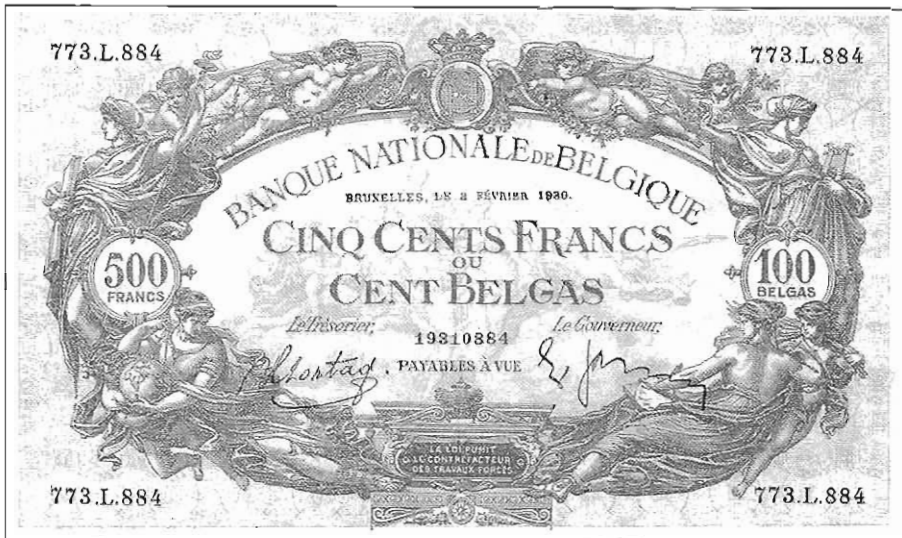
Tot **sanering** der Belgische munt, helemaal ontredderd tijdens de bezetting, voert Minister GUTT een grootscheepse actie door: alle papieren geld wordt uit de omloop genomen en vervangen door nieuw geld. Om uit de hand gelopen speculaties te ontzenuwen ging deze maatregel gepaard met strenge beperkingen.

Gemeentesecretaris Aimé SCHOUPPE zet zijn taak onverstoord voort.

In februari 1945 zitten de geallieerde troepen, door winterse omstandigheden, vast aan de linkeroever van de Maas in Nederland. Met het oog op een groot lenteoffensief, en bedacht op hardnekkige Duitse weerstand, wordt een groot deel van de bewoonde Maasstrook ontruimd. Tienduizenden families uit de omgeving van Venlo, Arnhem en

Alle Belgische bankbiljetten worden ingezameld en vernieuwd, wegens de enorme oorlogsinflatie.

andere steden werden naar het bevrijde Vlaanderen overgebracht. Zo kreeg ons dorp honderden Nederlandse gezinnen in die barre wintermaanden te herbergen. Zij werden hier liefderijk opgenomen en woonden hier een paar maanden. Uit dankbaarheid werd een gedenkplaat in terracotta aan onze gemeente geschonken en ingemetseld aan de binnenkant van een muur in de gang van het gemeentehuis. Bij afbraak enige jaren later, geraakte de mooie plaat, met tekst beladen, echter stuk. De herstelling bleef uit en het stuk raakte in de vergeethoek.

Op 6 april 1945 kreeg secretaris Schouppe een tijdelijke bediende toegewezen: FELIX-ALBERT DE BODT, van Terlinden.

Als veldwachter Jozef Raes zich op 19 juni 1945 ziek meldt, kan zijn zoon VICTOR RAES inspringen.

Op 5 juli komen er nog twee tijdelijke bedienden bij op 't gemeente-

huis:

FRANS HEYMAN en JENNY D'HAEM. Deze laatste zegt haar dienst spoedig op. Zij wil immers spoedig vertrekken naar Amerika. (9.8.1946).

Edmond Kiekens verlaat zijn post op 30.1.1945. Zijn kozijn EDMOND DE GENDT komt. Uit Gent komt de "vervallenverklaring" toe van enkele gemeentelijke ambtenaren. De gemeente kreeg de namen medegedeeld. Achiel Van den Steen, geboren 1.9.1887. Zoon van Filemon en Leontine De Brouwer. Achiel huwt hier op 7 mei 1910 Prudentia De Pril. Zij vestigen zich op Terlinden en hebben er naast een landbouwbedrijf ook een handelszaak. Achiel verkoopt voor de Daensistische maatschappij "Redt U Zelfen" granen, veevoeders, meststoffen enz... Overtuigd Daensist. Voor deze partij was hij tussen de twee oorlogen gemeenteraadslid en schepen. Groot gezin. Zij bezitten hier in 1921: 2 ha 06 a 40 ca.

1946. Burgemeester: EDGARD VAN OUDENHOVE.

Schepenen: HECTOR VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: RICHARD COPPENS; ARTHUR LEDEGEN; REMI MATTHIJS.

In afwachting van nieuwe verkiezingen waren dit nog steeds de mandatarissen van vòòr de oorlog. In oktober worden dan de nieuwe raadsleden verkozen.

Werden verkozen: EDGARD VAN OUDENHOVE; RENE VAN ONGEVALLE; ROMAIN HAESAERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; REMI MATTHIJS; RICHARD COPPENS. Allen C.V.P.-ers.

Drie liberalen deden hun intrede in 't gemeentehuis: JULES BUYL; PETRUS VAN DER HOEVEN en ADOLF VAN BERLAMONT.

Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE.

Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Er werden twee tijdelijke bedienden aangeworven: SUZANNE DE LEU en M. THER. SCHOUPPE.

Petrus Wijnant: hier geb. op 3.12.1866. Zoon van Charles en M.-Therese Muylaert. Deze veldwachter huwde Leontine Inveris op 9.5.1901. Woonplaats: Koekelberg. Er kwam een kroostrijk gezin. Zijn overlijden: 26 december 1946.

9.8.1946: ziekteverlof secretaris Schouppe. Firmin Scheerlinck wordt de secretaris. Schouppe komt terug op zijn post 4.12.'46.

Per 25.9.1946 verzekert pastoor Peerenboom zich een vaste rustplaats op ons kerkhof: hij koopt 2 m² grond.

1947. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE. Benoeming op 27.2.1947. Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT. Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN. Eedaflegging op 24 januari 1947. C.O.O. –Bestuur: PLACIDE VAN DAMME; JOZEF VAN DEN BERGHE; GERARD VAN ROSSEN (Dorp); JOZEF D'HONDT; PETRUS BEAZAR. Benoeming: Op 10 oktober 1947 wordt FELIX-ALBERT DE BODT vast benoemd als bediende op 't gemeentehuis: hij wordt ontslagen van het examen. De weerstandsgroepering "Bevrijdingsleger van Aalst" stelt op 26 mei aan de gemeente voor een straatnaam te geven aan de in Duitsland gewelddadig omgekomen Frans Van Impe (concentratiekamp). De gemeente wil de keuze overlaten aan de achtergebleven weduwe Van Impe. Deze straatnaam is er niet gekomen. Bevolking: op 31 december 1947 telt de gemeente 4.855 inwoners. Jules Buyl: geb. Op 16 december 1884. Zoon van Jozef en Rosalie Van Damme. Landbouwer en herbergier in de Vondelen. Jozef huwde Emilie Eeman op 1.3.1916. Met afstamming. Deze behoorde van ouds tot de liberale partij. Zijn overlijden: 18.1.1968. René Van Ongevalle: geb. 28.6.1912. Zoon van Dr. H. Van Ongevalle en Elisa Coppens. Ongehuwde nijveraar in de Borreken. Hij was schepen voor de C.V.P. van 1947 tot 1952. Hij overleed te Asse op 23.6.1981.
1948. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE. Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT. Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN; REMI MATTHIJS. 2.7.1948: Denderhoutem heeft nogal wat gezinnen die kerkelijk tot de Lebeke behoren. De pastoor, E.H. Schoorens, vraagt toelagen voor de bouw en vooral voor de afwerking van zijn nieuwe kerk. De Denderhoutemse gemeenteraad gaat daar op in en steunt dat werk met 250.000 fr. (Geleend bij het Gemeentekrediet).

16.7.1948. Twee gesneuvelde Engelse militairen krijgen hier kosteloos grond op 't kerkhof om er ter aarde besteld te worden.

De tijdelijke bedienden Suzanne De Leu en M.-Therese Schouppe krijgen hun vooropzeg op 10.5.1948. Eveneens Edmond De Gendt en Roger Meganck.

Frans De Gendt: geb. te Welle 27.5.1866. Hij huwde Victorine De Pelsmaeker op 23.6.1887. Houtzagerij en -handel in de Eigenstraat. Er kwam een groot gezin tot stand. Eén ervan, Marcel, werd priester. Overlijden Frans: 17.1.1948. Deze houthandelaar bezat 1 ha 86 a 60 ca.

NOTA. Op 12 januari, midden in de nacht, heeft hier een verschrikkelijk drama plaats. De welgestelde, volledig onbesproken Ghislaine Walraevens werd in haar slaapkamer met revolverschoten gedood. De lustmoordenaar, een Nederlandse vrijgezel, was de dader. Zij was de dochter van René en Anna Brijs. Dat gebeurde in hun woning in de Kapelstraat. Het meisje was 21^{1/2} jaar oud.

Deerniswekkende lijkstoet van Ghislaine Walraevens.

1949. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE.

Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

NOTA. 1949 is het jaar waarin een groot, maar zwaar project werd uitgevoerd door de jeugdige, energieke onderpastoor E. Hr. G. De Wolf. Het gaat hier om het realiseren van een PAROCHIAAL CENTRUM voor allerlei activiteiten van godsdienstige en sociale aard. Aan niets heeft de parochie op dat ogenblik zo'n behoefte als aan een moderne zaal, oordeelkundig ingericht. Met de volledige steun van zijn pastoor en de gewaardeerde hulp van zijn collega, E. Hr. Uyttersprot, wordt met de werkzaamheden begonnen. Het werd, zoals Pastoor Peerenboom terecht opmerkte, "het voorportaal van de kerk".

Met man en macht werd hard doorgewerkt, veelal met beperkte eigen middelen. In betrekkelijk korte tijd konden de activiteiten er binnenin plaats vinden. Geleidelijk werden ook de aangegane leningen

Jubileum van de opbouw der zaal Hand in Hand. 1949-1999.

afbetaald. De zaal werd een uiterst druk gebruikte plaats waar tal van werkzaamheden gebeuren. Het gonst er werkelijk van bezigheden. Pastoor Beckaert heeft het "goud" van de zaal (50 jaar activiteiten) met veel luster en een druk bezochte tentoonstelling gevierd tijdens het weekend van 16 en 17 oktober 1999.

Richard Coppens. Geb. 21.1.1906. Zoon van Benoît en Maria-Joanna Taeleman. Hij groeide op de Dries in de ouderlijke hoeve op. Later huwt hij Celeste De Schrijver op het Dorp (15.8.1944). Samen met een broer handelt hij ook op het Dorp de zaken voor de Aan- en Verkoopvennootschap van de Boerenbond af. Richard zetelde in de raad voor de C.V.P. Hun huwelijk bleef kinderloos. Zijn overlijden dateert van 31.5.1995.

1950. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE.

Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

NOTA. Na jarenlang politiek getouwtrek wordt, door een volksreferendum, uitgemaakt of LEOPOLD III zijn troon weer kan beklimmen. De uitslag luidt: meer dan 57% der Belgen wenst de Vorst weer op zijn rechtmatige plaats: regerend Belgisch Staatshoofd. Brutale Waalse onwettelijkheid dreigt het land onbestuurbaar te maken. De koning zelf, nog niet lang uit Oostenrijk terug, maakt zelf een einde aan de dreigende anarchie en capituleert ten gunste van zijn twintigjarige zoon, kroonprins Boudewijn.

1950: Verbouwing van het Gemeentehuis. Eigenlijk wordt het afbraak en volledige nieuwbouw tussen de twee onderwijzerswoningen.

1951. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE.

Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

NOTA. Na zowat een jaartje geregeerd te hebben, eigenlijk voorlopig,

wordt *BOUDEWIJN* nu definitief als Vorst beëdigd. Hij wordt ons vijfde, wettelijk Staatshoofd.

Remi Matthijs: geb. Te Outer op 18.11.1881. zoon van Charles en Leontine Cobbaut. Landbouwer, steenbakker. Remi huwde op 30.12.1913 Maria-Josephina Goubert. Hij zetelde slechts één legislatuur als C.V.P-er. Met afstamming.

1952. Burgemeester: EDG. VAN OUDENHOVE.

Schepenen: RENE VAN ONGEVALLE en ROMAIN HAESAERT.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; BERNARD VOCAET; RICHARD COPPENS; REMI MATTHIJS; JULES BUYL; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

1953. Burgemeester: ALBERT MERTENS.

Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.

Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; MAURITS CHEVALIER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

Ter herinnering aan het leven en overlijden van

René VAN ONGEVALLE

geboren te Denderhoutem op 28-6-1912
en gestorven te Asse op 23-6-1981,

Heer in Uw handen beveel ik mijn geest.

Zalig gedenken aan

DE HEER

BERNARD VOCAET

echtgenoot van

MEVROUW

Palmyre **GEEROMS**

geboren te Aaigem op 22 augustus 1898 en overleden te Aalst op 9 december 1971.

Gesterkt door de sacramenten der zieken

Hij was lid van de kerkraad, voorzitter van de Bond der gepensioneerden, wijkmeester van de Bond van het H. Hart, en K.W.B.

Een uitzonderlijk man is heengegaan. Een man van diep geloof, een man die dit geloof beleefde tot in de minste bijzonderheden, wiens ganse leven een doorlopende getuigenis was. Die getuigenis was zo vruchtbaar omdat ze gedragen werd door een radikale overtuiging en de geest van gebed.

Het kon dan niet anders of hij moest zich inzetten voor al wat goed was. Jarenlang stond hij in de bres om met de parochiepriesters organisaties te stichten, zoals de Bonden van het H. Hart en K.W.B. Toen hij nog zijn volle mannenkracht bezat was hij de grote animator van de kristelijke arbeidersorganisaties. Hij beleefde er vele schone dagen maar ook moeilijke. Bernard bleef steeds de trouwe medewerker die altijd op post was.

Als bejaarde man nam hij nadien de taak op zich van stichter en voorzitter van de Bond

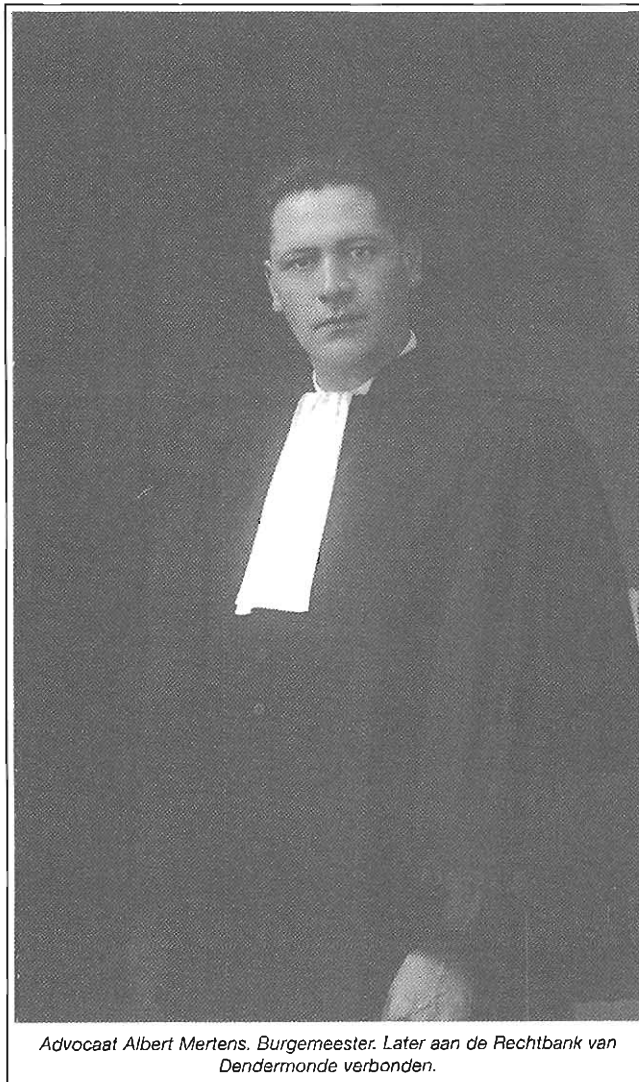
Op 23 februari werd advocaat Albert Mertens burgemeester. Veldwachter Jozef Raes biedt zijn ontslag aan op 9.6.1953. Frans Heyman (Borreken) volgt hem op.

1954. Burgemeester: ALBERT MERTENS.

Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.

Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; MAURITS CHEVALIER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN; JOZEF D'HONDT.

NOTA. Burgemeester Mertens kan zijn ambt op de gemeente slechts een jaar uitoefenen. Hij moet nl. de gemeente verlaten omwille van

Advocaat Albert Mertens. Burgemeester. Later aan de Rechtbank van Dendermonde verbonden.

zijn benoeming tot rechter aan de rechtbank van Dendermonde. Derhalve komt zijn ontslag aan op 26 maart 1954. Zo lezen wij ook in bovenstaande opgave 12 man in de gemeenteraad. Mertens valt hier weg. De nieuwe burgemeester wordt landbouwer JOZEF D'HONDT, Lebeke.

Albert Mertens: alhier geb. op 7.2.1915. Zoon van Honoré en Maria Heyvaert. Hij werd nog op de hoeve op de Dries geboren. Kort na W.O.I kocht de familie Uyttenhove – Seminck de hoeve. Het gezin Mertens betrok dan het grote herenhuis in de Adv. De Backerstraat. Na W.O.II verwierf Albert dit erfstuk bij verdeling met zijn twee broers Frans en Jozef. Heden is hetzelfde domein door Albert's dochter Rose-Marie met haar gezin bewoond. Albert huwde Louise Van Eeckhoudt, afkomstig uit Vollezele (Brabant). Na zijn advocatenpraktijk en zijn kortstondige functie van burgemeester ging het gezin naar Dendermonde in de Kerkstraat wonen. Albert was een verwoed duvenliefhebber. Talrijke afstamming. Zijn overlijden in Dendermonde op 4 november 1997.

In dit jaar maakt men in dit landje voor de tweede maal in minder dan 100 jaar een nieuwe, hardnekkige **schooloorlog** mede. De linkse regering in Brussel brengt het vrij katholiek onderwijs op schaamteloze wijze enorme schade toe. Met de bisschoppen aan 't hoofd komt gans katholiek België, vooral Vlaanderen, massaal in verzet. Er worden met groeiend succes grote regionale en nationale betogingen op touw gezet. Om de geldelijke schade enigszins te beperken worden in alle dorpen comités opgericht met de bedoeling, op vrijwillige basis, geldinzamelingen te houden om de meest getroffen gebieden ter hulp te komen. Denderhoutem hield vier jaar intensief stand en overhandigde alles samen miljoenen aan de bisschoppelijke overheid. Met deze instelling "SCHOOL & GEZIN" toonde christelijk Vlaanderen zich nog heel weerbaar. In 1958 komt dan een bevredigende oplossing met het gekende "schoolpact": een typisch Belgische compromisoplossing.

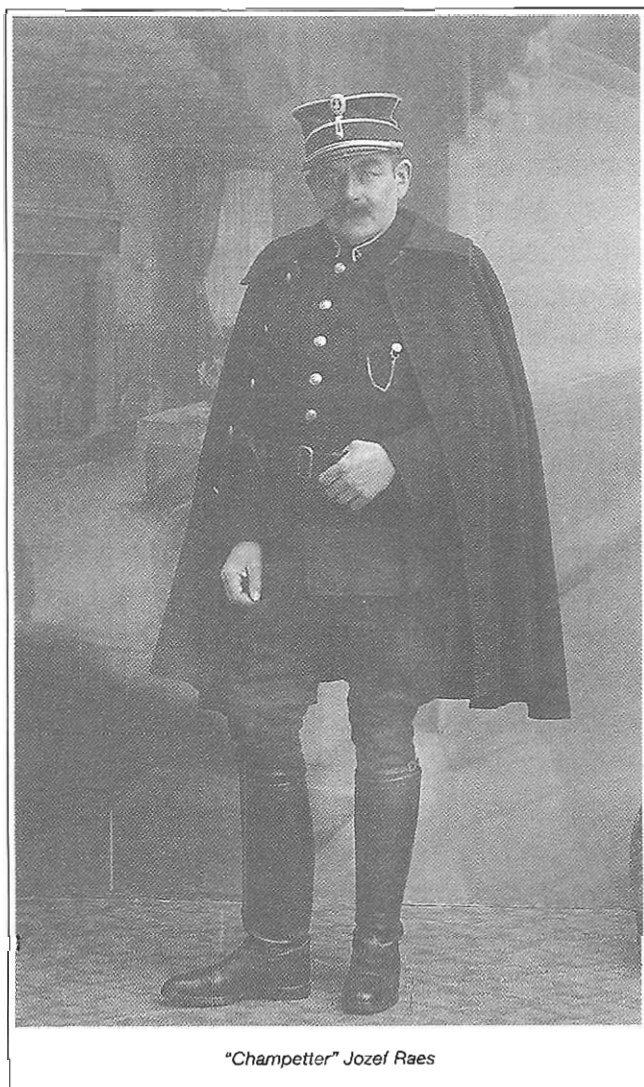
Dokter Hector Van Ongevalle: geb. te St.-Maria-Lierde op 16.8.1869 in het gezin Van Ongevalle – Helleputte. Hij vestigt zich als geneesheer te Denderhoutem. Hier huwt hij ook Elisa Coppens op 18.9.1899. Zij laten een huis bouwen in de Borreken. Er komt een groot gezin. Zijn bidprentje zegt terecht: "Een beeld van plicht, van verantwoordelijkheid, ook in het publieke leven, en van stille goedheid." Steller dezès moet eerlijk getuigen hoe de bejaarde dokter, in

die zo gevaarlijke bezettingstijd, een mooie slaapkamer ter beschikking stelde van mijn broer en mezelf, twee ondergedoken werkweigeraars in de zomer van 1944, en dezen aldus voor wegvoering vrijwaarde. Dat tot op de bevrijdingsdag. Een voorbeeld van zuivere, onbaatzuchtige vaderlandsliefde. Hij overlijdt hier op 27 december 1957.

1955. Burgemeester: JOZEF D'HONDT.

Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.

Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; MAURITS CHEVALIER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.

1956. Burgemeester: JOZEF D'HONDT.
Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.
Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; MAURITS CHEVALIER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.
Jozef Raes: geb. hier op 11.2.1892. Enige zoon van Victor en M.-Josefa Goubert. Jozef trouwt Leontine Cannau op 27.3.1919. Er komen drie kinderen in de woning op het einde van de Kapelstraat. Ridder in de Orde van Leopold II met zwaarden. Oudstrijder 1914 – 1918. Zijn bidprentje leert ons: "... Hij was grenzeloos begrijpend voor de eenvoudige man..." Jozef overleed hier op 12.3.1956.
1957. Burgemeester: JOZEF D'HONDT.
Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.
Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; MAURITS CHEVALIER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.
1958. Burgemeester: JOZEF D'HONDT.
Schepenen: BERNARD VOCAET en CYRIEL KIEKENS.
Raadsleden: ROMAIN HAEZAERT; ROGER STERCK; PETRUS BRIJS; JOZEF TRIEST; KAREL DE WINTER; FRANS CALLEBAUT; ADOLF VAN BERLAMONT; PETRUS VAN DER HOEVEN.
1959. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.
Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.
Raadsleden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF MEERT; PETRUS BRIJS (verkozen omdat zijn zwager, Van Oudenhove, zich terugtrekt, en kan zodus zetelen); JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; R. MATTHIJS (vervangt Van Oudenhove; Matthijs is 1ste opvolger); EDMOND KIEKENS.
Frans Callebaut: geb. in Mere op 21.7.1907. Zoon van Alfons en Leontine Callebaut. Frans huwde hier Joanna-Carolina Souffriau op 5.6.1930. Zij startten een houtzagerij op Koekelberg. Met afstamming. Zijn sterfdag: 21.7.1995.
1960. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.
Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.
Raadsleden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF

MEERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; R. MATTHIJS; EDMOND KIEKENS; PETRUS BRIJS.

In 1960 vallen enkele markante overlijdens te noteren. Aan ziekte overleed voortijdig: Edmond Kiekens. (Hij wordt in de raad vervangen door de 2de opvolger GERARD VAN ROSSEN). Deze Kiekens was geboren in 1921. Klerk, met zijn vader, bij notaris Van Oudenhove. Hij huwde de Denderwindeekse Paula Van der Poorten. Zij vestigen zich in de Molenstraat. Talrijk kroost. Zijn overlijden: 1960.

Op 16 oktober 1960 overleed plots oud-burgemeester en senator Edgard Van Oudenhove. Hier geboren op 2 november 1894 in het gezin Van Oudenhove – Eeman. Hij huwde zijn dorpsgenote Maria Brijs, met wie hij een talrijk kroost opbouwde. Op het notariaat volgde hij vader August op in de late twintiger jaren. Voor de C.V.P. kwam hij na W.O.II in de senaat. Gehuisvest in de Adv. De Backerstraat. Ook in 1960, op 10 december, overleed in zijn hoeve op de Borreken, Petrus Brijs. Geb. op 16.10.1904 als jongste in het gezin van Theodoor en Octavie Peerts (deze was van Onkerzele). Hij bleef op de boerderij en huwde in de dertiger jaren Josefina De Bolle (van Essene, Brabant). De oudste zoon van dit kroostrijk gezin werd mis-

GELOOFD ZIJ JESUS-CRISTUS, AMEN.

Start een vurig gebed voor de zielsterust
van de Heer

PETRUS ANTONIUS BRIJS

*Geboren te Denderhoutem de 16 oktober 1904
en aldaar overleden de 10 december 1960,*

bediend met de H.H. Sacramenten.

Voorzitter van de Kerkraad van zijn parochie en
lid van de Bond van het H. Hart.

Gans onverwacht heeft de Hand des Heren hem gekend: een Vader, onze Starheid en onze kracht word ons ontnomen. Ons hart wordt onder het leed vermorzeld, maar we trouwen niet als mens en die hoop noch troost kennen: door het kruis van Christus wordt ons sterfon 'n offer en ons leven duurt eeuwig in Christus.

Trouw aan het verleden van zijn geslacht was hij de oenvoud zelf: oenvoudig en opracht gaf hij zijn vriendschap en zijn dienstvaardigheid, ongemeten, zonder berekening. Hij was een deugdzaam en diep-godsdiensstig man en een voorbeeldig echtgenoot.

In zijn schoon gezin bracht hij met christen moed het offer aan de Kerk van zijn zoon missionaris. Het waerzen waaraan hij dagelijks dacht is hem niet meer gogurd geweest.

Zijn leven was een toonbeeld van christen oertuiging en zijn aandenken zal onder allen gezogond blijven.

Dierbare echtgenote, elke dag hebben wij samen gowerkt voor ons gezin en voor de toekomst van onze kinderen. Dank voor uw liefde, uw hulp en uw steun.

VROOM AANDENKEN AAN
DE HEER

**Aimé Gentil Marie
SCHOUPPE**

Weduwnaar van mevrouw

LUDOVICA LOTTE

Ere - Gemeentesekretaris

Gebozen te Denderhoutem op 21 juli 1895 en
er godvruchtig overleden op 17 januari 1971
Gesterkt met de H.H. Sacramenten der zieken

Nu dit hart, dat zo van het leven en van de mensen heeft gehouden, stil gevallen is, bevelen wij, Heer deze mens in uw handen.

wij gefovèn, dat zijn naam geschreven staat in de palm van uw hand. Van U zelf hebt Gij eens gezegd: «Al kon ook een moeder haar kind vergeten, ik vergeet u nooit». Als altijd komt Gij steeds uw beloften na. Gij zijt en blijft ons nabij in goede en kwade dagen. Mocht dit vertrouwen in U, Heer, wel eens voorwerp van twijfel en onzerkerheid zijn geweest, net als bij die leerlingen op weg naar Emmaüs, reken uw dienaar dit menselijk falen niet aan. Zijn wij allen - naar uw elgen woor-

sionaris en werkt nu nog in Congo. Petrus was raadslid voor de C.V.P.

Marcel Coppens: geb. Te Okegem op 7.10.1921. Zoon van Filemon en Anna Meganck. Als arbeider groeide Marcel op in de Teerlingstraat. Hij huwde Joanna Baeten op 22.10.1946. Met afstamming.

1961. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.

Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.

Raadsliden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF MEERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; RICHARD COPPENS; MARCEL COPPENS; PAUL VAN ROSSEN.

Ghisleen De Graeve: geb. op 15.2.1897. Zoon van molenaar Edward en Mathilde Lercangée. Woonde gans zijn leven in de schaduw van de oude molenromp. Zeer geprezen onderwijzer en schoolhoofd van de gemeentelijke jongensschool. Diep gelovig en werkzaam man, tevens zeer sociaal bewogen. Overleed te Aalst op 1.1.1981.

In november 1961 wordt de eeuwenoude "Lazarij-kerk" bij het einde van de Molenstraat gesloopt. Gevaarlijke bouwvalligheid noopt het gemeentebestuur tot herbouw over te gaan. Met de hulp van veel bereidwillige vaklui rees een grote, mooie nieuwe kerk op in de voortuin van het kerkhof. Zo werd een ruime doorgang voor het drukke verkeer mogelijk gemaakt.

31.12.1961: Frans Goubert, Burgerlijke Stand, legt zijn ambt neer; Emiel Van den Berghe (Molenstraat) volgt hem op.

1962. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.

Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.

Raadsliden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF MEERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; RICHARD COPPENS; MARCEL COPPENS; PAUL VAN ROSSEN.

De gemeente kent **geboortepremies** toe: vanaf het 3de kind = 300 fr. Voor het 4de: 400 fr; 5de: 500 fr.; 6de: 600 fr. Vanaf het 7de en 8ste: telkens met 200 fr. verhoogd.

1963. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.

Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.

Raadsliden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF MEERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; RICHARD COPPENS; MARCEL COPPENS; PAUL VAN ROSSEN.

Albert De Gendt, links op de foto : schepen Callebaut.

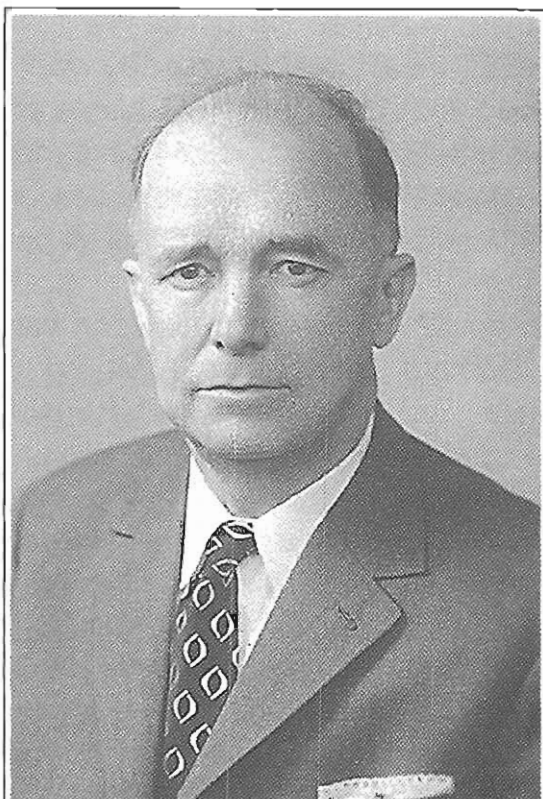
NOTA. Op 28 januari 1963 overleed hier in de pastorie Z.E.Hr. Clemens Peerenboom op 81-jarige leeftijd. Hij was 58 jaar priester en 28 jaar pastoor op onze parochie. Zijn stoffelijk overschot rust vooraan op ons kerkhof. In april daaropvolgend werd zijn opvolger, de Oordegemnaar Z.E. Hr. RICHARD SCHOCKAERT, plechtig ingehuldigd. Wegens werken aan de oude pastorie kon hij er nog niet meteen in.

Hector Pauwels wordt door de gemeente gehuldigd en vereerd met de medaille van het CARNEGIE HERO FOUND omdat hij een bedreigde motorrijder redde vòòr een aankomende trein.

1964. Burgemeester: ALBERT DE GENDT.

Schepenen: PETRUS VAN DER HOEVEN en FRANS CALLEBAUT.

Raadsleden: BERNARD VOCAET; ROGER STERCK; GUSTAAF MEERT; JOZEF D'HONDT; CYRIEL KIEKENS; RICHARD COPPENS; MARCEL COPPENS; PAUL VAN ROSSEN.

Gustaaf Meert.

Julienne Walt Niel.

Julienne Walt Niel: Geb. te Ninove op 14 december 1926. Dochter van W. en De Cleer. Zus van de toenmalige liberale minister Louis Walt Niel. Zij huwde Roger Souffriau en woonde aan de Iddergemsteenweg te Denderhoutem. Zij overleed als weduwe en moeder te Jette op 25.9.1991. Zij diende aan haar mandaat van gemeenteraadslid te verzaken wegens verwantschap met Frans Callebaut.

1965. Vermits geen enkele partij de volstreekte meerderheid had diende "hulp" in andere rangen gezocht. De V.U. ging akkoord om met de C.V.P. een bestuursmeerderheid te vormen op voorwaarde dat haar enig verkozene burgemeester zou worden. Zo geschiedde dan:
Burgemeester: FRANS DE MAN (V.U.)

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK (C.V.P.)

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME (3 C.V.P.-ers); GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN HERREWEGHE (deze verving Julienne Walt Niel). ROMAIN VAN VAERENBERGH: deze kwam in de plaats van Petrus

Van der Hoeven, die niet meer wenste te zetelen. Dit zijn de vier liberalen. Ook de socialist JOZEF TRIEST maakt deel uit van de raad.

Petrus Van der Hoeven: geb. hier op 24.6.1898. Zoon van Alfons en Clementine Van den Eynde. Petrus bleef op de ouderlijke hoeve met zijn vrouw Maria De Schrijver, uit Herlinkhove. Zij hadden twee kinderen. Petrus overleed op 26.7.1968 te Gent. Hij had van huis uit het Daensisme meegekregen.

Bernard Vocaet. Geb. te Aaigem op 22 augustus 1898. Zoon van Gustaaf en Victorine Boelaert. Bernard overleed te Aalst op 9 december 1971. Uitnemend vakman werd hij bekroond als **Laureaat van de Arbeid**. Diepgelovig en in hoge mate sociaalvoelend spande hij zich in gemeente en parochie in voor alle goede, christelijke werken. In deze zin zag hij ook zijn lokale, politieke activiteiten. Hij was vele jaren gemeenteraadslid en schepen. Meest van al lag hem zijn zo geliefde H.Hartbond heel nauw aan het hart. Bernard huwde hier Palmyre Geeroms op 30.10.1924. In niets moest deze vrome dame onderdoen voor haar begaafde man: werkzaam, vroom, gedienschtig. Helaas bleef dit mooi koppel kinderloos. Frans VOCAET, broer van Bernard, kwam op de lijst der Vlaamse kandidaten op, maar was niet verkozen. De moeder van beiden stond hier gekend met haar huis (Vossel) en eigendom in 1919: 1 ha 13 a.

Bestuur C.O.O.: Voorzitter: Emiel DE LEU. Leden: Jozef DE SCHEPPER; Richard HAEZAERT; Theofiel PROVOST; Marcel VAN BERLAMONT.

Plaatsvervangers: Rufin VAN DEN EYNDE; Aloï's SCHEERLINCK; Gerard VAN ROSSEN; Jan DE TROY; Marcel DE VILLE.

1966. Burgemeester: FRANS DE MAN.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN HERREWEGHE; ROMAIN VAN VAERENBERGH; JOZEF TRIEST.

1967. Burgemeester: FRANS DE MAN.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN HERREWEGHE; ROMAIN VAN VAERENBERGH; JOZEF TRIEST.

1968. Burgemeester: FRANS DE MAN.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN HERREWEGHE; ROMAIN VAN VAERENBERGH; JOZEF TRIEST.

1969. Burgemeester: FRANS DE MAN.

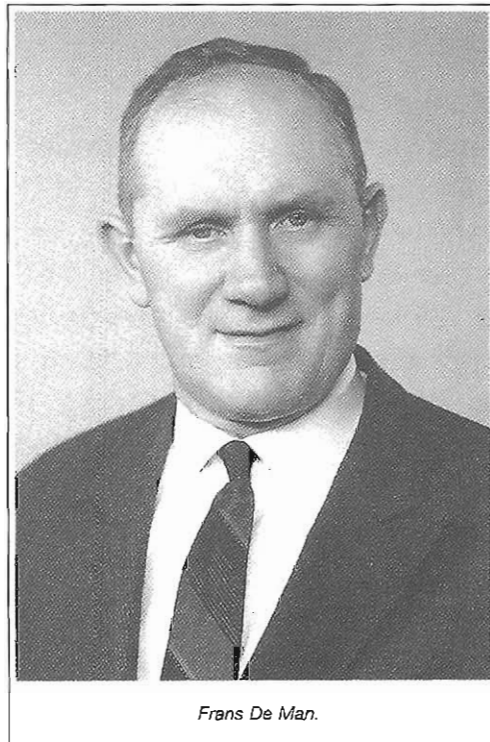
Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN HERREWEGHE; ROMAIN VAN VAERENBERGH; JOZEF TRIEST.

1970. Burgemeester: FRANS DE MAN.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: WILFRIED KIEKENS; JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; GUSTAAF MEERT; FRANS CALLEBAUT; ROGER VAN

HERREWEGHE; ROMAIN VAN VAERENBERGH; JOZEF TRIEST.

Frans De Man. Geboren te Nieuwerkerken in 1920. Zoon van landbouwer J. De Man en echtgenote P. De Clerck. Frans werd boekhouder van beroep.

Huwelijk in 1949 met Bertha Van Herreweghen. Dit huwelijk bleef kinderloos.

Actief Vlaams-nationalist. Frans verloor zijn vrouw in 1985. Momenteel verblijft hij in een bejaardenhome.

Het nieuwe bestuur wordt in het hoofdstuk: 'De politieke evolutie', deel III, uitgelegd, na de verkiezingen van oktober 1970.

1971. Burgemeester: GUSTAAF MEERT. (P.V.V)

Schepenen: CYRIEL KIEKENS (C.V.P.), WILFRIED KIEKENS (C.V.P.) en ROGER STERCK (C.V.P.)

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; ROMAIN VAN VAERENBERGH; PAUL VAN ROSSEN; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS.

Jozef D'Hondt: geboren alhier op 29.05.1918. Zoon van Emiel en Irma Eeman. Landbouwer in de Lebeke. Hij huwde – met dispensatie wegens verwantschap – Elvire Eeman; trouwdag: 4.5.1943. Raadslid in 1947. Burgemeester van 1954 t.e.m. 1958. Zetelde nog tot einde 1976.

Bevolking: 5.102 inwoners.

Gustaaf Meert: hier geboren op 11 december 1917 in het bakkersgezin van Emiel en Hortense De Leu in de Stichelen. Na knappe studies werd Gustaaf uiteindelijk adviseur bij het ministerie van financiën. Hij huwde hier Isabelle De Schrijver op 24.10.1942. Het gezin bleef kinderloos. Zij vestigden zich aan de Iddergemsteenweg. Hij werd met meerdere eretekens onderscheiden. Sterfdag: 18.10.1971.

Paul Van Rossen: geboren te Ninove op 12.2.1945. Zoon van Gerard en Maria De Sadeleer. Bediende die Huguette Cooreman huwde. Hij zetelde niet lang in deze gemeenteraad wegens zijn verhuis naar Ninove. Overlijden te Aalst op 21.12.1992.

Frans Heyman: geboren hier op 25.1.1920. Zoon van Petrus en Cecile Adriaens in de Borreken. Frans huwt Suzanne Allaer op 16.7.1946. Na enig bureauwerk wordt hij hier veldwachter. Groot gezin. Zijn overlijden: 26.10.1990.

Bestuur C.O.O.: EMIEL DE LEU (Voorzitter; metaal draaijer); HERVÉ SCHEERLINCK (programmeur); HANS SONCK (boekhouder); URBAIN VAN BERLAMONT (grondwerker); HIPPOLIET VERBEKEN (techn. leraar).

Arthur Evenepoel, Vondelen 28, wordt gehuldigd op het

Veldwachter Frans Heyman op schietoefening.

Gemeentehuis wegens zijn verdiensten als **Laureaat van de Arbeid**. Hij is ook "Cadet van de Arbeid" en krijgt de Bronzen Ster opgespeld. (14.9.1971).

Er worden twee tijdelijke klerken aangesteld op het Gemeentehuis: SCHEERLINCK Rudy en VERBEEEREN Denis. Deze laatste is amper één maand in dienst als hij overlijdt: 2.10.1971. Voorlopig vervangt HEYMAN Cecile, Borreken, op die dienst Verbeeren. Steunbetuigingen worden verstuurd naar Burgemeester SOENS P. voor zijn kortdauw optreden als Vlaams burgemeester van Strombeek-Bever. (26.4.1971).

Discussie over de verbouwing van het Gemeentehuis: 7 ja stemmen en 6 onthoudingen.

Burgemeester Meert is ziek en dient in zijn functie vervangen te worden. Als waarnemend burgemeester zal C. Kiekens voortaan optreden zolang Meert ziek is (9.9.1971).

Overlijden van Burgemeester Meert: 18.10.1971. De nieuwe burgervader wordt partijgenoot ROMAIN VAN VAERENBERGH (P.V.V.). Nieuw raadslid:

FRANS CALLEBAUT (P.V.V.).

Bevolking op 31.12.1973: 5.040 inwoners.

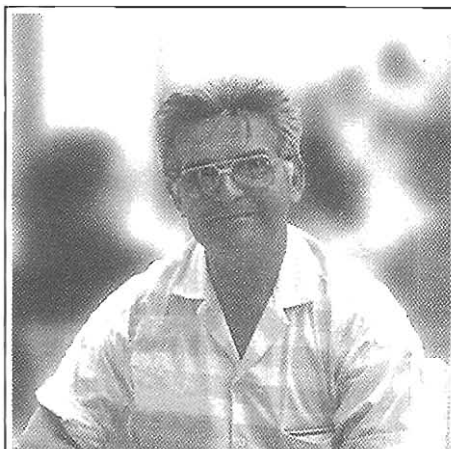
1972. Burgemeester: ROMAIN VAN VAERENBERGH (V.L.D.). Hij leidt zijn eerste zitting op 14.4.1972.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS en WILFRIED KIEKENS.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; STERCK ROGER; ACHIEL VAN

Romain Van Vaerenbergh

Florent Van Der Straeten.

DAMME; PAUL VAN ROSSEN; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS; FRANS CALLEBAUT. Deze laatste vervangt als raadslid de overleden Gustaaf Meert.

Het voorontwerp van het nieuw te bouwen gemeentehuis, door architect Vijverman van Denderleeuw gemaakt, wordt goedgekeurd en naar Gent gestuurd. Zoals gebruikelijk worden af en toe aanstellingen verricht op de gemeente. Worden aan 't werk gesteld: Gustaaf VAN RAEMDONCK; Freddy UYTTERSROT; Jozef VAN DER BURGHT; Eliane UYTTERSROT.

Urbanist Alfons Van Acker, Gentenaar, krijgt opdracht van het Denderhoutems gemeentebestuur het "Bijzonder Plan" van aanleg van het gebied "Veldeken" samen te stellen, alsook een Algemeen Plan van Aanleg van de ganse gemeente op te maken.

Op 28 december 1972 wordt Albert Mertens (oud-burgemeester) gemachtigd een **private** weg aan te leggen in zijn domein, Adv. De Backerstraat. De gemeente zal de wegbedding beheren in die private weg. Daar is de rustige "RODE KRUISLAAN" uit ontstaan.

1973. Burgemeester: ROMAIN VAN VAERENBERGH.

Schepenen: Vermits ons bevolkingscijfer 5127 bedroeg op 31.12.1970 is de gemeente gemachtigd DRIE schepenen te benoemen. Het zijn: CYRIEL KIEKENS; WILFRIED KIEKENS en ROGER STERCK.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; PAUL VAN ROSSEN; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS; FRANS CALLEBAUT.

De gemeente stelt op 19 april 1973 een waarnemende **ontvanger** aan, tot er een vaste benoeming volgt: Jan DE BODT. Aanvang: 1.1.1973. Op 21 juni 1973 wordt de plaats vacant verklaard. Tijdens deze zitting zendt de gemeente een motie naar de minister van justitie tot amnestie van de repressieslachtoffers. Op 28 juni wordt Freddy UYTTERSROT tot ontvanger aangesteld. Er werden nog enkele mensen aan 't werk gezet: Rudy SCHEERLINCK. Roger VAN DER STRAETEN. Godelieve VERBEEREN.

1974. Burgemeester: ROMAIN VAN VAERENBERGH.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS; WILFRIED KIEKENS.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; ROGER VAN HERREWEGHEN. ; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS; FRANS CALLEBAUT; ROGER STERCK.

Albert De Gendt: geboren te Welle op 20.3.1904. Zoon van Augustinus en M. Van Cromphout. Hoofdonderwijzer in de Borreken. Hij zetelde een legislatuur als burgemeester. Van zijn bidprentje nemen we over: "Hoogstaand man. Als christen met een rotsvast vertrouwen in God. Als mens fijnvoelend en correct, schrander en wijs, nauwgezet en plichtsbewust, woekerend met zijn talenten, in staat verantwoordelijkheid te nemen en te dragen, zowel in het onderwijs en de opvoeding op onze parochie, als in de uitoefening van een openbaar ambt in dienst van de gemeenschap....". Hij was gehuwd met Helena Uyttenhove en had een mooi gezin. Sterfdag: 10.4.1974.

De raming van de nieuwbouw van het gemeentehuis, 33.534.279 Bfr, wordt door de raad goedgekeurd op 6 juni 1974.

1975. Burgemeester: ROMAIN VAN VAERENBERGH.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS; WILFRIED KIEKENS.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; ROGER VAN HERREWEGHEN.; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS; FRANS CALLEBAUT; ROGER STERCK.

De op til zijnde gemeentefusies worden op de zitting van 27 februari 1975 onderzocht.

Het einde van "DENDERHOUTEM" of de op til zijnde FUSIES.

Tijdens de zitting van 27 februari wordt er van gedachten gewisseld over de nakende fusie.

De idee om kleine gemeenten bij grotere te voegen was niet nieuw. In Virton had men al in 1818 gepoogd enkele kleine dorpen bij de stad te voegen.¹⁰² Wijzelf moeten niet tot die uithoek van Wallonië trekken om daar over te horen: in 1829 is een poging om Iddergem en Okegem bij Denderhoutem te voegen mislukt.¹⁰³

Het hoofddoel der fusies schijnt geweest te zijn: weinig leefbare gemeenten samen te voegen bij grotere om tot krachtiger entiteiten te komen. Ter plaatse oordeelt men dat Denderhoutem goed op zichzelf kon blijven bestaan, maar,.... Daar zal men wellicht van hogerhand geen oren naar hebben....

Wat, zo wij toch gefusioneerd worden? Bij Ninove aansluiten? Wordt het een annex van Denderleeuw? Ziet men ons met Haaltert en met andere dorpen samengaan? Wordt Denderhoutem zelf pilootgemeente? Voor zoveel wij daar zelf inspraak in hadden waren de meningen verdeeld. Er zijn trouwens meerdere factoren die van invloed zijn: financiële mogelijkheden (of onmogelijkheden); gerechtelijke toestand; politionele situatie; belastingen e.d.m. De gemeenteraad is eenparig van oordeel:

1. Wij wensen NIET te fusioneren.
2. Het grondgebied moet te allen prijze één en onverdeeld blijven;
3. Bij integrale fusie blijven er twee kansen over: HAALTERT of NINOVE.

Een meerderheid wenst dan met Haaltert samen te gaan omwille van de

gelijkaardige structuur en het landelijk karakter die zo best bij elkaar passen. Men wenst verder nog de NAAM als ondertitel te bewaren. Dit is niet verwezenlijkt.

Na reeds in de aandacht geweest te zijn in 1971 is het parlement ernstig doorgestaan met de studie en de voorbereiding ervan in oktober 1975. Goedkeuring van de desbetreffende wet volgde in de kamer van volksvertegenwoordigers op 21 november 1975. Evenzo gebeurde dat in de senaat een maand later, op 23 december 1975.

Na uitvoering van de wet bleek dat België vanaf 1 januari 1977 maar 596 gemeenten meer had, waar dat vroeger 2359 was.

Op 13.11.1975 wordt beslist een lening aan te gaan bij het Gemeentekrediet van 800 000 fr., voor de bouw van een nieuwe gemeenteschool.

Wegens ingrijpende veranderingen, door de op til zijnde fusies, is dit project een zachte, maar snelle dood gestorven.

1976. Burgemeester: ROMAIN VAN VAERENBERGH.

Schepenen: CYRIEL KIEKENS; WILFRIED KIEKENS.

Raadsleden: JOZEF D'HONDT; ACHIEL VAN DAMME; ROGER VAN HERREWEGHEN.; FRANS DE MAN; EDGARD EEMAN; MARIA SCHEERLINCK – VAN DER MEEREN; FLORENT VAN DER STRAETEN; OMER BAEYENS; FRANS CALLEBAUT; ROGER STERCK.

Op 6 april 1976 wordt een toezichter op vleeswaren aangesteld in de winkels. De enige veearts die daarvoor in aanmerking komt is W.COPPENS (Dries). Hij zal trimestrieel alle vleeswinkels moeten controleren op de kwaliteit van het aangeboden vlees.

Florent Van der Straeten: Geb. 22.12.1933. Zoon van Gerard en Emilie Beerens. Flor huwde Adrienne De Kerpel. Lijnbusuitbater. Hij zetelde in de raad voor de V.U. Er is afstamming. Zijn overlijden te Gent: 13.7.1995.

Roger Sterck: Geb. 8.8.1925. Zoon van A. en Celine De Schrijver op Koekelberg (Vondelen). Vakman. Raadslid en schepen voor de C.V.P. Gehuwd met Hermine Verleysen. Kinderloos huwelijk. Roger overleed te Aalst op 24.7.1999.

Romain Van Vaerenbergh. Geb. 15.2.1928. Zoon van Jozef en Madeleine Eeman. College te Aalst (Jezuïeten). Handelaar in kanten. Romain huwde hier zijn eigen nicht Maria Buyl (Vondelen). Huwelijk op 30.8.1955. Twee kinderen. Woonden aan de Ninoofse Steenweg.

Hij was de laatste burgervader van Denderhoutem. Overlijden: Aalst, 16.2.2001.

NOTA. Hiermee werd het autonoom bestaan van Denderhoutem afgesloten.

Vanaf 1 januari 1977 waren wij allen inwoners van HAALBERT, samen met de mensen van Haalbert, Kerksken, Heldergerem en een deel van Erembodegem-Terjoden.

In deze technisch snel evoluerende wereld zouden wij deze fusies een "noodzakelijk kwaad" durven noemen. Enerzijds zijn er zulke omvangrijke hervormingen nodig omwille van ernstige, moderne problemen zoals milieuverontreiniging, rampenbestrijding, administratieve uitbreidingen, politiediensten e.z.m. Anderzijds menen wij toch dat een mooi deel van het volkseigene van het dorp onherroepelijk verloren gaat. Dat wordt inderdaad geofferd aan zoveel efficiëntie.

Cyriel Kiekens: geb. alhier in de Eigenstraat op 4.4.1902. Zoon van Desideer en Leonie Uyttersprot. Metser van stiel. Huwde Madeleine Roelandt op 30.4.1927 en vestigde zich in de Daal. Eén zoon die jong overleed. Raadslid en schepen voor de C.V.P.

Dit werk wordt beëindigd met een veelzeggend woord van Herman De Croo:

".....de gehechtheid, die door de duurzaamheid van de geschiedenis ontstaat, zit diep in ons gebakken en steekt de supragemeentelijke beheerders nog altijd de loef af...."¹⁰⁵

- ¹ De Potter & Broeckaert; a.w; p.14
- ² Uitgave van het Gemeentekrediet. Max Servais. 1955
- ³ keel is de benaming voor rood in de heraldiek.
- ⁴ Land van Aalst. Melckenbeek. jg.1954; nrs. 3 en 4.
- ⁵ Zie "Contactblad" van het Verbond van de kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen, 2de en 3de kwartaal, 2000. p.1 e.v.
- ⁶ Zie het hoofdstuk "Onderwijs" in deel III.
- ⁷ Deze laatste tekst naar Dr. J.B. Poukens; s.j. Geschiedenis van België. 1941. p.62 e.v.
- ⁸ "Heylighe en Roemweêrdige Persoonen..." C. Smet; dl I; p.114. Uitg. 1810
- ⁹ Wij kregen schriftelijke toelating tot publicatie van de hr. Van de Speeten.
- ¹⁰ Behandeld door Dr. H. Vangassen in zijn "Geschiedenis van Ninove" dl. I, p.43
- ¹¹ "Het parochiewezen in Brabant tot het einde van de 13de eeuw". Dr. J. Verbesselt. Dl. II, p.6
- ¹² "Kerkelijke Geschiedenis". V. Fris: p.405.
- ¹³ "Bijdrage tot de Geschiedenis van Heldergerm". (meerdere auteurs); 1996; p.4.
- ¹⁴ "Geschiedenis van België". H. Pirenne. Dl. I, p.51.
- ¹⁵ Men mag upstal begrijpen als gemeenschappelijk weiland.
- ¹⁶ Zie ons art. in Mededel. Heemkring Haaltert: 1997; nr. 3; p.9.
- ¹⁷ Dr. Poukens, a.w. p.62.
- ¹⁸ "Bona et Jura... ." Dom Beda Regaus. p.211.
- ¹⁹ Zinspelend op zijn naam liet hij 3 ratten aanbrengen op zijn wapenschild.
- ²⁰ Land van Aalst. Van Cleemput & De Smet. jg. 1951. nr. 1. p. 23.
- ²¹ Heemkring Haaltert. 1987. nr. 4. p.2.
- ²² Dagwand = dw. V. D's Groot Woordenboek, 12de uitgave 1992, geeft dit woord niet meer. Een vroegere uitgave (de 8ste, 1961) legt uit: dagwand, o. (-en), (Zuidn.) landmaat, zoveel als een man in een dag omploegen kan; ca1/4 bunder; vgl. dagmaat: wat één man kan maaien aan gras in één dag. (p. 405). Nota E.H.: Het D'houtems dw. gold 32a;.
- ²³ Wij verhaalden zo'n geschil in onze Mededel. a.w. 1996, nrs. 3 en 4.
- ²⁴ J.-Bt. DAVID gebruikt vierschaar al bij de Galliërs, ten tijde der Romeinen "en, nu hier, dan daar, vierschaar hield en recht sprak onder zijn twistzuchtige landgenooten..."; In "Vaderlandsche Historie." a° 1886. Dl. II. p. 80.
- ²⁵ Land van Aalst. jg. 1997; nr.1; p.17.
- ²⁶ In "Vaderlandsche Historie", dl. IV, p.10. Kan. J.-Bt. David.
- ²⁷ Land van Aalst, 1949, "Costuymen in Ronsse".

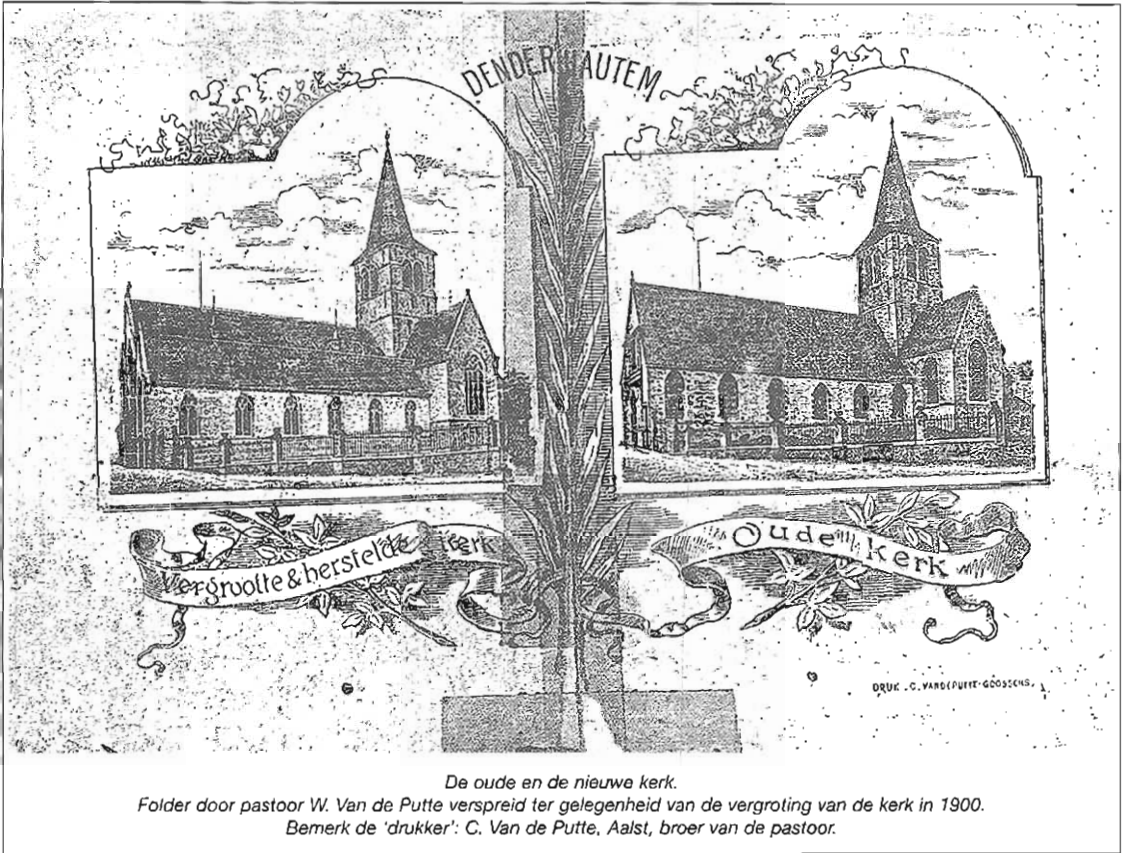
- ²⁸ St. A. Aalst. Nr. 15 209. Dossier Buyl.
- ²⁹ Bij een overlijden had de Heer recht op een mooi stuk vee enz. Dit was het "beste cateil".
- ³⁰ In nov. 1284 schenken Franco en zijn echtgenote Mathildis 5 dagwand 19 roeden moerassige grond, in de Lebeke, aan de abdij van Ninove. Wellicht om de grond te verbeteren, krijgen ze, tijdelijk, nog 1 bunder goede landbouwgrond op Terlinden bij. Dit perceel moet aan Franco weergegeven worden eenmaal de grond in de Lebeke in volle vruchtgebruik zal zijn. Voor beide moet cijns of pacht betaald worden. (Uit "Recueil des Chroniques..." Tome II. p. 983).
- ³¹ Land van Aalst.L. De Mecheleer. Jg. 1995. nr.1. p.36.
- ³² Land van Aalst. 1965. nr. 2. p. 57.
- ³³ "Geld uit de Grond." M. Rogge en L. Beeckmans. Zottegem. 1994.p. 169.
- ³⁴ Mededel. H.H. 1994 nr. 2. p.1.
- ³⁵ "De abdij te Geraardsbergen..." E. Soens.1914; p.189 e.v.
- ³⁶ "Généalogies Enghiennoises." R. Goffin. p.73.
- ³⁷ Land v. Aalst. jg. 1975 nr.6, p.259.
- ³⁸ R.A. Beveren. Rots. Processen, nr. 1008.
- ³⁹ "De Abdij..." E. Soens. a.w. p.195.
- ⁴⁰ Archief van de Gentse St.-Jacobskerk, aldaar bewaard.
- ⁴¹ "800 Jaar Geschiedenis van de familie VAN MUYLEM". Cyriel van Muylem. 2 dl. Niet in de handel. Er weze opgemerkt dat deze auteur geen Frans Van Muylem vermeldt omstreeks deze tijd in Denderhoutem.
- ⁴² Wij vonden geen baljuw voor 1682 aangegeven.
- ⁴³ Mededel. Heemkring Haaltert. W. De Loose. Jg. 1992. nr.4. p.18.
- ⁴⁴ Zie over het vermaard geslacht De Sadeleer: Land van Aalst. jg. 1986, nrs. 2 & 3.
- ⁴⁵ "De abdij" E. Soens a.w. p. 198.
- ⁴⁶ "Généalogies Enghiennoises..." René Goffin. a.w. p. 74.
- ⁴⁷ St. A. Aalst. Los stuk: opvolging van de erfmeierij, nr. 999.
- ⁴⁸ R.A. Gent. Raad Van Vlaanderen. 2de katern, nr. 31260.
- ⁴⁹ R.A. Beveren. Rots. Los stuk over Buyl, nr. 1000.
- ⁵⁰ Mededel. Heemkr. Haaltert. Jg. 1996, nrs 3 en 4.
- ⁵¹ Archief der familie Buyl.
- ⁵² St. A. Aalst. Bundel 15.206.
- ⁵³ R.A. Beveren. Rots. Denderhoutem. Modern. Kad. Leggers. Boek 7. art. 1185.
- ⁵⁴ "Geschiedenis van België". H. Pirenne, dl.III. p.320.

- ⁵⁵ Land van Aalst. 1° jg. 1949, nr. 2. p.36.
- ⁵⁶ Fransman acteert de gegevens in Denderhoutem voor de Burg. Stand. De Fransen voerden deze in.
- ⁵⁷ R.A. Gent. Schelddedepartement. Nr. 4339/8. Vragenlijst van 25 sept. 1801.
- ⁵⁸ R.A. Gent. Schelddedep. Nr. 3192/55.
- ⁵⁹ "Fontes Affligemensis." Dom. Verleyen. 1967.
- ⁶⁰ Gemeentel. Arch. Denderhoutem.
- ⁶¹ Alhoewel "orangist" vond men er geen graten in hem te laten voortbesturen.
- ⁶² "Tijdschrift voor Geschiedenis". R. Van Eeno. 1979. nr. 3. p.333.
- ⁶³ Dr. De Windt was gehuwd met de dochter van de burgemeester J. De Winter. Hun erfgenamen hadden hier in 1880 nog meer dan 8 ha. eigendom.
- ⁶⁴ Kult. Jaarboek Oost Vlaanderen p. 19 e.v.
- ⁶⁵ Relas van de verkoping in onze Mededelingen Heemkring Haaltert. Jg. 20 – 2000. nr. 1. p.17.
- ⁶⁶ " Dictionnaire Géographique de la Flandre Orientale." Ph. Vander Maelen. 1834. Impr. Anastaltique. Bruxelles. 1970. dl. II. P.42.
- ⁶⁷ Land van Aalst. Jozef Van Overstraeten.1949. nr. 4. p.124.
- ⁶⁸ Zie ons artikel over deze familie en Charles' nalatenschap in de Mededelingen Heemkring Haaltert; jg. 1988, nr. 2, p. 2 e.v.
- ⁶⁹ Krant "De Denderbode". Bibliotheek van de abdij te Affligem. 29.8.1852.
- ⁷⁰ In het gemeentelijk archief te Haaltert berusten de verslagen van de beraadslagen van de gemeenteraad vanaf 1856.
- ⁷¹ In de leeszaal "Albertina" in Brussel: Brabantica, I. p.141.
- ⁷² In "Liedekerke van vroeger en nu", Bronselaer; p. 242. Posthume uitg. in 1970.
- ⁷³ Archief van het bisdom te Gent. Parochie Denderhoutem.
- ⁷⁴ Acte verleden door Notaris Maes te Denderhoutem op 27.9.1877.
- ⁷⁵ Uit de papieren van de familie Cobbaert.
- ⁷⁶ Uit de notulen der beraadslagen van 1859.
- ⁷⁷ Zie het "Stockregiester", in de pastorie bewaard, p. 34.
- ⁷⁸ St. A. Aalst. Verzameling kranten.
- ⁷⁹ Rosalie bezat in 1845 geen huis, wel 6 ha 66 a 10 ca eigendom in Denderhoutem. R.A.Beveren. Kad. Legg. Boek 4. art. 1504.
- ⁸⁰ "Liedekerke...." Bronselaer. a.w.
- ⁸¹ "Bijdrage tot de Geschiedenis van Heldergem." Meerdere auteurs.1996. p.97.
- ⁸² Zie foto en tekst p. 130 e.v. in "Denderhoutem,..." E. Huylebroek. a.w.

- ⁸³ Gemeentelijk Archief. Beraadslaging van 18 april 1872.
- ⁸⁴ Deze Aloïs De Backer is de latere volksvertegenwoordiger van de christen-democraten. Niet te verwarren met zijn naamgenoot, Aloïs De Backer, onderwijzer.
- ⁸⁵ Uit "Het Daensisme". Lode Wils. Davidsfonds 1969.
- ⁸⁶ Vrije vertaling van de latijnse tekst in het Liber memorialis van de parochie, p.38.
- ⁸⁷ Stokregister van Denderhoutem, p.98
- ⁸⁸ In de Mededel. Heemkring Haaltert. Jg. 1993. nr.4.
- ⁸⁹ "Stokregister" in de pastorie. Latijn. p.40.
- ⁹⁰ Mededelingen Heemkring Haaltert, 1993, nr. 4.
- ⁹¹ Zelfde Mededelingen 1997, nr.2.
- ⁹² " Daens in Brons." Reinhard D'Haese. 1985. p. 30.
- ⁹³ "Het Daensisme." K. V. Isacker. P. 169.
- ⁹⁴ St.A.Aalst. "De Werkman" 26 nov. 1915. Te leen op microfilm.
- ⁹⁵ St.A.Aalst. "Den Denderbode"; 8.3.1908. (op microfilm).
- ⁹⁶ Mededelingen Heemkring Haaltert, jg. 17; 1997; nr. 1; p.20.
- ⁹⁷ Zie "Ninovieters-Kaffeegieters." Erik De Schrijver. P. 109. anno 1982.
- ⁹⁸ Vermoedelijk gallicisme, slecht vertaald van acabit = soort, aard.
- ⁹⁹ "Denderhoutem. De St.-Amandusparochie." E. Huylebroek. a.w. p.82.
- ¹⁰⁰ Zie het "Stokregister" van Denderhoutem, p. 65.
- ¹⁰¹ Wij lezen op zijn bidprentje: "... Hij was een tedere echtgenoot, een liefdevolle vader, een getrouwe vriend, een wijze raadsman..."
L.Meganck wijdt enkele blz. aan deze dichter in zijn "Mannen van het houten geloof". Deel II. De kopstukken. p. 135.
- ¹⁰² Zie het "Tijdschrift van het Gemeentekrediet". Jg. 1997. nr.2. p. 89.
- ¹⁰³ Zie in dit werk hoger bij het jaar 1829.
- ¹⁰⁴ Een zeer interessant artikel in genoemd Tijdschrift van het Gemeentekrediet. Jg. 1997/2. p.89 e.v.
- ¹⁰⁵ Uit: "De Wereld volgens Herman De Croo". 1999. p.145.

Deel 3 Het verenigingsleven in Denderhoutem

A. KERKELIJKE VERENIGINGEN.

I. Wellicht de oudste bond is voorzeker: "Het Aertsbroederschap des **H. Roosenkrans** van de H. Moeder Godts Maria." De foto op blz. 257 is het stichtingsdocument tijdens het pastoraat van Michiel Van den Haute. Jaar: 1641.¹ Dit genootschap is lang blijven bestaan op de parochie. In 1834 draagt de vereniging bij tot de vergroting van de kerk: 235 fr.² Talrijke bidprentjes, meest recente, vermelden lidmaatschap van de Confrérie van O.L. Vrouw. Dit kan deze rozenkransconfrérie geweest zijn, of, bij ongehuwde dames: de Congregatie van O.L.Vrouw.

II. "Het Genootschap van de **H. Franciscus-Xaverius**". "... is begonnen

§ GEDENKENIS §

DER

KERKWIJDING

VAN DENDERHAUTEM,

op Dinsdag 17 September 1901.

De Kerk van Denderhautein werd, in den loop der VII^{de} eeuw, gesticht door den H. ANANUS, Apostel van Vlaanderen.

Het was een houten Kerkje, welk in de XI^{de} eeuw reeds vervangen was door een gothisch gebouw in witten hardsteen, welke, volgens de overlevering, ter plaatse, zelf uit den grond is gedolven.

De parochie Denderhautein, stroomde haar uit over Helderghem en Idderghem, zoo het blijkt uit een diploma van MANASSE II, Bisschop van Kamerik, waarbij hij ten jare 1096 het altaar van « Holthem » met de hulpkerken van « Hildregem » en « Idregem » schonk aan S. Adriaansabdij te Geeraardsbergen.

De Kerk werd gebouwd in de XII^{de} — XIII^{de} eeuw alsook de noorderbeuk, die in de noorde werden er bijgevoegd.

De Kerk werd vernield door de vrees van de Inden van de stormen van 1578 — 1579, werd heropgebouwd door den E. H. Pastoor CORNELIUS BAPTEZAN, van Denderhautein, Den 28sten Juli 1697 wijdde de Kerk van Denderhautein, MATTHIAS HOVIUS, het altaar van O. L. V. geplaatst in de noorderbeuk. Ten jare 1834 werd de Kerk 30 voet verhoogd, door den Jover van den E. H. Pastoor BOEL. De kosten beliepen tot 8 duizend frs. In Mei 1881 plaatste men in het koef een nieuw Hoogaltaar in gothischen stijl en het werd gewijd door Z. H. Msr L. DE BARRICE, Hulpbisschop van Gent.

De Kerk vervallen en te klein geworden zijnde, wierd ten jare 1898 hersteld en vergroot, dank aan de medehulp van Staat, Provincie en Gemeente en versierd dank aan de mildadigheid der Parochianen, onder het Bestuur van den E. H. W. VAN DE PUTTE, Pastoor; C. SCHOUPE, Burgemeester; A. BAYS, P. D'HONDT, A. VAN OUDENHOVE, H. MERTENS en G. ROELANDT, Leden van 't Kerkbestuur.

De werken werden uitgevoerd door den heer LEONARD VERSTRAETE, Aannemer te Rumbke (West-Vlaanderen) volgens de teekeningen van den heer JULIUS GOETHALS, Stadsbouwmeester, te Aalst.

Z. H. Msr ANTONIUS STILLEMANS, Bisschop van Gent, heeft den 17 September 1901, de Kerk geconsecreerd en het nieuw altaar van O. L. V. gewijd.

ALLEEN

CODE ZIJ EER EN GLORIE !

Wordt verkocht ten profijte der Kerk.

De kerkwijding. 1901.

in 't Jaer 1864 en ten vollen in order gebracht in het Jaer 1867 den elfden Juny ter gelegenheid van de wijding en inhuldiging van het Beeld & de Standaert der zelfde Genootschap. Het beeld is te Antwerpen gemaekt door Mr. Joseph Geest. De Standaert te Gent door Mr. Leroy (bij 't klooster der Jezuieten). Het beeld heeft gekost 525 fr. De Standaert 600 fr.³¹ De stichting kreeg de naam naar de grote Vlaamse Jezuiet Franciscus-Xaverius. Deze trok als missionaris naar China. De beweging kende in ons dorp een ongekende bloei. Honderden leden kwamen maandelijks samen in dezelfde hoogmis en hadden dan in de kerk, na de mis, een graag bijgewoonde vergadering. Een belangrijk getal "hoofdmannen" was over het ganse dorp verspreid om bureu maandelijks aan te manen tot de komende

VLAGGEFEESTEN 27 AUGUSTUS 1939

Eerwaarde Heer Pastoor
Onderpastoor,

Reeds 25 Parochiën hebben de toetreding met
hun H. Hartbond ingestuurd.

Uwe mannenbond is reeds uitgenoodigd ook deel
te nemen aan onze Vlaggefeesten.

Wij zijn overtuigd dat geen enkele onzer H. Hart-
Bonden uit de streek van Aalst-Ninove-Geeraardsber-
gen, daarbij zal willen ontbreken.

Daar wij evenwel toetogte de U toegezonden
gefrankeerde kaart van deelname niet mochten ont-
vangen, doen wij hierbij een laatsten zeer dringenden
oproep om toch alles in het werk te stellen opdat Uw
Bond flink vertegenwoordigd zou zijn.

Mag ik dus de gefrankeerde kaart U vroeger toe-
gezonden binnen korten tijd verwachten?

Met oprechten dank en groeten

In Christo Rege

Baten H.

Onderpastoor Denderhoutem.

XAVERIANEN
DENDERHOUTEM.

CHRISTUS VINCIT!
CHRISTUS REGNAT!
CHRISTUS IMPERAT!

Eerwaarde Heer Pastoor,
Onderpastoor,

De Xaverianenbond, ter gelegenheid van zijn 75 jarig
bestaan, samen met den H. Hartbond, hij zijne plechtige
vlaggewijding, hebben besloten een grootsche godsdienstige
betoging in te vichten op

ZONDAG 27 AUGUSTI 1939.

Mgr Coppiniers zal de plechtigheid met zijne tegen-
woordigheid vereeren.

We verzoeken U derhalve dringend met uwe Xaveri-
anen, H. Hartbond of andere mannenvereniging op Zondag
27 Augusti naar Denderhoutem te komen ter eere van
het H. Hart.

Met oprechten dank en groeten in Christo Rege.

NAMENS DE XAVERIANEN EN H. HARTBOND:

De Genrd Frans
Voorzitter.

Mariens Honoré
Eere-Voorzitter.

De Graave Bhisala
Van Rossen Alfons
Schrijver.

De Schepper Kaniël
Schatbewaarder.

Eerwaarde Heer Cl. Peckenboom
pastoor.

Eerwaarde Heer Baten
Onderpastoor.

P. S. Eede bijgaande kaart in te vullen en op te sturen voor 15 Juni
1939. Het volledig programma der plechtigheid en alle noodige
inlichtingen zullen tijdig meegedeeld worden.
Speciale antwoorden aan de stude van Denderhoutem zullen de
deelnemers, die ons op voorhand verwittigd hebben, opwachten.

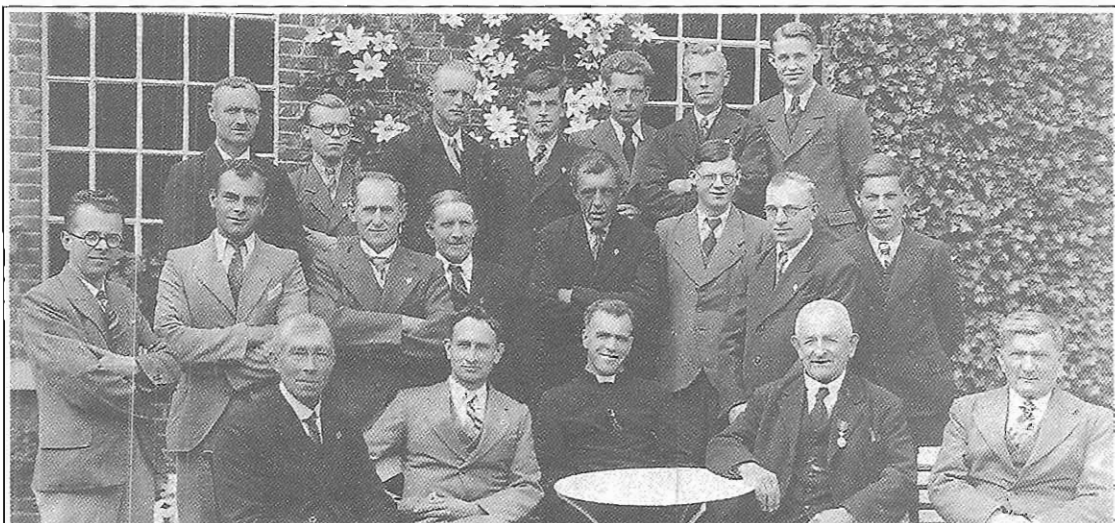
De vlaggenwijding

lijk communiceerden. Vanzelfsprekend hadden twee biechtvaders de han-
den vol met het aanhoren van lange rijen rouwmoedige biechtelingen, even
vòr en ook tijdens de mis. Elk lid diende een rode lidkaart af te geven bij
het communiceren. Deze kaarten werden dan door de secretaris gestem-
peld, tot bewijs van aanwezigheid. Het bijwonen van deze missen van eer-
herstel werd sterk aangemoedigd door huisbezoek van de "ijveraar" van de
wijk, een paar dagen vòr de bondsmis. Telken jare hadden deze bestuurs-
leden een recollectie in Ninove. Ons dorp werd er meer dan eens in de bloe-
metjes gezet voor de tarijke opkomst van onze mannen. Bij elke bond
behoorde een kleurige vlag. Hiermede werden uitstappen georganiseerd.
Het ging dan naar vlaggenwijdingen, optochten, processies enz. Kort vòr
W.O.II werd hier, zoals overal elders, ook een vrouwenbond van het H.Hart
ingericht. Ook deze had veel bijval, zoals deze van hun mannelijke broe-
ders.

Door tal van ongelukkige factoren zijn in deze tijden de maandelijke
vergaderingen met kaartcontrole en al sinds lang een onontkoombare dood
gestorven. Er dient wel aan toegevoegd te worden dat een niet onbelang-

*Het altaar met de duizendkoppige menigte op zondag 27 augustus 1939.
Vlaggefeesten Xaverianen en de H. Hartbond.
Bemerk rechts ook het monument der gesneuvelde soldaten.*

Bestuur H. Hartbond 1941.

Zittend v.l.n.r. : Alfons Van den Berghe (Daal); Ghisleen De Graeve (Iddergemsteenweg); Proost L. Uyttersprot; J. Sterck (Vondelen); Benoît Coppens (Dries).

Middenrij v.l.n.r. : Kamiel De Schepper (Dorp); Marcel Coppens (Teerlingstraat); Bernard Vocaet (Vossel); August De Leu (Stichelen); Achiel Eeman (Borreken); Achiel Huylebhoek (Borreken); ...; Richard Van Rossen (Poel).

Bovenste v.l.n.r. : Emiel Goubert (Terlinden); Jozef Van Herreweghen (Molenstraat); Placide Van Damme (Dries); Hubert Eeman (Lebeke); Jozef D'Hondt (Lebeke); Jozef Van Heghe (Teerlingstraat); Gerard Van Rossen (Dorp).

rijke groep elke maand nog contact houdt door het afleveren van een degelijk bezinningsblad aan de niet-afhakende, vroegere bondsleden. Als blijvende herinnering aan deze bondsvieringen, alsook tot hulde aan het H.Hart werd door de gemeente een stukje grond afgestaan om er een waardig H.Hartbeeld op te richten. Dit beeld werd plechtig ingehuldigd op 11 augustus 1929. Het werd geschonken door het echtpaar De Schrijver – De Schrijver, Advokaat de Backerstraat. Volgens het relaas van de pastoor was het feest schitterend geslaagd. Van dan af werd het H. Hartfeest elk jaar plechtig gevierd. Zeker geen enkel huis stalde het beeld niet uit voor het raam.

Onze zo vertrouwde "**bidprentjes der overledenen**" leren ons ook welke vrome verenigingen hier bestaan hebben of nog aanwezig zijn op de parochie. Ook het PAROCHIEBOEK geeft ons nuttige aanwijzingen over broeder- of heiliggengenootschappen. Van enkele zijn getuigenissen schaars.

VI. De Confrérie van het **Heilig Hart**.

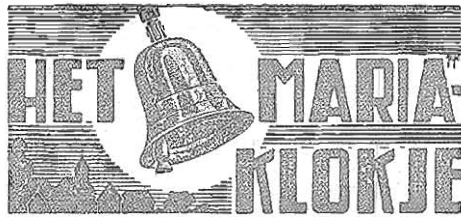
VI. De **Voortplanting van het Geloof**.

VII. De **Sint-Pieterspenning**. Telken jare kwam een der onderpastoors langs om een geldelijke gift tot ondersteuning van de werken van het Vatikaan. De ene familie kon (en wou!) al iets meer geven dan de andere.

VIII. De **Congregatie van O.L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen**. Uitsluitend voor jeugdige, ongehuwde vrouwen. Deze was hier in 1878 gesticht. Zo werd het gouden jubileum in 1928 plechtig gevierd. In dat jubeljaar telde de Congregatie 228 leden. De "Prefecte" was Rachel Goubert, Dorp. De Congreganisten kregen elke maand een klein stichtend ledenblaadje "Het Mariaklokje". Hierin vonden de dames deugdelijke, geestelijke lectuur.

IX. De **Eucharistische Kruistocht**. Deze kende een mooie ontplooiing bij de jeugd, vooral door de gedreven inzet van de onlangs zalig verklaarde priester Poppe, uit ons bisdom. De Zalige Poppe was gewijd op 16 juli 1939.

X. Op 16 augustus 1900 keurt bisschop Stillemans de standregels goed van de nieuw opgerichte "**Confrérie van de H. Rochus en de H. Barbara**". Die waren:

HET MARIA- KLOKJE

MAANDBRIEFJE VOOR
MARIACONGREGATIES

Uitgave A. — Nr. 103
SEPTEMBER 1942

ENGELN. — September is aan den eeredienst van de Engelen toegewijd. — God had de Engelen geschapen als zuivere en onsterfelijke geesten en ze met de heerlijkste gaven van verstand en wil begiftigd. Alvorens tot het aanschouwen van God te worden toegelaten moesten zij dit eeuwig geluk door een blijk van onderdanigheid aan zijn opperheerschappij verdienen. Wij weten niet waarin die beproeving bestond. Wij kunnen de zaak als volgt godvruchtig veronderstellen en voorstellen. God openbaarde aan de Engelen zijn goddelijk wezen. Aanbiddend negen de Engelen neer. God deed hun dan 't mysterie van de Heilige Drieuldigheid kennen: Vader, Zoon en Heilige Geest; drie Personen, één God. Eerbiedig klonk door de ruimte het machtig

1

Het Mariaklokje.

- a. Door de voorspraak van deze heiligen en het navolgen van hun deugden bevrijd te worden van besmettelijke ziekten en een zalig stervensuur te bekomen met het ontvangen van de laatste sacramenten.
- b. Dagelijks één Onze Vader en één Weesgegroet met schietgebed bidden.
- c. Jaarlijks viering van deze heiligen, met octaaf, op hun feestdag.
- d. Een solemneel jaargetijde wordt voor de afgestorven leden opgedragen.
- e. Het ledenbestand wordt in een speciaal register bijgehouden.
- f. Jaarlijks lidgeld: 0,10 fr. ofwel 3 fr. voor het leven.
- g. Bestuur: de pastoor is de Proost; er helpen nog vier bestuursleden.
- h. Geldelijke overschotten zullen aan de processiegroepen besteed worden en verder tot versiering der kerk.

Het parochieboek bezorgde ons deze gegevens.

XI. **De Confrérie van het "Apostolaat des Gebeds"**. In het jaar 1867 beliep het ledenaantal: 600. Dit van het "Genootschap des Gebeds" tot 1300. In januari 1934 is hier voorzeker dit Apostolaat heringericht door Pater Verheylezoone, s.j. Op het einde van het jaar telde men 2208 leden.

XII. **K(-atholieke) A(-rbeiders) J(-eugd)** = K.A.J. ofte de Kajotters. Wijlen Kardinaal Cardijn was de stichter. Hij wilde de opgroeiende arbeidersjeugd opleiden tot fiere, zelfbewuste, overtuigde christenen. Daartoe richtte men overal bonden op die werkten aan verantwoorde vrijetijdsbesteding. Dit was waarlijk deugddoend: wetende, enerzijds de steeds maar toenemende vrije tijd, en anderzijds de gevaren die deze aan hun lot overgelaten jongeren liepen. We lezen er bij ons voor het eerst in 1936 over. Op 22 augustus wordt hier een verbroederingsdag gehouden. In 1937, op 11 juli wordt de nieuwe K.A.J.-vlag gewijd. Jozef De Schepper, Dorp, was een der enthousiaste stichters van de beweging. Spelen er later nog een belangrijke rol in: Felix-Albert De Bodt en broer August; de broers Gustaaf en Emiel de Leu; Clemens Van der Meeren en nog vele anderen. Tal van lovenswaardige initiatieven grepen plaats: vergaderen, ontspanning bieden, nuttige bezigheden leren, mooie reizen, zo bvb. de onvergetelijke Romereis, congressen, uitstappen e.d.m.

XIII. Ook de werkende meisjes verenigden zich in hun **V.K.A.J.** Ook de dames hulden zich in een fris uniform. Belangrijk in deze waren zeker de Lebeekse onderwijzeres Lydia D'Hondt – zij zou later leke-missiehelpster worden en in Zaïre apostolaat uitoefenen –; ook haar Denderhoutemse collega Maria Van Herreweghen speelde een leidende rol. Nog Maria De Cock en tal van anderen, Lena Van Rossen, Irene De Muyter, enz. waren gedreven leden.

XIV. In dezelfde zin werd in de twintiger jaren de **K(-atholieke) S(-tudenten) A(-ctie)** opgericht. De naam RECHT DOOR ZEE werd in 1920 aan de bond gegeven. Men sloot aan bij het landelijk verbond het Algemeen Katholiek Vlaams Studentenverbond. Pastoor Pauwels wijdde de vlag op 8 september 1923. De toen zo gekende Pater Callewaert sprak de feestrede uit. Deze beweging werd echter door de bisschoppen verboden omdat in vele afdelingen een ernstige strekking leefde die, althans in het oog van het episcopaat, te radicaal Vlaams was, dus anti-Belgisch! Een zuiver katholiek, bovendien in het Belgisch staatsbestel gelovend, studentenverbond werd opgericht: de K.S.A. Deze stond onder het rechtstreeks

Proost Uyttersprot met enkele leidsters van de vrouwelijke K.A.J.
 V.l.n.r. : Paula Van Herreweghen; Helena Van Rossen; Irma Adriaens; E. Hr. Uyttersprot;
 Alida De Buysscher; Margriet Van den Steen; Julienne De Dier; Maria De Kock.

De K.S.A. met vlag.

gezag van de Belgische bisschoppen.

In het voorjaar van 1924 moet een toneelfeest plaats gehad hebben, inge-

richt door het A.K.V.S. De Aalsterse leden worden trouwens op dat evenement uitgenodigd naar Denderhoutem te komen meevieren.⁷

Omstreeks 1930 wordt de nieuwe K.S.A. ingericht. De eerste proost werd de jonge leraar E.Hr. E. De Graeve, zoon van molenaar Edward, Iddergemsteenweg. Men startte met een vijftiental leden. De groep groeide snel aan. Zullen een belangrijke rol spelen in de bond vòòr W.O.II: de latere priesters M. De Mulder, Alb. De Schepper, Gaston Goubert, José Houtman. Natuurlijk waren hierbij ook actief enkele hogeschoolstudenten, humanioraleerlingen, normalisten, enz.

Mijn persoonlijke herinneringen roepen me een meerdaagse fietstocht voor de geest naar het West-Vlaamse Wielsbeke. E. Hr. Albert De Schepper, toen nog seminarist, was de bezielende leider en verantwoordelijke voor deze ernstige onderneming. Dat was wel gewaagd voor die tijd: wat een tocht met een bende onervaren jongelui. Gelukkig hadden onze jeugdige tweewielers niet met druk autoverkeer af te rekenen: dat bestond toen nog maar sporadisch. De K.S.A.-ers waren fijn in uniform: blauw hemd, oranje das. We mogen gerust stellen dat ze het er voortreffelijk voor mekaar brachten. De naoorlogse tijd kende veel ups en downs: nu eens schitterend, dan zowaar bijna dood bloedend.

Namen in die tijd de leiding op zich: Laurent Meganck, Willem Houtman (later tot priester gewijd), Jozef Eeman (werd ook priester), L. Van Rossen, onderpastoor Uyttenhove, M. Goubert e.a. Nog in 1979 bestond de St.-

De K.S.A. op reïs. ± 1939.
Links de E. Hr. M. De Mulder en E. Hr. J. Houtman

Jans Berchmansbond te Denderhoutem. Deze K.S.A.-ers trokken op zomerkamp naar St.-Pieters-Voeren.

XV. Al in het eerste jaar van zijn pastoraat (1935) stelde de nieuwe pastoor Peerenboom **HET HEILIG UUR** in. Op de vooravond van elke eerste vrijdag der maand werd in de kerk een uur aanbidding gehouden ter ere van het uitgesteld H. Sacrament. Wij vermoeden dat dit niet lang bestaan heeft. Ook hier speelden de oorlogsomstandigheden natuurlijk een belemmerende rol.

DE LEBEKE IS IN FEEST!⁸

De nieuwe kerk is er: ze wordt gewijd.⁹

Op zondag 5 mei 1912 schijnt een heerlijke zomerzon over deze afgelegen wijk.

Uitstekend weer voor een feest zoals dit. Alle Lebekenaren hadden zich flink ingespannen om de ganse wijk mooi te pinten: er waren ontelbare vlaggen en wimpels, veel jaarschriften, een zee van veelkleurige bloemen, guirlandes en serpentine, alle huizen verwelkomden de overheden welgemeend hartelijk.

De Voorzitter van de Kerkraad, Modest COBBAUT, heette de personaliteiten welkom.

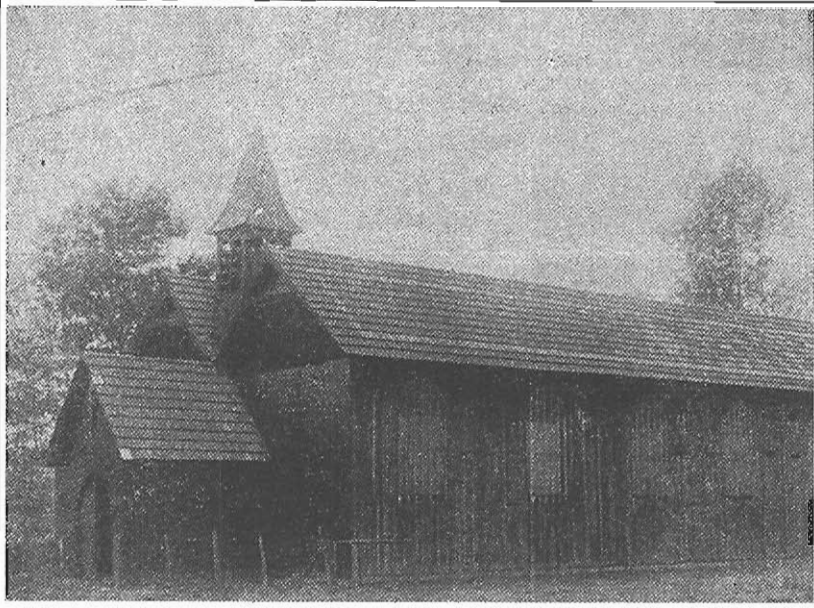
Waren aanwezig: de deken van Ninove, de priesters van het omliggende, de Principaal van het College van Ninove, de Burgemeester van Outer enz. Bij de nieuwe kerk – bouwwerk volledig in hout uitgevoerd (zie foto) – luidde de tekst van de praalboog:

ANTONIUS – HELP U VOLK'REN STRIJDEN
WANT VOOR 't GELOOF ZIJN 't WAARLIJK DROEVE TIJDEN.

NOTA. Er weze aan toegevoegd dat dit kerkje wellicht te klein geworden was een kwarteeuw later. Deze constructie werd dan gesloopt en vervangen door een mooie, ruime stenen tempel. De uitvoering was al aan de gang als W.O.II in 1940 uitbrak.

DE MISSIENAAIKRING.

Hierbij waren alleen dames betrokken. Dezen hielden zich daadwerke-

De 'houten' kerk van Lebeke-Outer

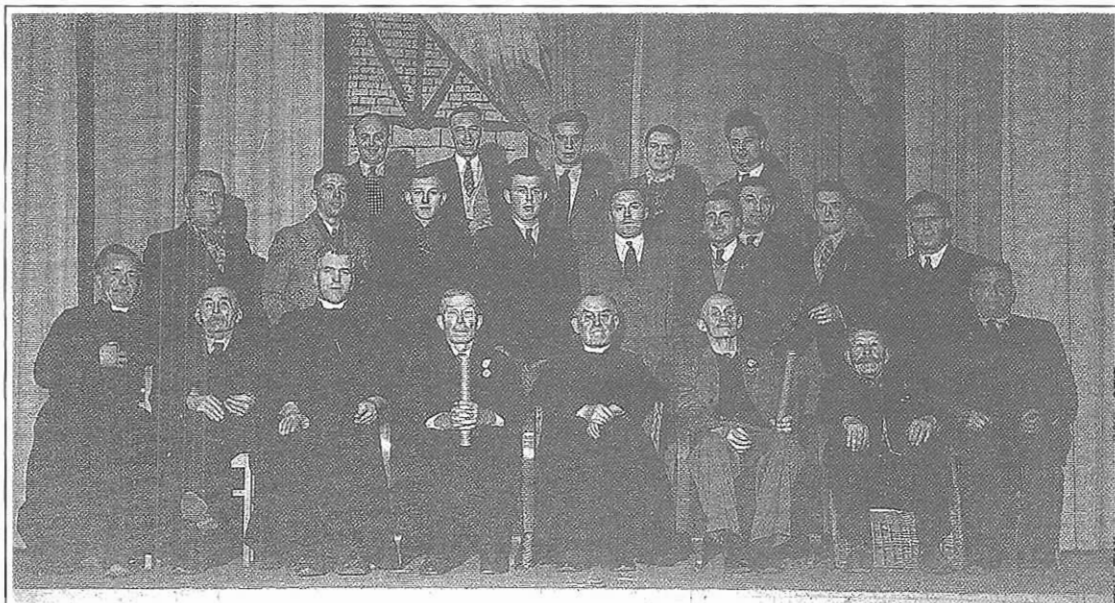

De Sint-Antoniuskerk.

lijk bezig met NAAIEN, HAKEN, BREIEN, enz. uitsluitend voor de Denderhoutemse missionarissen. Zij deden niet alleen aan haakwerk e.d.g.; zij zamelden ook ZILVERPAPIER in. Talrijke winkeliers lieten een negerbusje plaatsen op de toog voor de goedwillige missievriend. Zij speelden toneel in het Gildenhuis en reserveerden de opbrengst voor hun beschermelingen in den vreemde.

Rond kerstmis 1933 werd op drie dagen gespeeld ten voordele van de missies: zij voerden het drama ZUSTERS op en de klucht BEKROOND KAATJE.¹⁰

XVI. Het kerkkoor.

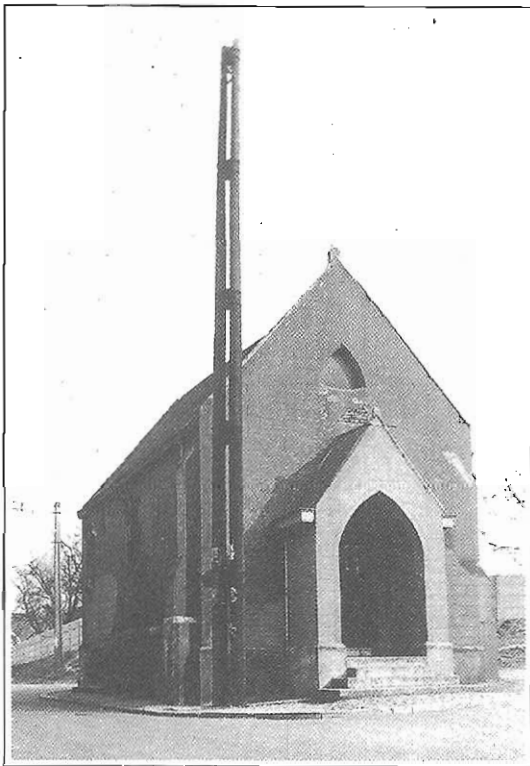
Het kerkkoor, nog alleen uit mannen bestaande in 1948.

Voorste rij, v.l.n.r. : E. Hr. G. De Wolf; Petrus Eeman; E. Hr. L. Luyttersprot; Alfons Van den Berghe; Z.E.Hr. Cl. Peerenboom; Cyriel Van Damme; A. Buyt; R. Matthijs.

Middenrij, v.l.n.r. : Albert Beernaert; Emiel Van den Berghe; J. Lepoivre; Gustaaf Van den Berghe; Ernest Muylaert; Maurits Goubert; R. Chiau; W. Strypens; Amand Van der Donckt.

Bovenste rij, v.l.n.r. : Roger Sterck; Guillaume De Vos; Jules Van Damme; G. Allard; Frans Goubert.

XVII. De 'Lazarijkapel'.

De "Lazarijkapel" aan het einde van de Molenstraat. Werd afgebroken in 1962. Deze kapel werd in de voortuin van het kerkhof heropgebouwd. De oorkonde - perkament! - werd kunstzinnig van de nodige tekst voorzien door gemeenteraadslid Achiel Van Damme en in een glazen koker geborgen. Deze werd veilig en wel ingemetseld onder de linkertrap bij de ingang van de nieuwe kapel.

B. SOCIALE VERENIGINGEN.

Reeds in 1893 drong de **sociale** gedachte door in de samenleving. Wellicht heeft de wereldberoemde encycliciek "RERUM NOVARUM" van Paus Leo XIII daar het meest toe bijgedragen.

De **politieke** controverse hier te lande wordt in het politiek hoofdstuk behandeld. De kerk heeft zich daar dadelijk heel positief bij ingesteld. Landelijk kwamen die toch maar traag op gang.

1. Het Algemeen Christelijk Vakverbond.

De A.C.V. (Algemeen Christelijk Vakverbond) –verenigingen kwamen in het begin van de 20ste eeuw geleidelijk van de grond. Er ontstonden snel splitsingen wegens de uitgebreidheid van de belangengroepen. Zo zag men snel **syndicale** verenigingen ontstaan; deze invloed en macht zoekend bij politiek gelijkgerichte instellingen. Het A.C.W. ging lang met de katholieke partij samen; het A.B.V.V. was thuis in de Belg. Werkl. Partij enz. Al snel werden deze op hun beurt opgesplitst in **sectoriële** afdelingen: bouwvakkers, bedienden, mijnwerkers,..

Een andere zorg was de bekommering om financiële tussenkomst bij geneeskundige behandeling. M.a.w. een onderafdeling, de zgn. ZIEKENBOND, werd gesticht. Zo zag men overal **mutualiteiten** ontstaan. Deze waren ook weeral politiek gekleurd.

Voor de steeds groeiende bejaardenmassa zijn al tientallen jaren aangepaste GEPENSIONEERDENBONDEN werkzaam. Ook deze leunen bij politieke formaties aan. Het zou ons te ver leiden deze alle breder te behandelen. Daar is trouwens de zeer uitgebreide vakliteratuur voor beschikbaar.

2. De Boerengilde.

Net zoals vòòr de Franse revolutie ambachtsslieden zich in GILDEN verenigden – deze werden door diezelfde Fransen afgeschaft en verboden – zo kwam de idee zich in BONDEN te verenigen weer de kop opsteken. Ook de LANDBOUWERS dachten daaraan, bijzonder naar het einde van de 19de eeuw.

In Leuven drukte Helleputte de gedachte hard door en in 1890 was het zover: de BOERENBOND werd gesticht. Drie grote principes lagen aan de

De vlag van de boerengilde.

basis bij de oprichting: de GODSDIENSTIGE, de SOCIALE en de ECONOMISCHE belangen van de boeren behartigen.

Het succes zou rechtstreeks afhangen van de respons die deze stand overal in den lande zou ervaren. Bij ons kwam er al vlug reactie: al in 1896 werd de lokale gilde opgericht. De werking beperkte zich lang tot besprekingen van godsdienstige en vakkundige aard: dierenverzorging, akkerbouw, verzekeringen, enz. Al spoedig kwam er ook een verkoopcentrale van veevoeders, meststoffen, plantaardappelen e.a.m. tot stand. Dit alles samen werd goed gevolgd en grondig geleid door de plaatselijke geestelijkheid. Want: er waren kapers op de kust! Wat in de eeuwfeestbrochure wijselijk verzwegen werd belet niet de volledige toedracht der zaken in het licht te stellen. Ons dorp is ongeveer een eeuw lang, haast in alle geledingen van de menselijke bedrijvigheid, getekend, ja misschien wel getraumatiseerd geweest door de **politieke** terugslag op de families.

Er dient aangestipt dat een bekwaam, actief man, Aloïs De Backer, na zijn catastrofale mislukking bij de notarisbenoeming, er ook alles zal aan

GEMEENTE DENDERHAUTEM.

PROGRAMMA DER FEESTELIJKHEDEN

GEGEVEN OP

Zondag 27 September 1903,

TE GELEGENHEID DER

PLECHTIGE WIJDING

van het prachtig nieuw Vaandel der Boerengilde

SINT-ISIDORUS

- 1° Om 2 ure juist namiddag, vergadering van al de deelnemende Maatschappijen, omtrent het nieuw Kerkhof, aan de Molenstraat.
- 2° Om 2 1/4 ure, vorming en optocht van den Stoet, gerangschikt in de volgende orde:
 - 1° Denderhautem, Fanfaren.
 - 2° Ninove, Cath. Turners *Jongen Vlug*
 - 3° Haeltert, Fanfaren.
 - 4° Haeltert, Onderlinge Bijstand.
 - 5° Haeltert, Tooneelbond.
 - 6° Liedekerke, Fanfaren.
 - 7° Liedekerke, Boerengilde.
 - 8° Aygém, Xaverianen.
 - 9° Heldergem, Xaverianen.
 - 10° Iddergem, Fanfaren.
 - 11° Oultre, Xaverianen.
 - 12° Sint Antelinckx, Xaverianen.
 - 13° Meerbeké, Fanfaren.
 - 14° Meerbeké, Xaverianen.
 - 15° Meerbeké, Boerengilde.
 - 16° Meerbeké, Onderlinge Bijstand.
 - 17° Denderleeuw, Fanfaren.
 - 18° Denderleeuw, Onderl. Bijstand.
 - 19° Hillegem, Xaverianen.
 - 20° Appelterre, Xaverianen.
 - 21° Appelterre, Zangafdeeling.
 - 22° Pamel, Fanfaren.
 - 23° Pamel, Zangmaatschappij.
 - 24° Pamel, Boerengilde.
 - 25° Okegem, Boerengilde.
 - 26° Hekelegem, Xaverianen.
 - 27° Welle, Fanfaren.
 - 28° Denderhautem, Xaverianen.
 - 29° Denderhautem, Boerengilde met hare nieuwe Vlag.
- 3° Gedurende den optocht aan de Kerk uitreiking der herinneringsmedaliën.
- 4° Wijding in opene lucht der nieuwe Vlag met korte aanspraak door den Eerw. Heer LUYTGAERENS, Secretaris van den Boerenbond van Leuven.
- 5° Na de kerkelijke plechtigheid groot MUZIEKFEEST op de verschillende kiosken van het Dorp en Oeffeningen door de Turners *Jong en Vlug* van Ninove.

VOOR DE FEESTCOMMISSIE:

Eerw. Heer. Willem Van de Putte, Pasoor; A. Van Oudenhove, Notaris, Cheri Goubert, Van Herreweghe, *Deken der Boerengilde.*

Gezien en goedgekeurd door het College van Burgemeester en Schepenen in zitting van heden.

OP BEVEL:

De Gemeente-Secretaris,
F. Roelandt.

Denderhautem, 10 September 1903.

Cam. Schouppe.
A. Brys
B. Van Vaerenbergh.

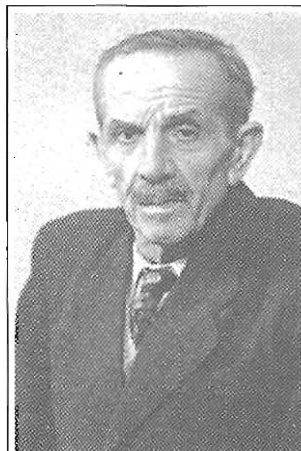
Aalst, Boek- en Steendrukkerij van C. Van de Putte-Goossens.

doen om zijn belagers de rekening te presenteren. Dit deed hij onder vele vormen: hij stichtte bonden van veekwekers, richtte coöperatieven op, gaf voordrachten allerhande, hij publiceerde zelfs een verkiezingsboekje. Zijn activiteiten waren zo intens dat hij het slechts twintig jaar zou bolwerken. Zo kwam hier tegenover de Boerenbond de samenwerkende "REDT U ZELVEN" tot stand. Weliswaar ervoeren deze laatsten dat de geestelijkheid ze zeker niet genegen was, zeg maar ronduit er vijandig tegenover stond. Dat dezen niet zo maar een te verwaarlozen groepje dissidenten waren bewijzen de verkiezingsuitslagen tot in 1940. Maar dat wordt elders verhaald.

Toch kan men er niet aan uit: de katholieke boerenbond stond hier steeds, zeker als vakvereniging, veruit het sterkst, vooral onder de geestelijke leiding. Opgemerkt weze dat pastoor Pauwels zelf, de zware bankcrash in de dertiger jaren op de kop kreeg. Velen hebben zijn voortijdig overlijden in 1935 deels hieraan toegeschreven.

Uit de niet zo overvloedige geschiedkundige feiten vermelden we enkele families die er zich voor inzetten, althans voor de boerengilde: Jules Van Heghe en zoon; Benoît Coppens, Robrecht Van der Meeren, Jan Guns e.a.

In het kader van de landelijke jeugdgroeperingen werd ook, tussen de twee wereldoorlogen, de B(-oeren) J(-eugd) B(-ond) gesticht. Zo jongens als meisjes zagen we soms in hun frisse uniformen optreden. We menen dat deze bonden na W.O.II niet lang leefden.

*Jules Van Heghe : zeer lang
voorzitter der boerengilde*

De St.-AGATHA'S GILDE. Een geitenverzekering.

De gemeenteraad van Denderhoutem vergaderde op woensdag 1 april 1908. Een aanvraag tot subsidiering van de GEITENVERZEKERING was

Denderhaulem.

In de laatste zitting van onzen Gemeenteraad (Woensdag 1st April) stond op de dagorde de aanvraag eener bijlage voor de Geitenverzekering "Sint Agatha's gilde", deze zoo volksgezinde en verdienstelijke inrichting.

Welnu, twee van de gekozen Daensisten (de derde was afwezig) hebben zich "dominecraten" getoond met er tegen te stemmen! Men begint er overal mede te lachen, zoo was hun reden. Wie lacht er mede? Zegt dit eens aan ons werkvolk die er deel van maakt? Is onze geit, zullen zij antwoorden, voor ons zooveel niet weerd en nog meer weerd dan eene koe voor eenen landbouwer? Is bij gevolg het verlies onzer geit voor ons zoo gevoelig niet als het verlies eener koe voor hen die zit in den gemeenteraad? En is eene inrichting die ons verzekert tegen het verlies onzer geit, de koe van den werkmán, en ons eene vergoeding betaalt om er ons eene nieuwe mede te verschaffen, zoo verdienstelijk niet als eene veeverzekering?

Het is juist daarom, omdat de geitenverzekering den werkmán helpt in zijnen nood, dat zij aanspraak mag maken op de bescherming der hogere Besturen. Het catholiek Gouvernement verstaat dit zeer goed, want het geeft toelagen; de Provincie insgelijks; overal keurt men die inrichtingen zeer goed, doch te Denderhaulem zijn er twee mannen in den Gemeenteraad, twee Daensisten, die de geitenbonden onnuttig vinden en belachelijk.

Wie is er belachelijk? Dezen alleen die deze redens voor den dag brengen en met eén ook dezen van wie zij het ordewoord ontvangen hebben (men zegt dat deze laatsten oude liberalen zijn, geen wonder dan). Wij nemen deze gelegenheid te baat om eens te meer de handelwijze der Daensisten ten opzichte het werkvolk te laten kennen.

Het volk zal zien en oordeelen, en alwie tot hertoe nog niet te veel groen venijn heeft ingezwolgen, zal zijne oogen openen en eens goed rondzien langs welken kant zijne ware vrienden zijn.

Wij bedanken de 8 catholieke Raadsleden die de gevraagde toelage eenparig hebben gestemd.

Een vriend der geitenboeren.

ingediend. Men hoopte langs deze weg op goede steun te rekenen voor de bond, "... deze zoo volksgezinde en verdienstelijke inrichting..." . Omwille van het pittoreske en de geanimeerde discussie die er toen plaatsgreep nemen we het krantenverslag over uit de "Denderbode" van die tijd:¹²

Na W.O.II is, naar ons weten, de handelszaak "Redt Uzelven" hier verdwenen. Dit was dan mede ook te wijten aan het gemis van een opvolger in de zaak bij Achiël Van den Steen, alhoewel er wel een talrijk kroost was opgegroeid.

Op het syndicaal front is er dan, naast de Boerenbond, een nieuwe vereniging ontstaan onder de landbouwers: Het ALGEMEEN BOERENSYNDICAAT. Dit schijnt dan toch volledig buiten alle politiek te ageren. Naar verluidt staan ervaren leiders aan de top en kunnen ze op een grote achterban rekenen.

3. De Bond van Grote en Jonge Gezinnen.

Landelijk is deze vereniging zowat tachtig jaar geleden gesticht. Aanvankelijk was een vereiste tot toetreding minstens drie minderjarige, levende kinderen onder een zelfde dak te hebben.

Wegens de grote economische benadeling van deze gezinnen – het was praktisch onmogelijk tegelijk als loontrekkende uit werken te gaan – werd de bond precies gesticht om legale voordelen af te dwingen voor deze families.

Tal van successen werden geboekt:

1. Vrijstelling van legerdienst van één of meer zonen in gezinnen met veel kinderen.
2. Ernstige reducties op koopwaren mits vertoon van bewijs van lidmaatschap.
3. Korting op tickets bij trein- en busverkeer.
4. Niet zelden kregen leden uit grote gezinnen voorrang bij benoemingen op belangrijke posten.

Aangesloten leden kregen wekelijks het bondsorgaan "DE BOND" toegezonden.

In Wallonië bestaat een Waalse tegenhanger.

De voorwaarde van minstens drie kinderen te hebben om te kunnen

aansluiten werd, noodgedwongen, al tientallen jaren afgeschaft. De benaming "BOND van GROTE GEZINNEN" werd ook meteen veranderd in: "BOND van GROTE en JONGE GEZINNEN."

In Denderhoutem was Jules DE MULDER – HOUTMAN de eerste voorzitter van de plaatselijke afdeling. Hij had zelf acht kinderen in leven. Hij werd als voorzitter opgevolgd door Dr. R. De Vriendt. De vereniging bestaat nog steeds.

Het bondsorgaan "DE BOND" verschijnt nog wekelijks voor alle aangesloten leden.

In het Frans verschijnt de Waalse tegenhanger "LA LIGUE".

C. DE OUDSTRIJDERSBOND.

De jongens die – na de twee oorlogen – samenkwamen op 11 november om hun overleden strijdmakkers te gedenken in gebed en hulding waren goed georganiseerd. Ze verenigden allen die soldaat, of opgeëiste of politiek gevangen geweest waren in een grote bond. Al in 1930 stemde het

Vlag van de oudstrijders.

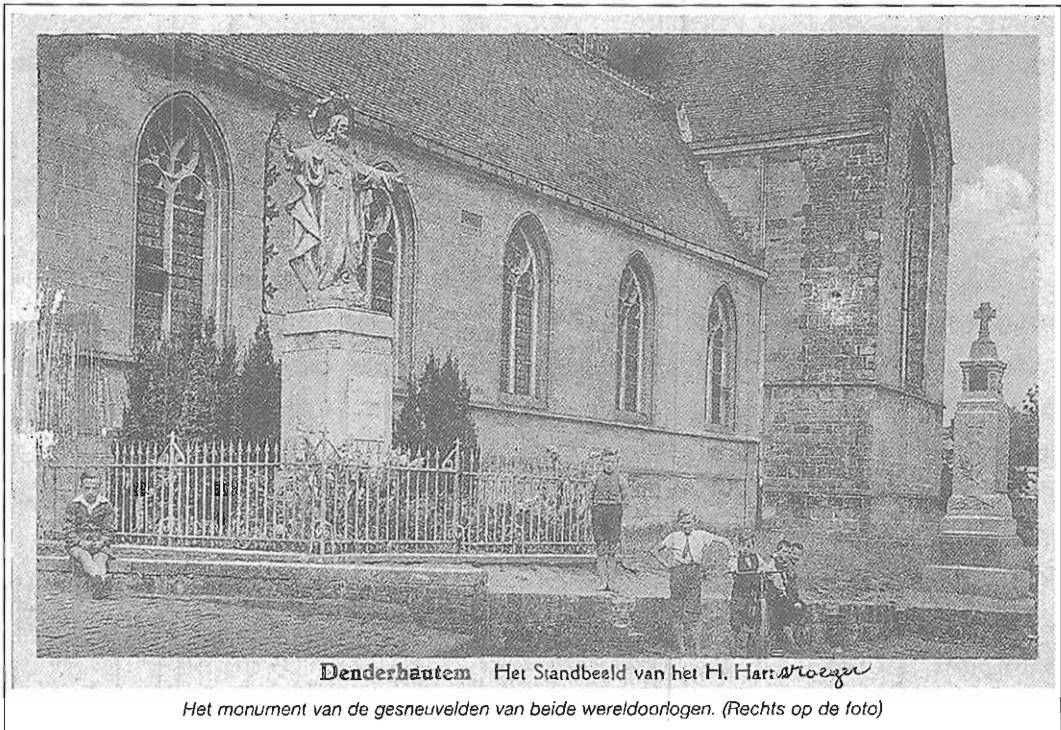
gemeentebestuur een mooie subsidie om een vlag aan te kopen. Deze wordt nu nog steeds in ere gehouden.

Na zoveel decennia die over de wapenstilstand (in 1918 en 1945) heen gingen is het onvermijdelijk dat slechts enkelen nog in leven zijn.

De eens zo ontroerende huldeblijken door een ganse, verenigde gemeente gebracht aan de gesneuvelden vóór de voet van het monument behoren onwederroepelijk tot het verleden. De tijd van zulke vieringen is voorbij.

Ons zijn toch enkele voorzitters bijgebleven. Elk jaar waren ze trouw op post op 11 november. Na lang voorzitter te zijn geweest is hij nadien erevoorzitter gebleven tot aan zijn dood: Hector PERREMAN. Landbouwer in de Anderenbroek was hij Oud-strijder – Vuurkruiser in '14 – '18. Hij werd met talrijke onderscheidingen en eretekens bedacht. Hector was gehuwd met Irma Asscherickx. Met afstamming. Hij overleed op 2 september 1961.

Maurits DE SCHRIJVER, zwager van de vorige, werd na Perreman,

voorzitter. Hij was slager van beroep en woonde in de adv. De Backerstraat.

Daarna hebben we als voorzitter gekend: Désiré COBBAERT. Deze liep als soldaat bij 't leger een zwaar ongeluk op en bleef erg gehandicapt. Hij huwde Lena De Ro. Zij hadden een specerijzaak in de Iddergemstraat.

Op zijn beurt werd deze opgevolgd door Lucien MASSART. Deze oud-

rijkswachter is nu nog voorzitter. Woonachtig: Borreken 2. Als ondervoorzitter is werkzaam Robert COBBAERT, oud-cipier, Vossel. Zijn broer Gustaaf COBBAERT, Dwarsstraat, is penningmeester en vaandeldrager.

Hadden vroeger nog deel uitgemaakt van het bestuur: Fr. DE PRIL; W. VAN DER AUWERA; A. SCHEERLINCK; Corn. BREWÉE; J. ROELANDT; F. IMPENS.¹³

Graag brengen we hier hulde aan een weerstander van de tweede wereldoorlog: Frans-Jozef VAN IMPE, Vondelen, die niet weerkeerde. Kapitein van het Belgisch legioen werd hij door de Duitsers gearresteerd in oktober 1942. Hij werd er om het leven gebracht in november 1943. Frans was 33 j. Hij liet een jong gezin achter. Wij houden zijn gedachtenis graag in ere. De lijst van gesneuvelden vindt men terug in "Denderhoutem. De St.-Amandusparochie." E. Huylebroek. 1985. p.82.

Enkele slachtoffers van W.O.II waren: René GOUBERT, echtgen. Joanna VAN LANDUYT en zoontje Willem-Désiré. Zij vonden de dood in hun woning op de wijk Knipperhoek, bij een Duits bombardement op 21 mei 1940.

Het ganse gezin René Goubert - Van Landuyt werd gedood bij een Duits bombardement in 1940.

Jozef VAN GEEM en Emiel VAN DER SCHUEREN, waren wellicht slachtoffer van een vreselijk misverstand: zij werden door Engelse soldaten voor spionnen genomen en ter plaatse gedood. 21 mei 1940.

WARE PATRIOTTEN

Er is evenwel een meer optimistisch feit uit de oorlogsomstandigheden te melden.

Toen in juni 1944 een Amerikaanse bommenwerper tot landen gedwongen werd, kwamen de tien bemanningsleden er niet allen heelhuids vanaf. In de

Bewaar het aandenken van uwe vrienden in uw hart en vergeet ze niet in uwe gebeden.

†
BID VOOR DE ZIELERUST
van

JOZEF VAN GEEM

geboren te Denderhoutem den 7 Februari 1903

en van

EMIEL VAN DER SCHUEREN

geboren te Denderhoutem den 11 April 1902

zoon van w. J. J. J.

RENÉ EN CHRISTINA VAN GEEM

en er beiden overleden den 21 Mei 1940.

Als wij den voorspoed mit de handen Gods ontvingen waarom zouden wij den tegenspoed niet verduelig aanvaarden? Laat ons in de dood de omstandigheden van dit leven overwegen en met gerust gemoed het eeuwig leven afwachten.

Niets van al wat sterfelijk is, is blijvend 't geluk van de wereld verdwijnt als men meent ervan te genieten.

Gelukkig en voorzichtig is de mensch die gedurende zijn leven doet wat hij in de uur der dood verlangt te vinden.

Duurbare Familieleden en Bloedverwanten en gij vooral Celestine, hoe pijnlijk deze beproeving weze, onderweigt u aan God die gezegd heeft: «Zalig zij die weenen, want zij zullen getroost worden.

Bidt voor ons, wij bidden voor u.

Mijn Jezus, barmhartigheid.

Druckler R., Schoonbroek, Denderhoutem.

Een vermoedelijk pijnlijke vergissing kostte het leven aan Jozef Van Geem en aan zijn neef Emiel Van der Schueren in mei 1940. Door de Engelsen omgebracht en in hun weide begraven.

Lebeke werden er enkelen krijgsgevangen genomen. Er kwamen ook een paar mensen om bij de crash. Ewell RIDDLE, Canadees soldaat, staartschutter in het toestel, had meer geluk. Hij werd opgevangen door verzetsstrijders. Zo kwam hij in de Vondelen terecht, in de molenaarsfamilie Achiel Coppens - De Schrijver. Hier werd hij op levensgevaar geherbergd en ver-

Een grote groep verzetsstrijders. Aangekruist: Achiel Coppens.

borgen, bijna drie maand lang, tot 7 september. Dan kwam de bevrijding. Tijdens dezelfde zomer kwam er zelfs nog een Australische vliegenier bij. Ze brachten dan samen de dagen door op de zolder van Achiel Coppens. Alhoewel deze mensen vermoedelijk aangegeven werden bij de bezetter werd ze toch echt nooit erg verontrust.

Later is men druk blijven corresponderen tussen Canada en Vondelen. Een tiental jaren geleden is Riddle zelf zijn weldoeners hier komen bezoeken. Dan, dat was in 1990, was Achiel er echter niet meer bij...

Ewell RIDDLE met zijn gezin.

Met dank aan Greet Van de Maele-Coppens en Marc voor de informatie.

ROMAIN EEMAN.

Deze gezonde boer van 22 ging op zondag 4 augustus 1944 vrolijk op stap. Hij trok per fiets naar de kermis in Welle. Vertoevend in een café op het dorp ontstaat er plots grote paniek : de Gestapo is op ronde : zij zoeken werkweigeraars op onder de Belgen. Wie geen "schein" -een Duitse verblijfpas- kan vertonen wordt onverbiddelijk afgevoerd. Wegens de grote nood aan arbeidskrachten moesten buitenlanders de afwezige werklieden vervangen in de fabrieken. Romain had pech : hij werd opgepakt en naar Aalst gebracht. In de pupillen werden ze opgesloten. Na vier dagen werden ze in

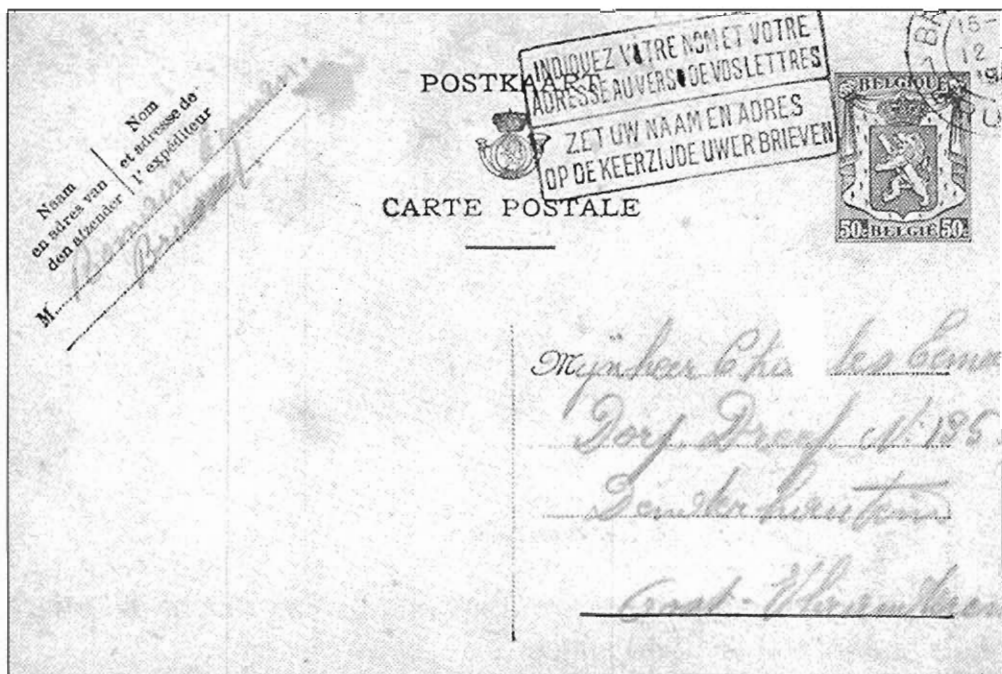
Romain Eeman.

een Etterbeekse kazerne afgeleverd. Bijgaand bericht mocht de arme man naar huis sturen. Het is 10 augustus.

Kort hierop volgde de afreis naar Duitsland. Romain kwam terecht in Kalha, een stadje in de buurt van Jena, niet ver van de Tsjechische grens. Hier kon de verplichte arbeid voor Romain beginnen. Zeer diep ondergronds in de bergen moesten ze werken aan de constructie van een nieuw soort vliegtuigen, uiteraard voor de oorlogsoperaties.

Vanuit zijn nieuw verblijf schrijft Romain al naar huis op 16 augustus. Wat zijn vader en familie te lezen krijgen is wellicht onder zware duk geschreven. Hij moet er voor zijn thuis naar verhouding goed zijn, zodat zij zich geen al te grote zorgen hoeven te maken. De werkelijkheid moet helaas afschuwelijk geweest zijn. Een werkmakker in Kalha heeft tweeënvijftig jaar later voor het eerst willen spreken over de hel die hij daar had doorgemaakt. Het interview is te lezen in de krant "Het Nieuwsblad" van 7-8 mei 1997. Het was er ongeveer zoals in de concentratiekampen. Bij ons weten heeft Romain zelf, na zijn terugkeer, nooit willen praten over zijn wedervaren in die kampen. Bij het lezen van die feiten vraagt men zich af hoe die jongens het daar levend hebben kunnen pruimen.

Romain is met zijn makers bevrijd geworden door de Amerikanen omstreeks midden april 1945. Alhoewel men hem nooit hoorde klagen is hij vermoedelijk nooit meer de oude geworden. Hij bleef met zijn eveneens ongehuwde zus op de hoeve en is plots gestorven op 6 april 1994.

Brussel den 10-8-14.

Liefste Vader, Broers, Zusters & Gev.

We zijn Donderdag morgen
 in staat vertrokken en zijn in Brussel be-
 gekomen. Het is niet meer mogelijk hier meer
 te schrijven, daar we alle salonden kunnen
 vertrekken. We zitten hier in de taschine van
 Otterbeek hoefde we op ~~om~~ onze bestemming
 komen, het is de tijd om de hoop van de
 in goede getrouwen en hoop van de
 de familie van den naam van de familie van den naam

Recto en verso van de kaart door Romain nog vanuit Brussel naar huis verstuurd.

D. CULTURELE VERENIGINGEN.

1. Het Davidsfonds.

Zoals tal van Vlaamse gemeenten telde Denderhoutem eertijds een bloeiende Davidsfondsafdeling. Gesticht naar de naam van de grote, Vlaamse taalgeleerde, Kanunnik en hoogleraar Jan-Baptist DAVID, voerde dit Vlaams genootschap, onder de drievoudige leuze VOOR GODSDIENST, TAAL en VADERLAND, een vreedzame, maar kordate strijd voor de rechten, voor de verheffing en de gaafheid van het Vlaamse volk.

Naast het propageren en stimuleren van goede, betaalbare literatuur – zowel van eigen bodem, om jong talent te steunen, als in vertaling van hoogstaande, vreemde letterkunde – richtte de bond tal van culturele evenementen in, zoals belangrijke spreekbeurten e.a. Professionele toneelgroepen kwamen gekende stukken succesrijk opvoeren. Dank zij het Davidsfonds werd 11 juli sinds meer dan honderd jaar feestelijk gevierd in stad en dorp, ook zo in Denderhoutem. Grote bijval had de jaarlijkse IJzerbedevaart.

Wellicht is de afdeling hier kort na W.O. I. gesticht. In 1913 moet het hier nog onbekend geweest zijn. We vonden immers twee ingezetenen van ons dorp in Denderleeuw als Davidsfondser terug in 1913: Theofiel Sonck, de latere burgemeester, en onderwijzer Cyriel Van Herreweghen, die naar Pamel uitgeweken was.¹⁴ Notaris V. Oudenhove te Ninove. De Denderhoutemse afdeling legde tijdens W.O.II alle activiteiten stil. Eenmaal dit voorbij werd opnieuw gestart. Dat floreerde enige tijd heel goed. Jarenlang bezorgde de toegewijde ploeg medewerkers aan een groot getal leden de bestelde boeken. Van het eigen fonds bekostigde het bestuur zelf elk jaar een zending davidsfondsboeken aan al onze missionarissen in de vreemde. Maar er kwam gevaarlijke sleet op de werking. De activiteiten kwijnen weg en vielen tenslotte stil, doodstil.... Jammer.

2. Het toneellevens.

Al kon Denderhoutem niet bogen op beroemde Rederijkerskamers of speelgroepen-met-grote-faam, toch is hier al lang aan toneel gedaan. We vermoeden dat de politieke situatie kort voor en na 1900 zeker niet vreemd is aan het feit dat twee grote, sterk politiek geëngageerde volksgroepen hun publiek ontspanning en cultureel leven wilden bieden, dit wel onafhankelijk

Gemeente Denderhautein

LUISTERRIJKE AVONDFEESTEN

door de Tooneelmaatschappij « DE KUNSTMINNAARS »,
in de ruime zaal van « DE VOLKSWIL »
met medewerking der Fanfaren « GROEIEN EN BLOEIEN »

op Zondag 23 en Dinsdag 25 December (Kerstdag) 1923

BUREEL 4 1/2 UUR.

GORDIJN 5 UUR.

PROGRAMMA :

Opningsstuk door de Fanfaren.

VERLATEN

oorspronkelijk drama in 4 bedrijven door Jozef Toussaint.

ROLVERDEELING :

FRANS MARTENS, handelaar,	M. Fr. Van Rossen.
Mevr. MARTENS, zijn vrouw,	Juf. H. Van Rossen.
DANIEL, hun kinderen,	M. R. V. d. Speeten.
ADOLF,	M. J. De Coninck.
VAN VAERENBERGH, rijke handelaar,	M. J. De Dier
GUSTAAF, zijn zoon,	M. L. V. d. Speeten.
VAN RAEMDONCK, medehandelaar van Van Vaerenbergh,	M. R. De Coninck.
GOOR S, zwager bij de familie Martens,	M. A. De Cremer.
PIER VERBEKEN, inrbergier,	M. A. Adriaens.
DEURWAARDER,	M. M. Souck
TREESKEN	Juf. L. V. d. Speeten.
WILLEM	M. R. De Backer,
TINNEKEN } kinderen,	Juf. C. Buyl.
JANFJE	M. J. Verbeken
FRANS	M. J. De Winter.
STRAATMUZIKANT,	M. R. Goubert.
BOEREN, AMBTENAARS en KINDEREN.	

Het stuk speelt in 1865 te Brussel. Het eerste en tweede bedrijf spelen in de stad ; het derde en vierde op het kerkhof van Molenbeek ; het vierde bedrijf op een dorpje in een omtrek van Brussel.

IN GHEEL GESTORVEN

Geïmmeerd blijspel in 1 bedrijf door Gust. Springael.

ROLVERDEELING :

M. DE STURE, rentenier,	M. J. De Coninck.
MELANIE, zijn vrouw,	Juf. De Swaef.
KLAARTJE, hun dochter	Juf. L. Van de Velde.
WILLEM, kaarboediende,	M. R. V. d. Speeten.
FRANS DE VIS, drukker,	M. C. Adriaens.

N. B. — De dames worden vriendelijk verzocht zich van hun hoeden te ontdoen.
Er wordt streng verboden in de zaal te rooken.

Prijzen der Plaatsen : Eerste Rang 3,50 fr. Tweede rang 2,50 fr. Derde rang 1 fr.

NAMENS HET BESTUUR :

De Eerevoorzitter,	De Voorzitter.	De Schatbewaarder,	De Schrijver,
Dr H. Pauwels.	J. De Coninck.	A. De Cremer.	L. Vander Speeten.

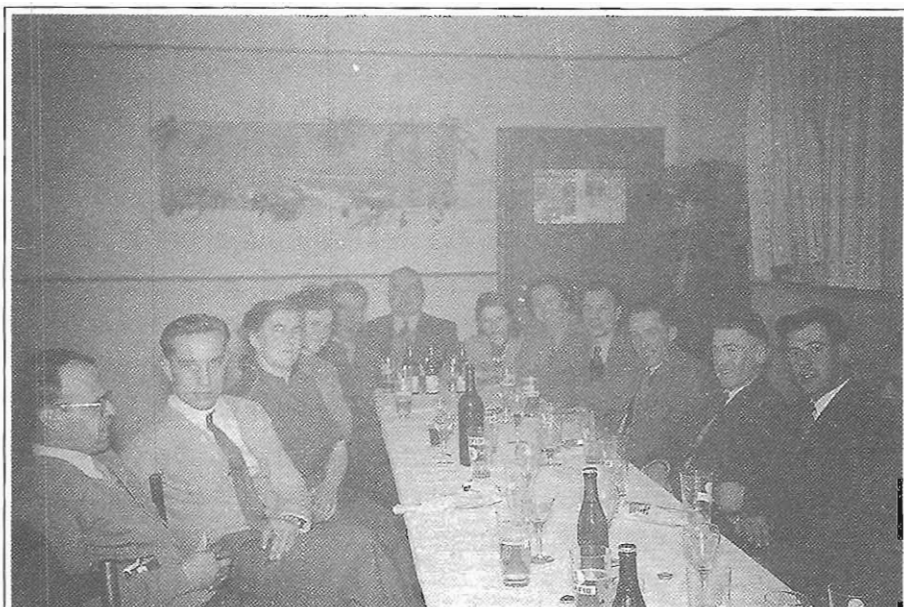
Aankondiging van een toneelopvoering van de Daensisten in 1923. Let op de kleur : groen !

van gelijk wie. Zo kennen we de twee concurrerende fanfares – katholiek en Daensistisch-. Ook had elke groep zijn eigen toneelactiviteit.

I. Van katholieke zijde werd jarenlang toneel gespeeld in het Gildenhuis. Onder de Latijnse kenspreuk "Nihil sine labore" (= niets zonder arbeid) werden stukken allerhande opgevoerd. Dit gebeurde dan meestal met de ruggeleuning en de medewerking van de harmonie "Moed en Volharding". Tussen beide oorlogen werd regelmatig aan toneel gedaan, in hoofdzaak door de K.S.A.-ers, die ook in 't Gildenhuis hun vergaderlokaal hadden, bij gebrek aan beter. Eenmaal W.O.II achter de rug leek deze inactiviteit ook wat te wijten aan de erbarmelijke materiële toestand waarin het verouderde Gildenhuis verkeerde. Men zag dit gezelschap nimmer opstaan uit zijn dodenslaap.

II. Van Daensistische zijde werd tijdens het interbellum geestdriftig gespeeld in hun lokalen "Het Volkshuis", later "Het Vlaamsch Huis". De gebouwen stonden bij het begin van de Borreken. Wanneer deze acteurs voor het eerst op de planken stapten is ons niet bekend. In 1935 werd door de groep – ze heetten "De Kunstminnaars" – een Revue opgevoerd. Vermits enige vooraanstaande Daensisten wegens collaboratie in de gevangenis belandden, anderen monddood bleven na 1944, was van die kant alles stil geworden. "Klein-Atom" kende geen toneelactiviteit meer van de Daensisten.

III. Mogelijk eerder onverwachts duikt dan plots een nieuwe frisse groep op die ferm gebeten was door de acteermicrobe. Wat was er gebeurd? In de zomer van 1948 komt hier op de parochie een nieuwe, jeugdige onderpastoor toe: E.Hr. De Wolf. Vanuit het naburige Outer naar hier overgeplaatst kwam hij hier pastoor Peerenboom ter zijde staan. Al dadelijk beseft de man wat hier ontbreekt; een ruim, goed bereikbaar complex om de parochiale verenigingen onderdak te bieden.¹⁵ "HAND in HAND" werd in 1949 ingewijd. Een enorme mogelijkheid voor allerhande activiteiten was nu voorhanden. Er kon uiteraard ook aan toneel gedaan worden. Dit liet dan ook niet lang op zich wachten. Al in het najaar van 1950 repeteerden verschillende mannen onder de kundige leiding van hoofdonderwijzer A. De Gendt hun "maidenstuk": "De dames met de groene Hoeden". Toen we Mr. De Wolf nog niet lang geleden, in Everbeek ontmoetten, werden er veel herinneringen opgehaald. Hij bevestigde zonder aarzelen dat dan – Kerstmis 1950, en met die acte – van wal gestoken werd met een frisse, enthous-

*Een gezellig onderonsje van de medewerkers aan het toneelgebeuren in "Hand in Hand".
 V.l.n.r. op de foto : Jozef Van Herreweghen, de onvervangbare "'souffleur"; Jules Van Damme; de helpers
 in de zaal en achter de schermen : Celline Torrekens en echtgenoot Jan Vijverman en dochter; Jeanne
 Van der Meersch en echtgenoot Arseen Raes; Emiel Van den Berghe; Aimé Van Herreweghen; Edgard
 Huylebreek en Willy Strijpens*

siaste spelersploeg. Jarenlang zou er alleen aan mannentoneel gedaan worden. Later is men gemengd gaan spelen. Stichting: 1950. Een jubileumviering laat tevergeefs op zich wachten. Men kan ook wel een zoveelste speelstuk vieren, maar dan moet rekening gehouden worden met het feit dat er enkele malen tweemaal in één jaar aan toneel gedaan werd. Het is niet duidelijk wat men moet vieren: af en toe werd eens een jaar overgeslagen: dan werd er niet aan toneel gedaan!...

Wegens de hoge leeftijd is allang geen enkel stichtend lid nog actief op de planken.

3. De bibliotheek.

Bij ons weten is hier de bibliotheek gesticht in oktober 1912. Pastoor Pauwels noteert in het "Stokregister": "Eene bibliotheek ingericht in 't Gildenhuis". Aanvankelijk waren de onderpastoors de bibliothecarissen. Misschien was de eerste wel E.Hr. Achiël Reyms, woonachtig rechtover dat Gildenhuis. Dit gebouw vraagt wel een woordje uitleg omdat het al tientallen jaren geleden gesloopt werd.

Het was een ruim gebouw gelegen aan de huidige Nieuwstraat, waar zich nu de speelplaats van de kleuterschool bevindt. De constructie dateert

uit de negentiende eeuw en werd op last van textielbaas Emiel Goubert gebouwd. Jarenlang oefende hij hier zijn activiteiten uit. Dat was een rijk man, maar een opvolger had hij niet, in deze zin dat geen van de vele kinderen de werken voortzetten. Twee dochters werden kloosterzuster. De anderen bleven ongehuwd. Er was een zoon: Cheri Goubert.

Als dan een einde kwam aan de textielactiviteiten kwam dit groot gebouw leeg te staan. De geestelijkheid zag hier alras brood in en kreeg de lokalen in bruikleen toegewezen. Daar was heel wat ruimte: beneden kwam een gelagzaal, naast enkele plaatsen als woonruimte ingericht voor de gerant van de herberg. Op het gelijkvloers waren nog wat kleinere ruimten beschikbaar. In één ervan werd de boekerij ingericht. De ganse bovenverdieping was één grote zaal, met plankenvloer. Er werd een podium opgericht zodat aan toneel kon gedaan worden. Die activiteiten leze men elders.

De Denderhoutemse leescliëntèle heeft dan jarenlang de weg naar het Gildenhuis ingeslagen. Als dan in 1949 de nieuwe zaal HAND IN HAND haar deuren opent kan een ruim lokaal tot bibliotheek ingericht worden. Onderpastoor Van Goethem hervormt en verruimt deze in de zeventiger jaren. Meteen werden ook de toegangsmogelijkheden uitgebreid: in plaats van bezoek op zondag alleen kan men er ook op enkele dagen in de week terecht. Nu staat een degelijk opgeleid personeel de gasten bereidwillig te woord.

4. De muziekmaatschappijen.

I. 'MOED EN VOLHARDING'.

Dat ons uitgerekend christelijk dorp een belangrijk deel der kiezers in de "katholieke bewarende partij" herbergt, is logisch. Veel omstandigheden leidden ertoe een muziekmaatschappij op te richten om animo bij te brengen. Vooral festiviteiten, verkiezingen, inhuldigingen van pastoors, burgemeesters zagen de muzikanten oprukken door de voornaamste straten. Alleen de katholieke fanfare 'Moed en Volharding' luisterde tweemaal in 't jaar de processies op. Alhoewel in haar totaliteit ongeveer volledig kerkgaand zagen we nooit het Daensistisch ensemble opstappen in deze kerkelijke openbaarheid. Werden ze er niet in toegelaten of verzaakten ze zelf aan de deelname? Misschien ligt de waarheid een beetje bij de twee.

Van de katholieke harmonie bestaat er al enkele jaren een jubileum-

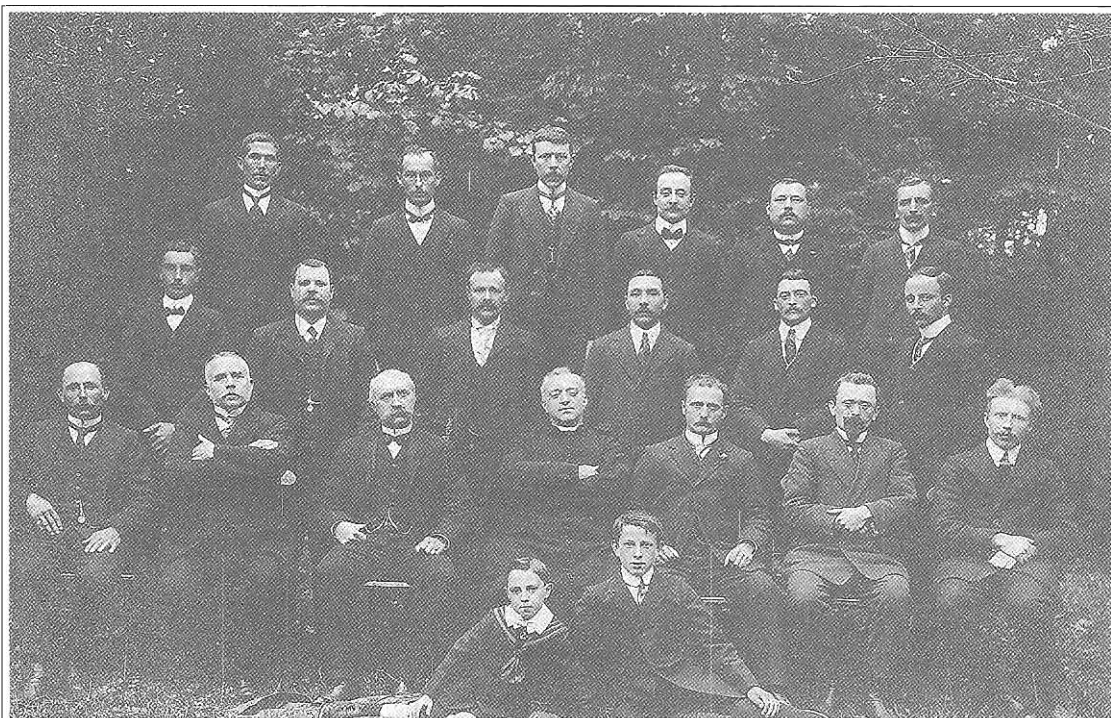
uitgave zodat wij aangaande haar geschiedenis in deze bladzijden kort kunnen zijn.

Volgens vermoedens in vermelde uitgave gegeven zou de Daensistische fanfare gesticht geweest zijn vòòr de katholieke tegenhanger.¹⁶ Hoe dan ook, beide groepen ontstonden ter ondersteuning van de grote politieke gedachte, door elke groep voorgestaan. Dat er vaak handgemeen ontstond en er al eens met "d'extremen" op los geslagen werd, hoort tot de historische geplogenheden van ons hardnekkig Vlaams volk. Nooit echter werden mensen in de kliniek geklopt.

Het vergader- en repeteerlokaal van deze muzikanten is heel lang het

Gildenhuis geweest. Later werd in een privé-gelegenheid gerepeteerd (zaal Moderna). Eindelijk heeft de maatschappij een eigen ruimte kunnen verwerven. Daar zorgde wijlen pastoor Schockaert voor, door in de vrijgekomen gebouwen van de Borrekenschool een deel bij notariële acte af te staan.

Vermoedelijk het bestuur van de katholieke fanfare omstreeks 1920.

Zittend v.l.n.r. : Petrus Eeman; Theofiel Sonck; August Van Oudenhove; Vermoedelijk onderpastoor Achiel Reyms; Firmin Scheerlinck; René Van Herreweghen; Achiel Ysebaert.

Middenrij v.l.n.r. : Firmin De Schrijver; Cyriel De Schepper; P. Haelterman; Leon De Schrijver; Gustaaf De Gendt; Maurits Houtman.

Bovenste rij v.l.n.r. : Gustaaf Haesaert; René Lercangée; Kamiel Lievens; Arthur Kiekens; Victor Van Hecke; Frans De Winter.

De twee jongelingen vooraan zijn ons onbekend.

II. 'GROEIEN EN BLOEIEN'.

Wanneer is deze fanfare ontstaan? Juiste data zullen moeilijk terug te vinden zijn. Zoals al aangegeven zou deze de oudste zijn. Die stichting moet dan vòòr 1896 vallen. Dat is trouwens de periode waarin de katholieke en de christen-democratische politieke tegenstellingen op de spits gedreven waren. De harmonieën zijn toch ontstaan in dienst van hun respectievelijke politieke acties. De omvang van deze groep kan zeker wedijveren met Moed en Volharding. Meer bijzonderheden kan men elders lezen.¹⁷

E. ONDERWIJS.

In alle culturen, bij alle volkeren, is de mens erg bekommerd geweest kennis, ontwikkeling, vaardigheden, bekwaamheden te verwerven.

In de oudste tijden al kon men leeskenis en schrijfkunst opdoen. Nu nog zoeken geleerden naar de betekenis van ontdekte oude teksten. Wat waren de hiërogliefen der Egyptenaren anders dan hun schriften? "Grieken en Romeinen schreven bij voorkeur op papyrus en op perkament, maar niet hierop alleen. De Grieken maakten, evenals de Egyptenaren, ook veel

gebruik van scherven, de Romeinen van wastafeltjes en voor sommige documenten gebruikten ze ivoor."¹⁸ De runen vormden het Oudgermaans alfabet. Zo kan men doorgaan voor tal van culturen.

Tot het verwerven van kennis was uiteraard ONDERWIJS nodig. Hetzij door zelfstudie of door schools onderricht. Zo wordt het al vlug duidelijk dat onderwijs eigenlijk van alle tijden is. Zou de eerste openbare school al gefunctioneerd hebben vòr Christus' tijd?¹⁹ In bepaalde vorm bestonden al boeken lang vòr de drukkunst uitgevonden was. Denken we maar aan de Bijbelse **boekrollen**.²⁰ Wellicht loont het de moeite een belangrijke vondst van oude bijbelteksten kort te verhalen. Rondtrekkende Bedoeïenen vonden in een grot, niet ver van de Dode Zee, 9 documenten, opgerold en opgeborgen in aarden kruiken. Het waren oude schriften van onschatbare

waarde. Ze waren in geteerd linnen gewikkeld. Hier en daar werd de geschreven tekst door het asfalt geschonden. Eén rol bevat de volledige tekst van het Isaias-boek. Het zou uit de jaren honderd vòòr Christus dateren. De gebruikte taal: het Hebreeuws. Een andere rol bevat een commentaar op het boek Habakuk. Deze rijke schat aan ontdekkingen in de bakermat van de christenheid, het Midden-Oosten, startte in 1947. Enkele volledige bijbelboeken werden gevonden. Latere opzoekingen in de streek gaven nieuwe documenten bloot.²¹

Uiteraard gaat onderwijs met scholen gepaard, alhoewel privaatondericht nog steeds mogelijk blijft. Moet het ons verbazen dat Karel de Grote al de pastoors verplichtte een school te openen voor de kinderen van hun parochie? Vraag blijft dan uiteraard: wat kwam er praktisch van in huis?²²

De oudste vermelding van onderwijs in Denderhoutem dateert, bij ons weten, van omstreeks 1600. De plaatselijke koster – in 1595 Jacobus VAN HYFTE – onderwees de jeugd. Even later weten we koster PETRUS VAN DER HAEGHEN ook als onderwijzer werkzaam. Deze kreeg evenwel verbod nog les te geven, terecht of onterecht, wegens dubieus gedrag. Zijn loon bedroeg 7 pd. groten.

Na Van der Haeghen werd JOANNES VELLE de nieuwe onderwijzer²³ Koster-onderwijzer NICLAES VAN DER HAEGHEN (zoon van gemelde Petrus) geeft hier les in 1674. Enkele jaren later, in 1688, neemt Andreas DE SCHRIJVER die taak op zich. Waarnemend koster Ludovicus RIJDANS onderwijst hier in 1778. De gewillige jeugd – dat zijn dezen die onderwijs WENSEN te ontvangen – kreeg vermoedelijk nog heel lang onderricht door kosters of andere vooraanstaanden van het dorp. WAAR gebeurden deze oefeningen? Vermits we nog heel ver af zijn van openbare schoolgebouwen moesten de lessen gegeven worden in privaatwoningen. Dat zal wel in het huis van de koster geweest zijn, of in het huis van de lesgever.

Wie waren de leerlingen? Tot vòòr 1914²⁴ was de verplichting tot onderwijs te verstrekken in ons land onbestaande. Hoe bedroevend langdurig talmt ons landje om die verplichting door te voeren. Zie onze buurlanden: Frankrijk, bij wet van 10 april 1867; in Pruisen al in 1763; Engeland in 1880; Oostenrijk in 1869; Nederland in 1900.²⁵ Het zijn "vrijwilligers" die zich op school aanbieden. Dit waren dan enkele gegoede bevoorrechten. 's Winters liep het aantal schoolgangers op wegens het stilliggen van veel veldarbeid. 's Zomers bijna lege klassen.... De zeer lage schoolfrequentie stond ook rechtstreeks in verband met de lage levensstandaard: onvoldoende voedsel, armtierige kleding, veel hoger aantal lichamelijke kwalen, onvoldoende gezondheidszorgen, enz.

De eerste leermiddelen waarover de meester(-es) beschikte waren zeer beperkt en primitief: een groot bord, later met draaiende vleugels; ook al verplaatsbaar. Verder gebruikte men tekeningen, schilderijen, prenten, afdrukken.... De onderwijzersbond van Dendermonde laat weten (nov. 1840) dat de helft der aangesloten dorpen over leesmachines beschikten; allen hadden leestafels en -letters; ook letterplanken om woorden te leren vormen.²⁶ Later kwamen houten bordjes voor de leerlingen. Ook twee soorten leien deden hun intrede in de scholen: een in leisteen, in een houten raam gevat. Deze hadden het nadeel nogal zwaar te zijn, licht breekbaar en vertoonden vlug hinderlijke krassen. De andere soort was een soort kartonnen lei met een zwarte laag bekleed waarop kon geschreven worden. Deze waren dan veel sneller versleten en waren wel minder hygiënisch. Alleen beter gegoeden konden zich het gebruik van (duur!) papier veroorloven. In het begin van de 20ste eeuw kwam allengs de dorpsschool ook in het bezit van papier tot schoolgebruik. Later deden bewegende hulpmiddelen hun intrede in de scholen: dia's, filmbeelden, enz.. Nu zijn we volop in de computerwereld beland!

Op de lijst van de beroepen bij de volkstelling van 1796 vinden we één "schoolmeester". Hij werd niet bij name vermeld.²⁷

Als we burgemeester P.J. Buyl mogen geloven was het met de ontwikkelingsgraad van zijn gemeentenaren maar pover gesteld in 1801. Op een in te vullen vragenlijst van de Franse overheid geeft hij voor Denderhoutem 77 mensen op die enkel kunnen lezen en schrijven. Dit is 3 % van de bevolking. Meer ontwikkelden telde Buyl er VIER! Het is niet denkbeeldig dat de burgemeester zijn dorpelingen in bescherming nam tegen eventuele plagerijen vanwege de bezetter.²⁸ In 1820 kennen we hier CHARLES DE RAEDT als gemeenteonderwijzer.²⁹ Hij was afkomstig van Woubrechtgem; zoon van Judocus en Maria-Judoca Weverbergh. Charles was in 1783 gedoopt. Cecilia Vonck, van Outer, werd zijn echtgenote. Zij woonden op de plaats. Er kwamen twee kinderen. Zijn overlijden: 23 maart 1840. Met meester De Raedt liep het mis. Schoolopziener P. Blondel (van Ninove) verneemt vanuit de residentie van de Oost-Vlaamse gouverneur dat De Raedt zijn verplaatsing naar Nieuwerkerken-bij-Aalst aangevraagd had. De Raedt had die aanvraag schriftelijk gedaan in een brief van 12 april 1827.³⁰ Als reden geeft de sollicitant aan dat hij zich in Denderhoutem niet in een behoorlijk schoollokaal bevindt. Bovendien telt Nieuwerkerken 2144 zielen en "... is heden van schoolonderwijzer berooft..." Hij meent dat hij "... de schoolonderwijzers post onder zijn bewijs van algemene toelating voor de gemeente Denderhoutem te Nieuwerkerken mag bij voorraad vervullen".

Blijkbaar gaf hij de voorkeur (in de tekst bij voorraad) aan Nieuwerkerken. De reactie is niet mals voor de man. Inspecteur Blondel schrijft in zijn antwoord op de brief van de gouverneur: ".. dat is allemaal waarheid, maar laat gezegde onderwijzer tamelijk kundig zijn, zijne armoede en onzindelijkheid zijn niet te min oorzaak dat hij zich zonder bekwaam schoollokaal en zonder leerlingen bevindt; daar boven hebben de ingezetenen het oog reeds gevestigd op zekere Jan-Jozef De Vos, oud 20 jaren, wonende te Denderhoutem, van een onbesproken gedrag, die den 3de rang bekomen heeft en een bekwaam schoollokaal bezit, immers aan wie zorg en leering de inwoners van Denderhoutem verlangen hunne kinderen te kunnen vertrouwen, derhalve durf ik oordelen dat, mits de gemeente Nieuwerkerken van schoolonderwijzer beroofd is, de rekwestrant aldaar den onderwijzer post, tot nader overleg, zoude kunnen vervullen..." Vanuit Gent wordt dan op 26 mei 1827 beslist: " als De Raedt niet geschikt is voor Denderhoutem is hij dit evenmin voor Nieuwerkerken, zolang hij geen acte van rang verkregen heeft..." Dit schrijven was het logisch gevolg van de beslissing die de Koninklijke Districtscommissaris te Aalst genomen had, nl.

1. de "ALGEMENE TOELATING" aan De Raedt verleend wordt ingetrokken;
2. De Raedt bezit geen rang.³¹
3. Er kunnen wettelijk geen vacatures vervuld worden.

Enige tijd later wordt dan de benoeming van Jan-Jozef DE VOS, als onderwijzer te Denderhoutem bekendgemaakt in een schrijven van 29 augustus 1827 van de gouverneur aan de districtscommissaris te Aalst. Daarin wordt gesteld dat het vergelijkend examen te Denderhoutem op de 4de juli tot het vervullen van de openbare plaats te Denderhoutem van schoolonderwijzer in de openbare school door het intrekken van het bewijs van algemene toelating van Karel De Raedt heeft plaats gehad. Zo werd bij missive van Z. Exc. De Minister van Binnenl. Z. op 15 deser maand n° 106 autorisatie verleend tot het doen der aanstelling van Jan-Jozef De Vos, bezittende den derden rang, tot schoolonderwijzer aldaar. Schoolopziener Blondel had het examen van J.-J. De Vos afgenomen: "...deze had voldoende bewijzen van bekwaamheid gegeven..." Dat examen was trouwens niet vergelijkend vermits er maar één examinandus was... Uiteindelijk werd op 15 oktober 1827 vanuit 's Gravenhage de bevestiging van deze benoeming aan de gouverneur van Gent gestuurd.

Commissaris De Craecker (Aalst) laat aan de gouverneur weten dat Denderhoutem een schoollokaal in huur wil nemen dat f 42,85 per jaar zal kosten. Mèt De Raedt werkten hier al samen: J.-Fr. Nottaert en Joannes

Eeman.

Jan-Frans NOTTAERT wordt hier als onderwijzer benoemd op 15.10.1823. Hij verklaart zich met de gemeente akkoord om in zijn school alleen kinderen toe te laten die een bewijs van koepokinenting kunnen voorleggen.³²

Joannes Eeman is schoolonderwijzer in 1825. Deze had in 1835 2 ha 8 a 49 ca eigendom.³³

Vanuit Den Haag komt de aanmaning een SCHOOLLOKAAL – met woonst voor de onderwijzer – te bouwen. Wellicht is dit de eerste officiële eis tot het verwerven van een eigen gemeentelijk schoolgebouw. De realisatie zal nog lang op zich laten wachten. De Raad in Denderhoutem reageert als volgt: "... de leden overwegende dat deze gemeente zeer wijdlopend is, en dat het hoogst noodig is van in het midden der gemeente een schoollokaal te vestigen, overwegende dat er in huering kan opgenomen worden in 't midden der gemeente d'helft van een huys, zeer geschikt voor een schoollokaal, toebehoorend aan de burgemeester deser gemeente....". Men besloot gezegde eigendom te huren, nl. "... drie plaetsen, zeer dienstig voor het onderwijs, met nog twee andere plaetsen, en seven roeden grond..." De huurprijs werd vastgesteld op f 42,85. per jaar. Negen raadsliden ondertekenen deze beslissing; dat was op 18 december 1828. Nog dezelfde dag wordt met onderwijzer Jan-Jozef DE VOS een contract afgesloten. Een afdruk van deze overeenkomst wordt hierbij gegeven.

Op 7 januari 1828 had het provinciebestuur, nog steeds onder Hollands bewind, een schrijven gestuurd aan de "... heeren Vicarissen-generaal bij het Bisdom Gent.. om de KAPEL, genoemd de Zeven Weeen³⁴ in te richten als schoollokaal, alwaer geen en hoegenaemden dienst wordt gedaen doch welke alleen twee maal per jaer door de processie wordt bezocht;... zij schijnt het eigendom van de gemeente te wezen..."³⁵ Een antwoord van de diocesane overheid werd niet gevonden. Wellicht was het stilzwijgen voldoende duidelijk. Een hernieuwde aanvraag van de Staatsraad, gouverneur van Oost-Vlaanderen, kwam op het bisdom toe: "... daer ik tot op heden nog niet heb ontvangen U. ...gevraagd bij mijne missive van den 7° Januari ... omtrent de kapel..." Het komt ons voor dat het bisdom en de (katholieke) gemeenteraadsleden niet ingingen op deze, vermoedelijk protestantse wens.

Onderwijzer De Vos beklagt zich over zijn belastingsaanslag in april 1830. Hij beroept zich op de schatter Van Hamme te Ninove, die hij hierover ging spreken. Verder is hij niet gelukkig met zijn situatie: ".. die mij nog

4)
 Hetde opbouw van het 1898 by de vandyke die hou het
 konstante Deuders, autoren der meden, en D' hoo "au-"
 & Jure De Vos, vandyke, vandyke vandyke de vandyke
 gement. te vandyke Jy. vandyke de vandyke.
 Kolant. vandyke vandyke Jy. vandyke

art. 1

De vandyke vandyke Jy. vandyke vandyke vandyke
 en vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke, vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

art. 2

De vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 het en vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

De vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

art. 3

De vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke
 vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke vandyke

mijne dagelijksche nood druft niet heeft opgeleverd..." (get. De Vos). Dat biljet, op 19.4.1830 gedateerd, gaf in totaal te betalen: f 4, 82^{1/2}; reactie van de man op de 20^e van die maand: onrechtvaardige aanslag. Hij is onderwijzer in een openbaar lokaal, onderwijst gratis armen, benevens gegoede kinderen. De controleur wilde het lokaal schatplichtig hebben, doch hij gaf De Vos er geen volkomen uitleg over. Schatter Van Hamme heeft De Vos, in een brief, laten weten: "... dat zijn lokaal geene hoegenaemde vrijheid der schatting kan genieten..." De Vos heeft dan maar "... om alle rust..." Het biljet, op bevel, ondertekend. De man bevindt zich in slechte stand; de oorzaak van die toestand is "... zijn leerwijze, die van veele onbedachten afgekeurd wordt..." Het aantal leerlingen is steeds gedaald. Hij neemt zijn toevlucht tot Zijne Excellentie, deze "... oodmoedig en onderstand biddende..." . De onderwijzer heeft nog niet zijn dagelijkse nooddruft verdiend... Gent reageert op 28 april 1830: De Vos geniet geen bezoldiging van de Gemeente, evenmin van het Rijk; zijn school moet als een onderneming van een bijzondere persoon gezien worden; volgens zijn eigen verklaringen moet het gedeelte van het gebouw voor eigen woning of ander gebruik dan onderwijs die aanslag wettigen, zoo niet zou het hele gebouw op een hogere huurwaarde moeten geschat worden.; onderwijzer De Vos heeft zich helemaal vrij willen maken; men heeft mondeling en schriftelijk hem geprobeerd duidelijk te maken dat zoiets onmogelijk is; de belastingskwestie: alles is heel normaal opgemaakt geweest. Deze directeur in Gent verzoekt de controleur te Ninove, mèt het bericht der schatters, hem te willen uitleggen of bedoeld: "... lokaal of lokalen waarin onderwijs verleend wordt, al dan niet in de onderwerpeliiken aanslag zijn begrepen..." Verklaring der schatters Van Hamme en Van Droogenbroeck op 29 april 1830:

1. Zij bemoeiden zich niet met de kwotisatie van De Vos.
2. Zijn bedreigingen zijn onwaarachtig.
3. Wij beantwoordden zijn vragen, om zijn ongegrondheid te doen inzien.
4. Wij schatten alleen wat ons opgelegd werd, meer niet.
5. De schatting gebeurde op grond van de eigen opgaven van De Vos.

In 1857 onderwijzen: J.-J. DE VOS op het Dorp en J.-Bt. MORRAYE in de Lebeke.

In 1858 begint Charles DE WINTER zijn onderwijstaak.

Een missive van de gouverneur van 16.2.1860 maant de gemeente aan een **schoollokaal** te bouwen en het te meubileren. De gemeente is daartoe gehouden krachtens de wet. Het weldadigheidsbureel wil de gemeente ter hulp komen: een subsidie van 600 fr. wordt beloofd. Men denkt aan een

lening van 3000 fr.

28.6.1860: Nieuwe verwittiging van de gouverneur. Dezelfde argumentatie volgt: 600 fr. subsidie van het Armenbureau; lening van 3000 fr. als de rente hoogstens 5 % is. In oktober van datzelfde jaar wil de gemeente een tweede lening aangaan van 3000 fr. "... tot het opbouwen van een school..."

1866. De arrondissementscommissaris dringt nogmaals aan op de bouw van een school met onderwijzerswoning en de gemeenteraadzaal.

Op de rekeningen van 1867 staat onder nr. 37: Betaald voor de aangekochte grond, met onkosten, voor het bouwen van een schoollokaal met onderwijzerswoning en raadzaal: 3356,96 fr. De verkoopster was Rosalie De Winter, bijzondere, zuster van de overleden notaris Charles De Winter. Dit bouwperceel was aan de Molenstraat gelegen.

Joannes-Jozef DE VOS: geboren op 27.4.1810 in het gezin Domien en Anna Scheirlinck. Hij huwt een eerste maal met de Erondegemse Amelie Wellekens. Deze overleed vrij jong. Daarna trouwt hij met Albertine-Francisca De Corte. Er waren geen kinderen. Zij woonden op het Meuleveld. In 1876 bezaten zij twee huizen op de Zesbunder.³⁶

De nieuwe school. Op 1 juli 1868 wordt ter zitting van de gemeenteraad medegedeeld dat het ontwerp van oprichting van de nieuwe schoolgebouwen afgekeurd werd. Reden: het in het centrum gelegen terrein is te klein. Er zouden minstens acht aren aanpalende grond moeten bijgekocht worden.

Herziening der onderwijswedden: De Vos gaat jaarlijks 1278 fr. ontvangen. Onderwijzer Morrays 522 fr. In september 1869 heeft er nogmaals een weddenherziening plaats. Vermits de gemeente zelf de kosten op zich neemt voor 230 behoeftige kinderen, aan 6 fr. per kind, wordt het totaalbedrag 1380 fr. De Vos trekt hiervan 808 en Morrays 572 fr. Met toevoeging van de bijdrage der betalende kinderen komt de wedde van De Vos op 1547 en deze van Morrays op 932 fr.

Op 27 januari 1871 hecht de gemeenteraad zijn goedkeuring aan Van Houcke's plan van de nieuwe schoolgebouwen. De notulen geven ons te kennen: "Eerste onderzoek en goedkeuring van het plan van het op te bouwen schoollokaal met onderwijzerswoningen en gemeenteraadzaal." Van Houcke, Gentenaar, is "landbouwkundigen".

In de zitting van 27 april 1871 wordt mededeling gedaan van de gedeelde kosten van de bouw. Raming van de Commissaris te Aalst: A. nieuwe school, de gemeente moet zelf instaan voor 17 561,80 fr. B. nieuwe raadzaal: id. 3 990 fr. Tot. 21 551,80 fr. De raad gaat hiermede akkoord, maar alleen door het lenen van 20 000 fr. Deze zal met 60 "jaardoodingen"

De oudste gemeentelijke schoolgebouwen, opgetrokken in 1872. Huidige toestand (2001). De lokalen worden nog steeds benut om er bijzonder onderwijs in te verstrekken. (muziek, dictee, ballet,...).

Een andere vleugel van de oudste gemeentelijke schoolgebouwen.

gedelgd worden. Later wordt in de begroting voor 1872 een bedrag voorzien van 30 290 fr. voor de bouw van de school.

HET OPTREKKEN ZELF VAN DEZE NIEUWBOUW HEEFT PLAATS IN 1872.

In de raad hoort men klagen over de gemeentelijke financiën. Op 22 augustus 1872: "... daarenboven dat de gemeente, door hare in opbouw zijnde Gemeenteschool en Gemeentehuis... met hare gewone inkomsten deze uitgaven niet kan bestrijken..."

Zo zijn dan uiteindelijk na langdurige redetwisten beslecht: de gemeente bezit haar eigen schoolgebouwen in de Molenstraat. Aan de straat bevinden zich ook het nieuw gemeentehuis en beide onderwijzerswoningen.³⁷

Werd het nieuwe schooljaar 1872 – 1873 in deze nieuwe klassen begonnen? Het is mogelijk. Men verneemt er niets over.

In het voorjaar van 1873 gaat J.-J. De Vos met pensioen. De gemeente moet dus een opvolger benoemen. Drie kandidaten bieden zich aan: J.-Bt. Morraye, Felix Van Herreweghen en Oktaaf Baeyens; alle drie ingezetenen van Denderhoutem. In de gemeenteraad wordt tot de geheime stemming overgegaan. De uitslag van de eerste stemronde luidt: Baeyens 5 st.; Van Herreweghen 4 en Morraye 1 stem. Bij de tweede stemronde gaat het nog alleen om Baeyens en Van Herreweghen. Uitslag: elk 5 stemmen. De wetgever beslist dan in het voordeel van de oudste in leeftijd. Zo wordt Oktaaf Baeyens benoemd. Een familieverhaal leeft voort dat vertelt van een raads-lid dat bij vergissing voor Baeyens zou gestemd hebben. De schuldige bleef immer onbekend...

Wie was Oktaaf Baeyens? Zoon van Constant en Josefa De Fraine kwam hij hier ter wereld op 3.3.1848. Hij behaalde het onderwijzersdiploma in de rijksnormaalschool te Lier in 1867. Hij onderrichtte 5 jaar in Denderleeuw. Zijn huwelijk met Judoca Eeman had plaats op 1 juni 1875. Oktaaf nam ontslag op 11 februari 1909. Er kwamen 7 kinderen.

In 1874 wordt hulponderwijzeres Emilie JANSSENS (van Watervliet) aangesteld. Niet lang na deze benoeming wordt de gemeente geconfronteerd met bezwaren tegen Mr. Morraye in de Lebeke. De provinciale opziener deed zijn beklag bij de gemeente dat de schoolzaal in kwestie er echt onvoldoende voor kwam. Nu was dit zeker niet de schuld van de onderwijzer. Hoe kan men in een lokaal dat slechts voor een veertigtal leerlingen plaats biedt er toch bijwijken 126 instoppen? De schoolopziener wil ook hier nieuwe klaslokalen zien tot stand komen.

Beraadslaging van de vroede vaderen in de Molenstraat machtigt het schepencollege naar geschikte gronden uit te zien in Lebeke of Dries. In de

zomer van 1875 vond men op de Dries een mooi, geschikt perceel. Maar kon men met de eigenaar tot een akkoord komen? Op die plaats, het Hauteveld genaamd, heeft Frans Huylebroek de geschikte partij in bezit. Kopen kan niet, want de eigenaar staat het niet af. Wel toont hij zich inschikkelijk als hij in ruil een nagenoeg evenwaardig terrein kan bekomen. Nu bezit het Arbureel daar in de buurt wel een perceel dat aan het goed van Huylebroek paalt. Dat wordt de oplossing: de gemeente koopt van de Armen een perceel voor 2655 fr. Grootte: 18 a 13 ca. Na de officiële grondwisseling met Huylebroek wordt over de financiering van de nieuwbouw gediscussieerd. De gemeenteraad beslist in de meimaand van 1876: 1. het lastenkohier goed te keuren; 2. het begrotingsbestek voor de bouw aan te nemen; grondkosten: 2655 fr. Raming van de bouw: 32 840 fr. Aan de goedkeuring wordt echter een ernstige voorwaarde gekoppeld: de gemeente zal slechts voor 1/3° instaan, en dan nog op krediet. De rest zal door Staat en Provincie moeten betoelaagd worden. Zo komen dan de gebouwen op de Dries terecht. Zij bevinden zich op de splitsing der wegen, helemaal op 't einde van de Borrekenstraat. Er kwamen enkele klassen tot stand: de eerste graadklas lager onderwijs en een paar kleuterklassen. Er kwam ook een onderwijzerswoning. Latere berekeningen tonen een lichte verhoging van de bouwkosten: van 32 840 wordt het 33 016 fr. De koop-som van de grond bleef onveranderd: 2 655 fr.

Voor 1877 wordt in de begroting voorzien: voor Baeyens 1150, voor Morraye 1150 en voor Eudoxie De Keyser ook 1150 fr. Hulponderwijzeres Janssens: 1000 fr. Deze gemeentelijke weddenlast geldt niet voor de betalende leerlingen.

De gouverneur dringt aan op het inrichten van leergangen voor handwerk. Hiertoe wordt Celestine DE WINTER, dochter van J.-Bt. De Winter, benoemd. Zij kreeg 5 stemmen, Celine Morraye, dochter van J.-Bt. had 3 st. Het jaarloon bedroeg 150 fr.

Einde 1877 heeft burgemeester Maes het genoegen onderwijzer J.-J. De Vos het Burgerlijk Kruis 2° Klasse op te spelden voor zijn verdiensten aan de gemeenschap bewezen.

Als Jan-Baptist Morraye dan in maart 1878 overlijdt gaat de benoeming, na stemming, naar Aloïs DE BACKER. Men mag deze niet verwarren met zijn naamgenoot, advocaat Aloïs De Backer. De stemming leverde hem 9 stemmen op, De Bruyn (geen voornaam vermeld) 1 st.

Jan-Baptist MORRAYE: ged. 24.11.1832. Vader was Amand en moeder Anna Van den Steen. Hij werd gemeenteonderwijzer in de Lebeke. Huwelijk

met Joanna Coppens van Haaltert. Zij hadden verschillende kinderen. Hij overleed in zijn woning op de Dries op 5.3.1878.

Dit jaar, 1878, luidt het begin in van een 6 jaar durende, ongemeen harde schoolstrijd. De nationale geschiedenis verhaalt ons voldoende over die "ongelukswet". Vermits deze een zeer grote weerslag had op het gemeentelijk vlak moet daarover een en ander gegeven worden. In tal van dorpen en steden rijzen vrije, katholieke scholen als paddestoelen uit de grond. Hierin toonde het katholieke Vlaanderen zijn grote weerbaarheid. Zo bij ons: in de Borreken staan de kinderen Amand D'HONDT – VAN MUYLEM³⁸ een deel van een prachtig perceel gratis af. Hier komen dan de nieuwe gebouwen voor lager- (jongens en meisjes) en kleuteronderwijs. Op die manier wenste de meerderheid van de bevolking het antigodsdienstig onderwijs, door minister Van Humbeeck bevolen, te ontlopen. Dat de nieuwe wetten op het onderwijs het geloof wilden treffen illustreren deze woorden: "Le mot d'ordre fut de déchristianiser la société. Le meilleur moyen de réaliser ce programme était de détruire l'esprit catholique en Belgique, par le triomphe de l'école laïque et neutre. C'est pour atteindre ce but qu'avait été créé le ministère de l'instruction publique..."³⁹ Om de duidelijke repercussie op de gemeenten in het licht te stellen deze tekst: de nieuwe wet voorziet in de oprichting van het neutrale onderwijs.... Ze voert het niet-confessioneel onderwijs in, uitsluitend door de overheid gecontroleerd. Het godsdienstprogramma staat niet langer op het programma, maar kan buiten de lesuren op vraag van de ouders in de schoollokalen worden gegeven. Men kan zich indenken welke onoverkomelijke moeilijkheden deze toestand concreet ging betekenen:

- a. Onderwijs was nergens verplicht.
- b. Wat op de buitendorpen: in de zomer grote afwezigheid van leerlingen; in de winter haast onbruikbare wegen wegens de weersomstandigheden;
- c. Wanneer en waar gingen deze vrije godsdienstcursussen doorgaan? Wat met de verwarming en de verlichting in de winter? Nieuwe lasten voor de gemeenten?!
- d. Wie moest voor het loon der lesgevers instaan?

Er stonden nog meer fraaie dingen in de nieuwe wetgeving te lezen: "Elke gemeente is voortaan verplicht om minstens één onderwijsinstelling van dit type op te richten en de leraars dienen voortaan in het bezit te zijn van een diploma van de staat..."

Hoeft het verwondering te wekken dat deze scholen spontaan "god-de-loze" scholen genoemd werden? Een recent verschenen nummer van een

materiële inrichting, onderhoud enz. Het terechte principe dat alle kinderen van de gemeente in alles dezelfde rechten moeten genieten wordt nu mooi toegepast. Dit was zeker een wijze maatregel, gezien het overgroot getal gemeentenaren dat zijn kinderen naar de Borreken stuurde. De grondbeschikking en de bouw der scholen werd privaat bekostigd, zodat de gemeente hier niet diende in te springen. Er komt enige beroering in de Denderhoutemse onderwijswereld. De gemeenteraad stelt ernstige tuchtmaatregelen voor tegen de onderwijzeres Eudoxie De Keyser "...hoofdonderwijzeres ter school nr.1..." Zes leden stemmen haar afzetting, twee haar behoud; twee leden onthouden zich. Burgemeester Maes onthoudt zich door te beweren dat de bestraffing nog moet wachten tot er veel beter inzicht en kennis van de feiten en van de wetgeving ter zake is. De tweede geviseerde onderwijzeres is Eudoxie's zuster Virginie De Keyser, hulp-
onderwijzeres in dezelfde school. Nu stemmen negen man voor haar wegzending; de burgemeester onthoudt zich om dezelfde reden. Nog een derde man wordt op het matje geroepen: Cyriel De Winter, hulp-
onderwijzer in de school van Baeyens. De stemming: acht voor wegzending, twee onthoudingen. Ook De Backer's lot hangt van de stemming af. Deze ontloopt de schorsing omwille van staking van stemmen (5 pro, 5 contra). De beslissingen zullen naar de bestendige deputatie gezonden worden. (na de zitting van 30.9.1884). Als wij ons vermoeden mogen verwoorden lijken deze strenge straffen voort te spruiten uit de houding van deze mensen zelf ten overstaan enerzijds van de gouvernementele onderwijspolitiek, die in feite volledig anti-godsdienstig geïnspireerd was tijdens de jaren 1879 t.e.m. 1884. Anderzijds moesten de getroffensten toch duidelijk aanvoelen in welk sterk overwegend katholiek dorp zij hun brood verdienden. O.i. traden zij toch erg uitdagend op. Zij negeerden de volkswil in deze.

In een latere zitting van de raad – 14 nov. 1884 – wordt medegedeeld dat de onderwijzers van de gemeenteschool alleen in hun wedde getroffen worden, vermits zij zeer veel leerlingen verloren. Een groot aantal stapte over naar de vrije Borrekenschool. Prosper Morraye bestuurde de afdeling der jongens. Hij haalde zijn diploma te St.-Niklaas op 1.9.1879. Een kloosterzuster (Juffr. Van Coppenolle) stond in voor het bestuur van de meisjesschool.

Eind nov. 1884 beslist de raad de gemeentescholen te behouden, nl. deze bestuurd door Oktaaf Baeyens (jongens) en Mevr. De Backer – De Keyser (Eudoxie) bij de meisjes. Tijdens dezelfde zitting neemt men krachtadig stelling inzake godsdienstonderricht in de gemeentescholen. Het verslag: "... Voor het overige deed men het voorstel, dat het godsdienst-

1. Het gemeentelijk onderwijs.

De benoemingen in de gemeentescholen werden systematisch verdaagd of geweigerd om reden dat de bevolking geen onderwijzers (-erssen) zou dulden die niet uit katholieke normaalscholen kwamen. Zulken waren niet meer toegelaten in de gemeentescholen.

Januari 1880: de arrondissementcommissaris wenst in Denderhoutem volwassenenonderwijs. In dezelfde missive heet het dat Mw. De Keyser, hoofdonderwijzeres der meisjesgemeenteschool een hulponderwijzeres behoeft. Antwoord: te weinig leerlingen. Emilie Janssens wordt niet vervangen. In april 1880 bepaalt men de wedde van Temmerman op 550 fr., net als zijn voorganger. In juli 1880 pleit schoolopziener Billiet bij het gemeentebestuur voor een hulponderwijzer bij Baeyens. Dit weer vòòr zich uitschuivend stelt de raad: "...als de dienst het meer vereischt..." In oktober moet de gemeente onderzoeken of er geen gemeentelijke bewaarschool moet komen. Op dat ogenblik is er geen nood aan...

Januari 1881: nog maar eens een pleidooi voor volwassenenonderwijs. Afgewenteld want de mannen moeten in de winter weven, de vrouwen kantklossen. In de zomer is de veldarbeid spelbreker: alle werkkrachten zijn op de akkers; aan onderwijs kan zo niet gedacht worden. Louis DE PAUW (zoon van Petrus) en Cyriel DE WINTER, zoon van Amand, dienen een aanvraag in bij het gemeentebestuur voor het monitorschap in de school van Aloïs De Backer. Geweigerd omwille van het beperkt aantal leerlingen. (Staking van stemmen: 3 pro en 3 contra.) Zelfde lot voor een nieuw voorstel van volwassenenonderwijs. Zo leren we aan de hand van de beraadslagingen van de gemeenteraad dat systematisch zowat alle voorstellen wat onderwijs betreft genegeerd worden, ook nog in 1882 en 1883. Men wil het iedereen duidelijk maken, vooral Brussel: niets van de ganse nieuwe schoolwetgeving is aan Denderhoutem besteed. De notulen van 27 juni 1883: "...opmerkende dat het getal leerlingen tot de schoolbijwoning toegelaten hoogstens thans kan belopen tot een twintigtal leerlingen in de meest bevolkte gemeenteschool..."

Eindelijk worden de bewindvoerders in Brussel zwaar afgestraft bij de nationale verkiezingen in 1884. De katholieken behalen een grote overwinning. Men zal met voorzichtigheid heel wat moeten rechtzetten op onderwijsgebied.

Negen oktober 1884 is een belangrijke datum voor het vrij katholiek onderwijs (Borreken) in Denderhoutem: de gemeente beslist deze scholen AAN TE NEMEN, d.w.z.: bijna alles valt ten laste van de gemeente; wedden,

materiële inrichting, onderhoud enz. Het terechte principe dat alle kinderen van de gemeente in alles dezelfde rechten moeten genieten wordt nu mooi toegepast. Dit was zeker een wijze maatregel, gezien het overgroot getal gemeentenaren dat zijn kinderen naar de Borreken stuurde. De grondbeschikking en de bouw der scholen werd privaat bekostigd, zodat de gemeente hier niet diende in te springen. Er komt enige beroering in de Denderhoutemse onderwijswereld. De gemeenteraad stelt ernstige tuchtmaatregelen voor tegen de onderwijzeres Eudoxie De Keyser "...hoofdonderwijzeres ter school nr.1..." Zes leden stemmen haar afzetting, twee haar behoud; twee leden onthouden zich. Burgemeester Maes onthoudt zich door te beweren dat de bestraffing nog moet wachten tot er veel beter inzicht en kennis van de feiten en van de wetgeving ter zake is. De tweede geviseerde onderwijzeres is Eudoxie's zuster Virginie De Keyser, hulp-
onderwijzeres in dezelfde school. Nu stemmen negen man voor haar wegzending; de burgemeester onthoudt zich om dezelfde reden. Nog een derde man wordt op het matje geroepen: Cyriel De Winter, hulponderwijzer in de school van Baeyens. De stemming: acht voor wegzending, twee onthoudingen. Ook De Backer's lot hangt van de stemming af. Deze ontloopt de schorsing omwille van staking van stemmen (5 pro, 5 contra). De beslissingen zullen naar de bestendige deputatie gezonden worden. (na de zitting van 30.9.1884). Als wij ons vermoeden mogen verwoorden lijken deze strenge straffen voort te spruiten uit de houding van deze mensen zelf ten overstaan enerzijds van de gouvernementele onderwijspolitiek, die in feite volledig anti-godsdienstig geïnspireerd was tijdens de jaren 1879 t.e.m. 1884. Anderzijds moesten de getroffenen toch duidelijk aanvoelen in welk sterk overwegend katholiek dorp zij hun brood verdienden. O.i. traden zij toch erg uitdagend op. Zij negeerden de volkswil in deze.

In een latere zitting van de raad – 14 nov. 1884 – wordt medegedeeld dat de onderwijzers van de gemeenteschool alleen in hun wedde getroffen worden, vermits zij zeer veel leerlingen verloren. Een groot aantal stapte over naar de vrije Borrekenschool. Prosper Morraye bestuurde de afdeling der jongens. Hij haalde zijn diploma te St.-Niklaas op 1.9.1879. Een kloosterzuster (Juffr. Van Coppenolle) stond in voor het bestuur van de meisjesschool.

Eind nov. 1884 beslist de raad de gemeentescholen te behouden, nl. deze bestuurd door Oktaaf Baeyens (jongens) en Mevr. De Backer – De Keyser (Eudoxie) bij de meisjes. Tijdens dezelfde zitting neemt men krachtadig stelling inzake godsdienstonderricht in de gemeentescholen. Het verslag: "... Voor het overige deed men het voorstel, dat het godsdienst-

onderwijs aan het hoofd van het programma van het gemeentelijk onderwijs gesteld wordt en aanvangt bij het begin der schooluren..."

Opnieuw wordt een aanvraag tot "opschorsing" van de bediening van Mr. De Backer, gemeenteonderwijzer bij de wijk nr. 2 Terwaerentstraat, gevraagd. "... mits een afwachtend tractement te genieten..." Ook wil men de "handwerkleermeestersse Emerence De Winter" afstellen; evenzo hulp- onderwijzer Cyriel de Winter; deze was niet gediplomeerd. Ook de hulp- onderwijzeres Virginie De Keyser, van de school nr. 1 wordt bedankt. De avondschool wordt meteen opgedoekt. Volgende raadsleden onderteken- den het verslag: Ch. Van Vaerenbergh, Ch.-L. Eeman, Al. Brijs, J.-Bt. De Schrijver, Aug. Van Herreweghen, Aug. Uyttenhove. Waren misschien afwe- zig Ch. Perreman en J. Bt. Roelandt. De school van Lebeke – Dries gaat dus dicht. Aloïs De Backer, hoofdonderwijzer, vraagt het behoud der school aan. De raad houdt het been stijf:

1. de bijgevoegde argumenten bevatten geen waarborg.
2. de vrije school is slechts 800 m. verwijderd van de Dries;
3. de bijzonderste familiehoofden zenden hun kinderen niet naar de school van De Backer, maar naar het centrum. (De school van Baeyens).
4. zijn school telde onder het bestuur van 1879 slechts weinig leerling- en; we mogen deze school dus als nutteloos beschouwen.

Zo zal de gemeenteraad zijn beslissing van 14 nov. 1884 handhaven. (dat betekent schorsing; nota E.H.)

Begin 1885 (3 maart): nieuwe aanmaning van de arrond.comm. om de school in de Lebeke – Dries toch te behouden. De raad weigert hierop in te gaan. Argument:

" Vondelen, Anderenbroek, Eigenstraat,... zijn ruim zo ver van de school verwijderd als Lebeke en Dries..."

Hoofdonderwijzeres Eudoxie De Keyser vraagt aan de minister van onderwijs de gemeente opdracht te geven het achterstallig loon van haar zuster uit te betalen. Deze eis wordt door de raad verworpen omdat haar tractement tot 1 december uitbetaald werd. Indien zij uit eigen beweging, zonder opdracht, voort les gaf, kan zij daar nu geen loon voor opeisen, temeer er zeven kinderen bijliepen die niet de vereiste leeftijd hadden. Men had dezen kunnen wegzenden.

Tijdens dezelfde zitting hoort men dat de gemeente, volgens de arr. comm. de jaarwedde en de bijwinsten moet vastleggen van Aloïs De Backer "... als bijgevoegde onderwijzer ter school van O. Baeyens benoemd..." Maar De Backer had geweigerd bij Baeyens in dienst te tre-

den. Toen heeft Cyriel De Winter daar de dienst verzekerd. In die zin kan het dus niet, de jaarwedde van De Backer vast te leggen, aangezien hij de toegekende dienst geweigerd heeft. De zaak is evenwel niet voor iedereen opgelost. We noteren nu het verslag van de zitting van de gemeenteraad van 8 juni 1885 in extenso omwille van de grote ergernis die er uit blijkt ten opzichte van Aloïs De Backer:

"De Raad behoorlijk bijeengeroepen in zijne gewone bijeenkomstzaal is er hen lezing "gegeven van de brieven van Mr. De Arr. comm. van den 16 Mei lest. Reg. N°1848 als "mede van den gonen van 30 dito. Reg. N° 2110 rakende de indiensttreding en "vaststellen der jaarwedde van d'heer De Backer als bijgevoegden onderwijzer in de "school van het dorp tot welke plaats hij benoemd was bij beraadslaging van den 5 "Maart lest en die hij na hem drie maal beteekend te zijn geweest, opvolgendelijk "geweigerd heeft, deze openstaande plaats in den intrest van het onderwijs als "hulp-onderwijzer voorloopig aan te stellen den heer Cyrille De Winter die in deze "hoedanigheid onder het beheer der schoolwet van 1879 reeds drie jaren dienst had. De "Raad overwegende dat de weigering van d'heer De Backer niet kan toegeschreven "worden aan eenig misverstaan van zijnentwege alle mogelijke middelen ingespannen "te hebben om den onderwijzer van de vrije school verachtelijk te maken door alle "soorten van bedrog en logen, giften braspartijen van bier en genever, dat zij niet "alleenlijk voor moord en boomontschorsingen, maar zelfs tot brandbedreigingen geen "voet achteruit zouden wijken, dit is hetgeen hier plaats heeft gehad en waarvan de "schoolkwestie gansch de oorzaak is, zoals het heeft gebleken uit de brandschriften, die "geplakt en gestrooid geweest zijn aan de hoven van de burgemeester en schepenen "Mertens, zelfs nu uit de hinderlaag van den 31 Mei lest, in den avond den heer "Burgemeester bijna te beurt gevallen; overigens dat hijzelf niet heeft afgehouden van "blaem op blaem op het bestuur uit te roepen. Overwegende verders dat den heer "Burgemeester bij de schoolsluiting aan de heer De Backer nogmaals heeft gevraagd of "hij niet overging tot de school nr. 1 van het Dorp waartoe hij aengestemd was, heeft "geantwoord dat hij zich gedroeg aen zijnen vorigen brief, dat hij den strijd begonnen "had met zijne gasten en bijgevolg niet van af week, en dan na de sluiting zijne "aanhangers onmiddellijk ontboden hebbende heeft hij met hun geëten en gedronken, "gespeeld en liedekens gezongen tot bespottung van het gemeentebestuur; men mag er "bijvoegen dat hij zich alsdan zeer onbeleefd heeft gedragen.

"Om welke reden: de Raad besluit geen het minste vertrouwen in dien persoon nog te "kunnen stellen van hem geen hoegenaamd traktement meer

aan te leggen, en hem "wettiglijk te berooven van zijn afwachtend traktement, om reden dat hij met "voorbedachtheid, & met kennis van zaken hier gehandeld heeft..."

Dan volgt de gebruikelijke slotformule "Gedaan te..." De volgende handtekeningen volgen: de pas beëdigde burgemeester August Uyttenhove, een schepen Jozef Mertens; - de handtekening van schepen Eugeen Schouppe komt niet voor – deze raadsleden ondertekenden: Frans D'Hondt; Charles Van Vaerenbergh; J.-Bt. De Schrijver; August Van Herreweghen; Aloïs Brijs; Frans Huylebroek (dit zijn acht handtekeningen).

6 nov. 1885: aanstelling tot hulponderwijzer in school nr.1 (Centrum), bij Mw. De Backer – De Keyser: Jw. Hortensis De Portemont. De eerder aangestelde Aloïs Souffriau moet bedankt worden: hij bezit geen diploma. Om dezelfde reden zijn er problemen met Prosper Morraye. De raad gunt hem evenwel de tijd om het nodige examen af te leggen. De arr. comm. wil de tuchtstraf tegen De Backer opnieuw laten onderzoeken wegens bepaalde onregelmatigheden in de procedure. Deze argumentatie wordt door de gemeenteraad verworpen: 1. De handelwijze van De Backer is verachtenswaardig, vanaf de schorsing van zijn school op 14 nov. 1884. 2. Niettegenstaande herhaaldelijke schriftelijke als mondelinge aanmaningen blijft hij hardnekkig zijn school voortzetten, tot hij gedwongen wordt op te stappen. Het traktement van De Backer wordt niet verder uitbetaald. Op het verslag van deze beraadslaging tekenen 9 raadsleden.

Volgende fase: 7 januari 1886. Nieuwe brief van de arr. comm. Zelfde repliek van de gemeenteraad. Nieuw argument: wegens de blijvende stijging van het aantal leerlingen in de school van O. Baeyens, Dorp, - d.i. de school waar De Backer weigert in te springen – stelt de gemeente Cyriel DE WINTER aan. In dezelfde zitting wordt besloten De Backer af te stellen. Ook Prosper Morraye, bestuurder jongensschool Borreken, vraagt ontslag. Hier komt dan Louis GILSON, uit Assenede, de taak opnemen.

Na tussenkomst van de kantonnale opziener ten voordele van De Backer, blijft hij nochtans afgesteld. (Zitting van 28.1.1886). Nu komt de minister, bevoegd voor onderwijs, zelf tussen. Hij raadt de gemeente aan betrokkene in disponibiteit te stellen, met genot van wedde, als "afwachtend tractement", dit "... par mesure d'ordre..." Zitting van 13.10.1886.

De zaak De Backer duikt weer op in de zitting van 29 oktober: de ter beschikkingstelling – met wachtgeld – wordt herroepen. In deze zitting klinkt harde taal. Hier het verslag:

"De Gemeenteraad van Denderhoutem... (volgt de geijkte formule)

"werd er hem door de Voorzitter lezing gegeven van eenen brief van Mr. den

arr.comm. "van den 23 dezer, Reg.N° 3768, houdende uitnodiging aan de Gemeenteraad tot het "vaststellen van het wachtgeld, bij maatregel van orde, dat d'heer De Backer zal "genieten. De Raad hierover beramende, en herzien zijne beraadslaging van den 13° "deser, bij welke hij besloten had, d'heer De Backer in disponibiteit te stellen, bij "maatregel van orde, en af te zien van zijne vorige beslissingen van den 5° dec. 1885 en "7 jan. 1886. En gelet dat de Raad hierin is misleid geweest door het misverstaan eens "brief van een achtbaar lid der volkskamer, en dat hij door deze misleiding bij verrassing "een maatregel heeft gestemd, waarvan hij als dan het gewicht niet genoeg heeft beseft, "zoo als nu bij nader onderzoek der wet. En gezien dat het volk zelfs de welhebbende "burgers teenemaal verontwaardigd zijn, over de langdurige zagerij in deze schiers "versleten zaak, en luidkeels schreeuwen tegen deze onrechtvaardigheid van een "wachtgeld te willen toekennen aan mannen die tegen wet en recht bestaan zoo als "dezen, die niet gearzeld heeft het bestuur durende een heel jaar dwarsboomen met "behulp van aanhangers die voor niets achteruit wijken, getuigen hiervan de brand en "moordbedreigingen op de poorten geplakt van burgemeester en schepenen.

"Om deze reden besluit de raad van aan zijne beraadslaging van den 13° oktober lest "geen gevolg te geven en te aanzien als niet bestaande; zich overigens gedragende aan "zijne vroegere beslissingen, en aan de welgevoeglijkheid der overheid...

"Gedaan te Denderhoutem..."

Dit verslag werd ondertekend door volgende leden: burgemeester Uyttenhove A.; de twee schepenen Mertens en Brijs; verder nog de raadsleden: Fr. D'Hondt, Aug. Van Herreweghen, Frans Huylebroek, J.-Bt. De Schrijver. Dat is 7 van de elf raadsleden. Deze vier ondertekenden niet: notaris Maes, Dr. Van Oudenhove F., Ch. Perreman, Ch. Van Vaerenbergh. Waren dezen allen afwezig? Waren ze het niet eens met de anderen? Het verslag vermeldt nergens aan- of afwezig...

Prosper MORRAYE: geb. 6.11.1861. Zoon van J.-Bt. en Joanna Coppens. Prosper huwde Rosalie De Schrijver op 8.2.1882. Met afstamming.

Op 24.8.1887 wordt onderwijzer Cyriel De Winter geschorst. Hij voldoet niet aan de voorwaarden. Hij wordt door Alexis VAN DE VELDE vervangen. Deze was in Lier gediplomeerd op 4 aug. 1887. Hij kreeg 9 stemmen op 9. Hij gaat aan 't werk in de school nr. 1, bij O. Baeyens, als hulponderwijzer.

Tijdens de zitting van de raad op 6.7.1887 bepaalt de gemeente in haar begroting haar aandeel in het wachtgeld, aan Aloïs De Backer uit te keren: 1441,83 fr.

Bijdrage der gemeente aan het kosteloos onderwijs der arme kinderen: 6 fr. per kind; dat wordt: $484 \times 6 = 2904$ fr. Op 100 fr. na – deze moet de Armendienst zelf betalen – betaalt de gemeente dit bedrag. De vier scholen zullen er van genieten: deze van O. Baeyens, Eud. De Keyser, R. De Wilde en Jw. Van Coppenolle. Voor 1889 wordt op de begroting voor onderwijs 9052,33 fr. voorzien. Voor herstellingen aan de gemeentescholen: 200 fr. Aandeel in het wachtgeld De Backer: 279,06 fr. Voor de komende jaren zal ongeveer hetzelfde bedrag op de begroting ingeschreven worden.

Eudoxie DE KEYSER: "... gebortig van Quaremont, maar woonachtig in Ronse..." Diploma van onderwijzeres in Gent op 7 aug. 1872. Haar benoeming aan de gemeentelijke meisjesschool alhier gebeurde in 1873. Zij huwt onderwijzer Aloïs De Backer op 28.8.1883. Beiden tonen zich al vlug fervente tegenstanders van de katholieke partij. De christen-democraten zullen haar later met een straatnaam gedenken. De korte straat van Dorp naar Terlinden werd naar haar genoemd. Later werd deze straatnaam geschrapt. Aloïs DE BACKER. Geb. in Appel terre-Eichem. Diploma in Gent op 1.8.1871. Hij gaf zes jaar les in een school in Ninove. De Denderhoutemse gemeenteraad stelde hem aan in 1878. Aloïs De Backer – niet deze, maar de advocaat – kreeg ook een straatnaam. Alhoewel pogingen ondernomen werden om ook deze straatnaam te schrappen is dat tot op heden niet gebeurd. In het gezin De Backer – De Keyser kwamen verschillende kinderen. Eén ervan werd de gekende waard van de aloude afspanning "t Vosken" te Oombergen, waar hij zijn vrouw vond. Een andere zoon, Gaston, werd huisarts en vestigde zich in St.-Lievens-Houtem. Hier had hij een drukke praktijk. Hij bezocht zijn patiënten op de motor. Hij overleed op 45-jarige leeftijd. Vermoedelijk verlieten Aloïs en echtgenote ons dorp. We vonden hier geen overlijden van hen in de registers.

Wedden. Beslissing van de raad op 15.7.1896.

1. Gemeent. Meisj. Eud. De Keyser: 1501,33 fr. Mevr. Van de Velde – De Portemont: 1300 fr.
2. Gemeent. Jongenss. O. Baeyens: 1600 fr. Alexis Van de Velde: 1200 fr.
3. Borreken. Jong. R. De Wilde: 1500 fr. Aloïs Souffriau: 1100 fr.
4. Borreken. Meisj. Zr. Hubertine: 1200 fr. Juffr. Julie De Schrijver: 400 fr. (niet-gedipl.)

Voor onderwijzer De Backer is het verminderd wachtgeld in 1896 terugge-
lopen tot 120 fr. Deze vroeg het daaropvolgend jaar zijn pensioen aan. De
gemeenteraad noteert: "... de arr.comm. vraagt kopij aan eener beraadsla-

ging der gemeenteraadsleden, inhoudende zijn advies nopens de pensioenaanvraag van de heer De Backer, onderwijzer onzer gemeente, in beschikbaarheid bij afschaffing van dienst..." (11.8.1897) De gemeenteraad gaat akkoord, "... gezien zijnen langdurenden ziekelijken toestand en het advies der hn. Geneesheren". Zeker niet van belang ontbloomt is de goedkeuring van een duidelijk MODELREGLEMENT door de gemeenteraad. Dit zal voor alle scholen gelden, zo gemeentelijke als aangenomen. Een paar nota's hieruit: In totaal worden 25 uren les per week voorgeschreven. De godsdienstlessen moeten 3 uren tellen. Vermits onze onderwijzers 27^{1/2} u. aan onderwijs besteden legt de gemeente hen de verplichting op wekelijks nog 2^{1/2} u. aan dat godsdienstonderricht toe te voegen. Zo zal in elke klas 5^{1/2} u. aan dat vak gewijd worden. Uit deze opgelegde verplichtingen blijkt duidelijk de grote bezorgdheid van de gemeente om een door en door godsdienstige opvoeding in de scholen waar te maken.

Regelmatig worden kleine weddenverhogingen toegepast. Slechter ver gaat het Eud. De Keyser: zij vraagt subsidies aan voor haar "huishouding-klas". De raad weigert deze toeslag. Is die weigering politiek geïnspireerd? Wij weten het niet...

14.11.1900: de ziekelijke onderwijzeres Hortense Van de Velde – De Portemont verdwijnt uit de school. Zij wordt opgevolgd door Alfonsine VAN ROSSEN.

De gouverneur wijst de schoolopziener op de plicht van het gemeentebestuur de wedde der bewaarschoolonderwijzeressen op 862,50 fr. te brengen. Daartoe dient enkel het gemeentelijk aandeel verhoogd te worden met 287,50 fr.

In sept. 1901 doet Delfine VAN DEN STEEN haar intrede in de klas als "tussentijdige onderwijzeres" in de plaats van Hortense De Portemont. Jaarwedde: 1000 fr. In de Borreken wordt de hoofdonderwijzeres vervangen. De nieuwe is Zr. Tack, gediplomeerd in Eeklo op 3.8.1901. Zij zal 1200 fr. ontvangen als wedde. Julie De Schrijver, wereldlijke, niet-gediplomeerde, verdient 500 fr. Remi De Wilde mag drie jaar lang kosteloos gebruik maken van het gebouw dat tot gemeenteschool diende.

Op 20.11.1905 doet de jonge René VAN HERREWEGHEN, zoon van raadslid August, zijn intrede in de school als hulponderwijzer. Hij was afkomstig van Lebeke-Knipperhoek

Oktaaf BAEYENS gaat met pensioen op 11.2.1909. Hij wordt als hoofdonderwijzer in de Molenstraat opgevolgd door Remi DE WILDE. Deze was te Aalst geboren op 5.3.1865. Hij huwde hier Josephine De Schrijver op 18.9.1890. Zijn mooie nieuwe woonst was nog niet voltrokken als hij op

René Van Herreweghen met zijn jaarlijk goed bevolkte klas in 1911. Uiteraard nog in de Molenstraat. De knaap met het bordje is Richard Muylaert van Vossel

21.4.1916 overleed. Hij liet een talrijk gezin na. Remi was ook onderscheiden met de Landbouwdecoratie.

De gemeenteraadssitzing van september 1912 kon niet doorgaan omwille van het onvoldoend aantal opgekomen raadsleden. De uitleg stond in een christen-democratische krant te lezen. (sep. 1912).⁴¹ Van de katholieke meerderheid, d.i. 9 van de 11 leden, waren aanwezig: burg. Kamiel Schoupe, een schepen en een raadslid met name "Nemrod" (bedoeld wordt hier de mythologische sterke jager Nimrod; nota E.H.)⁴² dan de twee christen-democraten Van den Haute en De Sadeleer. De krant beweert dat de katholieken niet akkoord geraakten over de te benoemen leerkracht en derhalve de benoeming onmogelijk maakten door massale afwezigheid (zes waren niet present). In de beraadslagingen vinden we terug dat Julie KIEKENS op 2 oktober 1912 tot schoolhoofd benoemd werd. De andere kandidate heette Maria Houtman, echtgenote van Jules De Mulder, schoolhoofd in de Borreken. Maria Houtman bekwam 2 stemmen. Julie Kiekens was een paar jaar jonger dan de tegenkandidate. Julie Kiekens bleef ongehuwd. Zij was de dochter van Alexis en Maria De Pauw. Haar overlijden had plaats op 17.10.1952.

In 1914 maakt België dan eindelijk werk van de schoolplicht. Op 19 mei 1914 wordt de wet op de leerplicht ingevoerd. Dat houdt in dat alle Belgen van 6 j. t.e.m. 14 j. lager onderwijs moeten ontvangen. Huisonderricht kan hiertoe volstaan.⁴³ Ons landje is wel nalatig geweest als we zien wat er in de ons omringende landen gebeurt in zake lager onderwijs.

In de zomer van 1921 vraagt Achiël Ysebaert verlof om leergangen te volgen. Dit wordt hem toegestaan. Even later neemt hij definitief ontslag. (Op 7.2.1922). Eugenie Cobbaert vervangt hem voorlopig. Het onderwijzend personeel ziet er in Denderhoutem op 15 november als volgt uit:

1. Jongens Molenstraat: René Van Herreweghen, Ghisleen De Graeve, Achiël Ysebaert.
2. Meisjes, Molenstraat: Julie Kiekens, Maria Houtman, Irène De Schrijver.
3. Jongens, Borreken: Jules De Mulder, Maurits De Raes.
4. Meisjes, Borreken: Zr. Constance en Zr. Frédérique.
5. Kleuters Borreken: Julia De Schrijver, Anna De Smet.
6. Kleuter en 1 klas lager, Dries: Schuttijser Zoë en...
7. Kleuters Dorp: Zr. Van den Abeele en Zr. De Smet.
8. Kleuters Vondelen: Jw. Valentine Morraye.

SCHOLENBOUW.

De katholieken zijn in de minderheid in de gemeenteraad. Toch wordt het katholiek lid Theofiel SONCK (Teerlingstraat) tot burgemeester benoemd. Natuurlijk zijn de Daensisten woedend: hun kopman Dr. H. Pauwels werd afgewezen als burgemeester. Zij moeten zich tevreden stellen met de twee schepenambten.⁴⁵ Schepen van onderwijs, de Daensist Oktaaf Van der Speeten, wacht er niet lang mee: op 29 december 1921 komt hij ermee voor de pinnen. Hij wil de klassen ontdubbelen, d.w.z. 3 lagere klassen, maar met een nieuw in te richten en bij te voegen 4de graadklas. De oude gebouwen volstaan niet meer. Er moet een grote, nieuwe, moderne school komen. Men wilde de nodige gronden verwerven, met veel ruimte, zo centraal mogelijk gelegen. Er moet snel een bouwkundige aangesteld worden om de plannen te maken. Deze voorstellen worden ter stemming gelegd. Deze verloopt uiteraard gunstig: er komen zelfs zeven stemmen pro en slechts vier contra. Burgemeester Sonck is er tegen omdat de kosten te hoog zullen oplopen.

Ondertussen heeft er een benoeming plaats in de gemeentel. jongensschool op 27.2.1922. Het wordt Richard VAN DER SPEETEN (Terlinden),

broer van schepen Oktaaf.

Op 6 juni 1922 besluit de meerderheid een passend stuk grond aan te kopen. Achteraf bleek dit toch een goed initiatief geweest te zijn, want de oude gebouwen in de Molenstraat waren veel te klein en men zag de bevolking van jaar tot jaar fel aangroeien. Men had het oog laten vallen op een mooi perceel bij het begin van de Daal, nu Zonnestraat. Die weg was toen zelfs nog niet verhard, maar dat zou wel volgen. Dat bouwperceel was geïdentificeerd op het kadaster Sectie A 785d en 785c. Opp. 39 a. De eigenaar was J.-Bt. Brynaert – De Smet. Na een paar zittingen – die er geen waren, wegens onvoldoende aanwezig – wordt de aankoop van de grond voor de nieuwe school op 6 juni 1922 gestemd. Nu was het wachten op de goedkeuring van de voogdijoverheid.

De gemeente verleent aan elke school 100 fr. subsidie voor de kosten van een verantwoorde schoolreis. Jw. Kiekens trekt met haar meisjes naar de kust; Mr. Van Herreweghen verkiest Antwerpen (haven en dierentuin). Ook de kinderen van de Borreken kunnen op reis.

In augustus 1922 duidt de raad drie afgevaardigden aan om deel uit te maken van het comité van het Fonds der Meestbegaafden. Dit worden dan: schepen Dr. Pauwels, schepen Van der Speeten en hoofdonderwijzer Jules De Mulder van de Borrekenschool.

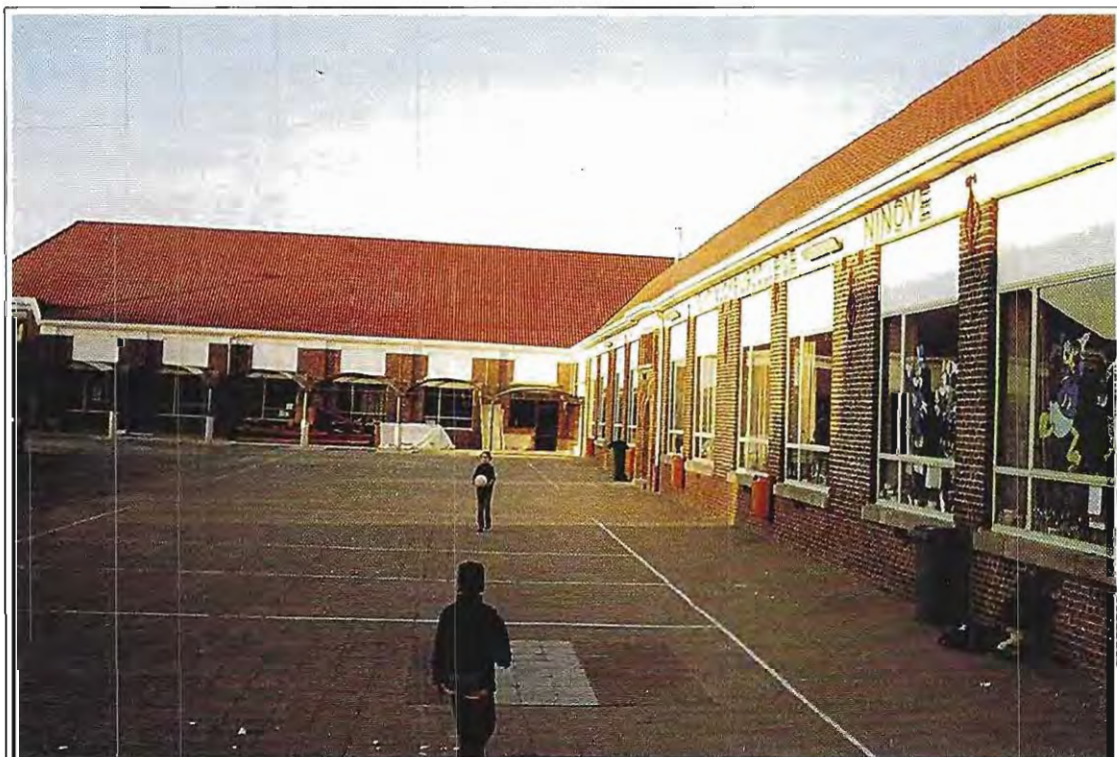
Nieuwe benoemingen in het onderwijs op 18 november 1922. Raadslid August Eeman verlaat de zaal omdat zijn broer zijn kandidatuur stelt. Worden verkozen: Okt. Eeman, 6 st.; Arthur Kiekens had 4 st. Ook benoemd: Gustaaf Meganck: 6 st. En Celeste De Swaef: 6 st. Nu had Angèle Ysebaert 4 st. De vierde benoemde werd Wilhelmina Van Opdenbosch met 6 st. R. De Schrijver kreeg 2 st.

In 1922 werd een nieuw schoolreglement opgesteld en goedgekeurd. Ter vergelijking laten we enkele punten volgen. Art. 2: eerbiediging van de gevoelens der anderen; Art. 3 geeft de te onderwijzen vakken aan. Art.4: er worden 4 graden of progressieve leergangen ingericht; Art.7: de dagwerkzaamheden moeten goed bepaald worden, ze moeten uithangen en vooral nageleefd worden. Tweemaal per maand kunnen de lessen in de namiddag vervangen worden door opvoedende en aanschouwelijke wandelingen; Art. 16: roken in het bijzijn der leerlingen is verboden; Art. 26: overal moet kosteloos medisch toezicht uitgeoefend worden; Art. 29: aannemingen in het begin van het schooljaar; ook kinderen die hier pas kwamen wonen. Art. 32: de kinderen moeten regelmatig de school bezoeken, per maand kunnen maximaal 3 halve dagen onwettige afwezigheid geduld worden; bij de begrafenis van een scholier dient de ganse klas de lijkplechtigheden te vol-

gen, evenwel met toestemming der ouders; Art. 34: verlofdagen: 1 t.e.m. 7 januari; de donderdag na Pasen tot woensdag na de grote kermis (14 dagen na Pasen); half augustus tot half september; al de zondagen; volgende feestdagen: 2 februari, 6 februari, 13 februari, 25 maart; O.Hr. Hemelvaartdag; 2de Sinksendag; 29 juni; 21 juli; 11 juli; 4 augustus; 15 augustus; 1 en 2 november; 8 december; 25 en 26 december. Art. 39. alle drie maanden zullen composities gegeven worden over alle vakken van het programma. Art. 50 en 51: alle schoolbehoefte, verwarmingsstoffen, reiniging, water, gewoon onderhoud worden door de gemeente rechtstreeks bezorgd.

In het voorjaar van 1923 krijgt de gemeente het licht op groen voor de scholenbouw, vermits de plannen door de provinciale diensten aanvaard worden: er komen 5 nieuwe klassen. Voor deze 5de klas wordt Rachel DE SCHRIJVER (Herlinkhove) benoemd: 6 st. De andere candidate Celeste De Schrijver bekam 4 st. Rachel De Schrijver was geboren op 3.2.1902 en werd in St.-Amandsberg gediplomeerd. Zij begon haar onderwijzersloopbaan op 1 april 1923. Haar benoeming dateerde van 26 februari 1923.

Dat jaar 1923 komen er ook een paar ontslagen in het onderwijs: op de Dries beëindigt Zoë Schuttijser haar loopbaan en neemt pensioen

*De nieuwe gemeentelijke jongensschool in de Zonnestraat.
In 1968 wordt deze instelling verkocht aan het bisdom en wordt college.*

(11.7.1923). Ook Julia De Schrijver vraagt haar pensioen aan.

De officiële aankoop van het bouwperceel gebeurt dan in juli 1923. De gemeente betaalt er 10 000 fr. voor, de helft contant, de andere helft zal na het overlijden van de verkoper, J.-Bt. Brynaert, moeten betaald worden. Evenwel zal de gemeente een jaarlijkse rente à 5 % op de 2de schijf dienen te betalen. Ondertussen heeft Jules Birmant (Ninove) het bestek van de nieuwbouw ingediend: 385 127,86 fr. Zes raadsleden keurden dit bestek goed, drie vonden dit "... ongehoorde kosten...", er waren twee onthoudingen: "... met 260 000 fr. kon het ook wel..."

De woelige zitting van 6.5.1926. Er moet gestemd worden voor twee onderwijzeressen. Zal er gestemd worden of niet? Het werd ja. De katholieken zijn in de minderheid en betrouwen het zaakje niet: hun medelid Scheerlinck stapt op. Op zijn aanraden stappen ook De Gendt en Mertens op. Burgemeester Sonck beveelt om over te gaan tot de stemming, maar hij wordt door Scheerlinck buiten geroepen. Even komt de burgemeester terug en zegt tot de gebleven raadsleden: "Trekt er uw plan mee." Hij verklaart tevens de zitting voor gesloten. Baeten, meerderheid, gaat ook buiten, maar keert weer terug. Ook Kamiel Schouppe verschijnt nu op het toneel. Baeten weer eruit... Dr. Pauwels, schepen, neemt het voorzitterschap waar. Vermits er voldoende leden aanwezig zijn, gaat de zitting door en wordt er gestemd. Alfonsine VAN ROSSEN wordt benoemd in de gemeentelijke meisjesschool. Jeanne DE WINTER gaat naar de jongensschool, bestuurd door René Van Herreweghen. Deze zitting zal wel een staartje hebben. De provinciegouverneur wenst te weten of voorzitter-burgemeester Sonck wel "... de zitting voor gesloten..." had verklaard. Over deze vraag werd weerom gestemd: 5 leden zeggen: NEEN; drie JA. Het gevolg is: GELDIGE BENOEMINGEN. Uit het verslag moeten de woorden: "zitting gesloten" geschrapt worden.

Jeanne De Winter: geb. alhier 9.11.1905. Dochter van Jules, kleermaker, en Melanie De Smet. Jeanne huwt de Welse koster Jozef De Troy op 10.8.1937. Er komen twee jongens in het gezin. Haar overlijden: 6.5.1995.

Alfonsine Van Rossen, dochter van Frans, huwt op 8.2.1942 Maurits Sonck, Anderenbroek. Op 30 oktober 1926 neemt Celeste De Swaef, echtgenote van G. Meganck, ontslag. Agnes DE SCHRIJVER volgt haar op. Deze was geboren op 5.11.1905 in de Knipperhoek. Zij huwde Petrus De Spiegeleer, afkomstig van Ressegem.

Op 18.9.1924 keurt de gemeenteraad de gedane aanbesteding goed voor de bouw van de nieuwe school. Men wacht nu nog op het fiat van de provincie.

*De gemeentelijke jongensschool ca. 1925.
Zittend v.l.n.r. : Rachel De Schrijver; René Van Herreweghen;
Jeanne De Winter.
Staande v.l.n.r. : Richard Van der Speeten (gehuwd met Rachel De
Schrijver); Gustaaf Meganck; Ghisleen De Graeve.*

Het onderwijzend personeel omstreeks 1930 in Denderhoutem:

Gem. Jongenss.: René Van Herreweghen; Ghisleen de Graeve; Gustaaf Meganck; Richard Van der Speeten; Rachel Van der Speeten – De Schrijver en Jeanne De Troy – De Winter.

Gem. Meisjess. : Julie Kiekens; Irene De Schrijver; Maria Houtman; Wilhelmina Van Opdenbosch; Agnes De Schrijver en Alfonsine Van Rossen.
Vrije Jong. Borreken: Jules De Mulder; Albert De Gendt; Zr. Lamberta (Jw. De Moor).

Vrije Meisjess. Borreken: Zr. Joachim; Zr. Hubertine; Zr. Marie-Jacques.

Vrije Bew. Dorp : Zr. Matthea.

Vrije Bew. Borreken: Zr. Frédérique.

Vrije lag. Dries: Hélène Uyttenhove.

Vrije Bew. Vondelen: Valentine Morraye; later haar zuster Mathilde Morraye. Na deze kwam Maria Matthijs, nog later Irene Redant.

Maria Houtman, echtgenote Jules De Mulder, vraagt pensioen aan op 12 september 1933. Zij had 34 j. dienst in het onderwijs. Haar geboortedatum: 24.10.1880; dochter van Donaat en Irmina Van Damme. Zij overleed op 2 maart 1954.

11 januari 1934: de gemeenteraad benoemt met 6 st. Elza VAN DER SPEETEN tot onderwijzeres. Zij zal haar taak opnemen in de gemeentel. meisjesschool van de Molenstraat. Geb. op 28.11.1914. Diploma in Brussel behaald. Haar jaarwedde: 13000 fr. Dochter Oktaaf.

Gabriëlle Ledegen krijgt pensioen op 1 januari 1933. Haar korte dienststaat: 1 oktober 1925 tot 31 december 1932.

Voor het medisch schooltoezicht zullen de Dokters De Roeck (jongensschool) en De Vriendt (meisjesschool) instaan.

In oktober 1938 moet de gemeente voorzien in de opvolging van Elza Van der Speeten. Bertha VAN HERREWEGHEN (Dries) haalt het met 6 st. op 11; Alma De Schrijver (Eigenstraat) had er 5.

In de gemeentel. meisjesschool in de Molenstraat gaat Wilh. Van Opdenbosch met ziekteverlof. Julienne GEERTS (Adv. De Backerstraat) neemt voorlopig haar plaats in op 10.7.1945. Jw. Van Opdenbosch neemt definitief ontslag op 24.3.1948.

René VAN HERREWEGHEN neemt ontslag in oktober 1947. Hij was geboren op 9 mei 1885. Hij was de zoon van August en Nathalie Eeman. Hij groeide in de Knipperhoek op. Hij behaalde zijn onderwijzersdiploma in St.-Niklaas en begon als hulponderwijzer op 20 november 1905. Later wordt René schoolhoofd van de gemeent. Jongensschool. Hij huwt Eugenie Cobbaert op 11.9.1919. Zij hadden 4 kinderen. René overleed alhier op 27.9.1975.

Ook Richard Van der Speeten trekt zich terug in december 1948 om pensioen te genieten de 1ste januari 1949. Geb. hier op 11.8.1898 in het gezin Norbert en Cath. De Coorde (Terlinden). Richard en Rachel De Schrijver huwen in de Lebeke, want zij was van Herlinkhove. Zij bewoonden het hoekhuis Bareelstraat – Ninoofse steenweg. Alfons VAN ROSSEN wordt benoemd op 25 februari 1949. Hij vertoeft hier niet lang: hij wordt kantonaal inspecteur. Hier geb. op 30.12.1917 in het gezin van Leopold en Julie Wijnant, Dorp. Zijn vader was veldwachter, maar overleed vrij jong. Diploma in St.-Niklaas. Huwelijk op 9.8 1945 met Yvonne Kiekens. Talrijk gezin.

Al op 12 september 1951 volgt de opvolging van Van Rossen. Robert

CLINCKSPOOR wordt benoemd. Hij was geb. te Lede op 5.7.1912 in het gezin Aloïs en Odile De Spiegeleir. Robert huwde hier Bertha Van Rossen op de 8ste .8.1939. Hij wordt schoolhoofd in 1956. Hij volgde er Ghisleen De Graeve op. Op rust in 1968. Kinderloos huwelijk. Clinckspoor overleed te Aalst op 3.2.1982.

Ook Irene DE SCHRIJVER nam pensioen op 31.12. 1949. Zij was de dochter van August en Clementine De Winter; hier geb. op 18.2.1884. Zij huwde hier de Iddergemnaar Frans De Schrijver op 30 december 1919. Er kwamen geen kinderen. Haar overlijden: 15.4.1963.

Gustaaf MEGANCK ging ook op rust. Deze Wellenaar werd geboren op 27.2.1900. Zijn ouders: Petrus en Virginie Verelst. Hij huwde in Denderhoutem Celeste De Swaef. Knap muzikant, die ook reserve-officier was van het Belgisch leger. Pensioen op 1.9.1950. Eén dochter. In opvolging van Meganck wordt hier op 13.9.1950 benoemd Maurits MAES-SCHALK. Zoon van Désiré en Alice Baeyens. Hoeve in de Anderenbroek. Geb. 29.2.1922. Diploma te Oostakker in juli 1943. Hij huwde te Aalst E. Van Renterghem.

Het onderwijzend personeel krijgt een bijwedde op 31.8.1950.

Hoofdonderwijzeres Julie KIEKENS neemt pensioen op 30.9.1950. Hier geb. op 26.2.1883 in het gezin van Alexis en Pauline De Pauw. Julie huwde niet en bleef in het schoolhuis wonen. Overlijden op 17.10.1952. Er moeten twee benoemingen volgen op 18 oktober 1950.

1. Maria VAN HERREWEGHEN bekommt 7 st. Hier geb. op 18.4.1922. Dochter van hoofdonderwijzer René en Eugenie Cobbaert. Diploma van onderwijzeres in Heverlee in 1941. Zij nam ontslag in de zeventiger jaren. Zij bleef ongehuwd.
2. Rachel COPPENS. Deze kreeg 6 st. Geb. alhier op 6 nov. 1904. Dochter van Benoît en Maria-Joanne Taelleman. Dries. Zij gaf heel lang les in het klooster te Kerksken. In Denderhoutem postuleerde zij voor hoofdonderwijzeres op 26 oktober 1950, maar zag zich niet benoemd. Zij keerde terug naar Kerksken. Zij bleef ongetrouwd. Haar overlijden: 27.2.1985.

Op de gemeenteraadszitting van 26 oktober 1950 werden twee kandidaturen bekendgemaakt voor het ambt van hoofdonderwijzeres met klas. De twee gegadigden waren Rachel COPPENS en Bertha VAN HERREWEGHEN. Eerstgenoemde behaalde 7 st. en was daarmee benoemd; Bertha werd hier geboren op de Dries op 12.11.1919. Zij verloor vroeg haar vader, landbouwer Felix. Ook haar enige broer Omer verongelukte. Moeder

Klas van Maria Van Herreweghen.

Justine Baeyens bleef dus alleen achter met dochter Bertha, die, bij vaders overlijden, nog maar drie jaar was. Zij wordt in St.-Amandsberg tot onderwijzeres gediplomeerd. Zij huwt dan later Frans De Man, boekhouder uit Nieuwerkerken. Trouwdag: 25.8.1949. Er kwamen geen kinderen. Zij vraagt pensioen aan in 1974. Zij komen beiden in de Borreken wonen. Zij overleed te Aalst op 29.6.1985. Even later moet nog een vakante post ingevuld worden in de gemeentel. meisjesschool. Dat gebeurt dan op 23 november 1950. Nu is het Elise Goubert. Hier geb. op 24 maart 1915 als oudste in het gezin van Emeri en Louise De Winter, landbouwers. Diploma te St.-Amandsberg. Zij geeft enige tijd les in het Brabantse Oetingen. Elise trouwde niet. Haar overlijden dateert van 1 augustus 1999.

In de Zonnestraat wordt de koer van de jongensschool gedeeltelijk geplaveid. De werken kosten 221 985,34 fr. Uitvoering op 19.2.1954.

De gemeenteraad verzet zich tegen de voorstellen van de minister van onderwijs, de Waal Collard. Deze wil de gemeentelijke en provinciale autonomie beperken in functie van het autonoom benoemen van leerkrachten in de scholen die zij beheren. De gemeente eist evenzo dat de staatssteun onverminderd zou voortduren. De parlamentsleden worden allen uitgenodigd zich tegen de plannen te verzetten. Daarmee is de tweede schoolstrijd voorgoed ingezet. Weerom zal een homogeen linkse regering alles in het

werk stellen om het zo prachtig werkend vrij onderwijs te beknotten.

Hier ter plaatse wordt van wal gestoken met de actie "SCHOOL en GEZIN". Dit was een tijdelijk ingericht werk, over al de wijken en straten flink georganiseerd om maandelijks steun te vragen voor de meest dringende noden in het christelijk onderwijsnet. Onder de bezielende leiding van de bisschoppelijke overheid en van de plaatselijke geestelijkheid worden met voorbeeldige regelmaat, vrij aanzienlijke bedragen maandelijks afgedragen aan 't bisdom. Na vier jaar sterk verzet tegen de plannen van de regering is dan in 1958 een soort compromis gesloten met de naam "schoolpact". Hiermee werden dan wel de meest gevaarlijke klippen omzeild en kon weer op een gezonde, democratische wijze naast elkaar gewerkt worden in de vrije en officiële schoolnetten.

Ook in de gemeentel. jongensschool was Ghisleen DE GRAEVE op rust gegaan, dit op 5.9.1956. Zijn opvolger, R. Clinckspoor, werd al gemeld. Ghisleen DE GRAEVE: hier geb. op 15.2.1897 in het gezin van molenaar Edw. De Graeve – Lercangée; toen Eigenstraat, nu Iddergemsteenweg. Ghisleen woonde gans zijn leven in de schaduw van de oude molenromp; hij bleef ongehuwd. Zeer geprezen onderwijzer en schoolhoofd. Diep gelovige familie; de jongste werd priester. Overlijden Ghisleen: 1.1.1981 te Aalst.

De kleuterklas op de Dries is bouwvallig geworden; dat gebouw is gemeentelijke eigendom. Deze was verhuurd aan het vrij schoolcomité. De gemeente besluit ze af te breken en te laten herbouwen. De werken worden uitgevoerd door Van Gijseghem R. Alles is klaar op 9 oktober 1956. Kostprijs: 629 489 fr. Om de kosten te helpen dekken krijgt de gemeente de toelating de onderwijzerswoning bij die klas te verkopen. Al in 1952 had hoofdinspecteur Ph. Raes aangedrongen op werken aan die school. (Zitting van 25 januari 1952).

Jan EEMAN wordt vast benoemd op 1.9.1959 aan de gemeentel. jongensschool. Geboren aan de pastorie (ouders: Karel en Ida Stichelmans) studeerde hij aan de bisschoppelijke normaalschool te St.-Niklaas. Hij neemt verlof om persoonlijke redenen en gaat zich, bij zijn huwelijk, in Welle vestigen. In de gemeentel. jongensschool moest Jan Eeman, wegens ziekte, vervangen worden. Paul SONCK op 6.9.1961 en Hugo DUYM (Kerksken) vanaf 13.9.1961 vervingen Jan. Op 6 oktober 1961 verzorgt Julia VANTRAPPEN – MEGANCK dit interim.

Margareta DE MULDER: haar benoeming aan de gemeentel. meisjes-school dateert van 16.11.1959. Dochter van Jules en Maria Houtman.

Lerares eerst in Heikruis, dan in Denderhoutem.

In de jongensschool van de Zonnestraat komt een klas leeg. De gemeente verhuurt deze aan de Zusters Apostolinnen die er een kleuterklas installeren. Maria EEMAN (Lebeke) wordt titularis. Elise Goubert (Terlinden) gaat met ziekteverlof. Zij wordt op 8.3.1963 vervangen door Celeste REDANT – DE VUYST (Borreken). Voor dezelfde zieke leerkracht springt Justine BUYL in op 11.5.1963.

Een eerste poging tot afschaffing van de gemeentel. jongensschool in de Zonnestraat mislukt. De raad dient zijn beslissingen van 15.12.1963 te herzien. Jan Eeman verlaat op 8.9.1965 zijn klas en aanvaardt een tijdelijke betrekking in het Rijksmiddelbaar Onderwijs. Er komen verlengingen van deze functie tot 31.8.1967. Eeman wordt in de Zonnestraat vervangen door Frans VAN DER SPEETEN op 8.9.1965. Even later doet Justine BUYL dit interim (21.9.1965). Celeste Redant – De Vuyst wordt tijdelijk aangesteld ter vervanging van de zieke Elise Goubert. Ook Cecile HEYMAN wordt in dienst genomen voor Rita VAN ONGEVAL – DE SCHRIJVER, tot 14.6.1968. Ook Gisela PENNEWAERT springt in op 1.9.1966. Op 9.8.1966 wordt Eliane DE PRIESTER – LIEVENS tijdelijk aangesteld.

In december 1966 wordt besloten een muziekafdeling van Ninove op te richten in Denderhoutem. Deze beslissing wordt op 5.5.1967 bekrachtigd.

Per 1 januari 1967 worden dan in de gemeentel. meisjesschool benoemd, ter definitieven titel: Rita VAN ONGEVAL – DE SCHRIJVER en Eliane DE PRIESTER – LIEVENS.

Jan EEMAN neemt definitief ontslag als onderwijzer in de Zonnestraat op 31.8.1967. Ook hoofdonderwijzer Robert CLINCKSPOOR trekt zich terug op 1.9.1968. Dit jaar hebben er ingrijpende veranderingen plaats in het onderwijs in onze gemeente. (Zie in 'Het vrij onderwijs'.) Lena SCHOUPE – HOUTMAN werd gemeentelijke onderwijzeres in de Molenstraat.

Op 17 oktober 1969 werd de vijfdaagse schoolweek in het onderwijs veralgemeend.

Interimair Aldegonde BAEL, Erembodegem, werkt in de gemeentelijke lagere school in de Molenstraat.

1.1.1970: de gemeenteraad keurt de oprichting van een muziekafdeling in het dorp met 6 st. tegen 5 onthoudingen goed. Interim op 12 mei 1971 in de meisjesschool verricht door Denise-Alène DIERICKX (Gijzegem). In de pas opgerichte muziekschool is Jan CHIAU (Stichelen) tot toezichter aangesteld.

Op 22 november 1971 doet het aftredend schoolhoofd, Bertha De Man – Van Herreweghen, opzeg van haar woonst bij het gemeentebestuur. Dit

gaat welwillend in op de vraag nog enige tijd het schoolhuis te mogen bewonen om reden van aan de gang zijnde herstellingen aan hun woonst in de Borreken.

Maria Vijverman – Scheerlinck wordt tot bewaakster aangesteld op de schoolbus.

De gemeente stelt een speciale leermeesteres aan om socio-culturele activiteiten te verzorgen in haar school: Eliane LIEVENS neemt dit op zich. Zij zal bijgestaan worden door onderwijzeres Denise DE WINTER (Molenstraat).

Op 1 oktober 1972 wordt de 6de klas in de Molenstraat afgeschaft. Rita Van Ongeval – De Schrijver wordt ter beschikking gesteld. Schoolhoofd De Man – Van Herreweghen neemt ziekteverlof op 1.10.1972. De bestuursstukken worden waargenomen door Maria VAN HERREWEGHEN tot het einde van de ziekteperiode.

Ingaand op 1 september 1976 neemt Paula VAN HERREWEGHEN pensioen. Geboortedatum: 11.4.1924. Diploma van onderwijzeres te Heverlee. Zij bleef ongehuwd en overleed te Aalst op 5 augustus 1990. Erna DE SADELEER kwam in de plaats van Paula Van Herreweghen.

*Onderscheidingen in het gemeentelijk onderwijs.
Zittend v.l.n.r. : Maria Van Herreweghen; Rachel De Schepper; Jeanne De Winter; Elise Goubert;
Bertha Van Herreweghen (schoolhoofd).
Deze dames werden gedecoreerd.*

2. Vrij onderwijs.

In 1879 werden de scholen in de Borreken opgericht. De lessen beginnen er al dat jaar. De gebouwen kwamen er door "... de giften van de parochianen en de grote ijver van de onderpastoor Drossens.." Te lezen in het Stokregister van de pastoor, p. 36.

Als GILSON ontslag aanvraagt – om gezondheidsredenen – komt Remi DE WILDE, een Aalstenaar, hem opvolgen. De gemeentelijke goedkeuring wordt gevraagd en bekomen. Jaarwedde: 1 200 fr.

Voor het Dorp is donderdag 19 juni 1890 een feestelijke dag. De deken van Ninove komt de vrije katholieke bewaarschool inwijden. Onderwijzeressen van de Congregatie der Zusters Apostolinnen zullen er het onderricht verzorgen.

Aan de gouverneur wordt uitleg verstrekt over de huurmodaliteiten van het schoolhuis op de Dries. Onderwijzeres Van Coppenolle huurde het gebouw voor 75 fr. per jaar. Dit voorstel ging van de gemeente uit.

Remi De Wilde vraagt ontslag in de Borreken. Hij wordt er opgevolgd door Petrus VAN EECKHOUDT. Deze was in Gent gediplomeerd op 23.12.1892. Ook Emilie Van Coppenolle neemt ontslag. Opvolgster: Zr. Colombe. (30.10.1893). Zij werd gediplomeerd te Brugge op 30 juli 1886. Wedde: 1 765 fr.

Op de hoek Molenstraat – Dorp namen de Zusters hun intrek in het nieuw opgericht klooster op 16 juni 1890. Zij verzorgden er niet alleen kleuteronderricht, zij stonden ook in voor verschillende ouden van dagen. Zij namen ook liefdevol de stervensbegeleiding van deze mensen op zich. Wij hebben de laatste ouderling nog gekend: Mandje Van de Velde. Zr. Colombe wordt door de gemeente aanvaard en geniet een jaarlijkse toelage van 250 fr. Ook de andere onderhoudskosten vallen ten laste van de gemeente.

In oktober 1895 vraagt Van Eekhoudt ontslag aan. Remi DE WILDE volgt hem op. De schoolhoofden van de vrije scholen vragen heraaneming aan bij de gemeente. Dit gebeurt op 17.10.1895, voor tien jaar. De onderwijzers De Wilde en Zr. Hubertine krijgen opslag: nu 2 600 fr. + 300 fr. voor schoolbehoeften. Wegens samenwonen in het klooster wordt dat 1 600 fr. In de Borreken wordt de zieke hulponderwijzer SOUFFRIAU vervangen door André PIEYNS. Ook de hoofdonderwijzeres wordt vervangen. De nieuwe is Zr. Jacques. Diploma in Eeklo op 3.8.1901. Wedde: 1 200 fr.

Op 9 oktober 1901 hernieuwt de gemeente nog maar eens haar aanneulingscontract met de vrije scholen voor tien jaar. Het comité der Vrije Scholen bestond uit pastoor Van de Putte, Charles – L. Brijs, Gustaaf Roelandt, notaris Van Oudenhove, Dr. Van Ongevalle en Honoré Mertens. Zou het kunnen dat het katholieke gemeentebestuur deze gelijkberechtiging voor langer dan drie jaar wilde veilig stellen? Het lopend contract was nog lang geen tien jaar gaande.

In de Vondelen komt een nieuwe bewaarschool. Pastoor Van de Putte gaat in 't bisdom een lening aan van "... vier tot vijf duizend Fr..." om grond te kopen op naam van E.Hr. Richard Mertens, om er een BEWAARSCHOOL te bouwen. Datum: 25 mei 1904. Vicaris-generaal Seghers gaat hiermee akkoord, voor het bisdom. De lening wordt aangegaan op 12 juli; duur: 25 j. August De Brauwer verkoopt met dit doel een weide 50 en 2/3 roeden groot, gelegen in de Vondelen, nu Ranierstraat. Kostprijs: 2 030 fr. De notaris vraagt geen honorarium voor de schrijfkosten. Bedrag in totaal: 2 130 fr. Op zondag 14 augustus wordt de bouw in aanbesteding uitgegeven "... door den heer Edgardus Van den Storme". Bouwkosten: 2 437 fr. Pastoor Van de Putte legt de eerste steen op 27 oogst 1904. Even later, in september 1904, wordt een perceeltje bijgekocht van Désiré Perreman, 92 ca voor 127,50 fr. De bouw, met bijwerken, zal 2 736,74 fr. bedragen. We menen dat Jw. Valentine MORRAYE er de eerste kleuterleidster was.

Op het Meynaertsveld bevond zich in 1907 een school(-tje?). De opper-

vlakke besloeg 60 ca.⁴⁶ Eigenaar was Albert Maes, zoon van notaris Maes. In 1919 wordt de school verkocht en verandert van bestemming. Waar stond dit gebouwtje? Vage aanduidingen brengen ons naar het begin van de huidige Zonnestraat, aan de overkant waar later de nieuwe, grote school komt.

Op 7 april heeft in het Gildenhuis een concert plaats met als doel voor de kindjes in de Vondelen een overdekte speelplaats te bezorgen. Kostprijs: 784,39 fr. De afsluiting nog eens 175 fr. De opbrengst van het toneel bracht 947 fr. op.

Pastoor Pauwels verantwoordt zich voor een controversiële benoeming van een kloosterzuster in de school van de Dries. Volgens de pastoor zijn er nu twee zusters die samen de weg te voet moeten afleggen vanuit hun klooster naar de Dries. Vroeger moest een zuster die weg alleen doen. Nu zijn er drie zusters tot in de Borreken, en de twee andere naar de Dries.

1912. In de Borreken wordt bijgebouwd. De pastoor noteert: " .. ik heb van de vier klassen drie gemaakt en een nieuwe klas bijgezet; ook twee vestiairen, twee overdekte speelplaatsen, een groote ommuurde koer, nieuwe gemakken, etc." De financiering gebeurde langs vele kanalen. Het werk is uitgevoerd door Maurits Houtman, van hier, voor 7 722,80 fr. Volgens dezelfde pastoor liet de provincie twee nieuwe klassen bouwen in de Borreken.⁴⁷

1920. Eugenie Cobbaert wordt als waarnemende leerkracht aangesteld in de meisjesschool van de Borreken. Wedde: 2 600 fr. Nog hetzelfde jaar, op 16.10.1920, benoemt diezelfde bestuurder Maurits DE RAES, en stuurt Eugenie naar huis. De Raes zal 4 800 fr. verdienen, plus 200 fr. huurvergoeding.

In oktober 1924 overlijdt Valentine Morraye. Mr. De Mulder, schoolhoofd ook in de Vondelen, licht het gemeentebestuur in. Voor deze betrekking wordt Jw. Mathilde MORRAYE aangesteld. Het is de zuster van de pas overledene. Deze was geboren op 2.10.1867 en verwierf haar diploma te Gent op 27.9.1915. De gemeenteraad bekrachtigt de benoeming. Pensioen in 1937. Opgevolgd door Maria Matthijs. Later Irène Redant. Er hebben nog wijzigingen plaats in de vrije scholen. Na het ontslag van Anna De Smet verlaat Zr. Constance de Dries en wordt schoolhoofd in de Borreken. Zr. Pascal verlaat de Borreken en gaat naar de Dries. Zr. Octavie vervangt Zr. Pascal. Zr. Sylvia neemt ontslag in het Centrum. Zij wordt opgevolgd door Zr. Ludwine.

Maurits Raes verlaat de Borrekenschool. Hij wordt op 10 oktober 1924 opgevolgd door Albert DE GENDT. Geb. in Welle.

Op de Dries begint Gabriëlle LEDEGEN in de zomer van 1925. Geb. hier op 25.12.1904 en te Gijzegem gediplomeerd de 15de juli 1925.

Op het Dorp ruimt Zr. Ludwine de plaats voor Zr. Agnes DICK. Te Gent geb. op 23.8.1875 en diploma bekomen op 2.8.1906.

Reeds in 1926 wordt Gabiëlle Ledegen in beschikbaarheid gesteld wegens ziekte.

Op 6 mei 1926 wordt in alle klassen het Nederlands als verplichte taal ingevoerd.

Het tienjarig aannemingscontract met de vrije scholen wordt op 10.9.1927 hernieuwd. Voor de gemeente stond de burgemeester. Het comité der Vrije Scholen was vertegenwoordigd door pastoor Pauwels, Chéri Goubert (Dorp), Frans De Bruyn (Lebeke), Justin Coppens (Vondelen), Frans De Schrijver (Adv. De Backerstraat). Op vraag van Honoré Mertens wordt een half uur godsdienstonderricht per dag toegevoegd aan het programma. Dit geldt voor alle klassen. (11 oktober 1928).

Jules DE MULDER. Geb. te Zottegem op 8.1.1886. Hij huwde onderwijzeres Maria Houtman. Huwelijk: 16.9.1911. Kroostrijk gezin. De oudste zoon wordt priester. Jules speelde viool en had een mooie zangstem. Sterfdag: 3.3.1945.

Op 31 december 1930 wordt de benoeming van A. Van Keymeulen op de Dries door de gemeenteraad goedgekeurd. Later komt Van Keymeulen naar de Borreken over, waar hij Zr. Lamberta in de 1ste graad jongens vervangt.

Nadat de heraanneming van alle vrije scholen met 7 st. tegen 4 aanvaard was op 11 juni 1937, werd op dit punt teruggekomen: men wilde de duur tot één jaar beperken. Zo werd afgesproken. De verlenging van die aanneming van jaar tot jaar vormde geen probleem. In 1939 toch weer vier jaar. Hoofdonderwijzer Jules De Mulder gaat met ziekteverlof in 1941. Albert De Gendt wordt waarnemend schoolhoofd. Inmiddels was Alfons VAN KEYMEULEN naar de Borreken overgekomen. Hij leidde de eerste graadklas. In september 1942 heeft de pas gediplomeerde Edgard HUYLEBROEK het interim waargenomen tot in de lente van 1944. Dan moest hij echter onderduiken als werkweigeraar voor arbeidsdienst in Duitsland. In september 1944 kon hij de dienst hernemen. De Mulder overleed in april 1945. Voor DE GENDT volgde de vaste benoeming tot schoolhoofd. Huylebroek wordt vast benoemd en neemt de 1ste graad voor zijn rekening.

In oktober 1945 worden de Vrije Scholen weer aangenomen door de gemeente, voor zes jaar. De gemeenteraad is bereid de aanvraag van de Voorzitter van het schoolcomité om hogere toelagen te bekomen te onderzoeken. De Rijksinspectie drong daar sterk op aan. (10.5.1948).

Per 1 januari 1957 verlaat Albert DE GENDT de school en neemt pensioen. Het nieuw schoolhoofd van de Borrekenschool (jongens) wordt E. HUYLEBROEK. Alfons Van Keymeulen blijft in de 1ste graad. De nieuwbenoemde Willy PROVOST begint in de 2de graad.

De kleuterklas op de Dries is bouwvallig geworden. Dat is **gemeentelijke eigendom**. Het vrij schoolcomité huurde de gebouwen. De gemeente besluit ze af te breken en voor nieuwbouw te zorgen. R. Van Gijseghem neemt de bouwwerken op zich. Alles is klaar op 9 oktober 1956. Kostprijs: 629 489 fr. Om deze kosten te helpen dekken mag de gemeente de onderwijzerswoningst verkopen. Al in 1952 had hoofdinspecteur Raes aangedrongen op werken aan die school.

In de Zaal Hand in Hand werd op 20 juni 1957 feest gevierd. Al de leerkrachten hadden hun beste beentje voorgezet om liederen, sketches en spelletjes op te voeren ter ere van de afscheidnemende Zuster Lamberta – M. (Jw. Praxede De Moor). Zij had achtentwintig jaar lang met grote zorg, met grenzeloze toewijding en gedegen competentie de eerste stappen in het lager onderwijs van zovelen gericht en met enthousiasme gevolgd. Velen waren ontroerd bij het passend dankwoord van pastoor Peerenboom.

In 1962 vraagt A. Van Keymeulen pensioen aan. De jonge Jozef DE WIT (van St.-Antelinks) komt zijn taak overnemen. Hij was in St.-Thomas gediplomeerd. Jw. EEMAN krijgt een gehuurde klas voor haar kleuters. Deze klas was vrijgekomen in de Gemeentelijke Jongensschool van de Zonnestraat. In de kleuterklassen van het klooster stonden de Zusters JUSTINE, MELANIE en CHARLOTTE. Ook de Jw. Paula VAN DER STRAETEN (Lebeke) en Sofie ELOOT (Letterhoutem). In de lagere meisjesschool op de Borreken kenden we Zr. CONSTANCE, Zr. HUBERTINE, Zr. JACQUES, Zr. HECTORINE, Zr. ADOPHINE, Zr. JOACHIM, Zr. GERARDA, Zr. PASCAL, Zr. LAMBERTA, Zr. OCTAVIE, Zr. AGNES, Zr. XAVIER, Zr. BORROMEE, Zr. IGNACE, Zr. MARIE-BOSCO en Zr. FRANCINE. In gemeenschappelijk overleg tussen het bestuurscomité van alle Vrije scholen in Denderhoutem –Principaal Taelmans van het College te Ninove trad als bemiddelaar op – en het Gemeentebestuur werd een regeling getroffen tot regularisatie van het lager- en kleuteronderwijs, inzonderheid voor de bevolkingsgroep die geen genoegen nam met het Rijksonderwijs. Het akkoord kwam hier op neer: afschaffing van de Gemeentelijke Jongensschool als onderwijsinstel-

Zuster Lamberta.

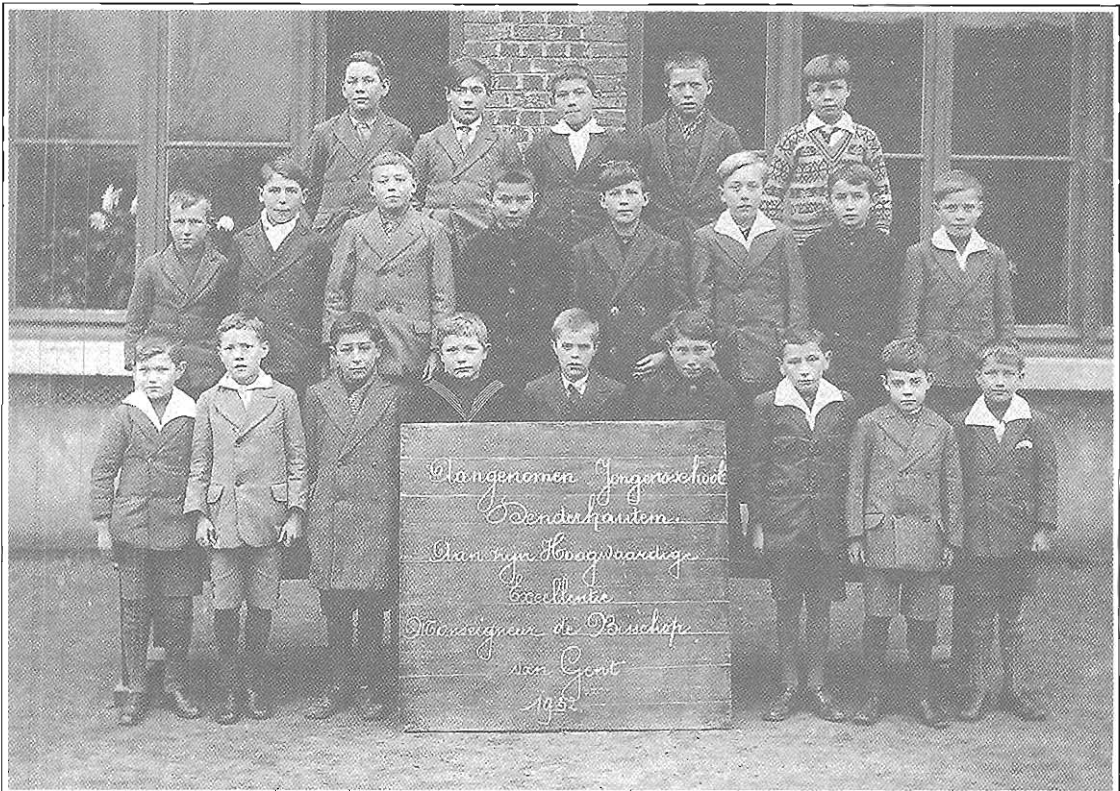
De jongens van de Borrekenschool beelden St-Amandus en zijn bekeringswerk uit.
Stoet ter ere van pastoor Peerenboom.

Klas van Zuster Joachim. (Schoolhoofd)

ling. De gebouwen en terreinen in de Zonnestraat werden door het bisdom aangekocht. Alle leerlingen en personeel van de Jongensschool in de Borreken verhuisden allen naar de Zonnestraat. Deze nieuwe school werd het Sint-Aloysiuscollege, afdeling van het college te Ninove. De enige, overblijvende gemeentelijke onderwijzer, Maurits MAESSCHALCK, wonende te Aalst, maar geboortig van hier, werd opgenomen in de Collegeafdeling. Jeanne DE WINTER was op rust gegaan. Ook hoofdonderwijzer R. CLINCKSPOOR had gedemissionneerd. De eerste directeur van het College werd Edgard HUYLEBROEK. In compensatie werd de ganse afgeschafte meisjesschool van de Borreken helemaal door de gemeente overgenomen, behalve het schoolhoofd, Zr. Francine, die een andere bediening kreeg. Ook Zr. Xavier werd gemuteerd. Beide Zusters verlieten onze gemeente. Mevrouw Schouppe – Houtman vervolgde haar loopbaan in het gemeentelijk onderwijs, in de Molenstraat.

Al de bestaande kleuterklassen van het Vrij onderwijs kwamen onder het bestuur van de Zusters. Niet lang tevoren was het klooster, nabij de kerk, verkocht aan particulieren. Bij erfenis der kinderen Goubert hadden ze een mooie eigendom geërfd in de Nieuwstraat. Het woonhuis werd het woonhuis voor de Zusters en er rees een nieuwe kleuterschool op. Deze functioneert nu nog voor de kleintjes.

Klas van Mr. De Mulder (deze ontbreekt). 1932.

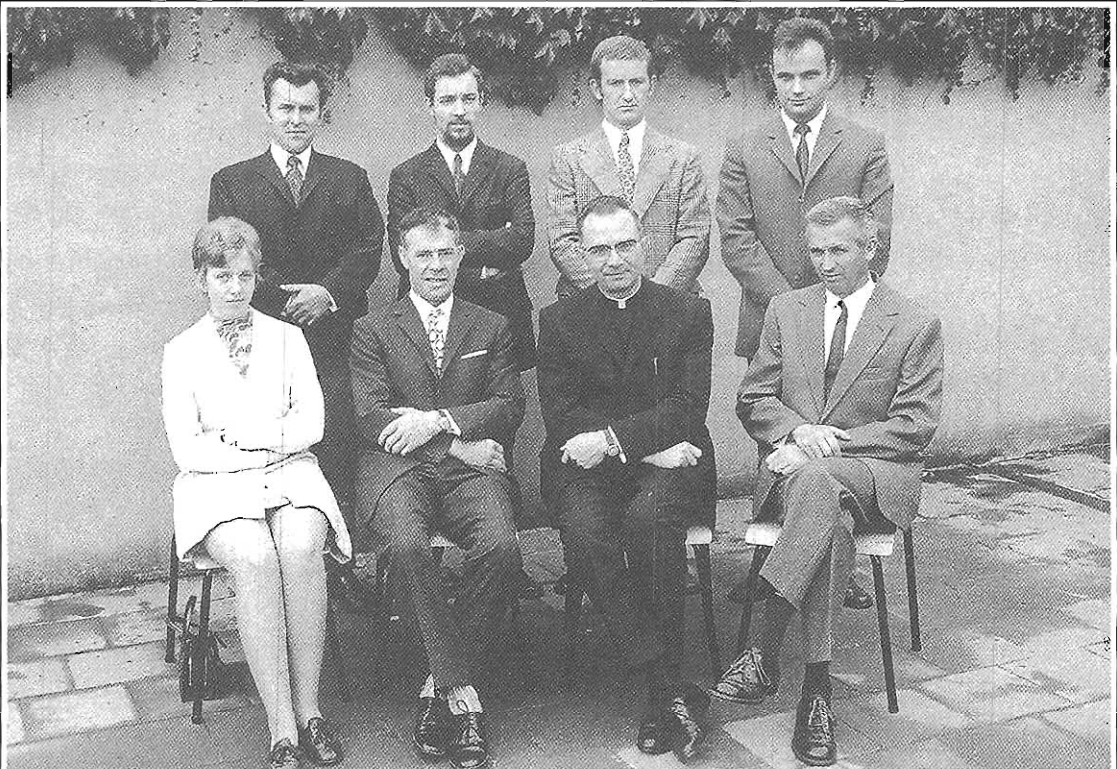
Vooraleer het nieuwe schooljaar 1968 – 1969 aan te vatten werden grote werken uitgevoerd in de Zonnestraat. Al de oude ramen werden vervangen door nieuwe metalen. Centrale verwarming werd geïnstalleerd. Al van bij de aanvang werden alle kleine gunstjes gespaard om, met de opbrengst van de flink renderende Vlaamse Kermissen, een nieuwe turnzaal uit te rusten. Dit lukte al na het tweede jaar. Helaas werd er geen spoor teruggevonden van de vergoeding van de enorme oorlogsschade, door de bezetter veroorzaakt in de school. Zelfs de vloeren in de grote feestzaal waren opgebroken en de ruimte was tot paardenstal omgevormd, maar nooit hersteld. Met eigen middelen werd al rap een ruime eetzaal voor de kinderen en een mooi uitgeruste turnzaal ingericht.

Personeel in 1968 vanaf het 1ste leerjaar: Johan CAPIAU (Ninove); Laurent MACHTELINCKX (St.-Maria-Lierde); Jozef DE WIT (woonde toen te Nederhasselt); Maurits MAESSCHALCK (Aalst); Willy PROVOST en Edgard HUYLEBROEK (beide laatsten te Denderhoutem woonachtig).

In september 1976 ziet E. Huylebroek zich genoodzaakt ziekteverlof te nemen. Wegens de ernst van een neurotische kwaal keert hij niet meer

Klas van Edgard Huylebroek in de Borreken tijdens W.O. II.

Collegepersoneel 1972.

*Zittend v.l.n.r. : Mw. Geerts; Directeur E. Huylebroek; Principaal Taelemans; M. Maesschalck.
 Staande v.l.n.r. : W. Provost; J. Capiou; L. Machtelincx; J. De Wit.*

terug en vraagt vervroegd pensioen aan. Maar toen bestond Denderhoutem al niet meer.

DE KLOOSTERZUSTERS.

Heel wat mensen hebben nog herinneringen aan de kloosterzusters – onderwijzeressen of niet - als ze in het oude klooster nabij de kerk, of later in de Nieuwstraat woonden.

Dankzij de bereidwillige medewerking van een hoogbejaarde Zuster, afkomstig van Denderhoutem, kunnen wij de lijst van Zusters publiceren die hier werkzaam waren. Het moet ons niet verbazen dat zoveel mutaties plaatsvonden: de kloosteroverheid kon naar eigen goeddunken in haar vele bijhuizen en scholen de Zusters verplaatsen.

Al deze gegevens komen derhalve van Z. Eerw. Zuster Lydia, Jw. Maria D'Hondt, (uit de Lebeke), sinds vele jaren de geliefde overste in Gent.

Zij leze hier onze oprechte dank.

De stichting van het klooster.

Dat was in 1890, op grond van Hendrika De Backer . De eerste drie Zusters die dit klooster bevolkten waren:

Zr. PHARAÏLDE; Jw. Clementine Balcaen. Geboren te Oosterzele in 1836. Zij overleed hier op 2 juni 1891. Zij had de leiding in handen.

Zr. COLOMBE; Jw. Maria Blyau, van Nukerke, geboren op 1.2.1861; overlijden te Gent op 8.6.1918.

Zr. RAFAEL; Jw. Celestine Dumortier, geboren te Avelgem op 8.10.1872. Zij overleed ook te Gent op 13.12.1945.

Op de Dries verzorgde Zr. FREDERIQUE de kleuterklas. In de wereld Jw. Albine Dobbelaere. Geboren te Brugge op 3.6.1882. Overlijden te Gent op 18.8.1964. Zij stond in de kleuterklas van het centrum van 1905 tot 1912. Op Dries werkte deze van 1912 tot 1925. Dan kwam ze naar de Borreken over en weer naar 't centrum tot in 1952.

Ook op de Dries onderrichtte Zr. CONSTANCE in de 1ste graad lager onderwijs van 1912 tot 1925. Dit was Jw. Maria-Paulina Goeminne, van Oudenaarde; daar geboren op 9.1.1890 en te Gent overleden op 11.7.1954.

Zr. MELANIE; Jw. Octavie Heremans van Gooik; geboren op 30.4.1908. Zij verblijft nog in Gooik. In Denderhoutem stond zij in de klas van 1934 tot '53.

Zr. NATHALIE; Jw. Eveline Van Waeyenberg. Geboren te St.-Antelinks

Goud voor het 50-jarig kloosterleven van Zr. Justine (Jw. Daem, verwante van Mgr. Daem). Omringd met geestelijkheid en personeel van de vrije scholen.

op 22.8.1893. Stond hier in de klas van 1953 tot 1962. Daarna was zij hier keukenzuster tot 1971. Zij stierf daar dat jaar de 15de juli.

Zr. JUSTINE; Jw. Leontine Daem. Zij was verwant aan Bisschop J. Daem. Geboren te Serain (Frankrijk) op 28.7.1890. Zij verbleef in Denderhoutem tot in 1960. Zr. Justine overleed te Gent op 8.8.1967.

Zr. LIGUORI; Jw. Maria De Groote. Geboren te Gent op 24.10. 1881. Ook te Gent overleden de 13de november 1969. Zij werkte hier van 1952 tot 1957.

Zr. LEOCADIE; Jw. Odile Verliefdé; Oosterzele, geboren op 7.6.1886; in Denderhoutem actief van 1957 tot 1960. Overlijden te Gent op 13.11.1969.

Zr. CANDIDE; Jw. Margarithe De Langhe van Wortegem ; geb. op 9.3.1889; Werkzaam hier van 1930 tot 1937. Zij overleed te Gent op 13.9.1960.

Zr. LUDWINE; Jw. Irma De Waele; geboren te Wortegem op 14.1.1892; hier in de klas in 1924 én 1925. Overlijden te Gijzenzele op 9.10.1978.

Zr. SYLVIA; Jw. Leontine De Smet; geboren te Schoonaarde op 29.1.1894; in Denderhoutem van 1919 tot 1924. Te Gooik overleden op 11 januari 1976.

Zr. THOMAS; Jw. Leonie De Mulder van Hansbeke, geboren op 14.8.1871; in Denderhoutem van 1914 tot 1930. Te Gent gestorven op 8.11.1950.

Zr. HUBERTINE; Jw. Celine Dermaut van Tiegem, geboren op

1.12.1860; al van 1892 hier werkzaam tot 1901. Overleed te Gent op 18.2.1911.

Zr. JACQUES; Jw. Emilie Tack; geboren te Anzegem op 29.9.1874; hier twee jaar gewerkt, van 1901 tot 1903. Later van 1909 tot 1915. Overleed te Gent op 22.4.1967.

Zr. HECTORINE; Jw. Marie De Smet; Mullem, geboren op 9.4.1881. Schoolhoofd hier van 1915 tot 1924. Zij overleed te Oosterzele op 11.8.1959.

Zr. ADOLPHINE. Jw. Emma Den Dooven; geboren te Ruien op 9.10.1876; zij gaf hier les van 1903 tot 1909. Haar overlijden te Gent: 28.11.1960.

Zr. JOACHIM; Jw. Angelina De Clerck; geboren te Gent op 15.10.1891. Schoolhoofd in de Borreken van 1925 tot 1947. Zij overleed in Oosterzele op 17.10.1974.

Zr. GERARDA; Jw. Alice De Coster; geboren in De Pinte op 10.6.1897; zes jaar hier gewerkt, van 1923 tot 1929. Overleden te Melden op 27.2.1971.

Zr. PASCAL; Jw. Maria Hemelrijck; geboren in Denderleeuw op 3.4.1883. Zij gaf hier les van 1923 tot 1928. Zij overleed te Gijzenzele op 26.9.1972.

Zr. LAMBERTA; Jw. Praxede De Moor. Geboren te Oosterzele op 23.7.1887. In Denderhoutem lang gewerkt: van 1928 tot 1957. Stierf te Gijzenzele op 31.1.1960.

Zr. OCTAVIE; Jw. Juliette D'Hulst; geboren te Ooike op 24.4.1891. Hier in de klas slechts één jaar; van 1924 tot 1925. Overlijden: Berchem (VI.), op 5.2.1975.

Zr. AGNES; Jw. Andrea Naert van Izegem; geboren op 17.10.1907. In Denderhoutem van 1930 tot 1937. Overleed ook te Berchem (VI.) op 19.4.1998.

Zr. XAVIER; Jw. Juliana Sel; van Lendeledede, geboren op 15.8.1887; in Denderhoutem van 1937 tot 1954. Overlijden te Gijzenzele op 22.7.1954.

Zr. BORROMEE; Jw. Josephine Schamelhout; geboren in St.-Antelinks op 2.6.1906. Schoolhoofd te Denderhoutem van 1947 tot 1956. Zij overleed te Kieldrecht op 29.10.1997.

Zr. IGNACE; Jw. Juliana Eeckhoudt ; geboren te Oosterzele op 24.12.1910. Eén jaar in Denderhoutem: 1957 – 1958. Zij verblijft nog in Gent.

Zr. MARIE-BOSCO; Jw. Denise Nachtergaele. Te Kruishoutem geboren op 20.10.1928. Gaf hier les van 1957 tot 1959. Zij is uitgetreden en woont

in Oudenaarde.

Zr. FRANCINE; Jw. Clara Delmotte. Geboren te St.-Antelinks op 31.4.1912. Was schoolhoofd in de Borreken van 1958 tot 1968. Zij was de laatste Zuster in Denderhoutem. Zij overleed in De Pinte de 18de april 1969.

KLEUTERLEIDSTERS IN HET VRIJ ONDERWIJS.

Sinds jaar en dag gold een bisschoppelijke regeling voor de dames die

Zr. Francine

een ambt aanvaardden in het Vrij katholiek onderwijs. Zij verklaarden zich akkoord de school te verlaten binnen de drie maand na hun huwelijk. Rond de zestiger jaren werd deze maatregel opgeheven en konden alle dames voortaan hun werk naar believen voortzetten, ook als gehuwde dame.

Dienen nog vermeld te worden:

Helene UYTENHOVE. Geb. in Detroit (Ver. St.) op 20.5.1906. Dochter van Louis en Philomene Seminck. Gediplomeerd in Eeklo op 15.7.1926. Zij huwde Albert De Gendt en kwam zich met haar gezin in de Borreken vestigen. Zij werkte als kleuterleidster op de Dries. Bij haar huwelijk demissioneerde zij. Later deed zij interims in verschillende scholen. Gezin met drie kinderen.

Julia MEGANCK. Groeide in de Nieuwstraat op in het gezin van Albert Meganck en M. Goubert. Zij begon haar loopbaan als kleuterleidster in St.-Antelinks. Kwam dan naar de Borreken over. Zij huwde Herman Van Trappen. Er kwamen twee meisjes in het gezin.

Leona MEGANCK. Zuster van de vorige. Geb. op 25.12.1935. Zij begeleidde de kleuters in de Borreken. Bij haar huwelijk op 2 juli 1964 met Willy De Gendt bleef zij in dienst in het onderwijs. Zij "verhuisde" mee naar 't College in de zomer van 1968. Woont met man en kinderen in de Nieuwstraat.

Yvonne MATTHIJS. Adv. De Backerstraat. Dochter van Remi en Josephine Goubert. Kleuterleidster in de Borreken. Zij vestigde zich bij haar huwelijk in het Brabantse Gooik.

Odile CHIAU. Hier geboren op 4.12.1916. Dochter van Jan en M. De Muyter. Zeer minzame kleuterleidster die met hart en ziel de kleintjes op de Dries verzorgde. Odile woonde eerst in de Lebeke (Kapelstr.) en kwam later in de Sanastraat wonen. Haar overlijden dateert van 25 maart 1981.

Rita VAN DER DONCK. Geboren te Ninove in 1948. Zij werd in Gijzegem gediplomeerd in 1967. Begon in de kloosterschool in de Nieuwstraat al in september 1967. Luc POTS werd later haar echtgenoot. Met afstamming.

Cecile HEYMAN. Geboren in 1948. Diploma in Gijzegem in 1967. Deed veel interims in de kleuterklassen. Zij trad in het huwelijk met Herman SONCK.

Bernadette COPPENS. Geboren in 1954. Begon als kleuterleidster in het centrum (Nieuwstraat). In 1974. Zij huwde VERNAILLEN J.

Denise DE WINTER. Geboren te Ninove in 1951. Studeerde af in Gijzegem in 1970. Gaf in verschillende instellingen les.

Denise BAEYENS. Geboren te Denderleeuw in 1944. Gediplomeerd in Gijzegem in 1962. Begon al in september 1962 in het centrum te Denderhoutem.

Anne-Marie BUYSSE. Van Izegem, geboren in 1949. Deze verzorgde een kort interim bij de kleuters in de Nieuwstraat.

Betty BILTERYST. Geboren in Viane-Moerbeke in 1949. Interim in de

Nieuwstraat in 1974. Zij huwde Willy DE LANDSHEER.

Diane VAN DEN BERGHE. Te Welle geboren in 1948. Gaf les in de Nieuwstraat in 1974. Zij trad in het huwelijk met Willy DE KNIBBER.

Wivina MEGANCK. Afkomstig van Aalst. Zij verving Redant in de Vondelen in 1962.

Lucienne D'HAESELEER. Geboren te Welle in 1948. Zij verving Baeyens in de Nieuwstraat in 1972. Zij huwde A. DE JONGHE.

Marie-Paule STRICK. Van Teralfene. Geboren in 1952. Verzorgde een interim in de Nieuwstraat in 1976.

Christine HAELTERMAN. Geboren te Opbrakel in 1953. Gaf hier les in 1975.

Carla HOUTMAN. Geboren te Welle in 1952. Interim in de Nieuwstraat in 1974.

Marie-Jeanne BUS. Geboren te Aalst in 1953. Korte tijd in de Nieuwstraat in 1975.

Maria HAEZAERT. Heldergem. Geboren in 1953. Interim in de Nieuwstraat in 1975.

Na 1976 geven wij geen gegevens meer.

DE FRANSE SCHOOL en het KLOOSTER.

Een behoorlijk lange tijd werd in de Centrumschool (klooster) op bepaalde tijdstippen speciale FRANSE les gegeven aan oudere lieden die zich in die taal wensten te vervolmaken. Dat had wel een mooi succes: twee Zusters wijdden er hun beste krachten aan de taal van Molière. Deze vrije cursussen hebben er bestaan vanaf 1898 tot 1914.

Gaven uitsluitend Frans: "Soeur" VICTOIRE; Jw. Celina Van Quatem; geboren te Roeselare de 9de juni 1871. Zij overleed te Berchem (Vl.) op 10.12.1955. Ook "Soeur" EMERENCE gaf Frans. In de wereld heette zij Augustine Vincart. Zij was van Dendermonde; er geboren op 23.3.1872. Overlijden te Oosterzele op 23.9.1936.

DE "ZONDAGSSCHOOL".

Vooraf door tal van ouders sterk gestimuleerd, kwamen elke zondagna-

middag tal van meisjes naar de Borreken om er nuttig onderricht te krijgen. Het waren de Zusters die deze taak, steeds onbezoldigd, op zich namen. De voornaamste reden van dit succes zal zeker wel geweest zijn dat de jeugd nergens beter kon zijn dan in een rustig schoolmidden, ook op zondag.

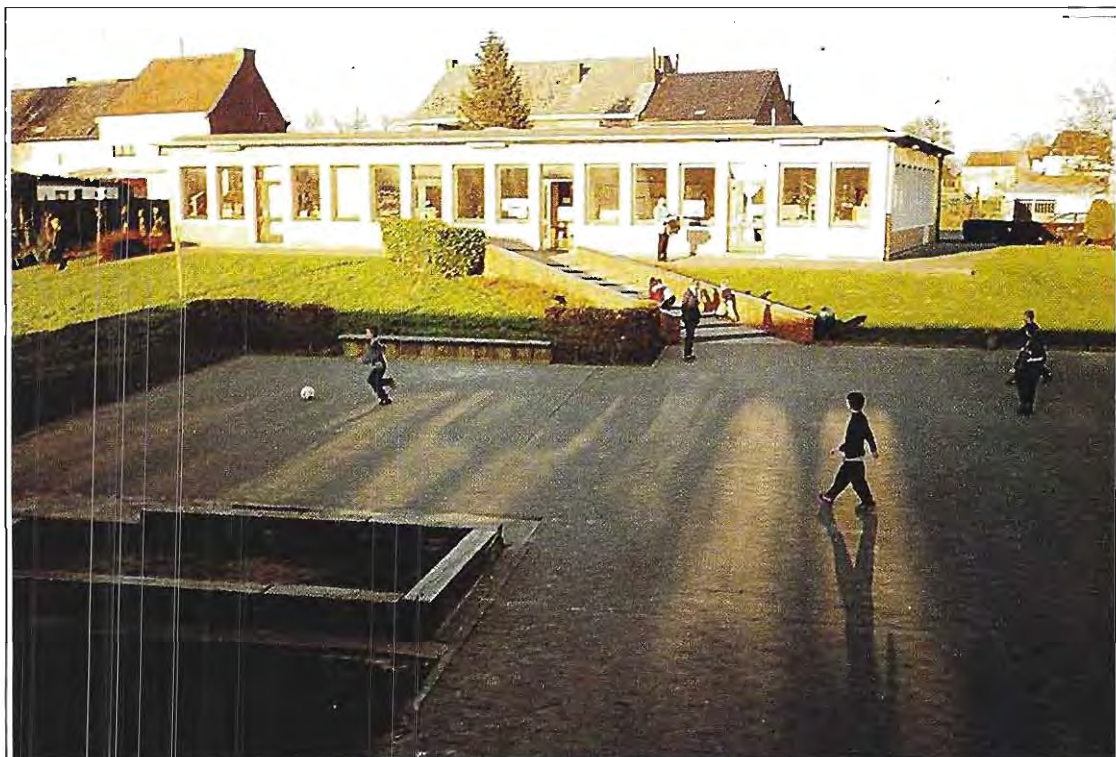
3. Het rijksonderwijs.

In de Molenstraat werd in 1962 gestart met het Rijksonderwijs. Op een zeer gunstig gelegen plaats werd grond aangekocht van de familie Van Vaerenbergh en nog andere aangelanden.

Aanvankelijk stak men van wal met voorlopige prefab paviljoenen. Later zouden deze door gemetste gebouwen vervangen worden.

Naast het gemengd lager werd ook het kleuteronderwijs ingesteld.

De benoemingen gebeuren door de minister van onderwijs. De directie van de beginnende school werd toevertrouwd aan VAN ISTERDAEL Raymond. Deze was afkomstig van Denderleeuw en zou, later nog, met de

Eén vleugel van de rijksschool in de Molenstraat.

socialistische partij, burgemeester van Denderleeuw worden. Waren er werkzaam als onderwijzer(-es) of kleuterleidster, de dames:

VAN DER STRAETEN Paula, Lebeke, Denderhoutem. Zij huwde Gustaaf Merckx en woont nu nog in de Lebeke.

HAMELINCKX Liliane, van Meerbeke.

VERHEUST Marie-Paule, Vondelen, Denderhoutem. Was ook nog waarnem. directrice.

REDANT Madeleine, Haaltert. Echtgen. Georges Van der Kelen.

LIEVENS Gisèle.

VAN BOSSUYT Rita. Nieuwerkerken.

VAN MELLO Elinda, Schendelbeke.

ADRIAENS L. volgde Van Isterdael op als directrice. Geboortig van Ninove.

Ook volgende heren stonden er in de klas:

VAN WAEYENBERGHE Willy, Appelterre. Op zijn beurt directeur.

VAN DAMME Isidoor, Erembodegem.

DE TROYER Herman.

DE BEER Omer.

DE MEYST Raymond.

LEUCKX Paul, Herzele, volgde Van Waeyenberghe op als directeur.

GEEROMS Hedwig, Molenstraat, Denderhoutem, kwam er jaren lang godsdienstonderricht verzorgen.

F. DE POLITIEKE EVOLUTIE.

De plaatselijke politieke ontwikkeling is in veel opzichten, zonet de volledige, dan toch grotendeels, de weerspiegeling van de nationale politiek. Ook het gevolg ervan.

Politiek sluit zo vanzelfsprekend het partijstelsel in. Dit stoelt vooral op filosofische stromingen. In ons landje – de facto ook in onze gemeente – wordt reëel aan politiek gedaan, minstens al in de Oostenrijkse, de Franse en de Nederlandse tijd. Dat was dan uiteraard politiek in zijn breedste betekenis: Jozef II, de Oostenrijkse keizer, bemoeide zich zoveel met het reilen en zeilen van de burger dat het kwetsend, dus hatelijk werd en felle tegenstand opriep.

Nog meer uitdagend namen de Fransen een loopje met de verzuchtingen van het overgrote deel van de bevolking. Gevolgen: tal van opstanden, rellen en bloedig handgemeen. Denk aan de Boerenkrijg met "Voor Outer en Heerd".

Ook Holland bezondigde zich aan een beschamend vernederen van zijn zuidelijke onderdanen. De septemberdagen van 1830 leerden die mannen mores en joegen ze weer de grens over.

Het vrijgevochten België van 1830 leefde korte tijd vredig samen en bouwde de jonge natie voorbeeldig op, 1839 niet te na gesproken, wanneer wij heel wat gebied aan Nederland verloren en met lede ogen het Groothertogdom Luxemburg kwijtraakten.

In dat eigenste België kwamen dan interne geschillen – ze heten steevast politieke meningen – de kop opsteken rond onderwijskwesties en andere zaken. Rond het midden der 19de eeuw werd hier dan als eerste, georganiseerde partij, deze der **liberalen** gesticht. Enige tijd later volgde dan de oprichting van de enige, maar geduchte tegenstander: de **katholieke** partij. We zijn dan al in de tweede helft van de 19de eeuw. Tot dan was er in Denderhoutem, bij ons weten, nog geen partijpolitiek te bespeuren geweest, tenzij we de campagne van BUYL, in 1778, tegen burgemeester Saman en de Geraardsbergse abt als politieke actie mogen beschouwen.⁴⁹

Een eerste, scherp vijandig politiek treffen, zien we in Brussel gebeuren in 1879: de liberale partij behaalt een grote overwinning bij de parlementsverkiezingen. Vermits de twee partijen strijd voeren, vooral om ideologische kwesties, zien we de liberalen op dat moment de regeringsmacht grijpen. De wetgeving op het onderwijs wordt onmiddellijk zodanig drastisch hervormd dat de ernstig gekwetste bevolking gedwongen wordt de wapens op te nemen in een meedogenloze, zij het toch onbloedige, schooloorlog. Het

verloop dient hier niet verhaald te worden: de gebeurtenissen zijn genoegzaam bekend. Nieuwe verkiezingen in 1884 keuren de liberale politiek al te klaar af en bezorgen de katholieken een zeer grote overwinning op het parlementaire vlak. Met grote wijsheid en ware burgerzin worden de schadelijke wetten voorzichtig gewijzigd om aan iedereen recht te laten wedervaren.

Al deze gebeurtenissen waren in ons dorp ook niet zonder weerklank gebleven. We menen er trouwens de oorsprong in te vinden van wat kan genoemd worden: de splitsing van de bevolking in politieke partijen. M.a.w. hier komen dan liberalen en katholieken hun eigen kamp opslaan. Familietradities en –gesprekken laten ons toe enkele vermoedens als grote waarschijnlijkheid te opperen over de personen en clans die toen tegen mekaar oppositie voerden en aldus een beginnende politieke strijd inluiden.

De invloedrijke families Van Vaerenbergh, Van de Perre, Mertens, Schoupe, Brijs e.a. bleven trouw aan de orthodoxe, kerkelijke tradities in zake onderwijs, de dode hand⁵⁰ en andere, in hoofdzaak filosofische kwesties. Het waren de grondleggers van de latere, machtige katholieke partij. Door hun tegenstanders werden ze later als "bokken", en – vriendelijker – als "bewaarders" bestempeld.

De liberale partij kreeg hier ter plaatse aanhangers in de familie De Winter, afstammelingen van de notarissen Jozef en Charles. Alhoewel Jan-Baptist een zoon priester had was hij toch blauw getint. Vermoedelijk steunde ook notaris Maes deze richting. Later zullen ook bepaalde takken der familie Schoupe de katholieken bestrijden op gemeentelijk vlak.⁵¹

Tijdens de laatste decennia van de 19de eeuw krijgen we de familie Uyttenhove op het politiek toneel, aan de zijde van de katholieken. Er zij nochtans opgemerkt dat Cyriel Uyttenhove, neef van August en Leopold, toch op de christen-democratische lijst verkozen werd in 1907. Strijders bij de katholieken waren nog: Aloïs Brijs, Edward De Graeve, August en Edgard Van Oudenhove. Tot omstreeks 1890 zijn hier hoofdzakelijk deze twee gemelde partijen actief.

Daar komt verandering in: te Okegem wordt in 1893 de christen-democratische partij gesticht. Vermits dit allen trouwe kerkgangers waren, willen we de filosofie, m.a.w. het programma der verschillende politieke strekkingen kort aantonen, temeer de christen-democraten zich in feite afscheurden van de katholieke partij. Tevens belichten we ook de toen opkomende, nieuwe partij: de socialisten.

1. De katholieke maatschappijvisie.

De leiders van deze machtige formatie steunden zich in hun actie vooral op de ophefmakende encycliek "Rerum Novarum" van paus Leo XIII. In hoofdzaak wijst de paus in die wereldbrief⁵² op een zeer dreigend conflict: dat van de ongelukkige toestanden waarin massa's arbeiders leven. De voornaamste oorzaken van die ellende zijn:

1. de ontbinding der oude gilden;
2. het verdwijnen van alle godsdienstige beginselen en gevoelens uit de wetgeving en de openbare instellingen; de arbeiders zijn overgeleverd aan de onmenselijke willekeur van hun meesters en aan de ongeremde hebzucht van de naijverige bureu;
3. een verslindende woeker; vaak door de kerk veroordeeld, gaat die nochtans voort met onverminderde winstzucht;
4. het monopolie van handel en nijverheid in handen van een kleine groep rijken en machtigen; vaak leggen ze, vanuit die sterke positie, een haast slafelijk juk op aan de arbeiders.

De kerkelijke voorschriften leggen aan allen, arbeiders als burgers, zware verplichtingen op. De werkmán zal billijke arbeid leveren bij een vrije overeenkomst; hij mag zijn werkgever in niets schaden; hij kan zelf, op een rustige wijze eisen stellen; hij moet zich hoeden voor opruiende taal.

Patroons en rijken: de arbeider kan niet als slaaf behandeld worden; de arbeider verdient eerbied voor zijn werk; hij moet om meer gewaardeerd worden dan om zijn arbeid alleen; de geestelijke vermogens van de arbeider moeten met aandacht in acht genomen worden; de patroons moeten waken over de zedelijke gaafheid van hun personeel; aan de arbeiders moet aangepaste arbeid aangeboden worden; het loon moet correct uitbetaald worden; de spaarverlangens van de arbeiders moeten geëerbiedigd worden. Gezien in dit licht was er werk aan de winkel op het arbeidsveld. Het is duidelijk dat toen, dat is nu al meer dan honderd jaar geleden, de arbeider quasi machteloos stond en lijdzaam alles moest aanvaarden.

Wij hoorden in onze kinderjaren nog spreken van ergerlijke toestanden van schaamteloze uitbuiting van de arbeider: verplichte ondertekening van ontoereikend vergoede arbeid; van dreiging van opzeg der woning, ook van gehuurd land,... als niet voldaan werd aan bepaalde eisen. De film Daens illustreert dit allemaal voldoende. Na de almacht van de bezittende klasse, en haar onbeperkte mogelijkheden tegenover de totaal onmachtige arbeidersklasse scherp gesteld te hebben aarzelt de paus niet de vlijtige activiteiten van het volk aan te bevelen, in het vooruitzicht van de mogelijkheid

deel te nemen aan het bezit van gronden. Naar oplossingen zoekend geeft de encycliek **voorrang aan de gilden, aan de corporaties**. "Mais la première place appartient aux corporations ouvrières..."⁵³ Voor de inrichting van deze corporaties – dit zullen de latere syndicaten worden – moet de staat niet tussenkomen in hun interne beschikkingen. Vanzelfsprekend benadrukt de paus ook sterk de naastenliefde. In moeilijke tijden, in ongelukkige omstandigheden, kan het niet dat iemand aan zijn lot wordt overgelaten.

Ook de Luikse bisschop beklemtoont sterk het belang van de corporaties. Hij toont aan dat de arbeiders in België slechts deze keuze hebben: ofwel toetreden tot een vereniging waarbij zijn geestelijk leven zal afsterven, ofwel zich aansluiten bij christelijke associaties. Hij wijst nog op de niet te verwezenlijken opname in gezamenlijke corporaties van patroons en arbeiders. Met de paus wenst de bisschop dat de arbeiders zelf zich verenigen, *als het niet anders kan*. De kapitale vraag stelt zich uiteindelijk: **kan er een gezamenlijke, christelijke vereniging komen waarin elks rechten volkomen geëerbiedigd worden en waar de arbeiders hun redelijke eisen gewaarborgd ingewilligd krijgen?**

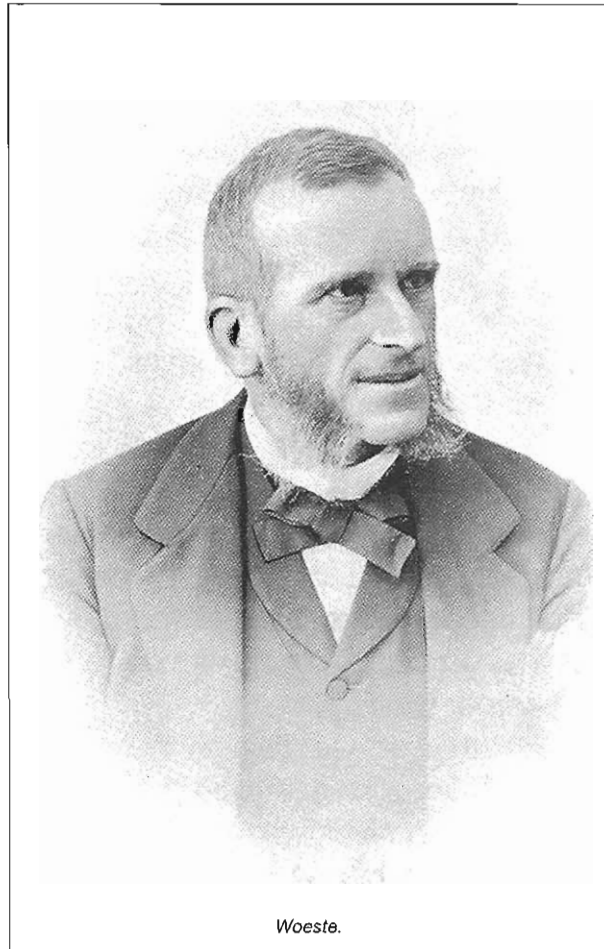
Hoe zagen de leiders van de politieke partij het standpunt van de paus? Zij beweerden wel in alles deze richtlijnen te volgen, maar als het erop aankwam praktisch in te spelen op voorstellen van de arbeidswereld hoorde men een gans andere taal. De ganse actie van de katholieke voormannen Woeste, De Sadeleer, Moyersoën, de Béthune e.a. verenigde zich rond deze punten:

1. eerbied voor de grondwet;
2. verdediging van de constitutionele monarchie;
3. toename van de gemeentelijke macht;
4. goede betrekkingen tussen kerk en staat;
5. afwijzen van alle centralisatie.

Hierin is niet terug te vinden: autonomie van de arbeidersverenigingen. In feite hielden de katholieken hardnekkig vast aan het oude paternalisme. Zo vaak leest men bij Woeste het aanprediken van de naastenliefde voor de noodlijdenden. Nergens gaat hij in op voorstellen om enige tegemoetkoming aan de verzuchtingen der arbeiders in zake structurele hervormingen. Als voorzitter van het 4de Congres te Mechelen in 1890 zegt hij onomwonden: "... et, comme l'a dit un homme d'état (door Woeste niet nader genoemd; nota E.H.) ce qui manque surtout aux hommes du XIXe siècle, c'est la résignation..."⁵⁴ Als de katholieke staatsman Helleputte in 1891 de "Belgische Volksbond" sticht is dit voortgevloeid uit de besprekingen op

het 3de Luiks Congres. Deze onderlijnde de noodzaak "naast paternalistische werkmanskringen beroepsverenigingen op te richten..."⁵⁵

Arthur Verhaegen neemt het voorzitterschap van die volksbond over van Helleputte. Nog vòòr de voorzitterswissel wil Verhaegen met Woeste onderhandelen over het arbeidersvraagstuk. Deze laatste wordt om medewerking verzocht, om o.m. de politieke autonomie van de Ligue Démocratique te aanvaarden. Woeste schrijft zelf over zijn weigering: "Ik heb alleen recht in eigen naam te antwoorden, maar ik verklaar U: ik zal die niet aanvaarden; ik beschouw dat als een gevaar voor de katholieke partij..."⁵⁶

Van een billijke verdeling der mandaten en verantwoordelijkheden was bij Woeste geen sprake. Nog in 1897 probeert Helleputte een vergelijk tussen de twee strekkingen te vinden op de jaarlijkse Federatie van katholieke kringen. Weer was Woeste de dwarsligger. Hij schrijft zelf: "Dit voorstel werd niet aan het bureau medegedeeld. Ik weigerde daarom het ter stemming te leggen."⁵⁷ Twee maand later botst Verhaegen weer op de onverzet-

telijke Woeste. Over deze systematische weigering van elk vergelijk lezen we bij Van Isacker: "Dat het eigenlijk Daensisme, als een van de katholieke opinie afgescheiden fractie, te Aalst begon en niet elders, ligt niet aan de leiders van de christen-democraten, maar aan de Aalsterse conservatieven, die hun paternalisme zo stug doordreven dat de democraten enkel de keuze overbleef tussen capitulatie of breuk...."⁵⁸

Wat beoogden Woeste en de zijnen op louter Vlaams-taalkundig gebied? Hoe werden grote volksfiguren als J.-Bt. David, J.-Fr. Willems, Gezelle, e.a. in hun eerlijk streven naar volksverheffing en strijd voor het Nederlands door deze politici bejegend? Woeste aarzelt niet dat ganse gedoe hooghartig te negeren. Cfr. Sommige bisschoppen, tal van geestelijke leiders. Hoe paste de "vreemde" Woeste, totaal Nederlands onkundig, lekker in het kraam van onze onverschillige streekgenoten!

Een heerlijk amusant verhaal dist ons een jonge, zelfbewuste Vlaamse onderpastoor op over zijn eerste ontmoetingen met Woeste zelf en zijn gezin, bij de aanvang van zijn pastorale taak in Ukkel-Kalevoet, het buitenverblijf der Woeste's. De "Petit-vicaire" vertelt zijn wedervaren na de eerste kennismaking ten huize Woeste, samen met zijn zo "voorzichtige" pastoor. De kreten van zoon Woeste zoals "sales flamins" zijn niet uit de lucht. In plaats van gezagvol op te treden schijnt het vader Woeste eerder flink te amuseren, zodat hij hierop niet reageert. Dat onze jonge leviet dit schaamteloos affront niet kan verteren spreekt voor zich. Hij zint op weerwraak: hij kan zijn fier, christen, Vlaams volk zo maar niet schaamteloos laten vernederen. Niet lang na deze ontmoeting dient hij de arrogante Woeste op meesterlijke, niet onchristelijke wijze, van antwoord. Met nog een paar rake klappen was het uit met de beledigingen van de rabiante Woeste-clan aan het adres van onderpastoor Davidts.⁵⁹

Met verbazing leest men de reactie van Woeste op de actie van de christen-democraten. Dezen zijn gedreven uit eigenbelang, ze stellen gevaarlijke zaken voor op onderwijsgebied, ze prediken omvorming van de legerdienst aan.... Woeste's proza nog eens: "...Quand donc on va au fond des choses, on voit que la démocratie chrétienne ne peut avoir pour objet que de favoriser des ambitions individuelles ou de préconiser l'adoption de mesures toujours écartées du programme catholique et d'ailleurs dangereuses, telles que l'instruction obligatoire, le service personnel et l'impôt progressif sur le revenu..."⁶⁰ Dat is een uitspraak in 1906 gedaan. De zo competente Woeste schijnt niet te weten dat ons land tientallen jaren achterop blijft met de **verplichte leerplicht**, in vergelijking met het buitenland.⁶¹ De persoonlijke dienstplicht hoeft er voor Woeste niet te komen.

Gevaarlijk? Waarin? Waardoor? Waarom? Groeiende belastingdruk op het vermogen? Uiteraard verzet hij zich daartegen.

2. De Daensistische partijdoelstellingen.

De democratische ideeën worden vanuit Aalst, Luik, Brugge,.. uitgezaaid naar de rurale bevolking. In Okegem wordt in 1893 de christen-democratische partij officieel gesticht. Een der stichters is de Lebeekse advocaat en kandidaat-notaris Aloïs De Backer. Hij zetelde al van in 1888 in de gemeenteraad als onafhankelijk katholiek. We kennen de voor de familie De Backer – Maes zo pijnlijke als vernederende mislukking der notarisbenoeming in 1890. Het was een publiek geheim in Denderhoutem dat mannen uit de clerus, met de onmiskenbare medewerking van de "almachtige Woeste", de benoeming naar August Van Oudenhove hadden gedraineerd. Voor de rechthebbenden De Backer en echtgenote Emilie Maes en haar vele kinderen een financiële ramp. Het blijft uiteraard een interessante vraag welke de beweegredenen waren van De Backer's tegenwerkers om hun dorpsgenoot, katholiek raadslid De Backer, te helpen nekken. Misschien speelde de vastberaden houding van de advocaat, waaruit bleek dat hij niet zomaar gedwee alle ukases van eender wie klakkeloos aanvaardde, haar rol. De reden kan het Daensisme niet geweest zijn: de partij wordt immers pas drie jaar later opgericht... Het verhaal van De Backer's levensloop gaven we al elders.⁶²

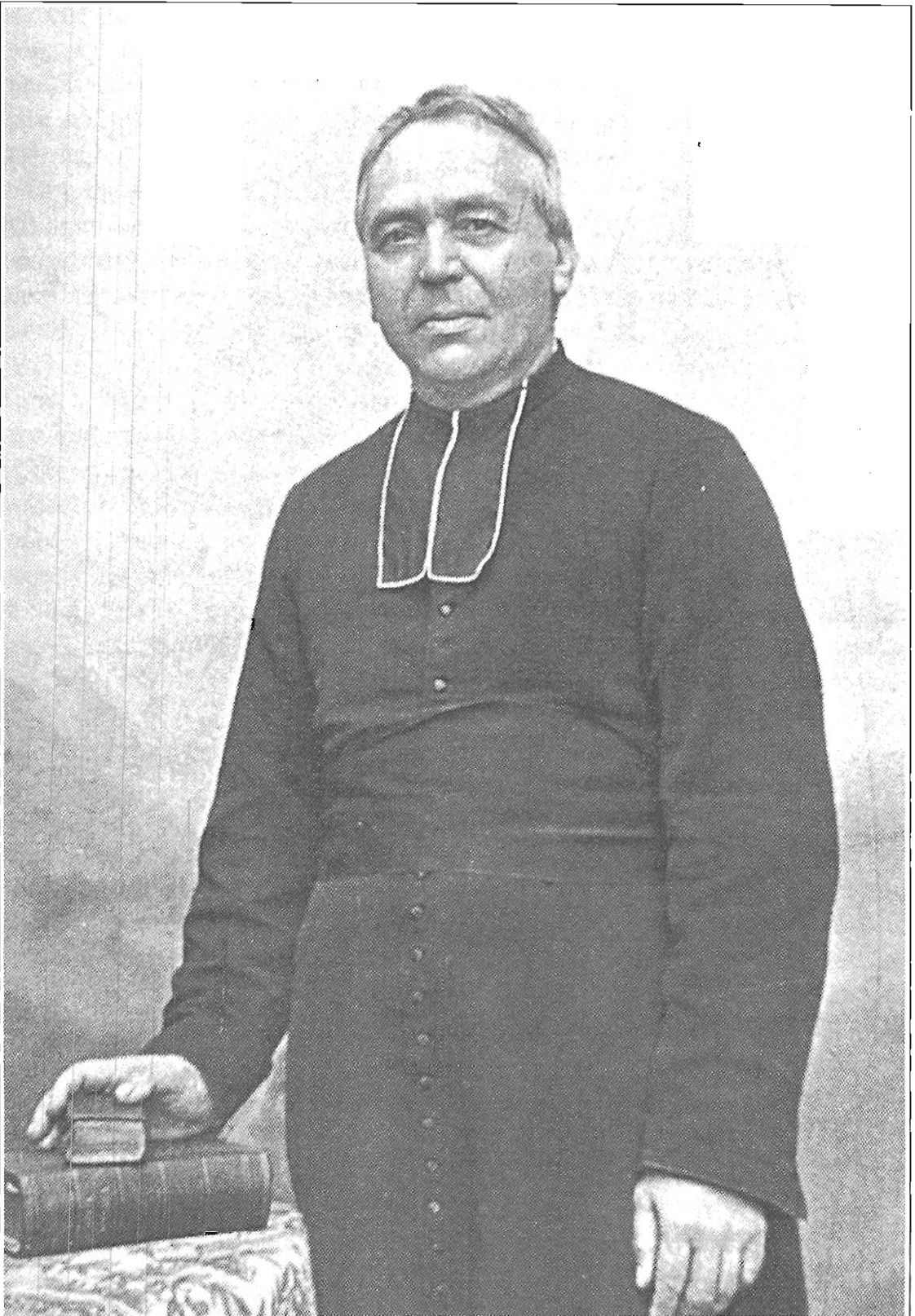
Na 1890 zien we De Backer dan logischerwijze evolueren naar een bewuste verdediging van Daens' idealen. Met de zware gezinslast en zijn zwakke gezondheid zal het karig inkomen van het gezin het niet lang kunnen bolwerken. De niet onbelangrijke erfenis van echtgenote Emilie Maes zal het pensioentje, na het overlijden van haar man in 1904, nog een tijdje aanvullen.

In haar strijd voor rechtvaardige politieke machtsuitoefening beoogden de Daensisten in de eerste plaats natuurlijk het invoeren van het algemeen, enkelvoudig stemrecht. Concreet: de stem van de gewone, onbemiddelde arbeider is evenwaardig aan deze van de kasteelheer. Hiertoe zou de invoering van een rechtvaardig poll-systeem kunnen bijdragen. Na de afschaffing der oude gilden dienen sociale organisaties opnieuw opgericht te worden. Op onderwijsgebied wilde men de integrale ontvoogding van het Vlaamse volk. Volksvertegenwoordiger De Backer dient in de Kamer het eerste wets-

voorstel tot vernederlandsing van de Gentse universiteit in. Zelden werd in de kamer Frans gesproken door hun mandatarissen. Fierheid hield hen vóór de Nederlandse taal steeds met brio te hanteren. Wat de naamgeving van de partij aangaat: de eerste benaming was DE CHRISTENE VOLKSPARTIJ. Wegens de kracht, de uitstraling en de gedrevenheid van de steunpilaar van het eerste uur, priester Adolf DAENS, werden de aanhangers al rap "Donsjisten" genoemd. Na de eerste wereldoorlog werden deze mannen FRONTERS geheten, wegens het vele onrecht dat de Vlaamse jongens aan het front aangedaan was door vijandige Waalse en Brusselse – ook wel eens Vlaamse – officieren.⁶³ Ook de trouwe lezers van KLOKKE ROELAND waren bij deze mensen te vinden. Velen werden hierom met de naam ROELANDERS bedacht. De krant werd in Ninove gedrukt. In de dertiger jaren werd de nieuwe officiële naam van de partij: V(-laams) N(-ationaal) V(-erbond). De partijgangsters, dus V.N.V.-ers. Bij de heropleving van de Vlaamse strijdgroep, een hele tijd na W.O.II, werd de naamgeving nogmaals aangepast. Nu zal de partij V(-olks) U(-nie) heten. Een paar decennia later zal een hardere kern zich van deze partij afscheiden en onder de benaming V(-laams) B(-lok) definitief in de politiek stappen. Deze laatsten hebben in Denderhoutem nooit aan gemeenteraadsverkiezingen deelgenomen.

De oorsprong of stichting van het Daensisme.

Eigenaardig dat de eerste politiek gericht actie zich in een klein dorp afspeelde, niet in Aalst, Ninove, Denderleeuw of Denderhoutem, maar wel in het rustige, veel kleinere OKEGEM. In een herberg kwamen hier op 15 april 1893 de volgende burgers samen: J.-Bt. Van Langenhaecke, een rijke herenboer uit Appelterre, Dr. Van de Velde van Aspelare, Aloïs De Backer, Denderhoutem, smid Lambrecht van Outer, Frans Sterck, Prosper Van de Velde van Denderleeuw en Pieter Daens, drukker te Aalst. Na langdurige gedachtenwisselingen werd overeengekomen acht dagen later opnieuw samen te komen op dezelfde plaats. Zo gebeurde: op 22 april 1893 werd er de CHRISTENE VOLKSPARTIJ gesticht. Op deze vergadering had Pieter Daens zijn broer, priester Adolf Daens, meegebracht. Hij kreeg de opdracht mee: stel ons dringend een eenvoudig, klaar programma op. Dit mocht nergens tegen de leer en de belijdenis van de kerk ingaan. Zij wilden een volkse, ongebonden partij oprichten om zich te weer te stellen tegen het pas geborene, antigodsdienstig socialisme. Hoe ging men dan in Denderhoutem aan de slag?

Priester Daens.

Opgeleid door advocaat Van Langenhaecke was in Denderhoutem de jonge rechtsgeleerde Aloïs De Backer vlug in de gemeentepolitiek gegaan. Hij zetelde in de gemeenteraad naast, maar niet met de conservatieve katholieken. Hij bleef onafhankelijk. Zijn eerste openbaar optreden was echter niet de gemeenteraad, maar wel zijn deelname aan de activiteiten van het weldadigheidsbureau: het Armbestuur. Op 26-jarige leeftijd maakte hij deel uit van de groep die de armen moet helpen. Wat later doet hij zijn intrede in de gemeenteraad: januari 1888. Hij was rechtstreeks verkozen op 16 oktober 1887. Zijn gedrevenheid als Daensist brengt hem later ook in de Kamer. Lang zal hij daar echter niet zetelen, zijn geknakte gezondheid brengt hem al op 46-jarige leeftijd naar het graf, in 1904.

Was De Backer er niet meer, er stonden toch anderen klaar om de strijd voort te zetten. Dr. H. PAUWELS, van Mere, getrouwd met de dochter van de bejaarde oud-burgemeester, Dr. Feliciaan Van Oudenhove, zal enige jaren later de vlag overnemen. Er waren nog : Oktaaf Van der Speeten, Frans Sienaert, Donaat Sonck uit de Anderenbroek, August Eeman, Molenstraat, dan naar Terlinden, Petrus Adriaens van Herlinkhove, Kamiel Schoupe, rechtover de parochiekerk, Jozef Baeten, smid uit de Knipperhoek, August De Schrijver, boer uit de Eigenstraat, Cyriel Uyttenhove, laatste huis (hoeve) op de Dries, Felix Roelandt, Vondelen, en nog zoveel anderen.

De activiteiten der Daensisten moesten niet onderdoen voor deze van de katholieken. Zij hadden een eigen lokaal: de VOLKSWIL, in het begin van de Borreken. Hun fanfare 'GROEIEN EN BLOEIEN' kon tellen.⁶⁴ Er was een toneelgroep die regelmatig voor het voetlicht trad. Bij de Volkswil was zelfs een molenaarsbedrijf gevestigd. Ze beschikten over een eigen spaarkas⁶⁵ en op Terlinden was de n.v. REDT U ZELVEN bij Achiel Van den Steen gevestigd. Deze zou later het Vlaams-Nationaal gedachtengoed door dik en dun helpen verdedigen. Later zullen Maurits Sonck, zoon Donaat, Benoît Malfroy, René De Schrijver e.a. de rangen komen versterken.

Na W.O.II zullen we enkelen niet meer terugvinden in de politiek wegens bestraffing om collaboratie met de vijand tijdens de oorlog. Het is evenwel evident dat in onze gemeente de katholieke politiekers door meerdere mannen bekampt werden die slechts uiterlijk in het kamp der Daensisten stonden. Het was louter een kwestie van opportunisme. In omgekeerde zin kon men hetzelfde vaststellen. Het was een feit dat, buiten de Daensisten, geen enkele groep met succes tegen de katholieken kon opkomen. Zo kan men wel stellen dat nogal wat families in Denderhoutem socialistisch of liberaal dachten, maar in de stembus en op de straat de Daensistische partij aanhingen.

3. De liberale partij.

Van liberale zijde waren de doelstellingen nogal duidelijk: zoveel mogelijk STAATSBEMOEIING in alles. De kerk volkomen afgezonderd laten, zo min mogelijk staatssteun verlenen. Onderwijs: volkomen neutraal; waar 't kan: alles a-religieus afhaspelen. De sterke directieven van de vrijmetselarij speelden immer een belangrijke rol. Het lot der arbeiders werd meestal over 't hoofd gezien.

4. De socialistische partij.

De socialisten speelden het radicaler. Luisterend naar de filosofie van Marx werd in de rauwe kreet "Proletariërs aller landen, verenigt U" de totale veroordeling van privaat bezit gepredikt. De hemel op aarde werd beloofd. Eeckhout zegt het gevat: " Une autre classe, exclue jusqu'alors du pays légal, réclamait sa part d'influence dans les affaires politiques. Cette classe, un parti nouveau, était venue à elle, prenant la défense de ses griefs et lui offrant un large programme de réformes. Adoptant le nom de **parti ouvrier**, il visait à enrôler tous les travailleurs sous son drapeau. Le mouvement socialiste avait pris rapidement une allure impressionnante..."⁸⁶ Zo kon het moeilijk anders of in armoedige arbeidersmiddens vond deze partij alras tal van aanhangers. Het is duidelijk dat industriële gebieden, met de grote aantallen werknemers, een goede voedingsbodem vormden voor deze geluksprofeten die het vòòr alles op de kerk gemunt hadden. Lokaal kwamen geen liberale noch socialistische partijen van de grond vòòr W.O.II. Wel werd de "Socialistische propagandaclub" hier op 30 maart 1924 gesticht.

5. Gezagvoerders en verkiezingen.

De gedachtenstromingen, voorgestaan door de zoëven behandelde partijen, dienden zich uiteraard in MACHT om te zetten. Zo alleen kon aan echte efficiënte politiek gedaan worden. De hamvraag stelt zich zo: hoe kan die macht verworven worden? Het antwoord is even simpel: macht wordt veroverd door het winnen van democratische verkiezingen. Deze worden verregaand verwezenlijkt vanaf onze onafhankelijkheid, dus vanaf 1830.

Hierover dient iets meer gezegd te worden. Voor het eerst ging men de

MAGISTRATEN – we bevinden ons uiteraard op het **gemeentelijk** vlak – door verkiezingen aanstellen. Er waren dus **verkiesbaren** en **kiezers**. Deze laatsten vinden was een der eerste zorgen van dezen die in september 1830 ons grondgebied hadden vrijgevochten. "Zonder inmenging van hogerhand stelden de kiezers direct de burgemeester, de schepenen en de gemeenteraadsleden aan."⁶⁷ Wie was toen kiezer? Twee criteria duiden de kiezers aan: 1. zij die een minimum aan cijns betaalden en 2. zij die een kwalificatie van bekwaamheid bezaten. Hoe meer bevolking het dorp had, hoe hoger de kiescijns lag. De gemeentemandatarissen stelden de kiezerslijsten op. Belastingambtenaren sprongen bij in deze activiteit. Men kon tijdig de lijsten raadplegen. Het benoemingsrecht van de burgemeesters werd in 1842 aan de koning toegekend. Af en toe werd er nog aan de kieswet gesleuteld, veelal omdat manipulaties met de bepalingen schering en inslag waren. De kiescijns werd in 1848 verlaagd. Zo kon men, na 1848, kiezer zijn in onze gemeente als men 21 j. oud was en slechts 20 fr. cijns betaalde. In 1871 werd deze taks zelfs op 10 fr. gebracht. Nieuwe verandering in 1883: een andere categorie kiezers was de houder van eenvoudige studiegetuigschriften of diploma's. Vanzelfsprekend nam het aantal kiezers weer enorm toe. Voor de gemeenteraadsverkiezingen waren er ineens 23 % meer kiezers. Stilaan gaan er stemmen op voor **het algemeen meervoudig stemrecht**. Al in 1893 werd deze vorm wettelijk ingevoerd. Dit betekende zonder meer dat alle meerderjarige Belgen EEN stem konden uitbrengen. Maar men voerde bijkomende stemmen in. Volgens zijn eigendom kon men een stem meer uitbrengen: universitaire diploma's bezorgden je nog TWEE bijkomende stemmen; ook zo sommige functionarissen. Het maximum bleef toch tot drie stemmen beperkt. In 1895 kwam een vreemde kieswet voor de gemeentelijke verkiezingen uit: de leeftijd min. 30 j. en 3 j. verblijf in de gemeente. Groot gewicht werd aan bezit toegekend: in onze gemeente kreeg een man een supplementaire stem als hij 5 fr. aan personele belasting betaalde. Gevolg: tal van bescheiden lieden kregen dus geen supplementaire stem! Het aantal kiezers verhoogde nog maar eens aanzienlijk: er waren nu in België 853 000 kiezers met één stem; 293 000 hadden twee stemmen en 223 000 mochten drie stemmen uitbrengen. Men merkt wel dat er al lang een tendens bestond om steeds maar het aantal kiezers op te drijven. Hieraan zou pas in de 20ste eeuw een einde komen, als ook alle vrouwen toegang zullen hebben tot de kiesverrichtingen. Op gemeentelijk vlak waren de kiezers toegelaten die ofwel voldoende belasting betaalden ofwel dezen die enige studie achter de rug hadden. Zo luiden de wetgevingen van 1871 en 1883.

In 1895, wet van 11 april, werd op het gemeentelijk vlak deze wijziging doorgevoerd:

1. heeft stemrecht elke Belg, 30 j. oud, 3 jaar residerende;
2. het gezinshoofd dat 10 fr., cijns betaalt, heeft een BIJKOMENDE stem;
3. krijgt een 3de stem: een bekwame of gediplomeerde;
4. voor de eigenaar die een kadastraal inkomen heeft van minimum 150 fr. is een 4de stem voorzien. Dit bleef dan het maximum.

De achterstelling van de ongeletterde, arme burger is al te duidelijk. Maar de tendens tot groeiende democratisering, hoger aangehaald, zet zich niettemin door. Begrijpelijk zal deze hervorming versneld doorgaan in evenredigheid met de groeiende macht van het socialisme, en in mindere mate van de christen-democratie. In 1899 had op 29 december een nieuwe hervorming van de kieswet plaats. De evenredige vertegenwoordiging wordt ingevoerd. Dit gold alleen voor de nationale verkiezingen.

Voor de gemeenteraden volgde dan in 1919 een indringende hervorming: elke Belg, 21 j. oud, zo man als vrouw, kan één stem uitbrengen voor de kandidaat van zijn keuze. De gemeenteraden zullen na zes jaar ontbonden worden.

Het komt ons voor dat we deze voorafgaande inleiding toch duidelijk hebben willen aflijnen. In het licht van een benaderende, tamelijk volledige tekening van de ingewikkelde politieke kaart van Denderhoutem moeten we over de grootst mogelijke som van nuttige inlichtingen beschikken om te trachten er een duidelijke weergave van te schetsen.

Wij menen dat de verste invloed op het politiek leven der 19de en 20ste eeuw voor Denderhoutem moet gezocht worden bij twee figuren die we in de laatste kwarteeuw van de 18de eeuw ontmoetten: P.-J. BUYL en J. DE WINTER. Hoe was de feitelijke toestand op ons dorp, einde 18de eeuw? In tal van gezinnen heerste schrijnende armoede. Het getal analfabeten lag hoog. Het was de onmiskenbare nawerking van de "oude tijd", vooral van de voortdurende macht van de machtigen. Dit waren de gefortuneerde grondbezitters en/of intellectuelen.

1. Petrus-Joannes BUYL. Deze waande zich ongenaakbaar door zijn fortuin, door zijn bevoegdheden (notaris, meier, burgemeester) en door zijn grenzeloze eierzucht. Zoon Jozef Buyl wordt ook raadslid. Generaties lang ontmoeten we nog afstammelingen in de raad, steeds trouw aan hun liberaal programma. Veel sterker was de impact die zijn opvolger, weliswaar veel later dan Buyl, te beurt viel:

2. **Jozef DE WINTER**. Actief als intellectueel en als meier onder VIER regimes, groeide hij als student op in Voorde. Denderhoutem behoorde toen nog tot het Land van Rotselaar. Hij komt over naar Denderhoutem en volgde Buyl zelfs als meier op gedurende een korte periode. Hij is Frans "citoyen" als hij notaris wordt en in 1816 burgemeester als Hollands onderdaan. Dezelfde functie zet hij voort, als Belgisch staatsburger, tot in 1833. Dat zijn aanzienlijke fortuin – op een bepaald ogenblik bezit hij, naast enkele woningen, meer dan 30 ha. – hem terdege dient staat buiten kijf.

Deze clan De Winter zal hier nog lang de lakens uitdelen. De stichter Jozef kennen we nu al. Eén zoon, Joannes, wordt notaris te Welden maar overlijdt in Denderhoutem op negenentwintigjarige leeftijd. Charles zal vader Jozef opvolgen als notaris, nadat hij eerst gemeentesecretaris was geweest. Er is broer Petrus-Amandus: "Advocaet en Plaetsvervangend Rechter des kantons Ninove". Charles en Petrus-Amandus zullen hier ook burgemeester worden. Ook voor zoon Felix is wat weggelegd. Hij moet jarenlang klerk geweest zijn op vaders kantoor, aan het schrift goed te zien. Bovendien was Felix schatbewaarder van de kerkfabriek. Jong getrouwd, vader van veel kinderen, sterft hij vrij jong aan de cholera in 1849. Er is nog Casimir De Winter, neef van burgemeester Jozef. Casimir oefent hier het ambt van gemeenteontvanger uit. Hij kwam uit het Brabantse Galmaarden. Een generatie verder wordt Jan-Baptist, zoon van Charles, raadslid en schepen. Alhoewel voorbestemd ook notaris te worden is hem dat niet gelukt wegens gebrek aan studies. Hij trouwde ook vrij jong met zijn nicht Pauline De Winter, dochter van Felix. Achter deze clan wordt op het hoogste niveau een punt gezet rond de jaren 1880. Het heette dat deze familie de zgn. "kerkgaande" liberalen genegen was.

In de kranten werd druk meegewerkt aan de politiek van hun voorkeur. Al in 1852 bloklettert "DEN DENDERBODE", van katholieke strekking:

Pillekes uit Denderhautem.⁷⁰

Staelken van liberale onbeschoftheyd. Er is in het canton Ninove eene versletene jongheyd, in de 50 jaeren oud, die alle vrijdagen en zaterdagen moet vleesch eten, eenen vermaerden liberael die dikwils in het openbaar zegt dat hij den laetsten priester, ware het met de pen te doen? Eenen veraghtelyken kerel, op wiens gezicht de kinderen welhaest van schrik zullen vlugten en roepen: vader helpt mij! moeder pakt mij! onzen beul komt! Onzen beul komt!! Welnu, dit liberael wezen, het welk eenen onverdragelyken geur uytwazemt, durft godvreezende dogters ten houwelyk vragen, zich bij treffelyke

Belgen begeven en priesters aanspreken om stemmen te bedelen voor zijne meesters, aanhangers of soortel!!

Men vraagt zich af of deze tekst wel strookt met de christelijke naastenliefde. De boodschap verscheen goed en wel in de katholieke Denderbode. Eigenlijk zijn haast alle politieke journalisten er op uit om de "anderen" een pad in de korf te zetten; zo probeert men dan eigen ongelijk te verdoezelen.

Van de verkiezingen van 1872 zijn nog gegevens beschikbaar.⁷¹ Ter vervanging van Maes, Schoupe, De Winter J.-Bt., Donaat Schuttijsen, J.-Bt. Wijnant, Charles Van Vaerenbergh, J.-Bt. Buyl, J.-Bt. De Schrijver, J.-Bt. Roelandt, August Uyttenhove en Domien Scheerlinck moesten 140 kiesgerechtigden hun stem uitbrengen. Er was slechts één lijst. In orde van vermelding hadden ze respect. 136, 135, 35, 127, 131, 33, 129, 33, 128, 127 en 131 stemmen. Allen waren herkozen.

Een eerste prik is voelbaar in 1880 – 1881. Vanuit het antiklerikaal gouvernement te Brussel komt op de gemeentehuizen de dringende vraag mee te vieren in Brussel. België jubileert immers om zijn vijftigjarig bestaan. In volle schoolstrijd kan de katholieke meerderheid in Denderhoutem er nog niet eens aan denken hieraan haar medewerking te verlenen. J.-Bt. De Winter was zeker partijganger van de liberalen. Maar als zoon Alfred dan stilaan te kennen geeft zich in het seminarie te willen aanmelden voor het priesterschap heeft vader De Winter het niet gemakkelijk zich te doen gelden als strijdend liberaal.

Er is een andere factor die onverwachts sterk komt meespelen in de Denderhoutemse politiek: de aankomst als pastoor van de Aalstenaar Willem Van de Putte. Dat pastoraat vangt aan in het voorjaar van 1886. De felle schoolstrijd is nog geen twee jaar voorbij. Na die feiten heeft de pastoor uiteraard weet van de landelijke gebeurtenissen. In zijn geboortestad Aalst is zopas een vreemdeling opgedoken, Charles Woeste, die weldra een eersterangsrol gaat vervullen, niet alleen in de Aalsterse politiek, maar vooral in Brussel. Hier is hij zowat de onbetwiste chef van het katholieke kamp. Hij maakte onbetwistbaar naam door zijn welsprekendheid en krachtadig optreden in het parlement tijdens de schoolstrijd.

In Aalst heeft Clemens Van de Putte, broer van de Denderhoutemse pastoor, een drukkerszaak. Hij aarzelde niet Woeste zelfs in Brussel te gaan bewonderen. Daar gebeurt het dat Woeste door een kliek liberalen bedreigd wordt met een duchtig pak slaag. Hier slaagt Clemens er dan in, met enkele vrienden, hun voorman te ontzetten. Uit dankbaarheid krijgt hij dan van

de politicus de belofte dit nooit te zullen vergeten, in de hoop zelfs iets te kunnen doen voor zijn weldoeners.

Ondertussen bekijken we de gemeenteraad van Denderhoutem. In 1879 is J.-Bt. De Winter geen gemeenteraadslid meer. Nawerking van de schoolstrijd? Sterke invloed van de gegoede families Uyttenhove, Mertens, Brijs? Nefaste gevolgen van de behandeling van de linkse onderwijzer Aloïs De Backer?⁷²

In 1881 moeten vijf raadsleden tussentijds door verkiezingen vervangen worden. Zijn uittredend: Petrus-Jozef Mertens, Petrus-Jozef Beeckman, Charles Schouppe, August Van Herreweghen en Charles Van Vaerenbergh. 253 kiezers bieden zich in het kiesbureel aan op 25 oktober 1881. Nietige stembrieven: 15. Geldige brieven: 237. Volstreekte meerderheid: 119 st. Uitslag: in orde van vermelding: 153, 147, 171, 148, 149. Dezen waren verkozen. Charles-Louis Roelandt had 91 stemmen; hij was niet verkozen.⁷³

Drie jaar later moeten zes leden opstappen. Op 19 oktober 1884 kwamen 304 kiezers opdagen om er zes te verkiezen. Waren uittredend: Brijs, Maes, De Schrijver, Roelandt, Uyttenhove. Eén was rechtstreeks verkozen: MAES. Na ballotering op 26 oktober werden verkozen: Aloïs BRIJS, J.-Bt. DE SCHRIJVER, Frans D'HONDT, Frans HUYLEBROEK, August UYTENHOVE.⁷⁴

Komt dan het verkiezingsjaar 1887. Gedeeltelijke verkiezing van zes leden. Traden tijdelijk uit: Schepen Mertens, overleden; Schouppe; Van Herreweghen; Van Vaerenbergh. Op 31 december 1893 beëindigt hun mandaat. Ook Uyttenhove moet vervangen worden; hij mocht zetelen tot 31 december 1890. Deze zes kandidaten dienen zich aan: Aloïs DE BACKER, kand.-notaris, Lebeke; Charles-Louis PERREMAN, landbouwer, Anderenbroek; Feliciaan VAN OUDENHOVE, geneesheer, Dorp; Charles VAN VAERENBERGH, landbouwer, Terlinden; Kamiel SCHOUPPE, landbouwer, Eigenstraat; Leopold UYTENHOVE, landbouwer, Dries. In deze orde kregen ze deze stemmen: 130, 122, 148, 134, 132, 128.⁷⁵

Op 19 oktober 1890 moeten dezen vervangen worden: Brijs, De Schrijver, Huylebroek, D'Hondt, Uyttenhove, Maes. De lijst Brijs bevatte ook nog de namen van Gaugericus COPPENS, Dries; Edward DE GRAEVE, Eigenstraat (nu Iddergemsteenweg); J.-Bt. DE SCHRIJVER, Herlinkhove; Frans D'HONDT, Dorp; Frans HUYLEBROEK, Borreken (nu Dwarsstraat). Lijst 2 vermeldde: Kamiel DE WINTER, Dorp; August EEMAN, Terlinden; Theofiel SONCK, Dorp (nu Teerlingstr.); Domien UYTENHOVE, Dries. Bekomen stemmen, lijst Brijs. In de gegeven orde: 222, 177, 175, 189, 191,

I ^e Raadsleden, wier mandaat eindigt den 31 December 1898.	
1.	De Baetjes
2.	Terreman
3.	Schouppé
4.	Van Oudensove
5.	Van Vaerenberghs
II ^e Raadsleden, wier mandaat eindigt den 31 December 1890.	
1.	Nyttensove

181. Allen waren verkozen. Lijst De Winter. In de gegeven orde: 97, 87, 106, 92. Er was geen enkele verkozene. Er waren 294 kiezers. Nietige st.: 13. Geldige: 281. Volstreckte meerderheid: 141.⁷⁶

De politieke pers haalt nog eens flink uit tegen de christen-democraten. De onderpastoor Van der Linden had in zijn preek in de kerk fel uitgehaald tegen de slechte dagbladen. Den Denderbode looft hem hierom, maar de steller van het artikel is er als de kippen bij om een eigenaar de mantel uit te vegen die zijn "landerijen liever vogelwee..." liet liggen dan ze goedkoper te verhuren. Natuurlijk was deze eigenaar ".. één der Hongaarse doctors van Klokke Roeland... Het gaat goed met de Christen Volkspartij, het heeft aan Vooruit niets meer te benijden".⁷⁷

De verkiezingen van 17 november 1895 vertonen voor het eerst een sterke aftekening van de twee mededingende partijen: katholieken en democraten. De eersten traden met deze zes kandidaten in het strijdperk: I, voor de 2de reeks: Brijs, Coppens Justin (Vondelen), De Graeve Edward,

De Schrijver; J.-Bt., Fr. D'Hondt, Charles-L. Schuttijsers. II, 1ste reeks: Perreman, Schouppe, Van Herreweghen, Fel. Van Oudenhove, Benoît Van Vaerenbergh. De eerste reeks zal zetelen tot einde 1903. De anderen tot 31 december 1900.

De tegenstrevers kwamen op met dezen: I, 1ste reeks: De Backer, De Smet Theo, Domien Uyttenhove, Victor Roelandt, Jozef Van der Kelen, Norbert Van der Speeten. II, 2de reeks: Frans De Bruyn, Eugeen De Saedeleer, Kamiel Eeman, Jan Roelandt, Victor Van den Haute.

Waren verkozen: de katholieken: De Graeve, Coppens, Schuttijsers, Van Vaerenbergh, Schouppe en Van Herreweghen.

Ook de christen-democraten: Van der Speeten, Uyttenhove, De Smet, De Saedeleer en De Bruyn. De Graeve, Coppens en Schuttijsers zetelden niet, ze waren enkel als plaatsvervanger verkozen. Bij de anderen evenzo: Van der Speeten, Uyttenhove en De Smet.

Een sterk staaltje van journalistiek proza uit de Denderbode:⁷⁸

"De inhuldiging van de groene socialistische vlag: Er waren volgens schatting zoo ongeveer 500 manspersonen waarvan ongeveer 100 kiezers, 3 à 400 vrouwen en kinderen. 't Was een rommelzoo van meest liberalen en socialisten. De Aalstersche groenen deden zich vooral onderscheiden door hunne overmoedige houding; voor hun groepje werd een wimpel, gehecht aan twee boonstaken, gedragen met de woorden: Voor God en Vaderland! En die schijnheilige mannen zijn de handlangers der liberalen geworden. De liberale muzieken van Erembodegem, Haaltert en Liedekerke, de Roelandtsche trompetters van Aspelaere, eene zangmaatschappij van Ninove en ook eene van Terjoden bestaande uit 15 snotneuzen van 14 tot 16 jaren, traden in den stoet op. Verder bemerkte men 15 steenbakkers achter eene vaan. Met bewondering keek men eene vaan aan met opschrift: "Maison ouvrière Bruxelles. Concordia". Werkmanshuis Concordia Brussel. Er waren 5 standaards. Op de meetings toonden de sprekers zich uiterst geweldig en woedend. Men zegde o.a. Indien de Roelanders zondag de bovenhand behalen dan zullen de priesters groen lachen en het De Profundis over de catholieke partij mogen zingen. Een ander redenaar zegde: Indien wij zondag 26 juli geklopt worden dan blijft er ons niets over dan van kleur te veranderen en roode socialist te worden. Ook tegen de priesters en tegen Woeste werd er geweldig uitgevallen. De priesters noemde men koeien met zwarte vellen. Mr. Woeste werd vergeleken aan eene koei die haar melk uitstampt. De klassenstrijd werd ook aangevuurd. Een

AAN DE INWONERS

van Denderhaudem.

Om te beantwoorden aan de leeringen en raadgevingen van Zijne Heiligheid den Paus LEO XIII, vervat in zijne Encycliek - *Rerum notarum* - over den toestand der werklieden, om te voldoen aan den varigen wensch van Zijne Hoogweerdigheid den Bisschop van Gent, hebben wij besloten eenen oproep te doen tot al onze medeburgers ten einde, *in christene eendracht en liefde*, eenen algemeenen onderlingen bijstand voor geheel de parochie in te richten onder de werklieden en kleine burgers, die den katholieken Godsdienst, den Eigendom en de Familie herkennen als de grondzuilen der maatschappij.

De welhebbende burgers noodigen wij uit als eerededen deze inrichting te beschermen en te ondersteunen; de werklieden en de kleine burgers verzoeken wij goedwillig deze inrichting bij te treden ten einde hun lot door onderlingen bijstand en hulp, bijzonderlijk in dagen van ziekte, te verletteren.

Eene Vergadering zal gehouden worden *DIJNSDAG 6 FEBRUARI* aanstaande, ten 3 ure 's namiddags, in de *Jongensgemeenteschool* om de bijtredingen op te nemen en een voorloopig Comité te benoemen, belast met de standregelen op te stellen, die aan eene Algemeene Vergadering van Eere- en Werklieden zullen ter goedkeuring onderworpen worden.

DENDERHAUTEM, 2 Februari 1894.

W. Van de Putte, Pastoor,
Doktor Fel. Van Oudenhove, Burgemeester,
Petr. Adriaens, Timmerman,
Al. Brys, Schepen,
Am. Brys, landbouwer,
C.-L. Brys, landbouwer,
Gaug. Coppens, Gemeenteraadslid,
Just. Coppens, molenaar,
Arloukaat A. De Backer, Gemeenteraadslid,
Eilw. De Grave, Gemeenteraadslid,
Al. De Meerleer, metsler,
Fr. De Muyter, landbouwer,
Jos. De Niels, blokmaker,
J.-B. De Schryver, Gemeenteraadslid,
C.-L. Eeman, fabrikant,
Em. Goubert, fabrikant,
Des. Perreman, Gemeenteraadslid,
F.-X. Philippart, Onderpastoor,
Ch.-L. Roelandt, Oud-secretaris,
Fr. Roelandt, landbouwer,
Cam. Schoupe, Gemeenteraadslid,
Petr. Van den Eeckhout, Hoofdonderwijzer,
Aug. Van den Herreweghe, landbouwer,
Aug. Van der Linden, Onderpastoor,
Aug. Van Oudenhove, Notaris.

KIESCOLLEGE

Gemeenteverkiezingen van 17 November 1895.

Voorzitting

Voorstelling van Candidaten.

Wij, ondergeteekenden, gemeentekiezers in de gemeente *Voorzitting*, stellen voor, als candidaten voor de gemeenteverkiezing, vastgesteld op 17 November 1895, te weten:

I. Voor de 2^e reeks (mandaten eindigende den 1^{en} Januari 1904).

NUMMERS.	NAMEN DER CANDIDATEN.	VOORNAMEN.	HOEDANIGHEID OF BEROEP.	WOONVERBLIJF.
1.	<i>Pruij</i>	<i>Claydus</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>
2.	<i>Oppeerd</i>	<i>Justus</i>	<i>mulder</i>	<i>Voorzitting</i>
3.	<i>De Graaf</i>	<i>Edwin</i>	<i>mulder</i>	<i>n. Engenestrade</i>
4.	<i>De Schrijver</i>	<i>Jan Baptist</i>	<i>landbouwer</i>	<i>n. Hoelinkthoven</i>
5.	<i>De Groot</i>	<i>Paul</i>	<i>fabrieksw.</i>	<i>n. plaats</i>
6.	<i>De Kuyper</i>	<i>Louis</i>	<i>mulder</i>	<i>n. Engenestrade</i>

II. Voor de 1^e reeks (mandaten eindigende den 1^{en} Januari 1900).

NUMMERS.	NAMEN DER CANDIDATEN.	VOORNAMEN.	HOEDANIGHEID OF BEROEP.	WOONVERBLIJF.
1.	<i>De Veerling</i>	<i>Levina</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>
2.	<i>De Schuyfse</i>	<i>Camille</i>	<i>landbouwer</i>	<i>n. Engenestrade</i>
3.	<i>Van Bovenregh</i>	<i>August</i>	<i>landbouwer</i>	<i>n. Voorzitting</i>
4.	<i>Van Oudenkoven</i>	<i>Peter</i>	<i>fabrieksw.</i>	<i>n. plaats</i>
5.	<i>Van Veenbergh</i>	<i>Benard</i>	<i>landbouwer</i>	<i>n. Engenestrade</i>

NUMMER.	NAMEN EN VOORNAMEN DER KIEZERS die de voorstelling doen.	HOEDANIGHEID OF BEROEP.	WOONVERBLIJF.	SANDTEEKENING.
1.	<i>Adriaan Van Oudenkoven</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Adriaan Van Oudenkoven</i>
2.	<i>Jan Van Der Linden</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Jan Van Der Linden</i>
3.	<i>Willem Jansz. De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Willem Jansz. De Groot</i>
4.	<i>Jan De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Jan De Groot</i>
5.	<i>Jan Van Der Linden</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Jan Van Der Linden</i>
6.	<i>Alfons Van Veenbergh</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Alfons Van Veenbergh</i>
7.	<i>Charles Louis Buis</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>C. L. Buis</i>
8.	<i>August Buis</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>August Buis</i>
9.	<i>P. De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>P. De Groot</i>
10.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
11.	<i>Compt. Van Veenbergh</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Compt. Van Veenbergh</i>
12.	<i>Alfons De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Alfons De Groot</i>
13.	<i>Jan Van Veenbergh</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Jan Van Veenbergh</i>
14.	<i>Van Veenbergh</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Van Veenbergh</i>
15.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
16.	<i>Jan De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>Jan De Groot</i>
17.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
18.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
19.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
20.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
21.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
22.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
23.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
24.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>
25.	<i>De Groot</i>	<i>landbouwer</i>	<i>Voorzitting</i>	<i>De Groot</i>

Wij, ondergeteekenden, candidaten voorgesteld door de kiezers wier namen hierboven staan, verklaren de candidaturen, welke ons aangeboden zijn te aanvaarden.

Voorzitting den 2^{en} November 1895.

De Groot
De Groot
De Groot
De Groot
De Groot

Lijsten der namen die de kandidaten voor de verkiezingen voordroegen. 1895.

De assenatien van alle getrouwen van een
 d. Koning van 1794
 De Qualificatie van de Assenatien van de
 Koning van de P. A. G. van de
 P. A. G. van de P. A. G. van de
 Koning van de P. A. G. van de
 P. A. G. van de P. A. G. van de

De Assenatien van de
 Koning van de P. A. G. van de
 P. A. G. van de P. A. G. van de
 Koning van de P. A. G. van de

Mr. J. van der
 W. van der
 C. de
 V. van der
 W. van der
 J. van der

De Assenatien van de Koning van de P. A. G.

1	Jan van der	van der	Assenatien van de
2	Jan van der	van der	Assenatien van de
3	Jan van der	van der	Assenatien van de
4	Jan van der	van der	Assenatien van de
5	Jan van der	van der	Assenatien van de
6	Jan van der	van der	Assenatien van de
7	Jan van der	van der	Assenatien van de
8	Jan van der	van der	Assenatien van de
9	Jan van der	van der	Assenatien van de
10	Jan van der	van der	Assenatien van de
11	Jan van der	van der	Assenatien van de
12	Jan van der	van der	Assenatien van de
13	Jan van der	van der	Assenatien van de
14	Jan van der	van der	Assenatien van de
15	Jan van der	van der	Assenatien van de
16	Jan van der	van der	Assenatien van de
17	Jan van der	van der	Assenatien van de
18	Jan van der	van der	Assenatien van de
19	Jan van der	van der	Assenatien van de
20	Jan van der	van der	Assenatien van de
21	Jan van der	van der	Assenatien van de
22	Jan van der	van der	Assenatien van de
23	Jan van der	van der	Assenatien van de
24	Jan van der	van der	Assenatien van de

De Assenatien van de Koning van de P. A. G. van de
 van de Koning van de P. A. G. van de
 1) De van de Koning van de P. A. G. van de
 2) De van de Koning van de P. A. G. van de
 3) De van de Koning van de P. A. G. van de
 4) De van de Koning van de P. A. G. van de
 5) De van de Koning van de P. A. G. van de
 6) De van de Koning van de P. A. G. van de

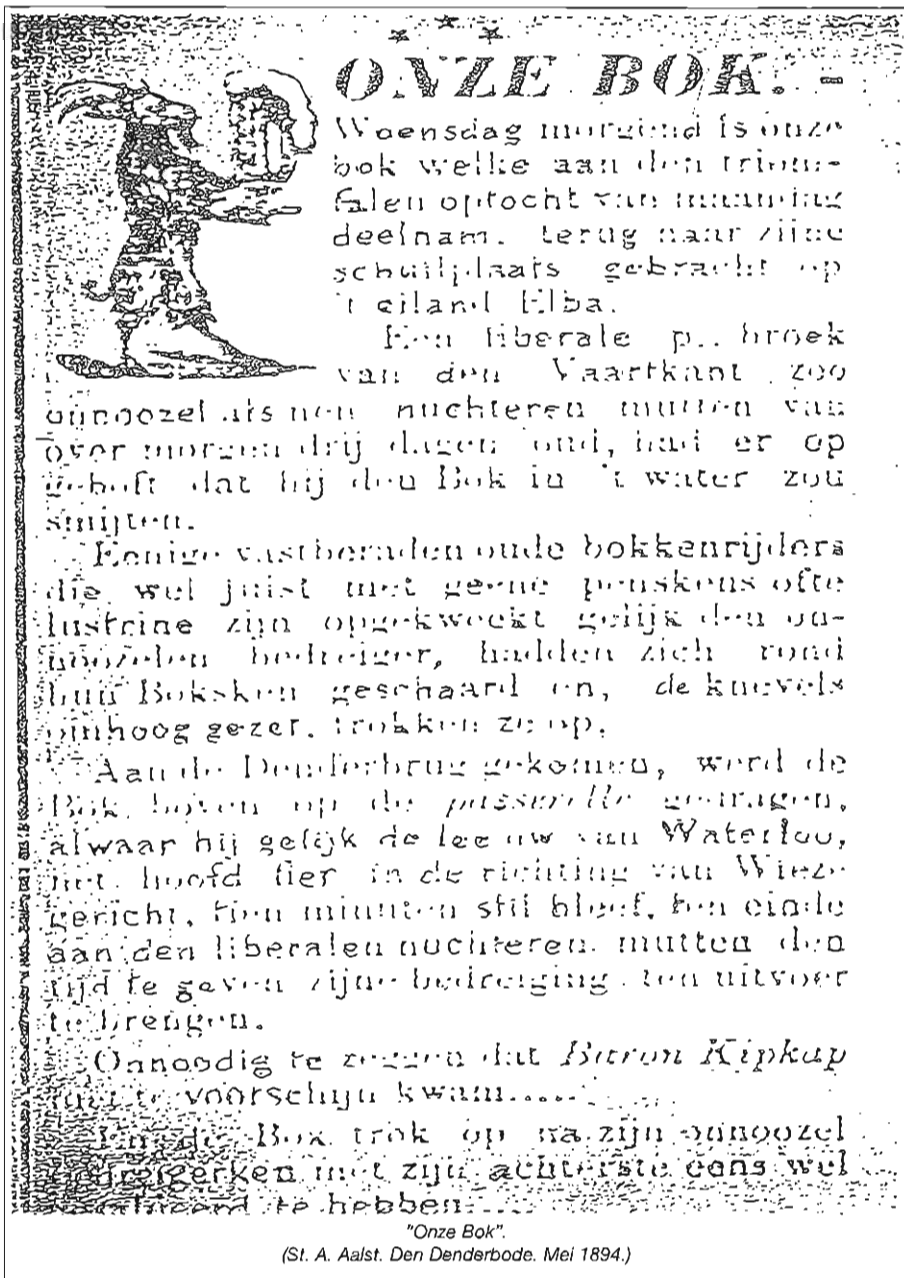
der redenaars zegde: Menschen! Zult gij het blijven gedoogen van alzoovoor de voeten te kruipen, van u alzoovoor te laten versmachten onder den verpletterenden hiel der rijken, van u in den grond te laten boren? Na de meeting werd er door eenen Aalsterschen Daensist met de muts eene omhaling gedaan ten voordele van den strijdpennning. Men weet dat de helft van deze penning zal dienen om de proceskosten van Chipka te betalen."⁷⁹

Een paar maanden later moet De Backer het weer ontgelden:

"De roode socialisten hebben te Denderhoutem deze week een boekje verspreid getiteld: "Nieuwe boerencatechismus in 10 lessen" en morgen zondag gaan zij er in twee wijken, de Leebeek en de Vondelen, meeting geven ter herbergen van twee gekende Roelanders. In de eene herberg treden de rooden van Aelst en in de andere die van Ninove op. Men vraagt zich af: zal De Backer er nu verschijnen en de roode socialisten tegenspreken? Wie kan daar een oogenblik aan twijfelen? De Backer zal de roode socialisten ongestoord laten begaan; immers de Roelanders of groene socialisten bevechten alleen de katholieken en de omstandigheid dat de roode meetings gehouden worden in herbergen bewoond door Roelanders bewijst genoegzaam dat zij er vrede mee nemen."

Een week nadien wordt in dezelfde krant aangekondigd dat De Backer zich inderdaad niet liet zien op de meeting van de socialisten, om hun tegen te spreken: hij ging naar de kermis in de Lebeke.⁸⁰ Een der gemakkelijkste artikels krijgen we in dezelfde krant, in mei 1898. Om het pittige goed tot zijn recht te laten komen geven we de tekst met de fraaie tekening er bij. Ter verduidelijking: sinds jaar en dag werden de katholieken uitgescholden voor bokken. Zij draaien de zaken even om en maken de spotters zelf belachelijk met de historie van "ONZEN BOK". Ook andere evenementen komen in de kranten aan bod. Als E.H. Odilon Coppens zijn eremis opdraagt in Denderhoutem is 't feest in de Vondelen. In die wijk werd de neomist immers geboren en groeide hij op. Odilon was nog maar enkele maanden op de wereld als Francis stierf op 42-jarige leeftijd. Odilon was de jongste van drie kinderen. Moeder hertrouwde niet meer. De krant wijdt een lang artikel aan de feestelijkheden in de Wijk, ter ere van de familie Coppens. Dit was in juli 1898.

De verkiezingen van 15 oktober 1899. Er moet voor VIJF uittredende raadsleden gestemd worden. Beide lijsten volgen met bij elke kandidaat het

aantal behaalde stemmen:

LIJST 1: Christen-democraten.

Eugeen De Saedeleer	706
Victor Roelandt	682
Domien Uyttenhove	695
Victor Van den Haute	695
Feliciaan Van Oudenhove	737

LIJST 2: Katholieken.

Justin Coppens	720
Louis Schollaert	702
Charles Schoupe	779
Aug. Van Herreweghen	723
Benoît Van Vaerenbergh	740

De Saedeleer en Van Oudenhove verkozen; Schoupe, Van Vaerenbergh

en Van Herreweghen zijn verkozen.

In 1900 zullen dus zetelen: Burgemeester Kamiel Schouppe. De twee schepenen Benoît Van Vaerenbergh en Aloïs Brijs. Ook nog drie katholieke raadsleden: Fr. D'Hondt, J.-Bt. De Schrijver en Aug. Van Herreweghen.

Voor de christen-democraten zijn dit de raadsleden: Victor Roelandt, Aloïs De Backer, Jozef Van der Kelen en Victor Van den Haute. Deze laatste nam de plaats in van de ontslagnemende Dr. Feliciaan Van Oudenhove.⁶¹

Bijgaande afdruk van een kiesmanifest laat ons de geest kennen waarin de nationale verkiezingen van 22 mei 1898 verliepen. Het ging er vooral om de Kongo-politiek van de regering te hekelen. Er moet op gewezen worden dat Kongo het volledige, integrale bezit van de Belgische vorst, Leopold II, was, NIET van de Belgische staat. Slechts in 1908 wordt diezelfde Kongo onze kolonie.

Op 18 oktober 1903 moeten onze gemeentenaren weer ter stembus om hun mandatarissen aan te duiden. We vinden ongeveer dezelfde kiesclans terug als deze in 1895 gepubliceerd.

De eerste groep geschraagd door pastoor Van de Putte, Kamiel Schouppe en anderen. De tweede partij wordt aangevoerd door Aloïs De Backer, met zijn naamgenoot, onderwijzer De Backer, boer Van den Haute e.a.

Men kan er niet aan uit – de waarheid heeft haar rechten – hoe de bedenkelijke praktijk, vooral van katholieke zijde, van het op de man spelen en niet op de bal, m.a.w. het persoonlijk treffen van de tegenstander in zijn beroep, zijn familie, zijn eer op het einde van de 19de eeuw ingeluid werd. Onze voorouders waren niet in alles leugenaars als ze ons verhalen vertelden van hooggeplaatsten die niet aarzelden, op een geniepige manier of openlijk NIET de politiker, maar de mens, de ambtenaar, de vakman, ook de priester viseerden. De feiten bevestigen ons maar al te duidelijk hoe, op dat gemeld tijdstip, dat gevaarlijk onchristelijk precedent geschapen werd en maar al te vaak later, zonder scrupules, gretig nagevolgd werd om luttel politiek voordeel, wetende dat zoiets nooit belangeloos gebeurde. De voorbeelden zijn legio van eerlijke lieden die in hun broodwinning, hun eer, hun bezit schaamteloos achtervolgd werden en erg benadeeld, zelfs als een rechtstreeks politiek motief afwezig was. De naoorlogse periode wordt nu in alle sereniteit veilig toegedekt tot schijnbare rust van vele gewetens.....

Bij het overlijden van De Backer in mei 1904 zullen zijn partijgenoten hem spoedig met een gedenkzuil op het kerkhof vereeuwigen. De katholiek

Leugenaars !!

De Dompers hebben een manifest uitgegeven, waarin ze zeggen :

1° « Het zijn leugens dat het klimaat in Congo ongezond is. » In Congo verblijven slechts eenige honderde blanken en dagelijks leest men in de gazetten, dat deze en gene jongeling in de kracht der jaren is neergeveld door de koorts, of het moordwapen der zwarten. Congo is een kerkhof; 't is een moordhol.

2° « Dé 3/4 van het geld GELEEND door België voor den Congo, blijft in België, » zeggen de dompers ? Neen, het geld, de 62 miljoen door ons gegeven bleven niet in België; want de Engelschen maken de stoombooten, de Duitschers gieten de kanonnen en de zwarte werklieden worden betaald met ons geld.

3° « De Congo zal België rijk maken » riepnen Woeste en Comp^{ie}. » Ja, hij is al aan gang ! Italië moest koloniën hebben, de werklieden kreveeren er bij honderden van honger en ellende even als in Spanje, nadat ze miljoenen hebben verproost voor hunne koloniën, gelijk België thans gaat doen in Congo.

4° « Het geld dat naar Congo gaat zal tiendubbel in België terugkeeren. »

Dat zal dus de vernieuwing zijn van het mirakel der vermenigvuldiging der brooden. De Congolanders zullen onze franken in goudstukken veranderen en per express weezenden. Het tegendeel zal plaats hebben : de reeds verzwolgen millioenen zullen er andere miljoenen vragen.

5° « Men zal in Congo goede zaken doen, want den 14 April hebben wij : Gheeraerds, Feman, De Naeyer, Van den Bossche, Liénart, Moens en anderen eene maatschappij gesticht om in Congo handel te drijven.

't Is ook niet moeilijk; met onze miljoenen worden de zaakjes schoon gezet en dan is 't gemakkelijk handel drijven; 2 franken inleg ca 5 franken terug is altijd gewonnen spel. Al die handeldrijvers hebben reeds onze 62 miljoen vooruit en daarmede zullen ze hun profijt maken.

M. Bethune, Secretaris van den Congo, zal zich niet beroemen over hetgene, de opperbestuurder van Congo, M. V. Etvelde, hem Ambtenaar van den Congo-staat, over zekere Maatschappij in zijn kabinet heeft gezegd.

6° « Het is eene leugen, dat onze kinderen naar den Congo zullen moeten gaan vechten, » schreeuwen de dompers. Ziehier een brief van M. Hanrez (in 1895, lid der Constituantie), ons gezonden op onze vraag : *Kunnen Belgen ju of neen, tegen dank naar den Congo worden gestuurd ?*

Mijnheeren,

De Grondwet zegt in art. 1 over de kolonien het volgende :

De kolonien, overzeesche bezittingen, of protectoraten, welke België zou verkrijgen, zullen door bijzondere wetten beheerd worden.

De troepen bestemd OM DIE WINGLWESTEN TE VEROEDIGEN, zullen slechts door vrijwillige verbintenissen mogen aangeworven worden.

Deze tekst werd aangenomen door de Commissie der XXI, maar zooals ik het herinnerde in mijne redevoering van 11 Juli 1895 (ann. parl. bladzijde 1867) verklaarde de Commissie, bij de aanvaarding van het 2° paragraaf voorgesteld door M. Frère-Orban, uitdrukkelijk « dat zij in 't vooruitzicht der inrichting eener oorlogsvloot, de hulp niet uitsluit, welke de schepen of de soldaten zich aan boord van een schip bevindende, zouden kunnen brengen aan de koloniale troepen die in groot gevaar verkeerren.

M. WOESTE heeft in eene onderbreking deze verklaring bevestigd; men mag dus zeggen dat ze onafscheidbaar is van de uitgebrachte stemming.

Ik had eenen anderen tekst voorgesteld in een amendement door mij neergelegd in zitting van 13 Juli 1895. Ziehier :

« De Belgen kunnen door de wet niet verplicht worden tot welkdanigen dienst in het leger of de zeemacht der kolonien. »

Na de verwerping van het eerste deel van mijn amendement, waarbij de raadpleging der kiezers werd gevraagd, voor elke inkrimpende wet betreffende het recht van aanlegging van kolonien, viel ook het tweede deel en ik trok mijn amendement in.

We bevinden ons dus tegenover een tekst der grondwet, met de verklaring er aan gegeven door de commissie, **BEVESTIGD DOOR WOESTE**, en het is diensvolgens onloochenbaar dat er Belgische soldaten naar den Congo kunnen gezonden worden.

Wanneer we eene oorlogsvloot zullen hebben, onvermijdelijk gevolg van overzeesche bezittingen, zal men onze soldaten naar de Congo sturen om de in gevaar zijnde vrijwilligers te verdedigen.

Dat onze zonen soldaat worden, maar dat ze het dan enkel worden om den vaderlandschen grond te verdedigen.

Aanvaard, enz.

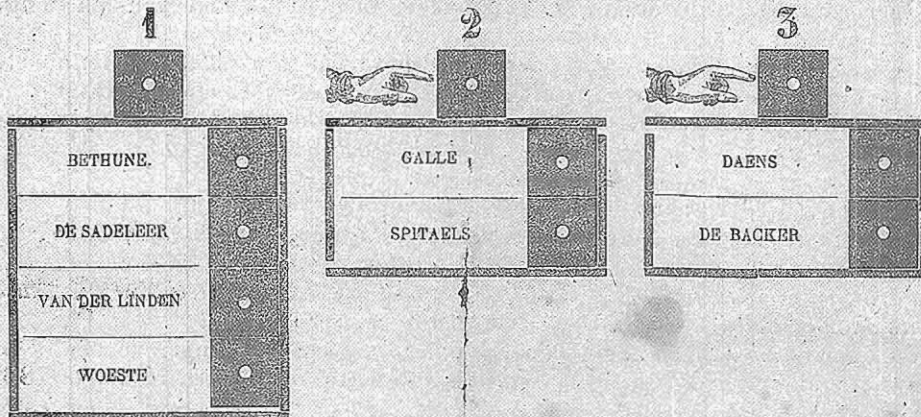
(Get. PROSPER HANREZ).

Dus Woeste heeft zelf verklaard in de Kamers, dat de Belgen zullen kunnen verplicht worden in den Congo te strijden, en nu het kiezing is, wil hij de kiezers met valsche verklaringen paaien.

Weg met WOESTE en Cie ! en als het in den Congo zoo goed is als hij en Béthune zeggen, welnu kiest niet voor hen, dan zullen ze tijd hebben om naar Congo te vertrekken en er in weelde en welvaart te leven.

Qu'ils s'en aillent ! dat ze er van onder trekken ! Naar den Congo, alle vier de dompers, hoe eer hoe liever, want wij kiezen onder N° 3 en 2 en roepen : Weg met Woeste ! Weg met den Congo ! Weg met de leugenaars en bedriegers ! !

DE MANNEN VAN HET KARTEL.

OM GOED TE KIEZEN moet gij met het potlood het wit puntje zwart maken in het vierkant onder nummer 3 en dan het wit puntje zwart maken in het vierkant onder nummer 2. zoo kiest ge tegen WOESTE en Cie en tegen den CONGO ! !

PROVINCIALE KIEZINGEN : De strijd voor de Provinciale kiezing is beslist, Zaterdag zal de lijst onzer Kandidaten ingediend zijn ! !

Aalst, drukkerij Du Caju-De Vylder.

Manifest van het socialistisch-christendemocratisch kartel bij de nationale verkiezingen van 1898 (22 mei).
 Behaalde stemmen : Katholieken : Bethune : 29472; De Sadeleer : 31402; Van der Linden : 30764; Woeste28830
 Socialisten : Galle : 17997; Spitaels : 17450 - Christen-democraten : Daens : 22937; De Backer : 22985
 Alleen de 4 katholieken waren verkozen (Bron : *Vingt-cinq années de Gouvernement. a.w.*)

pers hekelt de inhuldiging van die gedenkzuil op heftige wijze.

"Inhuldiging van de grafzuil door de groene socialisten. Indien men ze wilde gelooven zouden er tachtigduizend groene socialisten te Denderhoutem toestromen uit alle landen.... Uit Aalst, Moorsel en een veertigtal Bruggelingen. De veroordeelde priesters Daens, Fonteyne en de Groen Pië reden er in kutse naar toe. Uit Antwerpen en Brussel was 't soortje aangekomen, men merkte het aan hun liederlijke uitdrukkingen... Op 't kerkhof zijn een aantal personen toegelaten. Dominé Fonteyne hield een redevoering op 't voorplein. O.a. riep hij uit: "Mannen van Denderhoutem belooft gij den strijd voor het volk van onzen vriend De Backer voort te zetten?

Ja, riepen eenige stemmen. Vriend De Backer, hoort ge het? Ja! Antwoorde een kluchtspeler en Fonteyne was uit zijn lood. De twee dominés zegden een gebed in 't Latijn. Dominé Daens was wat onge-

ZALIGE GEDACHTENIS

VAN MIJNHEER

Aloysius DE BACKER

in leven

Volksvrtegenwoordiger
voor Aalst

Advokaat De Backer

steld en kon zijn lijkrede niet uitspreken. Ze werd gedrukt en rondgedeeld. 't Is een aaneenschakeling van leugens en schijnheiligheden. Nadat Dominé Fonteyne en advocaat Slap⁸² uit den Anderenbroek nog eenige woorden hadden gezegd was de comédie geëindigd."

De sinds lang besproken en aangekondigde tramlijn die Aalst met Ninove zou verbinden via Haaltert, Kerksken en Denderhoutem wordt nog eens aangehaald in de Denderbode. De krant schrijft:

"Er komt beweging in de zaak. De wegen en banen in Denderhoutem zijn onderzocht. De stoomtram zou deze weg nemen: Aalst, Terjoden, statie Haaltert, Haaltert dorp, Kerksken tot de kapel van de H. Godelieve, vandaar naar Denderhoutem door den Bergh, de Stichelen, ten Borreken om nabij 't Dorp te komen. De statie zou komen aan 't hof der Tienden, bewoond door Mr. Domien Uyttenhove en vandaar over ter Linden, de baan naar Ninove volgen. Denderhoutem heeft het grootste belang in de spoedige voltrekking der stoomtrambaan. Aan 't Gemeentebestuur dus de plicht van te kloppen en te blijven kloppen."⁸³

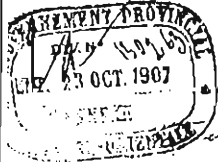
Gemeentelijke verkiezingen van 20 oktober 1907.

De overleden mentor van de christen-democraten, A. De Backer, werd uiteraard al lang vervangen in de gemeenteraad. Hoe gaat de partij zich door deze moeilijke tijd worstelen, nu ze al sinds 1904 "onthoofd" was? Ontegensprekelijk is het verlies voor de partij zeer hard aangekomen. Wie kon de handschoen opnemen tegen de katholieke intelligentsia? Niemand zal zich wel tekort gedaan voelen als gesteld wordt dat de christen-democraten op die "deus ex machina" zullen moeten wachten tot een vreemde arts hier zijn intrede doet: Dr. Honoré Pauwels. Dat gebeurt in 1912, bij huwelijk. Ondertussen zal de partij voortgroeien met de riemen waarover ze beschikt. De verkiezingen verlopen voordelig voor de katholieken. Van de vijf tussentijdse te verkiezen zetels bekomen zij drie mandaten, de tegenpartij twee. Wellicht ontmoedigd door deze resultaten wordt klacht ingediend. De provinciale diensten worden aangezocht een onderzoek in te stellen naar mogelijke fraude bij de kiesverrichtingen. De vijf christen-democraten dienen solidair klacht in. Hun "reclaam" (= reclamatie) verwoorden zij als volgt:

Ook burgemeester Schouppe vraagt onderzoek. De afdruk laat de tekst

Denderhaute, 21 8de 1907.

Uw de 2de en 3de Kameren, Tweezittigste Zitting van
de (Provinciale) Republiek van de Provinciale Staten
van West-Flaanderen, Gent.

Verzoeken tot inwijding
onderzoektoelaten: Candidaten van de lijst n° 2
van Denderhaute:

Dat wij overtuigd zijn, dat een commissie bestaande
uit leden van het kiescollege.

1. Janssens, - Krijgsmans, lijst n° 2, verzoekt zijne
keuze te laten.

De lijst nummer 1 behoudt zijn collectieve karakter
wanneer wij kennis nemen van het proces-
verbaal der stemming of opbeveling van de lijst
en geventueel wijzen, zoodat ons de naam te herinneren
aan het kiescollege, de leden afgevaardigd te herinneren
in de wettelijke, dat het proces-verbaal van de
in goedkeuring was.

Wij verzoeken u te wettigen, dat dit alles moet worden
geacht te zijn bij de stemming van het verbaal de
Staten van Denderhaute op 20 8de.

Wij hebben 1112 stemmen - Krijgsmans
moet te wettigen onderzoektoelaten, want de
keuze van de lijst n° 2, die algemeen bekend is
keuze van de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2.

Wij hebben de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2.

Staten van de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2, welke lijst niet algemeen
keuze van de lijst n° 2.

J. Roelofs
B. Baetens

klacht van de Christen-demokraten over de verkiezingsverrichtingen in 1907.

lezen. Gent zal de zaak op 23 oktober behandelen. Het resultaat:
"Aangezien het nazicht en de nieuwe optelling der stembrieven van
de 1ste reeks waartoe ons college is overgegaan hebben doen vast-
stellen dat de verschillende cijfers in het proces-verbaal aangeduid,
nauwkeurig zijn; Aangezien geene reclamen zijn binnengekomen

de beloften inzake de tram, die Aalst met Ninove moet verbinden langs Haaltert en Denderhoutem, in huis komen? De tekst in die krant luidde als volgt:

"Denderhoutem, 4833 zielen in 1910, 986 huizen, 941 van 't mannelijk en 940 van 't vrouwelijk geslacht die niet kunnen lezen of schrijven. Een schoone, wijd uitgestrekte gemeente met neerstig, verstandig ontwikkeld volk. Een tram op Aalst, Ninove, Geeraardsbergen zou Denderhoutem doen herleven. Voor de kiezing van 1914 hebben d'heeren Woeste, Moyersoën, Béthune dien tram beloofd. Zullen zij hun woord houden? Een eeuwige schande, niet voor de bevolking van Denderhoutem. De dag der verheerlijking van advocaat De Backer duizende en duizende komen van alle kanten naar Denderhoutem: uit Aalst meer dan zestig vrouwen en jonge dochters brengen bloemenkransen op hun armen, twee ueren ver in de wreede hitte, in luister, vrede en vreugd; den langen stoet gaat door de straten; aan 't Kerkhof: 12 gendarmes; de ijzeren grilje toe, erger dan in een gevang; met moeite kunnen er eenigen binnen. 't Graf: men ziet het niet van de Palmen, kroonen en bloemruikers. Dien dag is het verboden op 't Graf te knielen en te bidden; het is gelijk te Lourdes aan de Bergen, waar de dwingeland niemand aan de grot liet komen. Denderhoutem u is dat niet te wijten, maar dat vadsig, geestverstompt en achteruitkruipend bestuur. Kan, mag zo'n bestuur aan 't hoofd blijven?"⁸⁴

De oorlog heeft zijn dosis menselijk leed gebracht. Vanaf einde 1918 kan aan 's lands herstel gewerkt worden. Een flink deel jonge mensen kwam helaas niet meer terug. De later opgerichte strijdersbond zal hen jaarlijks op de wapenstilstandsdag (11 november) passend blijven huldigen.⁸⁵

Spotprent tijdens de verkiezingscampagne in 1919 door de katholieken verspreid. uit "Academische Tijdingen", juli 1983. Leuven

Gemeente Denderhautein

Verkiezing van 11 gemeenteraadsleden van 24 April 1921

1	2	3
		HIER STEM MEN GOED
		PAUWELS HONGAÉ
		VANDER SPLETEN OCTAAN
		ADRIAENS PIERREUS
		EEMAN AUGUST
		SONCK DONATUS
		SCHOUPPE CAMIEL
		BAL LENS JOZER
		SIENAERT FRANS
		DE SCHRIJVER AUGUST
		UITENHOVEN CAMIEL
		ROELANDT FERIX

Geachte Medeburger, Medeburgers.

Wij zijn zoo vijf u hiet bijgaande het model van kiesbifet te sturen, ter gelegenheid van de gemeenteverkiezingen welke toekomende Zondag gehouden worden. — Wij zullen niet de hulzen afslenteren om onze lijst, de lijst der democraten, aan te bevelen. Neen, onredelijke kritische principen verbieden ons zulks: wij hebben slechts uwe aandacht op hetgeen onze partij, onze leiders altijd benigd hebben voor het belang en welzijn des volks, en willen U hierdoor de verzekering leenigen dat wij de voetstapen volgen welke van adv. De Becker e. a. en die voorgangers in hun STREVEN en OOEEL niet zullen beschrijven.

Wij zijn overtuigd dat gij uw stem niet zult geven aan de oude bewaarderspartij, die het bewijs geleverd heeft van onbekwaamheid en ongehoorde lamelijkheid, zoodoende onze gemeente onder alle oprichten heeft verwaarloosd onder stoffelijk en zedelijk oogpunt. Oech enkele van uw huiskring of kennissen zal of kan een stem geven aan menschen, wier gedachten van oechen tijde niet meer zijn, noch aan hun handelingen behoeft met eigenbelang of heerschzucht.

Ge zult evenmin stemmen voor een scheurmakerslijst van jongeren, die door getals aan politiek doozicht en door hun roekeloos optreden, stikken in de welen streken van de overal onafsluitende democratie en Vlaamachgezindheid, die voor hun lictaat nog niet hebben gestreden noch geleden en als zodanig niet te betrouwen zijn in den dienst des volks. Als een

goed nadenkend kiezer, zoodat wij u kennen, zult gij ervoor zorgen dat thans geen enkele stem verloren gaat gijle zou kunnen naderet berokenen aan de volkstaak en de vergetenwordigers van het oud regiem aan 't bewind houden.

Gij zult, als één man, als één vrouw, als wedoverlegde, en vooruitstrevende kiezer, stemmen voor de lijst n° 3, de lijst der christen-democraten I, voor dere die het bewijs leveren van echte volkgezindheid, die in alle rechtvaardigheid de belangen des volks behartigd hebben en dit zullen blijven doen, vrak en vrij.

24 April impet een keerpunt zijn in de geschiedenis onzer provincie; want met een nieuwen geest en met vooruitstrevende gedachten innelt op het gemeentehuis de leiding in handen, nehen, opdat onze gemeente een vijfperk intide van vooruitgang en welvaart, zoodat andere gemeenten die de weldaad ganden; een degelijk bestuur te genieten.

Dan zal de groene vlag, de vlag der toekomst over onze gemeente wapperen.

24 April zal over het heele land een frond zijn der Vlaamach- en Volkgezindheid en Denderhautein zal hierin niet een achter zijn.

Leve de Vlaamache Christen-Democratie I

Leve de volkswaarden.

Alleg gedrupt onder n° 3.

NAMENS DE DEMOKRATEN(PARTIJ) VAN DENDERHAUTEIN

Manifest Daensisten. 1921.

Langzaam hernemen ook de politieke activiteiten. In 1921 hebben we de eerste naoorlogse gemeenteraadsverkiezingen. De vraag kan gesteld worden: hoe waren de verwachtingen na vier harde oorlogsjaren? En toch. Bij ons weten waren er plaatselijk geen activistische daden gesteld. Maar de stemming?

Wat brengt ons een welsprekend christen-democratisch manifest? Er is geen enkele persoonlijke aanval in te bespeuren. Alleen wordt de "oude bewaarderspartij" lamelijkheid, onbekwaamheid aangewreven. De tekst volgt.

Ook de 3de partij wordt algemeen beoordeeld: een scheurmakerslijst van jongeren.... Verder een mooie aanbeveling van de eigen kandidaten natuurlijk.

Wat bracht de uitslag? Door velen onverwacht bracht deze stembusgang de overwinning van de christen-democraten. Er is dan ook geestdrift in het Daensistisch kamp: ze tellen zes verkozenen. Dat waren: Pauwels, Oktaaf Van der Speeten, Petrus Adriaens, Jozef Baeten, August Eeman en Donaat Sonck. Voor de katholieken zetelen: Theofiel Sonck, Alois Brijs, Honoré Mertens, Firmin Scheerlinck en Kamiel Schouppe.

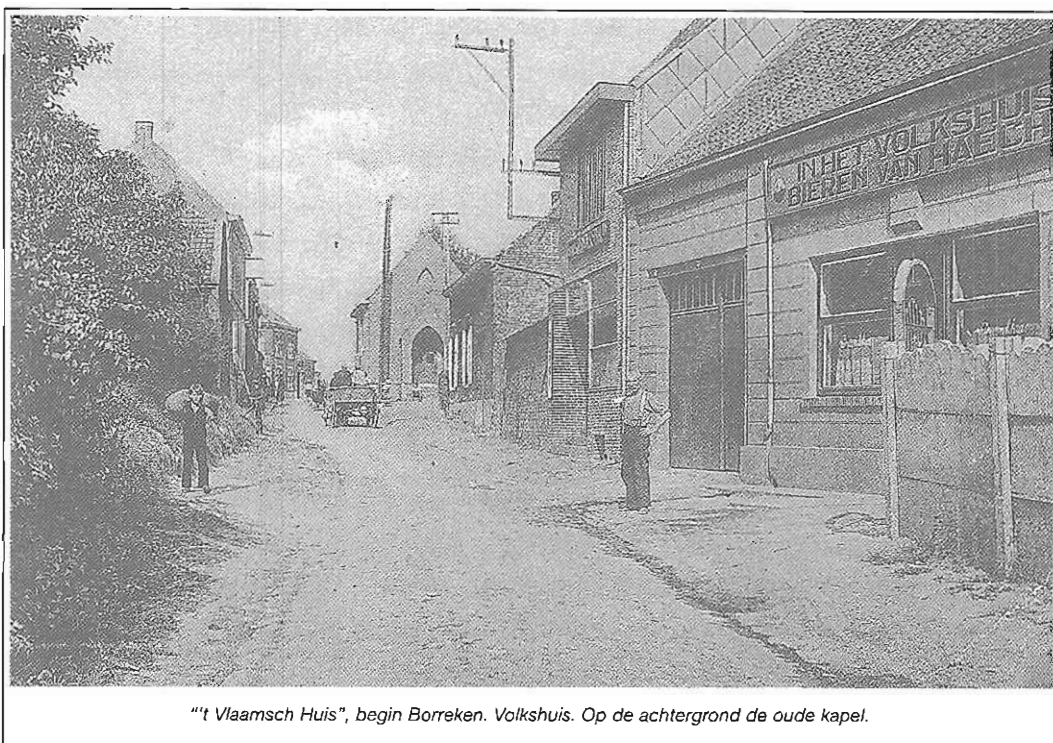
In "De Werkman" is de toon ook niet te miskennen: feestvreugde, gejubel, gezang:

"... De gedachten van De Backer, waarvoor hij zoo stuur gekampt heeft, hebben gezegepraald! O! Mocht hij nog eens terugkomen, nog maar voor enkele uren en meêfeesten en vieren.... Zij maken zich kwaad bloed gelijk men zegt, de oude Bewaarders; hunnen proconsul dreigt met opzeg van land..." (Albert Vijverman).

Op 24 april 1921 hadden de verkiezingen dus plaatsgegrepen. Op 18 juli pas heeft de eerste zitting van de nieuwe gemeenteraad plaats. Burgemeester Th. Sonck – eigenlijk is hij uittredend burgemeester – leidt de werkzaamheden. Hij meldt twee punten: de eedaflegging der verkozenen en de verkiezing van twee schepenen. Bij het eerste punt voegt hij er aan toe dat er geen beletselen mogen zijn voor de ambten. Onmiddellijk repliqueert Dr. H. Pauwels: "Vermits mijn persoon beletselen zou kunnen veroorzaken als geneeskundig opzichter bij de leerlingen, mag er niet de minste twijfel bestaan: als dat, waarvoor ik door de gemeente betaald word, een beletsel zou zijn, neem ik als dusdanig onmiddellijk ontslag." Hierop ontwikkelt burgemeester Sonck de wetsartikels van toepassing op de eedaflegging. Hij besluit: "Ik denk dat er geen beletselen meer bestaan. Wij zullen maar de eed afnemen." Dat gebeurt dan.

Tweede punt: de schepenbenoemingen. Eerste schepen wordt Dr. Pauwels; hij kreeg 7 st. Tweede schepen werd Oktaaf Van der Speeten, ook met 7 st. Meteen wordt Dr. Pauwels ook tot waarnemend burgemeester aangesteld. De officiële benoeming doet de koning. Er moet derhalve gewacht worden op dat mandaat.

Eind oktober kent Denderhoutem een nooit gezien spektakel: op DEZELFDE DAG worden hier twee burgemeesters ingehuldigd!! Hoe zat de vork aan deze steel? Van Daensistische zijde had men vermoedelijk vernomen dat de katholieken hun burgemeester gingen vieren op 22 oktober. Allicht sterk verbaasd over dat nieuws menen de democraten dat de katho-

"'t Vlaamsch Huis", begin Borreken. Volkshuis. Op de achtergrond de oude kapel.

lieken al de benoeming ontvangen hebben. Daar zij in de mening verkeerden dat zij met ZES verkozenen toch recht hadden op de burgemeester zijn zij woedend om zoveel onrecht. Zij beslissen dan maar deze te vieren die recht heeft op dat mandaat: hun leider Dr. Pauwels. Op deze memorabele 22 oktober 1921 beleefde Denderhoutem dus dat uniek gebeuren: er waren twee stoeten, twee massa's volk, twee mekaar vijandige volksgroepen die gelukkig maar, ver van mekaar leven die dag... Omwille van het pittoreske laten we het verslag van de democraten volgen.

Wij vonden geen relaas vanuit de katholieke hoek na die feesten. Waren die vieringen voorbarig? Wij weten het niet. Vast staat dat Brussel slechts midden december 1921 de benoeming van Theofiel SONCK laat weten. Hij zal minstens vijf jaar in de minderheid moeten besturen.

In februari 1922 geeft oud-schepen Aloïs Brijs zijn ontslag als raadslid. Had hij het moeilijk met de Daensistische meerderheid? Brijs wordt in de raad vervangen door houthandelaar Gerard DE GENDT.

1924. De gemeente wil twee grote sommen lenen: 155 000 fr. om de openbare verlichting te bekostigen en nog eens 50 000 fr. voor de nieuwe school. Deze leningen worden evenwel verworpen bij staking der stemmen: 5 voor en 5 tegen; de burgemeester had zich onthouden. Drie maand later wordt dit dan toch goedgekeurd.

Er is enige socialistische activiteit in ons dorp dit jaar 1924. Er hebben

DE DENDERHAUTEM

Denderhautem heeft zijn dokter Pauwels gekocht!

Op de zelfden dag als Sonck werd geplaatst op een zetel die niet de zijne is en meer dan aardschietig werd ingehaald, vierde het volk van die gemeente ZIJN burgemeester. Den burgemeester dien het volk had uitgekozen, dien het had gewild en die nu voor een ander dien we maar niet betitelen willen, werd terzijde geschoven.

Eenige albury's en karrekens, een groepje wadijders en ruiters met roode sluiers aan — waarschijnlijk socialisten — vormde den stoet van Sonck.

Er waren arken geplaatst met voor Sonck tergende opschriften, er werden redevoeringen afgelezen waarin werd gesproken van **BERLIJKHEID, RECHT en VRIJHEID 1922?**

Wij volgden.

Hier en daar stak een vlag, droefwulvend in den wind. Geen groot voor Sonck, geen hoed die opging geen klak die werd opgehecht; 't scheen veelmeer een misdadiger die in zijn koets, onrind van ZES gendarmen, naar 't schavot werd geleid.

Hier en daar ging een kreet op of werd iets geroepen dat niet van de poes was.

In de Vondlen een zee van volk; daar stond den kop van den stoet die dokter Pauwels ging vieren. Waar we ook heenblikten, 't was al groen!

Groene vlaggen, groene vaantjes, groene hoeden en mutsen, groene linten, groene wagens, groene opschriften, groene gurlanden!...

God! wat was dat alles schoon en pakkend! en hoe gretig wonden de opschriften door de dicht-opgegepakte menigte gelezen en godg-keurd. Wij hebben daar heerlijke wagens gezien, zonder groote koste gemaakt maar met waren kunstzin opgevat en afgewerkt. Veel succes had de gunt die de armenkas plunderde en zijn zakken vol bankbrieven stopte!... Of er gelachen werd!...

Daensistisch relaas van de viering van twee burgemeesters in Denderhoutem in oktober 1921.

(St. A. Aalst. De Werkman. 27 oktober 1921.)

Drie muzikmaatschappijen stapten op den stoet: Denderhautem, Denderleeuw en Aalst. Groepen en vlaggen van Wele, den Nederbasselt, van Terjoden, Aygem, Haaltert, Oeter.

Dokter Pauwels in auto met de vrienden O. Van der Speeten en Baetens. Die auto vol bloemen, vol ruikers en garsen!

En duizenden menschen langs den weg, den braven dokter begroetend met eerbied of hem luide toejuichend. 't Was een werkelijke triomftocht!...

Aan de kapel speelde de fanfare van Aalst bij de aankomst van dokter Pauwels « Den Vlaamschen Leeuw », en honderden zongen mede met ontdekten hoefde.

Van op een wagen spraken Volksvertegenwoordiger Van op den Bosch en Octaaf Van Schamelhout tot de dichte, onafbarbare menigte.

Zij prezen de Kristen Demokraten voor hun waardige houding en moedigheden aan in den strijd voor de eerlijkheid en 't goede recht. Op scherpe wijze werd Carton de Wiart, chekeld, welke met zijn partijlige benoemingen al de schaahtelousheid van het vroegere katholieke bewind heeft overtroffen Liberalen en socialisten die al dat ellendig geknoel dedozgen en met leede oogen aanzien, krijgen terne wreven onder 't luide gejuich!

Onmiddellijk daarna stroomde het volk naar « De Volkswil ».

Daar sprak dokter Pauwels zijn harteelijken dank uit en voerde volksvertegenwoordiger Van op den Bosch nogmaals het woord.

't Volk van Denderhautem, riep hij, heeft dokter Pauwels gewroken, en al de Kristen Demokraten van den omtrek zijn in een spontane opwelling van hun eerlij- genmoed opgesprongen en naar Denderhautem gestroomd om zich solidair te verklaren met de vrienden hier! Onze viering van heden is een antwoord op den kaakslag van den minister; die kaakslag is niet aan dokter Pauwels alleen gegeven, naar aan de Kristen Demokraten, waartoe de minister vroeger behoorde!... Hij heeft ons in 't gezicht geslagen, wij hebben hem in 't gezicht gespasd!... Bij verdiende wel beter!...

Na hem voerde de vriend Van der Speeten het woord en dankte voor de waardigheid betoond te dezer gelegenheid.

Nog nooit, sedert De Backer's verheerlijking, is er te Denderhautem zoveel vlek geweest!

Dokter Pauwels is gewroken!

De Kristen Democratie is niet getroffen door den boon haar aangedaan.

Groot en schoon staat zij, groot en schoon als de maagd in wit en groen op der prachtige wagen in den stoet!

Heil Denderhautem!

Leve dokter Pauwels!...

GEMEENTE DENDERHAUTEM.

Verkiezing voor elf Gemeenteraadsleden

DEN 10 OCTOBER 1926.

1	2
Pauwels	Sonck Theofiel
Adriaans	De Gendt
Sienaert	Mertens Honoré
Van den Steen	Eeman
Sonck Donatus	Perreman
Ysebaert	Van Oudenhove
Van der Speeten	Meganck
Mertens Jozef	Ledegen
Baetens	Ghijssels
Van Vaerenbergh	Van Schelvergem
Baeyens	Scheerlinck

De twee kandidatenlijsten in 1926

een viertal meetings plaats.⁸⁶

1926. Verkiezingen voor de nieuwe gemeenteraad op 10 oktober. Bijgaande afdruk laat ons de lijsten en de kandidaten kennen. Wij duiden ze hier beter aan omdat ze op de kiesbrieven nogal vaag overkomen.

Lijst 1. Pauwels Honoré. Geneesheer. Petrus Adriaans, timmerman, Herlinkhove. Sienaert Adolf, Koekelberg, arbeider. Van den Steen Achiel. Terlinden. Landbouwer en zaakvoerder 'Redt U zelve.' Sonck Donatus, landbouwer, Anderenbroek. Ysebaert Achiel, Dorp, onderwijzer. Van der Speeten Oktaaf, handelaar, Molenstraat. Mertens Jozef, arbeider, Dries. Baetens Jozef, smid, Knipperhoek-Lebeke. Van Vaerenbergh J. landbouwer, Vondelen. Baeyens Karel, landbouwer, Dries.

Lijst 2: Sonck Theofiel, Teerlingstraat, zaakwaarnemer. De Gendt Gerard, houthandel, Eigenstraat. Mertens Honoré, bijzondere, toen reeds Adv. De Backerstraat. Eeman Aimé, landbouwer, Lebeke. Perreman Désiré, land-

bouwer, Anderenbroek. Van Oudenhove Edgard, Notaris, toen Molenstraat. Meganck Alfons, mulder, Borreken. Ledegen Arthur, handelaar, Nieuwstr. Ghijsels Alfons, Vondelen, landbouwer. Van Schelverghem Petrus, landbouwer, Terlinden. Scheerlinck Firmin, drukker, Molenstraat.

De strijd wordt door de katholieken gewonnen. De katholieke "Volksstem" deelt mede: "De Daensisten verliezen de meerderheid, 6 katholieken en 4 Daensisten." Reeds de volgende dag zet dezelfde krant haar vergissing recht: "In tegenstelling met wat we gisteren hebben gemeld bekomen de katholieken 7 zetels tegen 4 voor de Daensisten." Later zou blijken dat de Daensisten toch 5 zetels veroverden.

Na deze ontgoochelende uitslag meenden de Daensisten toch dat ze bij de verrichtingen bedrogen werden. Dus: klacht indienen. Dat gebeurde. Waarover hadden ze zich te beklagen? Twaalf punten worden hier kort gegeven.

1. De cijfers op de processen-verbaal zijn ONJUIST.
2. Nergens hadden **lotingen** plaats.
3. Een gekende nietige brief werd gevonden.
4. Jozef Sienaert en echtgenote kregen hun kiesbrief op 10 oktober, om 13 u. Uit Brussel komend konden ze om 16 u. niet stemmen.
5. Iemand stemde op naam van de overledene Camphijn Emilie.
6. Maria Van Rossen stemde tweemaal.
7. Eeman Palmyre stemde in Iddergem en hier.
8. Palmyre Wijnant stemde op de valse naam Palmyre Muylaert.
9. Elise De Boon mocht stemmen alhoewel niet ingeschreven.
10. Zo ook Alfonsine Van Rossen.
11. Angelica Van den Bruele kreeg geen stembrief van de voorzitter maar zou er een in het stemhokje vinden?
12. Judith Heyman komt tweemaal voor op de kiezerslijst.

Uit het gedane onderzoek zou blijken dat alle klachten niet gegrond schenen te zijn en dat ze bovendien "... niet van aard zijn te bewijzen dat elf personen ten onrechte gestemd hebben...."⁸⁷

Voor alle duidelijkheid zullen onze besturen van 1927 t.e.m. 1932 zijn: Burgemeester Theof. Sonck. Als deze dan al in april overlijdt wordt hij opgevolgd door de jonge notaris Edgard Van Oudenhove. Schep. Honoré Mertens en Firmin Scheerlinck (dit was de eerste opvolger). Raadsleden: nog drie katholieken: Aimé Eeman, Arthur Ledegen en Gerard De Gendt. Er zetelden vijf christen-democraten: Dr. Pauwels, Frans Sienaert, Donaat Sonck, Achiel Van den Steen en Oktaaf Van der Speeten.

De Daensisten Pauwels en Sienaert legden de eed af met de juiste geijkte tekst. Donaat Sonck voegde er bij: "... gehoorzaamheid aan de grondwet en de wetten van het Vlaamse volk...". Van den Steen wist er bij te voegen: "... zoolang ze met mijn principes overeenstemmen."

Voor het schepenamtb, door Van Oudenhove verlaten, werd gestemd: 6 st. voor Scheerlinck. Dat foutief zweren van een paar man kreeg een venijnig staartje. Op 17 maart 1927 kondigt de inmiddels tot burgemeester benoemde Edgard Van Oudenhove aan dat de gouverneur als volgt had gereageerd: " In acht nemende de twee wijzen van eedaflegging doet ons besluiten de heer Van den Steen als ontslagnemend raadslid te beschouwen..." Van den Steen verklaart hierop in beroep te gaan. Hij steunt zich op het feit dat al het bijgevoegde "... documentaar..." is. Op 6 mei 1927 meldt de gouverneur dat Van den Steen tijdelijk geschorst wordt. Daarmee is alles van de baan...

De verkiezingen voor de gemeenteraad van 9 oktober 1932 stellen de katholieken weer in de minderheid. De tegenstrevers behalen zes zetels; de katholieken vijf.

Gemeente <u>DENDERHAUTEM</u>	
Verkiezing voor elf Kandidaten	
den 9 OCTOBER 1932.	
1	2
●	●
Van Oudenhove	Pauwels
Mertens	Van der Speeten
De Gendt	Adriaens
Eeman	Van den Steen
Ledegeu	Sonck
Van Ongevalle	Sienaert
Van Schelvergeu	De Sadeleer
Matthijs	Van den Storme
Buyl	De Winter
Van der Burght	Baeyens Karel
Maezaert	Baeyens Gustaaf

De kandidaten in 1932.

Op beide kandidatenlijsten voor 1932 komen een paar nieuwe namen voor. Bij de katholieken: Petrus Van Schelverghem, Remi Matthijs, Arthur Van der Burght en Romain Haezaert. Alleen Haezaert werd verkozen. Op de andere lijst ontmoeten we voor het eerst: Omer De Saedeleer, August Van den Storme, Karel De Winter, Gustaaf Baeyens, Buyl en Maurits Sonck. Waren direct verkozen: Sonck en De Saedeleer.

Alle pogingen van de democraten om de burgemeesterssjerp te veroveren ten spijt, konden ze die toch niet van Van Oudenhove afhandig maken.

In het Armbestuur komt Remi Matthijs zetelen evenals Daensist August Eeman. Als Van der Burght dan ontslag neemt – door verhuis naar Haaltert bij huwelijk – neemt Gerard De Gendt zijn taak over in de gemeenteraad. Op 23 februari deed zich een incident voor in 't gemeentehuis. De notulen geven: N.B. Ging tot de dagorde over...

Waren in 't gemeentehuis nog aanwezig: Burg. Van Oudenhove, Honoré Mertens, Romain Haezaert en Arthur Van der Burght.

De Burgemeester weigert de zitting te openen om reden dat de gemeenteraad door de schepenen werd bijeengeroepen zonder de Burgemeester uit te nodigen in de vergadering van het schepencollege; de genomen besluiten kunnen ongeldig verklaard worden. De katholieken verlaten de zaal. De andere leden gingen over tot de dagorde.

Zitting van 27 april 1933. Nieuwe straatnamen: SCHOOLSTRAAT: goed-

gekeurd. ADVOKAAT DE BACKERSTRAAT liep eerst tot aan de grens met Iddergem. Mevr. EUDOXIE DE KEYSERSTRAAT: van aan het Dorp tot aan de brug over de Paardenbeek. D.i. ca. 150 m. Deze straatnaam werd later afgeschaft en hoort nu bij het Dorp.

Op initiatief van de Daensistische meerderheid worden alle zitpenningen afgeschaft, dit omwille van de slechte financiële toestand van de gemeente. Eerste schepen, Dr. Pauwels, heeft een pertinente klacht te uiten: tot hiertoe kregen de schepenen geen enkel schrijven naar of van de bestuurlijke overheid te lezen. Wij schepenen kunnen dus onmogelijk verantwoordelijk gesteld worden voor zaken die ons uit dien hoofde zouden aangewreven worden.

De katholieke VOLKSSTEM weet dan weer te melden dat de Daensisten in dit arrondissement verdeeld zijn.⁸⁸

De Gendt en Van der Speeten vragen ontslag aan, evenals De Saedeleer. Opvolgers: Aimé Eeman voor De Gendt, Van den Steen voor Van der Speeten en Karel De Winter vervangt De Saedeleer.

In 1938 demissionneert schepen Van den Steen. De nieuwe schepen wordt Maurits Sonck. Nieuw raadslid: Karel Baeyens, Dries.

In de dertiger jaren kende de Belgische bankwereld sombere tijden. De ene financiële instelling na de andere ging voor de bijl. Ons land maakte een zware crisis door. De politici zitten met de handen in het haar. Hiervan profiteert een jonge, excentrieke Waal om een nieuwe partij in het leven te roepen. Weggelopen uit de katholieke rangen is hij een bijzonder handig en welbespraakt volksmanner. Hij weet zich in Brussel en Wallonië zeer snel omringd door veelal misnoegde jongeren. Ook in Vlaanderen zet REX voet aan wal. Deze nieuwlichters schijnen België te zullen overrompelen.

In 1936 behalen zij bij de parlementsverkiezingen ineens EENENTWINTIG zetels. Dit ten koste van de traditionele partijen. De katholieken leden de grootste verliezen. Naast Rex boekten de Vlaams-Nationalisten ook grote winst in Vlaanderen. Dit succes zal evenwel niet lang duren. De harde oppositie die ze overal in het land voeren heeft eerder een averechts effect.

In 1937 heeft een gedeeltelijke verkiezing plaats. Rex-leider Leon DEGRELLE moet het openlijk opnemen tegen eerste minister Paul VAN ZEELAND, katholiek. Het werd voor Degrelle een echte afstraffing: hij haalde maar 69 250 stemmen. Dit betekent slechts 19%. Van Zeeland noteerde 75,8%. Ook werd Degrelle door de rechtbank veroordeeld wegens eeroof van een minister. Van nu af doen er zich ernstige moeilijkheden voor in de Rexistische partijraad. Deze neemt ontslag op 11 april 1937. Het gaat nu snel bergaf met de partij.⁸⁹ Alhoewel ook in Denderhoutem meetings – en

tegenmeetings – gehouden werden, o.a. bij "Brozen" (J. Souffriau) op 21.2.1937, kwam de partij hier toch niet van de grond.

Komt dan W.O.II. Onmiddellijk wordt Degrelle één der grootste collaborateurs met de vijand. Na de oorlog wordt hij door het Belgisch gerecht bij verstek ter dood veroordeeld. De man vond asiel in Spanje. België kreeg hem nooit uitgeleverd. Enkele jaren geleden overleed Degrelle daar. Vanzelfsprekend is Rex nooit meer uit zijn graf opgestaan....

Gemeenteraadsverkiezingen in oktober 1938.

De katholieken heroveren weer de volstreekte meerderheid. Zij zijn weer met zes in de raad. De Daensisten tellen er vijf.

Nieuw zijn: Richard COPPENS, landbouwer en handelaar, Dries.

Twee nieuwe Daensisten: Benoît MALFROY, Vondelen, houthandelaar en zager. René DE SCHRIJVER, landbouwer te Herlinkhove.

Na het overlijden van raadslid Dr. Pauwels zal hij opgevolgd worden door zijn partijgenoot August VAN DEN STORME. (Vondelen). Deze legt op 7 april 1939 de vereiste eed af.

In het voorjaar van 1940 breekt W.O.II uit. Vanzelfsprekend valt alle politiek leven in België helemaal stil. De bezetter laat, vier jaar lang, slechts zeer beperkte vrijheid toe. Alles moet in dienst van de geweldige oorlogsmachine staan... Elders worden enkele oorlogsgebeurtenissen vermeld.

De septemberdagen van 1944. Bevrijding! Stilaan zal ook het politiek leven weer hervatten. In ons gemeentehuis zetelen na de bevrijding enkel katholieken. De schaarse samenkomsten zien alleen voorlopige kwesties en dringende zaken behandeld, zoals ravitaillering, belastingen en enkele dringende openbare werken.

De vijandelijkheden worden op 8 mei 1945 volledig beëindigd met de totale overgave van alle Duitse weerstand. Tal van Duitse steden zijn één puin. Ter plaatse is alle politieke activiteit van Daensisten – V.N.V-ers gestaakt. Er dient aan toegevoegd dat zeker niet alle Daensisten collaborateurs waren.

De eerste naoorlogse verkiezingen hebben in oktober 1946 plaats. Naast katholieken dienen zich nu voor het eerst ook liberalen aan. De eersten gaan onder een nieuwe naam de strijd aan: C.(-hristelijke) V.(-olks) P.(-artij). Met acht verkozen C.V.P.-ers boeken ze een ruime overwinning. De drie verkozen liberalen waren drie nieuwelingen: Jules Buyl, Petrus Van der Hoeven en Adolf Van Berlamont. Ook bij de C.V.P. was er verjonging: René Van Ongevalle, Jozef D'Hondt, Cyriel Kiekens, Bernard Vocaet.

De heropbouw van veel oorlogsschade gebeurt nu geleidelijk. Politiek is het nu echt komkommertijd.

Gemeente Denderhoutem.
Verkiezing van 11 Gemeenteraadsleden
 Den Zondag 24 November 1946.

1

Van der Hoeven	—	•
Buyl	—	•
De Winter	—	•
Beazar	—	•
Van Roy	—	•
Muylaert	—	•
Van Berlamont	—	•
Van Cauter	—	•
Stockman	—	•

2

Van Oudenhove	—	•
Haezaert	—	•
Coppens	—	•
Ledegen	—	•
Van Ongevalle	—	•
D'Hondt	—	•
De Leu	—	•
Matthijs	—	•
Kiekens	—	•
Lievens	—	•
Vocaet	—	•

De kandidatenlijsten verkiezingen 1946. nr. 1 Liberalen, Nr. 2 de C.V.P.

Elders wordt een woordje gezegd over de ontwikkeling in 1950 van de treurige oorlogskwestie. Leopold III doet afstand van de troon ten voordele van de jonge erfprins BOUDEWIJN. Zie bij het jaar 1950 (Zie Deel II).

1951. Na een jaar als Koninklijke Prins geregeerd te hebben wordt Boudewijn I nu als 5de koning der Belgen gekroond.

Vernieuwing der gemeenteraden in 1952. Verkiezingen op 12 oktober. Een paar ludieke manifesten en de drie kandidatenlijsten in beeld. De C.V.P. lijdt zware verliezen: twee zetels gaan naar de andere partijen. De liberalen hebben één zetel winst en zijn nu met vier. De jonge jurist, Maurits Chevalier, doet zijn intrede in de raad samen met de nieuweling Frans Callebaut. Ook Van der Hoeven en Van Berlamont zijn nog lid. Voor het eerst verwerft een socialist zitting in onze raad: Jozef Triest. De eedaflegging volgt op 3 januari 1953.

Het ontlag als burgemeester en als raadslid van Albert Mertens gebeurt op 26 maart 1954. Hij verlaat zelfs de gemeente om een functie in Dendermonde op te nemen aan de rechtbank. De nieuwe burgemeester, en raadslid, wordt de Lebeekse landbouwer Jozef D'Hondt.

Stemt

1

Stemt

1

« WAREN DE DENDERHOUTEMNAREN NU
MAAR ZO WIJS, OM VOOR EEN NIEUW
BESTUUR TE ZORGEN,
DAN KOMT ER WEL EEN GOEDE BAAN ! »

Manifest Gemeentebelangen. 1952. (Liberale strekking).

STEMT ONDER Nr

1

1	CHEVALIER MAURICE Dr juris	☐
2	CALLEBAUT FRANS Nijveraar	☐
3	VANDER HOEVEN PETRUS Landbouwer	☐
4	VAN BERLAMONT ADOLF Werkman	☐
5	BUYL JULES Herbergier	☐
6	DE WINTER ARTHUR Landbouwer	☐
7	SOUFFRIAU ROGER Nijveraar	☐
8	IMPENS FRANS Plekker	☐
9	DE WINTER KAREL Bakker	☐
10	VAN ROY AMAND Landbouwer	☐
11	EEMAN AUGUST Landbouwer	☐

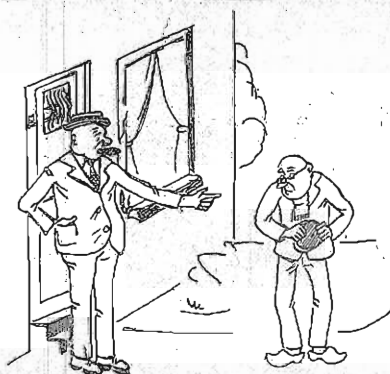
Kandidaten lijst nr. 1
Manifest Gemeentebelangen. 1952

Dit zijn onze kandidaten :

- 1) **MERTENS Albert**, Advocaat, Bovendorp.
- 2) **HAEZAERT Romain**, Landbouwer, Terlinden.
- 3) **VOCAET Bernard**, Paswerker, Vossel.
- 4) **KIEKENS Cyriel**, Aannemer, Daal.
- 5) **D'HONDT Jozef**, Landbouwer, Leebeke.
- 6) **VOLCKAERT Alfons**, Steenbakker, Borrekent.
- 7) **STERCK Roger**, Paswerker, Vondelen.
- 8) **LEDEGEN Rachelle**, Handelaarster, Borrekent.
- 9) **DE SCHEPPER Jozef**, Bediende, Dorp.
- 10) **BRIJS Petrus**, Landbouwer, Borrekent.
- 11) **VAN OUDENHOVE Arsène**, Bediende, Molenstr.

De C.V.P. kandidaten 1952.

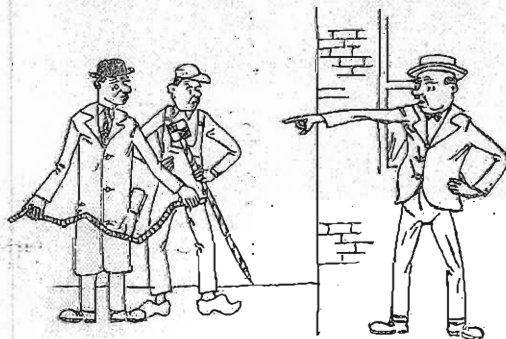
Zo doen de Katholieken het !!

Luister eens man :

-- Ik heb absoluut geen
tijd om naar uw klachten
en zever te luisteren, hoor!

DE VERKIEZINGEN NADEREN

"En begint u nu maar vlug te meten en te passen
net of er een nieuwe baan gaat aangelegd worden!..

Voor Uw aller belang
Stemt voor de Gemeentebelangen

N° 1

Druck: Marcel Van Nulle, Waaflaan 20, Antw.

Manifest van de Gemeentebelangen uitgaande. 1952

Triest Jozef bediende	●
Van Keleckom Louis fabriekwerker	●
D'Haem Philemon handelaar	●
Sterck Frans bediende	●
Adriaens Robert steenbakker	●
Wijnant Gaston fabriekwerker	●
De Kegel Albert fabriekwerker	●
Vonck Margriet huishoudster	●
V. D. Borghet Remi steenbakker	●
De Pril Albert steenbakker	●
Muylaert Alfons gepensioneerde	●

De lijst Triest - socialisten. 1952.

Onze burgers zijn weer uitgenodigd om op 12 oktober 1958 elf nieuwe raadsleden te gaan kiezen. Voor 't eerst manifesteren zich moeilijkheden in de katholieke gelederen. Een splitsing in twee groepen lijkt onafwendbaar. Twee katholieke lijsten dingen naar de gunst van de kiezer. De ene groep schaart zich rond burgemeester D'Hondt. De antipode wordt geleid door Albert De Gendt, rustend schoolhoofd. Deze verzamelt rond zijn persoon de christelijk-sociale bewegingen, actief in de nieuwe parochiezaal. Een determinerende factor rond de wrijvingen schijnt geweest te zijn het volkomen onafhankelijk verwezenlijken der zaal, in onverdeeld bezit van de kerkgemeenschap. Men scheen te willen doen geloven dat iedereen totaal onwetend was van die bouwplannen der priesters. Dat kon niet. Welke notaris heeft trouwens de verkoopakte van de grond vastgelegd, grond die aan de kloostergemeenschap der Apostolinnen toebehoorde? Aandachtige lezing van de verantwoording van deze bouw, door Eerw. Heer Uyttersprot opgesteld, op verzoek van pastoor Peerenboom, toont klaar aan dat de nieuwe zaal geen enkele parochiaan mocht uitsluiten.⁹⁰

Na bitsige strijd luidt de afrekening: lijst D'Hondt 5 verkozenen. De lijsten De Gendt en Callebaut (liberalen) hebben elk drie zetels. De socialisten vallen uit de boot. Uiteindelijk vinden de kopmannen van de liberalen en de Vlaamse Katholieken mekaar om samen de bestuursmeerderheid te vormen. Er dient aangemerkt te worden dat de competente liberale kopman, Gustaaf Meert, niet in aanmerking kwam voor een bestuursmandaat wegens onverenigbaarheid met zijn ambt in het ministerie. Zo traden dan in 1959 hier aan 't bestuur: Burgemeester Albert De Gendt. Schepenen: Petrus Van der Hoeven en Frans Callebaut. De raadsleden bij 1959 in Deel II.

In een paar gelovige middens heerste aanvankelijk de vrees dat de rekenkundige meerderheid der liberalen in het schepencollege wel eens voor principiële moeilijkheden op confessioneel vlak zou kunnen zorgen. Deze bekommernis bleek al vlug totaal onterecht te zijn: de bekwame, zeer christelijk ingestelde burgemeester, bekend om zijn belangeloze aanpak, vond nergens ook maar de minste aansturing op enige afbreuk aan die leiding. Geen enkel incident werd gemeld tijdens de volle zes jaar durende legislatuur. Integendeel, menig oud vastgeroest misbruik werd met wortel en al uitgerooid.

Ingevolge voorafgaandelijke afspraken had de katholiek-liberale meerderheidsfractie er geen enkel principieel bezwaar tegen de fatsoenlijke, christelijk-geïnspireerde kandidaat voor het ambt van gemeentesecretaris, door de liberale fractie voorgedragen, te aanvaarden. In het voorjaar van 1959 werd dan met zes stemmen tegen vijf Gaston Roelandt (Eigenstraat) tot secretaris verkozen.

Als bediende van de burgerlijke stand wordt Frans Goubert (Dorp) voor drie jaar verkozen. Bij beurtstelsel zal Emiel Van den Berghe (Molenstraat) deze taak na de eerste drie jaar overnemen.

Op 17 maart 1960 stelt de gemeente een plaats van politieagent open. De verkozene wordt de vader van een kroostrijk gezin. Als puntje bij paaltje komt wordt de benoeming echter geweigerd omdat men geen rekening scheen gehouden te hebben met bepaalde voorkeurrechten. Er werd dan maar geen agent aangesteld.

De gemeente aanvaardt de aanstelling van de heer R. De Vleeschouwer tot schatbewaarder van de kerkfabriek. Hij moet een borgsom van 3000 fr. storten. Na het overlijden van raadslid Petrus Brijs wordt zijn opvolger, Marcel COPPENS, geïnstalleerd. Ingezetene van de Teerlingstraat.

Gemeenteraadsverkiezingen in 1964. De verdienstelijken, burgemeester De Gendt en raadslid Bernard Vocaet, stellen hun kandidatuur niet meer. Er

is weer een katholieke eenheidslijst. De uitslag luidde: VIJF C.V.P.-verkozenen; VIER liberalen; 1 V.U.-er en EEN socialist. Zie het volledig bestuurscollege in het eerste deel bij het jaar 1964.

In 1970 mag de kiezer DERTIEN raadsleden kiezen. Ook nu zal de C.V.P. VIJF verkozenen tellen. De V.U. steekt de C.V.P. voorbij met ZES begunstigden. Het is duidelijk dat de figuur van burgemeester Frans DE MAN beloofd werd om zijn onbesproken, voorbeeldige aanpak. Daarbij zetelen nog TWEE liberalen. De socialisten verspelen hun zetel.

De officiële rangorde der dertien raadsleden volgt hier. Bij de naam de begindatum van hun intrede en het nu (1970) behaalde aantal naamstemmen.

<u>NAAM</u>	<u>1ste Intrede.</u>	
<u>STEMMEN</u>		
Cyriel KIEKENS	24.1.1947	469
Roger STERCK	3.1.1953	316
Jozef D'HONDT	17.5.1954	311
Gustaaf MEERT	17.5.1954	341
Frans DE MAN	2.1.1965	1062
Wilfried KIEKENS	2.1.1965	753
Achiel VAN DAMME	2.1.1965	395
Romain VAN VAERENBERGH	2.1.1965	196
Edgard EEMAN	4.1.1971	633
Paul VAN ROSSEN	4.1.1971	412
Maria VAN DER MEEREN - SCHEERLINCK	4.1.1971	336
Omer BAEYENS	4.1.1971	265
Fl. VAN DER STRAETEN	4.1.1971	219

De eedaflegging der raadsleden had plaats op 4 januari 1971.

Als burgemeester werd benoemd de liberaal Gustaaf MEERT. Helaas overlijdt hij al op 18.10.1971. Opvolger als raadslid en als burgemeester krijgen we Romain VAN VAERENBERGH. (Steenweg op Ninove). Deze leidt zijn eerste zitting op 14.4.1972.

Er gaan DRIE schepenen aan 't werk. Het zijn de drie C.V.P.-ers Cyriel KIEKENS, Wilfried KIEKENS en Roger STERCK. Hun mandaat eindigt op 31 december 1976. Op die datum loopt ook het autonome leven van onze gemeente ten einde. De nieuwe entiteit waartoe wij van dan af behoren heet: HAALTERT.

G. SPORTEN BIJ ONS.

1. Het voetbal.

a. 'VERBROEDERING DENDERHOUTEM'.

Meer dan zestig jaar geleden begon men in ons dorp al te sjotten. In K.S.A.-verband werd eigenlijk een beetje geleerd hoe het er op een voetbalterrein aan toegaat. De gebroeders VAN DER HOEVEN, Terlinden, gaven de toestemming op hun weide in de Bareelstraat. Omdat volwassenen daar ook speelden – van competitie was nog helemaal geen sprake – moesten speelgelegenheden afgesproken worden.

Als dan in '40 de oorlog uitbrak was voetbal een welkome ontspanning, die bovendien niet te duur uitviel.

Toch bleef men begrijpelijkerwijze niet zomaar doelloos onder elkaar voetballen: men wilde zich eens aan andere clubs meten, m.a.w.: de idee aan klassementsvoetbal te doen stak de kop op. Natuurlijk kwamen hier nog veel zaken bij kijken: kleding, clublokaal, terreinuitrusting, bestuur, aansluiting bij een bond, de financiële kant van de zaak....

Ergens in december 1942 moet een samenkomst plaats gehad hebben om aan een echte club gestalte te geven. In het café van Marcel DE WINTER, Terlinden, werd geredekaveld over de oprichting van een georganiseerde ploeg. Waren daarbij aanwezig: Frans Muylaert (Molenstraat), Kamiel Schoupe (Dorp), Paul De Bodt (Dorp), natuurlijk de kroegbaas Marcel De Winter. Misschien vergeten we er wel een paar.

Verschillende punten werden vlot opgelost: het terrein Van der Hoeven kon voort gehuurd worden. Veel geld was er aanvankelijk niet nodig. Toch was er een gevaarlijk punt opgedoken: welk verbond ging de ploeg opnemen? Er bleken dadelijk twee strekkingen aanwezig te zijn. Enkelen wilden de zaak aan de Vlaamse Voetbalbond hechten; anderen opteerden voor de Koninklijke Belgische Bond. Wat er zich nadien precies afspeelde is niet heel duidelijk: er was nog de gevaarlijke bezetting! Hoe dan ook de officiële inschrijving bij de Koninklijke werd een feit. De keuze der kleuren viel op ROOD – ZWART. De naam? Om de twee gedachten te verzoenen werd voor de naam VERBROEDERING gekozen. Naar verluidt bedacht Jozef ROELAND (Vondelen) deze naam. In Brussel werd aan de club het nummer 3900 toegekend.

Zo werd dan dadelijk in competitie van start gegaan. De jongens voel-

*Eén der eerste steunpilaren bij de oprichting van de eerste club in Denderhoutem :
Marcel De Winter hier met zoon Willy.*

den zich meteen medeverantwoordelijk voor de resultaten. Ook het bestuur nam de leiding degelijk in handen. Waaruit bestond dit? Er was Marcel DE WINTER, medestichter, speler, lokaalhouder, vermoedelijk zelfs een tijdje trainer, dit alles bij zijn job: bediende in de Fabelta in Ninove. Nog in 't bestuur: Jozef DE GRAEVE (Vondelen); Aimé DE GENDT (Eigenstraat); Frans MEGANCK (Borreken); Kamiel SCHOUPPE (Dorp); Frans MUYLEAERT

(Molenstr.); Raymond GOUBERT (Terlinden); Gillis GUNS (Terlinden); dat was het begin.

In 1944 had zich al een ernstig probleem gesteld: de speelweide werd opgezegd. De zoektocht naar een andere locatie drong zich op. Men dacht al vlug aan een behoorlijke weide in de Dheysse. Bedoeld perceel behoorde toe aan de Gijzegemse dokter J. Brijs. Deze was afkomstig uit de Borreken. Twee onderhandelaars, Marcel De Winter en Aimé De Gendt, trokken naar Gijzegem. Ze brachten het er goed vanaf: de weide kon in de winter gehuurd worden, in de zomer was er de pachter R. De Dier. Zo liepen er in de zomer melkkoeien op de weide, in de winter voetballers.

Alhoewel goed centraal gelegen bood het veld toch moeilijkheden in het nat seizoen: wateroverlast! Wat was daaraan te beginnen, gezien men enkel maar huurder was? Naar een nieuw veld uitzien bleek niet haalbaar omwille van de grote versnippering in kleine percelen van het onroerend goed in Denderhoutem. Men is dan toch gaan denken aan een mogelijke aankoop van deze weide. In eigendom kon men iets doen tegen het overtollige water. Inmiddels was Dr. Brijs overleden, dan nog kinderloos ook. Zo diende men nu met de eigenaar(-s) en met de vruchtgebruikster, wwe. Brijs- Goedertier, te onderhandelen. Voor het eerst komt nu Jozef VIJVERMAN op de prop-

De kampioenenploeg 1956-1957.

Staande v.l.n.r. : Willy De Winter; Fernand Van Oudenhove; Roger De Nul; Jozef Vijverman; Willy Guns; Nazaire Bockstael

Gehurkt v.l.n.r. : Jozef Lots (Terjoden); Jan Brijs; Maurits Torrekens; Aimé Bockstael; Edward Michiels

pen. Met hem werden de onderhandelingen gevoerd tot de aankoop van bedoeld terrein. Met de naakte eigenaars Jozef en zijn zus Marie-Paule Van Oudenhove werd de prijs bedisseld en toegeslagen. Ook met de vruchtgebruikster, Mevr. Brijs – Goedertier, werd een overnameprijs bedongen en betaald. Zo kwam dit trio in bezit van de weide: Jozef VIJVERMAN, Antoine DE WINTER en Marcel DE PUTTER.

Een der eerste taken daar was het verhogen van de weide om het water sneller te laten afvloeien naar de beken. Geleidelijk werd nog zeer veel bijgebracht tot verbetering van de ruimte, de accommodatie van kleedkamers, oefenterreinen, parkings enz. De laatste jaren ging veel aandacht naar het beter bereikbaar maken van de ganse omgeving.

Wie is Mr. Vijverman? Als opgroeiende knaap tijdens de oorlogsjaren leefde hij met zijn ouders aan de Borreken. Vader was kleermaker en moeder runde een café. Op school blonk hij uit door zijn knap verstand, maar was veel afwezig door ziekte. Hij bekwaamde zich in Wetteren in de textielbranche. Hij bleef daar enige jaren op kostschool. Via de kledingbusiness werkte hij zich op tot een gewiekst nijveraars, zakenman en manager met een klare kijk op de maatschappij. Al heel jong sloot hij zich aan bij Verbroedering. Hij was er jarenlang de opgemerkte doelwit. Hij zou er ook de veelzeggende naam "Jef, de Keeper" aan overhouden. Momenteel doet de man het wat rustiger, vooral nu de kinderen hem al veel werk uit handen nemen. Bij een feest werd hem onlangs zijn geschilderd portret aangeboden.

b. 'S.K. VOSSEL'

Dat het succes van het plaatselijk voetbalteam Verbroedering Denderhoutem aanstekelijk werkte is heel begrijpelijk. Veel jongeren voelen zich in staat een aardig stukje voetbal te kunnen spelen. Maar: een ploeg is maar rond met elf spelers. Wel kunnen er best enkele bankzitters bijhoren. Hiermede is niet gezegd dat SPORTKRING VOSSEL uit wrange spijt zou ontstaan zijn.

Het is zo dat een stel speelgrage jongelingen in de STICHELEN de handen uit de mouwen staken en georganiseerd wilden voetballen. Gedaan met zomaar wat in 't wilde te sjotten: men wilde zich meten aan anderen. Zo gaf dan boer Van der Hoeven de toestemming op zijn weide – eigenlijk was het O.C.M.W. eigenaar – voor de nodige infrastructuur te zorgen om van start te gaan. Dat was in 1969.

*S.K. Vossel. Dit team speelt in het Katholiek Sportverbond. 1969. Terrein in Vossel.
 Zittend v.l.n.r. Herman Van der Gught; Rik Van der Meeren; Willy Nuyts; Erik Houtman; André Raes
 Staand v.l.n.r. Robert Van der Meeren; Noël Kiekens; Guldo Van Heghe; Herman Souffriau; Freddy Van Londersele;
 Jan Van den Berghe; Frans De Both; R. De Brauwer*

De volgende enthousiastelingen stonden aan de wieg van de pasgeboren club: Cyriel Van der Gught, Frans Buyl, Herman De Pelsmaeker (Kerksken), Marcel Roelandt en Willy Van der Hoeven.

De eerste spelerskern groepeerde deze mannen: Herman Van der Gught, Guido Chiau, Rik Van der Meeren en broer Jan, Herman Souffriau, André Raes, Guido Van Heghe, Erik Houtman, Roger Van den Berghe, Eddy Van den Eynde, Hugo De Winter, Eddy De Coninck, Frans Meert, Noël Kiekens (deze bleek een uitstekende doelman te zijn), Frans De Bodt, Kris Vocaet, Luk Haesaert. Misschien werden er een paar vergeten.

Uiteraard diende men over een clublokaal te beschikken. Het lag zo voor de hand dat men echt welkom was bij Agnes De Smet, in haar café vlakbij.

De aansluiting bij het Katholiek Sportverbond Oost-Vlaanderen volgde prompt. De resultaten waren niet onaardig.

Toch duurde de pret in de Stichelen niet lang: men raakte het terrein kwijt en er moest een andere plaats gezocht worden. Men vond die spoedig in Vossel, helemaal aan de andere uithoek van de gemeente. Omer Van Schelvergem stelde een weide ter beschikking. Was men voorlopig gered, dit duurde ook niet zo lang. Nu kon men echter in de buurt blijven. Twee

gezusters, ze heten De Putter en wonen in Denderleeuw, laten hun veld gebruiken. Sinds 1976 speelt men daar nu nog regelmatig. Deze locatie is dichtbij de expresweg Aalst-Ninove gelegen en aldus gemakkelijk bereikbaar. Het bestuur: voorzitter is nu Jan Van der Hoeven. Hij volgde onlangs Willy Nuyts en Frans Hayen op. Ondervoorzitter is Willy Van Schelvergem. Schatbewaarder: na Remi De Coninck knapt Leona Buyl, schoondochter van Remi, nu die taak op.

Is nu weliswaar een andere ploeg spelers aan de slag, de club doet naarstig voort in Vossel.

Met dank aan Willy Van Schelvergem.

2. Het wielrennen.

EDGARD SORGELOOS.

In onze Daal kwam midden december 1930 een frêle baasje op de wereld: Edgard Sorgeloos. Vader Constant en moeder Rachel Labie koesterden de knaap liefdevol en voedden hem, naar aloude traditie, ijverig, werkzaam op.

Als hij vlug zijn job kwijtgeraakt wil Edgard het dan maar eens op de fiets proberen. De eerst aangetreden vurige supporter was vader Sorgeloos! Het lukte onze jongeman best: nog maar 17 fietsté hij al 13 zegepralen bijeen. Af en toe door onkans geteisterd slaagt hij toch mooi in 1949: 21 overwinningen van 30 gereden wedstrijden. In 1950 komt de aanzet bij de **onafhankelijken**. Hij wint er weer 13 koersen. Daarna in de hoogste categorie: de **beroepsrenners**. Met 8 zeges mocht hij zeker niet klagen! In de Ronde van België komt hij zwaar ten val en moet lang inactief thuis zitten. In 1953: legerdienst. Dat jaar trouwt hij ook. Op 17 januari 1953 huwt hij zijn dorpsgenote Simonne HAEGEMAN. Voor Edgard begint nu stilaan het **ronde-werk**. Dat doet hij zo graag. In de Ronde van Europa wint hij de 3de rit Namen – Luxemburg, over een afstand van 197 km. Hij toont zich ook een knap klimmer.

In 1955 fietst hij zeven maal eerste: een rit in de Ronde van Zwitserland; één in de Ronde van België. Winst ook in Ninove, Marcinelle, Steenhuize en Terjoden. Ook in de Ronde van Frankrijk slaat hij geen slecht figuur, maar wegens ziekte moet hij de ronde verlaten.

In 1956 was het wat minder succesvol. Toch behaalde hij enkele mooie

overwinningen; tal van ereprijzen.

1957 wordt het jaar van de **ronden**. Romandië, Italië, Zwitserland. In deze laatste ronde is hij 4de in de bergprijs, 2de in het eindklassement en wint het puntenklassement. Veel overwinningen boekte Edgard dit jaar niet daar hij volledig in dienst van Rik Van Steenberghe stond.

Enkele zegeprelen ook in 1958: Zeebrugge, Aken, Viresse, Wingene, 's Gravenbrakel. Verder nog veel ereplaatsen.

In 1958 wint hij in de Ronde van Sardinië, de rit: Sassari – Cagliari = 225 km. Dit jaar rijdt hij voor Rik Van Looy. Uiteraard gaat dan Rik meestal met de bloemen lopen, maar Edgard verdiende er zeker een flinke stuiver bij. Daarna komen de jaren waarin "Labieke" zelf minder op de voorgrond treedt maar in loondienst goed werk verricht en flink betaald wordt! Hij rijdt

Edgard Sorgeloos wint de rit Sassari - Cagliari

steeds voor en met Rik Van Looy.

We zien Edgard ook in de Ronde van Frankrijk terug in 1965. In de 5de rit verslaat hij zowaar enkele medevluchters in de sprint. Hij wint dus Caen – St. Brieuc, 227 km. vòòr Lute en Monty. Edgard reed ook de Ronde uit.

Steeds in dienst van anderen komen we met Edgard in 1967. Hij is nu bijna 37. Het wordt zijn laatste koersjaar. Hij gaat dan in een vervoermaatschappij aan de slag. In 1974 wordt hij dan chauffeur van de Hollandse sportredactieploeg van de televisie. Hij is daar nu nog actief. Oudenaarde is zijn woonplaats. Op 27 februari ll. verscheen nog een interview met Sorgeloos in het Nieuwsblad.

Met bijzondere dank voor de inlichtingen aan zijn broer Herman en Jan Detroy.

FRANS SIROYT.

Frans Siroyt.

Frans werd de 21ste juli 1929 geboren. Kloeke, gezonde zoon van Jozef en Valentine Wijnant, wilde hij het ook eens op de fiets beproeven. Frans deed het behoorlijk zoals op de foto te zien is. We hebben hier inderdaad de man die kersvers kampioen is bij de onafhankelijken in 1952. In de Knipperhoek opgegroeid is hij later cafébaas geworden in de Adv. De Backerstraat. Frans huwde Germaine De Bondt op 7 september 1957. Sinds vele jaren verblijft Frans met zijn gezin in St.-Martens-Bodegem.

EDGARD DE PUTTER.

In Denderhoutem geboren op 18 juni 1909. Zoon van Charles en Rosalie

LIED

Zaagwijze : ELLE A MIS SON SMOKING.

Woorden van G. SOUFFRIAU en F. VAN DER MEERSCH.

I.

In de Vondelen, daar woont ne goeie coureur,
Met zijn gele trui, nooit valt hij te lui,
Als er te koersen valt, altijd is hij daar,
Winnen is zijn ordewoord
Hij stampst moedig voort.

REFREIN :

Onze Ward is ne man,
Hij doet al wat hij kan,
Vrolijkheid, wel gezind,
Stampst hij door regen en door wind,
Heet hij band- of machienbreuk,
Altijd doet hij maar voort,
Toe maar ! Toe maar, Wardje !
Wij wenschen u van harte
Nog veel palms en nog veel geuk

II.

In Denderhautein zijn ze fier, op zulken braven vent,
Want allen die hem kent, maakt hij steeds content,
Zestien eerste prijzen heeft hij al behaald,
En nog vele zegepralen
Zijn er achterna.

III.

En iedereen die spreekt met lof van onzen Ward,
Hij wordt zeer geschat, bemind en hooggeacht;
Als hij aan 't koersen is dan zeggen ze zoo zoet :
Ziet eens naar dat Putterken
Die heeft toch veel moed.

IV.

Op de baan is hij Specialist, op de pist Artist,
Daar trapt hij met lust,
Al snelrijdend rnept hij ons toe,
Nu ga ik er vandeur.
Met mijner Grooten Leeuw !

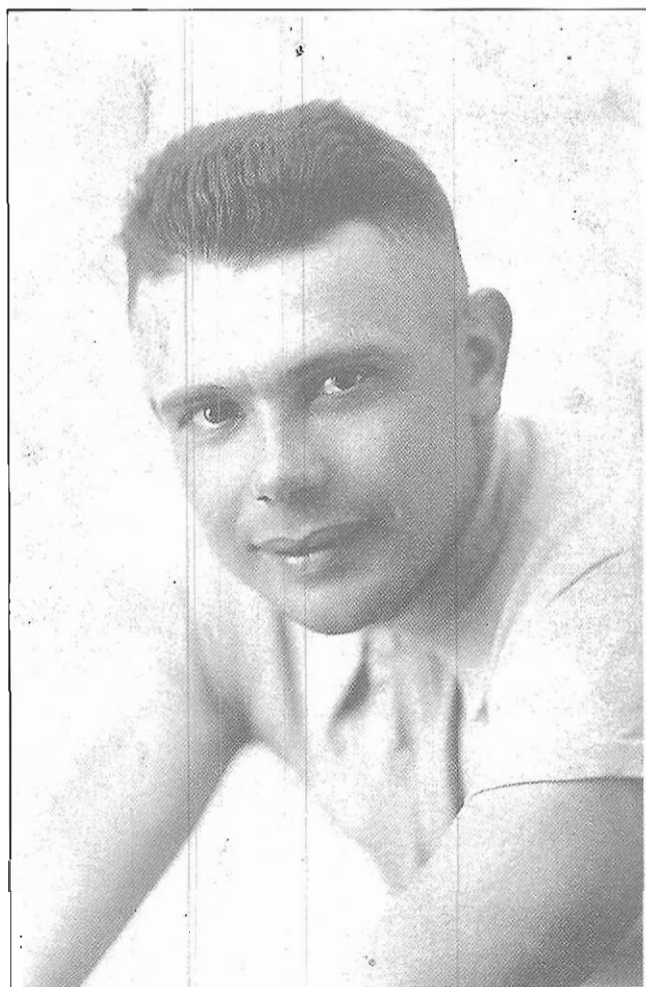
Van Impe, woonachtig in de Vondelen. Edgard huwde op 4 april 1934 Alexa Van Schandevél.

Voor hem werd bijgaand lied gezongen (p. 397).

JAN DE PUTTER.

Broer van Edgard werd hij hier geboren op 14 november 1916. Hij huwde Gabriëlle Van den Berghe op 12 december 1935. Zij hadden 3 kinderen. Jan overleed op 5 september 1992.

Bij de foto van Jan nog een ander beeld van drie renners op training: Van l. naar r.: Edgard De Putter, broer Jan en Albert Daem (Dorp).

Jan De Putter, broer van Edgard.

Edgard en Jan De Putter en Albert D'Haem.

LUK SIENAERT.

Geboren op 4 juni 1950. Zoon van Arseen en Simonne Adriaens. Al heel jong wilde hij koersen. 1965 was zijn beginjaar. Hij verwierf er al drie palmen. In 1966 geeft hij al zijn makers ZESTIEN keer het nakijken. Kampioenschap in België te Meerbeke: mooi 3de.

1967: overgang naar de juniors. Hij rijdt er verschillende 2de plaatsen. In 1968 is hij 7 maal eerste. Dan komt zijn legerdienst en meteen ook het einde van een belovende rennersloopbaan.

In 1978 huwelijk te Ninove met Jw. De Goedt. Luk blijft in Ninove wonen. Enkele jaren geleden keerde hij naar zijn heimat terug: Koekelberg in Denderhoutem.

Luk Sienaert.

Ook zijn broer Rik SIENAERT, 13 jaar jonger dan Luk, heeft nog gekoerst. Deze heeft de fiets nog vlugger in de wilgen gehangen. Toch bleef Rik in het rennersmidden: hij is nu ploegleider bij GO – PASS in Liedekerke.
Met dank voor de vriendelijke inlichtingen.

HENDRIK REDANT.

Geboren te Ninove op 1 november 1962. Zoon van Laurent en Eliane Uyttersprot. Bracht zijn jeugd door in Denderhoutem. In 't College van Ninove humaniora. Hij studeerde voor landmeter en verwierf dit diploma te Brussel.

Ondertussen voelde deze sterke kerel zich meer tot het fietsen aangetrokken. Hij is eigenlijk zowat van op de schoolbanken in het rennersmilieu beland. Zijn uitslagen logen er niet om. Na een paar jaar in de lagere regionen rondgezworven te hebben werd hij in 1987 professional. Al 7de dat jaar in Kuurne–Brussel–Kuurne. Hendrik eindigde meer dan 40 keer in de eerste tien!

1988. Hij won Kuurne–Brussel–Kuurne; ook een rit in de Driedaagse van De Panne; ook 1ste in Zele en een rit in de Ronde van België.

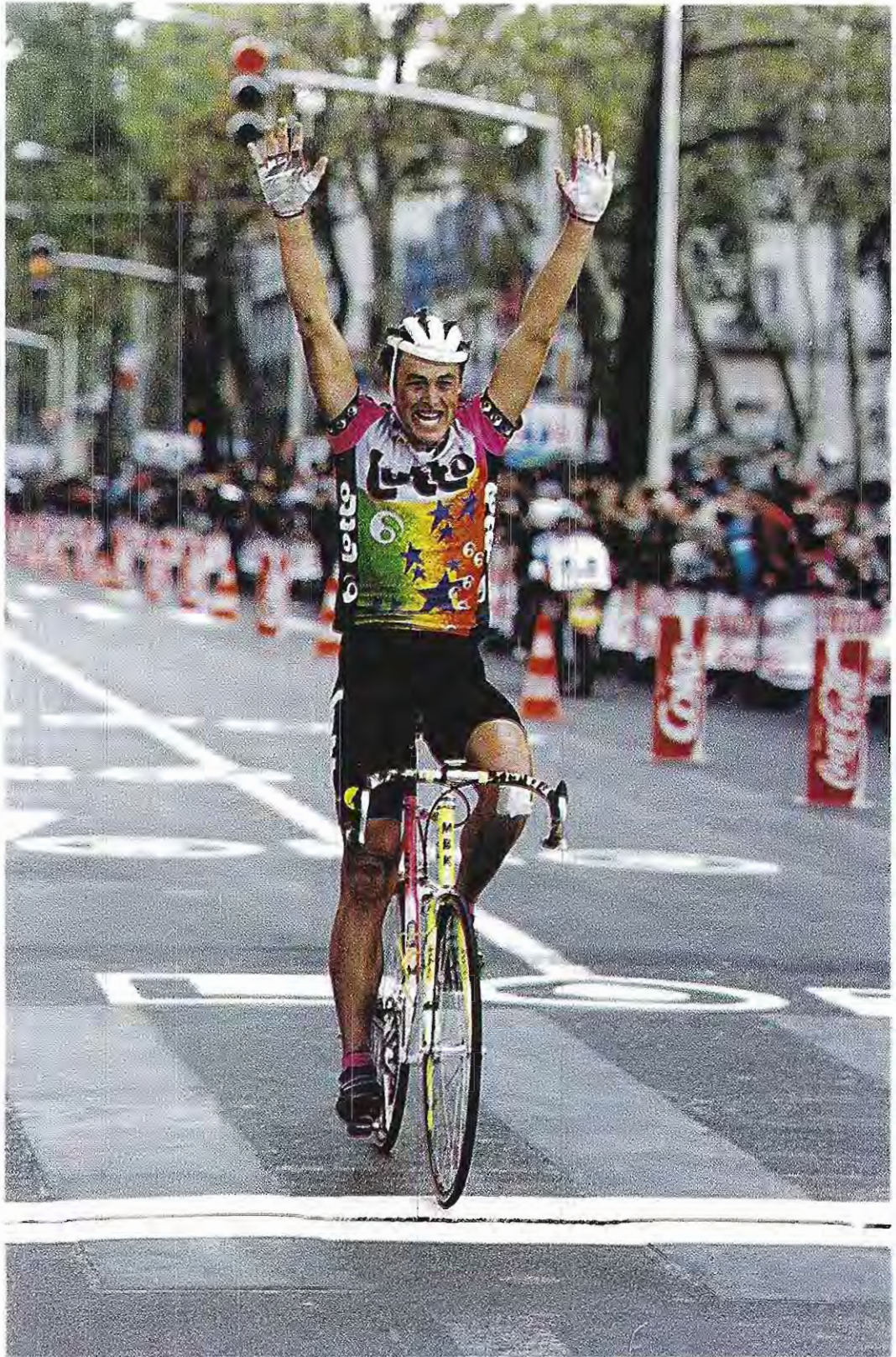
1989 tot 1992: actief in de LOTTO-ploeg. Overwinningen: Tour de l'Oise; 2 ritten in de ronde van Engeland; 1 rit in het Circuit de la Sarthe; 1 rit in de ronde van de mijnvalleien (Spanje); 1 rit in de Tour d'Aragon; ook Kuurne–Brussel–Kuurne; de Grote Prijs van Ichtegem; hij won tweemaal in Fayt-le-Franc. 3 maal rittenwinst in de Boland bank Tour (Zuid-Afrika). Hij won de Grote Prijs van Utsonomaya in Japan.

Zijn mooiste zege was wel de klassieker Parijs – Tours. De foto laat ons het zegegebaar van Hendrik zien op de streep in Tours.

In Parijs – Roubaix was hij telkens nadrukkelijk aanwezig. Op 5 km. van de meet reed hij plat. Hij werd toch nog tiende.

1993. Colstropp–team. Hij rijdt er vier eerstens: 1 rit in de ronde van Engeland. 1 rit in de rittenkoers in Zuid-Afrika. Hij reed de ronde van Spanje en veroverde de "rode trui", op de punten.

1994. Hij rijdt in Italië voor MOBILE. Het wordt zijn beste Tour de France jaar. Hij won ook vier koersen: het Criterium te Aalst; 2 ritten in Zuid-Afrika

Hendrik Redant : hier met de zegepraal in Parijs-Tours.

en in Dendermonde.

Als hij misschien iets te kort schoot in adembenemende sprinten met de groten – wellicht wegens herhaalde valpartijen - boezemde hem dit steeds meer angst in. Hij bleef de ideale gangmaker om de ploegmaats naar de streep te brengen.

1995. Nu is Hendrik werkzaam in de Nederlandse T.V.M.-ploeg. Uitslagen: 13de in de Ronde van Vlaanderen. 5de in Parijs-Tours. Hij had pech in Parijs-Roubaix op het moment dat hij nog in de kopgroep zat. 2de in de koers van het Volk. 3de in Ichtegem. 1ste in Zottegem. Ook in Zuid-Afrika weer een rit. 1ste in Kortemark. 1 rit in de Ronde van Portugal. Nog eens 1ste in Kortemark. 3de in de Grote Prijs van Plouay. 1 rit in Zuid-Afrika. Deze laatste vier waren uitslagen in 1996. Ook 1ste in Wanzele in het voorjaar van 1997. Op 2 april 1997 zit hij in de Driedaagse van De Panne. Hij doet er een zware val en dit betekent meteen het einde van zijn wielloopbaan. Hij was toen al bijna 35.

1997. Op 1 juli begint zijn "nieuwe" loopbaan als sportdirecteur bij het T.V.M. – team. Later wordt hij ploegleider bij Farm Frites.

Met zijn levensgezellin Daisy liet hij in Denderwindeke een mooie villa optrekken. Wij zeggen haar hartelijk dank om deze vele inlichtingen en de mooie foto van Hendrik.

WILLEM WIJNANT.

Geboren op 16 juli 1961. Ouders zijn: Frans en Yvonne Van Oudenhove, Lebeke.

Willem begon zijn rennersloopbaan bij de **nieuwelingen** in 1976. Hij sloot al vlug bij de Wielclub "DE LABIEKENSFRIENDEN" aan. Bij deze jongste renners behaalde Willem een tiental overwinningen. Overgegaan naar de **juniores** bracht hij drie zegepalmen mee naar huis. Daarna bracht onze man het er goed vanaf bij de **liefhebbers**. In deze categorie kaapte hij veertien maal de bloemen mee.

Willem werd in 1985 **beroepsrenner** en sleepte er veel ereplaatsen in de wacht. We zien hem bij de clubs Tönisteiner, T.V.-blad en laatst bij de Lotto's optreden.

In 1991 werd de wielrennerij opgedoekt.

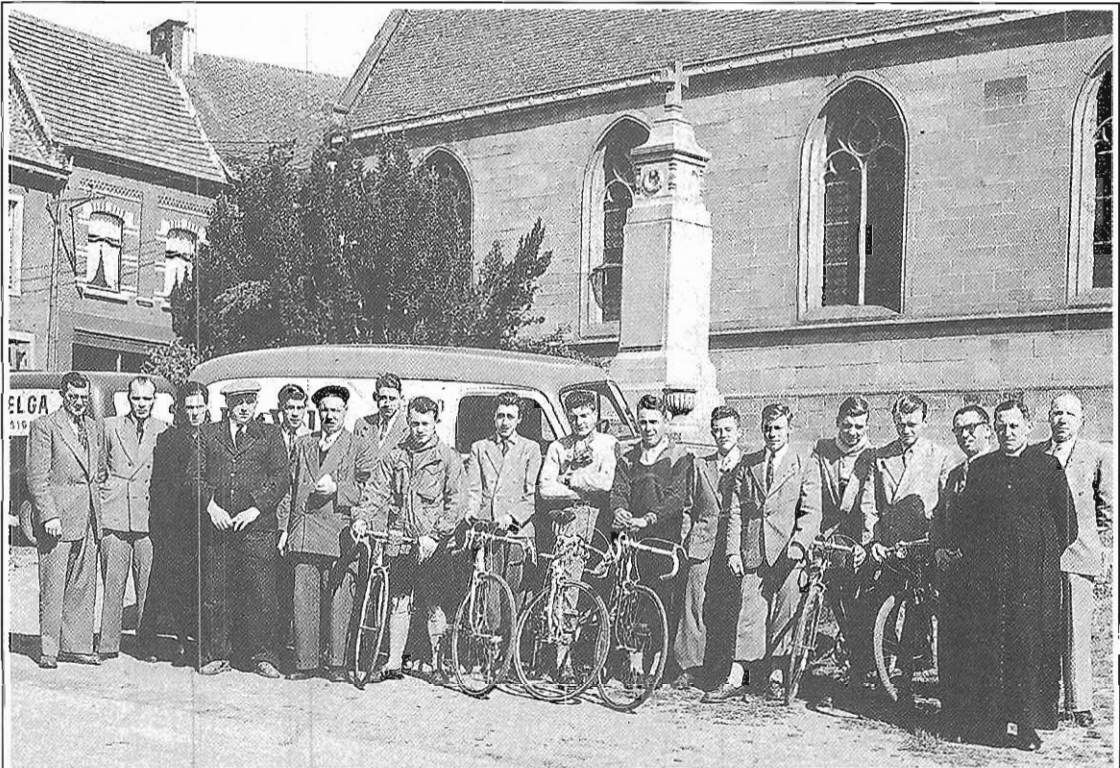
Links op de foto : Willem Wijnant.

Willem woonde eerst in de Lebeke, dan in Welle maar kwam tenslotte naar zijn geboortedorp terug. Woont met het gezin in de Borreken.
LEON KIEKENS.

Piëteitsvol herdenken wij de zo jong verongelukte renner Leon Kiekens. Zoon van René en Maria De Leenheer groeide Leon op de Dries op als gezonde knaap, kloek van gestel, nederig van houding, eerder wat schuchter in de omgang. Deze beloftevolle jongere wilde zich in de wielrennerij ten volle uitleven. Dat deed hij met overgave en wilskrachtig tot op een bepaalde dag, het was 12 april 1953, het vreselijk ongeval gebeurde: in volle koers botste Leon tegen een aankomende wagen en overleefde de klap niet. In zijn dorp, en bijzonder in het wielermidden was de verslagenheid groot. Alhier geboren op 9 oktober 1934, overleed Leon op 12 april 1953.

Leon Klekens

Een groep renners rondom E. Hr. Devenijns, Sporta-proost. (Sporta was een sportvereniging door E. Hr. Van Clé gesticht, van christelijke inslag.)

3. De duivensport.

Gezien het feit dat wij persoonlijk totaal onwetend zijn over deze bezigheden, gingen wij ons licht opsteken bij een specialist ter zake: Kamiel Hunninck in de Nieuwstraat. Echt enthousiast stond de man ons vriendelijk te woord en gaf deskundige uitleg over het "duivenmelken".

Het eerste lokaal kan, althans volgens Kamiel, misschien in de Molenstraat gevestigd geweest zijn. Het heette de "EENDRACHT" en lokaalhouder-kleermaker Edward Van Rossen ontving de spelers. Met de verhuis van zoon Frans Van Rossen kwam de vestiging, onder dezelfde benaming, naar het Dorp, waar nu begrafenisondernemer Muylaert huist.

In het bestuur werkten lang samen Jef Roelandt, Edgard Eeman, Frans De Man en de secretaris van de maatschappij Kamiel Hunninck.

Volgens onze informant werden eertijds de uitslagen der vluchten bepaald bij het binnenbrengen van de duif in het lokaal, terug van de "reis" en voorzien van een speciale ring aangebracht vòòr de afreis. Deze methode zou omstreeks 1920 veranderd zijn door het invoeren van de "duivenklok", beter gekend als constateur. De werkwijze van dit apparaat is goed gekend. Op onze vraag wat er van aan is om de **vliegkwaliteiten** van de bestjes te herkennen was Kamiel tamelijk zelfzeker over de kwestie: "dat weet of ziet niemand; de methode is volgens mij: van jongsaf zeer intens de resultaten volgen en zich dieren aanschaffen die afstammen van sterke, gekende prijsvliegers."

Kamiel Hunninck : kelzer bij de duivenliefhebbers.

Over zijn eigen prestaties was de man bijzonder fier: hij veroverde driemaal de KEIZERSTITEL. Deze bekomt men na drie achtereenvolgende jaren koning geweest te zijn. Koning is men als men over één vliegseizoen de meeste, overtuigende uitslagen kan voorleggen.

Of Kamiel ooit weten "bedriegen" heeft bij zulke prijskampen is hij formeel: "Bedrog plegen in prijsvluchten is echt zeer moeilijk. Wel heb ikzelf ooit vernomen dat een bepaalde liefhebber iemand meestuurde met de transporteur en zijn "prijsvlieger" nogal wat vòòr de andere duiven moest loslaten. Dit zou aan 't licht gekomen zijn door onenigheid tussen de samenzweeiders."

Wat Hunninck aan prijzen won? Onder meer reguleurs. Dit was op vele vluchten de klassieke eerste prijs. Verder allerlei zaken in natura die aan de 2de, en de 3de enz. uitgereikt werden. De foto toont ons Kamiel met een paar trofeeën.

Aan Julia durfden wij vragen: "Uw baas heeft U zeker 'rijk gevlogen'?" Heel gemoedelijk en oprecht was dit haar wederantwoord: "Dat klopt zeker niet, maar wel konden de duifjes hier wel hun eigen onkosten goed dekken. Bovendien hebben wij er zelf heel ons leven enorm veel vreugde aan beleefd. Ik mag zeker zeggen dat Kamiel, als echte "lief-hebber" zijn dieren prachtig verzorgt. Hij gelooft trouwens niet in de noodzaak regelmatig een dierenarts nodig te hebben op zijn hok. Dit is ook altijd voorbeeldig net gehouden en aangenaam om te betreden."

Kamiel deelde ons nog mede dat de destijds naar de Vondelen verhuisde club al lang opgedoekt is. Vermits er nu in Denderhoutem geen bond meer is, trekt hij met de kevie en de duiven naar Outer-Lebeke. Daar worden de kleppers nog ingekorfd voor vervoer naar verre oorden.

Onze bijzondere dank aan Kamiel!

4. Ringsteken.

Wat zeker eens een echt spectaculair vermaak moet geweest zijn laat dit briefje ons wel raden, helaas niet meer te aanschouwen.

Maurits Sacré en Aime De Cort delen ons het volgende hierover mede: "Ringrijden en ringsteken zijn twee zeer verspreide volksspelen. De spelers rijden in galop te paard en steken met een stok naar een ring, die aan een staak over de rijbaan hangt. Ofwel komen de mededingers in rijtuigen, door paarden getrokken, op lichten draf aangereiden en trachten met een stok door den ring te steken, die aan een gespannen touw

boven het midden der baan hangt."⁹¹

Men moet eens goed op de **geldwaarde** der prijzen letten. Wellicht had Denderhoutem in 1880 nog geen fanfare: de bureu van Haaltert gingen met hun "muziek" de ringsteking opluisteren.⁹²

GEMEENTE DENDERHAUTEM.

LUISTERLIJKE

RINGSTEKING TE PAARD,

(EN GALOP),

ter herbergen **DE STEMBUS** en **DE ROSKAM,**
te Denderhautem, wijk Vondelen,
gegeven
door de maatschappij: **LES BRASSEURS,**
op **Zondag 18 Juli 1880.**

De ondergeteekende leden der Commissie, hebben de eer de heeren liefhebbers uit te noodigen naar bovengemelde Ringsteking, alwaar de volgende prijzen in geld zullen te winnen zijn :

— 145 FRANKEN 145 —

1^e Prijs, 50 fr. — 2^e prijs, 35 fr. — 3^e prijs, 25 fr. — 4^e prijs, 15 fr.
5^e prijs, 10 fr. — 6^e prijs, 10 fr.

De 5^e prijs is voor het meeste getal mededingers eener zelfde stad of gemeente, ten minsten 10 in getal en voorzien van een goed bewijs.

De 6^e prijs is aan de verst afgelegene mededingers eener zelfde gemeente, ten minste 5 in getal, ook voorzien van een goed bewijschrift.

De integ is bepaald op fr. 2-00 per ruiter.

De inschrijving zal plaats hebben van 2 tot 4 uur namiddag, ter herberg van Francies VAN DURME, (Ton Vondelen).

De andere voorwaarden zullen voor den kampstrijd door de leden der Commissie voorgelezen worden, welko leden onvederroepelijk over alle geschillen zullen beslissen.

Goede stallingen zijn ter beschikking der ruiters.

De Ringsteking zal door het muzick van Haaltert opgeluisterd worden.

DE COMMISSIE:

<i>De Geheim-schrijver,</i> J. DE GRAVE.	<i>De Onder-Voorzitter,</i> F. LIEVENS, CH. PERREMAN.	<i>De Voorzitter,</i> CH. ROBLANDT.
---	--	--

Gezien en goedgekeurd door het Collegie van Burgemeester en Schepenen van Denderhautem.

<i>De Secretaris,</i> CH. L. ROBLANDT.	<i>De Burgemeester,</i> CH. MAES.
---	--------------------------------------

Ringsteken. Een mooie teloorgegane sport.

H. GROTE PERSOONLIJKHEDEN.

Prof. Georges DE WITTE.

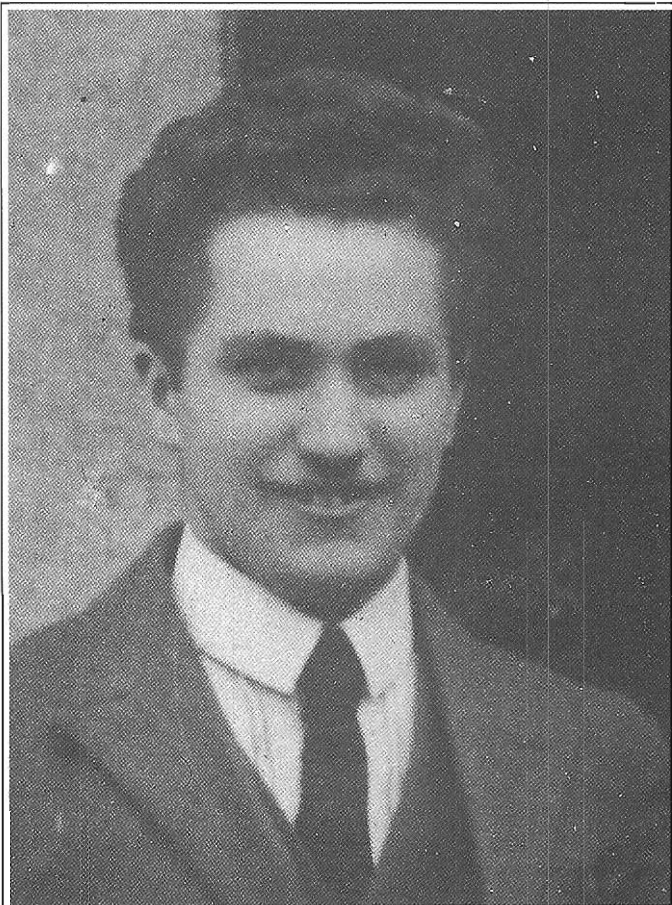
Hij zag het levenslicht te Denderhoutem op 9 augustus 1903. Zijn geboortehuis bestaat nog, maar werd bijna helemaal door nieuwbouw vervangen.

Zijn ouders, Richard en Clementine Van den Haute, pachtten destijds de historische hoeve van de "Bijloke", of van " 't Hospice", gestaan en gelegen in de Stichelen.

Georges werd al op vrij jeugdige leeftijd op kostschool gestuurd en wel in het verre Malonne, Namen. Eenmaal deze studies voltooid verhuisde de jonge student naar een andere Waalse stad, Bergen, om er de zware studies in de Hogere Mijnschool (= Ecole des Mines) aan te pakken.

Na deze opleiding wordt hij vrij snel hoogleraar aan de Gentse universiteit. Hij doceert hier geologie.

Te zien aan zijn talrijke lidmaatschappen van plaatselijke en vooral vreemde geleerde genootschappen moet Georges een grote wetenschappelijke activiteit aan

Prof. Georges De Witte.

de dag gelegd hebben.

Georges bleef ongehuwd en beëindigde hier zijn aards leven op 23 april 1964, amper zestig jaar oud. Hij overleed te Gent.

Naar verluidt was Prof. De Witte in ruime kringen gekend en uitgenodigd op feesten omwille van zijn originele cadeaus die hij schonk. Hij presenteerde zijn feestvierders vaak zeldzame, mooie gesteenten die hij meestal uit verre oorden had verzameld.

Van zijn grootvader, Victor Van den Haute, is ons een rare uitspraak bekend:

"De Burgemeester van 't onrecht,
zal zijn der demokraten knecht."

Bedoeld is burgemeester Theofiel Sonck, burgemeester in de mindereheid in 1921

Grootvader Victor was veel jaren democratisch raadslid te Denderhoutem. De foto hierbij toont ons de professor, nog vrij jong.

Prof. Clemens SCHUTTIJSER.

Als rechtstreekse afstammeling van deze gegoede molenaarsfamilie Schuttijsers, voelen we ons vereerd en tevens verplicht tegenover deze hoogstaande man, hem als tweede – in leeftijd dan – van beide Denderhoutemse hoogleraren de eer te geven die hem toekomt, dit is dan een afzonderlijke ereplaats in de monografie.

Wij mochten hemzelf ontvangen en voelden ons – mede als verre verwante – al heel rap ingenomen door de eenvoud en de gemakkelijke toegankelijkheid van deze wetenschapsmens.

Hij stelde zichzelf, na lang aandringen van onzentwege, voor en deelde ons zijn levensloop summier mede.

Prof. Schuttijsers werd te Denderhoutem geboren in 1943, de 12de januari, en gedoopt in zijn parochiekerk te Outer-Lebeke.

Zijn ouders waren landbouwers, eerst een tijd in het oude molenaarshuis op de Dries, later verhuisden ze naar Nederhasselt. Daar immers kwam moeder Irma De Meyer vandaan. Vader was Edmond Schuttijsers, zoon van de laatste molenaar Charles – Louis.

Clemens liep de lagere school door bij de nonnekens in de Lebeke. Vanuit Nederhasselt fietste hij dan enige tijd naar het college van Ninove waar hij humaniora aanvatte. Deze studies zette hij in het Ste.-Catharinacollege in Geraardsbergen verder. Hiermee klaar wordt hij dan later in Leuven Burgerlijk Elektrotechn. Ing. in 1966. Hij neemt er ook nog wiskunde bij. (1973). Dit brengt hem tot assistent, later tot lesgever aan de Hogere School van Techn. Ing. te Leuven. Verder komt hij nog als hoogleraar terecht aan de katholieke Industriële Hogeschool, groep I te Leuven. Daar werkt

hij nog steeds. Vermits wij dat van hemzelf aan de weet kwamen noemen wij dat in gewone mensentaal: specialist in elektronica-zaken.

Deze minzame geleerde zegt overigens onbevangen zijn mening over huidige maatschappelijke situaties. Als vrij man, hij is immers celibatair, kan hij rustig zijn gegronde mening over heel wat op een serene manier kwijt.

Graag wensen wij Prof. Schuttijser nog veel gelukkige jaren, in frisse gezondheid.
Dank U, Clemens.

Prof. Clemens Schuttijser.

- ¹ R.A. te Gent. De stichtingsoorkonde.
- ² In het "Stokregister" van Denderhoutem; ter pastorie.
- ³ Zie 2.
- ⁴ Id. p. 33.
- ⁵ Id. p. 35.
- ⁶ Ook in het "Liber Memorialis" terug te vinden, p. 65.
- ⁷ Land van Aalst. De Witte Kaproenen te Aalst. D. Butaye, s.j. 1991. nr. 4, p. 343.
- ⁸ St. A. Aalst; verzameling kranten: "De Volksstem". 5/6 mei 1912.
- ⁹ Alhoewel de kerk op het grondgebied van Outer staat (op enkele tientallen meters van de grens met Denderhoutem) gaan tal van Denderhoutemnaren er naar de mis.
- ¹⁰ St.A.Aalst. "De Volksstem", december 1933.
- ¹¹ In 1996 werd dit eeuwfeest plechtig gevierd op de parochie. Onder impuls van Patrick Haegeman werd een brochuurtje samengesteld waaruit wij een en ander overnamen. Waarvoor onze dank.
- ¹² St.A.Aalst. Verzameling kranten. Microfilm. 1908.
- ¹³ Met dank aan het bestuur van de Strijdersbond te Brussel.
- ¹⁴ Aldus het "Jaarboek van het Davidsfonds. 1913". Denderleeuw stichtte zijn afdeling op 29 juni 1912 en telde meteen al 100 leden. Verheugend was zeker de overgrote deelname van de toenmalige "intelligentsia" in stad en dorp.
- ¹⁵ Men leze het ganse verhaal in "Denderhoutem, de St.-Amandusparochie..." E. Huylebroek. 1985. p.36.
- ¹⁶ Zie "'t Muziek van Atom". Moed en Volharding. 1996.
- ¹⁷ Ons art. in "Mededel. Heemkring Haaltert". 1991. nr.2; p.17.
- ¹⁸ Zie "Vita Romana. Het Leven in het oude Rome." U. Paoli. Vertal. G. Edmonds. 1944.
- ¹⁹ Id. p. 235.
- ²⁰ In een der Londense musea is een stuk bijbeltekst te bewonderen, daterend ca. 100 jaar na Christus. Men kan ca. 5000 handschriften van het Grieks nieuw testament lezen. Een twaalfstal omvatten de ganse bijbel, waaronder 3 der oudste: de 4de eeuwse Codex Vaticanus en de Codex Sinaiticus en de 5de eeuwse Codex Alexandrinus; zie "Manuscripts of the Bible". T.S. Pattée. Rev. Edition. 1995.
- ²¹ Zie "Strevēn", 1949, p. 768., ook id. 1953, p. 570; "Kultuurleven", nov. 1953, p. 683.
- ²² "Kerkel. Instell." Nolet en Boeren. MCMLI; p. 335.
- ²³ R.A. Beveren. Wett. Pass. Nr. 1187.
- ²⁴ Poulet, Minister van Wetenschappen en Kunsten, liet op 19 mei 1914 de wet afkondigen tot verplichting onderwijs te verstrekken. Zie "Histoire de la Belgique Contemporaine". Meerdere auteurs; dl. III p. 57.
- ²⁵ Zie over deze kwestie: "Histoire Sommaire de la Civilisation". Gustave Ducoudray. Paris. 1886. p. 1016 e.v.
- ²⁶ R.A. Gent. Prov. Arch. Dl. II nr. 3498/8.
- ²⁷ Mededel. Heemkring Haaltert; 1982; nr. 3.
- ²⁸ R.A. Gent. Scheldedepartement ; nr. 4339/8.
- ²⁹ Burg. St. Denderhoutem. Hij treedt als getuige op bij een huwelijk.
- ³⁰ R.A. Gent; Prov. Arch. dl.II nr. 0369/5.

- ³¹ Dit "Bewijs van Algemene Toelating" was nodig bij het dingen naar een openbare plaats van onderwijzer. R.A. Gent, Hollandse Periode; nr. 0369/5.
- ³² R.A. Beveren. Denderhoutem, Modern. Boek 2; a° 1823.
- ³³ Id. Id. Kadastrale Legger. Boek II.
- ³⁴ Hiermede werd de voormalige "lazarije-kapel" bedoeld, op 't einde van de Molenstraat.
- ³⁵ R.A. Gent Bisschopp. Archief Denderhoutem, M17.
- ³⁶ R.A. Beveren. Kadastrale Legger, nr. 1276.
- ³⁷ In de zeventiger jaren werd een schoolhuis gesloopt en niet meer heropgebouwd.
- ³⁸ Dit gegoed echtpaar woonde in de Borreken, nu Kapelstraat. Vermits er vier ongehuwd gebleven dochters waren, kon niemand financieel schade lijden.
- ³⁹ Zie "Histoire de la Belgique contemporaine. 1830 – 1914. " Tome 2° Tekst van Vicomte Ch. Terlinden. p. 141.
- ⁴⁰ "Het Tijdschrift van het Gemeentekrediet". Nr. 195; 1996/1, p. 28-29. Het art. houdt een korte biografie in van de 19de eeuwse liberale staatsman Frère-Orban.
- ⁴¹ St.A.Aalst. "De Werkman"; sep. 1912.
- ⁴² Het is ons niet bekend welk raadslid hiermee bedoeld werd.
- ⁴³ Zie "Histoire de la Belgique contemporaine. " Tome 3° p.57.
- ⁴⁴ Lees daarover: "Histoire sommaire de la Civilisation" . a.w. p. 1015.
- ⁴⁵ Zie het politiek hoofdstuk, a° 1921: Twee burgemeesters gevierd!
- ⁴⁶ R.A. Beveren. Denderhoutem. Modern archief. Boek 15, art. 3803.
- ⁴⁷ Dit bericht werd wel door "De Werkman" verspreid; september 1912.
- ⁴⁸ Pastoor Van de Putte meldt de eerstesteenlegging van dit "parthenon" – op 30 september 1889. Zie het Stokregiester a.w. p. 39. De beginperiode van het klooster in "Denderhoutem, De St.-Amandusparochie.", E. Huylebroek. a.w. p. 179.
- ⁴⁹ Zie dat verhaal in de "Heemkring Haaltert"; jg. 1996, nrs. 3 en 4.
- ⁵⁰ De dode hand was een onvervreemdbaar recht, vooral van goederen van geestelijke gemeenschappen in de oude tijd; later afgeschaft.
- ⁵¹ Kamiel Schouppe werd in 1926 op de christen-democratische lijst verkozen.
- ⁵² "Lettre Encyclique de N.T.S. Père Léon XIII RERUM NOVARUM. " De la condition des ouvriers. 5° Ed. MCM. (Eerste editie op 15.5.1891).
- ⁵³ Rerum Novarum, a.w. p. 53.
- ⁵⁴ Ch. Woeste: A Travers Dix Années. 1895. p.79.
- ⁵⁵ K. Van Isacker, s.j; Het Daensisme. 1959. p.5.
- ⁵⁶ Ch. Woeste: Echo des Luttes contemporaines. 1895 – 1905. p. 340.
- ⁵⁷ Id. p. 341.
- ⁵⁸ K. Van Isacker. Het Daensisme; a.w. p. 172.
- ⁵⁹ Lees het ganse verhaal in "Eigen Schoon.." nrs. 4 – 5 – 6. 1976. p. 183 e.v.
- ⁶⁰ Ch. Woeste: "Echos des Luttes..." a.w. p. 344.
- ⁶¹ Zie het hoofdstuk Onderwijs.
- ⁶² Lees in "Mededel. Heemkring Haaltert". Jg. 13 – 1993. nr. 4 p.9 e.v.
- ⁶³ Lees de schrijvende aanklachten van Karel De Schaepdrijver en Julius Charpentier in "Vlaanderens Weezang aan de IJzer." Kortrijk 1918.
- ⁶⁴ Over de fanfare zie "Heemkring Haaltert", 1991, nr.2.

- ⁶⁵ De N.V. Vlaamsche Spaar- en Leenbank te Aalst.
- ⁶⁶ Georges Eeckhout in "Histoire de la Belgique contemporaine." T. 1er. P. 381.
- ⁶⁷ Uit het Tijdschrift voor Geschiedenis. 1979. R. Van Eenoo. p. 333.
- ⁶⁸ id. R. Van Eenoo, a.w. p. 339. Men dacht daar in 1836 aan....
- ⁶⁹ Zie de langdurige procedure waarin Buyl gewikkeld was in 1778 en die tot zijn afstelling als meier leidde. Mededel. Heemkring Haaltert, 1996; nrs. 3 en 4.
- ⁷⁰ Archief van de abdij van Affligem. Den Denderbode van mei 1852.
- ⁷¹ R.A. Beveren. Prov. Depot. Nr. 2: 4125/12.
- ⁷² Naamgenoot van de advocaat.
- ⁷³ R.A. Beveren. Prov. Dep. Nr. 2/5066/8.
- ⁷⁴ Id. Nr. 2/5385/9.
- ⁷⁵ Id. Nr. 2/5696/11.
- ⁷⁶ Id. Nr. 2/6286/10.
- ⁷⁷ St. A. Aalst. Den Denderbode van 16 juli 1893.
- ⁷⁸ Id. 23 juli 1896.
- ⁷⁹ Bedoeld wordt de proceskosten der gebroeders Daens.
- ⁸⁰ St. A. Aalst. Den Denderbode van 19.9.1897.
- ⁸¹ R.A. Beveren. Prov. Depot. Nr. 2/7696.
- ⁸² Vermoedelijk wordt Albert Van den Bruele bedoeld.
- ⁸³ St.A. Aalst. "Den Denderbode", 7 mei 1905.
- ⁸⁴ St.A. Aalst. "De Werkman" van 24 juli 1914.
- ⁸⁵ Zie verder het hoofdstuk "Vaderlandse Verenigingen".
- ⁸⁶ St.A. Aalst. Uit de krant "Recht en Vrijheid". 27 ja. 20 maart, 18 mei en 15 juni 1924.
- ⁸⁷ R.A. Beveren. Dossier verkiezingen 1926. Prov. Depot nr. 2/8949/10.
- ⁸⁸ St.A. Aalst. "De Volksstem" van 29 oktober 1933.
- ⁸⁹ Naar teksten uit "Kroniek van België" . Standaard. 1987.
- ⁹⁰ Zie "Denderhoutem, de St.-Amandusparochie." E. Huylebroek. a.w. p. 37.
- ⁹¹ "Volksspelen en Volksvermaken in Vlaamsch België". Maurits Sacré en Aime De Cort. 1925. p. 105.
- ⁹² Zie ook ons artikel "Ringsteken te Paard" in de Mededel. Heemkring Haaltert. 1988, nr. 1.

Deel 4. Herlinkhove

Een naam als een klok voor de mensen van Ninove, Outer, Denderhoutem en Aspelare-Nederhasselt, die zich enigermate interesseren aan het reilen en zeilen van dit in vroeger tijden zo omstreden gebied.

Dit heerlijk stuk ongeschonden natuur werd terecht al in de 9de eeuw opgemerkt door de lieden van Karel De Grote. Zij schonken Herlinkhove aan de abdij van St.-Amand te Elnone (Frankrijk). De naamgeving was zeker nog niet Herlinkhove;¹ Het domein kwam later in het bezit van de Heren van Ninove. In 1366 komt het, samen met Het Land van Rotselaar, in handen van de graaf van Vlaanderen. Ook de hertogen van Boergondië kregen de heerlijkheid Ninove-Herlinkhove in bezit. Na talrijke wisselingen door verkoop, wederkoop, schenking in de oude tijd maakte de Franse Revolutie (einde 18de eeuw) voorgoed een einde aan de heerlijkheid.² Herlinkhove werd pas in 1794 bij het Land van Aalst gevoegd.³

Weinig dorpen of steden – behalve dan Geraardsbergen – kunnen zulke oude vrijheidsbrieven (= KEUREN) voorleggen als Herlinkhove. Volgens de geschiedkundige Vangassen bestond deze keure al van vòòr 1115.⁴ Een tekst van ca. 1460 wijst op dat oude stuk. Het dorp had **schepenen**; zo hielden ze gouddagen, onder leiding van de meier. Dank zij Vangassen kunnen wij de ontcijfering van die keure (anno 1474) volgen.⁵

Nabij de Gentse straat stond een kerkje, op een heuveltje. Op deze plaats staat nu nog een **kapel**.

Herlinkhove zou aanvankelijk 264 bunder (d.i. ca. 325 ha.) groot geweest zijn.⁶

In 1709 had de gemeente een totale oppervlakte van 200 bunder 1 dachwand 50 roeden; dat is 64 bunder minder dan het oorspronkelijk domein van St.-Amand.

De grote kerkelijke verplichtingen (doop, huwelijk,..) moesten de gelovigen van Herlinkhove evenwel in de Ninoofse parochiekerk vervullen. Ook voor enkele civiele aangelegenheden moesten ze naar Ninove. Wel bleef Herlinkhove een afzonderlijk autonoom dorp met eigen schepenbank.

De **bevolking**. In 1709 telde Herlinkhove 175 inwoners. Hiervan waren 52% kinderen. Naast landbouwers telde de gemeente ook wat vaklui. Dezen hadden zeker allen enig vee en bewerkten wat akkerland, voor de

eigen behoeften. In deze tijd van handenarbeid hadden grotere bedrijven uiteraard mankracht nodig. Zo zien we er ook enkele knechten en meiden aan het werk. Sommigen waren zelfs inwonend.

Wegens voedselschaarste werd in 1709 de juiste samenstelling der gezinnen opgevraagd, alsmede de graanvoorraden, nog ter beschikking voor de bevolking. Zonder twee gezinnen die bij Outer en Aspelare behoorden waren er 28 gezinnen, d.i. 162 personen. Vangassen meent dat deze volkstelling juist moet geweest zijn, maar de graanvoorraden?... Zouden er inderdaad slechts acht gezinnen nog over graan beschikt hebben en twintig "onvoorzien van graen"?

Opmerkelijk is de stijging van de Herlinkhoofse bevolking tijdens de 18de eeuw. Inderdaad, het gaat van 175 in 1709 naar 452 in 1792.⁷ Per gehucht telde men:

174 personen in de wijk Herlinkhove (rond het kerkje);

67 op de wijk Walhove (kerkelijk Aspelare);

70 in Klein-Herlinkhove (kerk. Outer);

121 in de Lebeke (kerk. Ninove).⁸

Men kan gerust stellen dat we qua aantal inwoners meer gemeenten kennen in de omgeving die zeker minder bevolkt waren, maar toch niet gesupprimeerd werden. Zo Lieferinge: 129 man op 124 ha.; Neigem: 192 op 106 ha.

Uiteraard kreeg ook Herlinkhove zijn deel van de Franse "zegeningen" op het einde van de 18de eeuw. Al in 1795 wordt bevel gegeven de daden en uitspraken van de Herlinkhoofse burgemeester Steppe na te gaan: hij werd verdacht van "contrarevolutionaire propaganda". Vòòr 1 oktober 1794 moest dit dorpje 1289 gulden 2 s. 6 dn. belasting ophoesten.⁹

Tijdens het Frans bewind werd de gemeente opgeheven. Ook aan zijn parochiebestaan kwam spoedig een einde: in 1808 werd deze ook afgeschaft.¹⁰ Waarom moest er een einde komen aan een mooie, rustige gemeenschap, die bij momenten, toch 500 inwoners telde? Voorzeker heeft de grote versnippering in kleine stukjes hier sterk toe bijgedragen. Dit zal ook blijken uit de besprekingen met de betrokkenen. Bijgaand plan is onmisbaar om de juiste situatie behoorlijk te kunnen volgen. Dit kaartje toont ons enerzijds de zgz. moedergemeente en verwijderd van dit dorp niet minder dan VIJF enclaves.¹¹ Dezen die het dan echt voor het zeggen hebben – uiteraard de Franse bezetter – zullen de zaken grondig aanpakken. In een archiefstuk¹² van 1 december 1790 verliest Herlinkhove al twee deeltjes van zijn grondgebied aan Outer. Ze waren resp. 1 dw. 86 r. en 1 dw. 67 r. groot. Samen ca. 1 ha.

Plan de plusieurs enclaves
dépendantes des Communes
d' Herlinkhove et de Nederhasselt
Herlinkhove: A:38.90 / B: 73.10
C: 20.35 / D:16.97 / E: 8.87
Nederhasselt: F: 35.75

Heel lang was Herlinkhove een alles behalve homogeen gebied geweest. Verschillende deeltjes raakten zelfs niet aan het hoofdgebied. Tijdens het keizerrijk oordeelde de prefect van het Scheludedepartement, Faipoult, dat de afschaffing en de herverdeling van alle Herlinkhoofse territoria niets dan voordelen kon inhouden. In december 1790 was trouwens al een wet gemaakt waarbij alle enclaves, in een ander gemeente liggende, bij die omsluitende gemeente moesten gevoegd worden.

Naast die twee percelen, die al aan Outer gehecht waren, treft men daar nog enkele terreinen aan die niet aan het hoofdgebied raken. Men gaat nu onderzoeken hoe een logische herschikking doorvoeren om die brokjes aan andere gemeenten toe te kennen. Maar Herlinkhove is al zo klein. Zal het zelfstandig kunnen voortbestaan bij het verlies van die enclaves? De Gentse landmeter-tekenaar Davy krijgt de opdracht al deze verspreide stukken behoorlijk in kaart te brengen. Op 12 september 1806 stuurt hij het resultaat van zijn arbeid naar de overheid. Hij voegt er aanwijzingen aan toe waar die percelen onder te brengen. Vijf verschillende gemeenten zijn betrokken bij de activiteiten. Deze zijn: Outer, Nederhasselt en Aspelare, Ninove en Denderhoutem. Natuurlijk "mag" Herlinkhove nog zijn zegje doen. Davy ziet enclave A – d.i., de wijk Walhoven - bij Aspelare gaan, behalve de hoeve van Livinus De Meyer, aan de overkant van de straat. Dit erf moet naar Nederhasselt.

Outer zal de gebieden B, F en I krijgen, maar zelf G en H aan Nederhasselt moeten afstaan. Ninove wordt bedeed met C en enkele aanliggende percelen van Outer en Denderhoutem annexeren. Aan Denderhoutem worden de enclaves D en E gehecht, met, als compensatie, enkele aangrenzende stukken van Outer en Ninove. Nederhasselt ontvangt de hoeve De Meyer en de delen G en H, die door Outer afgestaan worden.

HERLINKHOVE ZOU OPHOUDEN TE BESTAAN ALS ZELFSTANDIGE GEMEENTE.

Elke gemeente krijgt een plan met de nieuwe begrenzingen, door Davy opgesteld. Deze stuurt op 12 februari 1807 de rekening voor zijn arbeid: 1 kopie van het plan: 16 fr. Op 9 september 1807: 4 kopijen van het plan: 64 fr.; 1 uittreksel van plan aan Outer: 12 fr.; ook een aan Nederhasselt: 8 fr.; een aan Ninove: 5 fr.; een aan Denderhoutem: 6 fr.; Aspelare krijgt ook een en betaalt 5 fr.; totaal: 132 fr. Voor onvoorziene uitgaven wordt het voor Outer 66 fr. Voor Aspelare 22, voor Ninove 22, voor Denderhoutem 11 en voor Nederhasselt 11 + 6 fr. exp. kosten. Samen 138 fr. De omstandige

bundel komt in handen van de sterke man in het Schelddedepartement in Gent: Faipoult. Deze onderzoekt de zaak langs alle kanten en bundelt zijn bevindingen en richtlijnen op 17 oktober 1806.

Hij besluit:

1. Herlinkhove verloor al eerder 3 dw. 54 r. aan Outer;
2. De gemeente telt 500 zielen; haar oppervlakte beslaat 252 dw. Het is niet duidelijk of hier gans Herlinkhove of alleen het resterend gedeelte bedoeld wordt.
3. Door de gemeente betaalde belastingen: 5 000 fr. De bevolking, het territorium en de belastingen zullen nog dalen bij het verlies van die enclaves. Zo kan Herlinkhove niet meer zelfstandig bestaan. Wat moet ermee gebeuren? De gemeenteraad van Herlinkhove moet zich hier dringend over beraden. Er zijn enkel deze alternatieven: ofwel afschaffen van de gemeente in haar geheel, ofwel voortbestaan in onmogelijke toestanden. Welke is dan de voordeligste oplossing als alles in acht genomen wordt?
4. De prefect benoemt de Ninoofse vrederechter BLONDEL om de beraadslagingen over Herlinkhove te leiden en te adviseren. Deze besluiten zullen aan de Onder-prefect in Oudenaarde, aan de Prefect in Gent en aan de meiers der omliggende gemeenten moeten gezonden worden. Aldus geschiedt: de Herlinkhooftse raad delibereert over zijn lot. Het eerste besluit klinkt zeker verrassend: "Outer kan bij ons gevoegd worden." Dit voorstel werd al naar de prefect gestuurd. Moest Herlinkhove opgeheven worden, dan moeten we bij Outer aansluiten: onze gebruiken stemmen best overeen met deze van Outer. Walhoven hoort logischerwijze bij Aspelare. Vrederechter Blondel wil Herlinkhove van de kaart hebben. Volgens deze functionaris is deze kleine gemeente, bij gedwongen gebiedsverlies, beslist onleefbaar. Hij wil terzelfdertijd nog enkele andere grondtransacties doorvoeren: rechte trekken van grenzen, herschikking van een paar terreinen, de bestemming van het administratief archief van het af te schaffen Herlinkhove. Tenslotte wenst de vrederechter een algemene bespreking met alle betrokken gemeenten samen.

Op zijn beurt onderzoekt de prefect de voorstellen van vrederechter Blondel en formuleert zijn besluit op 18 november 1806.

1. Herlinkhove moet vijf enclaves, die werkelijk helemaal buiten zijn gebied liggen, als volgt afstaan: enclave A (= Walhoven), liggend bij de gemeenten Aspelare en Nederhasselt; oppervlakte: 38 dw. 90 r.¹³

Enclave B is slechts 73 r. 10 m. groot en grenst aan Outer en Nederhasselt; C ligt bij Outer en Ninove en is 20 dw. 35 r. groot; D paalt aan Denderhoutem en Outer en meet 16 dw. 97 r. E bij Denderhoutem: 8 dw. 87 r. Nederhasselt had ook een flink stuk enclave, verwijderd van het eigen terrein: F, liggend bij Outer, Heldergem en Denderhoutem. F was 35 dw. 75 r. groot.

2. Voortgaande op het advies van de directeur van de directe belastingen en de richtlijnen van de minister van binnenlandse zaken verzoekt hij Herlinkhove om zelf zijn opheffing aan te vragen. Het behoud van de gemeente – wat nog zal resteren na afname van de enclaves – wordt praktisch onmogelijk. Herlinkhove zal zich opnieuw moeten beraden over de realistische benadering van zijn situatie.

Op dezelfde 18 november 1806 stuurt de prefect aan de onder-prefect in Oudenaarde zijn visie op Herlinkhove. Tevens verzoekt hij hem zelf de kwestie te bestuderen en de stukken onverwijld aan de betrokken meiers op te sturen. De prefect stuurt ook zijn besluiten aan de vrederechter Blondel te Ninove. Deze moet de zaken nu wat bespoedigen ter plaatse. De 9de februari 1807 zendt onder-prefect Beyens aan zijn chef in Gent bericht over zijn advies betreffende de wijzigingen in en met Herlinkhove. Dat deze brief enig uitstel vergde ligt aan de meier van Herlinkhove, die hem verzocht had de conscriptie (d.i. de oproeping van de jongens onder het Franse leger) van 1807 wat uit te stellen. Daarbij had de meier beloofd een nota te zenden met een gemotiveerd advies **TEGEN DE OPHEFFING VAN ZIJN GEMEENTE**. De onder-prefect krijgt dit persoonlijk overhandigd door de meier op 31 januari 1807. Volgens eerstgenoemde functionaris bevat deze nota niets waardevols, alleen de bizarre gedachte om de meierij van de twee gemeenten te bekomen! Dit uiteraard na de vereniging. In het voorjaar van 1807, nl. op 4 april, is het onderzoek van de prefect over de kwestie Herlinkhove rond. Hij heeft het volgende omstandig plan klaar om naar de minister van binnenlandse zaken in Parijs te sturen.

Deel I. De vijf enclaves van Herlinkhove kunnen als volgt verdeeld worden: encl. A, 38 dw. 90 r. groot, het is de mooie wijk Walhoven, gaat naar Aspelare; de kleine enclave B is voor Outer en Nederhasselt bestemd: 73 r. 10 m. C komt aan Outer en Ninove, groot 20 dw. 35 r.; D wordt opgedeeld aan Denderhoutem en Outer: grootte: 16 dw. 97 r. Denderhoutem krijgt gans E, d.i. 8 dw. 87 r. groot. Totaal der vijf enclaves: 85 dw. 82 r. 10 m. dat is ongeveer 27 ha. huidige maat.

Deel II. Ook Nederhasselt heeft een stukje territorium dat volledig buiten zijn

gebied ligt. Op het plan is dit letter F: liggend bij Outer en Denderhoutem; het meet 35 dw. 75 r. In zijn betoog verwijst de prefect naar de "magere" gemeenteraadsberaadslagingen van enkele betrokken gemeenten. Enkel het advies van Aspelare – Nederhasselt kan hij bijtreden, waar geopperd wordt de hoeve van Livinus De Meyer aan Nederhasselt te koppelen, omdat ze, geheel afgezonderd, aan de overkant van de straat, tegenover Walhoven ligt. Bij alle mogelijkheden voegt hij logische argumenten. Hij onderzoekt nauwgezet alle raadgevingen van anderen, o.m. van de onderprefect, van de belastingsdirecteur, van de meiers,... Voor Herlinkhove zelf ziet de prefect geen uitkomst, tenzij: de gemeente volledig te supprimeren. Dit besluit berust hoofdzakelijk op het onontkoombaar feit dat Herlinkhove werkelijk niet meer leefbaar is, vooral financieel, gezien het aanstaande verlies van zoveel grondgebied. Deze voorstellen worden naar de minister van binnenlandse zaken gestuurd op 4 april 1807.

De lang aanslepende zaak der Herlinkhoofse territoria krijgt, vreemd genoeg, haar beslag zeer ver van hier, nog verder dan Parijs. Het is immers in Königsberg, een havenstad aan de Oostzee, dat Napoleon, "Empereur des Français et Roi d'Italie..." zijn tenten opsloeg in het "camp impérial..." Daar ondertekent hij het decreet dat in 3 artikelen over het lot van dat gebied beslist. Het is dan 12 juli 1807. De bepalingen ervan zijn duidelijk:

Art. 1. De municipaliteit Herlinkhove wordt gesupprimeerd; zijn registers en papieren zullen naar het gemeentebestuur van Outer overgebracht worden.

Art. 2. Het grondgebied van de gemeente zal als volgt verdeeld worden: de 1ste enclave A gaat bij Aspelare, behalve de hoeve De Meyer, die bij Nederhasselt aansluit; de 2de enclave B is voor Outer; de 3de enclave C wordt aan Ninove gehecht; de 4de enclave D en C (hier schuilt voorzeker een fout, moet G zijn; nota E.H.) zullen aan Denderhoutem toegevoegd worden. De Nederhasseltse enclave F zal Outers gebied worden. Een paar stukken van Outer, G en H, zullen Nederhasselts bezit worden. Al deze gebieden zullen in alles aan de nieuwe gemeenten onderworpen zijn. De hoofdplaats Herlinkhove zelf, letters I en K zullen aan Outer verbonden zijn.

Art 3. De ministers van binnenlandse zaken en financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit.

(Get.) Napoleon. Voor de keizer, de minister, de staatssecretaris: Maret. Voor eensluidende kopie, de min. van binnenlandse zaken. (Onleesbare handtekening).

Slechts op 13 augustus 1807 sturen de diensten van de minister van binnenlandse zaken afschrift van het decreet naar de prefect van het depar-

Enregistré le 30 juillet
n.º 2733.

Au Camp impérial de Longjumeau
le 12 juillet 1807.

Napoleon, Empereur des Français
et Roi d'Italie,

Du le Rapport de notre Ministre de l'Intérieur
notre Conseil d'Etat entendu,

Nous avons Décrété et Décrétons ce qui suit:

Art. 1er.

La municipalité d'Herlinckhove, département
de l'Escaut, est supprimée; ses registres et papiers
seront transférés aux Archives de la Mairie d'Oultra.

Art. 2.

Les parties détachées du territoire de la dite
Commune sont réparties ainsi qu'il suit:

- * 1° L'enclos désigné par la lettre A au plan
des annexes, excepté la ferme et le jardin de Livin de
Meyer, qui fera partie de Mederbasvelte, est réunie
à la Commune d'Aspeltare.
- * 2° L'enclos désigné par la lettre B est réunie
à la Commune d'Oultra.
- * 3° L'enclos désigné par la lettre C est réunie
à la Commune de Ninove.
- * 4° Les enclos désignés par les lettres D, E font

5.° L'enclos de la Commune de Medersbasselt,
indiqué au plan par la lettre f, est réuni à
la Commune d'Oultre;

6.° La portion de territoire appartenant
à la Commune d'Oultre, et désignée au plan
par les lettres g & h, est réunie à la Commune
de Medersbasselt;

7.° Le chef-lieu de la Commune d'Horstbasse,
désigné par les lettres J & K, est réuni
à la Commune d'Oultre; ces portions
de terrains ainsi réunies, seront
exclusivement imposées dans les
Communes dont elles font partie

Art. 3.

et des finances pour
Notés Ministres de l'Intérieur ^{en} chargés de
l'exécution du présent décret.

Signé NAPOLEON.

PAR L'EMPEREUR, le Ministre Secrétaire d'Etat.

Signé HUGUES B. MARET.

POUR AMPLIATION,

Le Ministre de l'Intérieur.

tement. Hij moet het ministerie van de uitvoering van het decreet op de hoogte houden. De 19de augustus wordt dezelfde prefect nog eens in kennis gesteld van het decreet, met de opdracht de hierbij ontstane veranderingen mede te delen aan de chef van de belastingen en aan de arrondissementsraad. (Onleesbare handtekening).

De 7de september licht de prefect dan de meiers van de vijf gemeenten in, alsook de directeur van de directe belastingen en de onder-prefect te Oudenaarde.

Na het inlichten van alle instanties die ermee te maken hadden zijn er dus wel territoriumwijzigingen voor enkele gemeenten.

Ninove vergroot nogal wat.

Outer krijgt grote oppervlakten grondgebied, maar moet wel een paar stukken afstaan aan Nederhasselt. Deze gemeente vergroot enigszins.

Aspelare krijgt een homogeen stuk bij: Walhoven. Het bevatte destijds een omwald kasteel dat 't Slot heette.

Denderhoutem kreeg "Klein-Herlinkhove" bij. Een mooie brok aan de rechteroever van de Paardenbeek, aanleunend bij de Lebeke.

Wat met het ander Herlinkhoofs bezit, zoals renten, obligaties, gelden? Een behoorlijke inventaris kon een snelle oplossing helpen verwezenlijken. Men diende evenwel rekening te houden met het contingent behoeftigen van Herlinkhove. Dezen moesten toch voortgeholpen worden?

Het wekt verbazing dat men jaren later nog aan verdelingsprocedures moet beginnen. Meerdere documenten over deze zaak gewagen van de OPHEFFING als gemeente van Herlinkhove in 1810, waar die toch al een feit was in 1807. Uit onderzoek van het dossier hieromtrent blijkt al vlug dat Outer – wellicht met graagte – al te lang het inkomen van Herlinkhove binnenrijft. Zeker moet deze gemeente dan ook voor de armenzorg van de behoeftige Herlinkhovenaren ingestaan hebben.

Een schrijven van 29 juli 1818 geeft volgende richtlijnen aan de burgemeesters en weldadigheidsinstellingen der vier gemeenten: hulp aan armen en zieken moet voortgezet worden; misbruiken moeten beteugeld worden; de armbesturen moeten elke maand verslag uitbrengen bij hun gemeentebestuur over die activiteiten; gezonde hulpbehoevenden kunnen aan 't werk gesteld worden op de gemeenten.

Denderhoutem kruipt in de pen - we zijn dan al 22 april 1820 – om Outer op het matje te roepen in verband met de geïnde inkomens van Herlinkhove. Om die onwettige handel te beëindigen wordt de Oost-Vlaamse gouverneur verzocht Outer 1/3 aan Denderhoutem te doen afstaan. Dit steunt op de te verdelen aantallen inwoners die naar de

gemeenten zullen gaan: Outer : 204; Denderhoutem: 106. Uiteraard zal Outer dan ook ca. het dubbel aan nieuwe behoeftigen bij te onderhouden hebben ten opzichte van Denderhoutem. Dit schrijven vanuit Denderhoutem draagt de handtekening van burgemeester J. De Winter, ook L.P.Goossens, Bon. Brijs, J.-Bt. De Conseth, J.-Bt. Kiekens, Const. V. d. Eynde naamtekenden. Bleef een antwoord of reactie uit vanuit Gent? Wij vonden er geen...

Een nieuw verzoek gaat naar de gouverneur op 30 mei 1821. Er wordt herinnerd aan de brief van 20 april 1820. De districtscommissaris van Aalst laat aan de gouverneur de onenigheid tussen de armbesturen weten:

1. Denderhoutem neemt 106 Herlinkhovenaren aan; Outer kreeg 204 personen. In Outer betwist men deze cijfers. Zij geven voor hun dorp 311 inschrijvingen en voor Denderhoutem slechts 88.
2. Aantal inwoners waarvoor tussenkomst moet komen: voor Outer 91; voor Denderhoutem 2 à 3.
3. Verdeling der goederen: Outer vraagt 5/6 van de eigendommen, maar wil f 400 aan Denderhoutem vergoeden; zij kregen immers al jaren de inkomens van gans Herlinkhove. Denderhoutem vraagt 1/5 van de eigendommen en 1/7 van het inkomen. Outer streek al 6 j. dat inkomen op; dat zal toch van f 5 à 6000. bedragen. [f = florijn].

De commissaris van AALST staat achter de Outerse voorstellen; die hebben immers al jaren veel onderhoudskosten moeten doen voor de Herlinkhovenaren. Hij stelt voor een commissie te laten samenkomen, om tot een vergelijk te geraken.

18.7.1823. Brief van de commissaris (Aalst) aan de gouverneur:

- de gegevens van de eigendommen van ex-Herlinkhove moeten door Outer gegeven worden;
- de gegevens door Denderhoutem verstrekt zijn gebaseerd op een rekening neergelegd door de baljuw van Herlinkhove op 11.9.1793. Deze bevatten alle goederen, renten en opbrengsten, weergevende het inkomen van 1792. Dit is ondertussen merkelijk veranderd.

Nieuw schrijven van De Craecker (d.i. de districtscommissaris) aan de gouverneur op 6 mei 1824: Outer is buitensporig en weerspannig aan het gezag van de gedeputeerden te Gent. Hij wil krachtdadige maatregelen treffen om de zaak tot een goed einde te brengen.

Outer schijnt geen gevolg gegeven te hebben aan het project van overeenkomst van 20 september 1823. Het plichtsverzuim van Outer moet beteugeld worden!

11 mei 1824: De Craecker stuurt een 'rappel' naar Outer. Het antwoord van Outer op 26 mei 1824: "Den Regeeringsraad van Outer: Wij zouden geen gevolg gegeven hebben aan uw schrijven van 18 dezer, inhoudende een project van verdeling van een zoo geseide overeenkomste, 't gene ons onbekend is. Zend ons een kopie toe van Zijne Majesteit waarbij hij de gemeente van Herlinkhove gesupprimeert heeft, om dezelve gezien onze deliberatie met fundament en rechtvaardigheid te kunnen opmaeken." Voor Outer ondertekenden: J. V. d. Broucke, schepen; Jos. Geeroms, F. Prieels, P. Bombeek, Jan B. Verbeken.

12 april 1825. De Craecker aan de gouverneur. Volgens bericht uit Outer dienen Ninove en Aspelare -Nederhasselt ook als deelgenoot aangezien te worden. Door mij om uitleg verzocht liet Ninove weten in die activa (renten e.d.m.) geen deel te vragen, vermits Ninove gronden aangelegd worden die geen bevolking bevatten. Aspelare schijnt nalatig te zijn, vermits het nog niet antwoordde.

6 mei 1825. De Craecker aan de gouverneur. Ninove berichtte ons al op 5 april II.: zij maken geen aanspraak op een roerend deel van Herlinkhove, enkel op onroerend goed. Aspelare beweerde op 7 april wel gerechtigd te zijn. Op 4 april was in Aalst vergaderd. Er werd een gedeeltelijke overeenkomst bereikt. Moeilijk punt blijft de f 900 door Outer aan Denderhoutem af te dragen. Hierover zullen de gedupeerde staten in Gent moeten oordelen. Mijn mening over deze kwestie (d.i. de mening van De Craecker): vermits de bevolking ongeveer met 1/5 toegenomen is, moet ook de som van schadeloosstelling aan Denderhoutem te vergoeden met gelijk vijfde vermeerderen, zijnde aldus f 1080. Zo U het beter vindt de som van f 900 niet te bezwaren en als gepland af te handelen, wetende dat Outer geen 3/4, maar 4/5 geniet in goederen en renten, kan dit misschien verantwoord zijn....

19 augustus 1825. De gouverneur aan De Craecker (te Aalst): Wij maken geen bedenkingen op uw voorstellen en oordelen dat die f 900 op f 1080 moet gebracht worden. Maak dan een akte in die zin op om de zaak van de baan te helpen.

2 juni 1826. Bijna een jaar later! De Craecker aan de gouverneur. Herinnerend aan het voorstel van 4 oktober 1823, door U gedaan, om Outer 3/4 der goederen toe te kennen en Denderhoutem 1/4. Op last van Outer zou Denderhoutem f 900 als schadeloosstelling krijgen, maar Outer zou dan al de gedane ontvangsten behouden, tenzij Aspelare - Nederhasselt nadien niet zou reclameren ten opzichte van het gehucht Waelhove, dat van Herlinkhove kwam. Vermits Aspelare toch 95 armlieden - dat lijkt ons toch

veel; nota E.H. – in zijn verworven deel heeft, kon de overeenkomst niet doorgaan. Daarop volgde op 4.5.1825 een nadere overeenkomst door De Craecker getroffen. Denderhoutem pretendeert echter alleen gerechtigd te zijn in deze uitkering van f 900, door Outer vooruit te betalen. Dit biedt weer geen uitkomst want Aspelare – Nederhasselt beweert dezelfde rechten te kunnen aanbrengen. Dus: nieuwe moeilijkheden.

Ik (d.i. De Craecker) stel voor:

1. de transactie te behouden, te weten $\frac{3}{5}$ aan Outer, $\frac{1}{5}$ aan Denderhoutem, $\frac{1}{5}$ aan Aspelare – Nederhasselt.
2. Bij die f 900 door Outer vooruit te betalen moet f 180 bijkomen, zooals U ook goed vindt; dit komt voort uit de gerechtigheid van Aspelare – Nederhasselt.
3. Deze f 1080 moeten verdeeld worden tussen Denderhoutem en Aspelare – Nederhasselt en naar gelang elks armbevolking van Herlinkhove; dus Denderhoutem, 106 man overgenomen hebbende, zou f 569 en 55 $\frac{1}{2}$ cts moeten genieten; Aspelare – Nederhasselt zou ontvangen f 510 en 44 cts. zijnde voor 95 zielen. Vermits Outer nog niets van die ontvangsten uitbetaalde, zou het een interest van 5 % moeten opleggen, en dit wel sedert prima october 1823 tot 1 juli a.s., dus f 148 en 50 cts. Mocht U deze interesten te zwaar vinden, merk ik hiertegen op dat Outer wel eens kan te maken hebben met oninbare posten, dus met verlies. Ik vind dus billijk dat Outer aan Denderhoutem en aan Aspelare – Nederhasselt de $\frac{2}{5}$ van het inkomen der goederen tot 1 juli, na afrekening van $\frac{1}{4}$, zal betalen. Aldus beloopt de som tot f 1107,46 , door Outer te vergoeden tot $\frac{2}{5}$, dus f 442,98 en samen met de voorzeide som van f 148,50 "over de croisen" (= interesten) tot f 591, 48 uit welke som Denderhoutem zou genieten f 881,44 + f 100 vooruit te betalen aan Aspelare – Nederhasselt. Denderhoutem zou zuiver hebben f 981, 44; Aspelare – Nederhasselt, na afrekening van f 100, tot 690,01.

Outer geeft te kennen dat nu niet te kunnen betalen (te krap bij kas). Men komt tot dit vergelijk: het staat Outer vrij aan Denderhoutem en aan Aspelare – Nederhasselt vaste goederen en renten af te staan, dit voor de helft....

Het lijkt mij, aldus nog De Craecker, dat Outer tevreden mag zijn en geen bezwaar hoeft aan te tekenen. De anderen krijgen m.i. waartoe zij gerechtigd zijn. Wilt U deze zaak met "uw oppergezag" goedkeuren, anders geraken we er nooit uit. U krijgt dit terug, alsmede de beraadslaging van Denderhoutem en Aspelare – Nederhasselt in dato 12,20 en 23 mei jl.; (dit

was 1826).

26.8.1826. De Craecker aan de gouverneur. "... alle partijen kwamen overeen de 19de augustus 1826. Wil ook deze goedkeuren; (get. DE CRAECKER)."

We menen dat een schrijven van de "administrateur" der armbesturen, gedateerd op 16 december 1826, eindelijk het eindpunt betekende van een jarenlang aanslepende betwisting. Maar ja, als het om bezit draait....

Bevolking Herlinkhove: (volgens Vrielinck, p.1708. Vol 3.)

Bevolking op 12 april 1797: 74 mannen (gehuwden en weduwnaren); 75 vrouwen; 104 garçons (de tout âge); 178 filles. Totaal mannen: 178 en totaal vrouwen: 216, dus 394 samen.

Jaar VIII: 464 inwoners. Jaar 1806: 509 inwoners.¹⁴

¹ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1952 ; nr. 5; p. 193.

² "Geschiedenis van Ninove"; Dr. H. Vangassen. dl. II; p.11 e.v.

³ Land van Aalst. H. V. Isterdael.dl. I. p. 28.

⁴ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1952, p.194.

⁵ Id. p. 196.

⁶ Land van Aalst. "Herlinkhove in 1709". Dr. H. Vangassen. 1955, nr.3, p.41.

⁷ Land van Aalst. Dr. H. Vangassen. 1955; nrs. 3 & 4; p.49 e.v.

⁸ "Geschiedenis van Ninove". Dr. Vangassen. Dl.II; p.467 – 468.

⁹ Id. p. 598.

¹⁰ Carolus VAN GEEL was de laatste autonome pastoor van Herlinkhove. Hij overleed in 1808.

¹¹ ENCLAVE is een zuiver Frans woord; in onze taal vonden we maar een gebrekkig equivalent: "tusschengebied"; enkel Verschueren geeft dit (uitg. 1937, dl.I, p.446). Elders vindt men enkel maar omschrijvingen, zodat het Frans woord vlot gebruikt wordt.

¹² R.A.Gent. Schelvedepartement; nr. 2306/12. We verwijzen hier vaak naar.

¹³ De integrale Franse tekst geeft als maten aan: arpent (dagwand of morgen), perche (roede) en mètre. Wij nemen de algemeen gangbare herleiding aan voor onze gemeente: 1 ha = 325 roeden en 100 voeten. (Zie Van Landschoot, 1884).

¹⁴ R.A.Gent. Schelvedepartement. Nr. 2593/12. Jaar VIII van de Franse republiek stemt ongeveer overeen met een groot deel van 1798

Voorintekeningen

DENDERHOITEM

- Adriaens Mark
Bael Leo
Bael Petrus
Baeten Bertha
Baeyens Willy
Bauwens Mariette
Beckaert M. E. Hr.
Becqué Gustaaf
Beerens-Kiekeris P.
Bevernagie-Borloo E.
Borreman Herwien
Callebaut Raf
Chiau-De Bruyn R.
Chiau-De Pauw R.
Chiau-Van Herzele G.
Cordeels-Van der Meeren P.
Cosyns Michel
De Backer William
De Bie-Van Dingenen G.
De Blander Luc
De Bodt Felix
De Bodt-De Conseth R.
De Braekeleer-Borreman E.
De Bruyn-De Smet E.
De Cock Hilda
De Coen-Kiekens R.
De Coninck Petrus
De Cremer Maria
De Deyn-Vereecken W.
De Doncker Ivan
De Gendt Paul
De Gendt Willy
De Geyter Albert
De Leenheer Gino
De Man Didier
Demelin-Haesaert D.
De Meyer Luc
De Niels-Siroyt M.
De Nul-Strypens M.
De Pelsmaecker-Kiekens M.
De Putter Dorothy
De Putter-De Backer bvba
De Ranter-De Leu J.
De Ridder-Lobyn J.
De Roeck Hilda
De Roeck Linda
De Roose-Mertens D. Dr.
De Saedeleer-De Grootte J.
De Schrijver Johan
De Schrijver Marnicq
- De Winter-Cobbaert R.
De Winter-Van der Meeren W.
De Winter-Vijverman W.
D'Haeseleer Marie-Thérèse
D'Haeseleer Petrus
Eeman-Sonck Erna
Geeroms Robert
Geerts Maria
Gees-Meert
Gijsens Hilda
Goubert Gustaaf
Goubert Natalie
Goubert Stefanie
Groeninck Wim
Haegeman Patrick
Haesaert Luc
Hendrickx Raf
Herremans Luc
Heyman-Kiekens E.
Houtman W. E. Hr.
Hunninck Kamiel
Kestemont Robert
K.B.C.
Kiekens-Billens E.
Kiekens Herman
Kiekens Wilfried
Lievens Eliane
Lievens Krista
Lobyn-Du Four J.
Malfroy Nadine
Matthijs Maria
Meert Edwin
Meert-De Schrijver I.
Meert Rita
Merckaert Isidorus
Merckaert Mieke
Moock André
Paeleman Lucien
Pattijn Ernest
Pauwels Jozef
Peleman Lucien
Pots-Van der Donck Luc
Provost-Permentier W.
Raes Erna
Redant Wim
Redant Irene
Roelandt Herman
Rogge-Poppe A.
Rud Jozef
Rumbaut-Wellekens J. Dr.
Scheerlinck Danny
Scheerlinck Hervé
- Scheerlinck Sonja
Schoon Pierre
Sinnavee Gerard
Sonck Hans
Sonck Nelly
Sonck-Cannau T.
Sonck-Hoffelinck W.
Sorgeloos Herman
Souffriau-Raes Fr.
Souffriau Jozef
Talloen-De Graeve G.
Torrekens Georges
Torrekens Roger
Torrekens Willy
Uytersprot Freddy
Uytersprot Eliane
Van Cauter-Baetens F.
Van de Maele-Coppens P.
Van den Bossche Dirk
Van den Eynde André
Van den Spiegel V.
Van den Stock Clementine
V.d. Stockt Geert
Van der Burght Mevr.
Van der Donck Ignatius
Van der Donck Maurits
Van der Kelen Georges
Van der Maeten Luc
Van der Speeten-De Pril C.
Van der Waerden Paula
Van Eeckhoudt Walter
Van Gyseghem-De Bruyn K.
Van Gyseghem-Beeckman M.
Van Hecke Jan
Van Hecke Marc
Van Impe Rita
Van Kerckhoven Willy
Van Overstraeten Maria
Van Raemdonck Godelieve
Van Rossen Godelieve
Van Sande Michel
Van Santen Frans
Van Schelvergem Willy
Van Vaerenbergh-Redant A.
Nera en William
Van Weyenberghe bvba
Verbeeren William
Vernailen-Coppens L.
Vijverman garage
Vijverman-Raes D.
Wijnant Hugo
Wijnant Willem

AAIGEM

Van Cauter-Lievens R.
Van Wassenhove Alfons

AALST

Coppens-Cardon A.
De Geyter Hugo
De Winter Simona
Hoebeeck Oktaaf
Het Stadsbestuur
Van Brantegem Suzanne

ANTWERPEN

Rochtus L. Notaris

ASPELARE

Pauwels Pierre

BAARDEGEM

Van den Eynde Rik

BERLARE

Kiekens-Matthijs J.

BORCHTLOMBEEK

Segers Jan

BORSBEKE

Sonck Dirk

BRASSCHAAT

Van Holderbeke Gerard

BRUGGE

Stradiot-Van Roy H.

DEINZE

Pieters Lucien E. Hr.

DENDERLEEUV

De Backer Willy
De Bolle Willy
De Dier Aimé
De Ridder Marcel
De Rijck-Goubert
De Vriendt-Van Melckebeek
Het Gemeentebestuur
Goubert Leona
Roelandt-Temmerman G.
Sonck Hedwig
Van Bossuyt Herman
Van Sinay Walter
Verbeken Marino
Verheyen P.

DENDERMONDE

De Mey Pierre
Hollaert Gerard
Mertens André
Mertens Jean-Pierre
Mertens Michel
Mertens-Van Eeckhoudt L.
Van Herreweghen Antoine

DENDERWINDEKE

Helskens Lydia
Van den Eynde Els

DILBEEK

De Dier Herman

DRONGEN

Van Damme Dirk

DUFFEL

Haesaert Herman Dr.

ELVERSELE

De Troyer André

EREMBODEGEM

Adriaens Omer
De Troy Jan
Herremans Jef
Rumbaut-Van Bever E. Dr.
Sonck-Du Ville Eddy
Sonck Yolande
Van den Eynde Walter
Van Vaerenbergh-De Ridder

ERPE-MERE

De Winter Aimé
Matthijs Paulus
Souffriau Dirk
Van Keymeulen Eliane

GENT

Het Bisdom
Houtman Erna
Van Herreweghen Gerard
Zusters Onb. Ontvangers

GENTBRUGGE

Van Vlaenderen-Leus A.

GERAARDSBERGEN

Bened. Hunnegem

GIJZEGEM

Sergant Lodewijk

HAALTERT

Allaer-Chiau M.
Boelaert Geert
De Cordier-Coppens S.
De Cremer William
De Dobbeleer-De Neve J.
De Loose Willy
De Nul Rita
De Sloover Gilbert
Elskens-De Meyer D.
Gemeentebestuur (30 ex.)
Ghijsens Paul
Hautman A.A.
De Heemkring
Redant-Dierickx J.
Scheerlinck Johny
Scheerlinck Paul
Schollaert Herman

Schoupe-De Nul Fr.
Souffriau Gustaaf
Van den Eynde Petrus
Van Herreweghen Maria
Van Impe Alexis
Van Impe Fernand

HALLE

Van Eeckhoudt L. Notaris

HELDERGEM

De Troyer Roger
Minnaert William
Van den Driessche Eliane

HERDERSEM

De Winter G.
De Witte-De Gendt D.
De Witte-De Gendt G.

HEVERLEE

Prof. Schuttijser R.

HILLEGEM

D'Haese-Schuttijser R.

HOFSTADE (VI.)

Van Paepegem Willy

IDDERGEM

Lievens-De Coorde W.
Sonck J.
Sonck Raf
Uyttenhove Hil. E. Hr.
Van Roy-Meirschaut R.

IDEGEM

De Blander Jean-Pierre

JABBEKE

Van Oudenhove-Raes Gerard

KERKSKEN

De Cooman Marianne
De Kegel-Leemans Joris
De Rijck Stijn
Lievens Julia
Michiels Willy
Temmerman-Kerckhove P.
Van den Stock Marcel
Van Kerckhoven Rudy
Verhoeyen Jules
Vorstermans Piet

KESSEL-LO

Haesaert Vera

KNOKKE

Gravez Guy Dr.

KOKSYDE - ST.-IDESBALD

Uyttendaele-Schiettecatte

KRUIBEKE

Pauwels Patrick

LAUWE

Bancaert-Vermeire G.

LEDE

Gravez Jozef Architect

LETTERHOUTEM

Bruylandt R.M.M.

LEUVEN

Prof. De Ruyttere A.

LIEDEKERKE

Cobbaert William
Van Droogenbroeck-Malfroy
Verbeeren Steven

LOVENJOEL

Rumbaut Paul Dr.

MARIAKERKE (Gent)

Musschoot Dirk

MEERBEKE

A.B.C. drukkerij
D'Haese Gustaaf
Malderie Emile

MELLE

Bockstal-Vettenburg N.
De Cremer-De Vos H.

MOL

Van Herreweghen Karel

MOORSEL

Vermoesen-De Tant B.

MOORTSELE

Van der Meeren Julien Z. E. Hr.

NAZARETH

De Leu Willem

NEDERHASSÉLT

Cobbaert-Cobbaut H.

NIEUWERKERKEN (Aalst)

Boeykens Herman
De Coorde Roger
De Moerlooze Wilfried
De Moyer-Schouppe M.
De Nijs-Permentier E.
De Nul Frieda
De Rouck-Van Hecke M.
Vandenholen-Tas Erik
Van de Velde Patrick
Van Mulders Marcel

NINOVE

Borremans Johan
De Bruyn Frans
De Feyter-Schuttijser H.
Goubert-Agneessens D.
Schietecatte Marie-Josée
Van den Brempt-Dierick W.
Zusters H. Harten

OKEGEM

Callebaut Alfons E. Hr.
Geeroms Ringoot W.
Van Isterdael Herman Dr.

OORDEGEM

De Wolf-Huylebroek E. Dr.

OOSTENDE

Bruylandt-Backaert N.

OPHASSELT

Cosyns Roger E. Hr.
De Coster Marc
De Witte-Allebaert Bl.

OUTER

De Gelas Herman
De Vleeschouwer René
De Winter Marcel
Kiekens Peter E. Hr.
Van Strythem Maurits

PULLE

Van den Steen Ghisleen

ROESELARE

Van den Bulcke-V. Oudenhove

RONSE

De Paepe Gisèle
Het Rijksarchief

ROOSDAAL

De Neef Jean-François
Van Cauwelaert-V.d. Kelen

ROTSELAAR

Ghijssels Roger E. Hr.

SCHILDE

Meyvaert-Van Oudenhove F.

ST.-LIEVENS-HOUTEM

Duquet Frans
Geeroms Frans-Albert

ST.-MARIA-LIERDE

Van Vaerenbergh L. Notaris

SINT-NIKLAAS

De Conseth Jan
Huylebroek Tony

STEENHUIZE-WIJNHUIZE

Van Hecke Jozef E. Hr.

STRIJPEN

De Muyter-Baetens J. Dr.

VELZEKE

Willemans-Buysse J.

VLIERZELE

Focquet C.

WELLE

Coppens Willy
De Coorde Frans
De Grom-Paternoster W.
Eeman Jozef E. Hr.
Janssens-Sonck R.
Langendries Gerard
Muylaert Ernest
Van Hover
Vijverman Jan

WEMMEL

Guns Alberic

WESTREM

Rottiers Willy

WICHELEN

Adriaens-Van Remoorter H.
Roosens-V. Oudenhove P. Not.

WIEZE

Van Driessche Luc

WOLVERTEM

De Sutter Albert

ZOTTEGEM

De Coninck-De Norre
Rembaut Eliane
Het Stadsbestuur

ZWALM

Blaton Marc

ZWIJNDRECHT

Gravez Miriam
Pauwels Amata

BUITENLAND

DUITSLAND
ELSMHORN
Junge-Van den Driessche

FRANKRIJK
FAYRIEUX
D'Haem Albert

VERENIGDE STATEN
Haesaert Hugo